ANNE BRONTË

necunoscuta de la Wildfell Hall

Coperta de Pușa Halpert

ANNE BRONTË

Necunoscuta de la Wildfell Hall

Roman

Traducere de **Andrei Bantaș**

Editura Capitoliul
București, 1992

Anne Brontë

The Tenant of Wildfell Hall

Ed. Smith Elder et Co. London, 1884

CAPITOLUL I

TREBUIE SĂ TE PORT CU MINE îndărăt pînă către toamna anului 1827.

După cum ştii prea bine, tatăl meu era un fel de boiernaş din comitatul X ; şi, după dorinţa-i adeseori exprimată cu hotărîre, am mers pe urmele lui ocupîndu-mă de proprietatea noastră, fără prea multă bucurie în această privinţă, întrucît ambiţia mă îndemna către ţeluri mai înalte, iar îngîmfarea mă făcea să cred că dacă nu ascult de glasul ei îmi îngrop talantul[1] sau, cum se zice, îmi ascund lumina sub obroc. Maică-mea făcuse tot ce-i stătuse în putinţă pentru a mă convinge că sînt în stare de realizări mai mari ; dar taică-meu, care era de părere că ambiţia e calea cea mai sigură spre dezastru, iar schimbarea nu poate însemna altceva decît distrugere, refuza cu îndîrjire să plece urechea la orice plan privind îmbunătăţirea situaţiei mele sau a semenilor mei. El mă asigura că toate vorbele de acest fel nu sînt decît fleacuri şi, pînă şi pe patul de moarte, ultimele lui cuvinte au fost rugămintea fierbinte de a nu mă abate de la datina străbună, de a-mi alege calea pe care o urmase şi el, şi înaintea lui, bunicul, de a mă lepăda de năzuinţele-mi deşarte, purtîndu-mi cinstit paşii prin lume, fără să mă uit nici în dreapta, nici în stînga, precum şi de a face

[1] Aluzie la o parabolă biblică (n. tr.).

în așa fel încît să las copiilor mei pogoanele strămoșești cel puțin la fel de înfloritoare cum le-am moștenit eu de la el.

Mă rog ! La urma urmei, un fermier cinstit și harnic e unul dintre cei mai folositori membri ai societății ; și dacă îmi închin talentele cultivării proprietății mele și propășirii agriculturii în general, voi face în felul acesta să profite nu numai rudele mele apropiate și cei ce depind de mine, dar, în oarecare măsură, și omenirea toată ; așadar, se va spune că n-am făcut degeaba umbră pămîntului.

Cu capul plin de asemenea gînduri, mă străduiam să mă mîngîi, în timp ce mă întorceam puțin cam obosit de pe ogor într-o seară rece, umedă și înnorată de pe la sfîrșitul lunii octombrie. Dar licărirea unui foc jucăuș, întrezărit prin fereastra salonașului, a fost mai de folos pentru a mă înviora și pentru a mă dojeni pentru nemulțumirile mele ingrate, decît toate cugetările înțelepte și hotărîrile cuminți pe care încercasem să le încropesc în mintea mea ; pentru că pe atunci — nu uita — eram destul de tînăr — n-aveam decît douăzeci și patru de ani — și nu ajunsesem încă să am nici pe jumătate stăpînirea de sine pe care am dobîndit-o acum — oricît de mică ar fi ea.

Și totuși, n-avem voie să intru în acest liman al fericirii pînă ce nu-mi schimbam cizmele pline de noroi cu o pereche de pantofi curați și surtucul meu de purtare cu o haină mai onorabilă — și pînă ce nu mă făceam, în general, prezentabil pentru a mă putea înfățișa dinaintea unei societăți cuviincioase ; deoarece maică-mea, în ciuda bunătății și blîndeții ei, era nemaipomenit de pedantă în anumite privințe.

Urcînd spre camera mea, am fost întîmpinat pe scări de o fetișcană drăguță și curățică de nouăsprezece ani, cu o siluetă frumoasă, deși cam plinuță, cu fața rotundă, cu obrajii rumeni și înfloritori, cu cîrlionți bogați și strălucitori și cu ochișori negri și tare veseli. Cred că nu mai e nevoie să spun că era vorba de sora mea Rose. Știu că încă și acum e o matroană destul de chipeșă și, fără îndoială, cu nimic mai puțin atrăgătoare — în ochii tăi —

decît în ziua fericită în care ai văzut-o prima oară. Pe atunci nimic nu-mi putea spune că ea, peste numai cîţiva ani va deveni soţia unui om pe care nu-l cunoşteam deloc, dar care era menit să-mi devină după aceea un prieten mai apropiat chiar decît îmi era ea — şi în orice caz mai drag decît flăcăiandrul acela prost-crescut de şaptesprezece ani care m-a apucat de guler pe coridor, cînd coboram, şi era cît pe-aci să mă răstoarne. Drept pedeapsă pentru obrăznicia lui a primit o lovitură răsunătoare peste scăfîrlia care n-a suferit însă prea mult de pe urma acestei molestări, întrucît, în afară de faptul că era neobişnuit de tare, mai era şi apărată de o tufă îmbelşugată de bucle scurte şi roşcate, despre care mama spunea că seamănă cu frunzele ruginii ale toamnei.

Intrînd împreună în salonaş, am găsit-o pe această distinsă doamnă aşezată în fotoliul ei de lîngă foc şi împletind de zor, aşa cum îi stătea în obicei, ori de cîte ori nu avea altceva de făcut. Măturase frumos căminul şi făcuse focul, care-şi înălţa acum flăcările semeţe pentru primirea noastră. Servitoarea tocmai adusese tava cu ceaiul ; iar Rose scotea zaharniţa şi cutia de ceai dintr-o despărţitură a bufetului negru de stejar masiv care strălucea ca abanosul lustruit în lumina plăcută ce învăluia în amurg salonaşul.

— Ei ! Uite-i pe amîndoi, strigă mama, întorcînd ochii spre noi, dar fără a întrerupe măcar o clipă mişcarea neîncetată a degetelor ei îndemnatice şi a andrelelor strălucitoare. Aşa, acuma închideţi uşa şi apropiaţi-vă de foc, pînă ce se umple Rose ceştile ; sînt convinsă că vă e tare foame. Ei, dar ia spuneţi-mi ce-aţi făcut toată ziua ; tare îmi place să ştiu cu ce mi s-au îndeletnicit copiii.

— Eu m-am ocupat de mînzul cel sur, ca să-l învăţ să meargă la pas — şi n-a fost deloc o treabă uşoară. Apoi am dat porunci pentru aratul ultimei mirişti de grîu — fiindcă argatul cel tînăr habar n-avea să se descurce singur. Şi pe urmă am alcătuit un plan corespunzător şi de mare folos pentru a seca şi iriga lunca mereu supusă inundaţiilor.

— Ei vezi ce băiat bun am?! Dar tu, Fergus? Tu ce-ai făcut?

— Am fugărit viezurele.

Şi apoi începu să ne relateze în tot amănuntul această distracţie, precum şi dovezile respective de vitejie pe care le dăduseră pe rînd viezurele şi cîinii. Maică-mea se prefăcea că ascultă cu multă atenţie şi-i privea faţa — foarte animată în acele momente — cu o admiraţie maternă care mie mi se păru cam exagerată faţă de obiectul asupra căruia se revărsa.

— Ar fi timpul să te mai ocupi şi de altceva, Fergus, i-am spus, de îndată ce o pauză de o clipă în naraţiunea lui mi-a permis să plasez şi eu un cuvînt.

— Dar ce-aş putea să fac? mi-a răspuns el. Maică-mea nu mă lasă nici să mă îmbrac ca marinar, nici să intru în armată. Iar eu sînt hotărît să nu fac nimic altceva — decît cel mult să devin o asemenea pacoste pentru voi toţi încît pînă la urmă să ziceţi mersi dacă scăpaţi de mine în orice condiţii.

Mama îi mîngîie, cu blîndeţe, buclele scurte şi cam rebele. Fergus mîrîi şi îşi luă un aer posomorît, după care ne aşezarăm cu toţii la locurile noastre în jurul mesei, dînd în sfîrşit ascultare repetatelor insistenţe ale Rosei.

— Ei, acum, beţi-vă ceaiul, zise ea, iar eu o să vă povestesc la rîndul meu ce-am făcut. Am fost în vizită la familia Wilson. Şi zău, Gilbert, e mare păcat că n-ai venit şi tu cu mine, pentru că am întîlnit-o acolo pe Eliza Millward!

— Mă rog, şi ce-i cu asta?

— A, nimic! N-am să-ţi vorbesc despre ea; am să spun doar atît: că e o fată plăcută şi amuzantă cînd e bine dispusă şi că n-aş avea nimic împotrivă să pot s-o numesc...

— Sst, sst, draga mea! Fratelui tău nici prin cap nu-i trece o asemenea idee! şopti cu multă seriozitate mama, ridicînd un deget.

— Mă rog, reluă Rose. Voiam să vă împărtăşesc o veste însemnată pe care am aflat-o acolo — de cînd m-am întors ard de nerăbdare să v-o dezvălui. Ştiţi şi voi că acum vreo lună s-a răspîndit zvonul că cineva o să preia

conacul Wildfell Hall — şi... şi ce credeţi ? Chiar e locuit de-adevăratelea de mai bine de-o săptămînă ! Şi noi care habar n-am avut !

— Cu neputinţă ! strigă mama.

— Aiurea !!! ţipă Fergus.

— Ba da, aşa e ! E locuit de o doamnă singură !

— Dumnezeule mare, scumpa mea ! Bine, dar clădirea e o ruină !

— Doamna cu pricina a pus să i se repare vreo două-trei odăi ca să poată sta în ele ; şi locuieşte acolo, singură-singurică — n-are decît o bătrînă care o serveşte, şi-atîta tot !

— Vai de mine ! Păi asta-i strică tot hazul — eu trăgeam nădejde să spui că e vreo vrăjitoare ! strigă Fergus tăindu-şi o felie groasă de pîine şi ungînd-o cu unt.

— Ah, ce prostii spui, Fergus ! Dar zi şi tu, mamă, nu-i aşa că e ciudat ?

— Ciudat ? Aproape că nici nu-mi vine să cred !

— Ba poţi foarte bine să crezi, pentru că Jane Wilson a şi văzut-o. S-a dus la ea în vizită împreună cu maică-sa care, de cînd a auzit că se află o persoană străină prin vecinătate, bineînţeles că a stat ca pe ghimpi pînă cînd n-a văzut-o şi pînă nu i-a smuls toate amănuntele despre viaţa ei. Se numeşte doamna Graham şi e îmbrăcată în negru — nu în doliu mare de văduvă, ci în doliu mic — dar e foarte tînără după cît zic ele — să aibă cel mult douăzeci şi cinci ori douăzeci şi şase de ani, — numai că e tare rezervată ! S-au străduit ele din răsputeri să descopere ce-i cu ea, de unde vine, cine este. Dar nici doamna Wilson cu atacurile ei îndrăzneţe, ba chiar obraznice, nici Jane Wilson cu diplomaţia ei abilă, n-au izbutit să smulgă nici cel mai mic răspuns satisfăcător. Sau măcar vreo observaţie întîmplătoare ori cine ştie ce vorbă în stare a le mai potoli curiozitatea ori a arunca cea mai slabă rază de lumină asupra istoriei vieţii ei, asupra situaţiei sau rubedeniilor sale. Mai mult decît atît, nici nu s-a arătat cine ştie ce politicoasă cu ele, doar cît cere buna-cuviinţă, şi se vedea bine că a fost mai încîntată cînd le-a zis : „La revedere“ decît cînd le-a urat :

„Bine ați venit". Dar Eliza Millward zice că tatăl ei are de gînd s-o viziteze în curînd pe văduvă și să-i ofere sfaturile și păstorirea lui, temîndu-se foarte că are mare nevoie de ele, întrucît — deși lumea știe că a venit în ținutul nostru la începutul săptămînii trecute — duminică nu și-a făcut apariția la biserică. Iar ea — adică Eliza — ține morțiș să-l însoțească, și cu siguranță că va izbuti să smulgă cît de cît unele informații de la doamna Graham, că doar tu, Gilbert, știi că Eliza nu dă greș niciodată cînd își pune ceva în gînd. Și, mămico, cred că și noi ar trebui să-i facem cîndva o vizită ; îți dai seama că e de datoria noastră.

— Bineînțeles, draga mea. Biata femeie ! Vai ce singură trebuie să se simtă !

— Dar vă rog foarte mult să vă grăbiți ! Și să nu uitați cumva să-mi raportați cît zahăr își pune în ceai și ce fel de bonețele și șorțulețe poartă și toate celelalte amănunte, pentru că pur și simplu nici nu știu cum am să pot să trăiesc pînă cînd voi afla aceste lucruri — zise pe un ton foarte grav Fergus.

Dar dacă el nădăjduise cumva ca replica să-i fie salutată drept o manifestare de virtuozitate în domeniul umorului, eșecul lui fu vizibil, întrucît nimeni nu rîse. Numai că asta nu-l descumpăni și nici nu-l dezamăgi prea mult ; de îndată ce luă o nouă îmbucătură de pîine cu unt și se pregătea să mai soarbă din ceai, deveni atît de conștient de spiritul de care dăduse dovadă, încît forța irezistibilă a umorului său îl obligă să sară de la masă și să țîșnească din odaie înecîndu-se și horcăind. Peste cîteva minute îl auzirăm cu toții țipînd de-ți lua urechile, din grădină.

Cît despre mine, mi-era tare foame, așa că m-am mulțumit să-mi iau în tăcere ceaiul, șunca și pîinea prăjită, în timp ce mama și soră-mea sporovăiau înainte, continuînd să discute situația evidentă sau neevidentă și istoria probabilă sau improbabilă a misterioasei doamne. Trebuie să mărturisesc însă că în urma pățaniei fratelui meu, am ridicat de vreo două ori ceașca pînă la buze, dar am lăsat-o imediat jos fără să îndrăznesc să-i

sorb conținutul, ca nu cumva să-mi pătez demnitatea printr-o explozie asemănătoare cu a lui Fergus.

A doua zi maică-mea și cu Rose se grăbiră să aducă omagiul lor frumoasei sihastre; dar se întoarseră fără să fi fost mai bine informate decît la plecare. Totuși, maică-mea declară că nu regretă călătoria făcută, întrucît dacă ea însăși nu fusese cu nimic mai cîștigată, în schimb se măgulea cu gîndul că reușise să aducă un oarecare folos doamnei Graham, ceea ce i se părea un lucru mult mai important: îi dăduse cîteva sfaturi bune care, spera ea, n-aveau să fie irosite în vînt; deoarece doamna Graham, măcar că nu spusese mai nimic interesant, și avea un aer oarecum încăpățînat, părea capabilă să cugete cu înțelepciune. Atîta doar că mama nu știa unde putuse să-și trăiască viața această biată femeie, de vreme ce dovedea o lamentabilă necunoaștere a unei sumedenii de lucruri, fără să aibă, în schimb înțelepciunea ca măcar să se rușineze de ignoranța ei.

— La ce fel de lucruri te referi, mamă? am întrebat-o eu.

— La treburile gospodăriei, și la toate micile finețuri culinare, și altele asemenea, pe care orice doamnă trebuie să le cunoască bine, indiferent dacă i se va cere sau nu vreodată să le aplice în practică. Dar eu oricum i-am furnizat cîteva informații utile, precum și niște rețete excelente, a căror valoare ea evident n-a fost în stare s-o aprecieze, căci m-a rugat să nu mă deranjez deoarece duce o viață atît de simplă și de modestă încît e sigură că n-o să le poată folosi niciodată. „N-are importanță, draga mea, i-am spus eu, sînt lucruri pe care orice femeie bine trebuie să le știe. Și pe urmă, chiar dacă acum ești singură, n-ai să rămîi întotdeauna astfel. Ai fost măritată și probabil — aș putea spune mai degrabă cu siguranță — te vei mărita din nou.“ „În privința asta vă înșelați, doamnă, mi-a răspuns ea cu oarecare semeție; sînt convinsă că nu mă voi recăsători niciodată.“ Dar eu i-am spus că n-o pot crede întrucît am o experiență mult mai mare de viață.

— Bănuiesc — am zis eu — că trebuie să fie vreo tînără văduvă romantică, venită aici să-și sfîrșească zilele

în singurătate și să-l jelească în taină pe răposat. Dar toate astea n-au să țină prea multă vreme.

— Nu, nici eu nu cred, îmi dădu dreptate Rose, pentru că, în fond, nici nu părea chiar atît de neconsolată. Și pe urmă e și extraordinar de drăguță — aș zice chiar de o frumusețe impresionantă. Trebuie neapărat s-o vezi și tu, Gilbert ; ai să zici că e perfecțiunea întruchipată, deși ar fi greu, oricît te-ai strădui, să descoperi o asemănare între ea și Eliza Millward.

— Păi bine, îmi pot foarte ușor închipui multe figuri mai frumoase decît a Elizei, dar nu și mai încîntătoare. Recunosc că nu prea poate ridica pretenții de perfecțiune ; dar pe de altă parte, susțin că dacă ar fi mai aproape de desăvîrșire, ar fi mai puțin interesantă.

— Și atunci tu îi preferi defectele față de perfecțiunile altora, nu ?

— Chiar așa, dacă mama îmi îngăduie s-o spun.

— Vai, dragul meu Gilbert, ce prostii vorbești ! Dar sînt sigură că nu crezi ceea ce spui. Nici nu poate fi vorba de așa ceva, zise mama ridicîndu-se și părăsind repede încăperea, sub pretextul unor treburi domestice, pentru a scăpa de obiecțiile care-mi stătea mie pe buze.

După aceea Rose îmi făcu favoarea de a-mi mai împărtăși alte cîteva amănunte referitoare la doamna Graham. Înfățișarea, manierele, îmbrăcămintea ei, pînă și mobila din camera în care locuia îmi fură descrise, chiar cu mai multă claritate și precizie decît doream eu. Dar întrucît nu ascultam cu prea multă atenție, n-aș izbuti să repet toate aceste amănunte, chiar dacă m-aș strădui.

A doua zi era sîmbătă. Duminică toată lumea se întreba dacă frumoasa necunoscută va dovedi că i-au fost de folos mustrările blînde ale preotului și va veni la biserică. Mărturisesc că și eu mi-am îndreptat privirile cu oarecare interes către vechea strană a familiei, aparținînd conacului Wildfell, unde pernele și tapiseria altădată de culoare stacojie — dar acum ieșite de soare — nu mai fuseseră călcate și nici reînnoite de atîția ani, iar blazoanele sinistre, cu chenarele lor lugubre, de pînză neagră, decolorată, de pe peretele de deasupra păreau să se încrunte sever la lume.

În strană am văzut o siluetă înaltă de adevărată doamnă, îmbrăcată în negru. Fața ei era întoarsă spre mine și avea în ea un ce anume, care, de îndată ce mi-a sărit în ochi, mi-a țintuit privirile. Avea părul negru ca pana corbului, desfășurat în zulufi lungi și mătăsoși — o coafură cam neobișnuită pe vremea aceea, deși întotdeauna avea ceva grațios și venea bine ; obrajii ei erau frumoși, dar palizi ; ochii nu i-am putut vedea, întrucît fiind aplecați asupra cărții de rugăciuni, erau ascunși de pleoapele lăsate și de genele lungi și negre ; dar sprîncenele care-i umbreau erau expresive și cu un contur remarcabil. Fruntea era înaltă, de intelectuală, iar nasul acvilin. În general nu puteai aduce nici o obiecție trăsăturilor ei, — atîta doar că obrajii erau cam supți și ochii puțin duși în fundul capului, iar buzele, deși de o formă rafinată, erau cam prea subțiri, cam prea strîmte și păreau să trădeze (sau cel puțin așa mi s-a părut) o fire nici prea blîndă, nici prea prietenoasă.

Așadar, în inima mea mi-am zis : „Frumoasă doamnă, mă tem că aș prefera să te admir de la această depărtare decît să împart cu dumneata un cămin".

Tocmai atunci s-a întîmplat să-și ridice ochii și mi-a întîlnit privirile ; m-am hotărît să nu întorc capul și ea s-a aplecat din nou asupra cărții, dar cu o expresie greu de definit, de dispreț calm, care pe mine m-a scos pur și simplu din sărite.

„Mă socoate un cățeluș obraznic, m-am gîndit. Hm ! O să-și schimbe ea curînd părerea, dacă mi se va părea că merită să-mi dau osteneala în această privință."

Apoi mi-a trecut însă prin minte că asemenea gînduri sînt cu totul nepotrivite pentru un locaș de rugăciune și că purtarea mea e departe de a fi pe potriva situației. Dar înainte de a-mi îndrepta gîndurile către serviciul religios, mi-am aruncat privirile prin biserică pentru a vedea dacă mă observase cineva. Nu, toți cei care nu se uitau în cărțile de rugăciune se uitau la doamna nouvenită — inclusiv mama și sora mea, precum și doamna Wilson cu fiica ei. Și pînă și Eliza Millward trăgea, șiret, cu coada ochiului spre ea. Eliza mi-a aruncat o privire, a făcut o mică strîmbătură de mironosiță, a roșit

și și-a plecat cuviincios capul spre cartea de rugăciuni, străduindu-se să-și recapete înfățișarea serioasă.

Dar iată-mă din nou păcătuind; numai că de data asta mi s-a atras atenția asupra greșelii mele printr-un ghiont pe care mi l-a dat brusc obraznicul meu frățior. Pe moment n-am putut să răspund la acest afront decît călcîndu-l pe picior și amînînd restul răzbunării pînă cînd vom fi ieșit din biserică.

Și acum, Halford, înainte de a încheia această scrisoare, am să-ți spun cine era Eliza Millward: era fiica mai mică a preotului, o făptură măruntică și cît se poate de atrăgătoare; eu nu eram deloc insensibil la farmecele ei, și ea știa acest lucru, deși nu ajunsesem niciodată să i-l spun direct și nici nu aveam intenția precisă de a o face, întrucît maică-mea (care susținea că pe o rază de douăzeci de mile de jur împrejur nu există nici o femeie destul de bună pentru mine) nu se împăca deloc cu gîndul ca eu s-o iau de nevastă pe această fetișcană ștearsă, care, pe lîngă nenumărate lipsuri, îl mai avea și pe acela de a nu poseda nici măcar douăzeci de lire. Eliza era mică de stat și durdulie, fețișoara îi era cît un pumn, și cam la fel de rotunjoară ca și a surorii mele, cu care semăna oarecum și la ten — cu toate că al ei era mai delicat și nu chiar așa de trandafiriu. Avea nasul cam obraznic și trăsăturile în general neregulate; cu una cu alta, era mai degrabă încîntătoare decît frumoasă. Dar ochii ei — de acest element remarcabil nu trebuie să uit, pentru că tocmai în ei consta principala atracție a Elizei — cel puțin în ceea ce privește aspectul exterior; ochii ei erau prelungi și înguști cu irisul negru sau în orice caz căprui-închis. Expresia lor era foarte diferită, mereu schimbătoare, dar întotdeauna fie răutăcioasă — într-un mod aș zice aproape diabolic — fie vrăjindu-te irezistibil, iar adeseori avînd amîndouă aceste particularități deodată. Glasul îi era blînd și copilăros, pasul ușor și moale ca al unei pisici; dar cel mai mult semăna cu o pisicuță drăguță și jucăușă prin felul ei de a fi — sau în orice caz asta se întîmpla cel mai des — pentru că o dată era șmecheră și obrăznicuță, o dată sfioasă și prefăcută, așa cum îi dicta caracterul ei dulce.

Sora ei, Mary, era cu cîțiva ani mai mare, cam cu o palmă mai înaltă și mult mai masivă și mai grosolană la trup. Era o fată simplă, liniștită și înțeleaptă care o îngrijise cu multă răbdare pe mama lor în tot timpul bolii îndelungate și apăsătoare de pe urma căreia nu se mai sculase niciodată; iar de atunci Mary fusese menajera și roaba familiei. Se bucura de încrederea și prețuirea tatălui ei, de dragostea și simpatia tuturor cîinilor, pisicilor, copiilor și săracilor, dar era întotdeauna jignită, înjosită și nebăgată în seamă de toți ceilalți oameni.

Cît despre reverendul Michael Millward, era un bătrînel înalt și grav, care-și punea pălăria cu borul lat în așa fel încît îi acoperea fața lătăreață, pătrată și cu trăsături masive. Purta întotdeauna în mînă bastonul gros, își strîngea picioarele zdravene în pantaloni strîmți de călărie cît și în ghetre — pe care la ocazii mari le înlocuia cu ciorapi lungi de mătase neagră. Era un om cu principii foarte rigide, plin de prejudecăți și deprins să-și respecte obiceiurile, lipsit de îngăduință față de orice abatere de la dogma stabilită. În toate acțiunile pornea de la convingerea fermă că opiniile lui sînt de-a pururi juste și oricine nu le împărtășește trebuie să fie ori jalnic de ignorant, ori plin de orbire răuvoitoare.

În copilărie mă deprinsesem să-l privesc cu un sentiment de teamă amestecată cu respect — sentiment pe care abia în ultima vreme am reușit să mi-l mai înfrîng în oarecare măsură, pentru că deși avea o bunătate părintească pentru cei ce se purtau frumos, era partizanul unei discipline stricte și adeseori ne certase cu asprime pentru greșelile și poznele noastre tinerești. Și, mai mult decît atît, în vremea aceea, ori de cîte ori venea în vizită la părinții noștri, trebuia să ne ridicăm în picioare dinaintea lui și să-i spunem catehismul sau să repetăm vreun cîntec cum ar fi fost *Ce face mica, harnica albină*. Sau — lucrul cel mai neplăcut cu putință — trebuia să-i răspundem la întrebări privitoare la ultima lui predică și la punctele principale ale acestei cuvîntări — pe care din nefericire noi nu izbuteam niciodată să le ținem minte. Uneori vrednicul domn îi reproșa mamei că e mult prea îngăduitoare cu fiii ei și în sprijinul acestei afir-

mații făcea referiri la personaje biblice ca Eli sau David și Avesalom, lucru care o amăra cumplit; și oricît de mult îl respecta ea și oricît de frumoasă părere avea despre spusele lui, o dată am auzit-o exclamînd totuși:

— Ce n-aș da să aibă și el un fiu! Atunci nu s-ar mai grăbi atîta să împartă sfaturi altora. Ar vedea și el ce înseamnă să ai de strunit doi băieți.

Reverendul avea o grijă lăudabilă pentru sănătatea sa trupească — se scula și se culca devreme, făcea întotdeauna o plimbare înainte de micul dejun, era foarte preocupat să poarte haine groase și să se schimbe imediat dacă-l prindea ploaia. Și nimeni nu-și amintea să-l fi auzind vreodată ținînd o predică înainte de a fi înghițit mai întîii un ou crud — măcar că era înzestrat de natură cu plămîni buni și cu un glas puternic; în general se arăta extrem de atent în privința mîncării și băuturii deși nu exagera prin cumpătare. De fapt avea o dietă a lui proprie întrucît disprețuia din inimă ceaiul și alte asemenea licori apoase, ținînd în schimb mult mai mult la băuturile de malț, la ouăle cu șuncă, la afumături și alte mîncăruri picante, care se dovedeau foarte potrivite pentru aparatul lui digestiv. De aceea el le socotea bune și sănătoase pentru toată lumea și le recomanda cu încredere chiar și celor mai firavi convalescenți sau bolnavi de stomac, cărora în caz că rețetele lui nu le aduceau binefacerile făgăduite, le spunea că asta se datorește lipsei lor de perseverență. Dacă ei se plîngeau cumva de rezultatele neplăcute la care ajunseseră, erau asigurați că toate acestea nu sînt decît închipuiri.

Am să spun doar cîteva cuvinte despre alte două persoane pe care le-am pomenit în treacăt, și apoi am să închei această lungă scrisoare. E vorba de doamna Wilson și de fiica ei. Doamna era văduva unui fermier înstărit, o femeie cu ochelari de cal, dar mare amatoare de bîrfă, cu toată vîrsta ei înaintată, așa că nu merită să vorbesc prea mult despre ea. Avea doi fii — Robert care deprinsese toate apucăturuile oamenilor de la țară, și Richard, un tînăr retras din fire, cu obiceiuri de cărturar, care studia clasicii cu ajutorul reverendului, pre-

gătindu-se să intre la colegiu pentru a îmbrățișa apoi cariera preoțească.

Sora lor, Jane, era o domnișoară cu multe însușiri frumoase și cu mai multă ambiție. Conform propriei ei dorințe, primise o educație corespunzătoare la un pension, mai aleasă decît îi fusese hărăzită pînă atunci oricărui alt membru al familiei. Spoiala și lustrul se lipiseră bine de ea și fata învățase în mare măsură manierele elegante, scăpase cu totul de accentul ei provincial și se putea lăuda că are mai multe deprinderi și însușiri alese decît fiicele preotului. În afară de asta, mai era și considerată o frumusețe; dar nici o clipă n-a putut să mă numere și pe mine printre admiratorii ei. Avea vreo douăzeci și șase de ani, era năltuță și foarte subțirică și avea părul castaniu, dar bătînd mai mult într-un roșu strălucitor; tenul ei era remarcabil de frumos și de luminos, iar căpșorul cu o bărbie micuță și delicată era așezat pe un gît foarte lung. Avea buzele subțiri și roșii, ochii căprui, limpezi, ageri și pătrunzători. Din nefericire însă, era o ființă total lipsită de poezie și de sentiment. Avea — sau ar fi putut să aibă — mulți pețitori și adoratori pe potriva rangului ei, dar îi respingea sau îi alunga cu dispreț pe toți; numai un gentleman adevărat ar fi putut să fie la înălțimea gusturilor ei rafinate și numai un bogătaș ar fi putut să-i satisfacă ambițiile nemăsurate. Un gentleman exista, și în ultima vreme el o înconjurase în mod vizibil cu tot felul de atenții, iar lumea șoptea ici și colo că planurile fetei sînt foarte strîns legate de inima, numele și averea lui. Acest gentleman era domnul Lawrence, fiul boierului a cărui familie sălășluise la Wildfell Hall, dar care părăsise locul cu vreo cincisprezece ani în urmă în favoarea unui conac mai modern și mai confortabil din parohia învecinată.

Și acum, Halford, îmi iau rămas bun de la tine pentru moment. Asta e prima rată a datoriei mele față de tine. Dacă îți convine o plată de acest fel, te rog să-mi spui, și am să-ți trimit și restul cînd voi avea răgaz; dacă însă preferi să rămîi creditorul meu decît să-ți umfli punga cu niște monezi atît de greoaie și de neplă-

cute la înfățișare, — atunci iarăși te rog să mi-o spui și am să-ți iert lipsa de gust și cu multă bucurie am să-mi păstrez comoara numai pentru mine.

Al tău, cel dintotdeauna,
Gilbert Markham.

CAPITOLUL II

OBSERV CU BUCURIE NEPREȚUITUL meu prieten, că norii nemulțumirii tale au trecut; mă bucur din nou de razele de lumină ale chipului tău și văd că dorești să merg mai departe cu povestirea mea; așadar, o vei primi fără alte farafasticuri.

Cred că ultima zi pomenită de mine era o anumită duminică de la sfîrșitul lunii octombrie a anului 1827. În marțea care a urmat, am pornit cu cîinele și pușca să văd dacă pot vîna ceva pe domeniul de la Linden-Car; dar întrucît nu mi-a ieșit nimic în cale, mi-am întors arma împotriva uliilor și corbilor, reproșînd acestor păsări hrăpărețe că mă lipsiseră de un vînat ca lumea. În acest scop am părăsit drumurile mai umblate, văile împădurite, ogoarele și luncile și am luat-o în sus, pe urcușul abrupt de la Wildfell, cea mai sălbatică și mai semeață culme din împrejurimi. Pe măsură ce o urci, gardurile vii se împuținează și se micșorează lăsînd în cele din urmă locul unor garduri de piatră aspră, unele din ele înverzite de viță sau mușchi. Același lucru se întîmplă și cu copacii înalți care cedează pasul larițelor și brazilor scoțieni sau tufelor izolate de porumbari. Terenul accidentat și bolovănos, deci cu totul nepotrivit pentru arătură, era lăsat în cea mai mare parte să slujească drept pășune oilor și vitelor. Numai că pămîntul era sărac, un strat subțire care abia dacă acoperea stîncile cenușii ce scoteau capul ici-colo de sub movilele ierboase. Pe sub ziduri creșteau afine și tufe de iarbă neagră — relicve ale unei vegetații și mai sălbatice — iar în

multe țarcuri și ocoale bălăriile și rugina uzurpau supremația ierbii, devenită din ce în ce mai rară. Dar toate acestea se aflau în afara proprietății mele.

Aproape de vîrful acestui deal, cam la vreo două mile de Linden-Car, se înălța Wildfell Hall, un conac demodat din epoca elisabetană. Era construit din piatră cenușie, întunecată și avea o înfățișare venerabilă și pitorească, dacă era vorba numai să-l privești ; însă fără doar și poate trebuie să fi fost destul de rece și sumbru ca locuință, cu ferestruicile zăbrelite săpate în zidurile groase de piatră, cu răsuflătorile mîncate de vreme și cu așezarea lui mult prea însingurată și neadăpostită. Era ocrotit de vitregia vînturilor și ploilor doar de un pîlc de brazi scoțieni, și aceștia ciuntiți pe jumătate de vijelii și arătînd la fel de sumbri și de severi ca și conacul în sine. Îndărătul acestuia se întindeau cîteva ogoare părăsite, apoi se înălța vîrful colinei îmbrăcat în ierburi sălbatice de culori întunecate. În fața lui se afla o grădină (înconjurată de ziduri de piatră și cu intrarea printr-o poartă de fier cu stîlpi de granit cenușiu deasupra cărora se înălțau niște globuri masive din același material — asemănătoare celor ce împodobeau acoperișul și frontoanele casei). Odinioară grădina fusese împodobită cu plante și flori rezistente care puteau să îndure clima neprielnică și să crească pe un pămînt atît de neprietenos, precum și cu copaci și arbuști care se arătau cît mai supuși foarfecelor chinuitoare ale grădinarului, căpătînd formele pe care dorea el să le dea. Acum însă, fiind lăsată atîția ani în paragină, înțelenită și neîngrijită, pradă bălăriilor, gerurilor și vînturilor, ploii și secetei, grădina avea o înfățișare cu totul ieșită din comun. Perdelele verzi de lemn cîinesc care se întindeau pe ambele laturi ale aleii principale se ofiliseră în cea mai mare parte, iar restul crescuseră de-a valma și cum dădea Dumnezeu. Vechea lebădă din lemn de soc așezată lîngă răzuitoarea de la intrare își pierduse gîtul și jumătate din trup ; tufele crenelate de laur din mijlocul grădinii, războinicul uriaș care străjuia o parte a intrării și leul care o păzea de cealaltă parte, ajunseseră la forme atît de fantastice încît nu mai semănau cu nici

o ființă și cu nici un lucru de pe pămînt, din cer sau din apele subpămîntene. Dar pentru imaginația mea tinerească ele căpătaseră cu toatele chipuri necurate care se potriveau pe deplin cu oștile de strigoi și cu legendele întunecate spuse de bătrîna noastră doică despre această locuință bîntuită de stafii și despre oamenii care stătuseră în ea și o părăsiseră.

Cînd am ajuns în preajma conacului izbutisem să ucid un uliu și doi corbi, așa că — renunțînd la alte victorii vînătorești — am mers mai departe cu pas domol, cu intenția de a mă mai uita la vechea clădire pentru a vedea ce schimbări i-a adus noua ei locatară. Nu voiam să mă duc chiar prin față pentru a mă holba prin deschizătura porții. M-am oprit lîngă zidul grădinii, am privit și n-am văzut nici o schimbare — decît la una din aripi unde ferestrele sparte și acoperișul stricat fuseseră reparate și de unde o trîmbă subțire de fum ieșea încolăcindu-se din mănunchiul de hornuri.

În timp ce stăteam astfel, rezemîndu-mă în pușcă și cu ochii înălțați spre frontoanele întunecate, căzut într-o visare tihnită și plăsmuind în minte o țesătură de închipuiri năstrușnice în care se amestecau deopotrivă amintirile de demult și frumusețea tinerei sihastre aflătoare acum îndărătul acestor ziduri — am auzit un foșnet și niște zgomote ușoare înăuntrul grădinii. Întorcînd capul în direcția de unde veneau aceste sunete am dat cu ochii de o mînuță ridicată deasupra zidului. Era agățată de creasta lui ; și apoi s-a mai înălțat încă o mînuță, ca să se apuce mai bine, după care s-a ivit o frunte albă, încununată de cîrlionți aproape blonzi, doi ochi albaștri, ca marea și un năsuc mititel de culoarea fildeșului.

Ochii albaștri nu mă băgară în seamă, dar începură să scînteieze de bucurie la vederea lui Sancho, frumosul meu setter bălțat care alerga de colo pînă colo amușind pămîntul. Copilașul își înălță fața peste zid și strigă cu glas tare cîinele. Bunul animal se opri, ridică ochii și dădu din coadă dar nu-i făcu și alte avansuri. Copilașul (un băiețel care părea să aibă vreo cinci ani) se cățără sus pe zid și continuă să strige. Constatînd însă că nu are nici un succes, luă pare-se hotărîrea, ca și Mahomed, de a se

duce el la munte, de vreme ce muntele nu voia să vină la el, și încercă să sară dincoace. Însă un bătrîn cireș pădureț de lîngă el își întinse peste zid unul din brațele uscate și noduroase și-l apucă de hăinuță. Străduindu-se să se elibereze, băiețelul își pierdu echilibrul și căzu — dar nu pînă la pămînt ; creanga copacului îl ținea suspendat în aer. Avu loc o luptă mocnită, apoi izbucni un strigăt pătrunzător ; numai că, în mai puțin de o clipă, îmi lăsasem pușca pe iarbă și izbutisem să-l prind în brațe pe micuț.

L-am șters la ochi cu haina, i-am spus să nu se sperie, că n-are nimic și l-am chemat pe Sancho să-i mai aline necazul. Băiețelul tocmai întindea mînuța ca să mîngîie cîinele pe gît și începea să zîmbească printre lacrimi cînd am auzit în spatele meu scîrțîitul porții de fier, un foșnet de veșminte femeiești și iat-o pe doamna Graham, repezindu-se către mine — fără nimic la gît și cu pletele negre fluturîndu-i în vînt.

— Dă-mi te rog, copilașul ! zise ea cu glas aproape șoptit, dar pe un ton de o vehemență surprinzătoare.

Apucîndu-l pe băiețel îl smulse din brațele mele, de parcă atingerea mea i-ar fi putut aduce cine știe ce molipsire cumplită. Apoi rămase dreaptă în fața mea ținînd strîns copilul de braț și de umăr. Mă fixa cu ochii ei mari, negri și luminoși ; era palidă, își pierduse răsuflarea și tremura agitată.

— Doamnă, dar nu-i făceam nici un rău copilului, i-am zis eu, neștiind prea bine dacă să mă arăt uimit sau mai degrabă supărat. Tocmai căzuse de pe zidul de colo și eu am avut norocul să-l pot prinde în brațe cînd atîrna cu capul în jos, pe creanga copacului, și astfel am putut să împiedic cine știe ce nenorocire.

— Vă rog să mă iertați, domnule, se bîlbîi ea.

Se liniști deodată — pare-se că lumina rațiunii risipi norii care-i învăluiau mintea — și împurpurîndu-se ușor la față îmi spuse :

— Nu v-am cunoscut... și am crezut...

Se aplecă pentru a-și săruta copilul și-l strînse cu multă dragoste în brațe.

— Probabil v-aţi temut că am de gînd să vă răpesc băiatul.

Ea îl mîngîie pe creştet, rîzînd puţin jenată, şi apoi răspunse :

— Nu ştiam că a încercat să se caţere pe zid. Pe urmă adăugă destul de brusc : Bănuiesc că am plăcerea să mă adresez domnului Markham, nu ?

I-am făcut o plecăciune politicoasă, dar am avut îndrăzneala s-o întreb de unde ştia cine sînt.

— Sora dumneavoastră a trecut acum cîteva zile pe aici împreună cu doamna Markham.

— Şi există o asemănare atît de puternică între noi ? am întrebat-o oarecum surprins şi nu chiar atît de măgulit cum ar fi trebuit să fiu de această idee.

— Mi se pare că semănaţi la ochi şi la ten, răspunse ea scrutindu-mi faţa cu oarecare îndoială. Şi dacă nu mă înşel, cred că v-am văzut duminică la biserică.

Am zîmbit.

Fie în zîmbetul acela, fie în amintirile pe care i le-a stîrnit, trebuie să fi fost ceva deosebit de neplăcut pentru ea, întrucît dintr-o dată şi-a reluat înfăţişarea semeaţă care te îngheţa şi care mă tulburase atît de tare, atunci, la biserică, zămislind gînduri imorale în mintea mea — un aer de dispreţ antipatic adoptat atît de uşor, fără cea mai mică deformare a vreunei trăsături, încît, asta părea să fie expresia firească a feţei ei, lucru care mă supăra cu atît mai tare cu cît nu puteam crede să fie o simplă afectare.

— La revedere, domnule Markham.

Şi fără vreo altă vorbă sau privire s-a retras împreună cu copilul în grădină ; iar eu m-am întors acasă, supărat şi nemulţumit — nu prea ştiu să-ţi spun de ce, aşa că nici n-am să încerc s-o fac.

Am zăbovit doar cît să-mi pun la o parte puşca şi cornul cu pulbere şi să dau cîteva porunci necesare unuia dintre argaţi, după care mi-am făcut din nou apariţia la casa parohială ca datorită tovărăşiei şi conversaţiei Elizei Millward să mă liniştesc şi să-mi mîngîi spiritul tulburat.

Am găsit-o, ca de obicei, ocupată cu nu ştiu ce broderie fină (mania lînurilor de Berlin nu începuse încă) în timp

ce: sora ei, așezată în colțul dinspre cămin, cu pisica pe genunchi, cîrpea un vraf de ciorapi.

— Mary, Mary! Pune-i repede deoparte! se grăbi Eliza să-i spună tocmai cînd intram eu în odaie.

— Nici în ruptul capului! sună răspunsul flegmatic al lui Mary, iar apariția mea întrerupse discuția.

— Vai, ce ghinion ai, domnule Markham! glăsui sora mai mică aruncîndu-mi una din ocheadele ei viclene. Tata tocmai a plecat prin parohie și e greu de crezut să se întoarcă mai puțin de un ceas.

— Nu-i nimic, o să-mi convină de minune să petrec vreo cîteva minute cu fiicele lui, dacă ele mi-o vor îngădui, i-am răspuns eu trăgîndu-mi un scaun lîngă foc și așezîndu-mă acolo fără să mai aștept să fiu poftit.

— Mă rog, dacă ai să fii foarte cuminte și amuzant, n-o să avem nimic împotrivă.

— V-aș ruga să-mi acordați permisiunea fără nici un fel de condiții, fiindcă n-am venit aici ca să aduc bucurie, ci ca s-o primesc, i-am răspuns.

Totuși, m-am gîndit că ar fi mai mult decît înțelept să fac și eu un mic efort pentru ca societatea mea să fie agreabilă; s-ar zice că micile mele strădanii au fost destul de izbutite, pentru că niciodată n-am văzut-o pe domnișoara Eliza mai bine dispusă. Într-adevăr, se părea că amîndoi sîntem încîntați unul de celălalt și reușim să întreținem o conversație voioasă și însuflețită, deși destul de superficială. Era aproape un *tête-á-tête*, întrucît domnișoara Millward cea mare aproape că n-a deschis gura decît din cînd în cînd pentru a corecta vreo afirmație nesăbuită sau vreo expresie exagerată a surorii ei și o dată pentru a o ruga să-i ridice ghemul de ață care se rostogolise sub masă. Dar bineînțeles că lucrul acesta l-am făcut eu, așa cum cerea datoria.

— Mulțumesc, domnule Markham, mi-a spus ea cînd i l-am înmînat. Mi l-aș fi ridicat și singură, dar n-am vrut să deranjez pisica.

— Mary, draga mea, asta n-o să te scuze în ochii domnului Markham, i-a replicat Eliza. După cîte cred, el urăște din inimă pisicile precum și fetele bătrîne — așa cum

fac toţi ceilalţi gentlemani. Oare mă înşel, domnule Markham ?

— Mi se pare firesc din partea sexului nostru neprietenos să antipatizeze pisicile, tocmai pentru că dumneavoastră femeile, le copleşiţi cu atîtea mîngîieri, i-am răspuns.

— Vai, Domnul să le aibă în pază, drăgălaşele de ele ! strigă Eliza într-un acces brusc de entuziasm, întorcîndu-se către sora ei şi revărsînd un potop de mîngîieri asupra animalului ei favorit.

—Ah, potoleşte-te, Eliza ! îi spuse domnişoara Millward cea mare pe un ton destul de aspru şi împingînd-o enervată într-o parte.

Venise timpul să plec ; oricît de tare m-aş fi grăbit, tot aveam să întîrzii la ceai, şi mama era cu adevărat model de ordine şi de punctualitate.

Se vedea bine că frumoasa mea prietenă nu se bucură deloc că trebuie să-şi ia rămas bun de la mine. La despărţire i-am strîns cu tandreţe mînuţa, iar ea m-a răsplătit cu unul din cele mai dulci zîmbete şi cu cea mai fermecătoare privire de care era în stare. M-am întors acasă foarte fericit, cu inima plină de satisfacţie pentru propria mea persoană şi arhiplină de dragoste pentru Eliza.

CAPITOLUL III

DOUĂ ZILE MAI TÎRZIU, DOAMNA Graham veni în vizită la Linden-Car, contrar aşteptărilor Roşei, care era de părere că misterioasa locatară de la Wildfell Hall va nesocoti regulile obişnuite ale vieţii civilizate. Părerea ei fusese sprijinită de doamnele din familia Wilson supărate că doamna Graham nu le întorsese vizita nici lor şi nici familiei Millward. Acum însă pricina acestei scăpări căpătă o explicaţie, care totuşi n-o satisfăcu pe Rose. Doamna Graham îşi adusese cu ea copilaşul şi cînd maică-mea îşi exprimă surprinderea că băieţelul poate merge pe jos atît de mult, ea răspunse :

— Într-adevăr e un drum destul de lung pentru el, dar n-aveam cum face altfel : trebuia ori să-l iau cu mine, ori să renunţ la această vizită, pentru că nu-l las niciodată singur. Şi cred, doamnă Markham, că va trebui să vă rog din suflet să prezentaţi scuzele mele familiei Millvard şi doamnei Wilson, cînd le veţi vedea, întrucît mă tem că nu-mi pot permite plăcerea de a le face o vizită pînă cînd micuţul meu Arthur nu va fi în stare să mă însoţească.

— Bine, dar aveţi o servitoare ; nu l-aţi putea lăsa în grija ei ? întrebă Rose.

— Ea are destule treburi de făcut, şi pe urmă e prea bătrînă ca să alerge după un copil, iar el la rîndul lui e prea zglobiu ca să se ţină de fustele unei femei în vîrstă.

— Bine, dar pentru a veni la biserică l-aţi lăsat totuşi acasă.

— Da, o dată ; dar nu l-aş fi lăsat nici în ruptul capului pentru vreun alt scop ; şi cred că în viitor va trebui ori să fac în aşa fel încît să-l iau cu mine, ori să rămîn acasă.

— Dar ce, e chiar aşa de neastîmpărat ? întrebă maică-mea profund uimită.

— Nu, răspunse doamna zîmbind trist şi mîngîind părul buclat al băieţelului aşezat pe un taburet la picioarele ei, dar el e singura mea comoară, iar eu sînt singurul lui prieten, aşa că nu ne place să ne despărţim.

— Bine, draga mea, dar asta mi se pare o dragoste exagerată, zise maică-mea, deprinsă a spune întotdeauna lucrurilor pe nume. Ar trebui să încerci să curmi această iubire nesăbuită pentru a-ţi salva fiul de la pieire şi pentru a te salva pe dumneata de ridicol.

— Pieire, doamnă Markham ?!

— Da, înseamnă că-l răsfeţi mult prea tare. Chiar şi la vîrsta lui şi încă n-ar trebui ca băieţelul să fie veşnic legat de fustele maică-si ; ba chiar ar trebui să-l deprinzi să-i fie ruşine de asta.

— Doamnă Markham, vă rog din suflet să nu mai spuneţi asemenea lucruri, sau cel puţin nu în prezenţa lui. Nădăjduiesc din adîncul inimii că fiul meu nu se va ruşina niciodată să-şi iubească mama ! replică doamna Graham

cu o vehemență și o gravitate care ne făcură pe toți cei de față să tresărim uimiți.

Maică-mea încercă s-o mai liniștească și să mai dreagă lucrurile printr-o explicație ; dar doamna Graham dădu să se înțeleagă că după părerea ei se spuseseră destule în această privință, așa că schimbă brusc subiectul.

„Exact cum bănuiam, mi-am zis în sinea mea. Doamna nu are o fire dintre cele mai blînde, în ciuda chipului ei dulce și palid și a frunții semețe ce pare să poarte deopotrivă pecetea meditației și a suferinței."

În tot acest răstimp rămăsesem așezat la o masă din partea cealaltă a camerei, lăsînd impresia că sînt cufundat în cercetarea unei colecții din *Revista Fermierului* pe care întîmplător o citeam în momentul cînd sosise doamna Graham în vizită ; nevoind să mă arăt prea politicos, la intrarea ei i-am făcut doar o plecăciune și apoi mi-am reluat îndeletnicirea.

Într-un tîrziu însă mi-am dat seama că se apropie de mine cineva, cu pași ușori, înceți și șovăitori. Era micuțul Arthur, atras în mod irezistibil de Sancho, care dormea la picioarele mele. Ridicînd capul l-am văzut oprit la vreo doi metri depărtare, privind melancolic la cîine, cu ochișorii săi de un albastru fermecător de limpede ; rămăsese țintuit locului nu atît din pricina fricii față de animal, cît din pricina sfioșeniei care-l împiedica să se apropie de stăpînul acestuia. Dar o mică încurajare îi înfrînse șovăiala și-l făcu să înainteze. Deși sfios din fire, copilul nu era deloc sălbatic. Peste o clipă, îngenunchie pe covor, și-și încolăci brațele în jurul gîtului lui Sancho. Nu mult după aceea micuțul mi se așeză pe genunchi și începu să privească plin de interes la diferitele poze de cai, vite, porci și ferme-model cuprinse în revistele din fața mea. Din cînd în cînd îi aruncam cîte o privire maică-si ca să văd în ce măsură se bucură de această proaspătă intimitate ; și, din expresia neliniștită a ochiior ei, mi-am dat seama că pentru un motiv sau altul era îngrijorată că băiețelul se află acolo.

— Arthur, vino încoace, i-a zis ea în cele din urmă. Îl deranjezi pe domnul Markham care vrea să citească.

— Cîtuși de puțin, doamnă Graham ; vă rog lăsați-l la mine. Mă distrez și eu la fel de bine ca și el, am rugat-o eu.

Și totuși, pe mutește, prin semne și priviri, ea îl chemă la dînsa.

— Nu, mămico, zise copilul. Lasă-mă să mă uit întîi la pozele astea și după aceea am să vin și am să-ți povestesc tot ce-am văzut.

— Luni e sărbătoare, ziua focurilor de artificii [1], așa că o să dăm o mică petrecere, zise maică-mea. Și sper, doamnă Graham, că nu vei refuza să faci parte dintre invitați. Știi, poți să-ți aduci și băiețelul — sper că vom găsi mijloacele de a-l distra și pe el. Și atunci, fără doar și poate, vei avea ocazia să le prezinți personal scuze familiilor Millward și Wilson, pentru că nu mă îndoiesc că vor veni aici cu toții.

— Mulțumesc foarte mult, dar eu nu merg niciodată la petreceri.

— Vai de mine, dar o să fie pur și simplu o întrunire de familie — n-o să stăm tîrziu și n-o să fim decît noi și familiile Millward și Wilson — pe cei mai mulți dintre ei îi cunoști — iar domnul Lawrence, e proprietarul dumitale, cu care cred că ar trebui să faci cunoștință.

— Îl cunosc într-o oarecare măsură — dar vă rog din suflet să mă scuzați de data asta. Știți, acum serile sînt cam umede, se întunecă devreme și mă tem că Arthur e prea firav ca să risc să-l expun fără teama de a i se întîmpla ceva. Va trebui să amînăm plăcerea de a ne bucura de ospitalitatea dumneavoastră pînă cînd zilele vor fi iarăși mai lungi și serile mai călduroase.

În momentul acela, la un semn discret din partea maică-mi, Rose scoase o carafă cu vin, pahare și chec din bufet și din servanta de stejar, tratîndu-i cum se cuvine pe musafiri. Amîndoi mîncară chec, dar refuzară cu încăpățînare vinul, în ciuda încercărilor amabile ale gazdei lor de a-i sili să guste din el. În special Arthur se ferea de licoarea rubinie de parcă ar fi fost înspăimîntat și

---

[1] Sărbătoarea tradițională a englezilor în amintirea „Complotului prafului de pușcă" din 5 noiembrie 1605.

dezgustat și era cît pe-aci să izbucnească în plîns cînd fu îndemnat să bea.

— Nu-i nimic, Arthur, zise mama lui. Doamna Markham socoate că ți-ar face bine, pentru că ești obosit după drum, dar n-o să te silească să bei! Părerea mea este că nici n-ai nevoie de vin! Doamna Graham adăugă: Nu poate suferi nici măcar să vadă vinul și mirosul lui aproape că-i face rău. Mă deprinsesem să-l silesc să înghită o gură de vin sau de rachiu slab cu apă în chip de doctorie cînd era bolnav, și de fapt mi-am dat toată osteneala ca să-l fac să le urască.

Toată lumea rise, afară de tînăra văduvă și de fiul ei.

— Vai, doamnă Graham, zise maică-mea ștergîndu-și ochii albaștri de lacrimile ce o năpădiseră din cauza rîsului, vai de mine, dar mă uimești pur și simplu! Zău că te credeam mai înțeleaptă. Bietul copilaș o să fie un molatic mai cumplit decît pîinea muiată în lapte! Gîndește-te numai ce bărbat o să iasă din el dacă stărui să-l crești în...

— Ba mie mi se pare un plan excelent, o întrerupse doamna Graham cu o seriozitate netulburată. Prin acest mijloc pot să-l salvez cel puțin de o patimă înjositoare. Aș da nu știu ce să pot să-l feresc pe băiat și de primejdiile tuturor celorlalte.

— Dar prin asemenea mijloace — m-am amestecat eu în discuție — n-o să ajungeți niciodată să-l faceți virtuos. La urma urmei, ce înseamnă virtutea, doamnă Graham? E oare faptul că te arăți capabil și doritor să te împotrivești ispitei sau faptul că n-ai nici un fel de ispită căreia să i te împotrivești? Cine e un bărbat puternic? Cel care înfrînge mari piedici și săvîrșește lucruri de mirare chiar dacă pentru asta trebuie să asude din greu și e istovit după aceea? Sau cel care șade toată ziua pe scaun fără a îndeplini altă muncă mai obositoare decît aceea de a ațîța focul cu vătraiul și a duce mîncarea la gură? Dacă vreți ca fiul dumneavoastră să treacă prin lume cu cinste, nu trebuie să încercați să-i curățați calea de bolovani, ci mai degrabă să-l învățați să pășească fără șovăire peste ei — nu trebuie să stăruiți să-l duceți dumneavoastră de mînă ci mai degrabă să-l lăsați să învețe să meargă singur.

— Am să-l duc de mînă, domnule Markham, pînă cînd va avea puterea să meargă singur ; și am să-i curăț din cale toți bolovanii pe care-i voi putea da la o parte, am să-l învăț să-i ocolească pe ceilalți — sau să pășească fără șovăire peste ei, așa cum spuneți dumneavoastră. Și asta fiindcă după ce voi fi luptat din toate puterile ca să-i netezesc calea, încă îi va rămîne destul de făcut pentru a-și dovedi toată îndemînarea, seriozitatea și prudența. E foarte frumos și ușor să vorbești despre nobila împotrivire și despre încercările la care e supusă virtutea; dar la cincizeci, sau cinci sute de bărbați care au cedat ispitei, arătați-mi măcar unul care a avut tăria să-i reziste. Și de ce să pornesc eu de la ideea că fiul meu va fi o ființă aleasă, unul dintr-o mie ? De ce să nu mă pregătesc mai degrabă pentru viitorul cel mai întunecat, și să nu mă tem că va semăna cu... cu restul omeniri, dacă nu-mi iau toate măsurile de pază pentru a împiedica un atare lucru ?

— Văd că sînteți foarte amabilă cu noi toți, am remarcat eu.

— Nu știu nimic despre dumneavoastră — vorbesc despre cei pe care-i cunosc cu adevărat și cînd văd întreaga omenire (cu foarte puține și rare excepții) împleticindu-se și bîjbîind pe poteca vieții, căzînd în toate capcanele și rupîndu-și picioarele la orice piedică ivită în cale, de ce să nu folosesc toate mijloacele pe care le posed pentru a-l face să străbată un drum lin, neted și ferit de primejdii.

— Da, dar mijlocul cel mai sigur va fi să vă străduiți să-l întăriți pe el împotriva ispitelor, și nu să le îndepărtați pe acestea din calea lui.

— Voi face și una și alta, domnule Markham. Numai Dumnezeu știe cîte ispite se vor ivi, care să se năpustească asupra lui atît dinăuntru cît și din afară după ce voi fi făcut tot ce-mi stă în putință pentru ca viciul să-i apară cît mai puțin atrăgător, cu atît mai mult cu cît din fire pare să nu-l sufere. De fapt eu însămi de prea puține ori m-am simțit imboldită către ceea ce lumea numește viciu, și totuși ispita m-a încercat. Și multe pătimiri, de altă natură, mi-au fost hărăzite, fapte care, în

multe împrejurări mi-au cerut mai multă băgare de seamă și tărie pentru a le ține piept, decît am putut eu să găsesc în firea mea cînd a fost să le stau împotrivă. Și sînt convinsă că acest lucru îl vor recunoaște majoritatea celorlalți oameni care sînt deprinși să cugete și doritori să lupte împotriva stricăciunii din firea lor.

— Da, zise maică-mea, neînțelegînd decît pe jumătate încotro bate doamna Graham ; dar nu cred că e bine să judeci un băiat după calapodul dumitale ; și pe urmă, draga mea doamnă Graham, dă-mi voie, te rog, să te previn din timp împotriva greșelii — aș putea zice împotriva greșelii fatale — de a lua în întregime asupra dumitale educația copilului. Pentru că ești pricepută în unele privințe și bine informată, îți închipui probabil că poți face față pe deplin acestei sarcini ; dar de fapt lucrurile sînt departe de a sta astfel ; și dacă stărui în această încercare, te rog să mă crezi că te vei căi amarnic după ce vei fi stricat totul.

—Bănuiesc deci că ar trebui să-l trimit la școală ca să învețe să disprețuiască autoritatea și iubirea mamei lui, nu ? zise doamna cu un zîmbet puțin amar.

— A, nu ! Dacă vrei ca un băiat să-și disprețuiască mama, atunci ține-l acasă și irosește-ți viața alintîndu-l tot timpul și fiind roaba hachițelor și trăsnăilor lui.

— Sînt întrutotul de acord cu dumneavoastră, doamnă Markham ; însă nimic nu poate fi mai străin principiilor și obiceiurilor mele decît o asemenea slăbiciune vinovată.

— Bine, însă vrei să-l tratezi ca pe o fetiță — și să-i strici caracterul, făcîndu-l moale ca o domnișoară rîzgîiată — zău că așa se va întîmpla, doamnă Graham, indiferent ce crezi dumneata acum. Dar lasă că am să-l pun eu pe reverendul Millward să-ți vorbească puțin în privința asta ; el o să-ți deschidă ochii asupra urmărilor ce te așteaptă ; o să-ți spună cum și în ce fel trebuie să te porți, și cîte și mai cîte ; și n-am nici cea mai mică îndoială că în cîteva minute va fi în stare să te convingă.

— N-are rost să-l necăjiți pe preot, zise doamna Graham aruncîndu-mi o privire (probabil că eu zîmbeam la gîndul încrederii nețărmurite a mamei în acest vrednic gentleman). Domnul Markham aici de față socoate că

puterea lui de convingere este cel puţin la fel de mare ca a domnului Millward. Ei bine, domnule Markham, dumneata care susţii că un băiat nu trebuie să fie ocrotit de rele ci trimis să se războiască singur şi neajutorat cu ele, că nu trebuie învăţat să ocolească nici una din capcanele vieţii, ci să dea buzna voiniceşte în ele sau peste ele, după cum va voi întîmplarea — să caute primejdia mai degrabă decît s-o ocolească şi să-şi hrănească virtutea cu ispite — ei bine, oare dumneata...

— Vă rog să mă iertaţi, doamnă Graham, dar am impresia că aţi luat-o cam prea repede. Eu n-am spus deocamdată că un băiat ar trebui învăţat să se năpustească în capcanele vieţii şi nici măcar că ar trebui să caute anume ispitele doar pentru a-şi pune la încercare virtutea, învingîndu-le. Am spus doar că e mai bine să vă înarmaţi şi să vă întăriţi eroul decît să-l dezarmaţi şi să-l slăbiţi pe duşman pentru că dacă ar fi să cultivaţi puieţi de stejar într-o seră, înconjurîndu-i cu toată grija şi băgarea de seamă zi şi noapte şi ocrotindu-i pînă şi de cea mai slabă suflare de vînt, ar fi greu să vă aşteptaţi să devină vreodată copaci zdraveni ca aceia care au crescut pe coasta muntelui, pradă tuturor stihiilor dezlănţuite şi fără cea mai mică apărare de furia furtunii.

— Fie cum zici dumneata ; dar oare ai folosi acelaşi fel de a gîndi şi dacă ar fi vorba de o fată ?

— Bineînţeles că nu.

— Nu, ai avea grijă să fie crescută cu multă blîndeţe şi gingăşie, ca o plantă de seră, ai învăţa-o să depindă de alţii şi să se agaţe de ei pentru îndrumări şi sprijin, şi ai păzi-o cît mai mult cu putinţă în aşa fel încît nici măcar să nu audă că există rău pe lume. Dar vrei să fii atît de bun şi să-mi spui şi mie de ce faci această deosebire ? O fi oare pentru că o crezi lipsită de virtute ?

— Doamne fereşte !

— Bine, dar dumneata afirmi că virtutea nu înfloreşte decît udată cu fierea ademenitoare a ispitei ; şi eşti de părere că o femeie trebuie expusă cît mai puţin ispitei şi ferită cît mai mult de cunoaşterea păcatelor sau a oricărui alt lucru legat de ea. Asta înseamnă că o socoţi

fie atît de stricată din fire, fie atît de slabă de minte încît nu e în stare să se împotrivească ispitei ; și chiar dacă ea ar fi curată și nevinovată, atîta vreme cît e ținută în frîu și în neștiință, totuși, fiind lipsită de adevărata virtute, a o învăța ce înseamnă să păcătuiești, înseamnă a o preface dintr-o dată într-o păcătoasă. Și — ai aerul să spui — cu cît mai întinse vor fi cunoștințele ei, cu atît mai mari vor fi libertățile pe care și le va lua, cu atît mai profundă va fi decăderea ei. Pe cînd sexul dumneavoastră, mult mai nobil — nu-i așa ? — are o înclinare firească spre bine și e apărat de o putere mai mare de împotrivire la rău care, cu cît este pusă mai mult la încercare prin diverse experiențe și primejdii, cu atît sporește mai mult...

— Domnul mi-e martor că nu așa gîndesc ! am întrerupt-o eu în cele din urmă.

— Ei bine, atunci înseamnă că după părerea dumitale amîndoi sînt slabi și înclinați să calce strîmb, dar pe cînd cea mai mică greșeală, pînă și cea mai neînsemnată pîngărire o va distruge pe fată, caracterul băiatului va fi întărit și înfrumusețat — creșterea lui fiind întregită așa cum se cuvine printr-o slabă cunoaștere a lucrurilor interzise. Pentru el o asemenea experiență (ca să folosesc o metaforă banală) va fi ca furtuna pentru stejar, care deși s-ar putea să-i împrăștie frunzele și să-i rupă rămurelele fragede, va sluji doar să-i înfigă mai adînc rădăcinile și să întărească și să strîngă mai puternic fibrele copacului. Dumneata ai vrea ca noi să ne încurajăm fiii să încerce toate lucrurile pe propria lor piele, pe cînd fiicele noastre n-ar trebui nici măcar să învețe din experiența altora. Mie, în schimb, mi-ar părea mai bine ca atît fii cît și fiicele noastre să cîștige din cele pățite de alții, și de pe urma învățămintelor unei înțelepciuni mai înalte, pentru ca să știe dinainte să respingă răul și să aleagă binele și să nu aibă nevoie de nici un fel dovezi adevărate pentru a simți pe pielea lor neajunsurile păcatului. Eu n-aș trimite în lumea largă o biată fată neînarmată împotriva dușmanilor ei și necunoscătoare a capcanelor ce i se pot ivi în cale la tot pasul. Și nici n-aș supraveghea-o și n-aș păzi-o în așa de mare

măsură încît, lipsită de demnitate proprie şi de ştiinţa de a se bizui pe ea însăşi, să ajungă pînă acolo, încît să-şi piardă puterea sau voinţa de a se supraveghea şi de a se feri singură. Iar în ceea ce-l priveşte pe fiul meu — dacă aş socoti că, ajuns băiat mare, ar deveni ceea ce numiţi dumneavoastră un om trecut prin ciur şi prin dîrmon — un bărbat care „a cunoscut viaţa" şi care se făleşte cu experienţa lui, chiar dacă ar profita de ea pînă într-atîta încît în cele din urmă să se liniştească, să devină un om aşezat, un membru folositor şi respectat al societăţii — aş prefera să moară chiar mîine. Aş fi de o mie de ori mai bucuroasă dacă s-ar intîmpla aşa ! repetă ea pe tonul cel mai serios, strîngîndu-şi la piept odorul şi sărutîndu-l pătimaş pe frunte.

Băiatul îşi părăsise noul tovarăş şi se afla de o vreme lîngă genunchii mamei lui, cu ochii ridicaţi spre faţa ei şi-i asculta cu o uimire mută discursul de neînţeles pentru el.

— Ei, mă rog, mă rog, cred că aşa se cuvine — ca dumneavoastră, doamnele, să aveţi totdeauna ultimul cuvînt ! am replicat eu, observînd-o că se ridică şi că se pregăteşte să-şi ia rămas bun de la maică-mea.

— Dumneata eşti liber să rosteşti oricît de multe cuvinte — numai că eu nu mai pot rămîne să le ascult.

— Ba nu, aşa se întîmplă de obicei : dumneavoastră ascultaţi argumentele numai atît cît vă vine la socoteală, iar restul cuvintelor n-au decît să se irosească în vînt.

— Dacă dumneata ţii aşa de mult să mai vorbim despre acest subiect, răspunse doamna Graham dînd mîna cu Rose, va trebui să-ţi aduci sora la mine într-o zi frumoasă şi atunci am să ascult cu oricît de multă răbdare vei dori dumneata tot ceea ce vei avea chef să spui. Prefer să-mi ţii dumneata o predică mai degrabă decît preotul, pentru că în felul ăsta aş avea mai puţine remuşcări spunîndu-ţi la sfîrşit că-mi păstrez propria părere exact aşa cum am avut-o din capul locului — lucru ce sînt convinsă că s-ar întîmpla indiferent care dintre dumneavoastră doi mi-ar împărtăşi cu mărinimie logica lui.

— Da, bineînțeles, i-am răspuns eu hotărît să mă arăt la fel de dezagreabil ca și ea. Pentru că atunci cînd o doamnă consimte să asculte o argumentație care merge împotriva propriilor ei opinii, e întotdeauna hotărîtă din capul locului să i se împotrivească — să asculte numai cu urechile trupului, ținîndu-le pe cele ale minții astupate cu multă hotărîre împotriva celor mai puternice raționamente.

— La revedere, domnule Markham, zise frumoasa mea adversară cu un zîmbet compătimitor.

Necatadicsind să-mi mai răspundă în vreun fel, se înclină ușor, dar tocmai cînd dădea să se retragă, fiul ei — cu o îndrăzneală copilărească — o opri locului exclamînd :

— Mămico, dar n-ai dat mîna cu domnul Markham !

Ea se întoarse rîzînd și-mi întinse mîna. I-am strîns-o mai mult cu pică decît cu amabilitate, supărat de faptul că mă nedreptățise în permanență, încă de cînd mijiseră zorile cunoștinței noastre. Era evident că fără a ști nimic despre adevăratele mele principii și trăsături de caracter avea o prejudecată împotriva mea și părea înclinată să-mi arate că, pînă și în privințele cele mai neînsemnate, părerile ei despre mine erau mult mai prejos decît opinia pe care o aveam eu despre propria mea persoană. Sigur că eram cam țîfnos din fire, căci altfel probabil că nu m-aș fi simțit atît de profund atins. Pe lîngă asta poate că fusesem și răsfățat într-o oarecare măsură de mama și de sora mea și de alte cîteva doamne pe care le cunoșteam. Și totuși, nu-s cîtuși de puțin un marțafoi înfumurat — de lucrul ăsta sînt absolut convins, indiferent dacă și tu gîndești sau nu la fel.

CAPITOLUL IV

PETRECEREA NOASTRĂ DIN 5 NOiembrie s-a desfășurat cum nu se poate mai bine, în ciuda refuzului doamnei Graham de a o onora cu prezența ei. De fapt, e probabil că dacă ar fi fost ea de față, in-

tre noi ar fi domnit mai puțină cordialitate, libertate și veselie decît au existat fără ea.

Mama a fost ca de obicei voioasă și vorbăreață, activă și bine intenționată, singura ei greșeală fiind că se dădea peste cap într-un chip prea vizibil pentru a-i face fericiți pe oaspeți, drept care i-a silit pe vreo cîțiva dintre ei la eforturi cu totul neplăcute firii lor — obligîndu-i să mănînce sau să bea sau să se așeze lîngă focul din cămin sau să vorbească cînd ei preferau să tacă. Dar în orice caz, cu toții au îndurat cu bine aceste încercări, întrucît se aflau într-o dispoziție sărbătorească.

Preotul Millward a fost de-a dreptul impresionat cu vorbele lui ca din carte și rostite apăsat, cu glumele-i cu tîlc, cu anecdotele pompoase și discursurile de adevărat oracol, împărtășite cu mărinimie, spre înălțarea sufletească a întregii societăți în general și în special pentru cea a admirativei doamne Markham, a politicosului domn Lawrence, a serioasei Mary Millward, a liniștitului Richard Wilson și a prozaicului Robert — aceștia fiind cei mai atenți ascultători ai lui.

Doamna Wilson a strălucit mai mult ca oricînd, cu comorile ei de noutăți proaspete și de bîrfeli vechi, înșirate laolaltă cu întrebări și observații banale și cu sentințe adeseori repetate, rostite pare-se doar cu scopul de a refuza inepuizabilelor ei organe ale vorbirii pînă și cea mai scurtă clipă de odihnă. Își adusese cu ea și lucrul de mînă și îți lăsa impresia că limba ei făcuse o prinsoare cu degetele încercînd să le întreacă prin mișcarea sa iute și fără contenire.

Fiica ei Jane a fost, bineînțeles, cît a putut să fie de grațioasă și de elegantă, de spirituală și de seducătoare — întrucît trebuia să strălucească mai tare decît toate aceste doamne și să-i farmece pe toți gentlemanii — ca să nu mai vorbim de faptul că era de față și domnul Lawrence pe care trebuia în mod special să-l captiveze și să-l cucerească. Micile ei artificii pentru realizarea acestei cuceriri erau prea subtile și greu de sesizat ca să-mi atragă atenția. Dar mi s-a părut că posedă o anumită afectare rafinată a superiorității și o preocupare neplăcută pentru propria ei persoană, într-o măsură care-i

umbrea toate calitățile. După plecarea ei, Rose mi-a prezentat un adevărat spectacol reproducîndu-mi diferite priviri, cuvinte și gesturi ale lui Jane, cu un amestec de istețime și asprime care m-a făcut să mă minunez deopotrivă de artificialitatea duduii respective și de spiritul de observație al surorii mele, pînă într-atîta încît să mă întreb dacă nu cumva și-a pus și ea ochii pe moșier. Dar n-ai nici o grijă, Halford, lucrurile nu stăteau așa.

Richard Wilson, fratele mai mic al lui Jane, a stat într-un colț, părînd să fie destul de bine dispus, dar tăcut și sfios, dorind pe de o parte să treacă neobservat, iar pe de altă parte să audă și să observe cît mai multe. Și deși ai fi zis că se simte oarecum ca peștele pe uscat, ar fi fost destul de fericit, după cum îi cerea felul său liniștit de a fi, numai dacă maică-mea ar fi avut tactul să-l lase în pace ; dar așa cum greșea ea din bunăvoință, îl copleșea neîncetat cu atențiile ei — îndestulîndu-l cu tot felul de mîncăruri întrucît avea impresia că e prea timid ca să se servească singur și forțîndu-l să-și strige, din capătul celălalt al camerei răspunsurile monosilabice la numeroasele întrebări și replici prin care se străduia zadarnic să-l atragă în discuție.

Rose m-a informat că băiatul nu ne-ar fi onorat nici în ruptul capului cu prezența lui dacă nu l-ar fi pisat atîta sora lui, Jane, care ținea morțiș să-i arate domnului Lawrence că are cel puțin un frate mai binecrescut și mai fin decît Robert. Tot atîta osteneală își dăduse ea să-l țină de o parte pe acest vrednic gentleman ; dar el afirmase că nu vede nici un motiv să scape prilejul de a mai schimba o glumă cu Markham și cu bătrîna (de fapt maică-mea nu era chiar așa de în vîrstă), cu frumoasa domnișoară Rose, precum și cu preotul, ca și cu ceilalți ; și fără doar și poate că Robert avea de fapt și dreptul s-o facă. Așa că a vorbit de una și de alta cu mama și cu Rose, a discutat cu preotul despre treburile parohiei, cu mine chestiuni de agricultură și cu amîndoi a făcut politică.

Mary Millward a fost și ea o figurantă — fiind însă mai puțin chinuită de cruzimea amabilităților mamei decît a fost Richard Wilson, întrucît avea un fel sigur și

hotărît de a da răspunsuri scurte și de a refuza lucrurile, și întrucît lumea o bănuia a fi mai degrabă posacă decît neîncrezătoare. Oricum vor fi stat lucrurile, în orice caz ea n-a adus prea multă desfătare societății — după cum nu pare nici să se fi bucurat prea mult de ea. Eliza mi-a spus că Mary a venit numai în urma stăruințelor tatălui lor care-și băgase în cap ideea fixă că Mary își închină prea mult timp treburilor casei, neglijînd nevinovatele prilejuri de destindere și distracție potrivite pentru vîrsta și sexul ei. În general mie mi se părea o fată destul de plăcută și simpatică. O dată sau de două ori a arătat chiar că știe să și rîdă, fiind stîrnită de spiritul sau purtarea amuzantă a cine știe cărui individ mai binecuvîntat de soartă dintre noi. În asemenea cazuri am băgat de seamă că ea încerca să-i întîlnească privirile lui Richard Wilson care era așezat exact în fața ei. Întrucît băiatul studia sub îndrumarea tatălui ei, Mary îl cunoștea în oarecare măsură și cred că în ciuda faptului că amîndoi erau cam retrași din fire, se stabilise între ei un sentiment de camaraderie și înțelegere sufletească.

Eliza mea a fost cum nu se poate mai fermecătoare, cochetă fără afectare, dorind să atragă atenția celor de față, dar mai presus de toate atenția mea. Încîntarea ei cînd mă aflam prin preajmă, stînd jos sau în picioare lîngă ea, șoptindu-i ceva la ureche sau strîngîndu-i mîna în timpul dansului, i se citea ușor în strălucirea obrajilor și în agitația pieptului, oricît ar fi încercat ea să le ascundă prin vorbe și gesturi îndrăznețe, chiar impertinente. Dar cred că ar fi mai bine să-mi țin gura, pentru că dacă mă laud cu aceste lucruri acum, va trebui să roșesc mai tîrziu.

Să continui, așadar, cu descrierea diferiților participanți la petrecerea noastră :

Rose a fost simplă și naturală, ca de obicei, plină de voioșie și neastîmpăr.

Fergus a fost obraznic și aiurit ; dar obrăznicia și nesăbuința lui slujeau ca distracție celorlalți, care rîdeau din toate băierile inimii, chiar dacă asta nu-l făcea cîtuși de puțin să crească în ochii lor.

Şi, în sfîrşit (pentru că am să fac abstracţie de propria mea persoană), domnul Lawrence s-a purtat ca un adevărat gentleman neatingînd pe nimeni nici măcar cu o floare, fiind politicos cu preotul şi cu doamnele, în special cu gazda şi cu fiica ei, precum şi cu domnişoara Wilson — săracul de el, cîtă nechibzuinţă din partea lui! N-avea destul gust ca s-o prefere pe Eliza Millward. Eram în relaţii destul de prieteneşti cu domnul Lawrence. Fiind foarte rezervat din fire şi părăsind doar rareori casa izolată în care se născuse şi unde trăise în singurătate de la moartea lui taică-său, nu avusese nici prilejul şi nici înclinaţia de a lega multe cunoştinţe; dintre toţi oamenii cu care avusese de a face, eu (judecînd după rezultate) păream să-i fiu tovarăşul cel mai agreabil. Nu numai că mă dovedisem a-i fi pe plac, dar şi mie îmi era destul de agreabil acest domn, cu toate că era prea rece, prea sfios şi prea închis în sine, ca să-mi cîştige pe de-a-ntregul simpatia. Candoarea şi francheţea, cînd erau cu totul ferite de grosolănie, erau lucruri pe care le admira la alţii, dar nu izbutea să le dobîndească şi el. Muţenia desăvîrşită pe care o dovedea ori de cîte ori era vorba de propriile sale treburi şi preocupări, era de fapt destul de supărătoare şi îţi cam tăia elanul; dar eu i-o iertam din convingerea că la originea ei nu se aflau atîta mîndria şi lipsa de încredere în prietenii lui, cît o oarecare delicateţe morbidă şi o anume lipsă de curaj de care el îşi dădea seama, fiind însă lipsit de energia necesară pentru a le înfrînge. Inima lui era ca o mimoză sensibilă care se deschide o clipă sub razele soarelui, dar se închide în sine şi se ofileşte la cea mai mică atingere a degetului cuiva sau la cea mai uşoară adiere de vînt. În linii mari vorbind, relaţiile dintre noi constau mai degrabă dintr-un fel de atracţie ce-o simţeam unul pentru altul decît dintr-o prietenie profundă şi solidă, ca aceea care s-a născut apoi între mine şi tine, Halford. Pe tine (chiar dacă din cînd în cînd te arăţi cam ursuz) nu te pot asemui decît cu o haină veche, fără cusur ca ţesătură, dar uşoară şi lejeră, care s-a mulat perfect pe trupul celui ce-o poartă şi pe care el o poate folosi cum doreşte, fără să se teamă c-o mototoleşte. În

schimb, domnul Lawrence era ca o haină nouă, îngrijită și admirabil croită, dar atît de strîmtă la coate încît ți-ar fi fost frică să nu-i rupi cusăturile dacă ți-ai fi mișcat în voie brațele, și atît de netedă și de aspectuoasă, încît nu-ți venea să riști s-o expui nici măcar unei singure picături de ploaie.

Curînd după sosirea oaspeților, maică-mea pomeni de doamna Graham, își arătă regretul că nu se află și ea acolo ca să-i cunoască, și le explică familiilor Millward și Wilson motivele pe care le invocase scuzîndu-se că nu le întorsese vizita, sperînd că ei o vor ierta, întrucît ea — mama — era convinsă că doamna nu avusese cituși de puțin intenția de a fi nepoliticoasă și s-ar bucura oricînd să-i vadă.

— E o doamnă tare ciudată, domnule Lawrence, adăugă mama. Nu prea izbutim să-i dăm de rost — dar sînt convinsă că dumneata o să ne poți spune cîte ceva despre ea pentru că, la urma urmei, e chiriașa dumitale și ne-a zis că te cunoaște într-o oarecare măsură.

Toți ochii se întoarseră către domnul Lawrence. Mie mi se păru că, fără nici un motiv, el se arătă mult prea stînjenit cînd mama i se adresă astfel.

— Cine, eu, doamnă Markham ? răspunse el. Greșiți, eu n-o... adică... vreau să spun, bineînțeles că am văzut-o, dar în orice caz sînt ultima persoană căreia ar trebui să vă adresați pentru informații referitoare la doamna Graham.

Apoi se întoarse imediat către Rose și o rugă să facă plăcere societății onorînd-o cu un cîntec sau cu o melodie interpretată la pian.

— Ba nu, răspunse Rose, trebuie s-o rugați pe domnișoara Wilson. Ea ne depășește pe toți atît în ceea ce privește vocea, cît și cîntatul la pian.

Domnișoara Wilson făcu mofturi cu oarecare cochetărie.

— Lasă că o să fie ea prea bucuroasă să vă cînte, zise Fergus, dacă dumneata, domnule Lawrence, o să ai bunătatea să stai lîngă ea și să-i întorci foile.

— Vai, dar o să fie o adevărată încîntare pentru mine, domnișoară Wilson. Chiar îmi îngăduiți s-o fac ?

Ea își înclină gîtul lung și zîmbi, dîndu-i voie s-o conducă pînă la pian, după care se instală și cîntă o bucată după alta în cel mai bun stil al ei, acompaniindu-se singură. Între timp, domnul Lawrence rămase răbdător în picioare, sprijinindu-se cu o mînă de speteaza scaunului ei, iar cu cealaltă întorcîndu-i notele. Poate că și el era la fel de încîntat de interpretarea domnișoarei Wilson, cum era și ea. Într-un fel muzica nu era deloc rea; pe de altă parte n-aș putea spune că m-a mișcat profund. Execuția era corectă și abilă, dar sentimentul lipsea aproape cu desăvîrșire.

Se pare însă că discuția despre doamna Graham nu fusese închisă.

— Nu, doamnă Markham, vin n-am să iau, zise reverendul Millward cînd se servi această băutură. În schimb am să beau puțină bere de casă de-a dumneavoastră. Întotdeauna am preferat-o tuturor băuturilor.

Măgulită de acest compliment, maică-mea sună clopoțelul și o cană de porțelan cu cea mai bună bere a noastră fu îndată adusă și așezată dinaintea vrednicului gentleman care știa atît de bine să-i prețuiască calitățile.

— Ei vezi, asta e! strigă el, îndreptînd șuvoiul, cu multă îndemînare, din cană în pahar, în așa fel încît să facă multă spumă fără să se verse măcar o picătură.

După ce o examină o clipă în dreptul unei lumînări, sorbi o înghițitură bună, apoi plescăi din buze, răsuflă adînc și-și umplu la loc paharul sub privirile mamei, pline de cea mai profundă mulțumire.

— Nimic nu se poate compara cu asta, doamnă Markham! zise preotul. Eu am susținut întotdeauna că berea dumneavoastră de casă e mai bună decît orice altceva.

— Vai ce tare mă bucur că vă place, părinte! Întotdeauna supraveghez personal pregătirea ei, ca și pregătirea brînzei și a untului; eu așa zic: dacă tot faci un lucru, măcar să fie bine făcut.

— Aveți perfectă dreptate, doamnă Markham.

— Pe de altă parte, părine, vi se pare că e un păcat să bei din cînd în cînd puțin vin sau o dușcă de rachiu? întrebă mama întinzîndu-i un pahar de punch fumegînd doamnei Wilson care afirma că vinul îi cade greu la sto-

mac. (Totodată fiul ei Robert își umplea ochi paharul cu aceeași băutură.)

— Cîtuși de puțin ! răspunse oracolul, dînd din cap ca Jupiter. Toate lucrurile sînt numai binecuvîntări și binefaceri, cu condiția să știm să ne bucurăm de ele.

— Dar doamna Graham e de cu totul altă părere. Ia stați numai să ascultați ce ne-a spus deunăzi — v-am zis eu că o să vă povestesc.

Și maică-mea delectă societatea cu o relatare amănunțită a ideilor și comportării greșite ale doamnei respective cu privire la băutură, încheind cu cuvintele :

— Ei, nu vi se pare că e o greșeală ?

— O greșeală ? repetă preotul cu un aer neobișnuit de solemn. O crimă aș zice, o crimă ! Nu numai că înseamnă că-și bate joc de copil, dar e vorba și de dispreț față de darurile providenței, pe care îl învață să le calce în picioare.

Apoi preotul intră în multe amănunte în legătură cu toate acestea și explică, pe îndelete, că o asemenea purtare este nu numai lipsită de sens, dar și că reprezintă o adevărată hulire a lui Dumnezeu. Maică-mea îl urmări cu cel mai adînc respect ; și pînă și doamna Wilson se hotărî să-și lase limba să se odihnească o clipă și-l ascultă în tăcere, sorbindu-și punchul cu un aer plin de îngăduință. Domnul Lawrence ședea cu cotul pe masă, jucîndu-se neglijent cu paharul de vin pe jumătate gol și zîmbind pe sub mustață.

— Dar nu vi se pare, părinte Millward — sugeră el cînd în sfîrșit gentlemanul respectiv făcu o pauză în discursul lui — că atunci cînd se întîmplă ca un copil să fie înclinat din fire către necumpătare — de exemplu, din vina părinților sau strămoșilor lui — sînt recomandabile anumite precauții ? (Fie vorba între noi, toată lumea era convinsă că tatăl domnului Lawrence și-a scurtat viața datorită lipsei de cumpătare.)

— Unele precauții, poate ; însă domnul meu, cumpătarea e una și abstinența e cu totul altceva.

— Bine, dar am auzit că la unele persoane cumpătarea — adică moderația — e aproape cu neputință. Și dacă abstineța o fi un rău (lucru pe care unii oameni îl pun la îndoială), nimeni nu va nega că lipsa de cumpătare este un

rău și mai mare. Unii părinți le-au interzis cu desăvîrșire copiilor lor să guste băuturi care li se urcă la cap; dar autoritatea părinților nu poate dăinui de-a pururi. Și pe urmă copiii sînt din firea lor înclinați să tînjească după lucrurile interzise. Și într-un asemenea caz e foarte probabil ca un copil să fie tare curios să guste și să cunoască efectele lucrurilor care au fost atît de mult lăudate și cu care alții s-au desfătat, pe cînd lui însuși îi sînt atît de aspru oprite. Curiozitatea i-ar fi în general satisfăcută cu primul prilej potrivit; și odată înfrîntă oprelistea, urmările pot fi foarte grave. Nu am pretenția să mă pricep sau să dau sentințe în asemenea treburi, dar mie mi se pare că acest plan al doamnei Graham, așa cum îl descrieți dumneavoastră, doamnă Markham, oricît de extraordinar ar părea, nu e lipsit de unele avantaje: pentru că vedeți aici cum copilul e izbăvit dintr-o dată de ispită; nu are nici un fel de curiozitate ascunsă și nici lucruri neștiute după care să tînjească în taină; cunoaște licorile ademenitoare în măsura în care dorește s-o facă; e total scîrbit de ele fără să fi suferit de pe urma efectelor lor.

— Și asta vi se pare drept, domnule? Nu v-am dovedit oare cît de greșit este și cît de potrivnic *Sfintei Scripturi*, precum și cugetării înțelepte, să înveți un copil să se uite cu dispreț și dezgust la binefacerile providenței, în loc să le folosească așa cum se cuvine?

— Bine, s-ar putea ca sfinția voastră să considere că și picăturile de laudanum sînt o binefacere a providenței, răspunse domnul Lawrence zîmbind. Și totuși veți cădea, probabil, de acord că cei mai mulți dintre noi ar face mai bine să se abțină de la consumarea lor, chiar și într-o cantitate moderată. Dar — adăugă el — nu vreau ca și dumneavoastră să-mi urmați metafora prea îndeaproape — drept care îmi voi bea pînă la fund paharul.

— Și sper că-l veți umple la loc, domnule Lawrence, zise maică-mea împingînd sticla către el.

Domnul Lawrence refuză cu multă politețe, și îndepărtîndu-și puțin scaunul de masă se aplecă spre mine (eu eram aproape de el, șezînd pe canapea, lîngă Eliza Millward) și mă întrebă cu un aer degajat dacă o cunosc pe doamna Graham.

— Da, am întîlnit-o de vreo două ori.

— Şi ce părere ai despre ea ?

— N-aş zice că-mi place prea mult. Ca înfăţişare e chipeşă — sau mai degrabă ar trebui să spun, distinsă şi interesantă — dar nu e cîtuşi de puţin prietenoasă. După impresia mea, e o femeie care cade foarte uşor pradă prejudecăţilor şi e gata să şi le păstreze cu orice preţ pînă în pînzele albe, răsucind toate lucrurile în aşa fel încît să intre în tiparele propriilor ei idei preconcepute. E prea rigidă, prea aspră, prea aprigă pentru gusturile mele.

Domnul Lawrence nu mi-a răspuns nimic, şi-a plecat ochii în jos şi şi-a muşcat buzele. Curînd după aceea s-a ridicat şi s-a îndreptat către domnişoara Wilson, fiind după cît îmi închipui pe cît de dezgustat de mine pe atît de atras de ea. În momentul acela n-am prea băgat în seamă faptul, dar mai apoi împrejurările m-au făcut să-mi amintesc amănuntul, ca şi alte fleacuri de acelaşi fel, dacă nu mă înşel atunci cînd... dar, stai, să nu anticipez.

Am încheiat seara cu un dans — vrednicul nostru pastor nesocotind că ar fi fost cine ştie ce grozăvie să asiste la o asemenea petrecere, deşi tocmisem unul din lăutarii satului să ne acompanieze zbenguielile cu scripca lui. Însă Mary Millward a refuzat cu încăpăţînare să participe la danţul nostru ; la fel şi Richard Wilson, cu toate că maică-mea l-a rugat insistent s-o facă, ba chiar s-a oferit să-i servească drept parteneră.

În orice caz ne-am descurcat destul de bine şi fără el. Cu o singură echipă de cadril şi cu mai multe contradanţuri am ţinut-o tot aşa pînă destul de tîrziu. În cele din urmă l-am rugat pe lăutarul nostru să cînte un vals ; tocmai începusem s-o port pe Eliza în vîrtejul acestui dans încîntător, în timp ce Lawrence cu Jane Wilson şi Fergus cu Rose îmi ţineau isonul, cînd reverendul Millward a intervenit strigînd :

— Nu, nu, aşa ceva nu îngădui ! Haideţi, s-a făcut ora plecării.

— Vai, nu, tăticule ! s-a rugat Eliza.

— E timpul, fata mea, e timpul ! Trebuie cumpătare în toate lucrurile, nu uita !

Drept răzbunare, însă, am urmat-o pe Eliza pe coridorul întunecos, unde, sub pretext că o ajut să-și pună șalul, i-am furat o sărutare, chiar în spatele lui taică-său, în timp ce acesta își înfășura gîtul și bărbia în faldurile unui fular gros. Dar vai ! Întorcîndu-mă, am dat cu ochii de maică-mea care era la un pas înapoia mea. Drept urmare, nici nu plecaseră bine musafirii că am și fost supus unor mustrări foarte aspre, care au pus stavilă galopului avîntat al inimii mele și au încheiat seara într-un mod foarte neplăcut.

— Scumpul meu, Gilbert, mi-a zis ea, îmi pare rău că faci asemenea lucruri ! Știi bine cît de mult țin la situația și viitorul tău, cît de mult te iubesc și te prețuiesc, mai presus de orice pe lume, cît de mult aș dori să te văd așezat, cum se cuvine, în viață — și cît de tare m-ar amărî dacă te-aș ști însurat cu fata aceea sau cu oricare alta de prin împrejurimi. Să mă bată Dumnezeu dacă înțeleg ce găsești la ea ! Și nu mă gîndesc numai la lipsa averii — cîtuși de puțin — dar mie mi se pare că-i lipsește și frumusețea, și deșteptăciunea, și bunătatea, și orice altă calitate care ar fi de dorit. Dacă ai ști tu însuți, așa cum știu eu, cît prețuiește de fapt, nici prin cap nu ți-ar trece un asemenea lucru. Mai zăbovește nițel și ai să vezi ! Dacă vei fi legat de ea, te vei căi o viață întreagă cînd te vei uita în jur și vei vedea cîte ființe cărora ea nu le ajunge nici la degetul cel mic, se află pe lumea asta. Ascultă-mă pe mine, că așa o să se întîmple.

— Bine, mamă, te rog, taci ! Nu-mi place să mi se țină predici. Crede-mă că n-am să mă căsătoresc deocamdată, ți-o spun sincer. Pe de altă parte, sfinte Doamne ! N-am și eu dreptul să mă bucur puțin de viață ?

— Ba da, băiatul meu drag, dar nu în felul ăsta. Zău, n-ar trebui să faci asemenea lucruri. Ar însemna că-i faci un rău fetei dacă ea ar fi așa cum ar trebui să fie ; dar eu te asigur că e cea mai prefăcută obrăznicătură ce s-a pomenit vreodată pe lume ; și pînă să deschizi bine ochii, ai să te și trezești prins în mrejele ei. Și dacă o iei de ne-

vastă Gilbert, să știi că mă omori cu zile! Și cu asta basta!

— Lasă mamă, nu mai plînge pentru atîta lucru — i-am spus eu, căci lacrimile începuseră să-i curgă șuvoi. Uite, sărutarea asta o s-o șteargă pe cea pe care i-am dat-o Elizei. N-o mai ponegri pe fată și liniștește-te, fiindcă-ți promit că niciodată... Vreau să spun, îți promit că am să mă gîndesc bine înainte de a face vreun pas important pe care tu îl dezaprobi în mod serios.

Și zicînd acestea, mi-am aprins luminarea și m-am dus la culcare, cu sufletul mult mai liniștit.

CAPITOLUL V

CAM PE LA SFÎRȘITUL LUNII, cedînd într-un tîrziu insistențelor foarte viguroase ale Rosei, am însoțit-o într-o vizită la Wildfell Hall. Spre marea noastră surprindere am fost poftiți într-o încăpere unde primul lucru de care am dat cu ochii a fost un șevalet. Alături era o masă plină de pînze pentru pictat, borcane cu vopsele și lacuri, palete, peneluri, uleiuri și altele asemenea. De perete erau rezemate mai multe schițe aflate în diferite stadii de lucru și cîteva tablouri terminate — majoritatea peisaje și portrete.

— Mă văd silită să vă primesc în atelierul meu, zise doamna Graham, pentru că astăzi nu s-a făcut focul în camera de zi și e cam frig ca să vă poftesc într-o încăpere în care căminul e gol.

Descotorosind două scaune de uneltele și materialele de pictură care uzurpaseră aceste locuri, ne invită să ședem și ea se instală din nou lîngă șevalet, nu chiar cu fața la el, dar aruncînd din timp în timp cîte o privire la tablou în cursul conversației și mai trăgînd cîte o trăsătură de penel de parcă i-ar fi fost imposibil să-și abată întru totul atenția de la ocupația ei pentru a și-o concentra asupra vizitatorilor. Tabloul reprezenta conacul Wildfell, văzut în zorii zilei dinspre cîmpia de la poalele dealului, desprinzîndu-se întunecat și falnic de pe un cer

limpede, albastru-argintiu, cu cîteva dungi roșietice pe marginea zării. Totul era desenat și colorat aidoma ca-n viață, subiectul fiind tratat cu deosebită eleganță și după toate canoanele artei.

— Văd, doamnă Graham, că puneți tot sufletul în opera dumneavoastră, am remarcat eu. Nu pot decît să vă rog s-o continuați, pentru că dacă veți lăsa ca venirea noastră să vă întrerupă , ne vom vedea siliți să ne socotim niște intruși cu totul nedoriți.

— Vai, dar deloc ! a replicat ea tresărind și aruncîndu-și penelul pe masă de parcă ar fi fost trezită deodată la îndatoririle politeței. Nu sînt chiar attî de asaltată de musafiri încît să nu pot să acord bucuroasă cîteva minute puținelor persoane care mă onorează cu prezența lor.

— Văd că aproape v-ați terminat tabloul, i-am spus eu apropiindu-mă ca să-l observ mai bine și cercetîndu-l cu mult mai multă admirație și încîntare decît țineam să-mi arăt pe față. Am impresia că mai aveți de pus doar tușele finale în primul plan. Dar de ce l-ați botezat Conacul Fernley din comitatul Cumberland, în loc de Widfell Hall din comitatul X ? am întrebat-o eu referindu-mă la numele pe care-l înscrisese cu litere mici în partea de jos a pînzei.

Dar mi-am dat seama imediat că zicînd acestea fusesem prea îndrăzneț, pentru că ea s-a îmbujorat la față, neștiind ce să spună. Totuși, după o pauză de o clipă, cu un fel de sinceritate desperată, mi-a mărturisit :

— Pentru că am pe lumea asta prieteni — sau cel puțin cunoștințe — care n-aș vrea să afle unde mi-am găsit locaș de taină ; și întrucît s-ar putea să le cadă sub ochi tabloul și s-ar putea să-mi recunoască maniera de a picta în ciuda inițialelor false cu care m-am semnat, din prevedere am botezat și conacul cu un alt nume pentru a-i pune pe o urmă greșită în cazul cînd ar încerca să mă caute.

— Va să zică n-aveți intenția de a păstra tabloul ? am întrebat-o eu ținînd morțiș să spun ceva pentru a schimba subiectul.

— Nu ; nu-mi dă mîna să pictez pentru propria mea plăcere sau distracție.

— Mama își trimite toate tablourile la Londra, s-a amestecat Arthur în conversație. Și cineva de acolo i le vinde și ne trimite banii.

Aruncîndu-mi privirile pe celelalte pînze am remarcat o schiță frumoasă cu Lindenhope văzut din vîrful dealului ; o altă imagine a vechiului conac încălzindu-se în aburul însorit al unei după-amieze liniștite de vară și un mic portret simplu, dar foarte sugestiv al unui copil trist și gînditor, cu o expresie de regret tăcut, dar profund, ținînd în mînă un buchet de flori veștede și avînd drept fundal niște coline joase și cîmpii întunecoase de toamnă și un cer noros, posomorît.

— După cum vedeți, duc o lipsă cruntă de subiecte, zise frumoasa pictoriță. Odată am zugrăvit bătrînul conac pe o noapte cu lună și bănuiesc că va trebui să-l înfățișez altădată într-o zi de iarnă cu zăpadă și apoi iarăși într-o seară cu nori întunecoși — pentru că realitatea este că nu prea am altceva de pictat. Mi s-a spus că undeva prin împrejurimi aveți o vedere splendidă spre mare. E adevărat ? Se poate merge pe jos pînă acolo ?

— Da, dacă n-aveți nimic împotrivă să străbateți o distanță de patru mile, sau cam așa ceva — aproape opt mile dus și-ntors — și încă pe un drum destul de prost și obositor.

— Și în ce direcție se află ?

Am căutat s-o lămuresc cît m-am priceput mai bine și tocmai mă pornisem să-i descriu diferitele drumuri, alei și cîmpuri ce trebuiau străbătute pentru a ajunge acolo, porțiunile drepte și cotiturile la dreapta și la stînga, cînd ea m-a întrerupt spunînd :

— Stai, stai ! Nu-mi spune toatea astea acum. Pînă cînd voi avea nevoie de îndrumările dumitale am să uit tot ce mi-ai zis. N-am intenția să mă duc acolo pînă la primăvară. Poate că atunci am să te deranjez. Deocamdată avem iarna înaintea noastră și...

S-a oprit deodată înăbușindu-și o exclamație și a sărit de pe scaun spunînd : „Scuzați-mă o clipă“, după care a ieșit repede din odaie, închizînd ușa îndărătul ei.

Fiind curios să văd ce a făcut-o să tresară și să se tulbure în așa hal, am privit spre fereastră — întrucît ea

din întîmplare își îndreptase ochii într-acolo cu o clipă înainte, și abia am apucat să zăresc pulpana mantalei unui bărbat dispărînd îndărătul unui tufiș mare, de ilice, aflat între fereastră și arcada de la intrare.

— E prietenul mamei, ne-a informat Arthur.

Eu m-am uitat la Rose și ea la mine.

— N-o înțeleg deloc pe doamna asta, mi-a șoptit Rose.

Copilul a privit-o cu un aer surprins și grav. Rose a început imediat să-i vorbească despre tot felul de lucruri indiferente în timp ce eu mă distram privind la tablouri. Într-un colț întunecat se afla unul pe care nu-l remarcasem. Înfățișa un copilaș așezat în iarbă cu un maldăr de flori pe genunchi. Trăsăturile delicate și ochii mari, albaștri, care zîmbeau pe sub buclele castanii căzute mult pe fruntea lui aplecată asupra comorii din poală, semănau destul de tare cu cele ale domnișorului din fața mea ca să mă facă să înțeleg că e un portret al lui Arthur Graham în fragedă copilărie.

Luîndu-l în mînă ca să-l aduc la lumină am descoperit un alt tablou în spatele lui, întors cu fața la perete. M-am aventurat să-l ridic și pe acesta. Înfățișa un bărbat în floarea tinereții — chipul lui era destul de frumos și portretul nu era deloc rău ; dar, dacă va fi fost executat de aceeași mînă ca și restul pînzelor, asta se întîmplase, fără doar și poate, cu mulți ani în urmă. Lucrul era dovedit de o mult mai mare grijă și atenție pentru detalii, de o mult mai mică prospețime a coloritului și libertate în maniera de tratare — adică tocmai calitățile care mă încîntaseră și mă surprinseseră la celelalte tablouri. Totuși, l-am cercetat cu mult interes. Trăsăturile și expresia purtau pecetea unei individualități foarte bine definite, ceea ce te făcea să crezi că asemănarea cu originalul era remarcabilă. Ochii albaștri, limpezi, se ațințeau asupra privitorului cu un fel de ghidușie ascunsă — aproape că te așteptai să-i vezi clipindu-ți șiret ; buzele — prea groase ca să nu sugereze o fire amatoare de plăceri — păreau pe punctul de a se lumina într-un zîmbet ; obrajii, de o culoare caldă, erau împodobiți de niște favoriți roșietici foarte deși și stufoși ; iar părul castaniu-aprins

revărsîndu-se în adevăraţi ciorchini de bucle bogate încălcau în prea mare măsură drepturile frunţii şi păreau să sugereze că purtătorul lor era mai mîndru de frumuseţea decît de intelectul lui — şi poate că de fapt avea şi dreptate s-o facă ; şi totuşi, înfăţişarea lui era departe de a fi aceea a unui zevzec.

Cred că nu ţineam nici de două minute în mînă portretul, cînd s-a întors frumoasa pictoriţă.

— Era doar o persoană care venise să se intereseze de tablouri, ne-a spus ea în chip de scuze pentru plecarea ei bruscă. L-am rugat să mai aştepte.

— Mă tem că s-ar putea interpreta drept un gest de mare cutezanţă, i-am spus eu, faptul că mi-am permis să privesc o pînză pe care pictorul a întors-o cu faţa la perete ; dar, dacă-mi daţi voie, v-aş întreba...

— E într-adevăr un gest de mare cutezanţă, domnul meu, aşa că te-aş ruga să nu pui nici un fel de întrebări în această privinţă, întrucît curiozitatea nu-ţi va fi satisfăcută, mi-a răspuns ea încercînd să ascundă cu un zîmbet asprimea reproşului ei.

Şi totuşi, din felul cum se îmbujorase şi cum îi scînteiau ochii, mi-am dat seama că am supărat-o foarte tare.

— Nu voiam decît să întreb dacă tot dumneavoastră aţi pictat şi acest tablou, i-am răspuns eu, şi i-am cedat pînza după care întinsese mîinile.

M-am posomorît la rîndul meu, pentru că mi-a luat-o fără pic de politeţe şi, punînd-o repede la loc, în colţul acela întunecos, cu faţa la perete, a aşezat celălalt tablou peste ea ca mai înainte. După aceea s-a întors către mine şi a rîs.

Dar eu n-aveam deloc chef de glume. Cu un aer nepăsător m-am îndreptat spre fereastră şi am rămas cu privirile aţintite asupra grădinii în paragină, lăsînd-o cîteva minute să stea de vorbă cu Rose. Apoi, spunîndu-i surorii mele că e timpul să plecăm, i-am strîns mîna domnişorului, i-am făcut o plecăciune glacială doamnei şi am pornit către uşă. Dar, după ce şi-a luat rămas bun de la Rose, doamna Graham mi-a întins mîna spunîndu-mi cu glas suav şi cu un zîmbet care nu era cîtuşi de puţin dezagreabil :

— Fie ca soarele să nu apună pînă nu-ți trece mînia, domnule Markham. Îmi cer iertare dacă te-am ofensat prin bruschețea mea.

Bineînțeles că atunci cînd o doamnă catadicsește să se scuze, e cu neputință să mai rămîi supărat; așa că ne-am despărțit în termeni buni. De data asta i-am strîns mîna cu deplină cordialitate și fără pică.

CAPITOLUL VI

ÎN URMĂTOARELE PATRU LUNI n-am mai intrat în casa doamnei Graham, și nici ea într-a noastră. Dar doamnele continuau să vorbească despre ea, și relațiile dintre noi făceau și ele progrese, deși nu prea repezi. Cît despre flecăreala lor, eu îi dădeam prea puțină atenție (vreau să spun cînd venea vorba de frumoasa sihastră) și singurele noutăți cu care m-am ales din povestirile lor au fost că într-o zi rece, dar frumoasă, doamna Graham se aventurase să-și ducă băiețelul pînă la casa parohială, unde din nefericire n-a găsit pe nimeni decît pe domnișoara Millward cea mare. Cu toate acestea stătuse multă vreme acolo și după cîte se zice, cele două femei găsiseră o mulțime de lucruri să-și spună, și se despărțiseră cu dorința împărtășită de a se revedea. Mary Millward iubea copiii, iar mamelor drăgăstoase le plac persoanele care știu să le aprecieze cum se cuvine odorul.

Uneori am văzut-o și eu pe doamna Graham, nu numai cînd venea la biserică, ci și cînd ieșea pe coline cu băiețelul, fie făcînd o plimbare lungă, fără țintă, fie — în zilele deosebit de frumoase — rătăcind alene pe bărăganul ierbos sau pe pășunile bătute de vînturi din jurul vechiului conac — ea cu o carte în mînă, iar fiul ei zbenguindu-se pe lîngă ea. Cînd se ivea vreun prilej de acest fel, dacă dădeam cu ochii de ea în plimbările mele solitare — fie pe jos, fie călare — sau atunci cînd aveam vreo treabă legată de bunul mers al moșiei, de obicei potriveam lucrurile în așa fel încît să-i ies în cale

sau s-o ajung din urmă ; căci îmi plăcea destul de mult s-o văd pe doamna Graham și să-i vorbesc și, fără doar și poate, mă încînta conversația cu micul ei insoțitor, descoperind — de îndată ce s-a spart gheața sfioșeniei lui — că e un băiețel foarte prietenos, inteligent și amuzant. Curînd ne-am împrietenit la cataramă — deși n-aș putea spune în ce măsură o bucura asta pe maică-sa. La început am avut o bănuială că ea ar cam dori să pună stavile în calea intimității ce se năștea între noi — să stingă, parcă, flacăra prieteniei noastre. Dar dîndu-și în cele din urmă seama, în ciuda prejudecăților ei împotriva mea că nu sînt deloc un individ primejdios, ci dimpotrivă, că sînt bine intenționat și că întîlnirile cu mine și cu cîinele meu îi fac mult mai multă bucurie fiului ei decît ar fi avut altfel posibilitatea să cunoască, ea încetă să se mai împotrivească și chiar mă saluta cu un zîmbet cînd mă vedea apropiindu-mă.

Cît despre Arthur, el îmi striga : „Bine ai venit" de la mare depărtare și, țîșnind de lîngă maică-sa, alerga o bucată bună ca să-mi iasă în întîmpinare. Dacă se întîmpla să fiu călare, Arthur avea asigurată o plimbare la trap ori la galop ; sau, dacă vreunul din caii de povară nu era prea departe, îi făceam plăcerea de a-l instala pe spinarea unuia dintre ei și de a-l plimba astfel, ceea ce-i plăcea la fel de mult. Dar maică-sa ne însoțea întotdeauna și mergea cum putea alături de el — pe cît cred nu atîta pentru că s-ar fi temut de vreo primejdie de vătămare sau mai știu eu ce, cît ca să aibă grijă să nu-i bag cine știe ce idei nepotrivite în mintea lui de copil, deoarece îl păzea întotdeauna cu străşnicie și nu-i dădea niciodată voie să plece din preajma ei. Ceea ce o încînta cel mai tare era să-l vadă zbenguindu-se și alergînd cu Sancho, în timp ce eu mergeam alături de ea ; asta nu atîta din plăcerea de a se afla în prezența mea (deși uneori îmi mai făceam unele iluzii de asemenea natură), cît ca să-l vadă pe fiul ei cum se bucură de aceste activități și jocuri — înviorătoare pentru trupușorul său firav — și de care avea parte mult prea rar din pricina lipsei unor tovarăși potriviți pentru anii lui. De asemenea, poate că o bucura destul de mult faptul că eu mă aflam lîngă ea și nu lîngă

el şi deci eram incapabil să-i dăunez băieţelului în vreun fel, direct sau indirect, intenţionat sau nu, — ceea ce în orice caz însemna că n-aveam de ce să-i mulţumesc doamnei.

Uneori sînt însă convins că doamna era oarecum încîntată de conversaţia cu mine. Într-o dimineaţă însorită de februarie, în cursul unei plimbări de douăzeci de minute pe bărăgan, ea îşi lăsă la o parte asprimea şi rezerva obişnuită şi începu o discuţie adevărată cu mine. Vorbi cu atît de multă elocinţă şi profunzime de gîndire şi de sentimente despre un subiect care, din fericire, coincidea cu propriile mele idei — şi pe deasupra avînd şi o înfăţişare atît de frumoasă — încît m-am întors acasă fermecat. Pe drum, m-am trezit gîndindu-mă, că, la urma urmei, ar fi poate mai bine pentru un bărbat să-şi petreacă zilele cu o asemenea femeie decît cu Eliza Millward ; iar apoi — figurat vorbind — am roşit pentru propria mea nestatornicie.

Intrînd în hol am găsit-o acolo pe Eliza singură cu Rose. Surpriza n-a fost în general chiar atît de agreabilă cum ar fi trebuit să fie. Am flecărit laolaltă multă vreme, dar mi s-a părut că Eliza este cam frivolă şi chiar puţin insipidă în comparaţie cu mult mai matura şi serioasa doamnă Graham. Vai, Doamne ! ce ţi-e şi cu constanţa oamenilor !

„Şi totuşi, m-am gîndit eu, n-ar trebui să mă însor cu Eliza de vreme ce mama se împotriveşte cu atîta străşnicie şi nici pe fată nu s-ar cuveni s-o amăgesc dîndu-i iluzii cum că aş avea de gînd să fac aşa ceva. Acuma, dacă dispoziţia mea din momentul de faţă va mai continua, îmi va fi mai uşor să-mi eliberez afecţiunile de dominaţia ei blîndă şi totuşi necruţătoare. Şi cu toate că şi împotriva doamnei Graham s-ar putea ridica tot atîtea obiecţii, mi-ar fi poate îngăduit, ca şi doctorilor, să vindec un rău mai mare prin altul mai mic, pentru că nu mă voi îndrăgosti serios de tînăra văduvă, — sau cel puţin aşa cred — şi nici ea de mine — lucrul acesta este mai mult ca sigur. Dar dacă voi găsi puţină bucurie în prezenţa ei, nu văd de ce nu mi s-ar îngădui s-o caut ; şi dacă steaua divinităţii ei va fi destul de luminoasă ca

să întunece luciul Elizei, cu atît mai bine, deși nu prea îndrăznesc să-mi fac planuri în această privință.“

De atunci încolo n-am mai lăsat să treacă vreo zi frumoasă fără o vizită la conacul Wildfell, cam pe la ceasul cînd știam că noua mea cunoștință își părăsește de obicei sihăstria. Dar de multe ori s-a întîmplat să fiu dezamăgit în speranțele mele privitoare la o nouă întrevedere ; atît de schimbătoare se dovedea doamna Graham în privința momentului cînd ieșea din casă și a locurilor către care se îndrepta, atît de efemere erau întîlnirile întîmplătoare pe care izbuteam să le obțin, încît aproape începusem să cred că ea își dă tot atîta osteneală să mă evite cîtă îmi dădeam eu s-o găsesc. Numai că presupunerea mi-era mult prea nesuferită ca s-o păstrez măcar o clipă după ce găseam vreun motiv acceptabil pentru a o putea înlătura.

Într-o după-amiază liniștită și senină din martie, pe cînd supravegheam îngrijirea pajiștei și repararea unui gard din vale, am văzut-o, lîngă pîrîu, pe doamna Graham cu un bloc de desen în mînă și absorbită de arta ei favorită, în timp ce Arthur își umplea timpul făurind baraje și diguri în apa puțin adîncă și plină de bolovani a pîrîului. Nu prea aveam cu ce să mă distrez și un prilej atît de rar nu trebuia pierdut. Așadar, lăsînd baltă și pajiștea și gardul, m-am îndreptat repede într-acolo. Dar n-am putut să ajung înaintea lui Sancho care, de îndată ce și-a zărit tînărul prieten, a străbătut glonț distanța respectivă și s-a năpustit asupra băiețelului cu o bucurie atît de impetuoasă, încît l-a răsturnat în mijlocul apei. Din fericire bolovanii l-au împiedicat să se ude prea tare și, pe de altă parte, nu erau nici atît de colțuroși încît să-l rănească. Mai degrabă întîmplarea cu ghinion l-a făcut să rîdă prin neprevăzutul ei.

Doamna Graham studia elementele distinctive ale diferitelor soiuri de copaci încă dezgoliți de frigul iernii, și copia cu trăsături viguroase, însă nu lipsite de delicatețe, ramificațiile lor diverse. Nu s-a arătat prea vorbăreață, dar eu am rămas în picioare lîngă ea, urmărindu-i mișcările creionului ; era o plăcere să-l vezi călăuzit cu atîta îndemînare de degetele acestea frumoase și grați-

oase. N-a trecut însă multă vreme pînă cînd îndeminarea ei a început să fie stînjenită, degetele au început să șovăie, să tremure ușor, și să greșească trăsăturile, iar apoi deodată s-au oprit. Doamna și-a ridicat rîzînd fața spre mine și mi-a spus că schița ei nu profită prea mult de supravegherea mea.

— Bine, atunci am să stau de vorbă cu Arthur pînă cînd terminați, i-am spus eu.

— Domnule Markham, aș vrea să călăresc puțin, dacă mă lasă mama, a zis copilașul.

— Dar pe ce, fiul meu ?

— Cred că trebuie să fie vreun cal acolo, pe cîmp, a răspuns băiatul, arătînd spre iapa murgă, voinică, ce trăgea mașina de netezit iarba.

— Nu, nu, Arthur, e prea departe, s-a împotrivit maică-sa.

Dar eu am făgăduit să-l aduc înapoi nevătămat după ce vom face un tur-două pe pajiște. Văzînd expresia nerăbdătoare a copilului, doamna Graham a zîmbit și l-a lăsat. Era prima dată cînd îmi dădea voie să-l îndepărtez cît de cît de lîngă ea.

Cocoțat pe animalul ce părea atît de mare față de el și pornind solemn în sus și în jos pe pantele cîmpului întins, Arthur era adevărata întruchipare a mulțumirii și încîntării voioase și tăcute. Dar curînd netezirea pajiștei s-a terminat și cînd l-am dat jos pe viteazul călăreț și l-am depus din nou în brațele mamei lui, ea păru puțin nemulțumită că-l ținusem atîta vreme. Își închisese carnetul de schițe și probabil că aștepta cu nerăbdare întoarcerea lui.

Era timpul să se ducă acasă, a spus ea, și a vrut să-și ia rămas bun de la mine, dar eu nu eram dispus nici în ruptul capului s-o părăsesc : am însoțit-o pînă la jumătatea colinei. A devenit mai sociabilă, așa că am început și eu să fiu mai vesel. Însă ajungînd într-un loc de unde se vedea sumbrul conac bătrîn, s-a oprit locului și s-a întors către mine în timp ce vorbea, de parcă ar fi vrut să-mi dea de înțeles să nu merg mai departe și să ne încheiem conversația acolo, să mă facă să-mi iau rămas bun

și să mă îndepărtez. De fapt era și timpul s-o fac pentru că „înserarea senină și rece se lăsa repede“, soarele asfințise și luna cocoșată începea în mod vizibil să lumineze cerul de un cenușiu palid. Însă pe mine mă ținea locului un sentiment vecin cu compătimirea. Îmi venea greu s-o las să stea într-un cămin atît de singuratic și de lipsit de bucurii. Am ridicat ochii către conac. Se încrunta tăcut și sumbru la noi. În ferestrele de jos ale unei aripi licărea o luminiță roșietică, dar toate celelalte ferestre erau întunecate și multe din ele își arătau găurile negre ca niște peșteri, lipsite de geamuri și chiar și de cercevele.

— Nu vi se pare un sălaș prea pustiu ? am întrebat-o eu după un moment de contemplare tăcută.

— Uneori da, mi-a răspuns ea. În serile de iarnă cînd Arthur e culcat în pătuțul lui și eu șed acolo, singură, și ascult vîntul aspru care geme în jurul meu și urlă prin camerele vechi și ruinate, nici un fel de cărți sau alte îndeletniciri nu pot alunga gîndurile întristătoare și temerile rare mă năpădesc. Dar știu bine că e o nechibzuință să mă las pradă unor asemenea slăbiciuni. Dacă Rachel e mulțumită cu asemenea viață, de ce n-aș fi și eu ? De fapt nici n-am cuvinte să-mi arăt recunoștința pentru că mi se acordă un asemenea azil — atîta vreme cît sînt lăsată să mă adăpostesc în el.

Ultima frază a fost rostită aproape în șoaptă, de parcă nu mi-ar fi fost adresată mie, ci mai degrabă ei înseși. Apoi doamna Graham mi-a spus noapte bună și s-a retras.

Abia făcusem cîțiva pași spre casă cînd am dat cu ochii de domnul Lawrence urcînd pe călutul lui sur poteca aspră ce traversa culmea dealului. M-am abătut puțin din drumul meu ca să-i vorbesc, pentru că trecuse multă vreme de cînd nu ne mai întîlnisem.

— Cu cine vorbeai adineauri, cu doamna Graham ? m-a întrebat el curînd după ce ne-am dat binețe.

— Da.

— Hm ! Așa mi s-a părut și mie.

S-a uitat gînditor la coama calului ca și cum ar fi avut un motiv serios de nemulțumire, fie din pricina ei fie din altă pricină.

— Ei, și ce-i cu asta ?

— A, nimic ! mi-a replicat el. Numai că, după cîte știam, ți-era antipatică, a adăugat el liniștit, strîmbîndu-și buzele de o frumusețe clasică într-un zîmbet ușor sarcastic.

— Și chiar de-ar fi fost așa — ce, e oare cu neputință ca un om să se mai răzgîndească după ce cunoaște mai bine pe cineva ?

— Da, bineînțeles, mi-a răspuns el descîlcind cu multă grijă niște șuvițe încurcate din coama bogată a iepei lui brumării.

Apoi, întorcîndu-se deodată spre mine și ațintindu-și ochii căprui și sfioși asupra mea, cu o privire neabătută și pătrunzătoare, a adăugat :

— Va să zică ți-ai schimbat părerea ?

— N-aș putea spune cu precizie ! Nu ; cred că de fapt am aceeași opinie despre ea ca și mai înainte — numai ușor îmbunătățită.

— Aha !

Privind în jur, a căutat să schimbe vorba și ridicînd ochii la lună a făcut un comentariu referitor la frumusețea serii respective. Dar eu nu i-am răspuns întrucît mi s-a părut că n-are legătură cu subiectul.

— Lawrence — l-am întrebat eu privindu-l calm, drept în ochi — ești îndrăgostit de doamna Graham ?

În loc să fie profund ofensat de această întrebare, așa cum mă cam temeam că se va întîmpla, prima tresărire de surprindere la auzul întrebării îndrăznețe a fost urmată de un chiot de rîs de parcă ideea respectivă l-ar fi amuzat extraordinar.

— Eu îndrăgostit de ea ? repetă el. De unde ți-a venit un asemenea gînd năstrușnic ?

— Faptul că te interesează progresul relațiilor mele cu doamna și schimbarea părerilor mele privitoare la ea mi-a sugerat gîndul că s-ar putea să fii gelos.

Lawrence rîse iarăși :

— Gelos ? Nu ! Dar credeam că te vei însura cu Eliza Millward.

— Atunci ai crezut greșit pentru că n-am să mă însor nici cu una, nici cu cealaltă — după cîte știu.

— Atunci cred că ar fi mai bine să le lași în pace.

— Dar dumneata ai de gînd să te însori cu Jane Wilson ?

Se îmbujoră la față și se jucă iar cu coama iepei, dar răspunse :

— Nu, cred că nu.

— Atunci ai face mai bine s-o lași în pace.

Ar fi putut să-mi răspundă : „Nu mă lasă ea pe mine în pace". Însă aproape un minut n-a zis nimic, făcînd o mutră caraghioasă, după care a încercat din nou să schimbe cursul conversației ; și de data asta am lăsat să treacă de la mine. La urma urmei îndurase destul. Încă un cuvînt rostit în privința subiectului respectiv ar fi putut să fie la fel ca ultima picătură care revarsă paharul.

Am întîrziat la ceai ; dar mama avusese bunătatea să țină ceainicul și brioșele la cald, pe polița căminului, și cu toate că m-a dojenit puțin n-a făcut cine știe ce mofturi pînă să-mi accepte scuzele. Iar cînd eu m-am plîns că ceaiul și-a pierdut aroma, a vărsat restul în căldarea de lături și a rugat-o pe Rose să umple ceainicul și să-l pună din nou la fiert, serviciu pe care ea l-a îndeplinit cu multă zarvă și însoțindu-l cu anumite comentarii demne de menționat :

— Ei, poftim ! Dacă ar fi fost vorba de mine, rămîneam fără pic de ceai ; și chiar dacă ar fi fost vorba de Fergus și încă ar fi trebuit să se mulțumească numai cu ceea ce a rămas și pe deasupra i s-ar fi spus să se arate recunoscător fiindcă și așa e prea bun pentru el. Dar pentru tine — pentru tine niciodată nu ne dăm destul peste cap. Așa se întîmplă întotdeauna — dacă e ceva deosebit de bun la masă, mama îmi face cu ochiul și dă din cap către mine ca să mă abțin și dacă nu țin seamă de semnele ei îmi șoptește : „Rose, nu mînca așa de mult din bucata aceea, că lui Gilbert o să-i placă fără îndoială s-o aibă la cină". Sigur, eu una nu însemn nimic ! În hol mi se spune : „Haide, Rose, strînge-ți lucrurile ca să fie ca-

mera curată și aranjată pentru cînd or veni băieții ; și ai grijă să nu se stingă focul ; lui Gilbert îi place să aibă un foc zdravăn în cămin". La bucătărie iarăși : „Fă cît mai mare plăcinta aceea, Rose ; sînt convinsă că băieților o să le fie foame. Și nu mai pune atîta piper în ea fiindcă sînt sigură că n-o să le placă". Sau : „Rose, nu mai turna atîtea mirodenii în budincă, doar știi că lui Gilbert îi place mai simplă", sau : „Ai grijă să nu te zgîrcești la stafidele pentru chec, că doar știi că lui Fergus îi plac grozav". Dacă eu îi răspund : „Bine mamă, dar așa și făceam", mi se răspunde că nu trebuie să mă gîndesc numai la mine : „Știi, Rose, în toate chestiunile casnice, trebuie să ținem seamă numai de două lucruri : în primul rînd de ceea ce se cuvine să fie făcut, și în al doilea rînd, de ceea ce este mai agreabil pentru bărbații din casă — doamnele trebuie să se mulțumească cu orice".

— Și asta e o învățătură foarte bună, i-a luat mama vorba din gură. Cel puțin sînt sigură că așa gîndește Gilbert.

— În orice caz e o învățătură convenabilă, cel puțin pentru noi, i-am răspuns eu. Dar știi, mamă, dacă ai ține cu adevărat să-mi faci pe plac, ar trebui să te gîndești ceva mai mult și la liniștea, comoditatea și bucuriile tale, oricum, mai mult decît o faci ; cît despre Rose nu mă îndoiesc că ea își poartă singură de grijă ; și ori de cîte ori face un sacrificiu sau săvîrșește un act remarcabil de devotament, nu scapă în nici un caz prilejul să mă informeze cu privire la proporțiile lui. Aș putea să decad într-atîta încît să ajung în starea cea mai grosolană de automulțumire și de nepăsare față de nevoile celorlalți, din simpla obișnuință de a mi se purta mereu de grijă și de a mi se satisface imediat sau chiar dinainte toate nevoile, fiind lăsat într-o totală neștiință cu privire la ceea ce se face de dragul meu dacă Rose nu m-ar mai lumina — din cînd în cînd — în această privință. Așa că aș primi toate amabilitățile și toată bunătatea voastră ca pe un lucru de la sine înțeles și n-aș ajunge niciodată să știu cît de mult vă datorez.

— A ! Și nici nu vei ști vreodată, Gilbert, pînă cînd nu te vei căsători. Abia atunci, cînd vei da peste vreo fată

infumurată și neserioasă ca Eliza Millward, căreia să nu-i pese de nimic decît de propriile ei bucurii și avantaje imediate, sau peste vreo femeie încăpățînată și lipsită de călăuzire înțeleaptă, ca doamna Graham, care nu-și cunoaște îndatoririle cele mai de seamă și se arată deșteaptă numai în lucrurile care ar trebui s-o preocupe cel mai puțin — atunci abia îți vei da seama de diferență.

— Și asta o să-mi slujească foarte bine, mamă. Doar n-am fost adus pe lume numai ca să pun la grea încercare marile calități, posibilități și sentimentele frumoase ale altora, nu-i așa ? — ci mai degrabă ca să-mi manifest eu față de ceilalți însușirile și sentimentele. Și cînd mă voi căsători sper să găsesc mai multă încîntare în a-mi face soția să ducă un trai lesnicios și fericit decît ca ea să-mi aranjeze astfel viața ; aș prefera să dau de la mine mai degrabă decît să primesc.

— Vai de mine, dragul meu, dar astea-s prostii nesăbuite. Vorbești ca un băiețandru necopt ! Foarte curînd te vei plictisi să-ți alinți nevasta și să-i faci pe plac, oricît de fermecătoare ar fi ea, și atunci va veni adevărata încercare.

— Ei bine, înseamnă că va trebui să purtăm fiecare povara celuilalt.

— Atunci va trebui să vă cunoașteți fiecare locul cuvenit. Tu îți vei face treburile, iar ea dacă va fi demnă de tine, își va vedea de ale ei. Dar este sarcina ta să-ți urmărești propriile tale bucurii și sarcina ei să-ți facă ție pe plac. Sînt sigură că bietul și scumpul tău tată a fost cel mai bun soț de pe pămînt, dar după ce au trecut primele cinci-șase luni de căsnicie, cred că mă puteam mai degrabă aștepta să-l văd zburînd prin văzduh decît deranjîndu-se cît de cît pentru plăcerile mele. Întotdeauna spunea că sînt o soție bună și eu îmi făceam datoria. Și el și-o făcea pe-a lui — Dumnezeu să-l ierte ! — și era serios și punctual și rareori găsea ceva de cîrtit fără motiv, întotdeauna îmi cinstea și-mi lăuda cum se cuvine bucatele gătite de mine și nici nu le strica întîrziind la masă. Și astea-s cam toate lucrurile la care se poate aștepta o femeie de la un bărbat.

Aşa o fi oare, Halford? Oare la asta se limitează virtuţile tale domestice? Şi oare fericita soţioară a ta nu cere nimic mai mult?

CAPITOLUL VII

LA PUŢINE ZILE DUPĂ ACEASTA întîmplare, într-o dimineaţă blîndă şi însorită — cînd simţeai pămîntul moale sub tălpi, căci ultima zăpadă se topise de curînd lăsînd ici-colo cîte o dungă subţire să mai zăbovească pe iarba verde ce tocmai dăduse colţul pe sub gardurile vii, fragedele primule îşi scoseseră capetele de sub frunzişul umed şi întunecos, iar în văzduh ciocîrlia cînta despre vară şi nădejde, şi dragoste, şi toate celelalte lucruri cereşti — tocmai ieşisem pe coasta dealului împărtăşindu-mă din toate aceste bucurii ale vieţii şi îngrijindu-mă de bunăstarea mieluşeilor mei şi a mamelor lor, cînd, întorcînd capul am dat cu ochii de trei persoane ce veneau dinspre vale. Erau Eliza Millward, Fergus şi Rose. Drept care am traversat cîmpul ca să le ies în întîmpinare şi cum mi s-a spus că se duc la Wildfell Hall m-am declarat imediat doritor să-i însoţesc; i-am oferit braţul Elizei — care l-a acceptat bucuroasă în locul celui al fratelui meu — şi i-am spus acestuia că poate să se întoarcă acasă, întrucît le voi ţine eu tovărăşie doamnelor.

— Ba, rogu-te să mă ierţi! exclamă el. Doamnele mă întovărăşeau pe mine şi nu eu pe ele. Voi aţi avut cu toţii prilejul s-o vedeţi măcar o dată pe această minunată necunoscută, numai eu nu, aşa că n-am mai putut să-mi mai îndur neştiinţa şi, fie ce-o fi, trebuie să-mi astîmpăr şi eu curiozitatea. Am rugat-o deci pe Rose să vină cu mine la conac şi să mă prezinte de îndată doamnei. Rose s-a jurat că n-o va face dacă nu vine şi domnişoara Eliza. De aceea am alergat pînă la casa parohială şi am adus-o. Am venit tot drumul, braţ la braţ, ca o pereche de îndrăgostiţi — şi acuma te apuci tu să mi-o sufli şi, colac peste pupăză, vrei să-mi răpeşti şi foloasele trudei mele

și bucuria vizitei. Întoarce-te la vitele și lanurile tale, mocofane! Tu nu ești o companie potrivită pentru doamne și gentlemeni ca noi care nu avem nimic altceva de făcut decît să ne băgăm nasul prin casele vecinilor și să iscodim prin cotloanele lor ascunse, să le adulmecăm secretele și să-i forfecăm pe îndelete — dacă nu sînt cumva forfecați. Tu nu poți să înțelegi asemenea surse rafinate de bucurie.

— Dar ce, nu puteți merge amîndoi? propuse Eliza, netinînd seama de partea a doua a discursului fratelui meu.

— Da, sigur, să meargă amîndoi! strigă Rose. Cu cît sîntem mai mulți cu atît vom fi mai voioși — și sînt sigură că vom avea nevoie de toată voioșia pe care o putem duce cu noi pentru a înveseli încăperea aceea mare, întunecoasă și mohorîtă, cu ferestruicile ei cu zăbrele și cu mobila veche și ponosită — dacă nu cumva doamna Graham nu ne-o primi iar în atelierul ei.

Așa că am mers mai departe, trupa întreagă. Servitoarea bătrînă și stafidită, care ne-a deschis ușa, ne-a poftit într-o cameră exact ca cea descrisă mie de Rose ca scenă a primei ei întîlniri cu doamna Graham. Era o încăpere destul de spațioasă și înaltă, dar căpătînd prea puțină lumină de la ferestrele de modă veche; tavanul, lambriurile și decorațiunile căminului erau din stejar negru și sumbru — acestea din urmă sculptate foarte complicat, dar nu cu cine știe ce mult gust; mesele și scaunele aveau cam aceeași înfățișare, ca și biblioteca veche așezată de o parte a căminului și plină de o adunătură pestriță de cărți, și pianul demodat aflat de partea cealaltă.

Gazda era așezată într-un jilț rigid, cu speteaza înaltă avînd într-o parte o măsuță rotundă cu sertăraș și cu coșulețul de lucru, iar de partea cealaltă pe băiețelul ei care stătea cu cotul pe genunchii mamă-si și-i citea neașteptat de curgător dintr-un volumaș așezat în poala ei. Ea își odihnea o mînă pe umărul lui și se juca alene cu buclele lungi și cîrlionțate ce cădeau pe gîtul ivoriu al băiețelului. Mi s-au părut a forma un contrast încîntător cu toate obiectele înconjurătoare; dar bine-

înțeles că la intrarea noastră și-au schimbat imediat poziția. Nu m-am putut bucura de această priveliște decît în scurtul răgaz cît Rachel a ținut ușa deschisă pînă să intrăm noi în odaie.

N-aș putea zice că doamna Graham a fost deosebit de încîntată să ne vadă. Politețea ei calmă și tăcută avea ceva indescriptibil de glacial. Dar nu i-am vorbit prea mult. Așezîndu-mă lîngă fereastră, puțin înapoia cercului format de ceilalți, l-am chemat pe Arthur la mine și împreună cu el și cu Sancho ne-am distrat destul de plăcut în timp ce cele două domnișoare o tot momeau pe mama lui cu fel de fel de vorbe de clacă; Fergus ședea în partea opusă, cu picioarele încrucișate și cu mîinile în buzunarele de la pantaloni. Se lăsa pe spate și privea îndelung cînd în tavan, cînd drept în ochii gazdei (într-un fel care aproape că mă făcea să-l dau în brînci afară din odaie), cînd fluierînd *sotto voce* un crîmpei dintr-o arie la modă, cînd întrerupînd conversația sau umplînd vreo pauză din ea (după cum era cazul) cu cine știe ce întrebare sau replică impertinentă. La un moment dat spuse :

— Sînt de-a dreptul uimit, doamnă Graham, cum ați putut alege o clădire atît de dărîmată și de părăginită ca să locuiți în ea. Dacă tot n-ați avut bani să ocupați întreaga casă și să puneți s-o repare, de ce n-ați luat pur și simplu o vilișoară sau o căsuță curată ?

— Poate că am fost prea mîndră ca s-o fac, domnule Fergus, răspunse ea zîmbind. Sau poate că am făcut o pasiune pentru această clădire romantică și demodată. Dar realitatea este că are multe avantaje față de o vilișoară. În primul rînd, vedeți, odăile sînt mai mari și mai aerisite. În al doilea rînd, încăperile neocupate, pentru care nu plătesc chirie, pot sluji drept debara dacă am ce să pun în ele. În plus, sînt și foarte utile pentru băiețelul meu care are loc destul de alergat prin ele în zilele ploioase cînd nu poate ieși afară. Și pe urmă mai e și grădina în care el se poate juca, iar eu pot lucra. Vedeți că am și adus unele mici ameliorări, continuă ea întorcindu-se spre fereastră. În colțul acela am aranjat un strat de legume. Cîțiva ghiocei și primule au și înflorit

și iată și un șofrănel care tocmai se deschide sub razele soarelui.

— Dar pe de altă parte, cum puteți îndura o asemenea situație — cei mai apropiați vecini să se afle la cel puțin două mile și să nu vedeți pe nimeni trecînd, să nu vă intre nimeni în curte sau în casă ? Rose ar înnebuni, pur și simplu, într-o asemenea locuință. Ea nici nu poate concepe viața dacă nu vede cinci-șase rochii sau bonete noi în fiecare zi, ca să nu mai vorbim de fețele celor ce le poartă. Iar dumneavoastră sînteți în stare să ședeți toată ziulica la ferestrele astea și să nu dați cu ochii de nimic altceva decît cel mult de vreo babă care-și duce ouăle la piață.

— Mă tem că izolarea acestei case a fost tocmai unul din principalele ei avantaje. Mie nu-mi face plăcere să privesc oamenii care trec pe sub ferestre. Și pe urmă prefer să am liniște.

— A, asta e ca și cum ați spune că ați dori ca noi toți să ne vedem de treabă și să vă lăsăm în pace.

— Nu, ceea ce-mi displace e să am prea multe cunoștințe ; dar dacă am o mînă de prieteni, firește că mă bucur să-i văd din cînd în cînd. Nimeni nu poate fi fericit într-o singurătate veșnică. Așadar, domnule Fergus, dacă îți face plăcere să intri în casa mea în calitate de prieten, te voi face să te simți cît mai bine ; dacă nu, trebuie să mărturisesc că aș prefera să te ții cît mai departe.

Apoi doamna Graham se întoarse și se adresă Rosei sau Elizei.

— Dar, doamnă Graham — reluă Fergus după vreo cinci minute — venind încoace, tocmai ne certam între noi asupra unei chestiuni pe care fără îndoială dumneavoastră ne-o puteți lămuri pe dată întrucît vă privește. Și de fapt noi de multe ori aveam discuții referitoare la dumneavoastră ; fiindcă unii dintre noi nu găsesc nimic mai bun de făcut decît să pălăvrăgească despre treburile vecinilor noștri, iar noi, plantele de grădină ale pămîntului acestuia, ne cunoaștem de atîta vreme și am vorbit unul cu altul atît de des, încît ne-am plictisit pînă în gît de jocul ăsta. De aceea, un necunoscut care vine printre noi reprezintă un adaos neprețuit la sursele

noastre epuizate de distracție. Ei bine, chestiunea sau chestiunile pe care sînteți rugată să le lămuriți...

— Ține-ți gura, Fergus! strigă Rose, înfrigurată de spaimă și de mînie.

— Ba te rog să mă crezi că n-am să mi-o țin. Chestiunile în care sînteți rugată să aduceți lumină sînt următoarele: în primul rînd, în privința originei, familiei și domiciliului dumneavoastră anterior. Unii susțin că sînteți străină de țara noastră, iar alții că sînteți englezoaică; unii zic că v-ați născut în nordul Angliei, iar alții în sud; unii zic...

— Ei bine, domnule Fergus, am să-ți spun. Sînt englezoaică — și nu văd de ce ar trebui cineva să se îndoiască de lucrul ăsta — și m-am născut la țară, nici în extremitatea nordică a fericitei noastre insule, nici în cea sudică; și mai toată viața mi-am petrecut-o la țară. Și acum sper că ești mulțumit, pentru că nu sînt dispusă să mai răspund și la alte întrebări.

— Afară doar de...

— Nu, nu, nici o altă întrebare! rîse ea și părăsindu-și pe dată scaunul își căută un refugiu la fereastra lîngă care eram așezat și, ajunsă la capătul răbdării, pentru a scăpa de insistențele fratelui meu, se strădui să mă atragă și pe mine în conversație.

— Domnule Markham, zise ea— și felul ei pripit de a vorbi precum și obrajii îmbujorați îi trădau foarte limpede neliniștea — ai uitat de frumoasa priveliște marină despre care discutam acum cîtăva vreme? Cred că va trebui totuși să te deranjez ca să-mi descrii drumul cel mai scurt către locul respectiv, fiindcă dacă mai ține vremea frumoasă, aș putea, eventual, să mă duc pînă acolo și să fac niște schițe. Am epuizat toate celelalte subiecte pentru tablouri și ard de nerăbdare să admir peisajul acela.

Tocmai mă pregăteam să-i împlinesc dorința, dar Rose nu mă lăsă să vorbesc mai departe.

— Vai, Gilbert, te rog nu-i spune! strigă ea. Trebuie să meargă cu noi. Bănuiesc că vă gîndiți la golful X, nu-i așa, doamnă Graham? E un drum destul de lung, mult prea lung ca să-l faceți pe jos. Cel puțin pentru

Arthur nici vorbă nu poate fi de așa ceva. Dar ne gîndeam să facem un picnic într-o zi frumoasă ca să vedem peisajul. Și dacă aveți bunăvoința să așteptați pînă cînd vremea va fi mai statornică, vă asigur că o să fie o încîntare pentru toți să vă avem printre noi.

Biata doamnă Graham păru speriată și încercă să găsească un motiv ca să dea înapoi, dar Rose, fie înduioșată de viața ei singuratică, fie ținînd morțiș să cultive relațiile cu ea, era hotărîtă s-o ducă acolo și nu vru să țină seamă de nici una din obiecțiile ei. Îi spuse că o să fie un grup restrîns, alcătuit numai din prieteni și că cea mai frumoasă priveliște era cea de pe faleza Y, aflată la o depărtare de cel puțin cinci mile.

— Domnii pot foarte bine să facă drumul pe propriile lor picioare, continuă Rose, dar doamnele vor merge cu schimbul în trăsură sau pe jos. Pentru că o să luăm landoul nostru cu ponei în care o să fie destul loc pentru micuțul Arthur și pentru trei doamne, precum și pentru uneltele dumneavoastră de pictură și proviziile noastre.

Așadar, în cele din urmă, propunerea fu acceptată. După încă niște discuții privitoare la data excursiei proiectate și la cîteva detalii ale ei, ne ridicarăm și ne luarăm rămas bun.

Dar asta se întîmpla destul de devreme, eram abia în martie. Trecu un aprilie rece și umed, precum și două săptămîni din mai, pînă să ne putem aventura în expediția noastră cu destule speranțe de a gusta acea încîntare pe care o căutam noi de pe urma unui peisaj plăcut, a societății agreabile, a soarelui bun, a veseliei și a mișcării, fără neajunsul drumurilor proaste, al vînturilor reci sau al norilor amenințători. Așadar, într-o dimineață încîntătoare ne adunarăm forțele și o pornirăm. Grupul era alcătuit din doamna și domnișorul Graham, din Mary și Eliza Millward, din Jane și Richard Wilson și din Rose, Fergus și Gilbert Markham.

Domnul Lawrence fusese și el invitat să ne însoțească, dar dintr-o pricină pe care nu ne-a comunicat-o refuzase să fie alături de noi. Mă dusesem chiar eu să-i cer această favoare. Cînd i-am spus despre ce e vorba a manifestat oarecare șovăială și m-a întrebat cine

merge. Cînd am pomenit-o printre ceilalţi pe domnişoara Wilson a părut să încline în mare măsură să meargă, dar cînd am rostit numele doamnei Graham, socotind că ar putea fi o atracţie în plus, se pare că a avut tocmai efectul contrar şi el a refuzat categoric ; ca să fiu sincer, hotărîrea aceasta mai mult m-a bucurat decît m-a supărat, deşi n-aş şti să-ţi spun de ce.

Am ajuns la destinaţia noastră aproape de amiază. Doamna Graham a străbătut pe jos toată distanţa pînă la faleză, şi micuţul Arthur a mers alături de noi cea mai mare parte a drumului, pentru că acum era mult mai voinic şi mai plin de viaţă decît cînd venise prima dată în ţinutul nostru, iar pe de altă parte nu-i plăcea să stea în trăsură cu nişte persoane necunoscute, în timp ce toţi cei patru prieteni ai lui, mămica, Sancho, domnul Markham şi domnişoara Millward mergeau pe jos, rămînînd mult în urmă sau luînd-o peste cîmpuri şi tăind de-a dreptul pe scurtătură.

Păstrez o amintire foarte plăcută a acelei plimbări pe drumul tare, alb şi însorit, umbrit ici-colo de copaci de un verde strălucitor şi împodobit de pajişti smălţate de garduri vii cu flori ce îmbălsămau aerul cu mirosul lor minunat, sau tăind de-a curmezişul cîmpurile plăcute la vedere, printre florile înmiresmate şi verdeaţa strălucitoare a încîntătoarei luni a lui florar. E drept, n-o aveam pe Eliza alături : dar ea se afla împreună cu prietenii ei în trăsura micuţă cu ponei şi sînt convins că era la fel de fericită ca şi mine. Şi chiar cînd noi, cei pedeştri, după ce părăseam şoseaua, traversînd cîmpurile pe o scurtătură, vedeam în depărtare micul echipaj dispărînd printre arcadele şi frunzişul verde al copacilor, nu uram aceşti arbori pentru că-mi furau vederea boneţelei şi a şalului şi nici nu simţeam că toate aceste obiecte aflate între noi mă despărţeau de fericirea mea. Ca să spun adevărul, eram mult prea încîntat în tovărăşia doamnei Graham pentru a regreta absenţa Elizei Millward.

E drept că doamna Graham se arătă la început supărător de nesociabilă — părînd înclinată să nu vorbească decît cu Mary Millward şi cu Arthur. Ea şi cu Mary mergeau mai tot timpul împreună, avîndu-l pe copilaş între ele ; dar ori de cîte ori lăţimea drumului o permi-

tea, eu mă ţineam pe lîngă ea, iar Richard Wilson trecea în partea cealaltă, alături de domnişoara Millward, în timp ce Fergus rătăcea încoace şi încolo după cum îi trăsnea prin cap. De la o vreme doamna Graham deveni mai prietenoasă şi într-un tîrziu am izbutit să-i absorb aproape în întregime atenţia şi atunci am fost într-adevăr fericit, pentru că ori de cîte ori catadicsea să angajeze o conversaţie îmi făcea plăcere s-o ascult. Cînd părerile şi impresiile ei se potriveau cu ale mele, ceea ce mă încînta era faptul că avea extrem de mult bun simţ, gusturi şi simţăminte foarte alese ; cînd nu se potriveau cu ale mele, ceea ce-mi stîrnea încîntarea era îndrăzneala de om dintr-o bucată cu care-şi mărturisea sau îşi apăra deosebirea de opinii. Chiar cînd mă supăra prin vorbele sau privirile ei aspre şi prin concluziile ei intolerante în privinţa mea, avea darul să mă facă şi mai nemulţumit de mine însumi pentru că-i produsesem o impresie atît de proastă şi mai doritor să-mi apăr caracterul şi înclinaţiile în ochii ei şi, dacă era posibil, să-i cîştig stima.

În cele din urmă plimbarea noastră luă sfîrşit. Panta repede şi culmile îndrăzneţe ale colinelor ne răpiseră o vreme perspectiva ; dar ajungînd în vîrful acelui urcuş greu şi privind în jos — înaintea noastră se făcea o deschizătură — marea albastră ne umplu privirile ca o explozie ! Era de un albastru închis, aproape violent şi nu avea calmul morţii, ci era acoperită de vălurele scînteietoare — mici pete albe care clipoceau pe sînul ei, şi pe care ochii cei mai ageri abia le puteau deosebi de micuţii pescăruşi ce se zbenguiau deasupra cu aripile albe scînteind în soare. Nu se vedeau decît vreo două bărci, şi acelea aflate la mare distanţă.

M-am uitat la doamna Graham ca să-mi dau seama ce impresie îi produce această privelişte admirabilă. Nu spunea nimic ; dar stătea nemişcată şi cu ochii aţintiţi asupra mării, cu o expresie care mă asigura că nu e cîtuşi de puţin dezamăgită. În treacăt fie zis — avea ochi foarte frumoşi — nu ştiu dacă ţi-am mai spus pînă acum, dar erau plini de însufleţire, mari, limpezi şi aproape negri — de un cenuşiu foarte întunecat. Dinspre mare bătea o briză răcoroasă şi înviorătoare, blîndă, pură şi sănătoasă ;

făcea să-i fluture buclele revărsate pe umeri și dădea o culoare mai vie buzelor și obrajilor ei de obicei mult prea palizi. Simțea influența asta binefăcătoare și la fel și eu — mă furnica prin tot trupul, dar nu îndrăzneam să-i dau glas atîta vreme cît doamna Graham rămînea tăcută. S-a văzut bine o undă de bucurie potolită pe fața ei care se aprinse pînă aproape de un zîmbet de încîntare, fericire și înțelegere în clipa în care ochii noștri s-au întîlnit. Niciodată nu avusese o înfățișare mai încîntătoare; niciodată inima mea nu se lipise cu atîta căldură de ea ca acum. Dacă am mai fi fost lăsați încă două minute singuri, acolo, n-aș mai fi putut răspunde de consecințe. Dar din fericire pentru prudența mea și poate chiar pentru posibilitatea mea de a mă bucura de restul zilei, am fost curînd chemați la o gustare aleasă. Rose, ajutată de domnișoara Wilson și de Eliza, care, împărțind cu ea locul din trăsură, sosiseră împreună cu puțin înaintea celorlalți, pregătiseră bucatele și așternuseră masa pe un tăpșan mai ridicat ce dădea spre mare, adăpostit de arșița soarelui de un colț de stîncă și de niște copaci pletoși.

Doamna Graham se așeză la o oarecare depărtare de mine. Vecinul meu cel mai apropiat era Eliza. În felul ei drăguț și lipsit de ostentație se străduia să fie agreabilă și, fără îndoială, era la fel de atrăgătoare și de plină de vino-ncoace ca întotdeauna, dacă eu aș mai fi fost în stare să-mi dau seama de acest lucru. Dar curînd inima mea începu din nou să se îndrepte cu căldură către ea. Și am fost cu toții veseli și fericiți împreună — în măsura în care puteam fi conștient de acest lucru — în tot cursul acelei mese amicale și prelungite.

La sfîrșitul picnicului, Rose îl chemă pe Fergus s-o ajute să strîngă resturile, tacîmurile, vesela și toate celelalte și să le pună la loc în coșuri. Doamna Graham își luă scăunelul pliant și uneltele de pictoriță. După ce o rugă pe domnișoara Millward cea mare să aibă grijă de odorașul ei, iar acestuia îi porunci să nu se îndepărteze cumva de noul lui paznic, ne părăsi și porni de-a lungul colinei abrupte și stîncoase către o înălțime mai semeață și mai prăpăstioasă aflată la o oarecare depărtare.

Aceasta oferea o priveliște și mai frumoasă așa că prefera să-și facă schița de acolo, deși unele dintre domnișoare îi spuseră că e un loc înspăimîntător și o sfătuiră să nu se aventureze.

După plecarea doamnei Graham mi se păru că orice amuzament a dispărut — deși e greu de spus în ce măsură contribuise ea la veselia grupului. De pe buzele ei nu scăpaseră nici un fel de glume și foarte puține hohote de rîs; dar zîmbetul ei îmi însuflețise propria mea voioșie și vreo observație isteață sau vreo vorbă de spirit de-a ei îmi ascuțise pe nesimțite mintea și făcuse să fie interesant tot ce ziceau sau făceau ceilalți. Pînă și conversația mea cu Eliza fusese înviorată de prezența ei, deși fără știrea mea; iar acum, cînd ea plecase, prostiile Elizei încetaseră să mă mai distreze — ba mai mult decît atît, începură să-mi apese sufletul, iar eu nu mai aveam chef s-o amuz. Mă simțeam atras irezistibil către acel punct îndepărtat unde se instalase frumoasa pictoriță care trudea de una singură. N-am încercat să mă împotrivesc prea multă vreme acestui imbold. În timp ce micuța mea vecină schimba cîteva vorbe cu domnișoara Wilson m-am ridicat și am șters-o hoțește. Din cîțiva pași mari și iuți am ajuns la locul unde era așezată — pe o buză îngustă de stîncă, chiar la marginea falezei care cobora într-o pantă abruptă și prăpăstioasă pînă la țărmul stîncos.

Doamna Graham nu m-a auzit venind; umbra mea căzînd pe hîrtia ei de desen a făcut-o să tresară ca de pe urma unui șoc; a întors repede capul — oricare altă femeie pe care o cunoșteam ar fi țipat din pricina unei asemenea spaime neașteptate.

— O! Nu știam că ești dumneata. De ce m-ai speriat așa? m-a întrebat ea cam ințepată. Nu pot să sufăr să mă ia cineva așa, prin surprindere.

— Păi, dar cine ați crezut că e? am întrebat-o eu. Dacă aș fi știut că sînteți atît de sperioasă aș fi fost mai precaut; însă...

— Lasă, nu-i nimic. De ce-ai venit? Vin și ceilalți?

— Nu; pe colțul ăsta îngust de stîncă n-ar putea să încapă toți.

— Asta mă bucură, pentru că m-am plictisit de conversaţie.

— Mă rog, atunci n-am să vorbesc. Am să stau doar şi am să mă uit cum desenaţi.

— Ah, dar ştii bine că nu-mi place lucrul ăsta.

— Atunci am să mă mulţumesc să admir minunăţia priveliştii.

La asta n-a făcut nici o obiecţie şi un timp şi-a văzut în tăcere de desenul ei. Dar eu nu m-am putut abţine ca, din cînd în cînd, să-mi abat ochii de la peisajul splendid aşternut la picioarele noastre, spre mîna albă şi elegantă care ţinea creionul, spre gîtul graţios şi buclele lucioase, corbii, aplecate asupra hîrtiei.

„Ei, acuma — m-am gîndit eu — dacă aş avea un creion şi o bucăţică de hîrtie, aş putea face o schiţă mai frumoasă decît a ei, cu condiţia să am darul de a reproduce în mod fidel ceea ce se află dinaintea mea."

Dar cu toate că natura îmi refuza această bucurie, am fost foarte mulţumit să şed acolo lîngă ea fără să scot o vorbă.

— Tot acolo eşti, domnule Markham ? zise ea într-un tîrziu întorcîndu-se către mine, pentru că mă aflam aşezat puţin îndărătul ei, pe o bucată de muşchi. De ce nu te duci să te distrezi împreună cu prietenii dumitale ?

— Deoarece ca şi dumneavoastră, m-am plictisit de ei. Şi o să mă pot sătura de ei mîine sau în oricare altă zi de aici înainte. Pe cînd pe dumneavoastră s-ar putea să nu am plăcerea de a vă revedea cine ştie cîtă vreme.

— Ce făcea Arthur cînd ai plecat de acolo ?

— Era cu domnişoara Mary Millward acolo unde l-aţi lăsat — era bine, dar nădăjduia că mamă-sa nu va mai zăbovi multă vreme departe de el. Apropo, văd că nu mi l-aţi încredinţat mie — am protestat eu — deşi aveam onoarea de a-l cunoaşte de mult mai multă vreme. E drept însă că domnişoara Mary Millward are arta de a-i potoli şi de a-i distra pe copii — am adăugat cu un aer neglijent — chiar dacă n-o fi bună la nimic altceva.

— Domnişoara Millward are multe calităţi remarcabile pe care e greu ca persoane ca dumneata să le observe sau să le aprecieze. Vrei să-i spui lui Arthur că

mă întorc la el în cîteva minute ?

— Dacă aşa stau lucrurile voi aştepta, cu permisiunea dumneavoastră, pînă cînd vor trece aceste minute, şi atunci vă voi putea ajuta să coborîţi poteca asta dificilă.

— Mulţumesc, însă în asemenea împrejurări mă descurc întotdeauna cel mai bine fără ajutorul nimănui.

— Cel puţin vă pot duce scăunelul şi blocul de schiţe.

Această favoare nu mi-a refuzat-o ; dar eram destul de ofensat de dorinţa ei evidentă de a scăpa de mine şi începeam să mă căiesc de faptul că fusesem atît de insistent, cînd ea mă consolă oarecum făcînd apel la gustul şi judecata mea în privinţa unor îndoieli legate de desenul ei. Din fericire, opinia mea s-a bucurat de aprobarea ei şi îmbunătăţirea pe care am sugerat-o a fost adoptată fără şovăială.

— Adeseori am dorit zadarnic — mi-a spus ea — să am posibilitatea de a recurge la judecata altcuiva cînd nu puteam să mă încred destul în îndrumările propriilor mei ochi şi ale minţii mele, întrucît după contemplarea îndelungată a unui singur obiect şi ochii şi mintea ajung să nu-şi mai poată forma o idee corespunzătoare în privinţa lui.

— Acesta este unul din numeroasele rele la care ne expune o viaţă solitară, i-am răspuns.

— Adevărat, a confirmat ea, după care s-a aşternut din nou tăcerea între noi.

Peste vreo două minute însă, ea a declarat că şi-a terminat schiţa şi şi-a închis blocul de desen.

Întorcîndu-ne la locul unde ne luasem gustarea, i-am găsit plecaţi aproape pe toţi, cu excepţia lui Mary Millward, Richard Wilson şi Arthur Graham. Domnişorul Arthur dormea dus cu capul aşezat în poala lui Mary. Celălalt domn stătea alături de ea ţinînd în mînă o ediţie de buzunar din opera cine ştie cărui clasic. El nu se ducea nicăieri fără vreo carte căreia îi consacra orice moment de răgaz ; i se părea timp pierdut orice clipă care nu era închinată studiului sau muncii fizice necesare vieţii. Nici măcar acum nu era în stare să se lase în voia bucuriei pe care i-o aduceau aerul acela curat şi lumina binefăcătoare a soarelui — priveliştea încîntătoare

și sunetele acelea alinătoare, muzica valurilor și adierea blîndă, agitînd copacii care-l ocroteau. Nici măcar avînd alături o persoană de sex feminin (mă rog, recunosc, nu una foarte atrăgătoare) — el nu putea să nu-și scoată cartea și să profite cît mai mult de timp pe cînd își digera masa cumpătată și-și odihnea picioarele obosite, nedeprinse cu eforturi atît de mari.

Ceda totuși cîte o clipă ca să schimbe cînd și cînd o vorbă sau o privire cu persoana de lîngă el, care nu părea deloc supărată de purtarea lui ; trăsăturile ei, destul de comune de altfel, aveau o expresie de bucurie și de seninătate neobișnuită, și cînd am sosit noi acolo ea îi cerceta fața palidă și gînditoare cu un aer foarte mulțumit și binevoitor.

Călătoria spre casă n-a mai fost nici pe departe la fel de agreabilă pentru mine ca prima parte a zilei, pentru că de data asta doamna Graham a mers în trăsură, iar Eliza Millward m-a însoțit pe jos. Observase preferința mea pentru tînăra văduvă și, evident, se simțea neglijată. Nu și-a exprimat supărarea prin reproșuri aspre, prin sarcasm săgetător, printr-o tăcere semnificativă sau posomorîndu-se la față : oricare dintre acestea sau toate la un loc le-aș fi putut îndura destul de ușor sau aș fi putut trece rîzînd peste ele. În schimb și-o manifesta printr-un fel de melancolie blîndă, o tristețe delicată și plină de reproșuri care mă lovea în adîncul inimii. Am încercat s-o mai înveselesc, și după cît se pare am reușit în oarecare măsură înainte de sfîrșitul plimbării. Dar chiar cînd o făceam, conștiința mă ținea de rău, știind că mai curînd sau mai tîrziu legătura dintre noi va trebui ruptă și că procedînd astfel nu făceam decît să hrănesc speranțe false și să amîn ziua de jale.

Cînd landoul se apropie de Wildfell Hall atîta cît îi permitea drumul, tînăra văduvă și cu fiul ei coborîră, lăsînd Rosei locul de pe capră ; eu am convins-o pe Eliza să ia locul Rosei. După ce am instalat-o confortabil înăuntru, spunîndu-i să se păzească de răcoarea înserării și urîndu-i tandru noapte bună, am simțit o mare ușurare și m-am grăbit să-mi ofer serviciile doamnei Graham spre a-i duce uneltele la deal. Ea însă luîndu-și blocul și scăunelul la subțioară a insistat să-și ia pe loc

rămas bun de la mine ca și de la restul grupului. De data aceasta mi-a refuzat ajutorul oferit într-un fel atît de blînd și de prietenos încît aproape că am iertat-o.

CAPITOLUL VIII

TRECUSERĂ ȘASE SĂPTĂMÎNI. ERA o dimineață splendidă de pe la sfîrșitul lui iunie. Mai tot fînul fusese cosit, deși ultima săptămînă fusese foarte neprielnică; acum, cînd sosise, în sfîrșit, vremea frumoasă, hotărît să profit cît mai mult de ea, am strîns toți muncitorii pe fîneață, lucrînd și eu de zor în mijlocul lor, cu haina scoasă și cu o pălărie mare și ușoară de pai pe cap. Ridicam brațe întregi de iarbă jilavă și înmiresmată și o scuturam în cele patru vînturi, aflîndu-mă în capul unui șir mărișor de slugi și de argați. Intenționam să trudesc astfel de dimineață pînă seară cu tot atîta zel și sîrguință ca oricare dintre ei — pe de o parte ca să trag foloase de pe urma propriilor mele eforturi, iar pe de alta, ca să-i însuflețesc pe muncitori prin exemplul meu — cînd iată! Hotărîrea mea a fost dată peste cap într-o clipă prin simplul fapt că fratele meu a venit alergînd la mine și mi-a pus în mînă un pachețel sosit chiar atunci de la Londra, pe care-l așteptam de o vreme destul de îndelungată. Am rupt învelitoarea și am descoperit o elegantă ediție de buzunar din *Marmion* [1].

— Cam ghicesc eu pentru cine e cartea asta, a comentat Fergus care a rămas să mă privească în timp ce eu cercetam bucuros volumul. Sigur că e pentru domnișoara Eliza.

A rostit aceste vorbe pe un ton și cu un aer atît de atotștiutor, încît m-am bucurat să-l pot contrazice.

— Greșești, dragul meu, i-am spus. Și ridicîndu-mi de jos haina, am pus volumul într-unul din buzunarele

[1] Poem istoric în șase cînturi de *Walter Scott* (1771—1832 (n.tr.)

ei, apoi am îmbrăcat-o. Ei acum, corcitură trîndavă — am continuat eu —, vino încoace și fii măcar o dată de folos. Scoate-ți scurtucul și ia-mi locul aici, pe cîmp, pînă cînd mă întorc.

— Pînă cînd te întorci? Dar unde te duci, rogu-te?

— Asta nu te privește. Te privește numai faptul că mă duc. Iar de întors mă întorc, cel mai tîrziu, la masă.

— Oho! Și zi așa, pînă atunci va să zică trebuie să trudesc? Și pe lîngă toate să-i mai țin și pe toți oamenii ăștia la muncă? Mă rog, mă rog! O dată pot să mă supun și eu, dar să nu se mai repete! Haideți, flăcăi, dați-i zor! Acuma am venit eu să vă ajut și vai de capul aceluia — sau aceleia — dintre voi care se oprește măcar o clipă, fie ca să se uite în jur, fie ca să se scarpine în cap sau să-și sufle nasul. Nici un pretext nu-i va fi de folos. Nu ne trebuie altceva decît muncă, muncă și iar muncă, să trudești în sudoarea frunții etc., etc.

Lăsîndu-l să le țină oamenilor asemenea discursuri sforăitoare și aspre, mai mult spre distracția decît spre înălțarea lor sufletească, m-am întors acasă și după ce mi-am potrivit puțin ținuta am pornit în grabă către Wildfell Hall, cu cartea în buzunar, deoarece era destinată rafturilor doamnei Graham.

„Cum, va să zică între voi lucrurile au mers atît de departe încît ați ajuns să vă faceți și să primiți cadouri?"

Nu, nu chiar așa, prietene; era prima încercare ce-o făceam în această direcție și eram extrem de nerăbdător să văd cum o să iasă.

De la excursia la golful X ne mai întîlnisem de cîteva ori și constatasem că doamna nu e potrivnică tovărășiei mele, cu condiția să-mi limitez discuția la unele chestiuni abstracte sau la unele subiecte de interes comun. De îndată ce abordam latura sentimentală sau pe cea a complimentelor, ori aveam o atitudine mai tandră, mă trezeam pedepsit printr-o schimbare imediată a purtării sale, și sortit s-o găsesc mai rece și mai distantă — dacă nu cumva pe de-a-ntregul inaccesibilă — data următoare cînd îi căutam tovărășia. Dar această împrejurare nu mă dezamăgea cine știe ce, pentru că o atribuiam nu atît unei antipatii față de persoana mea, cît unei hotărîri ca-

tegorice, potrivnice unui nou măritiș — hotărîre luată încă înainte de a mă cunoaște pe mine, fie dintr-un exces de afecțiune pentru răposatul ei soț, fie pentru că se săturase deopotrivă și de el și de căsnicie. La început e drept că părea să-i facă plăcere să-mi rănească vanitatea și să-mi zdrobească îndrăzneața încredere în mine — retezîndu-i necruțătoare, fiecare mugur ce avea curajul să apară. Apoi, mărturisesc, am fost profund rănit, deși în același timp și îmboldit să caut o cale de a mă răzbuna. Dar în ultima vreme, constatînd mai presus de orice îndoială că nu sînt un filfizon cu mintea seacă, așa cum mă bănuise la început a fi, îmi respinsese modestele mele avansuri într-o manieră cu totul diferită. Era un fel de nemulțumire gravă, aproape tristă, pe care în curînd am învățat să evit cu grijă să i-o mai trezesc.

„Mai întîi să-mi consolidez poziția de amic — mă gîndeam eu — ca protector și tovarăș de joacă al fiului ei și ca prieten serios, de nădejde și sincer pentru ea, iar apoi, după ce voi reuși să-i devin destul de necesar pentru a o liniști și pentru a se bucura de viață (și sînt convins că acest lucru îl pot face) o să vedem ce se va mai putea realiza în continuare."

Așadar, stăteam de vorbă despre pictură, poezie, muzică, teologie, geologie și filozofie. De vreo două ori i-am împrumutat cîte o carte și o dată a făcut și ea același lucru pentru mine. O întîlneam cît de des puteam în plimbările ei; mă duceam la ea acasă cît de des îndrăzneam. Primul meu pretext pentru a-i încălca sanctuarul a fost să-i aduc lui Arthur un cățeluș cu picioarele scurte și cu mersul legănat — fiul lui Sancho — care l-a încîntat cum nu se poate mai mult pe copil și prin urmare n-a putut să nu-i facă bucurie mamei. Al doilea pretext a fost să-i aduc băiețelului o carte pe care — cunoscînd exigența deosebită a mamei lui — o alesesem cu multă grijă și o supusesem aprobării ei înainte de a i-o oferi lui Arthur. Apoi i-am dus ei niște plante pentru grădină — în numele surorii mele — după ce mai întîi am convins-o pe Rose să i le trimită. De fiecare dată mă interesam de tabloul pe care-l picta după schița făcută pe faleză, așa că ea mă primea în atelier

și-mi cerea părerea sau sfatul în legătură cu progresele realizate.

Ultima dată o vizitasem ca să-i înapoiez cartea pe care mi-o împrumutase; și atunci s-a întîmplat ca discutînd în treacăt despre poezia lui Sir Walter Scott, ea să-și exprime dorința de a citi poemul *Marmion*, iar eu să-mi bag in cap ideea îndrăzneață de a i-l face cadou. Drept care, de cum m-am întors acasă, am și trimis după volumașul cu pricina. Și totuși mai era nevoie de o scuză oarecare pentru a-i încălca sihăstria. Așadar, m-am înarmat cu o zgardă de marochin albastru pentru cățelușul lui Arthur. Și după oferirea și acceptarea acesteia, cu mai multă bucurie și recunoștință din partea primitorului decît merita valoarea darului sau motivul egoist al donatorului, am îndrăznit s-o rog pe doamna Graham să-mi permită să mai privesc o dată tabloul dacă se mai afla încă acolo.

— Cu plăcere! Poftim înăuntru, mi-a zis ea (pentru că-i întîlnisem în grădină). E terminat și înrămat, gata pentru expediere; dar te rog să-mi spui și părerea dumitale și dacă poți să sugerezi vreo îmbunătățire ea va fi... luată în seamă așa cum se cuvine.

Tabloul era uimitor de frumos; era exact peisajul respectiv, transpus pe pînză ca printr-o vrajă. Dar eu mi-am exprimat aprobarea în termeni rezervați și în foarte puține cuvinte, ca să nu cumva s-o supăr. În schimb, ea mi-a studiat, cu atenție, expresia feței și fără doar și poate mîndria ei de artist a fost satisfăcută cînd mi-a citit în ochi admirația sinceră. Dar, în timp ce priveam, mă gîndeam la carte și mă tot întrebam cum să i-o dăruiesc. Curajul mi-a pierit; totuși m-am hotărît să nu fiu chiar așa de prost încît să plec fără să fi făcut măcar încercarea respectivă. N-avea rost să aștept un alt prilej mai potrivit și nici să încerc să alcătuiesc un discurs ocazional. Cu cît mai simplu și mai firesc vor decurge lucrurile, cu atît mai bine, socoteam eu; așadar, pur și simplu am privit pe fereastră pentru a-mi aduna curajul și apoi am scos la iveală cartea, m-am întors și i-am dat-o în mînă cu această scurtă explicație:

— Doamnă Graham, ați dorit să citiți *Marmion*. Iată cartea dacă aveți bunătatea s-o acceptați.

A roșit o clipă — poate din rușine și compătimire față de un stil atît de stîngaci de a face un cadou. A cercetat volumul pe amîndouă părțile cu un aer grav. L-a răsfoit în tăcere, îmbinîndu-și sprîncenele, cufundată într-o cugetare profundă. Apoi a închis cartea și întorcîndu-și privirile de la ea la mine, m-a întrebat calmă, cît costă — și eu am simțit că mi se urcă tot sîngele în obraz.

— Mi-ar părea rău să te ofensez, domnule Markham, dar dacă nu plătesc cartea, n-o pot primi, mi-a zis ea și a pus-o pe masă.

— De ce nu puteți ?

— Pentru că... A făcut o pauză și și-a coborît privirile spre covor.

— De ce nu puteți ? am repetat eu atît de iritat încît am făcut-o să-și ridice ochii și să mă privească drept în față.

— Pentru că nu-mi place să-mi asum obligații de care nu mă pot plăti niciodată. Și așa îți sînt destul de îndatorată pentru bunătatea pe care i-o arăți fiului meu ; dar afecțiunea lui pînă la recunoștință și propriile dumitale sentimente frumoase constituie fără îndoială o răsplată pentru asta.

— Copilării ! am exclamat eu.

Și-a întors din nou ochii către mine cu un aer de surprindere gravă care a avut efectul unui reproș, indiferent dacă aceasta fusese sau nu intenția ei.

— Va să zică nu vreți să primiți cartea ? am întrebat-o cu mult mai multă blîndețe decît avusesem pînă atunci în glas.

— O voi primi cu bucurie dacă-mi vei permite s-o plătesc.

I-am spus exact prețul, precum și costul transportului, pe tonul cel mai calm pe care am putut să-l adopt — de fapt mă stăpîneam cu greu, pentru că îmi venea să plîng din pricina dezamăgirii și a jignirii.

Ea și-a scos punga și a numărat liniștită banii, dar a ezitat să mi-i pună în mînă. Privindu-mă atent a spus cu un glas dulce menit să mă mai împace :

— Domnule Markham, dumneata te socoţi ofensat şi aş vrea să te pot face să înţelegi că... eu...

— Vă înţeleg perfect, i-am spus. Socotiţi că dacă aţi accepta acum de la mine fleacul acesta, mai tîrziu mi-aş lua cine ştie ce libertăţi pornind de la asta. Dar vă înşelaţi : dacă îmi veţi face favoarea să-l primiţi, vă rog să mă credeţi că nu-mi voi clădi nici un fel de speranţe pe această temelie şi nu voi considera acest fapt drept un precedent pentru hatîruri viitoare. E o copilărie să vorbiţi de obligaţii cînd trebuie să vă daţi seama că într-un asemenea caz numai eu vă rămîn obligat, iar dumneavoastră îmi faceţi o favoare.

— Ei bine, atunci am să te cred pe cuvînt, mi-a răspuns ea cu cel mai angelic zîmbet cu putinţă, punînd banii la loc, în pungă. Numai să ţii minte !

— Am să ţin minte ceea ce-am spus ; dar vă rog să nu-mi pedepsiţi îndrăzneala retrăgîndu-mi întrutotul prietenia, sau aşteptîndu-vă de la mine să-mi manifest căinţa pentru această îndrăzneală fiind mai distant decît pînă acum, i-am zis eu şi i-am întins mîna ca să-mi iau rămas bun, întrucît eram prea emoţionat ca să mai pot sta.

— Perfect ! Atunci să rămînem cum am fost, mi-a răspuns ea dîndu-mi mîna cu franchețe.

Şi în timp ce i-o ţineam în mîna mea, cu mare greutate m-am stăpînit să nu i-o sărut — ceea ce ar fi fost o nebunie echivalentă cu sinuciderea. Şi aşa mă arătasem destul de îndrăzneţ şi această ofrandă era cît pe-aci să dea lovitura de graţie speranţelor mele.

Cu inima şi mintea înfierbîntate m-am întors repede spre casă, aproape alergînd, neţinînd seamă de arşiţa soarelui de la amiază, negîndindu-mă la nimic altceva decît la persoana pe care tocmai o părăsisem — regretînd doar că e atît de inaccesibilă şi că eu mă arătasem atît de pripit şi lipsit de tact — înfricoşat de aerul ei cumplit de hotărît şi de incapacitatea mea de a-l învinge — nesperînd nimic altceva decît... Dar stai, nu vreau să te plictisesc cu zbuciumul nădejdilor şi temerilor mele, cu gravele mele gînduri şi hotărîri.

CAPITOLUL IX

DEȘI S-AR PUTEA SPUNE CĂ ÎNTRE timp mă vindecasem aproape pe deplin de pasiunea pentru Eliza Millward, nu încetasem întrutotul vizitele la casa parohială, deoarece chipurile, voiam s-o abandonez pe fată cu blîndețe, fără să stîrnesc prea multă durere sau să-i trezesc prea multe resentimente și fără să intru în gura lumii, ajungînd să mă vorbească de rău toată parohia. În afară de asta, în cazul cînd m-aș fi ținut tot timpul departe, preotul, care socotea că vizitele mele îi sînt destinate lui în cea mai mare măsură — dacă nu chiar în întregime — s-ar fi simțit fără îndoială ofensat că-l neglijez. Dar cînd m-am dus pe acolo a doua zi după întrevederea cu doamna Graham, întîmplător preotul nu era acasă — lucru care nu mi s-a mai părut acum la fel de agreabil cum fusese pentru mine în alte împrejurări. E adevărat că se afla acolo Mary Millward, dar ea nu reprezenta pentru mine mai mult decît o statuie. Și totuși m-am hotărît să nu-mi lungesc prea mult vizita și să-i vorbesc Elizei într-un mod prietenesc, cam ca un frate, o manieră pe care îndelungata noastră cunoștință îmi putea permite s-o adopt și care, după părerea mea, nu putea nici s-o jignească, nici să încurajeze false speranțe.

Nu-mi stătuse niciodată în obicei să discut despre doamna Graham nici cu ea, nici cu altcineva ; nu mă instalasem pe scaun nici de trei minute, că însăși Eliza aduse vorba despre această doamnă, într-un chip destul de neobișnuit.

— Vai, domnule Markham ! zise cu un aer de-a dreptul șocat și cu glasul redus la o șoaptă, ce părere ai de relatările înspăimîntătoare despre doamna Graham ? Ne poți oferi vreun temei ca să nu le dăm crezare ?

— Ce relatări ?

— Ei, asta-i bună, parcă nu știi ? zîmbi ea șiret, scuturîndu-și căpșorul.

— Habar n-am de nimic. La ce Dumnezeu te referi, Eliza ?

— A, nu mă întreba pe mine ! Eu n-am cum să-ți dau explicații.

Și cu asta, prefăcîndu-se extrem de ocupată, ridică de pe masă batista de bumbac pe care o înfrumuseța cu un chenar de dantelă.

— Despre ce e vorba, domnișoară Mary ? Ce vrea să spună Eliza ? am întrebat-o pe sora ei care părea absorbită de tivirea unui cearceaf mare de pînză ordinară.

— Nu știu, mi-a răspuns ea. Bănuiesc că e vorba de cine știe ce clevetiri fără temei pe care le-a născocit cineva. Eu nu auzisem nimic pînă cînd nu mi-a spus Eliza deunăzi, dar chiar dacă parohia întreagă mi-ar împuia urechile cu asemenea lucruri, eu tot n-aș crede nici o iotă din ele — că doar o cunosc prea bine pe doamna Graham !

— Ai perfectă dreptate, domnișoară Mary ! Și eu aș face la fel, orice lucruri s-ar spune.

— Bravo a încuviințat Eliza cu un ușor oftat, e foarte comod să avem o convingere atît de fermă despre valoarea persoanelor pe care le iubim. Numai că tare aș vrea să nu descoperiți că încrederea voastră a fost acordată cuiva care nu merită.

Și, ridicîndu-și capul, m-a privit cu o tandrețe atît de tristă, încît ar fi putut foarte ușor să-mi topească inima. Dar în străfundul ochilor acelora se ascundea ceva care nu-mi era pe plac ; și mă întrebam cum de am putut vreodată să-i admir, cînd fața sinceră și ochii mici, cenușii, ai surorii e păreau să fie mult mai agreabili. În momentul acela însă eram furios pe Eliza pentru insinuările ei împotriva doamnei Graham care, eram sigur, nu puteau să fie decît false, indiferent dacă ea știa sau nu acest lucru.

Dar atunci n-am zis nimic în privința subiectului respectiv ; căci, constatînd că nu-mi pot recăpăta prea ușor calmul, m-am ridicat de îndată și mi-am luat rămas bun, sub pretextul că am treabă la fermă. Și chiar la fermă m-am și dus, fără să-mi mai bat capul cîtuși de puțin dacă aceste zvonuri misterioase sînt sau nu adevărate, ci întrebîndu-mă doar în ce constau ele, cine le scornise,

din ce se iscaseră şi ce se putea face pentru a le reduce cît mai uşor la tăcere sau pentru a le dovedi netemeinicia.

Cîteva zile mai tîrziu familia noastră a dat iarăşi una din micile petreceri liniştite. Fuseseră invitaţi obişnuiţii prieteni şi vecini, printre care se număra şi doamna Graham. De data asta n-a mai putut să lipsească sub cuvînt că se întunecă devreme sau că vremea e aspră şi — spre marea mea uşurare — a venit. Fără ea toată petrecerea mi s-ar fi părut insuportabil de plicticoasă. Dar momentul sosirii ei a adus un nou suflu de viaţă casei şi deşi nu trebuia să-i neglijez pe ceilalţi musafiri din pricina ei şi nici să mă aştept să-i pot acapara, cum aş fi vrut, atenţia, mă gîndeam cu bucurie că voi petrece o seară deosebit de încîntătoare.

A venit şi domnul Lawrence. A sosit la un oarecare răstimp după ce se adunaseră ceilalţi. Eram curios să văd cum se va comporta cu doamna Graham. Intrînd, n-a făcut altceva decît să se încline uşor în faţa ei ; după ce i-a salutat politicos pe ceilalţi membri ai societăţii, s-a aşezat foarte departe de tînăra văduvă, între maică-mea şi Rose.

— Ai mai văzut vreodată asemenea prefăcătorie ? mi-a şoptit Eliza, vecina mea cea mai apropiată. Nu-i aşa că ai putea să juri că nici nu se cunosc ?

— Aproape ; dar ce-i cu asta ?

— Cum ce-i cu asta ? Dumnezeule, doar nu cumva vrei să te prefaci că nu ştii nimic ?

— În ce privinţă ? am întrebat eu cu atîta asprime încît ea a tresărit şi mi-a răspuns :

— Sst, taci ! Nu vorbi aşa de tare !

— Mă rog, atunci spune-mi — am rostit cu glas mai scăzut — la ce te referi ? Nu pot să sufăr şaradele.

— Mde, ştii, nu jur că ar fi adevărat — ba chiar departe de mine acest lucru — dar n-ai auzit...

— N-am auzit nimic decît de la tine.

— Atunci fără doar şi poate că faci anume pe surdul, pentru că oricine îţi va spune la fel ; dar îmi dau seama că dacă aş repeta aceste lucruri n-aş face decît să te înfurii, aşa că mai bine îmi ţin gura.

A strîns din buze și și-a împreunat mîinile pe genunchi cu un aer de mielușel rănit.

— Dacă ai fi vrut să nu mă superi ți-ai fi ținut gura de la început ; sau invers, ai fi spus limpede și cinstit tot ce-ți stătea pe limbă.

Eliza și-a întors capul, și-a scos batista, s-a ridicat și s-a îndreptat spre fereastră unde a rămas cîtăva vreme luptîndu-se în mod evident să-și stăpînească lacrimile. Eram uluit, scos din fire, rușinat nu atît de asprimea mea, cît de slăbiciunea ei copilărească. Dar nimeni nu părea să fi băgat de seamă ce se întîmplă cu ea, și curînd după aceea am fost poftiți în jurul mesei, la ceai. În ținutul acela era obiceiul ca oamenii să se așeze întotdeauna la masă la ora ceaiului, și să mănînce bine cu acest prilej, pentru că și noi ca și alții prînzeam devreme. Cînd mi-am luat locul o aveam într-o parte pe Rose, iar în partea cealaltă un scaun gol.

— Îmi dai voie să stau lîngă dumneata ? șopti un glas blînd lîngă cotul meu.

— Dacă vrei, sună răspunsul meu.

Și Eliza se strecură către scaunul liber ; apoi ridicînd ochii spre mine, cu un zîmbet pe jumătate trist, pe jumătate jucăuș, îmi șopti :

— Vai ce sever ești, Gilbert !

I-am înmînat ceașca de ceai cu un surîs puțin disprețuitor, dar n-am scos o vorbă pentru că n-aveam ce să-i spun.

— Dar ce-am făcut de te-am supărat ? m-a întrebat ea pe un ton mai plîngăreț. Aș da nu știu ce să aflu.

— Lasă, Eliza, bea-ți ceaiul și nu fi copilă, i-am răspuns eu întinzîndu-i zahărul și frișca.

Tocmai atunci s-a produs o mică tulburare de partea cealaltă a mesei ; domnișoara Wilson s-a apropiat de noi ca să schimbe locul cu Rose.

— Vrei să fii atît de bună să-mi lași mie scaunul ăsta, domnișoară Markham ? a întrebat ea. Nu-mi place să stau lîngă doamna Graham. Dacă mamei dumitale i se pare că se cuvine să invite asemenea persoane în casa ei, cred că nu poate avea nimic împotrivă nici ca fiica ei să le țină tovărășie.

Această ultimă propoziție a fost adăugată după ce Rose se îndepărtase ; dar eu n-am avut atîta politețe incît să las remarca să treacă neobservată :

— Domnișoară Wilson, vrei, te rog, să ai amabilitatea să-mi explici ce vrei să spui ?

Întrebarea o surprinse într-o oarecare măsură, dar nu cine știe ce.

— Vai de mine, domnule Markham — îmi răspunse ea, cu mult calm, întrucît își recăpătase repede stăpînirea de sine, — mă miră foarte tare că doamna Markham poate să invite în casa ei o persoană ca doamna Graham ; dar poate că ea nu știe că reputația acestei doamne nu e deloc onorabilă.

— Mama nu știe și nici eu ; așa că m-ai îndatora foarte mult dacă mi-ai explica ceva mai pe larg la ce te referi.

— Nu e cîtuși de puțin timpul și locul potrivit pentru asemenea lămuriri ; dar cred că e inadmisibil să fii atît de neștiutor cum pretinzi, întrucît probabil că o cunoști la fel de bine ca și mine.

— Cred că o cunosc, și poate chiar ceva mai bine ; tocmai de aceea, dacă ai avea bunătatea să mă informezi ce ai auzit sau ce ți s-a năzărit împotriva ei, aș putea, eventual, să-ți îndrept greșeala.

— Ei bine, atunci ai putea să-mi spui cine a fost soțul ei sau dacă a avut vreodată un soț ?

Indignarea mă reduse la tăcere. Mă temeam că într-un asemenea moment și în locul acela nu voi putea să mă stăpînesc suficient pentru a-i răspunde cum se cuvine.

— N-ai remarcat niciodată, zise Eliza, ce asemănare izbitoare există între copilul ăla al ei și...

— Și cine ? întrebă domnișoara Wilson cu o severitate rece, dar intensă, în glas.

Eliza tresări : acea sugestie rostită timid fusese destinată numai pentru urechile mele.

— Vai, îmi cer iertare ! zise ea pe un ton rugător. S-ar putea să mă fi înșelat, poate că m-am înșelat.

Dar își însoți aceste cuvinte de o privire ipocrită și batjocoritoare pe care mi-o aruncă cu coada ochiului ei viclean.

— N-are rost să-mi cer iertare — răspunse prietena ei — dar nu văd pe nimeni pe aici care să semene cîtuși de puțin cu copilul, în afară doar de mama lui ; și cînd mai auzi zvonuri răuvoitoare, domnișoară Eliza, ți-aș fi recunoscătoare, — adică cred că de fapt ai face mai bine dacă te-ai abține să le repeți. Presupun că persoana la care faci aluzie este domnul Lawrence ; dar cred că am posibilitatea să te asigur că bănuielile tale în această privință sînt cu totul greșite. Și dacă el are totuși vreo legătură oarecare cu doamna (lucru pe care nimeni nu are dreptul să-l afirme), cel puțin a manifestat (ceea ce nu se poate spune despre cîteva alte persoane) o suficientă decență pentru a nu recunoaște în prezența unor persoane onorabile o intimitate mai mare în ce-o privește decît aceea dintre două persoane care se salută pur și simplu. După părerea mea se vedea limpede că a fost deopotrivă surprins și supărat s-o găsească aici.

— Așa ! Dați-i înainte ! strigă Fergus, care stătea lîngă Eliza, el fiind singura persoană așezată de aceeași parte a mesei cu noi. Dați-i drumul tare de tot ! Aveți grijă s-o faceți praf !

Domnișoara Wilson își îndreptă spinarea cu un aer de dispreț glacial, dar nu zise nimic. Eliza era gata să răspundă, dar eu am întrerupt-o spunînd cît mai calm cu putință, deși fără îndoială tonul meu trădă într-o oarecare măsură cele ce se petreceau înlăuntrul meu:

— Am discutat destul acest subiect. Dacă nu sîntem în stare să vorbim decît pentru a cleveti împotriva celor mai buni decît noi, atunci să ne ținem gura.

— Așa s-ar și cuveni, cred eu — a remarcat Fergus — și nu numai eu, ci și bunul nostru preot. Tot timpul ăsta el a vorbit cu desăvîrșita lui elocință întregii societăți adunate aici și uneori și-a îndreptat ochii către voi cu un aer sever de mustrare și de dezgust, în timp ce voi ședeați aici și șopteați și mormăiați laolaltă în modul cel mai necuviincios cu putință. Ba o dată s-a și oprit în mijlocul unei povestiri sau predici — nu știu exact ce era —

și și-a ațintit privirile asupra ta, Gilbert, ca și cum ar fi vrut să spună : „Voi continua cînd domnul Markham va fi încetat să mai cocheteze cu cele două domnișoare".

Ce altceva s-a mai vorbit la masa aceea n-aș putea să-ți spun, după cum n-aș putea să-ți spun nici de unde am luat destulă răbdare pentru a rezista pînă cînd toată lumea a terminat gustarea. Îmi aduc aminte însă că doar cu mare greutate am izbutit să mai beau restul de ceai din ceașcă și că de mîncat n-am mîncat nimic.

Primul lucru pe care l-am făcut a fost să-l privesc îndelung pe Arthur Graham care ședea lîngă mama lui, de partea cealaltă a mesei, iar în al doilea rînd, să mă uit cu atenție la domnul Lawrence. La început mi s-a părut și mie că există o asemănare ; contemplîndu-i mai atent însă, am ajuns la concluzia că totul e numai o închipuire. E adevărat că amîndoi aveau trăsăturile mai delicate și mai puțin osoase decît se întîmplă de obicei la sexul tare și că tenul lui Lawrence era palid și curat, iar al lui Arthur de o albeață delicată ; dar năsucul, cam cîrn, al lui Arthur nu putea să devină niciodată atît de lung și drept ca al domnului Lawrence. Iar conturul feței lui, deși încă nu destul de de împlinit ca să fie rotund, se subția prea delicat spre bărbia micuță și cu gropiță și nu s-ar fi putut transforma niciodată în așa fel încît să semene cu ovalul prelung al feței celuilalt. Părul copilului era în mod evident de o culoare mai deschisă și mai caldă decît fusese vreodată părul domnului Lawrence, iar ochii mari, limpezi și albaștri ai lui Arthur, deși uneori de o gravitate prematură, nu semănau cîtuși de puțin cu ochii căprui și timizi ai proprietarului. Ochii acestuia oglindeau un suflet sensibil, neîncrezător, gata oricînd să se retragă în adîncurile propriei sale ființe pentru a se feri de atingerile unei lumi prea aspre și prea neîndurătoare.

Vai, ce ticălos am putut să fiu dacă am nutrit măcar o clipă ideea asta odioasă ! Oare n-o cunoșteam îndeajuns pe doamna Graham ? Oare nu mă întîlnisem și nu stătusem de vorbă cu ea de atîtea ori ? Oare nu eram sigur că din punctul de vedere al minții, al purității și al înălțării sufletești, ea era, pe departe, superioară oricăruia dintre cei care o ponegreau ? Nu eram oare sigur că de

fapt ea este cea mai nobilă și cea mai adorabilă reprezentantă a sexului ei, pe care îmi fusese dat s-o văd sau care-mi închipuisem măcar că există? Da, și aveam să spun la fel ca Mary Millward (asta într-adevăr era o fată înțeleaptă) că dacă toată parohia — mai mult decît atît, dacă lumea întreagă — mi-ar împuia urechile cu aceste minciuni îngrozitoare, cu tot nu le-aș crede, întrucît o cunoșteam mai bine decît toți ceilalți.

Între timp creierul îmi fierbea pur și simplu de indignare și inima mea părea gata să spargă cătușele închisorii ei, agitată fiind de aceste conflicte ale mele cu un sentiment de silă și de scîrbă, pe care nici nu m-am străduit măcar să-l ascund. Mai mulți dintre cei de față m-au luat în rîs pentru aerul meu de om dus pe gînduri și pentru că mă dovedeam atît de puțin galant, neglijîndu-le pe doamne. Dar mie puțin îmi păsa de toate astea; singurul lucru de care îmi păsa, în afară de acea preocupare dominantă, era să văd cum se îndreaptă ceștile spre tava pusă pe servantă, sperînd să nu mai fie readuse la masă. Mi se părea că domnul Millward n-o să mai înceteze niciodată să ne spună că nu e mare băutor de ceai și că e foarte dăunător să-ți tot încarci stomacul cu lichide excluzînd alimentele mai sănătoase, — pentru a-și lua astfel răgazul necesar ca să soarbă și cea de a patra ceașcă de ceai.

În cele din urmă s-a isprăvit totuși și ospățul; atunci m-am ridcat și am părăsit masa și oaspeții fără un cuvînt de scuză — pur și simplu nu le mai puteam suporta prezența. M-am repezit afară ca să-mi răcoresc mintea înfierbîntată și să-mi rumeg gîndurile înflăcărate în singurătatea grădinii.

Ca să nu fiu văzut de la vreo fereastră, am pornit-o pe o alee liniștită care înconjura o parte a îngrăditurii, și avea la capăt o bancă așezată sub o boltă de trandafiri și caprifoi. Aici m-am așezat ca să meditez la virtuțile doamnei de la Wildfell Hall și la felul cum era nedreptățită; dar nu trecuseră nici două minute de cînd mă aflam acolo și zvonul unor glasuri și larma unor rîsete m-au informat că întreaga societate ieșise și ea să se aeriseasă în grădină. Totuși m-am cuibărit într-un colț al bolții de

verdeață, nădăjduind s-o pot păstra numai pentru mine, fiind ferit de privirile celorlalți. Dar nu — la naiba ! iată că sosea cineva pe alee ! De ce oare nu puteau ei să se bucure de flori și de ultimele raze ale soarelui în grădina deschisă și să-mi lase colțul acela întunecos mie, țînțarilor și musculițelor ?

Dar, iscodind prin paravanul acela înmiresmat alcătuit din ramuri împletite, ca să descopăr cine sînt vizitatorii nechemați (pentru că un murmur de glasuri îmi arăta că nu era vorba numai de o singură persoană), supărarea mea a dispărut pe dată și cu totul alte sentimente începură să-mi agite sufletul încă tulburat : doamna Graham pășea cătinel pe alee însoțită doar de Arthur și de nimeni altcineva.

De ce erau singuri ? Oare otrava limbilor clevetitoare se și răspîndise în rîndurile musafirilor ? Oare îi întorseseră cu toții spatele ? Acum mi-am amintit că pe la începutul petrecerii o văzusem pe doamna Wilson trăgîndu-și scaunul cît mai aproape de mama și aplecîndu-se înainte, ca pentru a-i transmite o comunicare importantă și confidențială. Din felul cum această doamnă clătina într-una din cap și își strîmba fața zbîrcită, cum ochii ei mici și uriți clipeau neîncetat și aruncau săgeți răutăcioase mi-am putut da seama că strădaniile ei erau consacrate unor bîrfeli cumplite. Și, judecînd după prudența pe care o adoptase în transmiterea informațiilor, am putut să bănuiesc că ținta calomniilor ei era o persoană dintre cele de față. Din toate aceste semne, precum și din privirile și gesturile mamei, în care se amestecau oroarea și neîncrederea, am tras concluzia că persoana respectivă trebuie să fi fost doamna Graham. Nu mi-am părăsit ascunzătoarea pînă cînd ea n-a ajuns la capătul aleii, ca nu cumva apariția mea s-o alunge ; dar și așa cînd am ieșit în întîmpinarea ei, s-a oprit locului părînd gata să se întoarcă îndărăt.

— Vai, domnule Markham, nu vrem să te deranjăm ! a spus ea. Și noi am venit încoace tot ca să ne retragem, nu ca să-ți încălcăm singurătatea.

— Nu sînt un sihastru, doamnă Graham — deși probabil, trebuie să mărturisesc, asta trebuie să fi fost im-

presia pe care am lăsat-o părăsindu-mi într-un mod atît de necuviincios oaspeţii.

— M-am temut că ţi-e rău, mi-a spus ea privindu-mă cu sinceră îngrijorare.

— Cam aşa şi era, dar între timp mi-a trecut. Vă rog, aşezaţi-vă şi odihniţi-vă puţin aici şi spuneţi-mi cum vă place această boală de verdeaţă, i-am zis eu, şi ridicîndu-l de subţiori pe Arthur l-am instalat în mijlocul băncii pentru a-mi asigura astfel prezenţa mamei sale.

Aceasta, recunoscînd că bolta e un loc de refugiu foarte ispititor, s-a retras într-un colţ al băncii, în timp ce eu m-am aşezat în partea opusă.

Dar cuvîntul acela, „refugiu", m-a tulburat. Oare era chiar adevărat că răutatea lor o făcuse să-şi caute tihna în singurătate ?

— De ce v-au părăsit ? am întrebat-o.

— Eu i-am părăsit, mi-a răspuns ea zîmbind. Mă plictisiseră de moarte vorbele de clacă — nimic nu mă oboseşte mai tare decît discuţia despre fleacuri. Mi-e de-a dreptul imposibil să înţeleg cum pot ei să vorbească aşa, la nesfîrşit, vrute şi nevrute.

N-am putut să nu zîmbesc văzînd cît de profundă şi de gravă îi e mirarea.

— Oare li s-o fi părînd că sînt obligaţi să vorbească la nesfîrşit ? continuă ea. Nu se mai opresc niciodată pentru a gîndi, ci umplu pauzele cu fleacuri fără rost şi cu repetiţii lipsite de noimă. Sau o asemenea conversaţie le face plăcere ?

— Probabil că aşa e. Minţile lor seci nu sînt capabile să cuprindă idei mari şi capetele lor uşoare sînt furate de mărunţişurile neînsemnate care n-ar putea nici măcar să clintească din loc un cap mai bine mobilat : singura lor alternativă faţă de o asemenea conversaţie, este să se afunde pînă peste cap în mlaştina bîrfelilor — ceea ce constituie principala lor preocupare.

— Dar sper că nu a tuturor ? strigă doamna, uimită de observaţiile mele.

— Nu, desigur ; cred că sora mea e străină de asemenea gusturi proaste şi degradante, precum şi maică-mea,

dacă le-ați cuprins cumva și pe ele în criticile dumneavoastră.

— N-am criticat pe nimeni și, fără doar și poate, n-am avut intenția să fac vreo aluzie lipsită de respect la mama ori la sora dumitale. Am cunoscut cîteva persoane înțelepte care erau experte în acest gen de conversație atunci cînd împrejurările le sileau s-o întrețină ; din păcate, însă, eu una nu mă pot lăuda că aș poseda un asemenea dar. De data asta mi-am menținut trează atenția atît cît am putut, dar cînd puterile m-au părăsit, m-am dat deoparte ca să caut cîteva minute de tihnă pe această alee liniștită. Nu pot să particip la o discuție în care nu se face un schimb de idei sau sentimente și în care nici o parte, nici cealaltă nu profită în vreun fel sau altul.

— Bine, atunci, dacă vă voi tulbura vreodată cu vorbăria mea, vă rog să-mi spuneți pe loc și vă asigur că nu voi fi deloc jignit, pentru că eu știu să mă bucur de tovărășia celor pe care... de tovărășia prietenilor mei, fie că tac, fie că discut.

— Nu te prea cred... Dar dacă ăsta ar fi adevărul, atunci ai fi tovarășul cel mai potrivit pentru mine.

— Va să zică în alte privințe corespund pe deplin dorințelor dumneavoastră ?

— Nu, n-am vrut să spun așa ceva. Vai, ce frumoși sînt ciorchinii ăștia de verdeață cînd străbat printre ei razele soarelui ! zise ea anume ca să schimbe subiectul.

Era într-adevăr frumos cînd, din timp în timp, cîte un mănunchi de raze pătrunzînd prin desișul pomilor și tufișurilor de pe partea cealaltă a potecii din fața noastră, înviora verdeața lor întunecată, scoțînd la iveală petice de frunze semitransparente sau care străluceau aproape aurii.

— Mai că regret că sînt pictoriță, zise doamna Graham.

— Dar de ce ? S-ar crede că la o asemenea ocazie ar trebui mai degrabă să vă tresalte sufletul de bucurie pentru privilegiul pe care-l aveți de a putea imita diferitele nuanțe strălucitoare și încîntătoare ale naturii.

— Nu ; pentru că în loc să mă las în voia plăcerii de a le savura frumusețea, așa cum fac alții, eu întotdeauna îmi frămînt creierii gîndindu-mă cum aș putea să redau

aceleași efecte pe pînză ; și întrucît acest lucru nu se poate realiza niciodată, totul e o simplă deșertăciune orgolioasă și chin sufletesc.

— Poate că nu izbutiți s-o faceți în atît de mare măsură încît să vă mulțumească pe dumneavoastră, dar probabil că izbutiți să-i încîntați pe alții cu rezultatele strădaniilor dumneavoastră.

— Mde, la urma urmei n-ar trebui să mă plîng ; puțini oameni își cîștigă existența printr-o trudă care să le aducă atîta bucurie cum se întîmplă în cazul meu. Iată că vine cineva.

Mi s-a părut că întreruperea o supără.

— E domnul Lawrence cu domnișoara Wilson, și se bucură și ei de o plimbare liniștită. N-au să ne tulbure cu nimic, i-am răspuns.

N-am izbutit să descifrez bine expresia de pe chipul ei ; însă în orice caz eram foarte mulțumit că nu vedeam în ea nici urmă de gelozie. Deși, în fond, ce treabă aveam eu să caut semnele unui asemenea sentiment ?

— Ce fel de persoană e domnișoara Wilson ? m-a întrebat doamna Graham.

— E mult mai elegantă și mai rafinată decît majoritatea oamenilor de originea și condiția ei. Unii spun că e o adevărată doamnă, și încă foarte agreabilă.

— Astăzi mi s-a părut că observ o oarecare răceală și un aer cam semeț în comportarea ei.

— Se prea poate să se fi manifestat astfel față de dumneavoastră. E posibil să aibă vreo prejudecată împotriva dumneavoastră pentru că mă tem că vă socoate un fel de rivală.

— Pe mine ! Imposibil, domnule Markham ! mi-a zis ea, evident uimită și supărată.

— Mă rog, eu nu știu nimic în această privință, mi-am luat eu vorba înapoi, cu un aer destul de spășit, pentru că mi s-a părut că supărarea ei s-a îndreptat în special împotriva mea.

Între timp perechea veni spre noi. Bolta de verdeață era așezată mai la adăpost, într-un colț, în fața căruia capătul aleii o cotea spre un loc de plimbare mai aerisit din fundul grădinii. În momentul cînd s-au apropiat de acest

loc, am văzut-o pe Jane Wilson făcîndu-l atent pe însoțitorul ei asupra noastră. Și atît din zîmbetu-i rece și sarcastic, cît și din puținele crîmpeie din conversația ei pe care le-am putut prinde, am înțeles perfect că-i sugerează ideia că între noi ar exista un atașament profund. Am observat că domnul Lawrence a roșit pînă la tîmple, ne-a aruncat, pe furiș, o privire fugară, apoi a mers mai departe cu o înfățișare gravă, dar după cîte mi s-a părut, n-a răspuns nimic la observațiile domnișoarei Wilson.

Deci era adevărat să el își făcea unele planuri în legătură cu doamna Graham ? Și dacă erau onorabile atunci nu văd de ce s-ar fi străduit atîta să le ascundă. Fără doar și poate că ea era mai presus de orice bănuială, în schimb el era cum nu se poate mai detestabil.

În timp ce prin minte mi-au fulgerat aceste gînduri, însoțitoarea mea s-a ridicat brusc și chemîndu-și fiul a spus că se duce să caute tovărășia celorlalți și a și pornit-o pe alee. Nu încăpea nici o îndoială că auzise sau ghicise ceva din spusele domnișoarei Wilson și deci era firesc să nu mai dorească să continue *tête-à-tête-ul*, cu atît mai mult cu cît în momentul acela obrajii îmi ardeau de indignare împotriva fostului meu prieten și ea putea foarte bine să ia, din greșeală, această îmbujorare drept un semn de stînjeneală prostească. Iată un nou motiv pentru mine de a-i purta pică domnișoarei Wilson ; și cu cît mă gîndeam mai mult la comportarea ei, cu atît o uram mai mult.

Abia tîrziu seara m-am alăturat celorlalți. Am găsit-o pe doamna Graham pregătită de plecare și luîndu-și rămas bun de la restul societății, care între timp se întorsese în casă. M-am oferit, ba chiar aș putea spune că am rugat-o s-o însoțesc pînă la Wildfell Hall. În momentul acela domnul Lawrence se afla prin preajmă, discutînd cu altcineva. Nu se uita la noi, dar auzind rugămintea mea insistentă, a făcut o pauză în mijlocul unei fraze ca să audă răspunsul doamnei Graham, apoi a continuat să vorbească, cu un aer de satisfacție calmă, de îndată ce a constatat că ea m-a refuzat.

Și într-adevăr m-a refuzat hotărît, dar nu fără amabilitate. Nu s-a lăsat deloc convinsă că ar fi existat vreo

primejdie pentru ea sau pentru copil să străbată, neînsoțiți, drumurile și cîmpurile acelea. Spunea că nu se întunecase încă, și nu avea să întîlnească pe nimeni ; și chiar dacă s-ar fi întîlnit cu cineva, era convinsă că oamenii de pe acolo sînt foarte liniștiți și prozaici. De fapt, nici nu voia să audă ca vreun bărbat să se deranjeze s-o însoțească, deși Fergus s-a arătat și el dispus să-și ofere serviciile, iar mama a rugat-o să-i permită să trimită pe unul din argați s-o escorteze.

După plecarea ei totul a devenit gol, dacă nu chiar ceva mai rău. Lawrence a încercat să mă atragă în conversație, dar eu i-am dat peste nas ducîndu-mă în celălalt colț al sălii. Curînd după aceea petrecerea s-a spart și chiar și el și-a luat rămas bun. Cînd a venit la mine m-am făcut că nu văd mîna pe care mi-o întindea și că nu aud urarea lui de „noapte bună" pînă cînd a repetat-o încă o dată. Atunci, ca să scap de el, am mormăit ceva nedeslușit însoțit de o aplecare morocănoasă a capului.

— Ce-ai pățit, Markham ? mi-a șoptit el.

Mi-am ațintit ochii asupra lui cu o privire mînioasă și disprețuitoare.

— Te-ai supărat pentru că doamna Graham n-a vrut să te lase s-o conduci acasă ? m-a întrebat el cu un ușor zîmbet care era gata-gata să mă scoată cu totul din sărite.

Și totuși, înghițindu-mi — deși nu fără efort — un răspuns mai aspru, m-am mulțumit să-l întreb :

— Dar ce, e treaba ta ?

— Aș, cîtuși de puțin, mi-a răspuns el cu un calm exasperant. Numai că, dă-mi voie să-ți spun, Markham — și și-a ridicat ochii spre fața mea vorbindu-mi cu o gravitate neobișnuită — dacă ți-ai făurit vreun plan în legătură cu această persoană, fără doar și poate el va da greș ; și mă mîhnește foatre tare să te văd legănîndu-te în iluzii false și irosindu-ți puterile în eforturi inutile, pentru că...

— Ipocritule ! am exclamat, iar el și-a ținut răsuflarea, s-a făcut alb ca varul la față, apoi s-a îndepărtat fără să mai scoată o vorbă.

Izbutisem să-l rănesc drept în inimă — lucru de care mă bucuram foarte tare.

CAPITOLUL X

DUPĂ PLECAREA OASPEȚILOR AM aflat că într-adevăr calomniile josnice fuseseră răspîndite în întreaga societate aflată la noi, chiar în prezența vieții mei. Dar Rose a jurat că nu le crede și că n-o să le creadă niciodată, iar mama a făcut aceeași declarație deși, mă tem, fiind mai puțin sinceră și mai puțin neclintită în hotărîrea de a nu le da crezare. Se părea că aceste lucruri o obsedaseră, și din cînd în cînd mă tot enerva cu exclamații ca :

— Doamne, Doamne ! Cine s-ar fi gîndit la una ca asta !... Mde, mi s-a părut mie că e ceva ciudat la femeia asta... Vedeți ce se întîmplă dacă femeile se prefac a fi altfel decît sînt ?

O dată a ajuns chiar să spună :

— Mie aerul ăsta de mister mi-a stîrnit încă de la început tot felul de bănuieli... Știam eu că n-o să iasă nimic bun din asta ; dar, fără doar și poate, e o poveste tare, tare tristă !

— Bine mamă, dar parcă ai spus că nu dai crezare acestor basme, a intervenit Fergus.

— Și nici nu le dau, dragul meu ; dar, vedeți, pe de altă parte, trebuie să existe totuși vreun temei.

— Temeiul este răutatea și falsitatea lumii — am declarat eu — și faptul că domnul Lawrence a fost văzut ducîndu-se într-acolo în vreo două seri. Bîrfele din sat zic că el îi face curte acestei doamne ciudate, și bineînțeles că s-au repezit cu lăcomie la acest zvon ca să clădească pe temelia lui toată țesătura infernală de urîciuni care nu se află decît în mințile lor.

— Bine, Gilbert, dar ceva din atitudinea ei trebuie să fi întărit aceste bănuieli.

— Ai văzut ceva deosebit în purtarea ei ?

— Nu, firește că nu ; dar, pe de altă parte, știi bine că eu am spus întotdeauna că are ceva ciudat.

Cred că chiar în aceeași seară m-am aventurat iar nepoftit la Wildfell Hall. De la petrecerea noastră, care avusese loc cu mai bine de o săptămînă în urmă, făcusem

zilnic eforturi de a o întîlni pe doamna de acolo în plimbările ei; dar mă întorsesem mereu dezamăgit (probabil că ea evitase anume să mă întîlnească), iar noaptea îmi tot chinuiam mintea să găsesc vreun pretext pentru o nouă vizită. În cele din urmă am ajuns la concluzia că despărţirea aceasta nu mai putea fi îndurată (îţi dai seama că între timp mi se aprinseseră tare călcîiele). Luînd din bibliotecă o carte veche care socoteam că ar putea s-o intereseze, deşi din pricina stării proaste şi uzate în care se afla nu îndrăznisem încă să i-o ofer s-o citească, am pornit in mare grabă. Eram însă frămîntat de tot felul de presimţiri cu privire la modul în care mă va primi precum şi la faptul că mă foloseam — pentru a mă înfăţişa la conac — de un pretext atît de străveziu. Totuşi s-ar fi putut foarte bine s-o întîlnesc pe cîmp sau în grădină şi atunci dificultatea ar fi fost mult micşorată. Ceea ce mă tulbura cel mai tare era necesitatea de a bate în mod oficial la uşă, cu perspectiva de a fi primit cu un aer solemn, de Rachel, şi înfăţişat stăpînei sale surprinsă şi lipsită de cordialitate.

Dar dorinţa nu mi-a fost satisfăcută. Pe doamna Graham n-am văzut-o nicăieri; în schimb l-am găsit pe Arthur care se juca în grădină cu căţeluşul lui zglobiu şi nebunatic. Am întins capul peste poartă şi l-am strigat. El m-a poftit înăuntru, dar eu i-am spus că nu pot intra fără îngăduinţa mamei sale.

— Mă duc s-o întreb, mi-a spus copilul.

— Nu, nu, Arthur, nu e cazul să faci una ca asta; dar dacă nu e ocupată, roag-o pur şi simplu să vină o clipă aici; spune-i că vreau să-i vorbesc.

Arthur a alergat să-mi îndeplinească rugămintea şi s-a întors repede însoţit de mama lui. Vai, ce frumoasă era cu cîrlionţii ei negri fluturînd în bătaia vîntului cald ce adia, cu obrajii albi uşor îmbujoraţi şi cu faţa radiind de zîmbete! Dragul de Arthur! Cîte nu-i datorez pentru această întîlnire fericită şi pentru toate celelalte asemănătoare! Datorită lui am fost eliberat pe dată de toate scrupulele politeţii oficiale, de teamă şi de stînjeneală. În materie de dragoste nu există un mediator mai bun decît un copilaş vesel, cu sufletul curat, gata oricînd să cimenteze inimile

dezbinate, să arunce o punte peste prăpastia neprietenoasă a obiceiurilor, să topească gheața rezervei înțepenite și să dărîme zidurile despărțitoare ale formalismului nesuferit și ale mîndriei !

— Da, domnule Markham, ce s-a întîmplat ? întrebă tînăra mamă apropiindu-se cu un zîmbet agreabil.

— Aș vrea să aruncați o privire asupra cărții ăsteia și — dacă vă face plăcere — s-o luați și s-o citiți pe îndelete. Nu-mi cer scuze că v-am scos din casă într-o seară atît de plăcută, deși poate motivul nu era chiar atît de important.

— Mămico, spune-i să intre, zise Arthur.

— N-ai vrea să poftești înăuntru ? întrebă doamna.

— Ba da ; aș vrea să văd cum ați mai aranjat grădina.

— Și probabil și cum le-a mers răsadurilor surorii dumitale sub îngrijirea mea, adăugă ea în timp ce-mi deschidea poarta.

Și așa am pornit să ne plimbăm prin grădină și să vorbim despre flori, despre copaci, despre carte — și apoi și despre alte lucruri. Era o seară blîndă și încîntătoare — și la fel era și însoțitoarea mea. Încetul cu încetul am început să mă manifest cu mai multă căldură și tandrețe decît o făcusem poate vreodată pînă atunci ; dar oricum, n-am spus nimic foarte concret, iar ea n-a încercat să mă respingă în nici un fel. Într-un tîrziu trecînd pe lîngă niște trandafiri bătuți pe care-i adusesem cu cîteva săptămîni mai înainte din partea surorii mele, a cules un boboc splendid, abia deschis și m-a rugat să i-l duc Rosei.

— Nu-mi dați voie să-l păstrez pentru mine ? am întrebat.

— Nu, dar iată unul și pentru dumneata.

În loc să-l primesc pur și simplu, liniștit, am avut îndrăzneala să apuc și mîna care mi-l oferea și s-o privesc pe doamna Graham drept în ochi. Ea m-a lăsat să-i țin mîna o clipă și cînd am văzut că privirile ei străluceau de extaz și că fața i se îmbujorează de plăcere și bucurie — am crezut că sosise în sfîrșit ora triumfului meu. Dar imediat mi s-a părut că-i străfulgeră prin minte o amintire dureroasă ; o întristare chinuitoare i-a întunecat, ca un nor, fruntea, și fața, iar buzele i s-au făcut albe

ca marmora ; părea că trece printr-o clipă de mare zbucium sufletesc — și cu un efort brusc și-a retras mîna și s-a dat cîțiva pași înapoi.

— Uite ce e, domnule Markham, mi-a zis ea cu un fel de calm al disperării, trebuie să-ți spun deschis că nu pot să accept asemenea lucruri. Îmi face plăcere tovărășia dumitale pentru că sînt singură aici și conversația dumitale mă incîntă mai mult decît cea a oricărei alte persoane, însă dacă nu te poți mulțumi să mă privești ca pe o prietena — o prietenă rece și nu prea frumoasă, ca pe un fel de mamă sau soră, atunci trebuie să te implor să mă părăsești chiar acum și să mă lași în pace de aici înainte. De fapt în viitor va trebui să fim pur și simplu ca doi străini.

— Atunci vă voi fi prieten — sau frate sau orice doriți, numai să binevoiți să mă lăsați să vă văd și de aici incolo. Dar v-aș ruga să-mi spuneți de ce nu vă pot fi mai mult decît prieten ?

Urmă o pauză în care ea căzu pe gînduri.

— Nu cumva asta e urmarea vreunui jurămînt pripit pe care l-ați făcut ?

— Cam așa ceva, îmi răspunse ea. Într-o bună zi poate am să-ți spun, însă deocamdată cred că ar fi mai bine să mă lași singură ; și te rog, Gilbert, să nu mă pui niciodată în situația neplăcută de a fi silită să-ți repet ceea ce ți-am spus adineauri ! adăugă ea cu multă seriozitate întinzîndu-mi mîna cu sinceră amabilitate.

Vai, ce dulce și ce muzical sunase numele meu rostit de glasul ei !

— Vă asigur că n-am s-o fac. Dar îmi puteți ierta această greșeală ?

— Cu condiția să n-o mai repeți niciodată.

— Și voi mai avea voie să vin uneori să vă văd ?

— Poate... din cînd în cînd ; dar asta numai și numai în cazul în care nu vei abuza nicodată de privilegiul acordat.

— N-am obiceiul să fac promisiuni deșarte. Oricum, veți vedea.

— În momentul în care îți încalci făgăduiala s-a sfîrșit cu prietenia noastră, să știi !

— Dar îmi veți spune întotdeauna pe numele mic? Asta aduce mai degrabă cu vorbirea unei surori și va avea darul să-mi amintească de convenția încheiată între noi.

Doamna Graham a zîmbit și m-a rugat încă o dată să plec, așa că în cele din urmă am socotit că e mai prudent s-o ascult. A intrat în casă, iar eu am coborît colina. Dar în timp ce mă îndepărtam mi-a ajuns la urechi un tropot de copite sfîșiind tăcerea serii aceleia înrourate. Întorcînd ochii în sus, pe potecă, am văzut un călăreț solitar care o urca. Deși se lăsa întunericul, l-am recunoscut dintr-o ochire : era domnul Lawrence pe călușul lui sur. Am străbătut în goană cîmpul — am sărit peste gardul de piatră — și apoi am coborît aleea ca să-i ies în întîmpinare. Dînd cu ochii de mine a tras deodată hățurile micului său armăsar, părînd înclinat să dea bir cu fugiții. Dar răzgîndindu-se, a considerat probabil că e mai bine să-și continue drumul ca și pînă atunci. Cînd a ajuns în dreptul meu s-a înclinat ușor și apropiindu-se de zid a încercat să treacă mai departe — numai că eu n-aveam chef să-i îngădui una ca asta ; apucînd calul de căpăstru am exclamat :

— Ascultă, Lawrence, insist să mi se explice acest mister ! Spune-mi, te rog, unde te duci și ce ai de gînd să faci ? Spune-mi imediat și cît mai lămurit !

— Nu vrei să iei mîna de pe frîu ? mi-a răspuns el liniștit. Ai să rănești gura călușului.

— Ce n-aș da ca și tu și calul tău să vă duceți la...

— Markham, ce te face să fii atît de ordinar și de brutal ? Mi-e pur și simplu rușine pentru tine.

— Insist să-mi răspunzi la întrebări înainte de a părăsi acest loc ! Vreau să știu ce înseamnă această duplicitate perfidă din partea ta ?

— Nu voi răspunde la nici un fel de întrebări pînă cînd nu dai drumul frîului — chiar de-ai sta acolo pînă-n zori.

— Poftim atunci, i-am răspuns, desfăcîndu-mi mîna, dar rămînînd țeapăn în fața lui.

— Întreabă-mă altădată, cînd vei putea vorbi ca un gentleman, mi-a răspuns el încercînd din nou să treacă de mine.

Dar eu am prins din nou căluțul, care părea și el la fel de uimit ca și stăpînul lui de un tratament atît de grosolan.

— Zău, Markham, depășești măsura! mi-a spus Lawrence. Adică ce, n-am voie să-mi vizitez chiriașa pentru niște treburi, fără să fiu asaltat astfel de...

— Asta nu e o oră potrivită pentru a discuta afaceri, domnule! Am să-ți spun pe dată ce părere am despre purtarea ta.

— Cred că ai face mai bine să-ți amîni exprimarea opiniilor pentru un moment mai nimerit, m-a întrerupt el cu glas scăzut. Iată-l pe preot.

Într-adevăr, preotul se afla la cîțiva pași în spatele meu, întorcîndu-se, greoi, spre casă, după ce vizitase cine știe ce colț îndepărtat al parohiei. Imediat l-am eliberat pe moșier și el și-a văzut de drum, salutîndu-l din mers pe reverendul Millward.

— Ce se întîmplă, Markham? Vă certați? strigă acesta adesîndu-mi-se. Sigur că era vorba de tînăra văduvă, adăugă el dînd din cap în semn de reproș. Dar dă-mi voie să-ți spun, tinere (și de data asta își apropie gura de urechea mea cu un aer confidențial și plin de importanță), că nu merită!

Și încercă să-și întărească afirmația cu o clătinare solemnă din cap.

— Părinte! am exclamat eu pe un ton de amenințare mînioasă care l-a făcut pe distinsul preot să se întoarcă spre mine cu un aer înspăimîntat — uluit de o insolență atît de neobișnuită.

S-a uitat lung la mine și privirea lui spunea limpede: „Cum se poate să mi te adresezi așa tocmai mie?"

Dar eram prea indignat ca să-mi cer scuze sau ca să mai vorbesc cu el. M-am răsucit pe călcîie și am pornit în grabă către casă, coborînd cu pași mari și repezi poteca abruptă și lăsîndu-l să vină în urma mea dacă și cum avea chef.

CAPITOLUL XI

SOCOATE, HALFORD, CĂ A TRECUT un răstimp de vreo trei săptămîni. Doamna Graham și cu mine eram acum cei mai buni prieteni — sau poate doar frate și soră, așa cum preferam să ne considerăm. La cererea mea expresă, îmi spunea Gilbert, iar eu îi spuneam Helen, pentru că văzusem acest nume semnat pe cărțile ei. Rar încercam s-o întîlnesc de mai mult de două ori pe săptămînă ; și încă și atunci făceam ca întîlnirile noastre să pară, cel mai adesea, o simplă întîmplare — pentru că am constatat că era necesar să fiu extrem de prudent — și în general mă purtam cu o excesivă bună-cuviință, așa că ea n-a avut absolut niciodată vreun motiv să-mi facă observații. Și totuși nu puteam să nu remarc că din cînd în cînd e nefericită și nemulțumită de ea însăși sau de situația ei. La drept vorbind, nici eu nu eram foarte mulțumit : atitudinea de indiferență frățească pe care o adoptasem era foarte greu de menținut și adeseori mă simțeam din toate punctele de vedere un fățarnic nesuferit. De asemenea, vedeam sau mai degrabă simțeam — că în ciuda propriei ei voințe „nu-i eram indiferent" — așa cum se exprimă, cu modestie, eroii din romane și cu toate că mă bucuram cu recunoștință de norocul pe care-l aveam pe moment, nu puteam să nu doresc și să sper ceva și mai bun în viitor ; dar bineînțeles că asemenea visuri mi le păstram numai pentru mine.

— Unde te duci, Gilbert ? mă întrebă Rose într-o seară, după ceai.

Toată ziua lucrasem la fermă.

— Să fac o plimbare, sună răspunsul meu.

— Întotdeauna cînd pleci la plimbare, îți perii pălăria cu atîta grijă, îți potrivești așa de frumos părul și-ți pui mănușile noi și elegante ?

— Nu întotdeauna.

— Te duci la Wildfell Hall, nu-i așa ?

— Ce te face să crezi ?

— Asta e impresia pe care o lași. Însă mi-ar părea mai bine dacă nu te-ai duce chiar atît de des.

— Fleacuri, fetiţo ! Nu ştiu dacă mă duc la şase săptămîni o dată ! Dar ce vrei să spui ?

— Mă rog, dacă aş fi în locul tău, n-aş avea chiar aşa de mult de a face cu doamna Graham.

— Vai de mine, Rose, dar ce, ai început şi tu să te laşi înriurită de vorbele de clacă ale oamenilor ?

— Nu, îmi răspunse ea cu şovăială — dar în ultima vreme am auzit o groază de lucruri despre ea, atît la familia Wilson cît şi în casa parohială ! Şi mâmica zicea că dacă ar fi o persoană de condiţie bună, n-ar locui acolo singură. Şi pe urmă, Gilbert, nu-ţi aduci aminte de povestea aia cu numele fals de pe tabloul pe care l-am văzut iarna trecută ? Şi de explicaţia ce ne-a dat-o — zicînd că are rude sau prieteni cărora vrea să le ascundă actualul domiciliu şi că se teme să nu i se dea de urmă ? Şi apoi ţii minte cum a tresărit şi a părăsit încăperea cînd a venit persoana aceea pe care a avut mare grijă s-o ascundă privirilor noastre şi despre care Arthur, cu un aer atît de misterios, ne-a spus că e prietenul mămicii lui ?

— Ba da, Rose, îmi amintesc fiecare amănunt. Şi sînt în stare să te iert pentru concluziile aspre ce le tragi ; pentru că poate, dacă n-aş cunoaşte-o personal pe această doamnă, aş pune toate aceste lucruri cap la cap şi aş crede ceea ce crezi şi tu. Dar, slavă Domnului, o cunosc destul de bine ! Şi aş fi nedemn să mai fiu numit om dacă aş putea să dau crezare oricăror vorbe rostite împotriva ei, afară de cazul cînd le-aş auzi chiar din gura ei. Asta ar însemna că aş fi în stare să cred asemenea lucruri şi despre tine, Rose.

— Vai, Gilbert !

— Păi ce-ţi închipui, că aş putea să cred ceva în genul ăsta, indiferent ce-au îndrăznit să şoptească pe la colţuri Wilsonii şi familia Millward ?

— Şi eu sper că nu crezi !

— Şi de ce n-aş face-o ? Pentru că te cunosc. Ei bine, şi pe ea o cunosc în egală măsură.

— A nu ! Nu ştii nimic despre viaţa ei dinainte ; anul trecut pe vremea asta nici măcar nu aveai habar că există.

— N-are importanță. Mai există și posibilitatea de a privi în ochii unei persoane pătrunzînd pînă în inima ei și aflînd, într-un ceas, despre înălțimea sau profunzimea sufletului ei mai multe decît ai putea descoperi într-o viață întreagă dacă persoana respectivă n-ar fi înclinată să ți le dezvăluie sau dacă n-ai avea destulă înțelepciune ca să le descoperi tu însuți.

— Va să zică te duci s-o vezi astă-seară ?

— Firește !

— Dar ce va zice mama, Gilbert ?

— Nu e nevoie să afle mama.

— Într-o bună zi negreșit o să afle, dacă o ții tot așa.

— Dacă o țin tot așa ! Nu e vorba de ținut nimic. Doamna Graham și cu mine sîntem prieteni — și vom fi prieteni și în viitor. Nici un om de pe pămînt nu trebuie să împiedice această prietenie și nici nu are vreun drept să se amestece între noi.

— Dar dacă ai ști ce vorbește lumea ai fi mai prudent, atît în interesul ei cît și al tău. Jane Wilson e de părere că vizitele tale la conac nu sînt decît o dovadă în plus a desfrîului doamnei Graham...

— S-o ia Aghiuță pe Jane Wilson !

— Și Eliza Millward e foarte mîhnită din pricina ta.

— Așa sper și eu.

— Dar dac-aș fi în locul tău n-aș face-o.

— Ce n-ai face ?... De unde știu ele că mă duc acolo ?

— De ele nu se poate ascunde nimic ; spionează totul.

— Ah, la asta nu m-am gîndit niciodată !... Și așa, va să zică ele îndrăznesc să prefacă prietenia mea pentru doamna Graham în noi surse de bîrfeală împotriva ei ! Asta în orice caz dovedește falsitatea celorlalte minciuni ale lor, dacă mai era nevoie de vreo dovadă... Ai grijă, Rose, să le contrazici ori de cîte ori poți.

— Dar ele nu-mi vorbesc pe față despre asemenea lucruri ; numai din aluzii și insinuări, și din ceea ce aud de la alții, aflu ce gîndesc ele.

— Ei, mă rog, astăzi n-am să mă mai duc, că oricum s-a făcut cam tîrziu. Dar vai, să le ia naiba limbile blestemate și veninoase ! am mormăit eu cu sufletul cuprins de o crîncenă amărăciune.

Tocmai în clipa aceea intră în odaie reverendul Millward; fusesem prea absorbiți de discuție ca să-l auzim bătînd la ușă. După ce o salută vesel și părintește, conform obiceiului, pe Rose, care era în mare măsură favorita bătrînului domn, se întoarse cam sever către mine:

— Ei, domnule! Nu ne-am mai văzut de mult. Sînt... Stai puțin... Ia să vedem (continuă el alene în timp ce-și depunea trupul greoi în fotoliul pe care Rose, foarte îndatoritoare, se grăbise să i-l apropie), trebuie să fie cam... șase săptămîni... după socoteala mea, de cînd nu mi-ai mai călcat pragul!

Vorbea foarte apăsat și lovi cu bastonul în podea.

— Chiar atît să fie? am întrebat.

— Da, chiar atîta este!

A adăugat o confirmare din cap și a continuat să mă privească lung, cu un fel de mînie solemnă. Își ținea între genunchi bastonul grost și mîinile împreunate pe măciulia lui.

— Am fost tare ocupat, i-am răspuns eu, întrucît era evident necesar să prezint niște scuze.

— Ocupat! m-a îngînat el batjocoritor.

— Da, doar știți că am strîns fînul; și acuma începe secerișul.

— Hm!

Tocmai atunci intră mama și prin șuvoiul de salutări adresate cu însuflețire distinsului nostru musafir, cree o diversiune care îmi pica tocmai bine. Ea își exprimă profundul regret că preotul nu venise puțin mai devreme, la ora ceaiului, dar se oferi să pregătească alt ceainic dacă părintele ar avea amabilitatea să-i facă onoarea de a bea cu ea o ceașcă.

— Nu, mulțumesc, nu vă deranjați pentru mine, răspunse el. Mă întorc acasă peste cîteva minute.

— Vai, sfinția voastră, dar vă rog să rămîneți să luați totuși ceva! E gata în cinci minute.

Dar domnul Milliward respinse oferta cu un gest majestuos.

— Vă spun eu ce am să gust, doamnă Markham, adăugă el. Am să beau un pahar din excelenta dumneavoastră bere.

— Vai, cu plăcere! strigă mama grăbindu-se să sune clopoțelul și să comande băutura îndrăgită de preot.

— M-am gîndit, reluă acesta, să intru o clipă la dumneavoastră în drumul meu, și să gust din berea dumneavoastră de casă. Am fost în vizită la doamna Graham.

— Serios?

Preotul încuviință grav din cap și adăugă pe un ton apăsat, menit parcă să înspăimînte:

— Mi s-a părut că e de datoria mea s-o fac.

— Nu mai spuneți! strigă mama.

— Dar de ce, părinte? m-am amestecat eu în vorbă.

Domnul Millward mă privi cu oarecare severitate și întorcîndu-se din nou către mama repetă:

— Mi s-a părut că e de datoria mea s-o fac! și iar bătu cu bastonul în podea.

Mama se așeză în fața lui, ascultătoare, speriată, dar plină de respect și de admirație.

— „Doamnă Graham", i-am spus — continuă el clătinînd din cap în timp ce vorbea — „umblă niște zvonuri îngrozitoare!" „Ce anume, sfinția voastră?" m-a întrebat ea prefăcîndu-se că habar n-are la ce mă refer. „E de datoria mea... în calitate de... pastor al dumneavoastră" — i-am zis — „să vă spun pe de o parte tot ce eu, personal, găsesc reprobabil în conduita dumneavoastră, cît și tot ceea ce am motive să bănuiesc și ceea ce îmi spun alții cu privire la dumneavoastră" — așa i-am vorbit!

— Chiar așa, părinte? am strigat eu, sărind de pe scaun și lovind cu pumnul în masă.

Domnul Millward îmi aruncă doar o privire, în treacăt, și reluă vorba, adresîndu-se mamei:

— A fost penibil să-mi îndeplinesc această datorie, doamnă Markham, dar i-am spus-o!

— Și ea cum a primit aceste vorbe? întrebă mama.

— Cu multă împietrire, mă tem — cu multă împietrire! răspunse preotul clătinînd deznădăjduit din cap. Și totuși se vedea, pe de altă parte, la ea, un tumult de patimi nestăvilite și prost călăuzite. A pălit și și-a tras răsuflarea într-un fel aproape sălbatic; dar nu s-a grăbit să se scuze sau să se apere. Și cu un fel de calm nerușinat — lucru de-a dreptul îngrozitor de văzut la o per-

soană atît de tînără — aproape că mi-a spus că mustrările mele nu au nici un rost și că sfaturile mele de păstorire sînt irosite zadarnic în ceea ce-o privește — ba mai mult decît atît, că insăși prezența mea e nedorită dacă îi spun asemenea lucruri. Și cînd m-am retras în cele din urmă, văzînd prea limpede că nu e nimic de făcut, m-am întristat foarte, dîndu-mi seama că e un caz deznădăjduit. Dar sînt foarte hotărît, doamnă Markham, ca fiicele mele... să... să nu mai vină în contact cu ea. Vă rog din suflet să adoptați aceeași hotărîre și în privința fiicei dumneavoastră !... Cît despre fiii dumneavoastră... cît despre dumneata, tinere — continuă preotul întorcîndu-se cu severitate spre mine...

— Cît despre mine, sfinția voastră... am început eu.

Dar mi-am stăpînit vorbele și constatînd că tremur din tot trupul de furie, n-am mai zis nimic, ci am considerat mai înțelept să-mi smulg pălăria din cui și să țișnesc afară din odaie trîntind ușa în urma mea cu un bubuit care a zguduit casa din temelii și a făcut-o pe mama să țipe. Această răbufnire mi-a ușurat pe dată încordarea simțămintelor.

În clipa următoare am pornit cu pași grăbiți înspre Wildfell Hall — cu ce intenții sau cu ce rost n-aș ști să spun, dar aveam impresia că trebuie să mă duc undeva și nici o altă destinație nu mi se părea potrivită. În plus, trebuia s-o văd și să-i vorbesc — asta era sigur ; numai că n-aveam o idee precisă despre ce trebuia să-i spun sau despre felul cum trebuia să mă port. Asupra mea se abătuse o asemenea furtună de gînduri — un vîrtej de hotărîri contradictorii, încît mintea mea nu era decît un haos al patimilor ce se luptau între ele.

CAPITOLUL XII

ÎN MAI PUȚIN DE DOUĂZECI DE minute străbătusem drumul pînă la conac. Am zăbovit o clipă la poartă ca să-mi șterg broboanele de sudoare de pe frunte, ca să-mi recapăt suflul precum și un pic de

calm. Zorul cu care mersesem îmi mai potolise puţin emoţia. Aşadar, am intrat pe aleea grădinii cu paşi fermi şi siguri. Trecînd pe lîngă aripa locuită a clădirii am zărit-o, prin fereastra deschisă, pe doamna Graham plimbîndu-se agitată prin odaia ei singuratică.

A părut foarte tulburată şi chiar speriată de sosirea mea, ca şi cum şi-ar fi închipuit că şi eu vin tot ca s-o acuz. Mă înfăţişasem dinaintea ei cu intenţia de a o consola şi a deplînge împreună cu ea răutatea lumii, de a-i ocărî împreună pe preot şi pe răuvoitorii şi ticăloşii care-l informaseră. Numai că acum mă simţeam de-a dreptul ruşinat să aduc vorba despre aşa ceva şi m-am hotărît să nu fac nici o aluzie la acest lucru dacă nu deschidea ea discuţia.

— Am sosit la un ceas nepotrivit, i-am zis eu, adoptînd o veselie nesinceră, în scopul de a o linişti şi pe ea. Dar nu voi zăbovi prea mult...

Mi-a răspuns cu un zîmbet, abia schiţat, e drept, însă cît se poate de amabil, şi de binevoitor — aş zice chiar aproape recunoscăeor, de îndată ce temerile i-au fost îndepărtate.

— Vai, dar ce tristă eşti, Helen! De ce n-ai făcut focul? am întrebat-o, privind în jur prin camera sumbră şi mohorîtă.

— Păi e încă vară, mi-a răspuns ea.

— Se poate, numai că seara facem totdeauna focul dacă-l putem suporta; şi cred că dumneata ai în mod special nevoie de foc în casa asta îngheţată şi mai ales în camera asta care-ţi dă fiori.

— Dacă veneai ceva mai devreme îl aprindeam pentru dumneata: însă acum nu mai merită s-o fac — din moment ce spui că nu vei rămîne decît cîteva minute — iar Arthur s-a şi culcat.

— Şi totuşi tare aş avea chef să văd focul în sobă. Dacă sun eu servitoarea vrei să-i spui să-l aprindă?

— Dar de ce, Gilbert, că doar nu ai deloc aerul unui om căruia îi e frig! mi-a zis ea privindu-mi zîmbitoare faţa care fără îndoială arăta destul de înfierbîntată.

— Nu, i-am răspuns, însă înainte de a pleca vreau să te ştiu instalată agreabil într-un cămin...

— Eu și cămin ! a repetat ea rîzînd cu amărăciune de parcă ar fi fost o idee deopotrivă absurdă și amuzantă. Cred că atmosfera mi se potrivește mai bine așa cum e, a adăugat ea pe un ton de resemnare deznădăjduită. Dar eram hotărît să-mi impun voința, așa că am tras de cordonul soneriei.

— Ei acuma, Helen, fă ce ți-am spus ! i-am zis cînd s-au auzit pașii lui Rachel ca răspuns la chemarea clopoțelului.

N-avea încotro așa că a fost silită s-o intîmpine pe servitoare cu porunca de a aprinde focul.

Pînă în ziua de astăzi îi port pică lui Rachel pentru privirea ce mi-a aruncat-o înainte de a pleca să-și îndeplinească misiunea — privirea aceea acră, bănuitoare și inchizitorială — care grăia limpede : „Mă întreb ce-i fi căutînd aici ?“ Amănuntul nu i-a scăpat nici stăpînei al cărei chip s-a întunecat de o umbră de stînjeneală.

— Nu trebuie să zăbovești prea mult, Gilbert, mi-a spus doamna Graham, după ce servitoarea a închis ușa.

— Nu n-am s-o fac, i-am răspuns eu oarecum țifnos, deși supărarea din inima mea nu era îndreptată decît împotriva babei băgărețe. Dar, Helen, trebuie să-ți spun ceva înainte de a pleca.

— Ce anume ?

— Nu, nu acum. Nici eu nu știu încă prea bine despre ce e vorba sau cum să ți-o spun, i-am răspuns eu grăind cu mai multă sinceritate decît înțelepciune.

Și apoi, temîndu-mă ca nu cumva să mă dea afară, am început să discut despre lucruri indiferente pentru a mai cîștiga timp. Pe cînd vorbeam a venit Rachel să aprindă focul, lucru pe care l-a făcut repede — băgînd un vătrai înroșit între zăbrelele grătarului unde surcelele erau aranjate dinainte. Plecînd, bătrîna m-a onorat din nou cu una din privirile ei aspre și neospitaliere. Dar fără să mă las tulburat de acest lucru, am continuat să vorbesc ; și potrivindu-i doamnei Graham un scaun de o parte a căminului și trăgîndu-mi și mie unul de partea cealaltă, am îndrăznit să mă așez, deși aveam o vagă bănuială că ea ar fi preferat să mă vadă plecat.

Peste puțină vreme s-a așternut din nou tăcerea între noi. Am rămas amîndoi cîteva minute privind absenți

spre foc — ea copleşită de propriile-i gînduri triste, iar eu reflectînd ce încintare ar fi fost să mă aflu acolo aşezat astfel lîngă ea, fără prezenţa vreunei alte persoane care să ne stînjenească intimitatea — nici măcar aceea a lui Arthur, prietenul amîndurora, fără de care nu ne întîlnisem niciodată pînă atunci. Oh, dacă aş fi putut măcar îndrăzni să-i vorbesc deschis şi să-mi despovărez inima prea plină de simţămintele care o apăsau de atîta vreme şi pe care ea se străduia acum să le ţină în frîu cu un efort ce părea cu neputinţă să mai dureze multă vreme! Învîrteam în minte motivele pro şi contra unei destăinuiri pe care să i le fac doamnei Graham atunci, pe loc, implorînd-o să răspundă la afecţiunea mea şi să-mi dea voie s-o privesc de aici înainte ca pe iubita mea, cerîndu-i dreptul şi autorizaţia să o apăr de calomniile gurilor rele. Pe de o parte, simţeam o încredere nou-născută în puterea mea de convingere — în sensul că înfrigurarea propriului meu spirit avea să-mi ofere elocinţa necesară — că propria mea hotărîre, necesitatea absolută de a reuşi, trebuiau neapărat să-mi aducă ceea ce voiam. Pe de altă parte, mă temeam să nu pierd terenul pe care-l cîştigasem cu atîta trudă şi îndemînare şi să nu cumva să-mi nărui toate speranţele de viitor printr-un singur efort pripit şi nesăbuit, cînd timpul şi răbdarea ar fi putut să-mi aducă succesul dorit. Era ca şi cum mi-aş fi jucat întreaga viaţă pe o singură aruncătură de zaruri; şi totuşi, eram gata să mă decid să fac această încercare. Sau cel puţin, aveam s-o rog cu insistenţă să-mi dea explicaţia făgăduită mai demult; voiam să aflu pricina acestei bariere nesuferite, a acestui obstacol misterios care stătea în calea fericirii mele şi, după cum eram convins, şi în calea fericirii ei.

Dar în timp ce chibzuiam cum aş putea să-mi formulez cel mai bine rugămintea, gazda mea, trezindu-se din reverie cu un oftat abia auzit şi privind spre fereastra pe unde luna plină din vremea secerişului, care tocmai se ridica, sîngerie, deasupra tulpinilor întunecate şi fantastice de viţă, strălucea asupra noastră, mi-a spus:

— Gilbert, s-a făcut tîrziu.

— Văd, i-am răspuns. Bănuiesc că ai prefera să plec.

— Cred că aşa s-ar cuveni. Dacă binevoitorii mei vecini vor ajunge să afle despre această vizită — şi nu încape îndoială că aşa va fi — numai în avantajul meu nu vor folosi întîmplarea.

Aceste vorbe le-a rostit cu un zîmbet pe care preotul l-ar fi numit fără îndoială feroce.

— N-au decît să răstălmăcească lucrurile cum or vrea, i-am răspuns. Ce contează pentru dumneata sau pentru mine gîndurile lor, atîta vreme cît sîntem mulţumiţi de noi înşine — şi unul şi celălalt ? Să-i ia naiba cu plăsmuirile lor josnice şi cu născocirile lor mincinoase !

Izbucnirea mea a făcut-o să se împurpureze imediat la faţă.

— Va să zică ai auzit ce spun despre mine ?

— Am auzit cîteva neadevăruri detestabile. Dar numai nişte nătărăi sînt în stare să le dea măcar o clipă crezare, aşa că nu trebuie să te tulbure, Helen.

— Eu nu l-am socotit niciodată un nătărău pe domnul Millward, şi totuşi el crede toate aceste lucruri. Şi oricît de puţin preţ vei fi punînd pe părerile celor din jur — oricît de puţin îi vei fi stimînd ca indivizi, nu e deloc plăcut să fii privită ca o mincinoasă şi o ipocrită, să fii acuzată că faci lucruri pe care le deteşti sau că încurajezi vicii pe care de fapt le dezaprobi. Şi nici să vezi că bunele tale intenţii sînt zădărnicite, compromiţînd principiile pe care le susţii.

— E adevărat ; şi dacă eu, prin nechibzuinţa mea şi prin nepăsarea egoistă faţă de aparenţe am contribuit în vreo măsură oarecare la primejdia de a te expune acestor rele, te implor, nu numai să mă ierţi, dar şi să-mi dai posibilitatea de a drege ceea ce am stricat. Permite-mi să-ţi spăl reputaţia de orice fel de acuzaţii sau reproşuri ; dă-m dreptul de a-mi identifica onoarea cu a dumitale şi de a-ţi apăra bunul renume ca fiindu-mi mai preţios decît propria mea viaţă !

— Ai oare într-adevăr o fire atît de eroică încît să te uneşti cu o persoană pe care o ştii bănuită, acuzată şi dispreţuită de toţi cei din jurul dumitale, şi să-ţi identifici interesele şi onoarea cu ale ei ? Gîndeşte-te bine ! E un lucru foarte serios.

— Aș fi mîndru s-o pot face, Helen! Aș fi fericit — aș fi cum nu se poate mai încîntat! Și dacă ăsta e singurul obstacol în calea unirii noastre, atunci el e dărîmat încă de pe acum și trebuie să fii a mea! Sigur, vei fi a mea!

Și sărind de pe scaun cu o ardoare frenetică i-am apucat mîna și am vrut să i-o sărut, dar ea și-a retras-o tot atît de repede, exclamînd cu o amărăciune și o tulburare fără margini:

— Nu, nu, asta nu e totul!

— Dar atunci ce e? Mi-ai făgăduit că într-o bună zi o să aflu și...

— O să afli într-o bună zi — dar nu acum... Mă doare capul îngrozitor — a adăugat ea strîngîndu-și fruntea în mîini — trebuie neapărat să mă odihnesc puțin... Fără doar și poate astăzi am trecut prin destule chinuri, a încheiat ea aproape înnebunită.

— Dar nu poate să-ți facă nici un rău să mi-o spui! am instistat eu. Îți mai ușurezi sufletul. Și pe urmă, astfel aș ști și eu cum să-ți alin suferința.

Dar ea a clătinat din cap cu deznădejde.

— Dacă ai afla totul, m-ai învinui și tu — poate chiar mai mult decît merit — deși e adevărat că te-am nedreptățit în mod barbar.

Aceste ultime cuvinte le-a rostit aproape în șoaptă de parcă ar fi lăsat să i se audă gîndurile.

— Dumneata, Helen? Imposibil!

— Ba da, te-am nedreptățit, însă fără voia mea; pentru că n-am știut cît de puternice și de profunde îți sînt sentimentele față de mine. Ți-am socotit — sau cel puțin m-am străduit să-ți socotesc — simpatia pentru mine rece și frățească, așa cum ți-ai declarat-o.

— Sau așa cum e a dumitale?

— Sau așa cum e a mea — așa cum ar fi trebuit să fie — cu un caracter atît de frivol, egoist și superficial încît...

— În privința asta într-adevăr m-ai nedreptățit.

— Știu. Și uneori bănuiam chiar atunci pe loc că așa părea. Dar m-am gîndit că în general n-ar fi prea mare rău să-ți las închipuirile și speranțele să evolueze către neant așa cum se întîmplă cu visurile — sau să se în-

drepte către vreun obiect mai potrivit pentru ele, în timp ce prietenia dumitale rămînea alături de mine. Însă dacă aş fi ştiut cît de profunde îţi sînt sentimentele, cît de generoasă şi dezinteresată e afecţiunea pe care pari să mi-o porţi...

— Numai par, Helen ?

— Mă rog, pe care mi-o porţi, — atunci m-aş fi comportat şi eu altfel.

— Dar cum ? Era imposibil să mă încurajezi mai puţin decît m-ai încurajat sau să mă tratezi cu mai multă severitate decît ai făcut-o ! Şi dacă-ţi închipui că ai greşit faţă de mine acordîndu-mi prietenia dumitale şi permiţîndu-mi uneori să mă bucur de tovărăşia şi conversaţia dumitale, cînd toate speranţele unei intimităţi mai mari erau deşarte — aşa cum mi-ai dat întotdeauna să înţeleg — dacă ţi se pare că în felul acesta ai greşit faţă de mine, atunci te înşeli. Căci asemenea favoruri, luate în sine, nu numai că sînt o încîntare pentru inima mea, dar mai mult decît atît, îmi purifică, îmi înalţă, şi-mi înnobilează sufletul. Şi prefer să mă bucur de prietenia dumitale decît de dragostea oricărei alte femei de pe lume !

Prea puţin liniştită de aceste vorbe ea îşi împreună mîinile pe genunchi şi ridicînd ochii în sus păru că implora ajutorul divin, într-o tăcere chinuită. Apoi, întorcîndu-se spre mine, îmi spuse calm :

— Mîine, dacă vrei să ne întîlnim pe bărăgan pe la amiază, am să-ţi spun tot ceea ce ţii să afli ; şi poate că atunci vei vedea că e necesar să întrerupem legătura dintre noi — dacă nu cumva vei merge chiar mai departe şi mă vei abandona de bună voie ca pe o persoană întru totul nedemnă.

— La asta pot răspunde cu siguranţă negativ. E imposibil să ai de făcut confesiuni atît de grave ! Helen, probabil că vrei să-mi pui la încercare credinţa şi statornicia.

— Nu, nu, nu, repetă ea cu multă seriozitate. Ce n-aş da să fie cum zici ! Slavă Domnului, adăugă ea, nu am de mărturisit nici o crimă grozavă ! Dar voi avea de spus mai multe lucruri decît îţi va face plăcere să auzi sau eventual decît ai fi în stare să ierţi — şi mai multe decît

iţi pot spune acum. Aşa că nu te supăra dacă te rog din suflet să pleci!

— Bine. Dar mai întîi te rog să-mi răspunzi la o singură întrebare: mă iubeşti?

— Refuz să-ţi răspund!

— Atunci voi trage concluzia că mă iubeşti. Şi cu asta, iţi urez noapte bună.

S-a întors cu spatele la mine, ca să-şi ascundă emoţiile pe care nu mai era în stare să şi le stăpînească pe deplin. Dar eu i-am luat mîna şi i-am sărutat-o cu aprindere.

— Gilbert, te rog du-te! a strigat ea pe un ton atît de chinuit şi de strident, încît mi s-a părut că ar fi fost o adevărată cruzime să nu mă supun.

Dar înainte de a închide uşa am mai aruncat o privire îndărăt şi am văzut-o aplecîndu-se deasupra mesei cu mîinile la ochi, cu trupul zguduit de suspine şi convulsii. Şi totuşi m-am retras în tăcere. Mi s-a părut că dacă aş fi insistat s-o consolez, în momentul acela n-aş fi făcut decît să-i agravez suferinţa.

Dragă Halford, de-ar fi să-ţi relatez toate nedumeririle, întrebările şi presupunerile, temerile şi speranţele şi emoţiile cumplite care se îngheşuiau şi se învălmăşeau şi se fugăreau prin mintea mea în timp ce coboram dealul, numai ele ar alcătui un volum întreg. Dar nici nu coborîsem bine jumătate din pantă cînd o puternică compătimire pentru cea pe care o lăsasem îndărătul meu a înlocuit toate celelalte simţăminte, părînd să mă tragă poruncitor înapoi. Am început să mă gîndesc: „Oare de ce mă grăbesc atît de tare către casă? Oare acolo pot găsi alinare sau consolare — tihnă, siguranţă, mulţumire — toate la un loc sau măcar vreun singur lucru de care am nevoie? Şi pot să las în urma mea toată tulburarea, mîhnirea şi neliniştea?"

Aşa că mi-am întors paşii către vechiul conac, ca să mă uit la el. Orizontul era mărginit, nu zăream decît coşurile. Am făcut calea-ntoarsă ca să-l pot vedea mai bine. Cînd s-a înălţat dinaintea ochilor mei am rămas o clipă locului, apoi am continuat să mă îndrept spre acest sumbru ţel care mă atrăgea. Ceva mă chema mai aproape

— tot mai aproape — şi la urma urmei de ce nu ? Oare n-aş fi putut găsi mai multă bucurie şi mîngîiere în contemplarea acelei clădiri venerabile, cu luna plină de pe cerul fără nori, strălucind atît de calm deasupra ei — cu lustrul acela de un galben cald, specific unei seri de august — şi ştiind-o înăuntru pe stăpîna inimii mele — mai degrabă decît dacă mă întorceam la casa mea unde totul era relativ luminos şi uşor şi plin de viaţă şi vesel şi deci ostil stării în care mă aflam în momentul acela ? Şi asta cu atît mai mult cu cît cei ai casei erau într-o măsură mai mare sau mai mică îmbibaţi de credinţele acelea oribile la care numai cît mă gîndeam şi îmi clocotea sîngele în vine. Cum puteam eu să suport să aud aceste lucruri declarate pe faţă — sau insinuate cu prudenţă — ceea ce era încă şi mai rău ? Şi aşa luptasem destul cu nu ştiu ce demon vorbăreţ care nu înceta să-mi şoptească în ureche : „Se prea poate să fie adevărat“, pînă cînd am ajuns să strig cu glas tare :

— Ba e o minciună ! Te desfid că mă faci să bănuiesc una ca asta !

Vedeam flăcările din cămin luminînd slab geamul salonaşului ei. M-am apropiat de zidul grădinii şi m-am rezemat de el, cu ochii aţintiţi asupra ferestrei aceleia întrebîndu-mă ce face, ce gîndeşte, prin ce suferinţe trece, şi dorind din toată inima să-i pot spune măcar o vorbă — sau cel puţin s-o zăresc o clipă înainte de a mă îndepărta.

N-am stat prea mult să privesc, să tînjesc şi să mă frămînt cu întrebările ; am sărit peste portiţă nemaiputînd să mă împotrivesc ispitei de a arunca o privire pe fereastră, doar ca să-mi dau seama dacă Helen e mai liniştită decît în momentul cînd ne despărţisem. Dacă aş fi constatat că e încă profund chinuită, aş fi putut eventual să-mi iau inima în dinţi şi să încerc un cuvînt de consolare — să rostesc unul dintre numeroasele lucruri pe care ar fi trebuit să le spun înainte, în loc să-i agravez suferinţele prin stupida mea impetuozitate.

M-am uitat pe fereastră. Scaunul ei era gol ; şi camera era goală. Dar în momentul acela cineva a deschis uşa de la intrare şi un glas — glasul ei — a spus :

— Vino afară! Vreau să văd luna și să respir aerul de seară. O să-mi facă bine — dacă mai poate ceva să-mi facă bine.

Așadar, ieșea cu Rachel să se plimbe prin grădină. Aș fi dat nu știu cît să mă fi aflat în siguranță dincolo de zidul împrejmuitor. Dar așa, am rămas în umbra tufișului înalt de ilice care, aflîndu-se între fereastră și pridvor, mă ferea, deocamdată, să fiu văzut, dar nu m-a împiedicat să zăresc două siluete care ieșiseră în lumina lunii: doamna Graham urmată de altcineva — nu de Rachel, ci de un bărbat tînăr, subțirel și destul de înalt! O, doamne, cum mi-au mai zvîcnit tîmplele! O tulburare nemaipomenită mi-a întunecat privirile; și totuși mi s-a părut — da, și glasul mi-a confirmat bănuiala — că era domnul Lawrence.

— N-ar trebui să lași aceste lucruri să te necăjească atît de tare, Helen, zicea el. O să fiu mai prudent în viitor. Și cu timpul...

N-am auzit restul propoziției pentru că se ținea foarte aproape de ea și vorbea cu glas atît de scăzut încît n-am putut prinde cuvintele. Ura mi-a strîns inima ca într-un cleşte. Însă am ciulit urechile ca să prind răspunsul ei. L-am deslușit destul de limpede:

— Totuși trebuie să părăsesc locul ăsta, Frederick, zise ea. N-am să pot niciodată să fiu fericită aici — și de fapt nici în altă parte, nicăieri, adăugă ea cu un rîs lipsit de veselie. Aici însă nu mai pot rămîne.

— Dar unde ai putea găsi un loc mai bun? răspunse el. Un loc atît de izolat — și atît de aproape de mine, dacă te gîndești cît de cît la asta?

— Da, îl întrerupse ea, ar fi într-adevăr tot ce mi-aș putea dori mai bun, numai să mă lase oamenii în pace.

— Bine, Helen, dar oriunde te vei duce, vor fi aceleași pricini de supărare. Eu nu pot accepta să te pierd. Trebuie ori să merg cu tine, ori să vin la tine; și zevzeci băgăreți există și în altă parte, nu numai aici.

În cursul acestei conversații trecuseră, pășind agale, pe lîngă mine și coborîseră poteca, așa că nu le-am mai auzit vorbele; dar l-am văzut cum o cuprinde cu brațul pe după talie în timp ce ea își sprijini mîna de umărul

lui cu un gest drăgăstos. O umbră tremurătoare mi-a întunecat vederea, am simțit o sfîrșeală la inimă și mintea parcă mi-a luat foc. Am pornit în grabă, dar împleticindu-mă la mers, din locul unde mă țintuise groaza și am sărit — sau mai bine zis m-am rostogolit — peste zidul grădinii — nici nu știu exact cum s-a întîmplat. Atîta doar îmi aduc aminte că după aceea, m-am trîntit la pămînt ca un copil supărat și am zăcut acolo în culmea furiei și a disperării. Cită vreme — mi-e greu să spun. Probabil că a fost totuși un răstimp destul de îndelungat, pentru că după ce m-am lăsat pradă unui șuvoi de lacrimi, mi-am ridicat ochii către luna care strălucea calmă și nepăsătoare asupra mea (la fel de puțin influențată de nenorocirea mea, cît eram și eu influențat de lumina ei pașnică). După ce m-am rugat din tot sufletul sau să mor sau să uit de toate, cînd m-am ridicat de acolo și am pornit spre casă — fără să fiu deloc atent la drum, dar purtat instinctiv de picioarele mele pînă la ușa noastră, am găsit-o zăvorită. Toată lumea se culcase, afară de mama care s-a grăbit să răspundă la ciocănitul meu nerăbdător și m-a întîmpinat cu un potop de întrebări și reproșuri.

— Vai, Gilbert, cum ai putut să faci una ca asta? Unde ai fost? Intră și mănîncă-ți cina — ți-am pregătit-o cu grijă, măcar că n-o meriți pentru că m-ai ținut într-o spaimă cumplită după plecarea ta ciudată de astă-seară. Reverendul Millward a fost pur și simplu... Domnul să te aibă în pază! Vai ce rău arăți! Dumnezeule mare, dar ce s-a întîmplat?

— Nimic, nimic! Dă-mi o lumînare.

— Nu vrei să mănînci ceva?

— Nu, vreau să mă culc, i-am răspuns luînd o lumînare și aprinzînd-o de la cea din mîna ei.

— Vai, Gilbert, dar tremuri îngrozitor! a exclamat îngrijorată mama. Doamne, și ce palid ești! Spune-mi și mie despre ce e vorba! S-a întîmplat ceva?

— Nu, nimic! am strigat eu bătînd din picior de enervare pentru că lumînarea nu voia să se aprindă.

Apoi, stăpînindu-mi iritarea am adăugat: — Am mers prea repede, asta-i tot. Noapte bună!

Am urcat, cu pași țepeni, spre dormitor nebăgînd în seamă faptul că mama a strigat în urma mea de jos :

— Ai mers prea repede ? Dar unde ai fost ?

M-a urmărit pînă la ușa odăii mele cu întrebările ei și cu sfaturile privitoare la sănătatea și purtarea mea. Însă eu am implorat-o să mă lase în pace. S-a retras, și într-un tîrziu am avut satisfacția să aud închizîndu-se ușa de la dormitorul ei. Dar după cum mă așteptam, în seara aceea somnul refuza să se apropie de mine. Și în loc să încerc să-l atrag m-am apucat să măsor camera în lung și-n lat cu pași nervoși, după ce mai întîi mi-am scos ghetele ca să nu mă audă mama. Numai că dușumeaua scîrțîia și mama stătea de veghe. După un sfert de oră de agitație mama se afla iar la ușă.

— Gilbert, de ce nu ești în pat ? Parcă ziceai că vrei să te culci.

— Fir-ar să fie ! Mă culc acum, i-am răspuns.

— Dar de ce zăbovești atîta ? Probabil că te apasă ceva...

— Pentru numele lui Dumnezeu, lasă-mă în pace și culcă-te și tu !

— Oare din pricina doamnei ăleia, Graham, ești așa de necăjit ?

— Nu, nu, ți-am spus că nu e nimic.

— Aș da nu știu ce să fie cum zici ! a murmurat ea cu un oftat trist, întorcîndu-se în camera ei.

M-am trîntit în așternut și, ca un fiu nerecunoscător, eram nemulțumit și supărat pe ea pentru că mi-a răpit ceea ce părea să fie singura umbră de consolare ce-mi rămînea și pentru că m-a legat cu lanțuri de acel nenorocit culcuș de mărăcini.

Niciodată în viață n-am mai petrecut o noapte atît de chinuitoare și nesfîrșită ca aceea. Și totuși somnul nu m-a ocolit cu totul : spre dimineață gîndurile mele supărătoare au început să-și piardă orice pretenție de coerență și să se prefacă într-un fel de vise confuze și înfrigurate. În cele din urmă a venit și un răstimp de toropeală inconștinentă. Dar apoi au urmat zorile amintirilor amarnice. M-am trezit ca să constat că viața e un pustiu, și chiar mai rea decît un pustiu, pentru că e plină de chinuri și nenorociri — nu e o simplă întindere a deșertu-

lui, ci un ținut sălbatic plin de spini și ciulini; îmi dădeam seama că sînt înșelat, păcălit, lipsit de speranță, cu afecțiunile călcate în picioare, că îngerul meu nu e un înger și că prietena mea e de fapt diavolul împieliţat: a fost mai rău decît dacă n-aș fi dormit deloc.

Era o dimineață cenușie și mohorită, vremea se înrăutățise — în ton cu perspectivele mele — și ploaia bătea în fereastră. M-am sculat totuși și am ieșit din casă; nu pentru a vedea de treburile fermei — deși asta ar fi putut să slujească drept pretext — ci ca să-mi răcoresc creierii. Și dacă era posibil, voiam să-mi recîștig stăpînirea de sine într-o măsură suficientă pentru a putea întîlni restul familiei la micul dejun, fără a da ocazia unor observații neplăcute. Dacă mă uda ploaia, asta — împreună cu niște pretinse eforturi exagerate făcute înaintea mesei de dimineață — ar fi putut constitui o explicație pentru că n-aveam poftă de mîncare. Dacă mai și răceam — și cu cît mai grav cu atît mai bine — asta ar fi contribuit la justificarea dispoziției sumbre și a melancoliei sfîșietoare ce avea, desigur, să-mi înnoureze multă vreme fruntea.

CAPITOLUL XIII

— SCUMPUL MEU GILBERT! TARE aș vrea să încerci să fii puțin mai amabil, mi-a spus mama într-o dimineață după unele manifestări de țîfnă nejustificată din partea mea. Zici că n-ai nimic, și că nu s-a întîmplat nimic care să te amărască, și totuși în viața mea n-am văzut la cineva o schimbare atît de gravă cum s-a petrecut cu tine în ultimele zile. N-ai o vorbă bună pentru nimeni — îți tratezi rudele, prietenii exact la fel ca pe străini. Te-aș ruga mult să încerci să pui capăt...

— Cui să pun capăt?

— Cum, cui? Toanelor tale ciudate. Nici nu știi ce tare te strică. Sînt convinsă că de fapt Dumnezeu te-a înzestrat cu un caracter cum nu se poate mai frumos,

numai că tu nu vrei să-i lași frîu liber. Așa că în privința asta n-ai nici o scuză.

Pe cînd ea mă mustra astfel am luat o carte și deschizînd-o pe masă, dinaintea mea, m-am prefăcut profund absorbit de studierea ei, întrucît, pe de o parte, nu eram în stare să mă justific, iar pe alta, nu doream să-mi recunosc greșelile. Preferam să nu am nimic de spus în această problemă. Dar admirabila mea mamă a continuat să-mi țină predici. Apoi a început să se poarte cu mine ca și cum aș fi fost un copilaș necăjit și m-a mîngîiat pe cap. Eram gata să ajung să mă simt din nou un băiat bun, dar nesuferitul de frate-meu, care-și pierdea vremea prin odaie, mi-a stîrnit iarăși răutatea strigînd deodată :

— Nu te atinge de el, mamă, că mușcă ! E un adevărat tigru cu chip de om. În ceea ce mă privește am renunțat la el, îl reneg, l-am abandonat de tot. E un pericol de moarte pentru mine să mă apropii cîțiva pași de el. Deunăzi era cît pe-aci să-mi crape capul pentru că am cîntat un drăgălaș și inofensiv cîntec de dragoste, anume ca să-l distrez.

— Vai, Gilbert ! Cum ai putut face una ca asta ? a exclamat mama.

— Bine, Fergus, dar ții minte că mai întîi ți-am spus să-ți ții gura, i-am zis.

— Da, însă cînd te-am asigurat că e ceva nevinovat și am trecut la strofa următoare crezînd că o să-ți placă mai mult, m-ai apucat de umăr și m-ai trîntit cît colo izbindu-mă de peretele acela cu atîta putere încît mi-am mușcat limba de am crezut că rămîn fără ea și m-am așteptat să văd peretele tencuit cu creierii mei. Și cînd mi-am dus mîna la cap și am constatat că nu mi-a crăpat țeasta, mi s-a părut o adevărată minune. Dar, bietul băiat ! — a adăugat Fergus cu un oftat sentimental — inima lui e zdrobită, ăsta-i adevărul — iar capul lui e...

— Nici acum nu vrei să taci ? am strigat eu sărind de pe scaun și aruncîndu-i băiatului o privire atît de feroce încît mama, temîndu-se că intenționez să-i aduc

cine știe ce sălbatică vătămare corporală, mi-a pus mîna pe umăr și m-a implorat să-l las în pace.

Fergus a ieșit alene din odaie, cu mîinile în buzunare, cîntînd anume ca să mă provoace: *„Dacă fata e frumoasă trebuie să..."* etc.

— N-o să-mi pîngăresc degetele atingîndu-l am zis eu ca răspuns la intervenția mamei. Nu l-aș atinge nici măcar cu cleștele.

Mi-am amintit atunci că am treabă cu Robert Wilson în legătură cu achiziționarea unui ogar din vecinătatea fermei mele — o tranzacție pe care o tot amînasem de pe o zi pe alta, deoarece în ultima vreme nu mă mai interesa nimic. Pe lîngă asta eram într-o dispoziție foarte mizantropică și, mai mult decît atît, în mod special mă feream să dau ochii cu Jane Wilson sau cu mama ei; pentru că deși acum aveam motive foarte întemeiate să acord crezare zvonurilor răspîndite de ele în privința doamnei Graham, asta nu mi le făcea cu nimic mai simpatice — nici pe ele și nici pe Eliza Millward. Iar gîndul de a le întîlni îmi făcea și mai multă silă acum cînd nu mai puteam să sfidez calomniile lor și să triumf în convingerile mele ca înainte. Dar astăzi eram hotărît să fac un efort de a reveni la îndatoririle mele. Cu toate că nu-mi făcea nici o plăcere, avea să fie un lucru mai puțin enervant decît trîndăvia — și în orice caz, mai folositor. Dacă viața nu-mi făgăduia vreo bucurie în cadrul ocupațiilor mele, pe de altă parte nu-mi oferea nici o atracție în afara lor. De aici înainte aveam să pun umărul la treabă și să trudesc ca orice biet cal de povară, deșelat de munca lui; și aveam să înaintez silnic prin viață, fiind, dacă nu agreabil, cel puțin cît de cît util, și fără să mă plîng chiar dacă nu eram mulțumit de soarta mea.

Cu această hotărîre, și cu un fel de resemnare posomorîtă — dacă se poate vorbi de resemnare — mi-am îndreptat pașii spre ferma Ryecote. Nu mă prea așteptam să-l găsesc acasă pe proprietar la o asemenea oră, dar speram măcar să aflu pe unde aș putea da de el.

Era într-adevăr plecat, dar era așteptat să se întoarcă în cîteva minute. Așadar, am fost poftit să intru în salonaș și să-l aștept. Doamna Wilson era ocupată la

bucătărie, dar încăperea nu era goală! Cînd am intrat, abia am izbutit să-mi stăpînesc o tresărise involuntară și dorința de a da bir cu fugiții, pentru că am găsit-o acolo pe domnișoara Wilson flecărind cu Eliza Millward. Totuși m-am hotărît să adopt o purtare rece și politicoasă. Se părea că și Eliza luase o hotărîre similară în ceea ce mă privea. Nu ne mai întîlnisem din seara petrecerii. Dar pe fața ei nu se citea nici un fel de emoție — nici plăcere, nici durere — nici o încercare de a-și manifesta patosul sau mîndria jignită. Era într-o dispoziție calmă, și purtarea ei a fost politicoasă. Ba chiar, aerul și manierele ei aveau o degajare și o veselie pe care eu nici n-am încercat măcar să le adopt. Însă în ochii ei mult prea expresivi se citea o maliție profundă care-mi spunea limpede că nu m-a iertat; pentru că deși nu mai spera să mai cîștige, totuși își ura rivala și era evident încîntată să-și verse ciuda asupra mea. Pe de altă parte, domnișoara Wilson era cum nu se poate mai afabilă și mai curtenitoare. Și cu toate că eu personal nu eram deloc într-o dispoziție potrivită pentru conversație, cele două dudui au izbutit, fără ajutorul meu, să întrețină aproape fără pauză, foculețul discuției, sporovăind despre tot felul de fleacuri. Eliza a profitat însă de cea dintîi întrerupere convenabilă, pentru a mă întreba dacă am mai văzut-o în ultima vreme pe doamna Graham. A pus întrebarea pe un ton cu totul indiferent. de simplă curiozitate, numai că a însoțit-o de o ocheadă destinată să fie jucăușă și malițioasă, dar de fapt clocotind și debordînd de răutate.

— În ultima vreme nu, i-am răspuns pe un ton nepăsător, însă respingînd prin severitatea ochilor atacurile odioase ale privirilor ei.

M-a iritat atît de tare încît am simțit cum roșesc pînă în vîrful urechilor, în ciuda eforturilor mele intense de a părea netulburat.

— Cum? Ai și început să te plictisești de ea? Credeam că o ființă atît de nobilă o să aibă puterea să te țină sub vraja ei cel puțin un an!

— Aș prefera să nu discutăm acum despre ea.

— A! Atunci înseamnă că în sfîrşit te-ai convins de greşeala pe care ai făcut-o — ai descoperit în cele din urmă că divinitatea ta nu e chiar aşa de imaculată ca...

— Domnişoară Eliza, te-am rugat să nu vorbeşti despre ea.

— Vai, iartă-mă! După cît îmi dau seama săgeţile lui Cupidon au fost prea ascuţite pentru dumneata; au pătruns în carne şi rănile nu s-au vindecat încă, aşa că sîngerează ori de cîte ori se pomeneşte numele persoanei iubite.

— Spune mai bine — s-a amestecat domnişoara Wilson — că domnul Markham simte că numele acestei persoane e nedemn de a fi pomenit în prezenţa unor reprezentante onorabile ale sexului frumos. Mă şi mir, Eliza, ce ţi-a venit să aminteşti de nenorocita aia — ai fi putut să-ţi închipui că pînă şi o simplă referire la ea nu poate fi cîtuşi de puţin agreabilă pentru nimeni dintre cei de faţă.

Cum se puteau suporta toate acestea? M-am ridicat şi eram gata să-mi trîntesc pălăria pe cap şi să ţîşnesc afară din casă, pradă unei mînii şi unei indignări cumplite. Mi-am dat seama însă — tocmai la timp ca să-mi salvez demnitatea — de nechibzuinţa unei asemenea acţiuni, de faptul că n-aş fi făcut decît să le ofer frumoaselor mele inchizitoare prilejul de a rîde cu gura pînă la urechi pe seama mea. Şi asta de dragul unei persoane pe care în adîncul inimii mele o socoteam şi eu a fi nedemnă de cel mai mic sacrificiu, deşi umbra admiraţiei şi dragostei mele de altădată se ţinea încă atît de strîns lipită de mine încît nu puteam suporta să-i aud numele pîngărit de alţii. Aşa că n-am făcut decît să mă duc pînă la fereastră şi să-mi muşc tare buzele rumegînd gînduri de răzbunare, ţinîndu-mi în frîu cu multă asprime patima care-mi agita pieptul. Apoi i-am spus domnişoarei Wilson că nu-l văd venind pe fratele ei şi am adăugat că întrucît timpul meu e preţios, ar fi poate mai bine să revin a doua zi, la o oră cînd aş putea fi sigur că-l găsesc acasă.

— A, nu! mi-a răspuns ea. Dacă mai aşteptaţi un minut se va întoarce negreşit, pentru că are treabă la L.

(era tîrgul din apropierea noastră) și va lua o mică gustare înainte de a pleca.

Așadar, m-am supus, străduindu-mă din răsputeri să mă port civilizat; din fericire, n-a trebuit să aștept multă vreme. Domnul Wilson a sosit curînd și oricît de puțin dispus pentru afaceri aș fi fost în momentul acela și oricît de puțin mi-ar fi păsat de ogar și de proprietarul lui, m-am silit să-mi concentrez atenția asupra chestiunii respective, cu o hotărîre foarte meritorie. Am încheiat repede convenția — poate într-un mod mult mai satisfăcător pentru economul fermier decît a ținut el să recunoască. Apoi lăsîndu-l să-și vadă liniștit de „gustarea" lui substanțială, am părăsit bucuros casa ducîndu-mă să-i supraveghez pe secerători.

Lăsîndu-i la munca lor, pe coasta văii, am urcat panta cu intenția de a vizita un lan dinspre creastă și de a vedea dacă grînele sînt coapte pentru seceriș. Și totuși n-am ajuns să-l vizitez în ziua aceea: pentru că, pe cînd mă duceam într-acolo, am văzut-o la o oarecare distanță pe doamna Graham care venea cu fiul ei din direcția opusă. Și ei m-au zărit, și Arthur începu să alerge spre mine; dar eu am făcut imediat calea întoarsă și am pornit cu pași fermi spre casă, căci luasem hotărîrea neclintită să nu mă mai întîlnesc niciodată cu mama lui. Și în ciuda glasului ascuțit care striga din răsputeri după mine: „Stai o clipă", mi-am continuat neabătut drumul. Băiețelul a abandonat curînd urmărirea, ca fiind lipsită de speranță — sau poate l-a strigat mama lui să vină înapoi. În orice caz peste cinci minute cînd am întors capul într-acolo nu se mai zărea nici urmă de ei.

Acest incident m-a agitat și m-a tulburat într-un mod cît se poate de ciudat — în afară de cazul cînd ai vrea să-l explici spunînd că săgețile lui Cupidon fuseseră nu numai prea ascuțite pentru mine, dar și alcătuite cu atîta iscusință încît pătrunseseră adînc în inima mea și nu izbutisem încă să le smulg de acolo. Oricum vor fi stat lucrurile, în orice caz am fost de două ori mai nenorocit în tot restul zilei.

A DOUA ZI DIMINEAȚA MI-AM adus aminte că și eu am treabă la L. Așadar, m-am urcat pe cal și am pornit în expediție curînd după micul dejun. Era o zi posomorîtă, cu burniță ; dar asta nu conta, pentru că se potrivea cu atît mai bine dispoziției în care mă aflam. Mai mult ca sigur că aveam să merg de unul singur, pentru că nu era zi de tîrg și drumui pe care-l străbăteam nu era niciodată prea frecventat. Dar și acest lucru îmi convenea.

Și totuși, pe cînd călăream la trap, rumegînd niște închipuiri amarnice și întristătoare, am auzit în urma mea, nu prea departe, un tropot de copite. Însă nici cu gîndul nu gîndeam cine ar fi putut să fie călărețul și nici nu-mi băteam capul în privința lui, pînă cînd încetinind mersul ca să urc o pantă ușoară sau mai degrabă lăsîndu-mi calul s-o ia leneș la pas, pentru că pierdut în propriile mele meditații îl lăsam să meargă așa cum voia, am pierdut teren, și celălalt călăreț m-a ajuns din urmă. Acostîndu-mă, m-a strigat pe nume, căci nu era un necunoscut : era domnul Lawrence !

Degetele mi s-au strîns instinctiv pe mînerul cravașei apucînd-o cu o energie convulsivă ; simțeam în ele o mîncărime. Mi-am stăpînit totuși impulsul, și răspunzînd la salutul lui cu o înclinare din cap am dat să trec înainte. El, însă, și-a alăturat calul de al meu și a început să vorbească despre vreme și despre recoltă. Am dat cele mai laconice răspunsuri posibile la întrebările și observațiile lui și am rămas în urmă. Numai că și el a încetinit mersul și m-a întrebat dacă nu cumva calul meu șchioapătă. I-am răspuns doar cu o privire la care el a zîmbit placid.

Eram deopotrivă uimit și exasperat de această ciudată insistență și siguranță imperturbabilă din partea lui. Crezusem că împrejurăirle și amănuntele ultimei noastre întrevederi au lăsat asupra minții lui o impresie suficient de puternică pentru a-l face să se poarte rece și distant. În loc de asta, el părea nu numai să fi uitat toate insultele anterioare, dar și să se arate impenetra-

bil la toate nepoliteţele de acum. Mai înainte, cea mai uşoară aluzie sau o simplă umbră de răceală a tonului sau a privirii ar fi fost suficiente pentru a-l respinge. Acum însă nici măcar mojicia crasă nu-l putea îndepărta. Oare auzise de dezamăgirea mea şi voia să vadă cu ochii lui rezultatele şi să triumfe pe seama disperării mele? Am strîns crevaşa cu o energie şi mai hotărîtă decît înainte, şi totuşi m-am stăpînit să n-o ridic; am călărit mai departe, în tăcere, aşteptînd un prilej mai concret de-a mă arăta ofensat pentru a da drumul la stăvilarul sufletului meu şi pentru a revărsa furia aceea încătuşată care se umfla şi spumega înăuntru.

— Markham — mi-a spus el pe tonul obişnuit — de ce te cerţi cu prietenii doar fiindcă ai fost dezamăgit în privinţa cuiva? Ţi-ai văzut speranţele înfrînte; dar ce sînt eu vinovat de asta? Ştii bine că te-am avertizat dinainte, însă n-ai vrut să...

N-a mai putut continua, căci îndemnat de nu ştiu ce diavol din coasta mea, am apucat cravaşa de capătul subţire şi brusc, iute ca fulgerul, l-am lovit în creştet cu celălalt capăt. Nu pot să neg că am avut un sentiment de satisfacţie sălbatică văzînd paloarea de moarte ce s-a răspîndit imediat pe faţa lui şi cele cîteva picături roşii ce i s-au prelins pe frunte. S-a clătinat o clipă în şa, apoi a căzut la pămînt. Poneiul, surprins de această neaşteptată uşurare a poverii pe care o purta, a tresărit şi s-a cabrat, a zvîrlit puţin din copite şi apoi a profitat de libertatea lui pentru a se duce să pască iarba de sub gard; stăpînul lui zăcea nemişcat şi mut ca un cadavru Nu cumva îl omorîsem?

Mi s-a părut că o mînă de gheaţă îmi înşfacă inima şi-i opreşte zvîcnirile cînd m-am aplecat asupra lui privind ţintă, cu răsuflarea oprită, la faţa lui înspăimîntătoare întoarsă spre cer. Dar nu; a mişcat pleoapele şi a scos un geamăt slab. Am răsuflat din nou — era doar năucit de căzătură. Să-i fie de bine, asta avea să-l înveţe minte să se poarte ca lumea în viitor! Să-l ajut oare să încalece? Nu! Oricîte alte ofense s-ar fi îmbinat laolaltă, aş fi făcut-o; dar ale lui fuseseră de neiertat. N-avea decît să se urce singur în şa dacă voia: începuse să

se mişte şi să se uite în jur şi calul îl aştepta acolo, păscînd liniştit la marginea drumului.

Aşadar, strivind între dinţi o sudalmă, l-am lăsat pe individ în plata Domnului şi, dînd pinteni calului, am pornit în galop mînat de un amestec de sentimente pe care ar fi destul de greu să le descriu. Chiar de le-aş analiza, rezultatul n-ar fi deloc spre cinstea mea ; pentru că nu sînt sigur dacă nu cumva una din componentele lor principale era un fel de încîntare faţă de ceea ce făcusem.

Dar curînd după aceea înflăcărarea a început să se mai domolească şi n-au trecut multe minute pînă cînd am întors calul şi am revenit la locul cu pricina ca să mă îngrijesc de soarta victimei mele. N-a fost un impuls generos, nu căinţa blîndă m-a îndemnat la aceasta şi nici măcar teama de consecinţele pe care aş fi putut să le sufăr dacă adăugam la molestarea boiernaşului faptul că-l lăsam astfel în drum, expunîndu-l la noi suferinţe ; a fost pur şi simplu glasul conştiinţei. Iar eu mi-am atribuit mari merite pentru că i-am ascultat atît de prompt poruncile ; judecind valoarea faptei după jertfa pe care a necesitat-o, nici nu greşeam prea mult.

Şi domnul Lawrence şi căluţul lui îşi schimbaseră în oarecare măsură poziţia. Animalul se îndepărtase cu vreo zece metri ; domnul Lawrence izbutise, nu ştiu cum, să se deplaseze din mijlocul drumului : l-am găsit aşezat într-o rînă pe marginea şanţului. Era şi acum palid ca hîrtia şi părea să se simtă încă foarte rău. Îşi ţinea la cap batista de pînză (care acum era mai mult roşie decît albă). Trebuie să fi fost o lovitură foarte puternică. Dar jumătate din vigoarea — sau josnicia ei — (după cum vrei s-o numeşti), se datora cravaşei care era împodobită cu o bucată masivă de metal aurit în formă de cap de cal.

Iarba fiind udă de ploaie, nu-i oferea tînărului gentleman decît un culcuş tare inospitalier ; hainele lui erau acum destul de murdare de noroi. Iar pălăria zăcea într-o baltă de partea cealaltă a drumului. Dar gîndurile lui păreau să fie aţintite mai ales asupra căluţului către care arunca nişte priviri melancolice, pe jumătate chi-

nuit de starea lui de neputință și pe jumătate lăsîndu-se, deznădăjduit, pradă sorții lui.

Totuși, am descălecat și, după ce mi-am legat calul de pomul cel mai apropiat, i-am ridicat mai întîi pălăria cu gîndul să i-o trîntesc pe cap. Numai că el și-a considerat fie capul nepotrivit pentru o pălărie, fie pălăria, în starea în care se afla, nedemnă de capul lui, pentru că ferindu-se într-o parte mi-a smuls-o din mînă și a aruncat-o cu dispreț cît colo.

— Pentru tine e destul de bună, am mormăit eu.

Următorul serviciu binevoitor pe care i l-am făcut a fost să-i prind poneiul și să i-l aduc aproape, lucru pe care l-am realizat imediat : animalul era destul de liniștit de felul lui ; doar a tresărit și a zvîcnit puțin cînd i-am pus mîna pe frîu. Acum însă trebuia să-l văd pe Lawrence urcat în șa.

— Hai, omule, ticălosule, cîine ! Dă-mi mîna și am să te ajut să încalеci.

Dar n-a vrut. Mi-a întors spatele dezgustat. Am încercat să-l apuc de braț. S-a ferit de parcă atingerea mea ar fi fost molipsitoare.

— Aha, nu vrei ? Bine ! N-ai decît să zaci aici pînă în Ziua de Apoi, că mie puțin îmi pasă ! Dar presupun că nu vrei să-ți pierzi chiar tot sîngele — așa că am să mă cobor pînă la tine să-ți leg rana.

— Te rog frumos, lasă-mă în pace !

— Phi ! Cu dragă inimă ! N-ai decît să te duci și la Scaraoțchi dacă vrei — și să spui că eu te-am trimis.

Dar înainte de a-l lăsa pradă soartei lui, i-am legat poneiul de un par al gardului și i-am aruncat lui Lawrence batista mea, întrucît a lui era acum plină de sînge. A luat-o și mi-a azvîrlit-o înapoi, cu oroare și dispreț, adunîndu-și toate puterile pentru asta. Atît mai lipsise ca să depășească orice limită a ofenselor pe care mi le adusese. Dînd drumul la ocări, nu atît cu glas tare cît cu vehemență, l-am lăsat să trăiască sau moară, după cum i-o fi norocul, satisfăcut că-mi îndeplinisem datoria încercînd să-l salvez — dar uitînd cît de mult greșisem aducîndu-l într-o asemenea stare și cu ce aer provocator

îi oferisem după aceea serviciile mele. Mă pregăteam, posomorît, să sufăr consecințele dacă el avea de gînd să spună că am încercat să-l asasinez — și chiar mă temeam să nu se întîmple una ca asta întrucît părea probabil să fie mînat de asemenea motive răuvoitoare atunci cînd mi-a refuzat cu încăpățînare ajutorul.

După ce am încălecat din nou, am întors doar o dată capul să văd cum îi mai merge, înainte de a porni mai departe. Se ridicase de la pămînt și apucînd poneiul de coamă încerca să se urce în șa; dar nici nu puse bine piciorul în scară, că păru copleșit de o sfîrșeală sau amețeală. Se aplecă o clipă înainte, cu capul lăsat pe spinarea dobitocului, apoi mai făcu încă un efort care se dovedi fără rost; pe urmă recăzu pe taluz, acolo unde-l lăsasem. Își puse capul pe iarba umedă și după toate aparențele se culcă la fel de calm de parcă s-ar fi odihnit pe canapeaua lui de acasă.

Ar fi trebuit să-l ajut în ciuda opoziției lui — să-i fi legat rana a cărei sîngerare nu izbutea s-o oprească, să fi insistat să-l urc pe cal și să-l conduc pînă acasă, văzîndu-l ajuns cu bine acolo. Dar, în afară de mînia mea cumplită împotriva lui, se mai ridica și întrebarea ce am să le spun servitorilor lui — și propriei mele familii. Aș fi fost silit să-mi recunosc fapta, ceea ce avea să mă prezinte în ochii lumii drept un nebun dacă nu mărturiseam și ce mă împinsese la ea — și asta părea imposibil. Sau ar fi trebuit să plăsmuiesc vreo minciună, cea ce iarăși părea cu neputință — mai ales că domnul Lawrence avea probabil să dezvăluie tot adevărul, aducînd astfel asupra mea o rușine de zece ori mai mare. Asta dacă nu cumva mă arătam destul de păcătos încît profitînd de absența martorilor să persist în propria mea versiune asupra întîmplării respective și să-l fac pe el să pară un ticălos încă și mai mare decît era. Dar nu; suferise doar o rană ușoară deasupra tîmplei și poate cîteva contuzii de la căzătură sau de la copitele propriului său cal. Din asta nu putea să moară chiar de-ar fi zăcut acolo și o jumătate de zi; dacă nu izbutea să se descurce

singur, fără îndoială că avea să se abată pe drumul acela vreun drumeț. Era imposibil să treacă o zi întreagă fără să se mai ivească și altcineva decît noi. Cît despre ceea ce puteam spune ulterior, aveam să risc: dacă el mințea, aveam să-l contrazic; dacă spunea adevărul, aveam să-l înfrunt cît mai bine. Nu eram obligat să dau explicații mai amănunțite decît mi se părea mie a fi necesar. Nu era deloc exclus ca el să prefere să treacă toată istoria sub tăcere, de teamă ca nu cumva să stîrnească cercetări în privința izvorului acestui conflict și să atragă atenția publicului asupra legăturii lui cu doamna Graham — legătură pe care, fie în interesul ei, fie spre binele lui propriu, părea atît de doritor s-o ascundă.

Raționînd astfel, m-am dus la trap pînă în oraș, unde mi-am rezolvat cum se cuvine treburile și am îndeplinit diferite mici comisioane pentru mama și pentru Rose, cu o exactitate întrutotul lăudabilă, dacă ținem seamă de împrejurările deosebite ale cazului respectiv. Pe drumul de întoarcere mă tulburau tot felul de presimțiri negre în privința nefericitului Lawrence. Întrebările: „Ce fac dacă-l găsesc zăcînd și acum pe pămîntul jilav, trăgînd să moară de frig și de slăbiciune?" și „Dacă a și înghețat cumva și a înțepenit?" reveneau cu o insistență neplăcută, chinuindu-mi mintea. Această eventualitate înspăimîntătoare se contura cu o vioiciune dureroasă în imaginația mea pe cînd mă apropiam de locul unde-l lăsasem. Dar nu; slavă Domnului, atît omul cît și calul dispăruseră. Nu rămăsese nimic drept mărturie împotriva mea decît două obiecte — firește, destul de neplăcute în sine și avînd o înfățișare oribilă ca să nu zic chiar ucigașă; într-un loc, pălăria udă leoarcă și murdară de noroi, găurită deasupra borului de acel mizerabil mîner de cravașă; în alt loc batista însîngerată, zăcînd într-o baltă, colorată într-un roșu intens, pentru că între timp plouase din belșug.

Veștile proaste se răspîndesc iute ca vîntul; nu era nici ora patru cînd am ajuns acasă, dar mama m-a și întîmpinat cu un aer grav strigînd:

— Vai, Gilbert! Ce accident îngrozitor! Rose a fost în sat după tîrguieli şi a aflat că domnul Lawrence a căzut din şa şi a fost adus acasă pe moarte!

După cum îţi poţi uşor închipui am suferit un oarecare şoc; dar m-am mai consolat cînd am auzit spunîndu-se că şi-a fracturat îngrozitor craniul şi că şi-a rupt un picior; fiind convins de neadevărul acestui amănunt eram încredinţat că şi restul poveştii e la fel de exagerat. Iar cînd le-am auzit pe mama şi pe sora mea deplîngînd cu atîta întristare situaţia lui, cu mare greutate m-am putut stăpîni să nu le spun în ce măsură e cu adevărat rănit domnul Lawrence, după cum ştiam eu prea bine.

— Mîine trebuie neapărat să te duci să-l vezi, zise mama.

— Sau chiar astăzi, sugeră Rose. Mai ai timp berechet. N-ai decît să încaleci poneiul, dacă e prea obosit calul tău. Nu-i aşa, Gilbert, că ai să te duci — după ce vei fi mîncat ceva?

— Nu, nu... De unde putem noi şti că nu e vorba decît de un zvon mincinos? E cu totul imp...

— Ba sînt convinsă că e aşa, pentru că tot satul vuieşte; şi am întîlnit doi oameni care întîlniseră şi ei pe alţii care la rîndul lor se întîlniseră cu omul ce-l descoperise. Sigur că lucrurile par de necrezut; dar dacă stai şi te gîndeşti mai bine, nu e chiar aşa.

— Bine, dar Lawrence e un bun călăreţ. E greu de presupus că a putut să cadă din şa. Şi chiar dacă a căzut, e cu totul improbabil să-şi fi sfărîmat oasele în haiul ăsta. Cred că trebuie să fie la mijloc cel puţin o exagerare grosolană.

— Nu, l-a pocnit calul cu copita — sau nu ştiu ce s-a întîmplat.

— Cum, poneiul lui cel cuminte?

— De unde ştii că pe ăla îl călărea?

— Păi mai niciodată nu iese cu alt cal.

— În orice caz, zise mama, mîine ai să-i faci o vizită. Că o fi adevărat sau fals, exagerat sau altfel, ne va face plăcere să ne interesăm de soarta lui.

— N-are decît să se ducă Fergus.

— Dar de ce să nu te duci tu?

— El are mai mult timp. Întîmplător, eu sînt tare ocupat acum.

— Vai, Gilbert, dar cum poţi să priveşti lucrurile cu atîta seninătate? Nu e mare lucru să laşi baltă treburile un ceas sau două, într-un caz ca ăsta cînd prietenul tău trage să moară!

— Nu trage deloc să moară, ascultaţi-mă pe mine!

— Ba se prea poate să fie aşa, din moment ce tu nu cunoşti situaţia; n-ai de unde să ştii pînă ce nu-l vezi. În orice caz, probabil că a avut un accident îngrozitor, aşa că e de datoria ta să-l vizitezi. O să i se pară o mare nepoliteţe dacă nu te duci la el.

— Fir-ar să fie! Nu pot să mă duc. În ultima vreme n-am fost în termeni prea buni cu el.

— Vai, scumpul meu băiat! Dar nu se poate, nu se poate să fii atît de neiertător încît să împingi chiar aşa departe micile voastre neînţelegeri, ca să...

— Mici neînţelegeri, iaca vorbă! am mormăit eu.

— Bine, dar nu trebuie să uiţi despre ce fel de situaţie e vorba. Gîndeşte-te că...

— Bine, bine, nu mă mai bateţi acuma la cap, am să văd eu ce-am să fac, le-am răspuns.

„Văzînd ce-am să fac“ l-am trimis a doua zi dimineaţă Fergus să facă investigaţiile cuvenite şi să transmită complimente din partea mamei; bineînţeles, nici nu încăpea discuţie să mă fi dus personal sau să fi trimis vorbă. Fergus s-a întors cu informaţia că tînărul boiernaş zace la pat de pe urma unor dureri de tot felul, avînd capul spart şi anumite contuzii (pricinuite de o cădere — în privinţa căreia nu s-a ostenit să dea prea multe amănunte — şi din pricina comportării nărăvaşe de mai tîrziu a calului său). Mai suferea şi de o răceală gravă ca urmare a faptului că zăcuse în ploaie pe pămîntul ud. Dar n-avea nici un os rupt şi nici nu trecea prin vreo primejdie de gangrenă sau de cine ştie ce agravare a stării lui.

Aşadar, era evident că de dragul doamnei Graham sau în interesul ei, n-avea intenţia să ridice nici un fel de acuzaţii împotriva mea.

CAPITOLUL XV

ERA O ZI LA FEL DE PLOIOASĂ CA și cea dinainte; dar spre seară norii s-au mai răzbunat și dimineața următoare s-a arătat frumoasă și promițătoare. Am ieșit pe colină împreună cu secerătorii. Grînele erau înfiorate de o adiere ușoară; întreaga natură rîdea sub razele soarelui. Ciocîrlia își cînta bucuria printre norii argintii. Ploile din ultima vreme limpeziseră, înmiresmaseră și învioraseră aerul și spălaseră cerul lăsînd atîtea nestemate scînteietoare pe rămurele și pe firele de iarbă, încît nici măcar țăranii nu aveau inima să le poarte pică. Dar nici o rază de soare nu izbutea să-mi atingă inima și nici o adiere nu era în stare să mi-o răcorească; nimic nu izbutea să umple golul pe care-l lăsase pierderea încrederii, speranțelor și bucuriilor mele legate de Helen Graham și nici să alunge regretele cumplite sau drojdia amară a dragostei care stăruia încă acolo, apăsîndu-mi sufletul.

În timp ce stăteam cu brațele încrucișate privind distrat peste vălurelele holdelor încă netulburate de secerători, am simțit că mă trage cineva de pulpana hainei și un glas subțirel, care nu mai părea binevenit urechilor mele, m-a trezit cu uluitoarele cuvinte:

— Domnule Markham, te cheamă mămica.

— Mă cheamă pe mine, Arthur?

— Da. De ce faci o mutră atît de ciudată? mi-a zis el pe jumătate rîzînd și pe jumătate speriat de înfățișarea neașteptată pe care o luase fața mea cînd s-a întors brusc către el. Și de ce te-ai ținut atîta vreme deoparte?... Vino!... Nu vrei să vii?

— Acum sînt ocupat, i-am răspuns, neștiind prea bine ce ar trebui să-i spun.

Arthur a ridicat ochii spre mine cu o nedumerire copilărească; dar înainte de a putea adăuga vreo vorbă m-am trezit că însăși doamna în cauză se află la doi pași de mine.

— Gilbert, trebuie să-ți vorbesc! mi-a spus ea pe un ton de o vehemență greu stăpînită.

M-am uitat la obrazul ei palid și la ochii scînteietori, dar nu i-am răspuns nimic.

— Trebuie să-ți vorbesc o clipă, s-a rugat ea. Vino doar doi pași încoace, în lanul celălalt, a adăugat ea trăgînd cu coada ochiului la secerători, dintre care unii îi aruncau priviri pline de o curiozitate impertinentă. N-am să te rețin decît un minut...

Am trecut împreună cu ea prin deschizătura gardului viu dintre lanuri.

— Arthur, drăguțule, du-te și stringe niște campanule, uite colo, a spus doamna Graham arătîndu-i niște flori care străluceau la o oarecare distanță chiar sub gardul viu pe unde ne plimbam noi. Copilul a șovăit ca și cum i-ar fi venit greu să se îndepărteze de mine. Du-te, dragul mamei! a repetat ea cu mai multă insistență și pe un ton care, deși nu era lipsit de blîndețe, cerea o ascultare promptă.

— Ei bine, doamnă Graham, ce aveți să-mi spuneți? am întrebat-o eu cu glas calm și rece; pentru că deși vedeam că e chinuită și întristată și deși îmi era milă de ea, mă bucuram că am puterea de a o necăji.

Își aținti ochii asupra mea cu o privire care mă străpunse pînă în inimă; și totuși mă făcu să zîmbesc.

— Gilbert, nu te întreb motivul acestei schimbări, îmi zise ea cu un calm tragic. Îl cunosc prea bine: dar deși am putut să mă văd suspectată și condamnată de tot restul lumii și să suport în liniște această povară, nu pot îndura aceeași atitudine din partea ta... De ce n-ai venit să-mi asculți explicația în ziua pe care am stabilit-o pentru a ți-o da?

— Pentru că s-a întîmplat ca între timp să aflu tot ce mi-ai fi spus — și chiar și ceva in plus, după cîte cred.

— Asta e cu neputință, pentru că ți-aș fi spus absolut totul! strigă ea pe un ton pătimaș. Dar acum n-am s-o mai fac pentru că văd că nu meriți.

Și buzele ei palide tremurau de agitație.

— Și de ce nu, mă rog?

Îmi respinse zîmbetul batjocoritor cu o privire plină de indignare disprețuitoare.

— Pentru că nu m-ai înțeles niciodată sau altfel nu i-ai fi ascultat pe calomniatorii mei. Aș greși dacă aș avea încredere în tine... Nu ești bărbatul pe care mi l-am închipuit eu... Du-te! Nu-mi mai pasă ce gîndești despre mine!

S-a răsucit pe călcîie, iar eu m-am îndepărtat, pentru că mi s-a părut că asta o s-o necăjească mai mult ca orice. Și cred că am avut dreptate, fiindcă, întorcînd capul după un minut, am văzut-o pe punctul de a face cale întoarsă, ca și cum ar fi nădăjduit sau s-ar fi așteptat să mă mai găsească încă lîngă ea; apoi a rămas locului și a aruncat o privire înapoi. Ochii ei exprimau mai puțin furia cît un chin și o disperare amarnică; dar eu mi-am luat imediat un aer nonșalant și m-am prefăcut că privesc nepăsător în jur. Bănuiesc că a plecat mai departe, pentru că după ce-am mai zăbovit o vreme să văd dacă nu cumva mă strigă sau se întoarce la mine, am mai riscat încă o privire și am zărit-o la o distanță apreciabilă traversînd în grabă lanul. Micuțul Arthur alerga pe lîngă ea și părea că-i vorbește; dar ea își ținea fața întoarsă de parcă ar fi vrut să-și ascundă o emoție greu de stăpînit. Eu m-am întors la treburile mele.

Curînd însă am început să regret pripeala de care am dată dovadă părăsind-o atît de repede. Era evident că mă iubește — probabil se plictisise de domnul Lawrence și voia să-l schimbe cu mine. Iar dacă eu aș fi iubit-o și aș fi venerat-o mai puțin la început, această preferință ar fi putut să mă încînte și să mă amuze; acum însă contrastul dintre înfățișarea ei exterioară, dintre aparențe și firea ei lăuntrică, după cum bănuiam — dintre părerea mea dinainte despre ea și cea actuală — era atît de chinuitor, atît de întristător pentru sentimentele mele, încît îneca într-un adevărat potop orice alte gînduri mai senine sau mai ușuratice.

Și totuși eram curios să știu ce fel de explicație mi-ar fi dat — sau mi-ar da acum dacă aș insista s-o capăt — cît de multe ar mărturisi, și cum s-ar strădui să se scuze. Tînjeam grozav să știu ce să disprețuiesc și ce să admir la ea; cît de mult s-o compătimesc și cît de mult s-o urăsc; și, mai presus de toate, eram curios. Voiam s-o

mai văd o dată și să mă conving cît mai bine în ce lumină s-o privesc, înainte de a ne despărți. Pentru mine era, bineînțeles, pierdută pe veci; și totuși, nu puteam suporta gîndul că ne despărțisem, ultima dată, cu atîta asprime și cu atîta mihnire de ambele părți. Acea ultimă privire a ei îmi rămăsese adînc întipărită în inimă; n-o puteam uita cu nici un preț. Vai, Iar ce zevzec eram! Oare nu mă păcălise, nu mă rănise — nu-mi distrusese fericirea pe toată viața? „În sfîrșit, am s-o mai văd totuși o dată", m-am hotărît în concluzie. „Dar nu azi; astăzi și la noapte n-are decît să stea și să mediteze la păcatele ei și să fie cît de nenorocită o pofti. Mîine am să mă duc s-o mai văd o dată și să mai aflu cîte ceva despre ea. Întrevederea s-ar putea să-i fie de folos, după cum s-ar putea foarte bine să nu-i fie. În orice caz, asta va mai aduce un suflu înviorător vieții mele pe care Helen a condamnat-o la stagnare și fără îndoială ar putea să-mi mai liniștească unele gînduri chinuitoare."

Într-adevăr, a doua zi m-am dus; dar am făcut-o abia spre seară, după ce mi-am terminat treburile zilei, adică între șase și șapte; soarele, la asfințit, arunca raze roșietice asupra bătrînului conac și îi înflăcăra ferestrele cu pătrățele tocmai cînd ajungeam eu acolo, conferind clădirii o veselie neobișnuită pentru ea. Nu e nevoie să stărui asupra simțămintelor cu care m-am apropiat de altarul divinității mele de altădată, de locul acela unde roiau cu miile amintiri încîntătoare și visuri splendide, toate întunecate de un singur adevăr dezastruos.

Rachel m-a poftit în salonaș și s-a dus să-și cheme stăpîna care nu era acolo. Dar pe măsuța rotundă de lîngă scaunul cu speteaza înaltă rămăsese deschis micul ei pupitru — secretarul — și pe el se afla o carte. Colecția ei restrînsă, dar bine aleasă, de cărți, îmi era aproape la fel de cunoscută ca și a mea; acest volum însă nu-l mai văzusem pînă atunci. L-am ridicat să mă uit la el. Era *Ultimele zile ale unui filozof* de Sir Humphry Davy, și pe pagina de gardă era semnat... Frederik Lawrence. Am închis cartea, dar am păstrat-o în mînă și am rămas cu fața la ușă și cu spatele la cămin, așteptînd calm sosirea Helenei. Nu mă îndoiam cîtuși de puțin că avea să vină. Într-adevăr curînd i-am auzit pașii

în hol. Inima a început să-mi bată puternic, dar mi-am stăpînit-o cu un reproş interior şi mi-am păstrat calmul — cel puţin aparent. Helen a intrat liniştită, palidă, stăpînită.

— Cărui fapt datorez această favoare, domnule Markham ? m-a întrebat ea cu o demnitate atît de severă, deşi calmă, încît aproape că m-a descumpănit.

I-am răspuns totuşi cu un zîmbet, şi încă destul de neruşinat :

— Păi, am venit să-ţi ascult explicaţiile.

— Dar ţi-am zis că nu ţi le voi mai da. Ţi-am spus că eşti nevrednic de încrederea mea.

— Bine, mă rog — i-am răspuns, îndreptîndu-mă spre uşă.

— Stai o clipă, mi-a zis ea. E ultima dată cînd te voi mai vedea. Nu pleca încă...

Am rămas locului aşteptînd alte porunci din partea ei.

— Spune-mi te rog, a reluat ea, ce temeiuri ai pentru a crede aceste lucruri împotriva mea ? Cine ţi le-a spus ? Şi ce anume ţi s-a spus ?

Am zăbovit o clipă. Ea mi-a înfruntat privirile fără pic de şovăire, ca şi cum pieptul i-ar fi fost oţelit de conştiinţa nevinovăţiei. Era hotărîtă să afle chiar şi cele mai cumplite lucruri şi-şi pusese în gînd să le şi sfideze. „Cred că voi putea să înfrîng această îndrăzneală exagerată“, mi-am zis în sinea mea. Dar bucurîndu-mă în taină de puterea mea, mă simţeam înclinat să mă joc cu victima mea, de-a mîţa cu şoarecele. Arătîndu-i cartea pe care o mai ţineam încă în mînă şi îndreptîndu-mi degetul spre numele de pe prima pagină, dar rămînînd cu ochii aţintiţi asupra feţei ei, am întrebat-o :

— Îl cunoşti pe acest gentleman ?

— Bineînţeles, mi-a răspuns, şi un val de sînge i-a năvălit în obraji. Dacă s-a îmbujorat de ruşine sau de furie n-aş şti să spun ; părea să fie mai degrabă furie. Ce altceva mai ai să mă întrebi, domnule ?

— De cînd nu l-ai mai văzut ?

— Cine-ţi dă dreptul să mă supui la un interogatoriu în această privinţă sau în oricare alta ?

— A, nimeni! Rămîne la latitudinea dumitale dacă vrei să răspunzi sau nu. Dar acum dă-mi voie să te întreb: ai auzit ce i s-a întîmplat de curînd acestui prieten al dumitale? Pentru că dacă n-ai aflat...

— Nu accept să fiu jignită, domnule Markham! a strigat ea aproape înfuriată de maniera adoptată de mine. Așa că, dacă numai pentru asta ai venit, ai face mai bine să părăsești imediat casa.

— N-am venit ca să te jignesc; am venit să-ți ascult explicațiile.

— Și eu îți spun că refuz să ți le dau! mi-a replicat ea plimbîndu-se prin cameră, pradă unei agitații violente, cu mîinile strîns împreunate, cu răsuflarea întretăiată și cu ochii aruncînd văpăi de indignare. Nu mă voi coborî pînă acolo încît să mă justific în fața cuiva care e în stare să ia în glumă asemenea suspiciuni îngrozitoare și să se lase atît de ușor determinat să le dea crezare.

— Nu le iau deloc în glumă, doamnă Graham, i-am răspuns eu, părăsindu-mi imediat tonul de zeflemea sarcastică. Aș da nu știu ce să pot să le consider doar o chestiune pe care s-o iei în glumă! Cît despre ideea că aș fi putut să mă las ușor determinat să le dau crezare, numai Dumnezeu știe ce zevzec orb și nebănuitor am fost pînă acum, închizînd cu perseverență ochii și astupîndu-mi urechile ca să nu văd și să nu aud nimic din ceea ce amenința să-mi zdruncine încrederea în dumneata pînă cînd dovezi de netăgăduit mi-au înfrînt orbirea dragostei mele.

— Ce dovezi de netăgăduit, domnule?

— Ei bine, am să-ți spun. Îți aduci aminte de seara cînd am fost ultima dată aici?

— Da.

— Chiar și atunci ai făcut cîteva aluzii care ar fi putut să-i deschidă ochii unui om mai înțelept; dar asupra mea ele n-au avut cîtuși de puțin un asemenea efect. Eu am continuat să-ți acord încrederea mea și să fiu convins de nevinovăția dumitale, sperînd chiar și atunci cînd orice nădejde părea pierdută și compensînd cu adorația mea ceea ce nu puteam să înțeleg. Dar întîmplarea a făcut că după ce te-am părăsit m-am întors — atras pur

și simplu de o compătimire profundă și de ardoarea afecțiunii — neîndrăznind să mă vîr fățiș în sufletul dumitale, și să te deranjez, însă fiind incapabil să rezist ispitei de a mai arunca o privire pe fereastră, doar așa ca să văd ce faci; întrucît mi se păruse că te-am lăsat pradă unei mari mihniri și tulburări și într-o oarecare măsură socotind că de vină fusese lipsa de îngăduință și de tact de care dădusem mereu dovadă. Dacă am greșit, singurul lucru ce m-a îndemnat la rău a fost dragostea mea; pedeapsa ce-am primit-o a fost destul de cruntă; pentru că tocmai cînd ajunsesem la copacul acela ai ieșit în grădină cu prietenul dumitale. Nedorind să mă arăt la față în asemenea împrejurări, am rămas ascuns în umbră pînă cînd ați trecut amîndoi pe lîngă mine.

— Și ce-ai auzit din conversația noastră?

— Am auzit destule, Helen. Și a fost mai bine pentru mine că le-am auzit; fiindcă numai asemenea dovezi ar fi putut să mă vindece de dragostea mea oarbă. Întotdeauna am zis și am gîndit că n-am să cred o iotă din ce se spune împotriva ta decît dacă le voi auzi chiar din gura ta. Toate aluziile și afirmațiile celorlalți le tratam drept clevetiri ticăloase și neîntemeiate. Chiar cînd te acuzai singură mi se părea că exagerezi; și eram convins că dacă vroiai, puteai să justifici tot ce părea inexplicabil în comportarea și situația ta.

Doamna Graham încetase să se mai plimbe prin cameră. Se rezemase de cămin în partea opusă celei unde stăteam eu, și-și sprijinise bărbia în pumn. Ochii ei nu mai ardeau acum de văpăile mîniei, ci străluceau de tulburare și emoție, îndreptîndu-se uneori către mine în timp ce vorbeam, iar alteori ațintindu-se pe pereți sau asupra covorului.

— Și totuși ar fi trebuit să vii la mine și să auzi ce am de spus în apărarea mea, mi-a răspuns ea. A fost meschin și greșit din partea ta să te retragi atît de misterios și de brusc, imediat după asemenea declarații aprinse de dragoste și devoțiune, fără măcar să oferi cea mai mică justificare pentru această schimbare de atitudine. Ar fi trebuit să-mi spui de la obraz ce gîndești, chiar dacă ai fi adăugat și niște reproșuri. Ar fi fost

un lucru mult mai potrivit decît tăcerea pe care ai păstrat-o.

— Dar în ce scop ar fi trebuit să mă port astfel? N-ai fi putut să mă mulțumești mai mult în privința singurului subiect care mă preocupa. Și nici n-ai fi putut să mă faci să resping dovezile pe care mi le oferiseră propriile mele simțuri. Am dorit ca legătura noastră să se întrerupă imediat, așa cum recunoscuseși chiar tu că va fi probabil cazul dacă voi ști tot adevărul. Însă n-am vrut să-ți fac reproșuri — deși (iarăși după cum ai recunoscut și tu) ai greșit profund față de mine. Da; mi-ai făcut un rău pe care nu-l vei putea îndrepta niciodată, și nici altcineva nu va putea închide această rană, ai distrus prospețimea și perspectivele tinereții și mi-ai prefăcut viața într-un pustiu! Se prea poate să trăiesc o sută de ani, dar va fi cu neputință să-mi revin de pe urma acestei lovituri nimicitoare și nici s-o uit vreodată! De aici înainte... Zîmbești, doamnă Grahm, i-am spus eu, oprindu-mă brusc, întrerupt din declamația mea pătimașă de sentimentul indescriptibil pe care mi l-a stîrnit faptul că am văzut-o zîmbind pur și simplu în fața tabloului ruinei pe care o adusese.

— Am zîmbit? m-a întrebat ea ridicînd ochii cu gravitate. Nu mi-am dat seama. Dacă așa s-a întîmplat, n-am făcut-o în nici un caz bucurîndu-mă la gîndul răului pe care ți l-am pricinuit. Domnul mi-e martor că am trecut prin destule chinuri, pur și simplu întrezărind această eventualitate; am zîmbit probabil de bucurie că am constatat totuși la tine o oarecare profunzime a sentimentelor și a sufletului și datorită speranței că n-am greșit cu totul în aprecierea valorii tale. Dar la mine zîmbetele și lacrimile se aseamănă atît de tare! Nici unele din ele nu sînt limitate la anumite sentimente: adeseori plîng cînd sînt fericită și zîmbesc cînd sînt tristă.

S-a uitat iar la mine părînd că așteaptă un răspuns. Dar eu am continuat să tac.

— Te-ai bucura să afli că ai tras concluzii greșite? a reluat ea.

— Cum poți să pui o asemenea întrebare, Helen?

— Eu nu zic că aș putea ieși chiar basma curată (mi-a zis ea vorbind repede, dar cu glas scăzut — și se

vedea bine că inima îi bătea puternic, întrucît pieptul i se ridica de emoție), dar te-ai bucura să descoperi că sînt mai puțin vinovată decît mă crezi ?

— Orice lucru care ar avea cît de cît darul să-mi restabilească părerea bună despre tine, să justifice sentimentele pe care le mai am încă pentru tine și să ușureze chinurile regretului nespus care le însoțește, ar fi acceptate cu mult prea multă bucurie ! Abia aștept să le aud !

Obrajii începură să-i ardă și tot trupul îi tremura acum de o agitație nestăvilită. Nu rosti nici un cuvînt. Se repezi la pupitrul ei și smulse din sertar ceea ce părea să fie un album gros sau un manuscris voluminos. Rupse în grabă cîteva pagini de la sfîrșit și-mi trînti restul în brațe spunînd :

— Nu e nevoie să-l citești din scoarță-n scoarță ; totuși ia-l cu tine acasă.

Și zicînd acestea a ieșit în goană din odaie. Dar după ce am părăsit casa, pornind în josul aleii, a deschis fereastra și m-a chemat înapoi. Mi-a spus doar atît :

— Adu-l înapoi după ce-l citești ; și nu sufla nimănui o vorbă din ceea ce scrie în el. Mă încred în cinstea ta !

Înainte de a-i fi putut răspunde, închisese ferestruica și plecase din cadrul ei. Am văzut-o cum se trîntește în jilțul vechi de stejar și-și acoperă fața cu mîinile. Simțămintele ei fuseseră ațițate și biciuite pînă la un punct culminant, încît acum avea nevoia să-și caute ușurarea în lacrimi.

Gîfîind de nerăbdare, și luptînd pentru a-mi ține în frîu nădejdile, m-am grăbit spre casă. Am urcat în goană scara pînă în camera mea, după ce mai întîi mi-am făcut rost de o lumînare, deși soarele nici nu apusese încă. Apoi am închis și am zăvorît ușa, hotărît să nu îngădui nici un fel de întrerupere din partea nimănui. Așezîndu-mă în fața mesei am deschis premiul pe care-l căpătasem și m-am lăsat pradă lecturii lui — la început întorcînd în grabă paginile și spicuind cîte o propoziție ici-colo, apoi așezîndu-mă să-l citesc pe îndelete de la cap la coadă.

Il am și acum în fața mea ; și cu toate că, firește, tu n-ai putea să-l parcurgi nici măcar cu jumătate din interesul cu care l-am citit eu, îmi dau seama că nu te-ai mulțumi cu un simplu rezumat al conținutului său, așa că il vei avea în întregime — poate doar cu excepția cîtorva pasaje care au prezentat un interes trecător pentru autoarea manuscrisului sau care ar complica povestea mai curînd decît s-o lămurească. Începe oarecum brusc.

CAPITOLUL XVI

1 IUNIE 1821. ABIA NE-AM ÎNTORS la Staningley — adică ne-am întors acum cîteva zile și nu m-am așezat încă bine la locul meu — și am impresia că asta nici n-o să se întîmple vreodată. Am plecat de la Londra mai devreme decît se plănuise inițial, din pricina răului de care suferea unchiul. Mă întreb care ar fi fost rezultatul dacă am fi rămas pînă la capătul perioadei proiectate. Mi-e pur și simplu rușine de această antipatie pe care am început s-o simt dintr-o dată pentru viața de la țară. Toate îndeletnicirile mele de pe vremuri par grozav de plicticoase și monotone, distracțiile mele de altădată insipide și fără noimă. Nu-mi mai face plăcere să cînt, pentru că nu are cine să mă audă. Nu mă mai bucură plimbările pentru că n-am pe cine să întîlnesc. Nu-mi mai fac plăcere cărțile pentru că nu au puterea de a-mi reține interesul ; prin mintea mea umblă neîncetat atîtea amintiri din ultimele săptămîni, încît nu le mai pot acorda atenție cum aș vrea. Cel mai mult îmi convine desenul, pentru că în timp ce desenez pot să mă și gîndesc ; și dacă acum creațiile mele nu mai sînt văzute și de altcineva decît de mine și de cei cărora le pasă prea puțin de ele, s-ar putea totuși ca mai tîrziu, cîndva, să le mai privească și alții. Și apoi, există un chip pe care încerc neîncetat să-l pictez sau să-l schițez dar întotdeauna fără succes ; și asta mă scoate din sărite. Cît despre omul cu acest chip, nu mi-l pot smulge

din minte — și de fapt nici nu încerc vreodată s-o fac. Mă întreb dacă el se gîndește la mine; și mă întreb dacă o să-l mai revăd vreodată. Apoi s-ar putea să urmeze o serie întreagă de alte nedumeriri — întrebări la care trebuie să răspundă timpul și soarta — și care să se încheie astfel: în timp ce la tot restul se poate răspunde afirmativ, mă întreb dacă mă voi căi vreodată de acest lucru — așa cum mi-ar spune mătușa mea că se va întîmpla, în cazul cînd ar ști la ce mă gîndesc. Vai, ce limpede îmi amintesc discuția dintre noi două, în seara aceea, dinaintea plecării noastre la Londra, cînd ședeam împreună la gura sobei după ce unchiul se culcase pentru că-l apucase o ușoară criză de gută.

— Helen, spusese ea după ce stătuse o vreme pe gînduri, fără să scoată o vorbă, tu te gîndești vreodată la măritiș?

— Da, mătușico, chiar foarte adesea.

— Și întrezărești eventualitatea de a te căsători sau de a te logodi înainte de sfîrșitul sezonului monden?

— Uneori; dar nu mi se pare deloc probabil că se va întîmpla așa.

— De ce anume?

— Pentru că, după cîte-mi închipui, trebuie să fie doar foarte, foarte puțini bărbați pe lume cu care mi-ar plăcea să mă mărit; și dintre aceștia — atît de puțin numeroși — am doar o șansă dintr-o mie să cunosc vreunul; și chiar dacă l-aș cunoaște, am doar o șansă la un milion să nu fie însurat sau să mă placă și el pe mine.

— Asta nu e deloc un argument. Se prea poate să fie adevărat — și eu sper că e adevărat, că sînt foarte puțini bărbații pe care i-ai alege tu de bunăvoie și nesilită de nimeni. Într-adevăr, e greu de presupus ca tu să vrei să măriți cu cineva, pînă cînd n-ai fost cerută în căsătorie; inima unei fete nu trebuie niciodată să fie cucerită fără a i se face curte insistent. Dar dacă acest lucru s-a întîmplat — dacă fortăreața inimii ei e asediată așa cum se cuvine — în mod normal ea se predă mai devreme decît își poate da seama proprietara ei, și adeseori împotriva propriei ei înțelepciuni și în opoziție cu toate ideile ei preconcepute despre omul pe care l-ar

putea iubi. Asta în afară de cazul cînd se arată extrem de atentă și de chibzuită. Acum, Helen, țin să te previn în privința acestor lucruri și să te rog din tot sufletul să fii precautăși prudentă încă de la începutul drumului tău în viață și să nu lași să-ți fure inima primul zevzec sau ticălos care o să vrea să pună stăpînire pe ea. Vezi tu, draga mea, n-ai decît optsprezece ani; mai ai o viață întreagă înainte și nici unchiul tău, nici eu nu ne grăbim cîtuși de puțin să scăpăm de tine. Și aș putea să afirm cu convingere că pețitorii n-au să lipsească: te tragi dintr-o familie bună, ai o avere considerabilă și perspective frumoase. Iar pe de altă parte, cred că n-ar fi rău să-ți mai spun — fiindcă dacă nu ți-o spun eu, o să ți-o spună alții — că pe deasupra ești înzestrată și cu o înfățișare frumoasă — și nădăjduiesc să n-ai niciodată motive s-o regreți.

— Așa sper și eu, mătușico; dar de ce te temi de lucrul ăsta?

— Pentru că, draga mea, frumusețea este acea calitate care, aproape în egală măsură cu banii, constituie în general atracția principală pentru cei mai ticăloși dintre bărbați; de aceea are șanse de a aduce cu sine o mulțime de necazuri posesoarei ei.

— Ai avut și tu necazuri de acest gen, mătușico?

— Nu, Helen, mi-a spus ea cu un glas plin de gravitate și de repros, dar am cunoscut multe persoane care au avut. Și unele, din nebăgare de seamă, au devenit victimele nenorocite ale înșelăciunii și ipocriziei; iar altele, din pricina slăbiciunii, au căzut în capcane și în ispite prea îngrozitoare pentru a mai fi descrise.

— Ei bine, eu n-am să dau dovadă nici de lipsă de grijă, nici de slăbiciune.

— Helen! Nu te lăuda, ci mai degrabă păzește-te. Pune-ți pavăză la ochi și la urechi, pentru că prin ele se poate pătrunde în inima ta; și pune-ți altă pavăză gurii, prin care-ți vorbește inima, ca nu cumva să te trădeze într-o clipă de lipsă de vigilență. Primește cu răceală și cu calm orice fel de atenții, pînă cînd te vei fi convins și vei fi cîntărit și chibzuit cum se cuvine meritele celui se aspiră la inima ta. Și nu da voie afecțiunii tale să manifeste decît după ce a primit aprobarea

înțelepciunii. Mai întîi cercetează; apoi încuviințează; și numai în al treilea rînd iubește. Ochii tăi să fie orbi față de orice atracții din afară, urechile tale să fie surde la toate fascinațiile lingușelilor și ale vorbăriei ușuratice. Acestea nu sînt nimic — ba sînt mai rău decît nimic — sînt capcane și ascunzișuri ale diavolului ca să ducă în ispită pe cei nechibzuiți, spre propria lor distrugere. La urma urmei, ceea ce contează mai presus de toate sînt principiile morale; după ele vin înțelepciunea, onorabilitatea și bogăția cumpătată. De-ar fi să te măriți cu bărbatul cel mai frumos, mai rafinat și mai agreabil din lume, — judecat la suprafață — nici nu știi ce nenorocire ar putea să te copleșească dacă în cele din urmă ai constata că e un nemernic desfrînat sau un zevzec fără lecuire.

— Dar ce-au să se facă bieții zevzeci și desfrînați, mătușico? Dacă toate fetele s-ar lua după sfaturile tale, atunci curînd ar veni sfîrșitul lumii.

— Nu te teme, draga mea! Zevzecii și desfrînații din rîndurile bărbaților n-au să ducă niciodată lipsă de partenere, pentru că sînt tot atîtea persoane de felul lor și în rîndurile sexului frumos; dar tu trebuie să-mi urmezi sfaturile. Și să știi că asta nu e ceva de rîs, Helen — îmi pare rău să văd că iei lucrurile în glumă. Te rog să mă crezi, căsătoria e o chestiune foarte serioasă.

Și vorbea cu atîta gravitate încît cineva și-ar fi putut lesne închipui că știe toate acestea din propria ei experiență, că a suferit de pe urma lor; dar n-am mai pus nici un fel de întrebări impertinente, i-am răspuns pur și simplu:

— Asta știu, mătușico. Și știu că ceea ce spui e adevărat și plin de înțelepciune. Dar nu e nevoie să te temi pentru mine, întrucît nu numai că eu socot a fi o greșeală să te măriți cu un bărbat lipsit de minte sau moralitate, dar nici măcar n-aș fi ispitită vreodată s-o fac, pentru că n-aș putea să-l plac, chiar dacă ar fi cum nu se poate mai frumos și mai atrăgător din alte puncte de vedere. L-aș urî, l-aș disprețui, l-aș compătimi, mă rog, orice, dar de iubit nu l-aș putea iubi. Nu numai că afec-

ţiunea mea ar trebui să se bazeze pe încuviinţarea minţii, dar aşa se va şi întîmpla, negreşit, căci fără acordul înţelepciunii, nu pot să-l iubesc. Şi nici nu mai e nevoie să adaug, cred, că ar trebui să am posibilitatea să-l respect şi să-l cinstesc pe bărbatul cu care mă mărit, şi nu numai să-l iubesc, deoarece fără asta nu l-aş putea iubi. Aşadar, poţi să fii liniştită.

— Nădăjduiesc din tot sufletul să fie aşa, mi-a răspuns ea.

— Dar eu ştiu precis că aşa stau lucrurile, am insistat.

— N-ai fost încă pusă la încercare, Helen, deocamdată nu putem decît să ne manifestăm speranţa, a adăugat ea în stilul ei rece şi chibzuit.

M-a supărat destul de tare neîncrederea ei; dar, pe de altă parte, nu sînt sigură că îndoielile ei erau total lipsite de înţelepciune; mă tem că în viaţă mi-a fost mult mai uşor să-mi amintesc de sfaturile ei decît să profit de ele. Mai mult decît atît, uneori am fost împinsă pînă acolo încît să pun sub semnul întrebării temeiul dogmelor ei în aceste privinţe. Se prea poate ca sfaturile ei să fie bune, ca sfaturi, sau cel puţin în punctele lor esenţiale; dar sînt destule lucruri pe care ea le-a trecut cu vederea în calculele sale. Mă întreb dacă a fost vreodată îndrăgostită.

Mi-am început drumul în viaţă — sau prima campanie, cum îi zice unchiul — arzînd de speranţe şi închipuiri foarte luminoase — stîrnite mai ales de această conversaţie — şi plină de încredere în propria mea înţelepciune. La început m-au încîntat noutatea şi agitaţia veselă a vieţii noastre de la Londra; dar curînd am început să mă plictisesc şi să mă simt obosită de amestecul de violenţă şi constrîngere pe care-l aducea, şi să tînjesc după prospeţimea şi libertatea vieţii de acasă. Noile mele cunoştinţe, atît masculine cît şi feminine, mi-au dezamăgit aşteptările şi uneori m-au iritat, iar alteori m-au deprimat. Curînd m-am plictisit să le mai studiez particularităţile şi să rîd de slăbiciunile lor — cu atît mai mult cu cît eram obligată să-mi păstrez criticile numai pentru mine, deoarece mătuşa mea nici nu voia să le audă — iar aceste cunoştinţe — în special doamnele — păreau să fie supărător de lipsite de minte şi de inimă şi de natura-

lețe. Domnii păreau oarecum superiori, dar poate că asta se datora faptului că-i cunoșteam mai puțin — dacă nu cumva faptului că mă flatau. Însă nu m-am îndrăgostit de nici unul din ei ; și dacă atențiile lor mă încîntau o clipă, în secunda următoare mă enervau pentru că mă făceau să mă supăr pe mine însămi dezvăluindu-mi vanitatea și inspirîndu-mi teama că încep să devin și eu ca unele dintre cucoanele pe care le disprețuiam atît de aprig.

În special un gentleman mai bătrîior mă scotea din fire ; era un vechi prieten, bogat, de-al unchiului meu și am impresia că după părerea lui nu puteam face nimic mai bun decît să mă mărit cu el. Însă, pe lîngă că era bătrîn, mai era și urît și dezagreabil și tare stricat, sînt sigură ; deși mătușă-mea mă ocăra pentru că spuneam acest lucru ; numai că și ea recunoștea că domnul în cauză nu e un sfînt. Mai era și altul mai puțin antipatic deși încă și mai plicticos pentru că era favoritul mătușii care mereu mi-l vîra pe gît și îl suia în slava cerului în fața mea. Se numea domnul Boarham — dar eu prefer să-i scriu numele Bore'em [1], întrucît era un pisălog nemaipomenit. Încă și acum mă mai cuprind fiorii cînd îmi amintesc de glasul lui hiriindu-mi neîncetat în urechi în timp ce ședea lîngă mine și ținea discursuri interminabile de cîte cel puțin o jumătate de oră, amăgindu-se singur cu ideea că-mi ridică nivelul intelectual prin informații utile sau încercînd să-mi insufle propriile lui dogme și să îndrepte greșelile mele de judecată. Sau poate-și închipuia că, vorbind, se coboară la nivelul meu și mă amuză cu o conversație antrenantă. Și totuși aș putea să recunosc, că în linii mari, era un om destul de la locul lui ; dacă ar fi păstrat distanța cuvenită nu l-aș fi antipatizat niciodată. Dar așa, era aproape imposibil să mă stăpînesc, deoarece nu numai că mă supăra, vîrîndu-se în sufletul meu, ci mă și împiedica să mă bucur de o societate mai agreabilă.

Într-o seară, la un bal, mă chinuise mai rău ca de obicei, și răbdarea mea se istovise. Se părea că întreaga seară era sortită să fie insuportabilă ; tocmai dansasem

---

[1] În engleză *to bore* înseamnă „a pisa" și „ a plictisi" : *Bore'em* ar însemna : „Plictisește-i".

cu un cap sec de filfizon încrezut, după care se năpustise asupra mea domnul Boarham, avînd aerul că e hotărît să se țină scai de mine pînă la sfîrșitul petrecerii. El personal nu dansa niciodată așa că ședea acolo băgîndu-și capul în obrazul meu și lăsînd tuturor celor de față impresia că e un mare și vestit curtezan. Și în tot timpul acesta mătușa ne privea cu ochi îngăduitori, de parcă i-ar fi urat succes. Degeaba am încercat să-l alung, lăsînd frîu liber simțămintelor mele de exasperare și ajungînd să mă arăt de-a dreptul nepoliticoasă; nimic nu-l putea convinge că prezența lui e dezagreabilă. Tăcerea mea morocănoasă i se părea dimpotrivă, a fi un semn că-l ascult cu atenție, vrăjită, și asta îl făcea să vorbească și mai mult. Îmi lua răspunsurile aspre drept replici spirituale ale unei fetișcane plină de vioiciune, care nu necesită decît mici reproșuri indulgente; iar cînd îl contraziceam net nu făceam decît să torn gaz peste foc și el izbucnea cu noi valuri de argumente ca să-și sprijine dogmele, și revărsa asupra mea un potop nesfîrșit de raționamente pentru a mă copleși cu convingerile lui.

Dar printre cei prezenți exista și o persoană care părea să aprecieze mai just starea de spirit în care mă aflam. În preajma mea stătea în picioare un gentleman care de la o vreme urmărea cu atenție conversația noastră, fiind în mod evident foarte amuzat de insistențele lipsite de remușcări ale partenerului meu, precum și la enervarea mea fățișă. În sinea lui rîdea de asprimea și maliția tăioasă a răspunsurilor mele. Într-un tîrziu s-a retras însă și s-a dus la stăpîna casei — după cît se pare pentru a cere să-mi fie prezentat, întrucît curînd după aceea s-au apropiat amîndoi de mine și ea mi-a făcut cunoștință cu domnul Huntingdon, fiul unui regretat prieten al unchiului meu. Domnul Huntingdon m-a invitat la dans. Bineînțeles că am consimțit cu bucurie. El mi-a rămas partener cît am mai stat la petrecene, ceea ce n-a durat prea multă vreme fiindcă mătușă-mea, ca de obicei, a insistat foarte devreme să ne retragem.

Mi-a părut rău să plec de acolo întrucît constatasem că noua mea cunotșință e un partener foarte vesel și amuzant. În tot ceea ce spunea și făcea avea o ușurință și o

degajare grațioasă care oferea minții un sentiment de tihnă și posibilitatea de a se desfășura în voie — după atîta constrîngere și rigiditate politicoasă la care fusesem condamnată pînă atunci. Se prea poate să fi fost, într-adevăr, puțin cam prea multă îndrăzneală nesupravegheată în felul său de a se purta și de a vorbi, dar eu eram atît de bine dispusă și-i eram atît de recunoscătoare pentru că mă izbăvise de domnul Boarham, încît aceste lucruri nu mă supărau.

— Ei, Helen, acum îți place mai mult domnul Boarham ? m-a întrebat mătușă-mea cînd ne-am instalat în trăsură și am pornit spre casă.

— Mai puțin ca oricînd, i-am răspuns.

Mătușă-mea a făcut o mutră nemulțumită, dar n-a mai insistat asupra acestui subiect. După o pauză a reluat :

— Cine era domnul cu care ai dansat la urmă și care s-a dat peste cap să te ajute să-ți pui șalul ?

— Nu s-a dat deloc peste cap, mătușă ; n-a schițat nici măcar gestul pînă nu l-a văzut pe domnul Boarham venind s-o facă ; abia atunci s-a apropiat rîzînd și a spus : „Stai că te apăr eu de năpasta asta“.

— Te întreb cine era ? a stăruit mătușa pe un ton grav și glacial.

— Era domnul Huntingdon, fiul vechiului prieten al unchiului.

— L-am auzit pe unchiul tău vorbind de tînărul domn Huntingdon. Știu ce spunea : „E un băiat reușit tînărul Huntingdon, dar puțin cam ușuratic după cît am impresia“. Așa că te-aș ruga frumos să bagi bine de seamă ce faci.

— Ce înseamnă „puțin cam ușuratic“ ? am întrebat eu.

— Înseamnă lipsit de scrupule și principii morale și înclinat să săvîrșească toate păcatele tinereții.

— Dar l-am auzit pe unchiul spunînd că și el a fost un mare ușuratic în tinerețe.

Mătușa a clătinat sever din cap.

— Bănuiesc că atunci glumea, am zis eu, iar acum vorbea într-o doară — sau cel puțin eu nu pot crede că ochii aceia albaștri, zîmbitori, pot ascunde ceva rău în ei.

— Raționamentul tău, Helen, e fals! zise mătușa oftînd.

— Mă rog, dar știi, mătușico, trebuie să fim îngăduitori — și pe urmă eu nu cred că raționamentul meu e fals. Mă pricep foarte bine la fizionomiile oamenilor și întotdeauna le judec caracterul după înfățișare — nu după urîțenie sau frumusețe, ci după expresia feței. De exemplu, judecîndu-te pe tine doar după expresie aș putea spune ușor că nu ai un temperament vesel și optimist; pe fața domnului Wilmot citesc că e un bătrîn destrăbălat și nemernic, pe a domnului Boarham că nu e un partener agreabil și pe a domnului Huntingdon că nu e nici un zevzec, nici un păcătos, deși, poate, nu e un înțelept și nici un sfînt — ceea ce n-are nici o importanță pentru mine întrucît nu prea întrezăresc șansa de a-l revedea — decît cel mult ca un partener ocazional la vreo serată dansantă.

Numai că lucrurile nu s-au întîmplat întocmai, pentru că l-am reîntîlnit chiar a doua zi dimineață. A venit în vizită la unchiul meu, scuzîndu-se că n-a făcut-o mai devreme, sub cuvînt că s-a întors abia de curînd de pe continent și că pînă în seara anterioară nu aflase de sosirea unchiului meu la Londra.

Iar după aceea l-am întîlnit adeseori; uneori în public, alteori acasă, deoarece s-a arătat foarte asiduu în a-și aduce omagiile prietenului său mai vîrstnic (care însă nu se considera cine știe ce onorat de aceste atenții).

— Mă întreb ce dracu o fi vrînd băiatul ăsta de vine atît de des pe aici? zicea odată unchiu-meu. N-ai putea să ne spui tu, Helen? Ha? Nu ține cîtuși de puțin la societatea mea și nici eu la a lui — asta e sigur.

— Atunci aș prefera să i-o spui de la obraz, zise mătușa-mea.

— Cum, dar de ce? Dacă n-am eu nevoie de el, poate că are altcineva (și unchiul clipi șiret către mine). Și pe urmă să știi, Peggy, că are o avere frumușică — nu e o pradă atît de bună ca Wilmot, dar bineînțeles că Helen nici n-ar vrea să audă de o asemenea partidă; pentru că nu știu cum se face, dar babalîcii ăștia nu prea au mare succes la fete tinere — cu toți banii lor, și bașca toată experiența lor. Fac prinsoare pe ce vrei că ea ar prefera

să-l ia pe tînărul ăsta chiar și fără o para chioară mai degrabă decît pe Wilmot care se scaldă în aur. Nu-i așa, Helen ?

— Da, unchiule. Dar asta nu e cine știe ce laudă pentru domnul Huntingdon, fiindcă aș prefera să rămîn fată bătrînă și să n-am nici după ce bea apă, decît să fiu doamna Wilmot.

— Dar doamna Huntingdon ? Ai prefera aceleași lucruri mai degrabă decît să fii doamna Huntingdon ? Eh ?

— Am să-ți răspund după ce voi fi chibzuit cum se cuvine asupra acestei chestiuni.

— A, va să zică, această chestiune necesită chibzuială ! Dar haide, spune-mi — ai prefera să fii fată bătrînă — ca să nu mai zic și sărmană ?

— Asta n-aș putea să spun pînă nu mă cere cineva de nevastă.

Și am părăsit imediat încăperea ca să scap de continuarea interogatoriului. Dar peste cinci minute, uitîndu-mă de la fereastra odăii mele am dat cu ochii de domnul Boarham care se apropia de ușă. Am așteptat aproape o jumătate de oră, într-o încordare foarte neplăcută, temîndu-mă în fiecare clipă să nu fiu chemată și dorind zadarnic să-l aud că pleacă. Apoi mi-a ajuns la urechi zgomotul unor pași care urcau scările și mătușă-mea a intrat în cameră, cu un aer grav, și a închis ușa în urma ei.

— A venit domnul Boarham, Helen. Dorește să-ți vorbească.

— Vai, mătușico ! Nu poți să-i spui că nu mă simt bine ? Și adevărul e că nici nu mă simt bine cînd mă gîndesc să dau ochii cu el.

— Prostii, draga mea ! Nu e o chestiune cu care ne putem juca. A venit cu o treabă foarte importantă — să-ți ceară mîna.

— Dar sper că voi i-ați spus că nu stă în puterea voastră să i-o acordați ? Ce drept a avut să mă ceară de la altcineva înainte de a mă întreba pe mine ?

— Helen !

— Și unchiul ce-a zis ?

— A zis că el nu se amestecă în treaba asta ; dacă ție

iți face plăcere să accepți prea amabila propunere a domnului Boarham, atunci poți...

— Chiar așa a spus, „prea amabila propunere“ ?

— Ba nu ; a spus că dacă vrei să-l iei de bărbat iți dă voie ; iar dacă nu vrei, faci cum crezi de cuviință.

— A vorbit foarte chibzuit ; și dumneata ce-ai spus ?

— N-are importanță ce-am spus eu. Ce-o să zici tu — asta e întrebarea ! Acuma stă și așteaptă să-ți vorbească. Dar chibzuiește bine înainte de a da ochii cu el ; și dacă ai intenția să-l refuzi, fii bună, rogu-te, și explică-mi motivele.

— Firește că am să-l refuz, însă trebuie să mă înveți cum s-o fac, pentru că vreau să fiu politicoasă și totuși hotărîtă. Iar după ce voi fi scăpat de el am să-ți expun și motivele.

— Ai un pic de răbdare, Helen. Șezi jos o clipă și liniștește-te. Domnul Boarham nu se grăbește prea tare fiindcă nu se îndoiește cîtuși de puțin că-l vei accepta. Iar eu vreau să stau de vorbă cu tine. Spune-mi, te rog, draga mea, ce obiecții ai împotriva lui ? Negi că e un bărbat onorabil și de caracter ?

— Nu.

— Negi că e cu scaun la cap, cumsecade și vrednic de respect ?

— Nu ; se prea poate să aibă toate aceste calități, dar...

— Iarăși dar, Helen ! Cîți bărbați ca el crezi că ai să ai șansa de a întîlni în lume ? Onorabil, corect, înțelept, de treabă și respectabil ! Oare toate astea alcătuiesc un caracter de duzină, încît să poți respinge pe posesorul unor calități atît de nobile fără să șovăi măcar o clipă ? Da, da, le poți numi cu adevărat nobile, pentru că trebuie să te gîndești la înțelesul deplin al fiecăruia dintre ele și la nenumăratele virtuți fără pereche cuprinse în ele (și aș mai putea adăuga multe altele la această listă) și să nu uiți că toate acestea sînt așternute azi la picioarele tale ; stă în puterea ta să-ți asiguri pe viață această neprețuită binecuvîntare — un soț venerabil și minunat, care te iubește din toată inima, dar nu chiar atît de nebunește încît să fie orb la defectele tale și care te va călăuzi de-a lungul

întregii călătorii a vieții și-ți va fi tovarăș în fericirea eternă ! Gîndește-te că...

— Dar îl urăsc, mătușico ! i-am spus eu întrerupînd acest șuvoi neobișnuit de elocință.

— Îl urăști, Helen ? Dar poate fi ăsta un lucru creștinesc ? Să-l urăști ! Cînd el e un om atît de cumsecade !

— Nu-l urăsc ca om, ci ca soț. Ca om îl iubesc atît de mult încît îi doresc o soție mai bună decît mine — una la fel de bună ca el sau chiar mai bună — dacă acest lucru ți se pare cu putință — cu condiția ca ea să poată să-l placă ; dar eu n-aș putea nicodată să-l plac, așa că...

— Dar de ce nu ? Ce ai împotriva lui ?

— În primul rînd că are cel puțin patruzeci de ani — ba chiar mai mult, după cîte cred — pe cînd eu n-am decît optsprezece ; în al doilea rînd, e îngust la minte și cum nu se poate mai intolerant ; în al treilea rînd, gusturile și sentimentele lui se deosebesc total de ale mele ; în al patrulea rînd chipul, glasul și purtarea lui îmi sînt cît se poate de antipatice ; și, în sfîrșit, simt împotriva întregii sale persoane o aversiune peste care nu voi putea niciodată să trec.

— Atunci e de datoria ta să treci peste ea ! Și te rog să-l compari o clipă cu domnul Huntingdon și, lăsînd la o parte frumusețea (care nu contribuie cu nimic la meritele omului sau la fericirea căsniciei, și despre care ai spus chiar tu de atîtea ori că n-o socotești de mare importanță) spune-mi te rog, care e mai bun dintre ei ?

— N-am nici cea mai mică îndoială că domnul Huntingdon e un bărbat mult mai bun decît îl consideri dumneata, dar acum nu vorbim despre el, ci despre domnul Boarham. Și aș prefera să-mi petrec tinerețea și restul vieții și bătrînețea în singurătate mai degrabă decît să fiu soția lui. S-ar cădea deci să cobor chiar acum să-i spun acest lucru, ca să nu-l mai țin într-o așteptare încordată — așa că dă-mi voie să mă duc.

— Dar nu-l respinge categoric ; lui nici prin cap nu-i trece una ca asta și s-ar simți foarte ofensat. Spune-i mai degrabă că deocamdată nu te gîndești la căsătorie...

— Ba mă gîndesc.

— Sau spune-i că dorești să-l cunoști mai bine.

— Dar nu doresc deloc să-l cunosc mai bine — aș zice chiar dimpotrivă.

Și fără să mai aștept alte sfaturi sau recomandări am ieșit din cameră și m-am dus la domnul Boarham. El se plimba în sus și-n jos prin salon fredonînd crîmpeie de melodii și rozîndu-și capul bastonului.

— Scumpa mea domnișoară, mi-a zis el înclinîndu-se și zîmbindu-mi afectat, cu un aer superior și complezent, am primit permisiunea amabilă a bunului dumitale tutore...

— Știu domnule — i-am zis eu dorind să scurtez pe cît posibil această scenă — și vă sînt cît se poate de îndatorată pentru preferința manifestată de dumneavoastră, dar mă văd silită să refuz onoarea ce doriți să mi-o acordați, pentru că, după părerea mea, nu sîntem făcuți unul pentru celălalt, lucru pe care l-ați descoperi și dumneavoastră foarte curînd, dacă am face această încercare.

Mătușa mea avusese dreptate: era absolut evident că domnul Boarham nu se îndoise nici o clipă că-l voi accepta, iar ideea unui refuz categoric era departe de a-i fi trecut măcar prin minte. Era uluit — uimit de un asemenea răspuns, dar prea neîncrezător ca să se ofenseze de-a binelea. Și, după o oarecare șovăială, reveni la atac.

— Știu, draga mea, că există o diferență considerabilă între noi în ceea ce privește vîrsta, temperamentul, și poate chiar și cîteva alte lucruri. Dar dă-mi, te rog, voie să te asigur că nu mă voi arăta atît de sever încît să bag în seamă toate defectele și slăbiciunile unei firi tinere și focoase ca a dumitale. Și cu toate că le recunosc în sinea mea și chiar le critic cu o grijă părintească, rogu-te, crede-mă, că nici un îndrăgostit tînăr n-ar putea manifesta o îngăduință mai tandră față de obiectul afecțiunilor lui, decît am eu pentru dumneata. Pe de altă parte, dă-mi voie să sper că experiența mea mai îndelungată și obișnuința meditației mai serioase nu mă vor face să scad în ochii dumitale, întrucît mă voi strădui să mă port în așa fel încît toate aceste lucruri să ducă la fericirea dumitale. Ei, hai ! Ce zici ? Să lăsăm la o parte prefăcătoria și capriciile domnișoarelor și să te auzim vorbind deschis !

— Am să vorbesc deschis, însă numai pentru a repeta ceea ce am spus mai înainte şi anume că-s sigură că nu sîntem făcuţi unul pentru altul.

— Chiar aşa crezi ?

— Da.

— Dar nu mă cunoşti destul... Doreşti probabil să mă vezi mai mult... o perioadă mai îndelungată în care să...

— Nu, cîtuşi de puţin. Niciodată n-am să vă cunosc mai bine şi de fapt vă cunosc mai bine decît dumneavoastră pe mine, pentru că altfel nici cu gîndul n-aţi fi gîndit să vă legaţi viaţa de o persoană atît de nepotrivită, atît de necorespunzătoare pentru dumneavoastră din absolut toate punctele de vedere.

— Dar, scumpa mea domnişoară, eu nu caut perfecţiunea şi pot uşor scuza...

— Vă mulţumesc, domnule Boarham, dar nu vreau să abuzez de bunătatea dumneavoastră. Puteţi să vă păstraţi indulgenţa şi înţelepciunea pentru ceva mai meritoriu, care să nu le supună la o încercare atît de grea.

— Dar dă-mi voie să te rog să-ţi consulţi mătuşa ; sînt sigur că această admirabilă doamnă va...

— Am consultat-o şi ştiu că dorinţele ei coincid cu ale dumneavoastră. Dar în asemenea chestiuni importante îmi iau permisiunea de a judeca singură lucrurile ; şi nici un fel de argument sau metodă de convingere nu-mi pot schimba înclinaţiile şi nici nu mă pot face să cred că un asemenea pas e de natură să aducă fericirea mea sau a dumneavoastră. Mă şi mir cum un bărbat cu experienţa şi judecata dumneavoastră s-a putut gîndi să-şi aleagă o asemenea soţie ?

— Ha, mă rog ! — mi-a răspuns el. De asta m-am mirat şi eu uneori. Uneori mi-am zis : „Ei, Boarham, după ce umbli tu acum ? Bagă bine de seamă, băiete, ai grijă înainte de a sări ! E o fiinţă dulce şi fermecătoare, dar nu uita că lucrurile care constituie cele mai strălucitoare atracţii pentru un îndrăgostit, se dovedesc prea adesea a fi cele mai mari chinuri pentru soţ !“ Te asigur, domnişoară, că n-am făcut această alegere fără a reflecta şi a chibzui pe îndelete. Din pricina aparentei nesăbuinţe a acestei căsătorii, am petrecut multe ceasuri de nelinişte

în timpul zilei şi de nesomn în timpul nopţii ; dar în cele din urmă am ajuns la convingerea că de fapt nu e un lucru chiar aşa de imprudent. Am văzut că aleasa inimii mele are şi ea lipsurile ei, dar am crezut că printre acestea nu se numără şi tinereţea ei, care e mai degrabă o făgăduială a unor virtuţi încă neînflorite, un temei solid de a presupune că micile ei defecte de temperament şi greşeli de judecată, gîndire sau comportare, nu sînt iremediabile şi ar putea fi uşor înlăturate sau micşorate prin eforturile răbdătoare ale unui sfetnic atent şi înţelept. Iar în acele privinţe în care n-aş izbuti s-o luminez şi s-o stăpînesc, am socotit că aş putea foarte bine să încerc s-o iert ţinînd seama de numeroasele ei calităţi. Aşadar, mult iubita mea fetiţă, de vreme ce eu sînt mulţumit, nu văd de ce ar trebui să ai tocmai dumneata obiecţii — sau cel puţin de ce cu gîndul la avantajul meu ?

— Dar ca să vă spun adevărul, domnule Boarham, eu obiectez în special cu gîndul la propriul meu avantaj ; aşa că mai bine... să lăsăm baltă subiectul (şi era să adaug : „pentru că e cum nu se poate mai inutil să-l continuăm“ dar el, încăpăţinîndu-se, m-a întrerupt cu cuvintele) :

— Şi de ce mă rog ? Te-aş iubi, te-aş înconjura cu atenţiile mele, te-aş ocroti etc., etc.

N-am să mă mai ostenesc să aştern pe hîrtie relatarea tuturor celor petrecute între noi. E suficient să spun că domnul Boarham s-a dovedit tare enervant şi foarte greu de convins că eu chiar cred ceea ce spun şi că sînt cu adevărat atît de îndărătnică şi de oarbă faţă de propriile mele interese încît nu există nici cea mai mică şansă ca el sau mătuşa mea să fie vreodată în stare să-mi înfrîngă obiecţiile. De fapt, nici nu sînt sigură că am izbutit pînă la urmă, deşi — plictisită şi istovită de revenirea lui insistentă la aceeaşi idee şi de repetarea de nenumărate ori a aceloraşi şi aceloraşi argumente, ceea ce mă silea să dau şi eu aceleaşi răspunsuri — într-un tîrziu l-am înfruntat brusc şi aspru şi ultimele mele cuvinte au fost :

— Vă spun limpede şi răspicat că lucrul e cu neputinţă. Nici un fel de considerente nu mă pot determina să fac o căsătorie contra înclinaţiilor mele fireşti. Vă respect — sau cel puţin v-aş respecta dacă aţi binevoi să vă

purtați ca un om înțelept — dar nu vă pot iubi și n-aș putea niciodată să vă iubesc — și cu cît vorbiți mai mult, cu atît mă îndepărtați mai tare de dumneavoastră ; așa că vă rog frumos să nu mai insistați.

Drept care mi-a spus la revedere și s-a retras, fără doar și poate descumpănit și ofensat ; dar cu siguranță că asta nu era vina mea.

CAPITOLUL XVII

A DOUA ZI M-AM DUS CU UNCHIUL și mătușa la un dineu în casa domnului Wilmot. La el stăteau două reprezentante ale sexului frumos : nepoata lui, Anabella, o strălucitoare și cuceritoare fată — sau mai degrabă tînără — de vreo douăzeci și cinci de ani, prea mare cochetă pentru a se căsători, după cum afirma chiar ea, dar foarte admirată de bărbați care o decretau unanim o femeie splendidă — și blînda ei verișoară, Milicent Hargrave, care m-a plăcut foarte tare, luîndu-mă drept o ființă mult mai bună decît eram. Și eu la rîndul meu am plăcut-o foarte tare. Am s-o exclud cu desăvîrșire pe biata Milicent din criticile mele generale îndreptate împotriva cunoștințelor mele feminine. Dar nu datorită ei sau verișoarei ei am pomenit de această serată, ci datorită altui musafir al domnului Wilmot, și anume domnul Huntingdon. Am motive serioase să-mi amintesc de prezența lui acolo, pentru că a fost ultima dată cînd l-am văzut.

N-a stat lîngă mine la masă, întrucît soarta a vrut ca lui să i se dea în grijă o văduvă bătrînă și corpolentă și ca eu să fiu condusă în sufragerie de domnul Grimsby, un prieten de-al lui, dar un bărbat care-mi era tare antipatic : avea în înfățișarea lui ceva sinistru, iar în comportare un amestec de ferocitate ascunsă și de nesinceritate grețoasă, pe care nu le puteam suporta. În treacăt fie spus, ce obicei plictisitor și supărător e ăsta — una dintre numeroasele surse de enervare cumplită din această viață

ultracivilizată : dacă domnii trebuie neapărat să le conducă pe doamne în sufragerie de ce să nu-și poată alege pe cea care le place cel mai mult ?

Și totuși, nu sînt sigură că domnul Huntingdon m-ar fi luat pe mine dacă ar fi avut libertatea de a-și face singur alegerea. E foarte posibil s-o fi preferat pe domnișoara Wilmot, pentru că ea se arăta înclinată să-i absoarbă pe de-a-ntregul atenția, iar el nu părea să aibă nimic împotrivă să-i aducă omagiul solicitat de ea. Sau cel puțin asta era impresia pe care mi-o făceau cînd îi vedeam vorbind și rîzînd împreună și schimbînd priviri peste masă, neglijîndu-i, și în mod evident, jignindu-i pe vecinii lor respectivi. La fel și după aceea, cînd bărbații au revenit în mijlocul nostru, în salon, iar domnișoara Wilmot, imediat după intrarea lui, l-a strigat cu glas tare ca să arbitreze o dispută dintre ea și o altă doamnă ; el a răspuns cu multă grabă și promptitudine la chemare și fără o clipă de șovăială a dat verdictul în favoarea ei, deși după părerea mea n-avea cîtuși de puțin dreptate, iar apoi a rămas să flecărească foarte familiar cu ea și cu un grup de alte cucoane. În acest timp eu ședeam împreună cu Milicent Hargrave, în capătul celălalt al încăperii, trecînd în revistă cîteva desene de-ale ei și, la rugămintea ei insistentă, ajutînd-o cu observațiile mele critice și cu sfaturile mele. Dar în ciuda eforturilor pe care le făceam de a rămîne cît mai calmă, atenția mea fugea mereu de la desene către grupul cel vesel și în pofida dorințelor rațiunii mele, simțeam cum îmi sporește mînia și fără îndoială îmi pălesc obrajii ; Milicent, remarcînd că trebuie să mă fi plictisit de mîzgălelile ei, m-a rugat să mă alătur acum celorlalți și să amîn pentru altă ocazie cercetarea restului schițelor. Dar tocmai cînd o asiguram că n-am nici o dorință de a mă duce la musafiri și că nu sînt plictisită, însuși domnul Huntingdon s-a apropiat de măsuța rotundă la care ne aflam.

— Ale dumitale sînt ? a întrebat el ridicînd neglijent una dintre schițe.

— Nu, ale domnișoarei Hargrave.

— A, da ? Ei, stai să ne uităm totuși la ele.

Şi, nebăgînd în seamă protestele domnişoarei Hargrave cum că n-ar merita să fie privite, îşi trase un scaun lîngă mine şi primind desenele unul cîte unul din mîna mea, le examină pe rînd şi le aruncă pe masă, dar nu spuse un cuvînt despre ele, deşi vorbea neîncetat. Nu ştiu ce-o fi zis Milicent Hargrave despre o asemenea purtare, dar mie mi se păru conversaţia lui extrem de intersantă, deşi după cum am descoperit ulterior, cînd am ajuns s-o analizez, ea se mărginea în special la zeflemisirea diferiţilor membri ai societăţii prezente. Şi cu toate că el a făcut vreo cîteva observaţii inteligente, şi unele extrem de amuzante, nu cred că în ansamblu conversaţia lui ar părea cine ştie ce reuşită dacă ar fi s-o aştern aici, pe hîrtie, aşa lipsită de sprijinul ocazional al privirilor, tonului, gesturilor şi al acelui farmec inefabil, dar permanent, care arunca un nimb de lumină în jurul tuturor lucrurilor pe care le spunea şi le făcea, şi datorită căruia era o încîntare să-i priveşti faţa şi să asculţi muzica glasului său, chiar dacă n-ar fi spus decît nimicuri şi prostii. Tocmai de aceea m-am supărat atît de tare pe mătuşa-mea cînd a pus capăt acestei bucurii venind, foarte calmă şi hotărîtă, spre noi sub cuvînt că vrea să vadă desenele — de care puţin îi păsa de fapt şi la care nici nu se pricepea cîtuşi de puţin. În timp ce se prefăcea că le priveşte i s-a adresat domnului Huntingdon, compunîndu-şi cea mai rece şi mai dezagreabilă mutră pe care şi-o putea lua, şi dînd drumul la o serie întreagă de întrebări şi remarci banale şi supărător de rigide, anume ca să-i abată atenţia de la mine — şi, după cîte mi s-a părut, anume ca să mă supere. Întrucît parcursesem întreg albumul i-am lăsat discutînd — fără să mă gîndesc măcar o clipă cît de ciudat ar putea să pară gestul meu, — şi m-am aşezat pe o canapea, departe de restul societăţii, la început, pur şi simplu, pentru a mă lăsa pradă supărării de moment, iar apoi pentru a-mi savura în linşte gîndurile.

Dar n-am fost lăsată multă vreme singură deoarece domnul Wilmot — cel mai puţin binevenit dintre toţi bărbaţii — a profitat de izolarea mea pentru a se istala lîngă mine. Mă măgulisem cu gîndul că în toate ocaziile anterioare îi respinsesem atît de bine avansurile, încît nu

mai aveam de ce să mă tem din pricina nefericitei lui preferințe pentru mine; dar se pare că mă înșelasem, atît de mare îi era încrederea — fie în bogăția lui, fie în rămășițele forței sale de atracție — și atît de fermă îi era convingerea că femeile sînt slabe din fire, încît s-a considerat îndreptățit să reia ofensiva. A făcut-o cu o ardoare reînnoită, înflăcărată și de cantitatea de vin pe care o băuse — ceea ce-l făcea de o mie de ori mai dezgustător. Dar oricît de multă oroare îmi inspira în momentul acela, nu voiam să fiu nepoliticoasă cu el întrucît eram în casa lui și tocmai mă bucuram de ospitalitatea ce mi-o oferise. Pe de altă parte, nici nu mă pricepeam să resping în mod politicos, dar hotărît, un bărbat. Și chiar dacă aș fi știut s-o fac, nu mi-ar fi fost de prea mare folos, pentru că el avea o minte mult prea grosolană ca să simtă un refuz care nu era la fel de limpede și categoric ca propria lui nerușinare. Consecința a fost că a devenit din ce în ce mai scîrbos în insistențele lui amoroare și din ce în ce mai respingător în înfierbîntarea lui, așa că fusesem împinsă pînă la culmea disperării; tocmai eram pe punctul de a spune Dumnezeu știe ce, cînd am simțit că mîna mea atîrnată de brațul canapelei e prinsă deodată de o altă mînă și strînsă cu delicatețe, dar cu multă căldură. Instinctiv am ghicit cine face acest lucru și, ridicînd ochii, am fost mai degrabă încîntată decît mirată să-l văd pe domnul Huntingdon revărsîndu-și zîmbetul asupra mea. Mi s-a părut că-mi întorc privirile de la nu știu ce diavol din purgatoriu către un înger al luminii venit să-mi vestească sfîrșitul răstimpului de chinuri.

— Helen, mi-a zis el (adeseori îmi spunea Helen și eu nu m-am supărat niciodată de libertatea pe care și-o lua), aș vrea să te uiți la tabloul ăsta. Sînt convins că domnul Wilmot te va scuza o clipă.

M-am ridicat în mare grabă. El mi-a prins brațul într-al lui și m-a condus de-a curmezișul camerei către o splendidă pînză a lui Van Dyke pe care o observasem înainte, dar nu o cercetasem îndeajuns. După ce am contemplat-o în tăcere o clipă, tocmai începeam să-i comentez frumusețile și particularitățile, cînd, strîngîndu-mi în

jeacă mina pe care o păstrase încă într-a lui, m-a întrerupt cu următoarele cuvinte :

— Lasă în pace tabloul, că nu pentru el te-am adus aici ; am vrut doar să te scap de destrăbălatul ăla bătrîn și ticălos de colo care se uită acum cu aerul că ar vrea să-mi ceară satisfacție pentru acest afront.

— Îți rămîn foarte îndatorată, i-am spus. E a doua oară cînd mă izbăvești de o asemenea societate dezagreabilă.

— Nu e cazul să-mi fii prea recunoscătoare, mi-a răspuns. N-am făcut-o numai din amabilitate față de dumneata, ci parțial și din dorința de a-i necăji pe cei ce te torturează. Așa că sînt încîntat cînd le pot face un deserviciu babalîcilor, deși nu cred că am motive prea grave să-mi fie frică de ei ca rivali. Sau crezi că am, Helen ?

— Știi bine că-i detest pe amîndoi.

— Și pe mine ?

— Pe dumneata n-am nici un motiv să te detest.

— Dar care-ți sînt sentimentele față de mine ? Helen... vorbește ! Cu ce ochi mă privești ?

Și din nou îmi strînse mîna ; dar m-am temut că purtarea lui denotă mai mult conștiința puterii pe care o exercită decît tandrețe ; impresia mea era că n-avea nici un drept să smulgă de la mine mărturisirea unui sentiment cînd el personal nu făcuse nici o asemenea confesiune, așa că nu prea știam ce să-i răspund. În cele din urmă i-am spus :

— Dar dumneata cu ce ochi mă privești ?

— Îngerul meu dulce, te ador ! Te...

— Helen, vino te rog încoace o clipă, răsună limpede glasul scăzut al mătușii mele, aflată la un pas de noi. Cînd l-am părăsit, mormăia blesteme împotriva îngerului său rău.

— Da, mătușico, ce este ? Ce dorești ? am întrebat-o urmînd-o pînă în dreptul ferestrei.

— Doresc să stai cu ceilalți musafiri, acolo unde ți-e locul, mi-a răspuns ea privindu-mă cu severitate. Dar te rog să mai zăbovești o clipă aici pînă cînd îți mai scade puțin îmbujorarea aceasta supărătoare și pînă ce ochii tăi

își vor recăpăta expresia firească. Mi-ar fi rușine dacă te-ar vedea cineva în starea în care te afli.

Bineînțeles o asemenea observație n-a avut darul să micșoreze „îmbujorarea supărătoare“ ; dimpotrivă, am simțit cum fața mi se împurpurează de văpăi invecite aprinse de un tumult de emoții, dintre care cea predominantă era furia crescînd a indignării. Dar nu i-am răspuns nimic, ci doar am dat la o parte perdeaua și am privit afară în noapte, sau mai bine zis în piața luminată de felinare.

— Domnul Huntingdon te cerea de nevastă, Helen ? a întrebat mult prea vigilenta mea rudă.

— Nu.

— Dar atunci ce spunea ? Vorbele pe care le-am auzit cam așa sunau.

— Nu știu prea bine ce mi-ar fi zis dacă nu l-ai fi întrerupt dumneata.

— Și spune-mi, Helen, l-ai fi acceptat dacă te-ar fi cerut de nevastă ?

— Bineînțelescă nu, fără a vă fi consultat pe dumneata și pe unchiul.

— A ! Îmi pare bine, draga mea, că ți-ai păstrat măcar atîta înțelepciune. Ei — adăugă ea după o pauză de o clipă — acuma socot că pentru o seară ai atras destul privirile oamenilor. După cîte văd, cucoanele se uită la noi cu ochi curioși. Am să mă duc la ele. Să vii și tu cînd vei fi destul de calmă ca să-ți recapeți înfățișarea obișnuită.

— Dar sînt destul de calmă.

— Atunci vorbește mai ușurel ; și nu avea aerul ăsta malițios, îmi zise mătușa pe un ton liniștit, dar enervant. Curînd ne vom întoarce acasă și atunci voi avea multe să-ți spun — adăugă ea cu o solemnitate plină de subînțelesuri.

Așadar, ducîndu-mă acasă, eram pregătită pentru o predică înspăimîntătoare. În timpul scurtei noastre călătorii cu trăsura nici una dintre noi n-a spus mare lucru Dar de îndată ce am intrat în camera mea și m-am trîntit într-un fotoliu, ca să meditez la întîmplările zilei, mătușa a venit după mine și după ce a trimis-o de acolo pe Ra

chel, care îmi punea, cu grijă, la păstrare podoabele, a închis uşa. Trăgîndu-şi un scaun lîngă mine — sau mai bine zis în unghi drept cu al meu — s-a aşezat. Cu tot respectul cuvenit, i-am oferit locul meu mult mai comod. Dar ea l-a refuzat şi a deschis astfel discuţia :

— Helen, îţi aminteşti de conversaţia noastră din penultima seară înainte de plecarea de la Staningley ?

— Da, mătuşico.

— Şi-ţi aduci aminte că te-am prevenit să nu laşi să-ţi fure inima vreunul dintre cei care nu merită s-o stăpînească ? Şi să nu înconjuri cu afecţiunea ta o persoană care nu e demnă de aprobare, dacă raţiunea şi judecata nu-şi dau acordul ?

— Da, însă raţiunea mea...

— Iartă-mă, te rog : să-ţi mai aduci aminte cum m-ai asigurat că n-o să am nici un prilej de nelinişte din pricina ta ? Că nu vei fi niciodată ispitită să te măriţi cu un bărbat lipsit de înţelepciune sau de scrupule, indiferent cît de frumos sau de fermecător ar putea fi, deoarece n-ai fi în stare să-l iubeşti, ci ai avea pentru el doar ură, dispreţ, milă — orice numai dragoste nu. Nu sînt exact astea vorbele tale de atunci ?

— Da, însă...

— Şi n-ai spus că afecţiunea ta trebuie să se întemeieze pe aprobarea minţii ; că dacă n-ai putea să înconjuri persoana respectivă cu aprobare şi cinstire şi respect ai fi incapabilă s-o iubeşti ?

— Ba da, însă de data asta îl aprob, îl cinstesc şi-l respect...

— Cum aşa, draga mea ? Domnul Huntingdon este un bărbat cumsecade ?

— E un om mult mai bine decît ţi-l închipui.

— Ceea ce spui n-are nici o noimă. Eu te întreb dacă e un om cumsecade ?

— Da, în unele privinţe. E foarte agreabil.

— Dar e un om cu principii sănătoase ?

— Poate că nu chiar aşa ; dar asta nu e din cauză că n-ar avea judecată. Dacă ar avea pe cineva care să-l sfătuiască şi să-i amintească ce e bine de făcut...

— Tu crezi că el ar învăța și probabil că ai fi gata oricind să-ți asumi sarcina de a-i fi povățuitoare? Dar, draga mea, el este — cred — cu cel puțin zece ani mai mare decît tine și deci cum se face că tu ești atît de precoce în ceea ce privește perfecțiunea morală?

— Mulțumită dumitale, mătușico, am fost binecrescută și am avut întotdeauna dinaintea mea exemple frumoase — lucru care, foarte probabil, nu s-a întîmplat și cu el; și pe lingă asta, el are un temperament foarte vioi și o fire veselă și pripită, pe cînd eu sînt înclinată de la natură către reflecție.

— Ei poftim, acuma prin propria ta mărturisire ai arătat că el e lipsit de înțelepciune și de principii sănătoase...

— Atunci înțelepciunea și principiile mele îi stau la dispoziție și le voi pune în slujba lui...

— Asta sună foarte prezumțios, Helen! Ești atît de înfumurată încît crezi că ai aceste calități într-o măsură îndestulătoare pentru amîndoi; și-ți închipui că destrăbălatul tău vesel și nesocotit s-ar lăsa călăuzit de o fetișcană ca tine?

— Nu; nici n-aș dori să-l călăuzesc; dar cred că aș putea avea destulă influență pentru a-l cruța de anumite greșeli și aș socoti că nu mi-am irosit zadarnic viața dacă mi-aș petrece-o făcînd eforturi pentru a salva de la ruină o fire atît de nobilă. El mă ascultă întotdeauna cu atenție cînd îi vorbesc serios (și eu îmi iau foarte des îndrăzneala de a-l ocărî pentru obiceiul lui de a vorbi într-o doară). Uneori zice că dacă m-ar avea de-a pururi alături de el n-ar face și n-ar spune niciodată vreun lucru rău și că o scurtă conversație cu mine, în fiecare zi, ar face din el pur și simplu un sfînt. Se prea poate să fi fost în parte glumă și în parte lingușeală, dar oricum...

— Dar oricum, tu crezi că ăsta ar putea să fie adevărul?

— Dacă cred totuși că există o părticică de adevăr în aceste vorbe, o fac nu numai din pricina încrederii în propriile mele puteri, ci datorită încrederii în bunătatea cu care l-a înzestrat natura. Și știi, mătușico, n-ai nici

un drept să-l numești destrăbălat; e departe de a fi așa ceva.

— Cine ți-a mai spus și asta, draga mea? Ce-a fost povestea aceea despre legătura lui cu o femeie măritată — lady cum îi zice — parcă chiar domnișoara Wilmot ți-a povestit deunăzi istoria?

— Era o minciună, o minciună! am strigat. Nu cred o iotă din toată povestea asta.

— Așadar, socoți că e un tînăr virtuos și cu o purtare frumoasă?

— Nu știu nimic concret cu privire la viața lui. Știu doar că n-am auzit nimic categoric împotriva lui — sau în orice caz nici un lucru care putea fi dovedit. Și atîta vreme cît oamenii nu-și pot dovedi acuzațiile calomnioase, refuz să-i cred. Și eu asta știu, că dacă a făcut unele greșeli, e vorba de lucruri obișnuite pentru tineret, lucruri cărora nimeni nu le dă nici o atenție. Pentru că văd că toată lumea îl place și toate mamele îi zîmbesc, iar fiicele lor — și chiar domnișoara Wilmot personal — se arată prea bucuroasă să-i poată atrage atenția.

— Helen, e posibil ca lumea să socoată aceste păcate scuzabile; se prea poate ca unele mame, lipsite de principii sănătoase, să se dea peste cap pentru a pune mîna pe un tînăr bogat, fără să țină seama de caracterul sau reputația lui. Și se prea poate ca niște fetișcane fără minte să se bucure că sînt în stare să cîștige zîmbetele unui gentilom atît de chipeș, fără a-și da osteneala să pătrundă dincolo de pojghița de suprafață. Dar eram convinsă că tu ai mai multă înțelepciune, că vezi cu ochi mai buni decît ele și că nu ai judecata lor pripită. Nu credeam că tu vei socoti aceste păcate niște mici greșeli scuzabile.

— Și nici n-o fac, mătușico; dar dacă urăsc păcatele, îl iubesc pe păcătos; și aș face tot ce-aș putea pentru mîntuirea lui, chiar dacă am presupune că bănuielile tale sînt, în linii mari, adevărate — ceea ce nu cred și nu voi crede niciodată.

— Ei bine, draga mea, întreabă-l pe unchiul tău în ce fel de companie se învîrte domnul Huntingdon — în-

treabă-l dacă nu e adevărat că s-a înhăitat cu o ceată de tineri depravați pe care-i numește prietenii lui — veselii lui tovarăși de chefuri. Cea mai mare plăcere a lor este să se bălăcească în vicii și să se ia la întrecere pentru a vedea care poate alerga mai repede și mai departe pe poteca pierzaniei.

— Atunci îl voi salva din ghearele lor.

— Vai, Helen, Helen ! Tu nici nu-ți dai seama ce nenorocire ar fi să-ți unești soarta cu cea a unui om ca el !

— Mătușico, am atîta încredere în el, în ciuda tuturor lucrurilor pe care mi le spui, încît cu dragă inimă mi-aș risca propria fericire pentru șansa de a i-o asigura pe a lui. Sînt hotărîtă să las bărbații mai buni pe seama acelor femei care nu se gîndesc decît la propriile lor avantaje. În cazul cînd a greșit vreodată, voi considera că viața mea n-a fost inutilă dacă o voi dedica mîntuirii lui de consecințele erorilor săvîrșite mai demult, dacă mi-o voi închina strădaniei de a-l readuce pe poteca virtuții.

Aici discuția s-a încheiat pentru că în acest moment s-a auzit glasul unchiului meu care striga tare, din camera lui, chemînd-o pe mătușica să vină la culcare. Unchiul era prost dispus în seara aceea pentru că i se agravase criza de gută. Îl chinuia din ce în ce mai rău de cînd venisem de la Londra, așa că a doua zi dimineață mătușa a profitat de această împrejurare pentru a-l convinge să se întoarcă imediat la țară, fără să mai aștepte sfîrșitul sezonului monden. Doctorul lui a sprijinit și a întărit argumentele aduse de ea, și contrar obiceiurilor binecunoscute, ea a grăbit atît de tare pregătirile pentru drum (după cîte cred, mai mult cu gîndul la binele meu decît la al unchiului) încît peste foarte puține zile am plecat ; așa că nu l-am mai văzut pe domnul Huntingdon. Mătușa mea se felicită pentru înțelepciunea ei, socotind că-l voi uita curînd — de fapt poate chiar crede că l-am și uitat, întrucît nu pomenește niciodată de el. N-are decît să gîndească și de aici înainte la fel, pînă cînd îl voi revedea — de-o fi să se mai întîmple vreodată acest lucru. Tare mă întreb dacă va fi așa ?

CAPITOLUL XVIII

25 AUGUST. ACUM MI-AM RELUAT șirul banal al îndeletnicirilor mele și al distracțiilor zilnice — fiind destul de mulțumită și de veselă, dar continuînd să aștept cu nerăbdare primăvara, în speranța de a reveni la Londra, nu pentru petrecerile și veselia ei, ci pentru șansa de a-l întîlni din nou pe domnul Huntingdon ; el continuă totuși să fie veșnic prezent în gîndurile și visurile mele. În toate ocupațile mele, orice fac, orice văd, orice aud, totul are în ultimă instanță legătură cu el. Orice pricepere sau cunoștințe noi asimilez, urmează să fie puse, într-o bună zi în slujba folosului său, distracției lui ; orice noi frumuseți descopăr în natură sau artă, urmează să fie zugrăvite pentru a le oferi ochilor lui sau înmagazinate în memoria mea pentru a i le dezvălui lui, cîndva, în viitor. Cel puțin asta e speranța pe care o nutresc, închipuirea ce-mi luminează calea singuratică. La urma urmei se prea poate să fie doar o flăcăruie ca acelea care joacă deasupra mlaștinilor, dar nu poate face nici un rău nimănui, dacă o urmăresc cu ochii și mă bucur de licărirea ei atîta vreme cît nu mă abate din drumul pe care trebuie să-l urmez. Și cred că nici nu mă va abate vreodată, întrucît am meditat profund la sfaturile mătușii și acum văd limpede ce nebunie ar fi să-mi irosesc ființa aruncînd-o în brațele unei persoane nedemne de toată dragostea pe care o pot oferi și incapabilă să răspundă la cele mai frumoase și mai adînci sentimente ale străfundurilor inimii mele. Atît de limpede îmi dau seama de aceste lucruri, încît chiar dacă l-aș revedea și dacă el și-ar mai aminti de mine și m-ar mai iubi (ceea ce, vai ! e prea puțin probabil, cînd ne gîndim în ce lume se învîrte și de cine e înconjurat) și dacă m-ar cere de nevastă — sînt hotărîtă să nu consimt pînă ce nu voi ști cu siguranță care din cele două păreri despre el este mai aproape de adevăr : a mătușii sau a mea. Pentru că dacă a mea e complet greșită, înseamnă că nu pe el îl iubesc, ci pur și simplu o plăsmuire a închipuirii mele. Dar cred că nu e greșită — nu, nu — există ceva

tainic — un instinct ascuns care mă asigură că am dreptate. El are un fond bun: și ce încîntare să-l dezvălui! Dacă s-a rătăcit, ce fericire să-l poți aduce pe calea cea dreaptă! Dacă acum e expus influenței dăunătoare a unor prieteni ticăloși care-l pot corupe, ce glorie va fi să-i izbăvesc de ei! O! Măcar de-aș putea să cred că cerul mi-a încredințat această misiune!

Azi e întîi septembrie; dar unchiul meu a poruncit paznicului de vînătoare să cruțe potîrnichile pînă cînd vor veni domnii.

— Care domni? am întrebat eu la auzul acestor cuvinte.

Era vorba de un mic grup de gentlemani pe care-i invitase unchiul să vîneze pe domeniile lui. Unul era prietenul său, domnul Wilmot, iar altul domnul Boarham, prietenul mătușii. În momentul acela vestea mi s-a părut îngrozitoare, dar toate regretele și spaimele au pierit ca prin farmec cînd am auzit că a treia persoană urma să fie domnul Huntingdon! Bineînțeles, mătușica e foarte pornită împotriva sosirii lui; s-a străduit din răsputeri să-l convingă pe unchiul să nu-l mai invite; dar acesta, rîzînd de obiecțiile ei, i-a spus că toată vorbăria e de pomană, întrucît păcatul e de acum săvîrșit; îi poftise pe Huntingdon și pe prietenul său, lordul Lowborough, înainte de plecarea noastră de la Londra și acum nu mai rămînea nimic altceva de făcut decît să stabilească ziua sosirii lor. Va să zică venirea domnului Huntingdon e în afară de orice primejdie și pot fi sigură că-l voi vedea. Nu-mi pot da pe față bucuria. De fapt îmi vine foarte greu să mi-o ascund de ochii mătușii; dar nu vreau s-o tulbur cu sentimentele mele pînă cînd nu știu precis dacă se cuvine sau nu să le dau frîu liber. În cazul cînd voi constata că este categoric de datoria mea să le înăbuș, atunci ele nu vor tulbura pe nimeni decît pe mine însămi. Iar dacă voi simți că am cu adevărat dreptate să mă las pradă acestei afecțiuni, atunci voi putea brava orice, chiar și mînia și supărarea persoanei celei mai apropiate de mine, de dragul obiectului acestei afecțiuni. Cu siguranță îmi voi putea da seama curînd de adevăr. Dar musafirii nu vin decît pe la jumătatea lunii.

Urmează să avem în vizită şi două reprezentante ale sexului frumos : domnul Wilmot îşi va aduce nepoata şi pe verişoara ei, Milicent. După cîte bănuiesc, mătuşa mea consideră că societatea lui Milicent şi exemplul salutar al comportării ei blînde şi al spiritului ei modest şi maleabil, îmi vor fi de mare folos. Iar în ceea ce-o priveşte pe domnişoara Wilmot, ea e destinată probabil — în mintea mătuşii — să fie un fel de contra-atracţie care să abată de la mine atenţia domnului Huntingdon. Nu-i mulţumesc cîtuşi de puţin pentru acest lucru ; dar mă voi bucura de prezenţa lui Milicent : e o fată bună şi dulce şi aş da nu ştiu ce să fiu ca ea — sau cel puţin să semăn cu ea mai mult decît acum.

19 septembrie. Au sosit. Au venit alaltăieri. Domnii sînt toţi plecaţi la vînătoare, iar fetele sînt în salonaş şi lucrează împreună cu mătuşa mea. Eu m-am retras în bibliotecă pentru că sînt foarte nefericită şi vreau să rămîn singură. Cărţile nu izbutesc să mă distreze ; aşadar, am deschis pupitrul, şi voi încerca să văd ce izbutesc să fac descriind în amănunt pricina neliniştii mele. Această hîrtie îmi va sluji de prieten şi confident în urechea căruia pot să torn preaplinul inimii mele. Jurnalul n-o să mă compătimească pentru necazuri, dar pe de altă parte nici n-o să repete vorbele mele : aşadar, poate că e cel mai bun prieten pe care-l puteam găsi în acest scop.

Mai intîi, să vorbesc despre sosirea lui : cum am stat la fereastră şi am pîndit timp de aproape două ore pînă cînd a intrat pe poarta parcului (deoarece toţi au veni înaintea lui) şi cît de profundă îmi era dezamăgirea la sosirea fiecăruia dintre oaspeţi pentru că nu vedeam trăsura lui. Mai întîi a venit domnul Wilmot cu domnişoarele. Cînd Milicent s-a dus în camera ei mi-am părăsit timp de cîteva minute postul de observaţie ca să-i fac o scurtă vizită şi să întreţin o mică conversaţie cu ea. Între timp ne împrietenisem foarte tare fiindcă de la despărţirea noastră schimbasem între noi mai multe epistole lungi. Revenind la fereastră am văzut în faţa uşii o altă trăsură. Oare era a lui ? Nu ; era şareta simplă, în culori întunecate, a domnului Boarham ; iată-l şi pe acest domn

pe scările casei, supraveghind cu multă grijă descărcarea numeroaselor lui bagaje de tot felul. Vai, ce calabalîc! Ai fi zis că intenţionează să facă o vizită de cel puţin şase luni. Apoi a trecut un timp îndelungat pînă a sosit caleaşca lordului Lowborough. Mă întreb dacă ăsta o fi unul din prietenii aceia desfrînaţi ai lui? Mă tem că nu, pentru că sînt sigură că nimeni n-ar putea spune despre el că e un chefliu vesel, un băiat de viaţă; şi pe urmă are o înfăţişare atît de sobră şi o comportare atît de potrivită pentru un gentleman, încît nu pare să merite asemenea bănuieli. E un bărbat înalt, slab şi sumbru, cam între treizeci şi patruzeci de ani, cu o înfăţişare de om cam bolnăvicios şi ros de griji.

În cele din urmă şi-a făcut apariţia şi faetonul uşor al domnului Huntingdon, mergînd vesel pe pajiştea din faţa casei. L-am zărit doar o clipă, întrucît nici nu s-au oprit bine caii că el a şi sărit direct pe treptele porticului şi a dispărut în casă.

Acum m-am lăsat îmbrăcată pentru cină — o operaţie la care Rachel mă îndeamnă de cel puţin douăzeci de minute să mă supun. De îndată ce s-a îndeplinit această importantă îndatorire, m-am înfăţişat în salon unde i-am şi găsit adunaţi pe domnul şi domnişoara Wilmot şi pe Milicent Hargrave. Curînd după aceea a intrat lordul Lowborough şi apoi domnul Boarham care părea dispus să uite şi să ierte purtarea mea de altădată şi să spere că un pic de spirit conciliant şi o perseverenţă constantă din partea lui încă ar mai putea izbuti să mă facă să-mi bag minţile în cap. În vreme ce stăteam în picioare, în dreptul ferestrei, conversînd cu Milicent, el s-a apropiat de mine şi tocmai începea să-mi ţină un discurs, cam în stilul său obişnuit, cînd a intrat în încăpere domnul Huntingdon.

„Mă întreb cum o să mă salute?" a zis, tresărind, inima mea. Şi în loc să înaintez pentru a-i ieşi în întîmpinare, m-am întors spre fereastră pentru a-mi ascunde sau stăpîni emoţia. Dar după ce şi-a salutat gazdele şi pe musafirii lor, domnul Huntingdon a venit la mine, mi-a strîns mîna cu înflăcărare şi mi-a şoptit că se bucură să mă revadă. În momentul acela s-a anunţat că cina e servită şi mătuşa l-a rugat s-o conducă pe domnişoara Har-

grave în sufragerie. Odiosul domn Wilmot, cu niște grimase greu de descris, mi-a oferit brațul ; așadar, am fost condamnată să stau la masă între el și domnul Boarham. Însă după aceea, cînd ne aflam din nou adunați cu toții în salon, am fost despăgubită pentru atîtea suferințe prin cîteva minute de conversație încîntătoare cu domnul Huntingdon.

În cursul serii domnișoara Wilmot a fost rugată să cînte la pian și din gură pentru distracția societății prezente, iar eu să-mi arăt desenele. Și cu toate că domnului Huntingdon îi place muzica, iar ea e o interpretă desăvîrșită, cred că nu greșesc cînd afirm că el a acordat mai multă atenție desenelor mele decît cîntecelor ei.

Pînă aici toate bune ; dar auzindu-l deodată spunînd cu glas scăzut, dar cu o subliniere deosebită, în legătură cu una din lucrările mele : „Asta e mai bună decît toate !" am ridicat ochii, fiind curioasă să văd care era : spre groaza mea am constatat că el cerceta, foarte mulțumit de sine, dosul unui desen. Schițasem acolo tocmai chipul lui și uitasem să-l șterg ! Și, ceea ce e mai grav, în spaima acelui moment, am încercat să-i smulg desenul din mînă , dar el m-a împiedicat și exclamînd : „Nu — pe legea mea am să-l păstrez !", cu un rîs batjocoritor și satisfăcut, l-a pus în buzunarul dinăuntru al hainei, pe care și-a încheiat-o apoi la toți nasturii, ascunzînd astfel foaia de album.

Apoi, trăgînd mai aproape o lumînare, a adunat toate desenele, atît cele pe care le văzuse, cît și pe celelalte, și mormăind : „Acum trebuie să mă uit și pe o parte și pe alta", a început o cercetare înfrigurată. La început am privit această operație cu destul de multă liniște fiind convinsă că vanitatea lui nu va fi gîdilată de noi descoperiri. Cu toate că trebuie să mă recunosc vinovată de faptul că am desfigurat dosurile mai multor schițe nereușite pentru a reproduce trăsăturile acelei fizionomii mult prea fascinante, eram sigură că — cu acea unică excepție nefericită — am șters cu grijă toate celelalte mărturii ale pasiunii mele. Dar adeseori creionul lasă pe hîrtia de desen o urmă pe care n-o poți șterge oricît te-ai strădui. S-ar părea că exact așa stăteau lucrurile și cu majoritatea acestor schițe ; și mărturisesc că am început să tremur cînd l-am văzut cum le ține cît mai aproape

de luminare și cum cercetează cu multă atenție porțiunile aparent goale. Nădăjduiam totuși că nu va izbuti să deslușească din aceste trăsături șterse nimic care să-i aducă satisfacție. Numai că m-am înșelat, pentru că în încheierea examinării aceleia atente, el a remarcat cu mult calm :

— Constat că dosul desenelor făcute de domnișoara, ca și *post-scriptumul* lor, constituie partea cea mai importantă și mai interesantă a întregii povești.

Apoi lăsîndu-se alene pe speteaza scaunului, el reflectă cîteva minute în tăcere, zîmbind satisfăcut în sinea lui și în timp ce eu încercam să născocesc vreo replică tăioasă, cu care să-i spulber automulțumirea, el se ridică și străbătînd încăperea către locul unde Annabella Wilmot cocheta în mod scandalos cu lordul Lowborough, se așeză lîngă ea pe canapeluță și n-o mai părăsi tot restul serii.

„Va să zică așa! îmi spuneau gîndurile, mă disprețuiește pentru că știe că-l iubesc !"

Și această reflecție avu darul să mă mîhnească îngrozitor : pur și simplu nu știam ce să fac. Milicent se apropie și începu să-mi admire desenele și să le comenteze ; dar eu nu eram în stare să vorbesc cu ea — de fapt nu eram în stare să vorbesc cu nimeni ; și, cînd se aduse ceaiul, am profitat de deschiderea ușii și de mica diversiune pricinuită de intrarea servitorilor cu tăvile, ca să mă strecor afară (fiind sigură că oricum nu voi putea gusta nimic) pentru a mă refugia în bibliotecă. Mătușa l-a trimis pe Thomas să mă caute și să mă întrebe dacă nu vin la ceai ; dar eu i-am poruncit să transmită că n-o să pot lua nimic în gură și din fericire mătușa era mult prea ocupată cu musafirii ei pentru a se mai interesa de mine în momentul acela.

Întrucît în ziua respectivă majoritatea celor prezenți făcuseră o călătorie lungă, s-au retras devreme la culcare. Așadar, cînd i-am auzit pe toți — sau cel puțin după cît mi s-a părut — ducîndu-se sus, am îndrăznit să ies ca să iau sfeșnicul de pe bufetul din salon. Însă domnul Huntingdon zăbovise în urma celorlalți. Cînd am deschis eu ușa el se afla lîngă scară ; și, simțindu-mi pașii în hol — cu toate că mergeam în vîrful picioarelor

și credeam că nici măcar eu nu-i aud — s-a întors imediat.

— Dumneata ești, Helen ? De ce ai fugit de noi ?

— Noapte bună, domnule Huntingdon, i-am spus eu cu răceală, nedorind să-i răspund la întrebare.

M-am îndepărtat ca să intru în salonaș.

— Dar poți măcar să-mi dai mîna, nu ? a zis el așezîndu-se în ușă. M-a apucat de mînă și mi-a reținut-o în ciuda voinței mele.

— Dă-mi drumul, domnule Huntingdon ! i-am spus. Vreau să iau o luminare.

— O găsești și mai tîrziu, mi-a răspuns el.

Am făcut un efort disperat de a-mi elibera mîna din strînsoarea lui.

— De ce te grăbești atît de tare să mă părăsești, Helen ? m-a întrebat el cu un zîmbet cît se poate de supărător prin înfumurarea lui. Doar știi bine că nu mă urăști.

— Ba da, în momentul ăsta te urăsc !

— Aș, de unde ! Pe Annabella Wilmot o urăști, nu pe mine.

— N-am nimic de a face cu Annabella Wilmot, i-am răspuns eu fierbînd de indignare.

— Dar am eu, după cum bine știi, mi-a replicat el, apasînd în mod deosebit cuvintele.

— Asta nu mă interesează, domnule ! Pe mine nu mă privește !

— Nu te interesează deloc, Helen ?... Ești gata să juri ?... Chiar vrei să juri ?

— Nu, nu vreau, domnule Huntingdon ! Și vreau să plec ! am strigat eu, neștiind dacă să rîd, să plîng sau să-mi dau frîu liber furiei.

— Atunci pleacă, pui de vulpe ce ești ! mi-a răspuns. Dar în clipa în care mi-a lăsat mîna slobodă, a avut îndrăzneala să mă cuprindă cu brațul pe după gît și să mă sărute.

Tremurînd de mînie și de agitație — și de cine știe ce alte simțăminte m-am desprins din strînsoarea lui, mi-am luat luminarea și am urcat în goană scările pînă în camera mea. Dacă n-ar fi fost portretul acela blestemat, n-ar fi avut curajul să facă una ca asta ! Și desenul se

afla încă în posesia sa — un monument etern al mîndriei lui și al umilinței mele.

În noaptea aceea am dormit tare puțin, iar dimineața m-am trezit buimacă și tulburată de gîndul că-l voi revedea la micul dejun. Nu știam cum să-l întîmpin: nu prea mergea să adopt un aer de indiferență demnă și rece, după toate cele pe care le știa despre sentimentele mele — sau cel puțin nu mergea s-o fac chiar în fața lui. Și totuși, trebuia să întreprind ceva pentru a-i mai tăia din nas — nu voiam să mă supun tiraniei ochilor acelora strălucitori, rîzînd batjocoritor. Așadar, i-am primit salutul vesel din dimineața aceea cu tot calmul și cu toată răceala pe care le-ar fi putut dori mătușa mea și i-am retezat, cu răspunsuri scurte, cele cîteva încercări pe care le-a făcut de a mă atrage în conversație. În schimb, m-am comportat cu o veselie și o bunăvoință neobișnuite, față de toți ceilalți membri ai grupului, în special față de Annabella Wilmot; chiar și unchiul ei și domnul Boarham au fost tratați de data aceasta cu mai multă politețe, nu din vreun motiv de cochetărie, ci pur și simplu pentru a-i arăta lui că răceala și rezerva mea deosebită nu-și au origina într-o proastă dispoziție.

Numai că el nu era omul care să se lase respins de un asemenea joc. Nu mi-a vorbit prea mult, dar de cîte ori îmi adresa cuvîntul, o făcea atît de slobod și de deschis — și blînd totodată — încît arăta limpede că știe ce muzică plăcută reprezintă vorbele lui pentru urechile mele. Și de cîte ori îmi întîlnea privirile, o făcea cu un zîmbet — plin de încredere în sine, se prea poate, dar atît de dulce, vai, atît de luminos, atît de binevoitor, încît mi-era imposibil să-mi păstrez mai departe mînia; orice urmă de neplăcere se topi curînd și pieri sub dogoarea acestui zîmbet ca norii dimineții cînd se înalță soarele verii.

La puțină vreme după micul dejun, animați de o nerăbdare juvenilă, toți gentlemenii — cu o singură excepție — porniră în expediția lor împotriva bietelor potîrnichi; unchiul meu și cu domnul Wilmot, călare pe poneii lor de vînătoare, domnul Huntingdon și lordul

Lowborough, pe propriile lor picioare. Excepția o constituia domnul Boarham, care, dată fiind ploaia ce căzuse în cursul nopții, socoti că e mai prudent să mai zăbovească puțin și să li se alăture mai tîrziu, după ce soarele va fi uscat iarba. Le acordă tuturor favoarea unei conferințe lungi și amănunțite privitoare la relele și primejdiile ce te pot aștepta dacă te uzi la picioare. Făcu expunerea cu cea mai imperturbabilă gravitate, în ciuda rîsetelor și chicotelilor batjocoritoare ale domnului Huntingdon și ale unchiului meu care — lăsîndu-l pe precautul vînător să distreze sexul slab cu conferința sa pe teme medicale — porniră cu pușca în mînă, îndreptîndu-se mai întîi spre grajduri, pentru a cerceta starea cailor și pentru a da drumul cîinilor.

Nedorind să rămîn întreaga dimineață în tovărășia domnului Boarham, m-am dus în bibliotecă, mi-am scos șevaletul și am început să pictez. Șevaletul și cu uneltele de pictură aveau să-mi slujească drept scuză pentru părăsirea salonului, în cazul cînd mătușa ar fi venit cumva să se plîngă de această dezertare. În plus, țineam să termin tabloul cu care îmi dădusem mare osteneală pînă atunci și care era destinat să devină capodopera mea, deși era puțin cam pretențios în ceea ce privește concepția. Prin azurul strălucitor al cerului și prin luminile calde și puternice și umbrele prelungi și adînci, mă străduisem să sugerez imaginea unei dimineți însorite. Avusesem curajul de a acorda ierbii și frunzișului ceva mai mult din verdeața strălucitoare a primăverii sau a începutului verii decît se obișnuiește în general în pictură. Scena reprezentată era un luminiș dintr-o pădure. În planul al doilea introdusesem un pîlc întunecat de pini scoțieni, pentru a forma un contrast cu prospețimea predominantă în restul tabloului. Dar în planul întîi se afla o parte din trunchiul cioturos și din ramurile întinse ale unui copac mare de pădure, cu frunzele de un verde-auriu, luminos-auriu, nu din pricină că s-ar fi abătut toamna îmbătrînindu-l, ci datorită razelor soarelui și frăgezimii frunzelor abia ieșite din muguri. Pe această rămurea, care ieșea în relief în fața pîlcului aceluia de brazi întunecați, ședea o pereche de turturele îndrăgos-

tite, al căror penaj în culori ușor triste, oferea un contrast de altă natură. Sub ele o tînără îngenunchea pe pajiștea smălțuită de bumbișori, cu capul dat pe spate și cu buclele blonde revărsîndu-i-se pe umeri, cu mîinile împreunate, cu buzele întredeschise și cu ochii privind țintă în sus, într-o contemplare încîntată, dar serioasă, la îndrăgostiții din lumea păsărelelor, prea absorbiți unul de celălalt pentru a o băga pe ea în seamă.

Nici nu mă instalasem bine dinaintea tabloului — care de fapt avea nevoie doar de cîteva trăsături de penel pentru a fi terminat — cînd vînătorii trecură prin fața ferestrei, întorcîndu-se de la grajduri. Fereastra era întredeschisă și probabil că domnul Huntingdon mă zări în treacăt, fiindcă în mai puțin de un minut se întoarse și, rezemîndu-și pușca de perete, deschise geamul și sări înăuntru pentru a se instala în fața tabloului.

— Foarte drăguț, pe legea mea, zise el după ce-l privi cu atenție cîteva clipe. Și o ocupație foarte potrivită pentru o tînără. Primăvara care se preface în vară, dimineața care se apropie de amiază, fata care se pîrguiește devenind femeie și speranța care se apropie de împlinire. Vai ce ființă dulce e! Dar de ce nu i-ai făcut părul negru?

— M-am gîndit că i se potrivește mai bine un păr de culoare deschisă. După cum vezi, am înzestrat-o cu ochi albaștri și am făcut-o durdulie, cu obrajii trandafirii și cu tenul deschis.

— Pe cuvîntul meu — o adevărată Hebe! M-aș îndrăgosti de ea dacă n-aș avea dinaintea ochilor pe însăși pictorița. Ce dulce e în nevinovăția ei! Se gîndește că o să vină vremea cînd o să fie și ea curtată și cucerită ca și drăguța aceea de turturea, de un îndrăgostit la fel de înflăcărat și de iubitor; și se gîndește ce plăcut o să fie atunci și ce tandră și credincioasă o să constate el că este ea.

— Și, poate, ce tandru și credincios o să constate ea că este el, i-am sugerat eu.

— Poate, fiindcă la o asemenea vîrstă, nesăbuința închipuirilor Speranței nu cunoaște nici un fel de limite.

— Așadar, vrei să spui că astea sînt doar iluzii înșelătoare, nesăbuite pe care și le face ea?

— Nu ; inima-mi spune că nu așa stau lucrurile. Poate că odinioară am gîndit astfel, dar acum zic : Dați-mi fata pe care o iubesc și-i voi jura credință eternă ei și numai ei, vară și iarnă deopotrivă, la tinerețe și la bătrînețe, în viață și dincolo de moarte — fiindcă n-avem încotro și trebuie să vină cîndva și bătrînețea și moartea.

A rostit aceste vorbe cu atîta seriozitate și gravitate încît inima mi-a tresărit de încîntare ; dar în clipa următoare a schimbat tonul și m-a întrebat cu un zîmbet plin de subînțelesuri dacă mai am „portrete".

— Nu, i-am răspuns, roșind de stînjeneală și de mînie. Însă albumul meu se afla pe masă. El l-a luat în mînă și s-a așezat calm să-i cercetez conținutul.

— Domnule Huntingdon, astea sînt schițele mele neterminate — am strigat eu — și niciodată n-am permis nimănui să le vadă.

Drept pentru care am pus mîna pe album ca să i-l smulg, dar el l-a ținut cu putere asigurîndu-mă că-i plac schițele neterminate „mai presus de orice".

— Dar nu pot să sufăr să le vadă cineva. Zău, nu pot să ți-l las !

— Atunci lasă-mi doar măruntaiele din pîntecul lui, mi-a răspuns el.

Și tocmai cînd i-am smuls albumul din mînă el a sustras cu abilitate cea mai mare parte a conținutului acestuia și după ce a răsfoit o clipă schițele, a strigat :

— Phii, ce noroc am ! Iată încă una !

Și zicînd acestea, a strecurat în buzunarul de la vestă o mică bucată ovală de hîrtie de culoarea fildeșului — un portret complet, în miniatură, pe care-l realizasem destul de bine ca să am curajul să-l colorez cu multă grijă și osteneală. Dar eram hotărîtă să nu i-l las.

— Domnule Huntingdon — am strigat — insist să mi-l înapoiezi ! E al meu și n-ai nici un drept să-l iei. Dă-mi-l imediat ! Dacă nu mi-l dai n-am să te iert niciodată !

Dar cu cît insistam mai mult, cu atît mă supăra el mai tare cu rîsul său încîntat și batjocoritor. În cele din urmă însă, mi l-a înapoiat zicînd :

— Mă rog, mă rog, dacă-l prețuiești atît de mult n-am să te lipsesc de bucuria de a-l păstra.

Ca să-i arăt cît de mult prețuiam portretul l-am rupt în două și l-am aruncat în foc. La asta nu se aștepta. Veselia lui încetînd brusc, domnul Huntingdon a rămas să se uite cu o uimire mută la distrugerea comorii, apoi, aruncîndu-mi nepăsător vorbele: „Hm! Acuma am să mă duc la vînat", s-a răsucit pe călcîie și a părăsit încăperea tot pe fereastră, așa cum intrase. Punîndu-și pălăria, cu un aer degajat, și-a luat pușca și s-a îndepărtat fluierînd — lăsîndu-mă nu chiar atît de agitată încît să nu-mi pot termina tabloul — deoarece în momentul acela eram bucuroasă că-l rănisem.

Cînd m-am întors în salon am constatat că domnul Boarham căpătase curajul de a-și urma tovarășii de vînătoare, pe cîmp; și curînd după dejun — la care ei nici nu s-au gîndit să se întoarcă — m-am oferit să le însoțesc pe domnișoare într-o plimbare și să arăt Annabellei și lui Milicent frumusețile ținutului. Am cutreierat meleagurile acelea pînă departe și am reintrat în parc tocmai cînd vînătorii se întorceau din expediția lor. Fiind istoviți de eforturile făcute și murdari de pe drum, cei mai mulți dintre ei au traversat peluza de iarbă ca să ne evite. În schimb domnul Huntingdon, așa stropit cum era și pătat de sîngele animalelor pe care le ucisese, s-a abătut din drumul lui — jignind profund ideile rigide ale mătușii mele în ce privește bună-cuviința — și ne-a întîmpinat cu zîmbete vesele și vorbe amabile pentru toată lumea în afară de mine. Instalîndu-se între Annabella Wilmot și mine, a parcurs restul drumului împreună cu noi și a început să ne relateze diversele succese și dezastre ale acelei zile, într-un mod care m-ar fi făcut să mă tăvălesc de rîs dacă aș fi fost în termeni buni cu el. Dar el i se adresa numai și numai Annabellei, așa că eu, bineînțeles, i-am lăsat ei tot rîsul și distracția. Prefăcîndu-mă complet indiferentă față de tot ce se petrecea între ei, am mers mai departe păstrînd o distanță de cîțiva pași față de ei și uitîndu-mă în toate părțile, numai la ei nu. Mătușa și cu Milicent o luaseră înainte, braț la braț, și discutau între ele pe un ton grav. Într-un tîrziu domnul Huntingdon s-a întors către mine și vorbindu-mi în șoaptă m-a întrebat:

— Helen, de ce mi-ai ars portretul ?

— Pentru că am vrut să-l distrug, i-am răspuns cu o asprime pe care ar fi inutil s-o mai regret acum.

— A, prea bine ! a sunat răspunsul lui. Dacă tu nu mă prețuiești, trebuie să mă adresez altcuiva care o va face.

Mi s-a părut că o spune oarecum în glumă — cu un amestec de joacă, de resemnare prefăcută și de pretinsă indiferență. Dar imediat și-a reluat locul lîngă domnișoara Wilmot — și de atunci și pînă acum — în tot cursul serii aceleia și al zilei următoare și al celorlalte două zile, și toată dimineața asta (22 septembrie) nu mi-a mai adresat nici un singur cuvînt blînd și nici o privire amabilă. Mi-a vorbit numai cînd era absolut obligat și dacă s-a uitat vreodată la mine, a făcut-o cu o răceală neprietenoasă de care nu l-am crezut niciodată în stare.

Mătușa mea a observat schimbarea și cu toate că n-a întrebat de pricina ei și nici n-a făcut vreo remarcă în această privință față de mine, îmi dau seama cît de mult se bucură de ea. Și domnișoara Wilmot i-a observat purtarea și cu un sentiment de triumf o atribui superiorității ei în ceea ce privește farmecele și atracția ; dar eu sînt cu adevărat nenorocită — mai mult decît sînt dispusă să recunosc în sinea mea. Mîndria refuză să mă ajute. Ea m-a băgat în acest bucluc și nu vrea să mă ajute să ies din el.

Domnul Huntingdon n-a avut nici o intenție rea — n-a fost la mijloc decît spiritul său vesel și jucăuș. Iar eu, prin resentimentele mele dușmănoase, grave și disproporționate față de ofensa primită, i-am rănit atît de tare sentimentele, l-am jignit atît de profund încît mă tem că n-o să mă ierte niicodată. Și toate astea pentru o simplă glumă ! El crede că-l antipatizez, și cu siguranță că va continua să aibă această impresie. Așadar, fără îndoială, îl voi pierde definitiv, și Annabella s-ar putea să-l cîștige și să triumfe în urma acestei victorii.

Dar nu depling atîta pierderea mea sau triumful ei, cît depling distrugerea speranțelor mele scumpe de a-i fi lui de folos, și faptul că ea nu-i merită afecțiunea, și răul pe care și-l va face el încredințîndu-și fericirea în mîinile ei. Ea nu-l iubește și se gîndește numai și numai

la ea. Nu e în stare să aprecieze calitățile lui : nici n-o să le vadă vreodată, nici n-o să le prețuiască, nici n-o să facă totul pentru a le păstra. Ea n-o să-i regrete defectele și n-o să încerce să i le corijeze, ci mai degrabă o să le agraveze și mai mult adăugîndu-le pe ale ei. Și nu știu dacă, la urma urmei, n-o s-o și înșele. După cîte văd, ea face un joc dublu între el și lordul Lowborough și cu toate că se amuză cu veselul și vioiul Huntingdon, își dă toată osteneala ca să robească inima prietenului său mai morocănos ; și dacă ar izbuti cumva să-i aducă pe amîndoi la picioarele ei, fascinantul tînăr fără titluri nu va avea decît prea puține șanse în fața nobilului lord, pair al regatului. Dacă domnul Huntingdon observă vicleanul ei joc lăturalnic, asta nu-l neliniștește, ci mai degrabă adaugă sare și piper divertismentului său, punînd o oprelişte stimulatoare cuceririi lui, care altfel s-ar fi dovedit prea ușoară.

Domnii Wilmot și Boarham au profitat, fiecare în parte, de felul cum mă neglijează domnul Huntingdon pentru a-și reînnoi avansurile față de mine. Dacă aș fi fost și eu ca Annabella sau ca alte femei, aș fi profitat de perseverența lor pentru a mă strădui să-i reînsuflețesc afecțiunea prin gelozie. Dar — lăsînd la o parte dreptatea și cinstea — pur și simplu nu puteam s-o fac ; mă supără și așa destul de tare insistențele lor de pînă acum, ca să pot să le încurajez și de aici înainte ; și chiar dacă aș face-o, tot n-ar avea nici un efct asupra lui. El mă vede suferind sub jugul atențiilor condescendente ale discursurilor prozaice ale unuia, precum și de pe urma insistențelor respingătoare ale celuilalt, fără să manifeste măcar o umbră de compătimire pentru mine sau de dușmănie față de călăii care mă chinuiesc. E imposibil să mă fi iubit vreodată, pentru că alfel n-ar fi renunțat chiar așa de ușor la mine și n-ar continua să stea de vorbă, atît de vesel, cu toată lumea — rîzînd și glumind cu lordul Lowborough și cu unchiul meu, tachinînd-o pe Milicent Hargrave și flirtînd cu Annabella Wilmot — de parcă nu l-ar obseda nici un gînd. Vai, de ce nu pot oare să-l urăsc ? Probabil că dragostea mi-a furat mințile, căci altfel m-aș disprețui pentru că-l regret atît de

mult! Dar trebuie să-mi adun toate puterile care mi-au mai rămas și să încerc să mi-l smulg din inimă. Se aude sunînd clopoțelul pentru masă și iată că mătușica vine să mă ocărască pentru că șed, aici, la pupitru, toată ziua, în loc să stau cu musafirii. Ce n-aș da ca musafirii să... să plece!

CAPITOLUL XIX

22 SEPTEMBRIE. E NOAPTE. CE-AM făcut? Și cum se vor sfîrși toate astea? Nu pot reflecta calm la cele petrecute; și nu pot dormi. Trebuie să recurg încă o dată la jurnalul meu; voi așterne totul pe hîrtie astă-seară și voi vedea ce am să gîndesc mîine despre întîmplările zilei.

Am coborît la masă hotărîndu-mă să fiu veselă și să mă port frumos și m-am ținut de hotărîrea mea in mod foarte meritoriu dacă nu uităm faptul că mă durea îngrozitor capul și că în sinea mea mă simțeam cumplit de nenorocită. Nu știu ce s-a întîmplat cu mine în ultima vreme: probabil că energia mea — atît mintală cît și fizică — mi-a scăzut în mod ciudat, pentru că altfel nu m-aș fi purtat cu atîta slăbiciune în multe privințe. Dar de vreo două zile parcă nici nu mă simt prea bine. Bănuiesc că e din pricina faptului că am dormit și am mîncat atît de puțin și în schimb m-am gîndit atît de mult și am fost mereu în toane proste. Dar să revin. M-am străduit să cînt la pian și din gură pentru distracția mătușii mele și a lui Milicent — și la insistențele lor, înainte ca domnii să vină în salon (domnișoara Wilmont nu-i niciodată amatoare să-și irosească eforturile muzicale numai pentru urechile doamnelor). Milicent dorise să audă un cîntecel scoțian și tocmai îl interpretam cînd au intrat domnii. Primul lucru pe care l-a făcut domnul Huntingdon a fost să se apropie de Annabella.

— Ei, domnișoară Wilmot, astă-seară nu ne oferi puțină muzică? a întrebat el. Haide, te rog! Știu că o vei face cînd îți voi spune că toată ziua mi-a fost foame și

sete de sunetul glasului dumitale. Vino! Pianul e liber.

Și așa și era, întrucît eu îl părăsisem de îndată ce-i auzisem rugămintea. Dacă aș fi fost înzestrată cu suficientă stăpînire de sine m-aș fi adresat chiar eu domnișoarei în chestiune și, cu veselie degajată, aș fi adăugat rugămințile mele la ale lui. În felul acesta l-aș fi dezamăgit în așteptările lui dacă afrontul pe care mi-l adusese fusese intenționat, sau l-aș fi făcut să-și dea seama de jignirea pe care mi-o produsese dacă ea și-ar fi avut originea doar în nechibzuință. Dar eram prea adînc rănită ca să pot face altceva decît să mă scol de pe taburet și să mă trîntesc pe canapea, stăpînindu-mă cu greu să nu dau glas amărăciunii care-mi umplea inima. Știam că Annabella are mai mult talent muzical decît mine, dar asta nu era cîtuși de puțin un motiv să fiu tratată ca și cum nici n-aș fi existat. Momentul și felul în care a rugat-o să cînte a părut o insultă gratuită adusă mie; eram în stare să plîng de supărare.

Între timp ea s-a așezat la pian, încîntată la culme, și l-a delectat cu două din cîntecele care-i plăceau lui cel mai mult. Le-a interpretat într-un stil atît de rafinat încît curînd chiar și mie mi-a trecut mînia, preschimbîndu-se în admirație. Am început să ascult cu un fel de plăcere mohorîtă modulațiile abile ale glasului ei plin și puternic, ajutat în mod atît de judicios de tușeul energic și bine rotunjit la pian. Și pe cînd urechile mele sorbeau aceste sunete, ochii mei stăruiau pe fața principalului ei ascultător, obținînd o încîntare egală, dacă nu chiar mai mare, din contemplarea expresiei lui atît de grăitoare, în timp ce stătea în picioare lîngă ea: ochii aceia luminați, care licăreau și apoi se stingeau, ca pîlpîirile razelor soarelui într-o zi de aprilie. Nici nu e de mirare că-i fusese foame și sete de cîntecele ei. Acum l-am iertat din adîncul inimii, i-am iertat și felul nesăbuit în care mă jignise și mi-a fost rușine că m-am arătat țîfnoasă, supărîndu-mă de un asemenea fleac; mi-a fost rușine și de junghiurile acelea crîncene de pizmă care-mi rodeau adîncul inimii, în ciuda admirației și încîntării de care eram cuprinsă.

— Ei, asta e! zise Annbella trecîndu-și în joacă degetele peste clape după ce încheiase cel de-al doilea cîntec. Ei, și acum, ce să vă mai cînt?

Dar zicînd acestea își întoarse privirile spre lordul Lowborough care stătea în picioare, puțin mai în spate, aplecat spre speteaza unui jilț. Era și el un ascultător atent care, judecînd după expresia feței, împărtășea sentimentele mele de încîntare amestecată cu tristețe. Dar privirea pe care i-a aruncat-o ea grăia limpede: „Acum alege dumneata pentru mine; am făcut destul pentru el și sînt gata să mă străduiesc pentru a-ți face plăcere dumitale". Fiind astfel încurajat, lordul se apropie și răsfoind notele de pe pian îi înfățișă curînd un mic cîntec pe care îl mai observasem și altădată și-l descifrasem de mai multe ori cu un interes generat de faptul că în mintea mea îl legam de stăpînul și tiranul gîndurilor mele. Și acum, cu nervii stîrniți și în mare măsură slăbiți, n-am putut auzi cuvintele acelea ciripite atît de dulce, fără să manifest simptomele unei emoții pe care eram incapabilă să mi-o înăbuș. Lacrimile s-au ivit nepoftite în ochii mei, așa că mi-am îngropat fața în perna canapelei, ca ele să poată curge în voie, dar nevăzute de alții, în timp ce ascultam muzica. Era o arie simplă, dulce și tristă — care îmi mai sună și acum în urechi — și aceleași calități le au și versurile:

„Adio-ți spun! Dar nu și gîndurilor vii
Ce sufletu-mi cu dragoste le-nchină ție.
In inimă-mi vor stărui de-apururi vii;
Prilej vor fi de mîngîiere, veselie.

Frumoasă tare ești, cu grație-nzestrată!
O, dragă, pînă ochii nu te-au întîlnit
Nici nu visasem că o față-adevărată
Mult poate-ntrece un farmec doar închipuit.

Și chiar de-ar fi să nu mai văd vreodat'
Frumoasa ființă ce mi-a fost atît de dragă
Sau glasul să ți aud, tot aș fi înclinat
Să le păstrez de-a pururi amintirea-ntreagă.

Şi glasu-acela dulce, al cărui farmec rar
În pieptul meu găsind răsunet veşnic treaz
Mereu stîrneşte noi simţiri, ce ele doar
Pot sufletul să mi-l înalţe spre extaz.

Şi ochii rîzători ca razele de soare
Prea scumpi rămas-au amintirii mele
Precum şi zîmbetele mai fermecătoare
Decît cea mai strălucitoare dintre stele.

Adio! Însă lasă-mă să mai nutresc
Speranţa ce nu pot în veci s-o las să moară.
Răceala-ngheaţă, iar dispreţul e drăcesc
În inimă-mi e totuşi caldă primăvară.

Şi cine ştie dacă pronia cerească
Nu s-o-ndura ca miile-mi de rugi s-asculte
Şi viitorul blînd trecutul să-l plătească
Prin bucurie, pentru chin şi lacrimi multe."

Cînd s-a terminat cîntecul, nu doream nimic altceva decît să părăsesc încăperea. Canapeaua nu era departe de uşă, dar nu îndrăzneam să ridic capul, fiindcă ştiam că domnul Huntington se află în picioare, în preajma mea, şi după sunetul glasului lui, cînd a răspuns la nu ştiu ce observaţie a lordului Lowborough, mi-am dat seama că stă cu faţa spre mine. Poate că un suspin înăbuşit doar pe jumătate îi ajunsese la ureche şi-l făcuse să se întoarcă — Dumnezeule mare! Dar cu un efort cumplit am pus stavilă oricăror semne de slăbiciune, mi-am şters ochii şi, cînd am socotit că şi-a întors din nou capul de la mine, m-am ridicat şi am părăsit imediat salonul ascunzîndu-mă în refugiul meu preferat — biblioteca.

Acolo nu era nici o lumină, afară doar de slaba licărire roşietică a focului lăsat aproape să se stingă; dar n-aveam nevoie de lumină. Nu voiam decît să mă las pradă gîndurilor mele, nebăgată în seamă şi netulburată de nimeni; şi, aşezîdu-mă pe un taburet din faţa fotoliului, mi-am afundat capul în pernele acestuia şi m-am gîndit, şi m-am gîndit pînă cînd lacrimile au izbucnit din nou şi am plîns ca un copil. Curînd însă ci-

neva a deschis încet ușa și a intrat în odaie. Eram încredințată că e doar o slugă, așa că nu m-am mișcat. Ușa s-a închis la loc, dar mi-am dat seama că nu sînt singură : o mînă mi-a atins cu blîndețe umărul și un glas mi-a spus aproape în șoaptă :

— Helen, ce s-a întîmplat ?

Pe moment n-am putut răspunde.

— Trebuie să-mi spui, și-mi vei spune, a adăugat cu mai multă intensitate persoana care vorbise, îngenunchind pe covorașul de lîngă mine și luîndu-mi cu de-a sila mîna.

Dar eu mi-am retras-o în grabă și am răspuns :

— Asta nu te privește pe dumneata, domnule Huntingdon.

— Ești sigură că nu mă privește ? mi-a răspuns el. Poți să juri că nu te gîndeai la mine cînd plîngeai ?

Așa ceva nu se putea suporta. Am încercat să mă ridic, dar el stătea în genunchi pe rochia mea.

— Spune-mi, a continuat el. Vreau să știu adevărul — pentru că dacă te gîndeai la mine am ceva să-ți spun ; iar dacă nu, atunci am să plec.

— Atunci pleacă ! am strigat ; dar temîndu-mă ca nu cumva el chiar să mă asculte și să nu se mai întoarcă niciodată, am adăugat în grabă : Sau spune-mi ce ai să-mi spui ca să terminăm odată.

— Atunci care din două ? mi-a zis el, pentru că nu-ți voi spune decît dacă te gîndeai într-adevăr la mine. Așa că trebuie să-mi răspunzi, Helen.

— Vorbele dumitale, domnule Huntingdon, sînt mult prea impertinente.

— Dimpotrivă — prea pertinente, vrei să spui. Va să zică nu vrei să mărturisești ?... Ei bine, atunci am să-ți cruț mîndria de femeie și interpretîndu-ți tăcerea drept „da" am să pornesc de la premiza că într-adevăr eu constituiam tema gîndurilor tale și pricina mîhnirii tale...

— Zău domnule...

— Dacă negi, n-am să-ți mai dezvălui taina mea, m-a amenințat el.

Și eu nu l-am mai întrerupt, nici măcar n-am încercat să-l resping, cu toate că-mi luase din nou mîna și, cu ce-

lălalt braț, aproape că mă îmbrățișase, lucru de care în momentul acela mai că nici nu-mi dădeam seama.

— Uite despre ce e vorba, a reluat el. Taina mea este că, față de tine, Annabella Wilmot nu e decît un bujor trufaș în comparație cu un boboc dulce de trandafir sălbatic, pe care roua strălucește ca niște pietre prețioase — iar eu te iubesc la nebunie!... Acuma spune-mi dacă această veste îți face vreo plăcere. Iarăși tăcere? Asta înseamnă da... Atunci, dă-mi voie să adaug că nu pot trăi fără tine și dacă răspunzi „nu" la această ultimă întrebare pe care ți-o voi pune, mă vei face să-mi pierd mințile... Vrei să fii nevasta mea?... Vrei! a strigat el strîngîndu-mă atît de tare în brațe încît eram cît pe-aci să-mi dau duhul.

— Nu, nu! am exclamat cu luptîndu-mă să mă eliberez din îmbrățișarea lui. Trebuie să-i întreb pe unchiul și mătușa.

— Ei n-au să mă refuze dacă nu mă refuzi tu.

— De lucrul ăsta nu sînt chiar așa de sigură — mătușa nu te agreează.

— Dar tu da, Helen... Spune că mă iubești și plec.

— Aș da nu știu ce să pleci! i-am răspuns.

— Voi pleca imediat, cu condiția să-mi spui că mă iubești.

— Asta o știi prea bine, i-am răspuns.

Și iarăși m-a cuprins în brațe și m-a înăbușit cu sărutările lui.

Tocmai în clipa aceea mătușa a deschis ușa de perete și a apărut în fața noastră cu lumînarea în mînă. Era șocată și îngrozită în uimirea ei, uitîndu-se cînd la domnul Huntingdon, cînd la mine — pentru că amîndoi ne ridicasem în picioare și acum stăteam destul de departe unul de celălalt. Dar el nu și-a pierdut cumpătul decît un moment. Revenindu-și aproape imediat, cu o siguranță de-a dreptul de invidiat, a început să vorbească astfel.

— Vă cer de o mie de ori iertare, doamnă Maxwell! Vă rog să nu fiți prea severă cu mine. Am rugat-o pe scumpa dumneavoastră nepoțică să mă ia de bărbat; iar ea, ca o fată bună ce este, mă informează că nici nu se poate gîndi la una ca asta fără consimțămîntul unchiului

și mătușii ei. Așadar, permiteți-mi să vă implor să nu mă osîndiți de-a pururi la nefericire; dacă-mi veți sprijini cauza nu am de ce să mă tem; pentru că sînt sigur că domnul Maxwell nu vă poate refuza nimic.

— Vom vorbi mîine despre aceste lucruri, domnule, i-a răspuns cu răceală mătușa. Este un subiect care necesită o chibzuială matură și serioasă. În momentul de față ai face mai bine să te întorci în salon.

— Dar între timp, continuă el să pledeze, dați-mi voie să-mi încredințez cauza indulgenței dumneavoastră...

— Domnule Huntingdon, nici un fel de indulgență pentru dumneata nu trebuie și nu poate să mă abată cîtuși de puțin de la grija pentru fericirea nepoatei mele.

— A, da, adevărat! Știu că ea e un înger, iar eu sînt doar o javră înfumurată dacă visez să pun mîna pe o asemenea comoară; și cu toate acestea aș prefera să mor decît să renunț la ea în favoarea celui mai bun bărbat; cît despre fericirea ei, aș fi în stare să-mi jertfesc și trupul și sufletul...

— Trupul și sufletul, domnule Huntingdon? Să-ți jerfești sufletul?

— Mă rog, mi-aș pune viața în joc...

— Nu ți-ar cere nimeni să-ți pui viața în joc.

— Atunci mi-aș petrece-o... mi-aș închina viața — și toată energia ei — promovării și păstrării...

— O să vorbim altădată despre aceste lucruri, domnule, și aș fi foarte dispusă să judec mai favorabil intențiile dumitale dacă ți-ai fi ales un alt moment și un alt loc și — dă-mi voie să adaug — un alt mod pentru declarația dumitale.

— Vai, dar, vedeți doamnă Maxwell... începe el.

— Iartă-mă, te rog, domnule, zise ea cu demnitate... Lumea din salon întreabă de dumneata.

Atunci el se întoarse către mine, zicînd: „Helen trezuie să-mi pledezi tu cauza!“ Apoi, în sfîrșit domnul Huntingdon se retrase.

— Ai face mai bine să te duci în camera ta, Helen, îmi spuse pe un ton grav mătușa. Și cu tine am să discut tot mîine această problemă.

— Te rog să nu fii supărată, mătușico, i-am zis.

— Draga mea, nu sînt supărată, sînt surprinsă, mi-a răspuns. Dacă într-adevăr i-ai spus că nu-i poți accepta propunerea fără consimțămîntul nostru...

— E adevărat, am întrerupt-o eu.

— Dar atunci cum ai putut permite...

— Nu m-am putut împotrivi, mătușico, am strigat eu izbucnind în lacrimi.

Nu erau numai lacrimi izvorîte din tristețe sau din teama față de mînia ei, ci mai degrabă răbufnirea sentimentelor mele de tot felul, tulburate atît de tare încît ajunseseră tumultuoase Dar buna mea mătușică s-a înduioșat de starea de agitație în care mă aflam. Pe un ton mai blînd și-a repetat recomandarea să mă retrag și sărutîndu-mă drăgăstos pe frunte mi-a urat noapte bună și mi-a pus sfeșnicul în mînă. M-am dus in dormitor, însă creierul îmi era atît de înfierbîntat încît nici nu mă puteam gîndi să dorm. Acum, după ce am scris toate acestea, mă simt mai liniștită așa că mă voi culca și voi încerca să chem somnul binefăcător.

CAPITOLUL XX

24 SEPTEMBRIE. DIMINEAȚA M-AM trezit cu inima ușoară și veselă, ba chiar extrem de fericită. Norul pe care-l aruncaseră asupra mea părerile mătușii și teama că nu-i voi obține consimțămintul s-a destrămat sub strălucirea puternică a propriilor mele speranțe și sub razele mult prea încîntătoare ale bucuriei că dragostea mea e împărtășită. Era o dimineață splendidă și am ieșit afară să mă bucur de ea în cursul unei plimbări liniștite, întovărășită fiind doar de propriile mele gînduri fericite. Iarba era înrourată și mii de funigei fluturau în adierea vîntului. Prihorii fericiți își dezvăluiau sufletele micuțe în trilurile cîntecului, și inima mea înălța imnuri tăcute, de recunoștință și slavă adusă cerurilor.

Dar nici nu apucasem să merg prea departe cînd singurătatea mi-a fost întreruptă de singurul om care ar fi avut voie în momentul acela să-mi tulbure meditația fără să fie socotit un intrus inoportun: domnul Huntingdon. Atît de neașteptată a fost apariția aceasta încît aș fi putut s-o consider plăsmuirea unei imaginații prea înfierbîntate dacă numai ochii ar fi fost martori ai prezenței lui; dar imediat i-am simțit brațul puternic cuprinzîndu-mi talia și sărutul lui cald pe obraz, în timp ce în urechi mi-a răsunat salutul lui vesel ș viguros:

— Helen a mea!

— Încă nu sînt a dumitale, i-am răspuns eu îndepărtîndu-mă repede de dogoarea acestui salut prea îndrăzneț. Nu uita de tutorii mei. N-ai să obții ușor consimțămîntul mătușii. Nu vezi că e pornită împotriva dumitale?

— Ba da, scumpo; dar trebuie să-mi spui de ce, ca să știu cum să-i combat obiecțiile. Presupun că mă socoate risipitor (a urmat el, observînd că nu prea vreau să-i răspund) și trage concluzia că n-o să am decît prea puține bunuri lumești cu care să-mi înzestrez soțioara. Nu-i așa? Dacă astfel stau lucrurile, trebuie să-i spun că cele mai multe din proprietățile mele nu pot fi transmise decît prin succesiune în linie bărbătească, așa că n-am cum să le înstrăinez. Se prea poate ca restul să mai fie grevat de unele ipoteci — cîteva mici datorii și angarale pe ici, pe colo, dar nu cine știe ce în ansamblu. Și deși recunosc că nu sînt chiar așa bogat cum aș fi putut să fiu, totuși cred că o să ne descurcăm destul de bine cu ceea ce mi-a rămas. Știi, tata a fost cam zgîrcit, și, în special în ultimii săi ani, nu mai găsea altă bucurie în viață decît să adune averi; așadar, nici nu e de mirare că principala încîntare a fiului său este să le cheltuiască. Ceea ce s-a și întîmplat pînă cînd faptul că te-am cunoscut pe tine, draga mea Helen, m-a învățat să adopt alte concepții și să am țeluri mai nobile. Însăși ideea de a te avea pe tine sub acoperămîntul meu, de a trebui să am grijă de tine, mă va sili să mai pun stavilă cheltuielilor și să trăiesc ca un creștin — ca să nu mai vorbesc de toată înțelepciunea și virtutea pe care le vei picura în mintea mea prin sfaturile tale cuminți și prin bunătatea ta dulce și atrăgătoare.

— Dar nu e vorba de asta, i-am răspuns. Nu la bani se gîndește mătușa. Ea are destulă minte ca să nu prețuiască mai mult decît se cuvine averile pămîntești.

— Dar atunci despre ce e vorba ?

— Ea nu vrea să mă căsătoresc decît cu un bărbat de treabă.

— A, cu un om „de o smerenie desăvîrșită" ? Hm !... Ei, mă rog, o să aranjez eu și asta ! Sper să izbutesc. Azi e duminică, nu-i așa ? Am să mă duc la biserică dimineață, după-amiază și seara și am să mă port atît de evlavios încît ea o să mă privească pur și simplu cu admirație și cu dragoste de soră, ca pe un tăciune smuls din foc. Am să vin acasă oftînd ca un cuptor și plin de mirosul de tămîie al predicii scumpului vostru preot, reverendul Blatant[1]...

— Preotul se numește Leighton, l-am corectat eu pe un ton sec.

— Și domnul Leighton e un „predicator blînd", Helen ? E „un om admirabil și încîntător, inspirat de Dumnezeu" ?

— E un om moral, domnule Huntingdon. Ce n-aș da să pot spune același lucru despre dumneata, măcar cu jumătate de gură.

— A, da, am uitat că și tu ești o „sfîntă". Te rog în genunchi să mă ierți, scumpo... Dar nu-mi mai spune „domnule Huntingdon", pe mine mă cheamă Arthur.

— N-am să-ți spun în nici un fel pentru că n-am să mai am cîtuși de puțin de a face cu dumneata dacă vei continua să vorbești în felul ăsta. Dacă ai într-adevăr de gînd s-o păcălești pe mătușa, după cum spui, înseamnă că ești foarte ticălos. Iar dacă nu e adevărat, atunci faci foarte rău glumind cu un asemenea subiect !

— Fac *mea culpa*[1], mi-a răspuns, încheindu-și hohotul de rîs cu un oftat trist. Și acum — reluă el după o pauză de o clipă — să vorbim despre altceva. Vino mai aproape, Helen, și ia-mă de braț. Și atunci am să te las în pace. Dar nu pot fi liniștit cînd te văd mergînd pe acolo.

---

[1] Nume care sugerează noțiunea de „retorică sforăitoare".
[2] Îmi recunosc vina și-mi cer iertare (lat.).

— M-am supus dorințelor lui, deși i-am atras atenția că va trebui în curînd să ne întoarcem în casă.

— De ce, că doar va trece multă vreme pînă cînd să coboare cineva la micul dejun. Helen, ai vorbit adineaori de tutorii tăi ; dar tatăl tău nu mai trăiește ?

— Ba da, însă întotdeauna i-am socotit pe unchiul și pe mătușa mea tutorii mei, pentru că în fapt și sînt, chiar dacă nu și oficial. Tata m-a lăsat pe de-a-ntregul în grija lor. Nici nu l-am mai văzut de cînd a murit scumpa mea mamă — eram mică pe atunci — și la rugămintea ei, mătușa s-a oferit să-mi poarte de grijă și m-a dus la Staningley, unde am rămas tot timpul de atunci încoace. Și nu cred că el ar obiecta la ceva făcut în interesul meu dacă ei i s-ar părea de cuviință să-și dea aprobarea.

— Dar el și-ar da aprobarea la vreun lucru pe care ea ar socoti de cuviință să-l respingă ?

— Nu, mă tem că nu ține chiar atît de mult la mine.

— E de condamnat pentru asta — dar el nici nu știe ce înger e fiica lui — lucru cu atît mai fericit pentru mine, fiindcă dacă ar știi, n-ar fi dispus să se despartă de o asemenea comoară.

— Dar apropo, domnule Huntingdon, probabil știi că nu sînt eu moștenitoarea averii familiei ?

El a susținut că nici nu s-a gîndit vreodată la această problemă și m-a rugat să nu-i tulbur bucuria acelui moment, pomenind de asemenea lucruri neinteresante. M-am bucurat de această dovadă de afecțiune dezinteresată, pentru că Annabella Wilmot este moștenitoarea probabilă a întregii averi a unchiului ei, în afară de faptul că a și intrat în stăpînirea proprietății răposatului ei tată.

Acum Arthur a insistat să ne îndreptăm pașii înapoi spre casă ; dar mergeam foarte încet și continuam să vorbim pe drum. Nu e nevoie să repet toate vorbele schimbate între noi ; mai degrabă să mă refer la ce s-a petrecut între mătușa mea și mine după micul dejun, cînd domnul Huntingdon l-a chemat de-o parte pe unchiul meu, fără îndoială pentru a-i adresa cererea în căsătorie, iar ea mi-a făcut semn să trec în camera alăturată unde din nou a început o mustrare solemnă, care însă n-a

izbutit cîtuşi de puţin să mă convingă că priveşte situaţia cu mai multă înţelepciune decît mine.

— Mătuşico, ştiu bine că tu-l judeci fără milă, i-am spus. Nici măcar prietenii lui nu sînt chiar aşa de stricaţi cum îi înfăţişezi tu. Să-l luăm de pildă pe Walter Hargrave, fratele lui Milicent : e aproape un înger dacă măcar jumătate din ce spune ea despre dînsul e adevărat. Îmi vorbeşte mereu despre el şi-i suie în slava cerului virtuţile.

— Ai să-ţi formezi o părere eronată despre firea unui bărbat dacă o judeci după ceea ce spune despre el o soră iubitoare. În general, pînă şi cei mai răi dintre ei ştiu cum să-şi ascundă ticăloşiile de ochii surorilor şi chiar şi de ai mamelor lor.

— Şi pe urmă mai e lordul Lowborough — am continuat eu — un om foarte de treabă.

— Cine ţi-a mai spus una ca asta ? Lordul Lowborough e un om în stare de orice. Şi-a risipit averea la jocuri de noroc şi prin alte mijloace şi acum e în căutarea unei fete bogate ca să şi-o refacă. Chiar asta i-am spus şi domnişoarei Wilmot. Numai că voi sînteţi cu toatele la fel : mi-a răspuns, foarte trufaşă, că-mi rămîne extrem de îndatorată, dar că e convinsă că-şi poate da seama cînd un bărbat o curtează pentru averea ei şi cînd o face de dragul propriei ei persoane. Se legănă cu iluzia că are o experienţă suficientă în asemenea chestiuni încît să se poată încrede într-un mod cu totul justificat în propria ei judecată. Cît despre lipsa averii lordului, a spus că puţin îi pasă de asta, întrucît nădăjduieşte că propria ei avere o să fie suficientă pentru amîndoi. În ceea ce priveşte moralitatea şi nesăbuinţa lui, ea presupune că lordul Lowborough nu e mai rău decît alţii şi, mai mult decît atît, că între timp s-a îndreptat în mare măsură. Da, da, toţii bărbaţii ştiu să fie ipocriţi şi să facă pe mironosiţele cînd vor să tragă pe sfoară o femeie iubitoare şi lipsită de călăuzire !

— Mă rog, cred că ei nu e mai rău decît ea, am zis eu. Dar domnul Huntingdon, cînd se va căsători, nu va avea prea des prilejul de a se înhăita cu prietenii săi holtei. Şi cu cît sînt mai răi, cu atît doresc mai mult să-l izbăvesc de ei.

— Firește, draga mea ; și — bănuiesc — cu cît e el mai rău, cu atît dorești mai tare să-l izbăvești de el insuși.

— Da, cu condiția să nu fie incorigibil, adică, vreau să zic, cu atît mai mult țin să-l izbăvesc de greșelile lui, să-i dau posibilitatea să se dezbare de răul întîmplărilor de care s-a molipsit prin contactul cu alții mai stricați decît el, să-i dau posibilitatea să strălucească în lumina fără nori a propriei lui bunătăți adevărate. Să mă străduiesc din răsputeri pentru a ajuta latura bună a firii lui s-o învingă pe cea rea și să-l facă ceea ce ar fi fost dacă n-ar fi avut din capul locului un tată rău, egoist și zgîrcit care, pentru a-și satisface propriile lui patimi murdare, l-a oprit de la cele mai nevinovate bucurii ale copilăriei și tinereții, dezgustîndu-l în felul acesta de orice fel de restricții. Și dacă n-ar fi avut o mamă fără minte care l-a lăsat să-și facă de cap după pofta inimii lui, păcălindu-și pentru el soțul și făcînd totul pentru a încuraja la acest băiat tocmai acei germeni ai nechibzuinței, nesăbuinței și viciului pe care ea avea datoria să-i înăbușe în fașă ; și dacă n-ar fi avut apoi o asemenea ceată de amici cum spui tu că sînt prietenii ăia ai lui...

— Bietul om ! m-a întrerupt ea sarcastic, oamenii l-au stricat îngrozitor...

— Chiar așa și este ! am strigat eu. Dar nu-l vor mai strica și nu-i vor mai putea face rău : soția lui va desface tot ce a făcut maică-sa !

— Ei bine — a reluat ea după o scurtă pauză — trebuie să mărturisesc, Helen, că am avut mai multă încredere în judecata ta și în gustul tău, dar văd că ele sînt mai prejos de încrederea mea. Nu-mi dau seama cum poți iubi un asemenea om, și ce plăcere poți să găsești în tovărășia lui.

— Nu e rău... Cel mai mare cusur al lui — de fapt singurul — este nechibzuința.

— Nechibzuința, continuă mătușa mea, poate duce la toate crimele și nu reprezintă în ochii lui Dumnezeu decît o scuză foarte slabă pentru greșelile noastre. Bănuiesc că domnul Huntingdon nu e lipsit de facultățile obișnuite ale oamenilor : nu are o minte chiar atît de ușuratică încît să fie iresponsabil.

Se făcuse tîrziu şi trebuia neapărat să mergem la biserică. Toată lumea asista la slujba de dimineaţă, în afară de unchiul meu, care nu se ducea mai niciodată la biserică, şi de domnul Wilmot, care rămase cu el acasă pentru a juca în linişte o partidă de *cribbage*. După-amiază domnişoara Wilmot şi cu lordul Lowborough se scuzară şi ei că nu pot să asiste la slujbă; dar domnul Huntingdon catadicsi să ne însoţească din nou.

Dacă a făcut-o numai pentru a se pune bine cu mătuşă-mea n-aş şti să spun, dar în cazul ăsta cu siguranţă că ar fi trebuit să se comporte mai frumos. Trebuie să mărturisesc că nu mi-a plăcut deloc conduita lui din timpul slujbei. Ţinîndu-şi invers cartea de rugăciuni sau deschizînd-o oriunde, numai unde trebuia nu, n-a făcut altceva decît să se uite în jur, în afară de cazul cînd întîlnea întîmplător privirile mătuşii sau ale mele. Atunci cobora ochii pe carte, cu un aer puritan, de o gravitate prefăcută, care ar fi fost de-a dreptul ridicol dacă nu era atît de supărător. La un moment dat, în timpul predicii, după ce l-a privit cu atenţie cîteva minute pe reverendul Leighton, şi-a scos creionul din apărătoarea lui de aur şi a pus repede mîna pe *Biblie*. Dîndu-şi seama că eu am observat mişcarea mi-a şoptit că vrea să-şi ia note de la predică; dar în loc de asta (întrucît şedeam alături de el n-am putut să nu observ cu ce se ocupă) a desenat o caricatură a preotului dîndu-i acestui domn venerabil, pios şi vîrstnic, aerul şi înfăţişarea de-a dreptul absurdă a unui bătrîn ipocrit. Şi totuşi, pe drumul de întoarcere, i-a vorbit mătuşii, despre predică, cu un discernămînt atît de serios şi de umil încît m-am simţit ispitită să cred că de fapt ascultase cu atenţie cuvintele preotului şi profitase de pe urma lor.

Cu puţin înainte de cină, unchiul m-a chemat în bibliotecă să discutăm o chestiune foarte importantă, pe care a lichidat-o în cîteva cuvinte.

— Ei, Nel — mi-a spus el — tînărul ăsta Huntingdon, te-a cerut de nevastă. Ce trebuie să-i spun? Mătuşa ta ar prefera să răspundă nu — dar tu ce zici?

— Eu zic da, unchiule! i-am răspuns fără o clipă de şovăială întrucît îmi şi formasem o părere definitivă în această privinţă.

— Foarte frumos! strigă el. Ei, ăsta e un răspuns cinstit și lăudabil, admirabil pentru o fată!... Ei bine, am să-i scriu mîine lui taică-tău. El o să-și dea, cu siguranță, consimțămîntul; așa că poți să consideri chestiunea rezolvată. Ai fi făcut mult mai bine dacă l-ai fi luat pe Wilmot, pot să te asigur; dar asta nu vrei s-o crezi nici în ruptul capului. La vîrsta ta, dragostea e stăpîn atotputernic. La vîrsta mea stăpînul e aurul masiv și durabil. Acuma, bănuiesc că nici prin gînd nu-ți trece să cercetezi starea finanțelor soțului tău ori să-ți bați capul cu foaia dotală sau alte lucruri dintr-astea?

— Nu prea văd de ce-aș face-o.

— Ei, atunci, să fii mulțumită că există niște minți mai înțelepte care să gîndească pentru tine. Eu n-am avut încă timpul să cercetez îndeaproape treburile acestui tînăr ștrengar, dar constat că o mare parte din frumoasa proprietate a lui taică-său s-a dus pe apa gîrlei. Totuși, cred că a mai rămas din ea o bucățică frumușică, și cu puțină atenție și grijă, ar putea spori. Pe urmă, îl mai putem convinge pe taică-tău să-ți dea o zestre ca lumea, întrucît în afară de tine nu mai trebuie să se îngrijească decît de un singur copil; și dacă te porți frumos, cine știe dacă nu cumva mă vei determina să-mi amintesc de tine cînd voi scrie testamentul? a continuat el lipindu-și degetul de nas într-un semn de complicitate și făcîndu-mi totodată cu ochiul.

— Îți mulțumesc unchiule și pentru asta și pentru toată bunăvoința cu care m-ai înconjurat.

— Ei, l-am interogat pe acest tînăr filfizon în privința foii dotale, continuă el; pare dispus să se arate destul de generos în această privință...

— Știam eu că așa o să se întîmple! i-am răspuns. Dar te rog nu-ți mai bate capul și nu-l mai bate nici pe-al lui, nici pe-al meu în privința asta; pentru că tot ce voi avea eu va fi și al lui și tot ce are el va fi și al meu. Și altceva ce-ar mai putea dori vreunul dintre noi?

Tocmai dădeam să părăsesc încăperea, cînd unchiul m-a chemat înapoi:

— Stai, stai! a strigat el. Încă n-am stabilit clipa fericită. Cînd ar fi să fie? Mătușa ta ar vrea s-o amîne

pînă Dumnezeu știe cînd, dar el se arătă nerăbdător să se pună în lanțuri cît mai curînd cu putință ; nici nu vrea să audă să aștepte mai mult de o lună ; și bănuiesc că și tu o să fii de aceeași părere, așa că eu...

— Cîtuși de puțin, unchiule ; dimpotrivă, aș vrea să aștept cel puțin pînă la Crăciun.

— Pfui, pfui ! Nu-mi mai spune mie povești dintr-astea, că nu sînt chiar așa naiv, a strigat el și s-a încăpățînat să nu mă creadă.

Și totuși e foarte adevărat. Nu sînt cîtuși de puțin grăbită. Și cum aș fi, cînd mă gîndesc la schimbarea importantă care mă așteaptă și la toate lucrurile pe care trebuie să le părăsesc ? E destul de mare fericirea să știu că urmează să ne căsătorim, că el mă iubește cu adevărat și că eu îl pot iubi cu tot atîta afecțiune și mă pot gîndi la el oricînd vreau. Și totuși am insistat s-o consultăm pe mătușa în privința zilei cununiei pentru că eram hotărîtă să nu trecem peste sfaturile ei ; în privința acestui amănunt nu s-a ajuns deocamdată la nici o concluzie.

CAPITOLUL XXI

1 OCTOMBRIE. ACUM TOTUL E stabilit. Tata și-a dat consimțămîntul și nunta a fost fixată pentru Crăciun printr-un fel de compromis între partizanii grabei și cei ai amînării. Cele două domnișoare de onoare vor fi Milicent Hargrave și Annabella Wilmot, nu că aș ține grozav la aceasta din urmă, dar, oricum, se numără printre intimii familiei, și altă prietenă nu mai am.

Cînd i-am spus lui Milicent de logodna mea, m-a cam supărat prin felul cum a primit vestea. După ce m-a privit îndelung, cu o uimire mută, mi-a spus :

— Ei, Helen, bănuiesc că ar trebui să te felicit și mă bucur că te văd așa de veselă. Dar nu credeam că-l vei accepta ; și nu pot să nu mă mir că-ți place atît de mult.

— Și de ce anume.

— Pentru că tu îi ești superioară din toate punctele de vedere, pe cînd în firea lui e ceva atît de îndrăzneț, atît de nesocotit, atît de... nu știu cum să-ți spun, încît simt imboldul să mă dau la o parte din calea lui ori de cîte ori îl văd apropiindu-se.

— Ești timidă, Milicent, dar asta nu e cîtuși de puțin vina lui.

— Și pe urmă și înfățișarea lui — continuă ea. Lumea zice că e frumos, și bineînțeles că este, dar mie nu-mi place genul ăsta de frumusețe ; și mă mir de tine că-ți place.

— De ce anume ?

— Păi, știi, am impresia că nu e nimic nobil sau măreț în înfățișarea lui.

— De fapt tu te miri că poate să-mi placă cineva care aduce atît de puțin cu eroii slăviți prin romanele cavalerești ? Ei bine, mie dă-mi îndrăgostitul în carne și oase și ți-i las ție pe toți cei ca Sir Herbert sau Valentine — dacă-i poți găsi undeva.

— N-am nevoie de ei, zise ea. Mă mulțumesc și eu cu oameni în carne și oase — numai că lumina spiritului trebuie să răzbată pînă la suprafață. Dar nu ți se pare că domnul Huntingdon e prea roșu la față ?

— Nu ! am strigat eu indignată. Nu e deloc roșu la față. Tenul lui are, pur și simplu, o strălucire plăcută, o prospețime sănătoasă. Tenta caldă, trandafirie se armonizează cu nuanța mai intensă a pomeților obrajilor, exact așa cum trebuie. Nu pot să sufăr ca cu bărbat să aibă fața roșie și albă, ca a unei păpuși vopsite, sau de un alb bolnăvicios, sau neagră ca fumul, sau de un galben cadaveric !

— Mă rog, gusturile diferă, mie-mi place tenul palid sau smolit, îmi răspunse ea. Însă ca să-ți mărturisesc adevărul, Helen, mă legănasem cu iluzia că într-o bună zi îmi vei fi cumnată. Abia așteptam ca Walter să-ți fie prezentat în cursul viitorului sezon și speram că-ți va plăcea ; eram sigură că el o să te placă. Mă mîngîiam cu gîndul că astfel voi avea fericirea de a vedea cele două ființe la care țin cel mai mult pe lumea asta — în afară de mama — unite prin căsnicie. Se prea poate ca el să nu fie chiar ceea ce a-i numi tu un bărbat frumos, dar e

mult mai distins și mai drăguț și mai bun decît domnul Huntingdon și sînt sigură că tot așa ai zice și tu dacă l-ai cunoaște.

— Imposibil, Milicent ! Tu gîndești astfel pentru că-i ești soră. Din această pricină te iert ; dar nimeni altcineva n-ar putea să scape de pedeapsă dacă ar cleveti astfel, de față cu mine împotriva lui Arthur Huntingdon.

Domnișoara Wilmot și-a exprimat și ea aproape la fel de fățiș sentimentele în această privință.

— Și așa, Helen — mi-a zis ea apropiindu-se de mine cu un zîmbet amabil numai la suprafață — bănuiesc că urmează să devii doamna Huntingdon.

— Da, i-am răspuns. Nu mă pizmuiești ?

— O, Doamne, dimpotrivă ! a exclamat ea. Foarte probabil că voi deveni într-o bună zi lady Lowborough și știi, draga mea, atunci voi fi eu în situația de a te interba : „Nu mă pizmuiești ?"

— De aici înainte nu voi pizmui pe nimeni, i-am replicat.

— Ei nu zău ? Va să zică ești chiar așa de fericită ? mi-a zis ea meditativ, și un fel de nor de dezamăgire i-a umbrit fața. Și el te iubește — adică vreau să spun te idolatrizează tot așa de mult cum îl idolatrizezi tu pe el ? a adăugat ea ațintindu-și ochii asupra mea ca și cum ar fi așteptat răspunsul cu o nerăbdare rău ascunsă.

— Nu vreau să fiu idolatrizată, i-am răspuns, dar sînt convinsă că mă iubește mai mult ca orice pe lume, așa cum îl iubesc și eu.

— Exact, mi-a zis ea dînd din cap. Aș da nu știu ce... a început ea, apoi s-a oprit.

— Pentru ce anume ? am întrebat-o eu, iritată de expresia răzbunătoare a chipului ei.

— Aș da nu știu ce — a reluat ea cu un hohot scurt — ca toate atracțiile și calitățile dezirabile ale celor doi gentlemeni să fie întrunite într-unul singur : ca lordul Lowborough să aibă chipul frumos și firea agreabilă a lui Huntingdon și tot spiritul și veselia și farmecul lui — sau ca Huntingdon să aibă obîrșia nobilă și titlul lui Lowborough și încîntătoarea proprietate a familiei aces-

tuia, iar eu să-i am pe el ; și atunci ți l-aș lăsa cu dragă inimă ție pe celălalt.

— Mulțumesc frumos, scumpă Annabella, dar în ceea ce mă privește, sînt mai mulțumită să iau lucrurile așa cum sînt. Cît despre tine, mi-ar plăcea să te știu la fel de încîntată de logodnicul tău cum sînt și eu de-al meu.

Așa i-am vorbit, și cu toată sinceritatea, pentru că deși la început m-a jignit lipsa ei de amabilitate, pînă la urmă francheţea ei m-a înduioșat, și contrastul dintre situațiile noastre era de așa natură, încît îmi puteam permite foarte ușor s-o compătimesc și să-i doresc numai bine.

Nici cunoștințele domnului Huntingdon nu par să fie mai încîntate decît ale mele de apropiata noastră căsătorie. Poșta de azi-dimineață i-a adus scrisori de la mai mulți prieteni ai lui. Parcurgîndu-le la micul dejun, el stîrni atenția tuturor celor de față prin diversitatea, cu totul ieșită din comun, a strîmbăturilor pe care le făcu. Dar rîzînd, așa ca pentru sine, le mototoli pe toate și le vîrî în buzunar, fără să spună o vorbă pînă la terminarea mesei. Apoi, în timp ce musafirii și cei ai casei rămaseră pe lîngă foc sau se învîrtiră agale pirn cameră înainte de a se apuca de diferitele lor îndeletniciri din dimineața aceea, el veni și se aplecă asupra spetezei scaunului meu. Lipindu-și fața de buclele mele, după o ușoară sărutare cuminte, începu să strecoare în urechea mea următoarea plîngere :

— Helen, vrăjitoare ce ești, știi că ai atras asupra mea blestemele și ocările tuturor prietenilor mei ? Le-am scris deunăzi ca să le împărtășesc fericitele mele perspective și acum în loc de un morman de felicitări am primit un teanc de insulte și reproșuri. În toate scrisorile astea nu e nici măcar o singură urare de bine pentru mine sau un singur cuvînt frumos pentru tine. Prietenii zic că de acum s-a terminat cu distracțiile, cu zilele de pomină și cu nopțile de chef — și totul e din vina mea pentru că sînt primul care destram ceata veselă, și ceilalți îmi vor urma exemplul, pur și simplu din desperare. Ei îmi fac onoarea de a spune că eram sufletul și stîlpul socie-

tății noastre, dar că am trădat în mod rușinos încrederea cu care m-au înconjurat...

— Dacă vrei, n-ai decît să li te alături din nou, i-am zis eu puțin necăjită de tonul trist al discursului pe care mi-l ținuse. Mi-ar părea rău să mă interpun între orice bărbat — sau grup de bărbați — și atîta fericire; poate că voi izbuti să mă lipsesc de tine la fel de ușor ca și bieții tăi prieteni părăsiți.

— Vai, nu, Doamne ferește! a murmurat el. În cazul meu se aplică titlul piesei aceleia: „*Totul pentru dragoste sau Lumea pierdută pentru o cauză bună*"[1]. N-au decît să se ducă... unde-or pofti, ca să vorbesc politicos. Dar dacă ai vedea, Helen, cum mă insultă, m-ai iubi mai mult pentru că am riscat atîta de dragul tău.

Scoase din buzunar ghemotocul de scrisori. Credeam că vrea să mi le dea să le citesc, așa că i-am spus că nu țin să le văd.

— N-am să ți le arăt, iubito, mi-a zis el. Nu prea sînt potrivite pentru ochii unei *lady* — sau în orice caz cea mai mare parte dintre ele. Dar uită-te aici. Iată mîzgălelile lui Grimsby — numai trei rînduri mi-a scris, javră posacă ce e! Bineînțeles că nu zice mare lucru, dar însăși tăcerea lui înseamnă mai mult decît cuvintele tuturor celorlalți și cu cît spune mai puțin, cu atît gîndește mai mult. Și asta e misiva lui Hargrave. E deosebit de supărat pe mine întrucît se îndrăgostise de tine din relatările surorii lui și voia să te ia chiar el de nevastă de îndată ce va fi terminat cu nebuniile tinereții.

— Îi sînt foarte recunoscătoare, am comentat eu.

— Și eu la fel. Și uită-te la asta. E scrisoarea lui Hattersley — fiecare pagină e plină pînă la refuz de acuzații batjocoritoare, de blesteme amarnice și de plîngeri lamentabile, încheindu-se cu jurămîntul că drept răzbunare o să se însoare și el: o să se irosească bunătate de bărbat aruncîndu-se în brațele primei fete bătrîne care-și va pune în gînd să-i sucească mintea. Ca și cum mie mi-ar păsa ce-o să facă!

---

[1] E vorba de *titlul și subtitlul tragediei clasicului englez John Dryden* (1631—1700), despre dragostea lui Marc Antoniu pentru Cleopatra.

— Ei bine — i-am spus — dacă vei renunța la intimitatea cu acești oameni nu cred că vei avea vreo pricină să regreți pierderea societății lor. Credința mea este că nu ți-au făcut niciodată prea mult bine.

— Poate că nu. Dar ne-am distrat strașnic împreună, chiar dacă uneori am mai avut parte și de un pic de tristețe și durere — după cum a simțit și Lowborough pe pielea lui — ha, ha!

Tocmai cînd rîdea amintindu-și necazurile lui Lowborough, s-a apropiat unchiul meu și l-a bătut pe umăr.

— Ei, flăcăule i-a zis el. Ești prea ocupat cu cucerirea nepoatei mele pentru a te mai război cu fazanii? Nu uita că azi e întîi octombrie! Soarele strălucește, ploaia a încetat — pînă și Boarham are curajul să se aventureze, bineînțeles cu cizmele impermeabile; iar Wilmot și cu mine vă vom bate pe toți. Susțin cu glas tare că noi bătrînii sîntem cei mai pasionați vînători din toată ceata.

— Am să vă arăt totuși ce pot face astăzi, a răspuns prietenul meu. Am să vă ucid păsările cu toptanul pentru simplul motiv că mă vor ține departe de o societate mult mai agreabilă decît o formați dumneavoastră sau ele.

Și zicînd acestea s-a îndepărtat. Nu l-am mai văzut pînă la cină. Timpul a trecut îngrozitor de greu. Mă întreb ce am să mă fac în lipsa lui?

E foarte adevărat că cei trei gentilomi mai vîrstnici s-au dovedit vînători mai pasiinați decît cei doi mai tineri; pentru că în ultima vreme, atît lordul Lowborough ctî și Arthur Huntingdon și-au neglijat aproape zilnic expedițiile cinegetice pentru a ne însoți pe noi în diferite plimbări călare sau pe jos. Dar aceste vremuri fericite se apropie repede de sfîrșit. În mai puțin de două săptămîni trupa se va destrăma, spre marea mea supărare, pentru că din zi în zi îmi place tot mai mult această societate; asta mai ales acum, cînd domnii Boarham și Wilmot au încetat să mă mai tachineze și să mă piseze cu insistențele lor, mătușa a încetat să-mi mai țină predici, iar eu am încetat să mai fiu geloasă pe Annabella — și chiar s-o antipatizez — acum cînd domnul Huntingdon a devenit Arthur al meu și mă pot bucura, fără nici o reținere, de tovărășia lui. Repet, oare ce-o să mă fac fără el?

CAPITOLUL XXII

5 OCTOMBRIE. PAHARUL FERICIRII mele nu e neîntinat: se amestecă în el o undă de amărăciune pe care, oricît m-aș strădui, nu izbutesc s-o ascund de propria mea conștiință. Se prea poate să încerc să mă conving singură că fericirea predomină; se prea poate să spun că amărăciunea dă băuturii din pahar un pic de aromă plăcută; însă oricît aș susține aceste lucruri, amărăciunea se află acolo și nu pot să nu-i simt gustul. Nu pot să închid ochii la defectele lui Arthur; și cu cît îl iubesc mai mult, cu atît ele mă tulbură mai tare. Mă tem că însăși inima lui — în care am avut atîta încredere — e mai puțin caldă și generoasă decît o socoteam eu. Sau cel puțin astăzi mi-a dat o mostră a caracterului lui care părea să merite un nume mai aspru decît cel de nesocotință. El și cu lordul Lowborough ne însoțeau pe Annabella și pe mine într-o lungă și plăcută plimbare călare; el își purta calul tot pe lîngă mine, ca de obicei, iar Annabella și cu lordul Lowborough o luaseră puțin înainte. Lordul stătea aplecat spre Annabella de parcă ar fi fost cufundat într-o conversație tandră și confidențială.

— Ăștia doi o să ne-o ia înainte, Helen, dacă nu băgăm bine de seamă, remarcă Huntingdon. O să facă nuntă cum te văd și cum mă vezi. Lowborough ăla e prostit de tot. Dar tare mă tem că o să se trezească la mare ananghie cînd va pune mîna pe ea.

— Și ea o să fie la mare ananghie cînd va pune mîna pe el, dacă ceea ce am auzit despre dînsul e adevărat, am răspuns eu.

— Cîtuși de puțin. Ea știe prea bine la ce să se aștepte; în schimb prostul de el se lasă înșelat de gîndul că ea o să-i fie o nevastă bună. Și pentru că l-a amuzat cu fanfaronada ei, cum că ar disprețui rangurile de noblețe și averea cînd e vorba de dragoste și căsătorie, se leagănă cu iluzia că Annabella ține grozav de tare la el; și că n-o să-l refuze pentru că e sărac și că nu-l cultivă pentru că e de viță aleasă, ci că-l iubește numai și numai pentru el.

— Dar nu cumva el o cultivă pentru averea ei ?

— Nu, nu e el omul care s-o facă. De bună seamă asta a fost prima atracție. Dar între timp a pierdut-o complet din vedere ; nu intră niciodată în calculele lui, decît cel mult ca un lucru fără de care — chiar în interesul domnișoarei și de dragul ei — nici prin cap nu i-ar putea trece să se însoare cu ea. Nu : e îndrăgostit lulea. Credea că n-o să i se mai poată întîmpla vreodată una ca asta și iată că totuși a căzut din nou în plasă. Urma să se însoare mai demult, acum vreo doi-trei ani ; dar și-a pierdut mireasa pentru că și-a pierdut averea. A ajuns destul de rău în cercul nostru de la Londra ; avea o patimă nefericită pentru jocurile de noroc ; și nu încape îndoială că individul s-a născut sub o stea nenorocoasă, pentru că ori de cîte ori cîștiga ceva, pierdea după aceea de trei ori mai mult. Asta e un gen de autotortură căruia eu nu i-am căzut niciodată rob în prea mare măsură. Cînd îmi cheltuiesc banii, îmi place să mă bucur de toate avantajele pe care le pot aduce ei ; nu mă distrează deloc să-i risipesc cu hoții și cu șarlatanii ; cît despre cîștigarea banilor, pînă acum am avut întotdeauna destui. Părerea mea este că ai timp suficient s-o apuci în dreapta și în stînga ca să faci rost de alți bani cînd dai de fundul sacului. Uneori am frecventat și eu tripourile, doar așa ca să văd ce se întîmplă cu acești robi înnebuniți ai șansei. Te rog să mă crezi, Helen, e un studiu foarte interesant și uneori e și o ocupație foarte distractivă. Adesea mi s-a întîmplat să rîd de zevzeci și de nebuni. Lowborough era de-a dreptul scos din minți — nu de bunăvoie, ci silit fiind, mereu se hotăra să renunțe și mereu își călca hotărîrea luată. De fiecare dată cînd risca, zicea că e „ultima oară“. În cazul cînd cîștiga puțin, spera să cîștige ceva mai mult data viitoare, iar dacă pierdea zicea că nu face să se dea bătut într-o asemenea conjunctură : trebuia să meargă mai departe pînă cînd recupera cel puțin acest ultim ghinion ; era imposibil ca neșansa să-l urmărească de-a pururi. Și socotea fiecare pasă norocoasă drept zorile unor vremuri mai bune, pînă cînd experiența îi dovedea contrariul. În cele din urmă disperarea l-a împins la nesăbuință, și zilnic așteptam cu toții să auzim de o sinucidere. N-ar

fi fost mare lucru — șopteau unii dintre noi — întrucît existența lui încetase de mult să mai fie o achiziție pentru clubul nostru. În cele din urmă a ajuns să pună stavilă lucrurilor. A strîns o miză mare și a hotărît ca aceasta să fie ultima, indiferent dacă va pierde sau va cîștiga. Firește că mai luase asemenea hotărîri de multe ori pînă atunci și tot de atîtea ori și le călcase; la fel s-a întîmplat și de data asta. A pierdut; și în timp ce adversarul lui strîngea, zîmbitor, cîștigul de pe masă, Lowborough s-a făcut alb ca varul, s-a retras în tăcere și și-a șters fruntea. Eram și eu de față în momentul acela; și în timp ce stătea în picioare, cu brațele încrucișate și cu ochii ațintiți la pardoseală, știam prea bine ce se petrece în mintea lui.

— Asta e ultima dată, Lowborough? l-am întrebat eu apropiindu-mă.

— Penultima, îmi răspunse cu un zîmbet chinuit. Apoi, repezindu-se la masa de joc trînti cu pumnul in ea și ridicîndu-și glasul ca să acopere zgomotul banilor ce zăngăneau, al înjurăturilor și blestemelor ce răsunau în încăpere, făcu un jurămînt serios și solemn că, orice s-ar întîmpla, această încercare va fi cea din urmă. Ceru ca Providența să aducă blesteme nemaipomenite asupra capului său dacă va mai pune vreodată mîna pe cărțile de joc sau pe zaruri. Apoi dublă miza anterioară și invită pe oricare dintre cei de față să joace împotriva lui. Grimsby acceptă imediat provocarea. Lowborough îl fulgeră cu privirea, întrucît Grimsby era aproape la fel de celebru pentru norocul lui, cum era și el pentru ghinionul lui. Și totuși se apucară de treabă. Dar Grimsby avea foarte mult talent și foarte puține scrupule, și mi-ar fi greu să spun dacă nu cumva a profitat de nerăbdarea oarbă și de tremurul celuilalt, pentru a-l trișa. În orice caz, Lowborough pierdu din nou și i se făcu îngrozitor de rău.

— Cred că ar fi bine să mai încerci o dată, îi zise Grimsby aplecîndu-se peste masă și făcînd cu ochiul către mine.

— Dar nu mai am cu ce să încerc, îi răspunse bietul Lowborough, cu un zîmbet înspăimîntător.

— Vai, dar Huntingdon o să-ți împrumute cu plăcere banii de care ai nevoie, insistă celălalt.

— Nu ; ați auzit jurămîntul pe care l-am făcut, îi replică Lowborough, îndepărtîndu-se de acolo disperat, dar tăcut.

L-am luat de braț și l-am condus afară.

— O să fie cu adevărat ultima dată, Lowborough ? l-am întrebat eu de îndată ce l-am scos în stradă.

— Ultima dată, mi-a răspuns el contrar așteptărilor mele.

Și l-am dus pînă acasă — adică la clubul nostru — pentru că era supus ca un copil. I-am dat rachiu cu apă și l-am tot îndemnat să bea pînă cînd a început să se mai însenineze la față, sau cel puțin să pară mai înviorat.

— Huntingdon, sînt ruinat ! mi-a spus el luînd cel de-al treilea pahar din mîna mea. (Pe celelalte două le băuse într-o tăcere de moarte.)

— Nu ești tu omul care să poți fi ruinat ! i-am zis eu. Ai să constați că un om poate trăi, fără banii lui, la fel de fericit ca și o broască țestoasă după ce i se taie capul sau ca o viespe după ce i se retează trupul.

— Dar sînt dator vîndut, mi-a zis el, am datorii pînă peste cap ! Și n-am să pot scăpa de ele niciodată, niciodată !

— Ei, și ce-i cu asta ? Mulți oameni chiar mai bine situați decît tine au trăit și au murit înglodați în datorii ! Doar știi că întrucît ești membru al Camerii Lorzilor nu te poate băga nimeni la închisoare.

Și cu asta i-am înmînat al patrulea păhărel.

— Dar nu pot să sufăr să fiu dator ! a strigat el. Nu m-am născut pentru asta și nu pot suporta o asemenea situație !

— Ce nu poate fi vindecat trebuie îndurat, i-am zis eu începînd să-i pregătesc un nou grog.

— Și apoi am pierdut-o pe Caroline a mea !

Atunci a început să se smiorcăie, pentru că grogul îi înmuiase inima.

— N-are importanță, i-am răspuns. Mai sînt și alte Caroline pe lume.

— Pentru mine nu este decît una singură, mi-a replicat el cu un oftat dureros. Și chiar dacă ar mai fi încă cincizeci ca ea, mă întreb cine poate pune mîna pe ele fără bani ?

— O, o să te ia cineva de bărbat pentru titlul pe care-l porți ; și pe urmă mai ai și domeniul familiei. Știi bine că pe acela nu-l poți pierde, date fiind clauzele succesiunii

— Aș da nu știu ce să-l pot vinde ca să-mi plătesc datoriile, mormăi el.

— Și apoi — zise Grimsby, care tocmai intrase — știi bine că mai poți face o nouă încercare. Să fiu în locul tău nu m-aș da înapoi să-mi mai încerc șansele. În nici un caz nu m-aș opri aici.

— Ți-am spus că n-o mai fac și te rog să mă crezi ! strigă Lowborough.

Și ridicîndu-se în picioare, părăsi încăperea, cu un mers destul de nesigur, întrucît băutura i se urcase la cap. Pe atunci nu prea era deprins cu ea, dar după aceea a îndrăgit-o ca să-și mai aline necazurile și grijile.

Se ținu de jurămîntul făcut în privința jocurilor de noroc (spre surprinderea noastră a tuturor, deși Grimsby se străduia din răsputeri să-l ispitească în așa fel încît să și-l calce. Numai că acum deprinsese o altă meteahnă care-l chinuia aproape la fel de rău, deoarece curînd descoperi că demonul băuturii e tot atît de negru ca și cel al jocului și că e tot atît de greu să te descotorosești de el — cu atît mai mult cu cît prietenii lui binevoitori făceau tot ce puteau ca să sprijine îndemnurile propriilor sale pofte nesățioase.

Incapabilă să-mi stăpînesc indignarea, am strigat :

— Atunci înseamnă că și ei erau niște adevărați demoni ! Și după cît se pare, dumneata, domnule Huntingdon ai fost primul care l-ai ispitit.

— Păi deh, ce puteam să facem ? a protestat el. Intenția noastră a fost bună — nu puteam suporta să-l vedem pe bietul individ atît de nenorocit ; și pe urmă, era ca o piază rea printre noi, șezînd acolo, tăcut și posac, cînd era supus celor trei influențe întristătoare : pierderea logodnicei, pierderea averii și mahmureala care urma chefului

din seara anterioară. În schimb, cînd dădea pe gît ceva, chiar dacă nu era el personal vesel, cel puțin constituia o sursă permanentă de veselie printre noi. Pînă și Grimsby era în stare să chicotească auzind vorbele pe care le scotea din cînd în cînd : îl încîntau mult mai mult decît glumele mele pline de haz sau veselia zgomotoasă a lui Hattersley. Dar într-o seară, cum ședeam cu toții cu paharele de vin în față, după unul din dineurile noastre de la club, și ne distrasem foarte bine împreună, Lowborough ținînd toasturi demente, ascultînd cîntecele noastre nebunatice și participînd și el la aplauzele generale, dacă nu cumva și la cor — deodată recăzu într-o stare de apatie, își luă capul în mîini și nu-și mai duse paharul la buze. Însă asta nu era ceva nou ; îl lăsarăm în pace și ne continuarăm cheful pînă cînd, înălțîndu-și deodată capul ne întrerupse, în mijlocul unui hohot de rîs zgomotos, cu exclamația :

— Domnilor, unde vor duce toate acestea ? Răspundeți-mi vă rog acum : cum se vor sfîrși toate astea ?

Și se ridică în picioare.

— Un discurs, un discurs ! strigarăm noi. Bravo, bravo ! Lowborough o să ne țină un discurs.

Așteptă liniștit pînă cînd ropotele de aplauze și zăngănitul paharelor încetară, apoi continuă :

— Doar atît voiam să spun, domnilor, că după părerea mea ar fi bine să nu mergem mai departe. Ar fi mai bine să ne oprim atîta vreme cît o mai putem face.

— Chiar așa ! strigă Hattersley :

„Biet păcătos, oprește calea ta !
Mai cugetă, nu merge spre infern ;
Pe marginea genunii nu juca
Căci ești în pragul chinului etern..."

— Exact ! a replicat lordul pe un ton cît se poate de grav. Și dacă voi aveți de gînd să vizitați groapa aceea fără fund, eu nu vă voi însoți. Trebuie să ne despărțim pentru că am jurat să nu mai fac nici cel mai mic pas către ea !... Dar ce e asta ? a întrebat el ridicîndu-și paharul de vin.

— Gustă, i-am propus.

— E o fiertură din iad! a exclamat el. Renunț de-a pururi la ea!

Și zicînd acestea, o aruncă în mijlocul mesei.

— Umple-l la loc! i-am zis eu înmînîndu-i sticla și să bem cu toții pentru renunțarea ta.

— E otravă curată, spuse el apucînd sticla de gît, și eu jur să n-o mai pun niciodată în gură! M-am lăsat de jocuri de noroc, mă las și de asta!

Era cît pe-aci să verse în mod intenționat, pe masă, conținutul sticlei, dar Hargrave i-o smulse din mînă.

— Atunci asupra voastră să cadă blestemul! zise Lowborough și ieșind din încăpere, strigă din ușă: „Adio, corupătorilor!“ după care dispăru în mijlocul hohotelor de rîs și al ropotelor de aplauze.

Ne așteptam să-l vedem revenind chiar a doua zi. Dar spre marea noastră surprindere locul lui rămase gol. Nici unul din noi nu-l mai văzu o săptămînă încheiată. Începusem să credem cu adevărat că o să se țină de cuvînt. În cele din urmă, într-o seară, cînd ne aflam adunați din nou laolaltă, intră și el, cu o înfățișare posacă și sinistră, de strigoi, și se pregătea să se strecoare, fără o vorbă, la locul lui obișnuit din stînga mea; noi ne ridicarăm cu toții în picioare ca să-i salutăm venirea. Se înălțară mai multe glasuri pentru a-l întreba ce vrea să bea, și mai multe mîini se repeziră la sticle și pahare ca să-l servească. Dar eu știam că cel mai bine îl putea alina un pahar de grog aburind; tocmai i-l pregăteam cînd el îl împinse într-o parte, cu un gest enervat, spunînd:

— Te rog lasă-mă în pace, Huntingdon! Vă rog liniștiți-vă cu toții! N-am venit ca să particip la cheful vostru; am venit doar ca să stau o vreme cu voi pentru că nu-mi mai pot suporta propriile gînduri.

Și-a încrucișat brațele și s-a lăsat pe speteaza scaunului. Așadar, l-am lăsat și noi în pace. Dar eu n-am îndepărtat paharul de lîngă el. După o vreme, Grimsby mi-a atras atenția asupra acestui lucru, făcînd cu ochiul către mine cu mult subînțeles. Întorcînd capul am văzut că Lowborough băuse paharul pînă la fund. Grimsby mi-a făcut semn să-l reumplu și a împins sticla către

mine fără o vorbă. Eu m-am supus cu multă bunăvoință, dar Lowborough a descoperit acest joc mut și, biciuit parcă de rînjetele semnificative schimbate între noi, mi-a smuls paharul din mînă și a aruncat vinul în obrazul lui Grimsby, după care mi-a trîntit în cap pahrul gol și a fugit din odaie.

Mulțumită, am comentat :

— Sper din tot sufletul că ți-a spart capul.

— Nu, draga mea, mi-a răspuns domnul Huntingdon, prăpădindu-se de rîs la amnitirea scenei respective. Ar fi făcut-o, și poate că mi-ar fi pocit și fața, dar din fericire această pădure de cîrlionți (și-a scos pălăria și mi-a arătat bogatele sale bucle castanii) mi-a salvat țeasta și a împiedicat paharul de a se sparge pînă cînd n-a căzut pe masă. După aceea — a reluat domnul Huntingdon povestirea — Lowborough se ținu departe de noi încă vreo două săptămîni. Îl întîlneam întîmplător prin oraș ; și atunci, întrucît firea mea era prea bună ca să-i poarte pică pentru purtarea lui grosolană și fiindcă nici el nu părea să păstreze vreun resentiment față de mine — nu avea niciodată nimic împotrivă să stea de vorbă cu mine ; din contră, se ținea de mine și mă urma pretutindeni — afară doar de club, de tripouri și de alte asemenea localuri primejdioase. Se cam săturase de melancolie și de gînduri mohorîte. În cele din urmă, a acceptat să intre cu mine în club, cu condiția să nu-l îndemn la băutură ; și o vreme după aceea, a continuat să ne viziteze cu destulă regularitate, seara, abținîndu-se, cu o minunată perseverență, de la „otrava curată" pe care o abandonase atît de vitejește. Dar unii dintre membrii societății noastre protestau împotriva acestei comportări. Nu le plăcea să-l vadă stînd acolo, ca un schelet la un ospăț, și — în loc să-și aducă și el contribuția la amuzamentul general — aruncînd un nor întunecat asupra noastră și urmărind cu ochi lacomi fiecare picătură de băutură pe care o duceam noi la buze. Băieții jurau, cu glas tare, că nu e frumos din partea lui ; și unii dintre ei susțineau că trebuie ori să-l silim să se poarte ca și ceilalți, ori să-l excludem din club ; făceau legămînt solemn că data viitoare cînd se va mai arăta pe acolo, au să-i spună de la

obraz toate acestea și dacă el nu se conformează avertismentului, au să treacă la măsuri drastice. Și cu acest prilej, mi-am manifestat prietenia față de el și le-am recomandat să-l lase în pace o vreme, dîndu-le să înțeleagă că — dacă avem un pic de răbdare — el își va reveni curînd. Dar, firește, era un lucru destul de supărător, căci deși refuza să bea ca un creștin cinstit, eu știam prea bine că are o sticluță tainică de laudanum pe care o poartă veșnic la el și din care soarbe mereu. Sau mai degrabă pot zice că recurgea din cînd în cînd la ajutorul ei, fiindcă într-o zi se abținea, iar ziua următoare lua o doză exagerată — exact ca și cu alcoolul.

Într-o seară însă, în timpul unei orgii — vreau să spun în timpul uneia dintre petrecerile noastre grozave — s-a strecurat înăuntru, ca stafia din Macbeth, și s-a așezat ca de obicei puțin mai departe de masă, în jilțul pe care-l păstram întotdeauna pentru „strigoi", indiferent dacă el avea sau nu chef să-l ocupe. Mi-am dat seama după expresia feței că suferă de efectele unei doze prea mari din acel perfid calmant cu care se consola ; dar nimeni nu i-a adresat cuvîntul și nici el n-a vorbit cu nimeni. Cîteva priviri furișe și observația făcută în șoaptă că „a sosit fantoma" — atîta a fost tot, noi ne-am văzut mai departe de cheful nostru vesel pînă cînd ne-a făcut pe toți să tresărim trăgîndu-și brusc saunul și aplecîndu-se înainte pentru a-și așeza coatele pe masă, după care a exclamat cu o gravitate prevestitoare de rău :

— Hei ! Să mă bată Dumnezeu dacă înțeleg ce motiv găsiți ca să fiți atît de veseli ? Habar n-am ce vedeți voi în viață — eu nu văd decît întunecimea și bezna și puntele negre și o groaznică așteptare a Judecății și a flăcărilor mînioase.

Toți cei de față și-au apropiat în același timp paharele de el și le-au așezat dinaintea lui într-un semicerc ; bătîndu-l prietenește pe umăr l-au îndemnat să bea, spunîndu-i că astfel va vedea în curînd viața tot atît de luminoasă cum o vedeam și noi. Dar el a împins la o parte paharele mormăind :

— Luați-le de aici ! V-am spus că nu voi mai pune niciodată gura pe băutură. Niciodată !... Niciodată !...

Așadar, eu am înapoiat fiecăruia paharul; dar am văzut privirile pline de regret și aerul lacom al lui Lowborough pe măsură ce le vedea îndepărtîndu-se. Apoi și-a acoperit ochii cu mîinile, ca să se despartă de această priveliște și peste două minute și-a ridicat din nou capul și a rostit următoarele vorbe într-o șoaptă răgușită, dar vehementă :

— Și totuși n-am încotro! Huntingdon, dă-mi un pahar!

— Ia sticla, omule, i-am zis eu vîrîndu-i cu de-a sila în mînă, sticla cu rachiu... Vai, trebuie să mă opresc, căci vorbesc prea mult, a mormăit povestitorul tresărind speriat de privirea pe care i-am aruncat-o. Dar nu-i nimic, a adăugat el nepăsător continuîndu-și relatarea. Cu zelul lui desperat, Lowborough a apucat sticla și i-a supt tot conținutul pînă cînd deodată a căzut de pe scaun, dispărînd sub masă în mijlocul unei furtuni de aplauze. Consecința acestei imprudențe a fost o destul de gravă congestie cerebrală...

— Dar dumneata, domnule, ce părere ai avut despre ceea ce ai făcut? l-am întrebat eu repede.

— Bineînțeles că m-am căit cumplit, mi-a răspuns domnul Huntingdon. M-am dus să-l vizitez o dată sau de două ori — ba nu, chiar de vreo trei ori... Aș, pe legea mea, de patru ori. Și cînd s-a făcut bine l-am adus cu multă blîndețe înapoi, în țarcul mieilor.

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun că l-am readus în inima clubului și — compătimindu-l pentru sănătatea lui firavă și pentru tristețea care îl copleșea — i-am recomandat „să soarbă o picătură de vin pentru binele stomacului său", iar cînd se va fi restabilit în suficientă măsură, să adopte calea de mijloc — planul *ni jamais-ni toujours*[1]. Să nu se omoare ca un tîmpit, dar nici să nu se abțină ca un prost. Într-un cuvînt, să petreacă așa, ca o ființă rațională, să facă ce făceam și eu. Pentru că nu trebuie să crezi, Helen, că sînt un bețivan. Nu sînt deloc bețiv, n-am fost niciodată și nici

[1] Nici niciodată, nici totdeauna (fr.).

n-o să fiu vreodată. Țin prea mult la bunăstarea mea generală. Văd că un om nu se poate lăsa pradă băuturii fără a-și petrece jumătate din zile în tristețe, și cealaltă jumătate în nebunie. Și pe urmă, mie îmi place să mă bucur de viață în toate privințele, lucru pe care nu-l poate face cineva care se lasă robit de o singură înclinație. Iar apoi să nu uităm că băutura dăunează frumuseții — a încheiat domnul Huntingdon cu un zîmbet cum nu se poate mai încrezut, care ar fi trebuit să mă enerveze mai mult decît s-a întîmplat de fapt.

— Și lordul Lowborough a profitat de sfaturile tale ? l-am întrebat.

— Ei, bineînțeles, într-un fel. O vreme a scos-o destul de bine la capăt ; zău, a fost un adevărat model de cumpătare și de prudență — chiar într-o măsură cam prea mare pentru gusturile bandei noastre deșucheate. Dar, într-un fel sau altul, Lowborough nu prea avea darul moderației : dacă se împiedica și aluneca puțiun într-o parte trebuia neapărat să cadă la pămînt înainte de a se putea îndrepta. Dacă într-o seară depășea măsura, efectele acestui exces îl făceau să fie atît de nenorocit a doua zi încît se vedea silit să repete greșeala pentru a-i repara urmările. Și tot așa din zi în zi, pînă cînd conștiința lui, care nu putea să tacă, îl făcea să se oprească. Atunci, în momentele lui de trezie, își plictisea atît de tare prietenii cu remușcările, cu spaimele și cu durerile lui, încît drept autoapărare erau obligați să-l facă să-și înece necazurile în vin sau în vreo altă băutură mai tare care se afla la îndemînă. Și de îndată ce erau învinse primele lui scrupule de conștiință, nu mai avea nevoie de prea multe îndemnuri și lămuriri. Adeseori ajungea la disperare și devenea un păcătos fără pereche, exact așa cum doreau cei mai înrăiți dintre amici. Ceea ce nu-l împiedica să se lamenteze pentru ticăloșia și degradarea lui cumplită de îndată ce-i trecea accesul.

În cele din urmă, într-o bună zi, cînd rămăsesem singur cu el, după ce a meditat o vreme, pradă unei dispoziții mohorîte și cu gîndurile aiurea, stînd așa cu brațele încrucișate și cu capul căzut în piept, s-a trezit deodată și apucîndu-mi cu vehemență brațul mi-a spus :

— Huntingdon, aşa nu mai merge! M-am hotărît să termin cu toate astea!

— Dar ce, ai de gînd să te împuşti? l-am întrebat.

— Nu; am de gînd să mă îndrept.

— Păi asta nu-i nici o noutate! De mai bine de un an ai mereu de gînd să te îndrepţi.

— Da, dar voi n-aţi vrut să mă lăsaţi. Iar eu am fost atît de zevzec încît n-am putut să trăiesc fără voi. Acum însă îmi dau seama bine ce mă trage înapoi şi ce tinde să mă salveze. Şi aş străbate mări şi ţări numai să obţin acest lucru — deşi tare mă tem că nu am nici o şansă.

Şi a oftat de credeam că o să i se frîngă inima.

— Ce anume îţi trebuie, Lowborough? l-am întrebat eu socotind că în sfîrşit s-a ţicnit de tot.

— O nevastă, mi-a răspuns el. Nu mai pot trăi singur pentru că propria mea minte mă înnebuneşte şi nu mai pot trăi alături de voi pentru că voi jucaţi faţă de mine rolul diavolului.

— Cine, eu?

— Da, voi toţi şi tu mai mult decît toţi ceilalţi, asta o ştii prea bine. Dar dacă aş putea găsi o nevastă cu o avere destul de mare ca să-mi plătească datoriile şi să mă pună pe picioare...

— Fireşte, i-am răspuns...

— Şi dacă ar fi destul de dulce şi de bună — a continuat el — ca să am un cămin acceptabil şi să mă împac cu mine însumi, cred că aş mai putea, totuşi, să fiu om. De îndrăgostit n-am să mă mai îndrăgostesc niciodată, asta e sigur; poate că totuşi n-ar conta prea mult, aş avea măcar posibilitatea să-mi fac alegerea cu ochii deschişi şi nu închişi — şi în ciuda tuturor lucrurilor, am să fiu un soţ bun. Dar oare se mai poate îndrăgosti cineva de mine? Asta e întrebarea. Apoi a avut amabilitatea să adauge:

— Dacă aş fi chipeş ca tine, Huntigdon şi dacă aş avea puterea ta de fascinaţie, aş mai putea trage nădejde. Dar aşa cum stau lucrurile tu crezi că m-ar mai lua cineva — ruinat şi nenorocit cum sînt?

— Da, fără îndoială.

— Cine?

— Păi cum, orice fată bătrînă neglijată, coborînd repede pe panta desperării, ar fi încîntată să...

— Nu, nu — mi-a zis el — trebuie să fie o persoană pe care s-o pot iubi.

— Bine, dar adineauri ai zis că n-ai mai fi în stare să te mai îndrăgostești vreodată!

— Mă rog, dragostea nu e cuvîntul cel mai potrivit, dar în orice caz, o persoană de care să mă pot atașa. Indiferent cum stau lucrurile, am să cercetez toată Anglia în sus și-n jos! a strigat el într-o izbucnire de speranță sau de deznădejde. Fie că voi izbuti, fie că voi da greș, oricum va fi mai bine decît să mă îndrept către o distrugere sigură la clubul acela blestemat. Așadar, îmi iau adio de la ei și de la voi. Ori de ctîe ori te voi întîlni pe pămînt cinstit sau sub un acoperiș creștinesc, mă voi bucura să te văd. Dar niciodată nu mă vei mai putea momi în viziunea aceea de diavol!

Îmi vorbise într-un mod pur și simplu ofensator, de care ar fi trebuit să-i fie rușine — și totuși, la despărțire, i-am strîns mîna. S-a ținut de cuvînt. De atunci a devenit un adevărat model de comportare, după cîte știu; dar pînă de curînd n-am avut prea mult de a face cu el. Nu mi-a mai căutat tovărășia, temîndu-se ca nu cumva să-l atrag iarăși pe panta distrugerii. Iar eu nu l-am mai găsit prea amuzant, mai ales că uneori încercase să-mi trezească propria mea conștiință și să mă abată de pe calea pierzaniei, de care el se socotea scăpat. Cînd se întîmpla să-l întîlnesc totuși, nu uitam mai niciodată să-l întreb ce progrese a făcut cu eforturile și căutările lui în domeniul matrimonial. În general, nu putea să-mi raporteze lucruri prea bune. Mamele erau departe de a fi atrase de cuferele lui goale și de reputația lui de cartofor, iar pe fiicele lor le îndepărta fruntea lui veșnic înnourată și dispoziția melancolică. Și pe lîngă asta el nici nu le înțelegea: îi lipseau îndrăzneala și siguranța necesare pentru a-și atinge țelurile.

Așa l-am lăsat cînd am plecat în Europa. Iar cînd m-am întors, la sfîrșitul anului, l-am găsit tot holtei neconsolat — deși fără îndoială arătînd în mai mică măsură ca un strigoi ieșit din mormînt. Domnișoarele în-

cetaseră să se mai teamă de el și începeau să-l considere foarte interesant. Dar mamele erau încă destul de greu de îmbunat. Cam pe vremea aceea, îngerul meu bun m-a adus în preajma ta, Helen ; și atunci n-am mai avut ochi și urechi pentru altcineva. Dar, între timp, Lowborough făcuse cunoștință cu încîntătoarea noastră prietenă, domnișoara Wilmot — prin intervenția îngerului lui bun, ți-ar spune el negreșit. Totuși n-a îndrăznit să-și lege speranțele de o persoană atît de curtată și de admirată pînă cînd nu au fost aduși mai aproape unul de altul aici, la Staningley, și pînă cînd ea — în absența celorlalți admiratori — nu l-a cultivat și i-a dat toate încurajările posibile avansurilor timide făcute de el. Atunci, într-adevăr, a început el să spere în zorii unor zile mai luminoase ; și dacă, o vreme, i-am întunecat puțin perspectiva așezîndu-mă între el și soarele lui — și astfel aproape că l-am aruncat din nou în genunea deznădejdii — n-am făcut decît să-i sporesc ardoarea și să-i consolidez speranțele cînd m-am hotărît să abandonez cîmpul de luptă, în căutarea unei comori mai strălucitoare. Într-un cuvînt, după cum ți-am spus, e îmbrobodit rău. La început și-a dat puțin seama de defectele ei, care i-au stîrnit în mare măsură neliniștea ; dar acum pasiunea lui îmbinată cu iscusința ei, l-au orbit de tot făcîndu-l să nu mai vadă nimic altceva decît perfecțiunea ei și uluitorul lui noroc. Aseară a venit la mine, abia mai încăpîndu-și în piele din pricina fericirii nou-descoperite :

— Huntingdon, nu sînt chiar de aruncat ! mi-a zis el apucîndu-mi mîna și strîngîndu-mi-o ca într-un clește. Mă mai așteaptă totuși puțină fericire — chiar și aici pe pămînt : mă iubește !

— Nu mai spune ! Ți-a zis chiar așa ?

— Nu, dar nu mă mai pot îndoi cîtuși de puțin. Nu vezi cît de evidentă este amabilitatea și afecțiunea ei ? Și ea știe prea bine cît de sărac sînt și puțin îi pasă ! A auzit de toate nebuniile și ticăloșiile din viața mea și nu i-e frică să se încreadă în mine — iar rangul și titlul meu nu constituie cîtuși de puțin niște ispite pentru ea ; nici nu le bagă în seamă măcar. Este ființa cea mai generoasă și firea cea mai nobilă pe care o poate concepe

cineva. Mă va salva, trup și suflet, de la distrugere. M-a înălțat și m-a înnobilat în propriii mei ochi și m-a făcut de trei ori mai bun, mai înțelept și mai însemnat decît am fost. Ah ! Ce păcat că n-am cunoscut-o mai de mult ! De cîtă degradare și de cîte chinuri aș fi fost cruțat ! Dar oare ce-am făcut eu ca să merit o ființă atît de magnifică ?

— Și poanta cea mai strașnică — a continuat rîzînd domnul Huntingdon — este că vulpișoara asta tînără nu iubește la el nimic altceva decît titlul și obîrșia lui și „acea veche și încîntătoare reședință de familie".

— De unde știi ? l-am întrebat eu.

— O știu chiar din gura ei. Mi-a spus : „Pe el în sine îl disprețuiesc din tot sufletul ; dar, pe de altă parte, bănuiesc că e timpul să-mi fac și eu alegerea și dacă aș aștepta pe cineva vrednic de stima și afecțiunea mea, ar trebui să-mi petrec întreaga viață de una singură pentru că pe voi, bărbații, vă detest pe toți !" Ha, ha ! Tare mă tem că în privința asta greșește cumplit. Dar, oricum, ceea ce e evident este că n-are pic de dragoste pentru bietul băiat.

— Păi atunci ar fi de datoria ta să-l avertizezi.

— Cum asta ? Și să-i destram bietei fete toate planurile și perspectivele ? Nu, nu ; asta ar însemna să-mi bat joc de încrederea pe care mi-a acordat-o, — nu-i așa, Helen ? Ha, ha ! Și pe urmă i-aș frînge și lui inima.

Și domnul Huntingdon rîse iarăși.

— Mde, domnule Huntingdon, nu prea înțeleg ce găsești atît de amuzant în povestea asta. Eu nu văd nici un lucru de care s-ar putea rîde.

— Dragostea mea, în momentul de față rîdeam de tine, mi-a spus el strîmbîndu-se și mai tare de rîs.

Atunci lăsîndu-l să-și savureze de unul singur veselia, l-am atins pe Ruby cu cravașa și am galopat ca să-i ajung pe tovarășii noștri, pentru că în tot acest timp merseserăm cu caii la pas rămînînd astfel mult în urmă. Curînd Arthur se află din nou lîngă mine dar, nefiind dispusă să mai fac conversație cu el, am pornit în goană și mai mare. A făcut și el la fel și n-am încetinit pasul pînă cînd nu i-am ajuns pe domnișoara Wilmot și pe

domnul Lowborough, cam la vreo jumătate de milă de părtare de poarta parcului. Am evitat orice altă discuţie cu domnul Huntingdon pînă la sfîrşitul plimbării noastre, cînd aveam intenţia să sar de pe cal şi să mă fac nevăzută, în casă, înainte ca el să se poată oferi să mă ajute. Dar în timp ce mă luptam să-mi desfac pulpana hainei care se agăţase de oblînc, el m-a ridicat din şa şi m-a ţinut în braţe, afirmînd că n-o să-mi dea drumul pînă nu-l voi ierta.

— Dar n-am nimic de iertat, i-am răspuns. Nu m-ai jignit cîtuşi de puţin.

— Nu, scumpo — să mă păzească Dumnezeu să fac una ca asta! Dar eşti supărată pentru că mie mi-a mărturisit Annabella lipsa ei de sentimente faţă de curtezanul ei.

— Nu, Arthur, nu asta mă necăjeşte. E vorba de întreaga comportare pe care ai avut-o faţă de prietenul dumitale; şi dacă doreşti într-adevăr să uit totul, atunci du-te chiar acum şi spune-i ce fel de femeie este fiinţa pe care o adoră el nebuneşte şi de cine şi-a agăţat speranţele de fericire.

— Bine, Helen, dar ţi-am spus că asta ar însemna să-i frîng inima — să-l omor pur şi simplu — în afară de faptul că ar însemna să-i dau o lovitură urîtă bietei Annabella. Acum el nu mai poate fi ajutat; nici măcar rugăciunile nu-i mai pot face nici un bine. Şi pe urmă, s-ar putea ca ea să-şi joace farsa vicleană pînă la capăt şi atunci el va fi la fel de fericit cu iluziile ca şi cum ar fi vorba de o realitate. Sau poate că-şi va descoperi greşeala abia cînd va fi încetat s-o iubească; şi dacă nu se va întîmpla astfel, atunci e mult mai bine ca el să-şi dea seama treptat-treptat de adevăr. Aşa că acum, îngeraşule, nădăjduiesc că te-am făcut să înţelegi destul de limpede felul meu de a privi această problemă şi că te-am convins pe deplin că nu pot să-mi ispăşesc vina aşa cum îmi ceri tu. Ce alte rugăminţi mai ai să-mi adresezi? Vorbeşte-mi, şi voi fi bucuros să mă supun.

I-am răspuns pe un ton la fel de grav ca şi mai înainte:

— Nu am altă rugăminte decît ca în viitor să nu mai iei niciodată în bătaie de joc suferinţele altora şi să-ţi

folosești întotdeauna influența asupra prietenilor dumitale spre binele lor și împotriva înclinațiilor lor rele, în loc să le sprijini pe acestea în dauna prietenilor.

— Îți promit că mă voi strădui din răsputeri să țin minte și să îndeplinesc poruncile angelicei mele iubite.

După ce mi-a sărutat amîndouă miiinle înmănușate, mi-a dat drumul să plec.

Intrînd în camera mea, am fost surprinsă s-o găsesc pe Annabella Wilmot stînd în picioare în fața măsuței mele de toaletă și examinîndu-se, calmă, în oglindă. Cu o mînă își flutura cravașa cu mîner de aur, iar cu cealaltă își ținea pulpana costumului de călărie.

„E splendidă, fără doar și poate!“ m-am gîndit eu privind silueta aceea înaltă și bine făcută și reflectarea, în oglindă, a feței aceleia frumoase, înconjurată de părul negru, lucios puțin răvășit, dar nu în mod dizgrațios, de plimbarea călare, obrajii frumos colorați și îmbujorați de efort și ochii negri scînteind de o strălucire neobișnuită.

Zărindu-mă prin oglindă, s-a întors și a exclamat, cu un hohot de rîs care mie mi s-a părut mai degrabă malițios decît vesel :

— Hei, Helen! De ce ai întîrziat atîta? Am venit să-ți spun despre norocul pe care-l am, a continuat ea fără să țină seamă de prezența lui Rachel. Lordul Lowborough m-a cerut în căsătorie și am avut plăcerea să-i accept în mod grațios propunerea. Nu mă invidiezi, draga mea ?

— Nu scumpo, i-am spus, iar în sinea mea am adăugat : „Și nici pe el“. Și tu chiar îl placi, Annabella ?

— Auzi vorbă, dacă-l plac! Da, firește — sînt îndrăgostită moartă!

— Bine, atunci sper să-i fii o nevastă bună.

— Mulțumesc, draga mea! Și ce altceva mai speri ?

— Sper să vă iubiți amîndoi și să fiți amîndoi fericiți.

— Mii de mulțumiri ; și eu sper că-i vei fi o nevastă foarte bună domnului Huntingdon! mi-a răspuns ea cu o reverență de regină și s-a retras.

— Vai, domnișoară! Cum ați putut să-i spuneți una ca asta! a strigat Rachel.

— Ce anume ? am întrebat-o la rîndul meu.

— Păcatele mele, i-aţi zis că trageţi nădejde să-i fie nevastă bună. În viaţa mea n-am auzit o asemenea urare !

— Păi i-am zis-o pentru că sper într-adevăr acest lucru — sau mai degrabă îl doresc — căci de la ea nu mai poţi spera mare lucru.

— Mă rog ! a zis Rachel. Vă rog să mă credeţi că şi eu nădăjduiesc ca el să-i fie un soţ bun. Jos se vorbesc tot felul de lucruri ciudate despre dînsul. Ziceau că...

— Ştiu, Rachel. Am auzit totul despre el ; dar acum s-a îndreptat. Şi nu le stă deloc frumos să răspîndească tot felul de vorbe despre stăpînii lor.

— Nu, domnişoară dar, pe de altă parte, au zis cîteva lucruri şi despre domnul Huntingdon.

— Nu vreau să le aud, Rachel ; oamenii spun minciuni.

— Da, domnişoară, mi-a răspuns ea calmă, continuînd să-mi aranjeze părul.

— Şi tu le crezi, Rachel ? am întrebat-o după o scurtă pauză.

— Nu, domnişoară, cîtuşi de puţin ! 'Mneavoastră ştiţi că dacă se strîng laolaltă mai multe slugi, tare le place să-i bîrfească pe ăi mai mari ca ei. Şi unora, aşa ca să se umfle în pene, le place să se prefacă, chipurile, că ştiu şi toaca-n cer, şi scot tot felul de panglici pe nas şi bagă fitiluri numai aşa ca să le ia celorlalţi piuitul. Dar eu zic că dacă aş fi în locul 'mneavoastră, domnişoară Helen, aş chibzui bine lucrurile înainte de a face pasul ăl mare. Eu aşa gîndesc în mintea mea că o domnişoară de neam trebuie să-şi aleagă cu tare multă grijă mirele.

— Bineînţeles, i-am răspuns. Dar acum grăbeşte-te, Rachel ; vreau să mă îmbrac.

Şi, într-adevăr, abia aşteptam să scap de femeia asta de treabă pentru că mă aflam într-o stare atît de melancolică, încît abia mi-am putut reţine lacrimile cît timp m-a îmbrăcat. Nu din pricina lordului Lowborough mi-au umplut lacrimile ochii, nu din pricina Ananbellei, nu dintr-a mea, ci din pricina lui Arthur Huntingdon.

13 octombrie. Au plecat, şi s-a dus şi el. O să fim despărţiţi mai bine de două luni — peste zece săptă-

mini! O perioadă tare, tare lungă să trăiesc fără a-l vedea. Dar mi-a promis că-mi va scrie des, și m-a silit să-i făgăduiesc că eu îi voi scrie încă și mai des, întrucît el va fi ocupat cu rezolvarea treburilor lui, pe cînd eu nu voi avea nimic mai bun de făcut. Mde, cred că voi avea întotdeauna o mulțime de lucruri de spus. Dar, vai! Cum mai aștept timpul cînd vom fi pentru totdeauna împreună și ne vom putea transmite unul altuia gîndurile fără intervenția acestor reci mijlocitori — pana, cerneala și hîrtia!

22 octombrie. Am primit mai multe scrisori de la Arthur. Nu prea lungi, în schimb extrem de dulci. Și sînt aidoma lui, pline de afecțiune fierbinte și de umor vioi și jucăuș. Dar, întotdeauna există un „dar" în această lume imperfectă, tare aș vrea să fie mai serios măcar uneori. Nu-l pot face să scrie sau să vorbească într-adevăr cu seriozitate profundă. Deocamdată nu mă supără prea mult acest lucru, dar dacă va fi întotdeauna astfel, ce-o să fac eu cu latura gravă a ființei mele?

CAPITOLUL XXIII

18 FEBRUARIE, 1822. ASTĂZI Arthur și-a încălecat dis-de-dimineață calul de vînătoare și a pornit voios să-și întîmpine... ogarii. Va lipsi de acasă toată ziua, așa că m-am hotărît să mă distrez cu prea neglijatul meu jurnal, dacă mai pot să denumesc astfel un caiet de care mă ocup atît de rar. Au trecut patru luni de cînd nu l-am mai deschis.

Acum sînt măritată, o femeie așezată la casa ei — doamna Huntingdon de la conacul Grassdale. Am o experiență de opt săptămîni în domeniul căsniciei. Oare regret pasul pe care l-am făcut? Nu, deși în străfundul inimii mele trebuie să mărturisesc că Arthur nu e așa cum l-am crezut la început și dacă l-aș fi cunoscut din capul locului atît de bine cum îl cunosc acum, probabil nu l-aș fi iubit niciodată. Iar dacă l-aș fi iubit mai întîi

și pe urmă aș fi făcut descoperirea, mă tem că aș fi socotit de datoria mea să nu-l iau de bărbat. Firește că aș fi putut să-l cunosc, căci toată lumea era mai mult decît doritoare să-mi vorbească despre el, și nici el personal nu era un mare ipocrit, dar am fost oarbă. Iar acum, în loc să regret că nu i-am deslușit pe deplin caracterul înainte de a fi legată pe vecie de el, mă bucur, pentru că în felul ăsta am fost scutită de o mulțime de lupte cu conștiința mea și, deci, și de o mulțime de necazuri și dureri. Și, indiferent ce ar fi trebuit să fac, în momentul de față e clar că am datoria să-l iubesc și să rămîn atașată de el, ceea ce se și potrivește de minune cu înclinațiile mele.

El ține foarte mult la mine, chiar prea mult aș putea spune. Am impresia că m-aș bucura dacă m-ar mîngîia mai puțin și s-ar arăta în schimb mai rațional. Mi-ar plăcea să fiu în mai mică măsură o jucărie sau o păpușă îndrăgită și în mai mare măsură o prietenă, dacă mi-ar veni cheful să fiu, dar de asta n-am să mă plîng. Mă tem doar că afecțiunea lui pierde din profunzime cînd cîștigă în ardoare. Uneori o asemuiesc cu un foc de rămurele și crenguțe uscate în contrast cu un foc de cărbuni masivi — strălucitor și fierbinte. Însă dacă ar fi să ardă pînă la capăt și să nu lase în urmă altceva decît cenușă, ce m-aș face? Totuși nu se va întîmpla așa, sigur nu, în privința asta sînt hotărîtă — și cu siguranță că am și puterea să întrețin acest foc. Dar Arthur e egoist; mă văd silită să recunosc acest lucru. Și, de fapt, mărturisirea mă îndurerează mai puțin decît s-ar putea aștepta cineva, căci, de vreme ce-l iubesc atît de mult, îl pot ușor ierta pentru că se iubește atît de mult pe sine. Îi place să i se facă voia, pentru mine e o adevărată încîntare să i-o fac, și de cîte ori îmi pare rău de această înclinare a lui, o regret pentru binele lui, nu pentru al meu.

Prima dată cînd s-a manifestat în felul ăsta, a fost cu ocazia călătoriei noastre de nuntă. El voia să treacă în goană prin toate locurile întrucît peisajele continentale îi erau bine cunoscute: multe din ele își pierduseră

interesul pentru el, iar altele nu avuseseră niciodată ce să piardă. Consecința a fost că după o trecere ca a unei păsări în zbor prin multe părți ale Franței și Italiei, m-am întors acasă aproape la fel de neștiutoare cum plecasem, întrucît nu cunoscusem mai deloc persoane și obiceiuri și cam puține lucruri, în capul meu învîrtindu-se un roi pestriț și învălmășit de obiecte și scene. E drept că unele îmi lăsaseră o impresie mai profundă și mai plăcută decît altele, dar și acestea erau întinate de amintirea tristă că emoțiile mele nu fuseseră împărtășite de însoțitorul meu. Ba chiar dimpotrivă, cînd îmi exprimasem interesul deosebit pentru vreun lucru pe care-l vedeam sau doream să-l văd, îl cam supăram, întrucît îi dovedeam astfel că mă poate încînta și altceva în afară de persoana lui.

La Paris, abia dacă ne-am oprit, iar cît despre Roma nu mi-a lăsat timpul să văd nici a zecea parte din frumusețile și lucrurile interesante de acolo. Voia să mă aducă acasă — așa zicea — să mă aibă numai și numai pentru el și să mă vadă bine instalată ca stăpînă a conacului Grassdale, la fel de simplă, de naivă și de nostimă cum eram. Și ca și cum aș fi fost cine știe ce fluture gingaș, el se arăta temător să nu cumva să-mi scuture argintul de pe aripioare aducîndu-mă în contact cu societatea, în special cu cea a Parisului și a Romei. Și, mai mult decît atît, nu s-a jenat să-mi spună că în amîndouă aceste orașe existau cucoane care i-ar fi scos ochii dacă s-ar fi întîmplat să-l întîlnească împreună cu mine.

Bineînțeles că m-am supărat de toate astea. Și totuși nu era vorba atîta de deziluzia mea, cît de faptul că mă dezamăgea el. Și pe urmă mai era și osteneala pe care trebuia să mi-o dau să găsesc scuze față de prietenii și prietenele mele pentru că văzusem și observasem atît de puține lucruri, fără să pot să-i atribui soțului meu nici cea mai mică vină. Dar cînd am ajuns acasă — în noua și încîntătoarea mea casă — eram atît de fericită, iar el atît de amabil, încît i-am iertat, cu dragă inimă, totul. Și începusem tocmai să-mi socotesc soarta mult prea fericită și pe soțul meu de fapt prea bun pentru mine, dacă nu cumva prea bun pentru lumea în care trăim, cînd, în

a doua duminică după sosirea noastră m-a șocat și m-a îngrozit dîndu-mi un nou exemplu al pretențiilor lui nerezonabile. Ne întorceam pe jos de la liturghie, pentru că fiind o zi frumoasă de iarnă, iar noi locuind atît de aproape de biserică, îl rugasem să nu mai luăm trăsura.

— Helen — mi-a spus el pe un ton de o neobișnuită gravitate — nu sînt întrutotul mulțumit de tine.

Am dorit să aflu cu ce-am greșit.

— Dar dacă-ți spun îmi vei promite să te îndrepți?

— Da, dacă voi putea, sigur, și fără să supăr o autoritate mai înaltă.

— Ah! Ei vezi, asta este: nu mă iubești din toată inima!

— Nu te înțeleg, Arthur, sau cel puțin sper că nu te înțeleg. Spune-mi, te rog, ce lucru nepotrivit am făcut sau am spus?

— Nu e vorba de nimic din ce-ai făcut sau ai spus. E vorba de ceea ce ești: ești prea cucernică. Bineînțeles, mie îmi place ca femeia să fie evlavioasă și socot evlavia ta unul din cele mai mari farmece pe care le ai, dar pe de altă parte, ca și multe alte lucruri bune, s-ar putea ca ea să fie împinsă prea departe. După părerea mea, credința unei femei n-ar trebui să-i micșoreze atașamentul față de stăpînul ei pămîntesc. Ea ar trebui să aibă destulă evlavie ca să-și purifice sufletul, dar nu atît de multă încît să-i rafineze exagerat inima ridicînd-o mai presus de toate simțămintele omenești.

— Dar ce, eu sînt mai presus de toate aceste simțăminte?

— Nu, scumpa mea; dar te îndrepți către acest gen de sfințenie mai repede decît aș vrea eu. În ultimele două ceasuri m-am gîndit neîncetat la tine și am tot vrut să-ți întîlnesc privirea, însă tu erai atît de absorbită de devoțiunile tale, încît nu m-ai învrednicit nici măcar cu o ocheadă. Pe cuvîntul meu că un asemenea lucru e suficient să facă un bărbat gelos pe Creator — lucru care, știi bine, e foarte greșit. Așa că dacă vrei binele sufletului tău, te rog să nu mai stîrnești asemenea patimi ticăloase.

— Cine ești dumneata, domnule, ca să te pretinzi un zeu și să ai îndrăzneala să te lupți pentru stăpînirea

inimii mele cu Cel căruia îi datorez tot ceea ce am, printre care te numeri și dumneata, dacă ești într-adevăr o binecuvîntare, lucru de care mă cam îndoiesc puțin?

— Nu fii chiar atît de aspră cu mine, Helen; și nu mă mai strînge atît de tare de braț, că ți-ai înfipt degetele pînă la os.

— Arthur — am continuat eu lăsîndu-i brațul — nu mă iubești nici pe jumătate cît te iubesc eu. Și totuși, dacă m-ai iubi mai puțin, nu m-aș plînge, dacă aș fi sigură că ai și tu un crez în viață...

El n-a făcut decît să rîdă și să-mi sărute mîna zicînd că sînt o dulce entuziastă. Apoi, scoțîndu-și pălăria, a adăugat:

— Dar uită-te și tu încoace, Helen — ce poate face un om cînd are un asemenea cap?

Capul nu părea să aibă vreun cusur, însă cînd și-a pus mîna în creștet, degetele i s-au afundat într-o mare de cîrlionți, îngrijorător de adîncă, în special la mijloc.

— Vezi că n-am fost menit să fiu un sfînt, a zis el rîzînd, cu atît mai mult cu cît sînt convins că în ultimele săptămîni m-am purtat foarte frumos. Ce-ai văzut greșit la mine și ce-ai vrea să mă pui să fac?

— Nimic mai mult decît faci, Arthur. Faptele tale sînt corecte deocamdată; dar aș vrea să ți se schimbe gîndurile. Aș vrea să te întărești împotriva ispitei și să nu spui că răul e bine și binele e rău. Aș vrea să te gîndești mai profund, să privești mai departe și să țintești mai sus decît pînă acum.

CAPITOLUL XLVI

25 MARTIE. ARTHUR A ÎNCEPUT SĂ se cam plictisească, nu de mine sper, ci de viața liniștită și trîndavă pe care o duce, și nici nu mă mir, pentru că are atît de puține surse de amuzament; nu citește niciodată altceva decît ziarele și revistele de vînătoare, iar

cînd mă vede pe mine cu o carte în mînă, nu-mi dă pace pînă n-o închid. Cînd e frumos afară, izbutește să-și petreacă timpul cît mai plăcut, dar în zilele ploioase, care s-au cam ținut lanț în ultima vreme, e de-a dreptul penibil să-i vezi plictisul. Eu fac tot ce pot ca să-l amuz, însă e imposibil să-i stîrnesc interesul pentru lucrurile despre care îmi place să vorbesc, iar pe de altă parte, lui îi place să vorbească despre lucruri care nu mă pot interesa pe mine — și chiar despre lucruri care mă supără — și tocmai acestea îl încîntă cel mai mult. Distracția lui preferată este să se tolănească lîngă mine, pe canapea, și să-mi povestească despre amorurile lui de altădată, istoriile învîrtindu-se întotdeauna în jurul distrugerii vieții cine știe cărei fete încrezătoare sau în jurul încornorării vreunui soț nebănuitor. Iar cînd eu îmi exprim oroarea și indignarea, el pune toate acestea pe seama geloziei și începe să rîdă cu lacrimi. La început mă apuca furia sau mă podidea plînsul, dar dîndu-mi seama că încîntarea lui sporește pe măsură ce mă vede mai supărată și mai agitată, ulterior m-am străduit să-mi înăbuș sentimentele și să-i primesc destăinuirile în tăcerea unui dispreț calm. Și totuși, el îmi deslușește pe chip lupta care se dă în sinea mea și interpretează greșit amărăciunea sufletului meu față de nemernicia lui, luînd-o drept rană provocată de săgețile geloziei. Iar după ce s-a amuzat suficient cu acest lucru sau cînd teama de a nu mă supăra îl face să se îngrijoreze în privința liniștii lui, încearcă să mă sărute și, cu tot felul de alintări, să mă facă iarăși să zîmbesc — or, niciodată nu sînt mai puțin binevenite ca atunci mîngîierile lui ! Mie mi se pare că e vorba de un dublu egoism — față de mine și față de victimele fostei lui vieți amoroase. Sînt momente cînd, cu un junghi trecător în inimă, cu o licărire de spaimă îngrozitoare, mă întreb : „Helen ce-ai făcut ?“ Dar reprim glasul interior care-mi pune această întrebare și resping năvala gîndurilor supărătoare ce mă copleșesc. Deoarece chiar de-ar fi el de zece ori mai pămîntean și mai refractar la gînduri frumoase și nobile, știu bine că n-am nici un drept să mă plîng. Și de fapt nu mă plîng și n-o voi

face niciodată. Îl iubesc încă și-l voi iubi și de aici înainte. Nu regret și nu voi regreta niciodată că m-am legat de soarta lui.

4 aprilie. Am avut chiar și o mică ceartă. Detaliile sînt următoarele : Arthur îmi spusese, în răstimpuri, toată povestea aventurii lui cu lady F., poveste pe care mai înainte n-am vrut s-o cred. Dar era oarecum o consolare să constat că în cazul respectiv doamna fusese mai vinovată decît el, pentru că pe atunci Arthur era foarte tînăr și e clar că ea făcuse primele avansuri, dacă ceea ce spunea el era adevărat. Am urît-o pentru asta, întrucît se părea că ea a vrut în cea mai mare măsură să-l corupă. Așadar, deunăzi cînd soțul mea a început să-mi vorbească despre ea, l-am rugat să nu-i pomenească numele pentru că numai cît îl auzeam și-mi venea rău.

— Dar bagă bine de seamă, Arthur, asta nu din cauză că ai iubit-o tu, ci pentru că ea ți-a făcut ție un rău și și-a înșelat soțul și a fost în general o femeie abominabilă de care ar trebui să-ți fie rușine să vorbești.

Dar el i-a luat apărarea zicînd că avea un soț bătrîn și ramolit pe care era imposibil să-l iubească.

— Atunci de ce s-a măritat cu el ?

— Pentru banii lui, mi-a răspuns.

— Atunci asta a fost o crimă, și promisiunea ei solemnă de a-și iubi și cinsti soțul a fost încă una, care a sporit gravitatea celei anterioare.

— Ești prea severă cu biata doamnă, a rîs el. Dar nu-i nimic, Helen, acum nu mai țin la ea. Și pe nici una din ele n-am iubit-o nici pe sfert cît te iubesc pe tine, așa că nu trebuie să te temi că vei fi părăsită cum au fost ele.

— Arthur, dacă mi-ai fi spus aceste lucruri înainte, nu ți-aș fi acordat niciodată șansa de a o mai face.

— Chiar așa, draga mea ?

— Chiar așa !

A rîs neîncrezător.

— Tare aș vrea să te pot convinge acum, pe loc, de acest lucru ! am strigat, ridicîndu-mă de lîngă el.

Pentru prima dată în viață — și sper pentru ultima — mi-a părut rău că m-am măritat cu el.

— Helen, mi-a zis el pe un ton mai grav, știi că dacă te-aș crede acum m-aș supăra foarte tare? Dar, slavă Domnului, că nu te cred. Deși stai acolo, albă ca hîrtia și cu ochii numai fulgere, privindu-mă ca o mică tigroaică, îți cunosc inima poate un pic mai bine decît ți-o cunoști tu.

Fără să-i răspund o vorbă, am plecat de acolo și m-am încuiat în camera mea. Peste vreo jumătate de oră a venit la ușă. Întîi a încercat clanța, apoi a bătut.

— Helen, nu-mi dai voie să intru?

— Nu; m-ai supărat și nu mai vreau să te văd și nici să-ți aud glasul pînă dimineață.

A stat locului un răstimp, parcă uluit, neștiind prea bine cum să răspundă la asemenea vorbe, apoi s-a îndepărtat. Asta se întîmpla cam la un ceas după cină. Știam că o să fie foarte plictisitor pentru el să stea singur toată seara; și asta mi-a înmuiat în mare măsură ciuda față de el deși nu m-a făcut să mă induplec. Eram hotărîtă să-i demonstrez că în inima mea nu sînt roaba lui și că, dacă vreau, pot să trăiesc și fără el. M-am așezat și i-am scris o scrisoare lungă mătușii — bineînțeles fără să suflu o vorbă despre toate cele întîmplate. Curînd după ora zece l-am auzit urcînd iarăși scările, dar a trecut pe lîngă ușa mea și s-a dus direct în odaia lui unde s-a încuiat.

Eram nerăbdătoare să văd cum mă va întîmpina dimineața, așa că am fost destul de dezamăgită cînd l-am observat venind cu un zîmbet nepăsător la micul dejun.

— Tot mai ești supărată, Helen? m-a întrebat el apropiindu-se ca și cum ar fi vrut să mă sărute.

Mi-am întors cu răceală privirile spre masă și am început să umplu cetșile de cafea, făcînd observația că a intîrziat cam mult.

A scos un ușor fluierat și s-a dus, degajat, pînă la fereastră unde a rămas cîteva minute privind norii cenușii și posomoriți, șuvoaiele ploii, pajiștea udă și copacii desfrunziți din care se prelingeau picături. A mormăit cîteva blesteme împotriva vremii, apoi s-a așezat la micul dejun. În timp ce-și sorbea cafeaua a mormăit că e „al dracului de rece".

— Nu trebuia s-o lași să stea atîta, i-am zis.

Nu mi-a răspuns nimic și am terminat de mîncat în tăcere. A fost o adevărată ușurare pentru amîndoi cînd ni s-a adus poșta. Conținea un ziar, vreo cîteva scrisori pentru el și două pentru mine pe care mi le-a aruncat peste masă, fără o vorbă. Una era de la fratele meu, iar cealaltă de la Milicent Hargrave, care e acum la Londra cu mama ei. Ale lui erau, cred, scrisori de afaceri și după cît se pare prea puțin pe placul lui, întrucît le-a mototolit și le-a băgat în buzunar mormăind niște vorbe pentru care oricînd altădată l-aș fi ținut de rău. Și-a așezat ziarul în față și s-a prefăcut profund absorbit de lectura lui multă vreme după terminarea mesei.

Cititul scrisorilor, scrierea răspunsurilor și îndrumările date în gospodărie, mi-au ocupat în suficientă măsură dimineața ; după-masă mi-am văzut de pictură, iar de la cină pînă la ora culcării am citit. Între timp bietul Arthur era într-o stare jalnică, neizbutind să găsească ceva cu care să se distreze sau să-și treacă timpul. Voia să pară la fel de ocupat și de nepăsător ca și mine. Dacă vremea i-ar fi permis cît de cît, fără îndoială că ar fi dat ordin să i se pregătească armăsarul și ar fi pornit către cine știe ce meleaguri îndepărtate — indiferent încotro — imediat după micul dejun, și nu s-ar mai fi întors pînă seara tîrziu. Dacă ar fi existat în apropiere vreo persoană de sex feminin, între cincisprezece și patruzeci și cinci de ani, ar fi căutat prilejul de a se răzbuna și s-ar fi străduit să înceapă, sau măcar să pregătească, un flirt nesăbuit cu ea. Dar neavînd nici una dintre aceste două surse de divertisment — lucru care îmi aducea o satisfacție cinică — suferințele lui erau de-a dreptu deplorabile. După ce a terminat de căscat, cu ziarul în față, și după ce a mîzgălit niște răspunsuri scurte la scrisorile și mai scurte, primite, și-a petrecut restul dimineții și întreaga după-amiază lălăindu-se dintr-o încăpere într-alta, uitîndu-se lung, la nori, blestemînd ploaia, alintîndu-și, zădărîndu-și sau ocărîndu-și cîinii, uneori tolănindu-se pe canapea cu o carte pe care nu se putea hotărî s-o citească. Foarte adesea își ațintea privirile asupra mea cînd i se părea că nu-l observ, cu speranța vană de a descoperi pe fața mea vreo urmă de lacrimi

sau vreun semn de remușcări chinuitoare. Însă eu am izbutit să-mi păstrez toată ziua o seninătate netulburată, deși gravă. De fapt nu eram foarte supărată. Tot timpul mi-a fost milă de el și abia așteptam să ne împăcăm ; dar m-am hotărît să-l aștept pe el să facă primele avansuri sau cel puțin să arate mai întîi vreun semn de smerenie și de pocăință : pentru că, dacă începeam eu, asta n-ar fi făcut decît să dea apă la moară îngîmfării lui, să-i sporească aroganța și să submineze total lecția pe care voiam să i-o dau.

După cină a zăbovit cam mult în sufragerie și — tare mă tem — a băut o cantitate neobișnuită de vin, deși nu destul ca să-i dezlege limba, deoarece cînd a venit în salonaș și m-a găsit cu cartea în mînă, prea preocupată de lectură ca să ridic capul la intrarea lui, n-a făcut decît să mormăie niște vorbe de dezaprobare și închizînd ușa cu zgomot s-a dus și s-a întins, cît era de lung, pe canapea, așternîndu-se liniștit pe somn. Însă cîinele lui preferat, Dash, care zăcea de cîtăva vreme la picioarele mele, și-a permis să sară pe el și să înceapă să-l lingă pe obraz. L-a pocnit rău de tot ca să-l îndepărteze, și bietul cîine a chelălăit și a alergat înapoi, la mine, încovrigat de durere și năduf. Peste vreo jumătate de oră, cînd s-a trezit, l-a chemat la el, dar Dash l-a privit cu obidă și a dat ușor din vîrful cozii. L-a strigat încă o dată, cu mai multă asprime, însă Dash s-a lipit mai tare de mine și mi-a lins mîna de parcă m-ar fi implorat să-l ocrotesc. Înfuriat la culme, stăpînul lui a pus mîna pe o carte grea și i-a aruncat-o în cap. Bietul cîine a scos un lătrat jalnic și a alergat la ușă. I-am dat drumul afară și apoi am ridicat de jos cartea, fără o vorbă.

— Dă-mi te rog cartea aceea, mi-a spus Arthur pe un ton nu prea curtenitor.

I-am dat-o.

— De ce-ai lăsat cîinele să iasă ? m-a întrebat. Știai că vreau să vină la mine.

— De unde să-mi dau seama ? Din faptul că ai aruncat cu cartea în el ? Sau te pomenești că lovitura îmi era era destinată mie ?

— Nu ; dar văd că te-ai înfruptat și tu din ea, mi-a spus el, uitîndu-se la mîna mea care fusese și ea lovită și era julită destul de rău.

M-am reapucat de lectură și el s-a străduit să-și ocupe timpul în același fel ; dar, peste puțină vreme, după cîteva căscături amenințătoare, și-a declarat cartea „o prostie cumplită" și a trîntit-o pe masă. Apoi au urmat vreo zece minute de tăcere, răstimp în care, cred, s-a uitat întruna la mine. În cele din urmă a ajuns la capătul răbdării.

— Helen, ce carte e aceea ? a exclamat el.

I-am spus.

— E interesantă ?

— Da, foarte.

Am continuat să citesc sau cel puțin să mă prefac că citesc — n-aș ști să spun dacă mai păstram o comunicare deplină între ochi și creier ; pentru că, în vreme ce ochii parcurgeau paginile, creierul se întreba cînd va mai deschide Arthur din nou gura, și ce va spune, și ce-o să-i răspund eu. Dar el n-a vorbit din nou pînă cînd nu m-am ridicat să pregătesc ceaiul și chiar și atunci n-a zis decît că n-are nevoie de ceai. A continuat să stea tolănit pe canapea alternînd perioadele cînd era cu ochii închiși cu altele cînd se uita la ceas și la mine. Asta pînă la ora culcării. Atunci m-am ridicat, mi-am luat sfeșnicul și m-am retras.

— Helen ! a strigat el în clipa în care am părăsit încăperea.

M-am întors și am rămas locului, în așteptarea poruncilor lui.

— Ce vrei, Arthur ? l-am întrebat în cele din urmă.

— Nimic, du-te !

Am plecat, dar auzindu-l că mormăie ceva în timp ce închideam ușa, m-am întors iar. Mi s-a părut că a spus „cățea blestemată", deși aș fi dorit din tot sufletul să fi auzit greșit.

— Spuneai ceva, Arthur ? l-am întrebat.

— Nu ! mi-a răspuns.

Așa că am închis ușa și m-am îndepărtat. Nu l-am mai văzut pînă a doua zi dimineață la micul dejun, la care a coborît cu un ceas mai tîrziu ca de obicei.

— Ai întîrziat foarte tare — a sunat salutul meu de dimineață.

— Nu era nevoie să mă aștepți — a sunat salutul lui. Și iarăși s-a dus la fereastră. Vremea era exact ca și în ziua anterioară.

— Ah, ploaia asta afurisită ! a mormăit el.

După ce-o privi cîteva minute, îi veni, probabil, o idee grozavă pentru că a exclamat brusc : „Dar știu ce am să fac !“ apoi s-a întors și și-a reluat locul la masă. Sacul poștal era acolo așteptînd să fie deschis.

— E ceva pentru mine ? l-am întrebat.

— Nu.

A deschis ziarul și a început să citească.

— N-ar fi rău să-ți bei cafeaua, i-am sugerat. Altfel, o să fie iarăși prea rece.

— Dacă ai terminat, poți să te duci, nu mai am nevoie de tine, mi-a spus el.

M-am ridicat și m-am retras în camera alăturată întrebîndu-mă dacă o să avem iarăși o zi la fel de nefericită ca și cea de ieri și tînjind din tot sufletul să se pună capăt acestor torturi reciproce. Curînd după aceea l-am auzit sunînd clopoțelul și dînd niște porunci în privința garderobei lui, din care se desprindea ideea că-și propune o călătorie lungă. Apoi a trimis după vizitiu și am auzit ceva despre trăsură și cai și Londra și ora șapte mîine dimineață — lucruri care m-au alarmat și m-au tulburat în mare măsură.

„Orice s-ar întîmpla, nu trebuie să-l las să se ducă la Londra, mi-am zis în sinea mea. O să intre în tot felul de bucluc̦uri și vinovată o să fiu doar eu. Dar întrebarea este cum să-l fac să-și mute gîndul ?... Ei bine, am să aștept o vreme și am să văd dacă pomenește el ceva.“

Am așteptat, pradă nerăbdării și îngrijorării ceas după ceas ; dar nu mi-a adresat nici un cuvînt, nici în privința asta, nici în vreo altă privință. Fluiera și vorbea cu cîinii și se vîntura dintr-o cameră într-alta exact ca și în ziua anterioară. În cele din urmă am început să cred că va trebui să abordez chiar eu subiectul și tot meditam cum să-l aduc pe tapet, cînd fără știrea lui, John mi-a venit în ajutor cu următorul mesaj pe care-l aducea din partea vizitiului ;

— Să nu vă fie cu supărare, conașule, dar Richard zice că unul din cai a răcit rău și el crede, conașule, că dacă n-ați avea nimica împotrivă să plecați poimîine în loc de mîine, el ar putea să-l doftoricească astăzi ca să...

— Să-l ia dracu de obraznic! exclamă stăpînul.

— Vă rog, conașule, zice că ar fi mult mai bine dacă ați putea — insistă John, fiindcă trage nădejde să se schimbe vremea în curînd și zice că nu e chiar bine, cînd un cal e bolnav de tignafes și e doftoricit și așa mai departe...

— Dă-l naibii de cal! strigă gentilomul... Mă rog, spune-i c-am să mă mai gîndesc, adăugă el după un moment de cugetare.

În timp ce servitorul se retrăgea, soțul mi-a aruncat o privire iscoditoare, așteptîndu-se să vadă la mine vreun semn de profundă uimire și spaimă. Dar eu, fiind pregătită dinainte, mi-am păstrat un aer de indiferență stoică. A făcut o față lungă cînd mi-a întîlnit privirea severă și a întors capul, evident, dezamăgit. S-a dus lîngă foc și a rămas acolo într-o atitudine de întristare prea puțin deghizată și s-a sprijinit de cămin cu fruntea aplecată pe braț.

— Unde vrei să mergi, Arthur? l-am întrebat.

— La Londra, mi-a răspuns el pe un ton grav.

— Pentru ce?

— Pentru că nu pot fi fericit aici.

— Și de ce anume?

— Fiindcă nevastă-mea nu mă iubește.

— Te-ar iubi ea din toată inima dacă ai merita.

— Ce trebuie să fac pentru a merita acest lucru?

Felul ăsta de a vorbi părea destul de smerit și de serios. Am fost atît de afectată, alternînd între supărare și bucurie, încît m-am văzut silită să fac o pauză de cîteva secunde pînă să-mi pot liniști vocea în suficientă măsură ca să-i răspund.

— Dacă ea îți dă inima ei, i-am zis, trebuie s-o primești cu recunoștință și s-o tratezi cum se cuvine și să n-o calci în picioare și să nu-i rîzi în față pentru că nu și-o poate smulge din mîinile tale.

Acum s-a întors și m-a înfruntat direct, rămînînd cu spatele la foc.

— Atunci spune, Helen, ai de gînd să fii fată bună ?

Vorbele astea sunau cam prea arogant și zîmbetul care le însoțea nu mi-a plăcut deloc. De aceea am șovăit să-i răspund. Poate că răspunsul meu dinainte implicase prea mult : îmi auzise glasul șovăind și frîngîndu-se și poate că mă și văzuse ștergîndu-mi o lacrimă.

— Ai să mă ierți, Helen ? a reluat el mai smerit.

— Va să zică te căiești ? i-am răspuns apropiindu-mă de el și zîmbindu-i.

— Am inima frîntă ! mi-a răspuns cu o expresie tristă pe față, dar cu un zîmbet vesel sclipindu-i în ochi și jucînd pe la colțurile gurii. Dar asta nu putea să mă respingă, așa că m-am aruncat la pieptul lui. M-a îmbrățișat cu ardoare și, cu toate că am vărsat un potop de lacrimi, cred că în viața mea n-am fost mai fericită decît în clipa aceea.

— Va să zică n-o să mai pleci la Londra, Arthur ? i-am zis după ce se mai potolise prima năvală a lacrimilor și sărutărilor.

— Nu, dragostea mea, decît dacă vrei să mergi și tu cu mine.

— Merg cu plăcere, i-am răspuns, dacă crezi că schimbarea o să te amuze și dacă vei avea bunătatea să amîni călătoria pînă săptămîna viitoare.

A acceptat cu dragă inimă, dar a spus că nu e nevoie de multe pregătiri deoarece n-o să stea prea multă vreme. Zicea că nu vrea să mă vadă „londonizată“ ca să nu-mi pierd prospețimea și originalitatea de provincială printr-un contact prea îndelungat cu doamnele mondene. Asta mi s-a părut o prostie, dar nu voiam să-l contrazic. I-am spus, pur și simplu, că, după cum știa prea bine, deprinderile mele sînt foarte domestice și nu țin în mod special să mă amestec cu lumea aleasă.

Așadar, urmează să plecăm la Londra luni, adică poimîine. Au trecut între timp patru zile de la sfîrșitul neînțelegerii noastre și sînt convinsă că cearta ne-a fost de mult folos amîndurora : pe mine m-a făcut să țin mult mai mult la Arthur, iar pe el l-a făcut să se poarte mult mai frumos cu mine. De atunci n-a încercat să mă mai supere nici măcar cu cea mai vagă aluzie la lady F. sau la una dintre acele reminiscențe dezagreabile ale vieții

lui dinainte. Ce n-aş da să le pot şterge din memorie sau să-l pot face să privească asemenea lucruri aşa cum le privesc şi eu. Mă rog! Oricum e ceva că l-am făcut să vadă că nu sint subiecte potrivite pentru o glumă intre soţi. Cîndva, mai tîrziu s-ar putea să vadă lucrurile şi mai clar — las frîu liber speranţelor mele; şi in ciuda prevestirilor rele ale mătuşii, ale propriilor mele temeri nemărturisite, am încredere că vom fi totuşi fericiţi.

CAPITOLUL XXV

LA 8 APRILIE NE-AM DUS LA Londra; la 8 mai m-am întors, ascultînd de dorinţa lui Arthur. Dar în mare măsură împotriva propriei mele dorinţe pentru că l-am lăsat pe el acolo. Dacă ar fi venit cu mine aş fi fost foarte bucuroasă să mă întorc acasă, pentru că acolo, la Londra, m-a ţinut numai în petreceri zgomotoase, aşa că în acel scurt răstimp am ajuns să fiu istovită şi plictisită. Părea inclinat să mă arate, ca la o expoziţie, prietenilor şi cunoştinţelor lui, în special, şi publicului în general, cu orice prilej şi pe cît posibil în lumina cea mai favorabilă. Era într-adevăr ceva, să simt că mă socotea vrednică de mîndrie. Dar am plătit scump această satisfacţie pentru că în primul rînd — ca să-i fac lui plăcere — a trebuit să-mi incalc înclinaţiile scumpe firii mele — prncipiile mele destul de adînc înrădăcinate, în privinţa unei îmbrăcăminţi simple şi sobre, în culori închise. El mă silea să strălucesc, încărcată de giuvaeruri scumpe, şi să mă împopoţonez ca un fluture pictat, exact aşa cum mă hotărîsem de multă vreme să n-o fac nici-odată. A fost un sacrificiu destul de mare pentru mine. În al doilea rînd, mă străduiam tot timpul să corespund speranţelor lui şi să fac cinste alegerii sale prin comportarea şi atitudinea mea, temîndu-mă mereu să nu-l dezamăgesc cumva prin cine ştie ce purtare stîngace sau

prin vreo manifestare a ignoranței ei în privința obiceiurilor societății, din pricina lipsei de experiență. Și asta în special cînd jucam rolul de amfitrioană, pe care mi se cerea destul de des să-l îndeplinesc. Și în al treilea rînd, așa cum am arătat și mai înainte, eram obosită de înghesuială și de zarvă, de graba necontenită și de schimbările neîncetate dintr-o viață atît de străină tuturor deprinderilor mele anterioare. În cele din urmă, el a descoperit dintr-o dată, că aerul Londrei nu-mi face bine, că tînjesc după casa de la țară și că trebuie să mă întorc imediat la Grassdale.

Rîzînd, l-am asigurat că situația nu e chiar atît de gravă cum părea el să creadă, dar că sînt gata să mă întorc acasă dacă și el e dispus s-o facă. Mi-a răspuns că va fi obligat să mai rămînă încă o săptămînă sau două întrucît are niște treburi care necesită prezența lui la Londra.

— Atunci voi rămîne cu tine, i-am spus.

— Dar n-am ce să fac cu tine, Helen, a sunat răspunsul lui. Atîta vreme cît rămîi și tu mă voi ocupa numai de tine și-mi voi neglija treburile.

— Ba n-am să te las eu s-o faci, i-am replicat. Acum, cînd știu că ai treburi, am să insist să-ți vezi de ele și să mă lași pe mine în pace — și, ca să-ți spun adevărul, chiar mă bucur să mă odihnesc puțin. Pot să-mi fac plimbările obișnuite prin parc, călare sau pe jos. Și nu se poate ca treburile tale să-ți ocupe chiar tot timpul. Am să te văd cel puțin la ora mesei și seara, și asta o să fie mult mai bine decît să mă aflu la mare distanță și să nu te văd deloc.

— Draga mea, dar mi-e imposibil să te las să rămîi. Cum voi putea să-mi rezolv afacerile cînd voi ști că tu ești aici, neglijată...

— N-am să mă simt deloc neglijată : atîta vreme cît tu îți vei face datoria, Arthur, n-am să mă plîng niciodată că sînt părăsită. Dacă mi-ai fi spus mai înainte că ai ceva de făcut, treaba ar fi fost pe jumătate îndeplinită între timp ; acum trebuie să recuperezi vremea pierdută sporindu-ți eforturile. Spune-mi despre ce e vorba și eu am să fiu șeful care-ți repartizează sarcinile în loc să-ți fiu o povară și o piedică.

— Nu, nu, — insistă această ființă îndărătnică. Trebuie să te duci acasă, Helen. Trebuie să am mulțumirea de a ști că ești bine și în siguranță, chiar dacă te afli la oarecare depărtare. Strălucirea din ochii tăi s-a șters și culorile acelea de floare delicată ți-au pierit din obraji.

— De vină e doar oboseala datorită petrecerilor și chefurilor.

— Nu, nu, draga mea, ascultă-mă pe mine. E din pricina aerului de la Londra. Tu te ofilești tînjind după adierile proaspete de la țară — și le vei simți negreșit în cel mult două zile. După cum bine știi, de sănătatea ta depinde sănătatea — dacă nu cumva și viața — viitoarei noastre speranțe.

— Va să zică ții cu tot dinadinsul să scapi de mine?

— Neapărat. Am să te conduc chiar eu la Grassdale și apoi am să revin la Londra. Nu voi zăbovi aici mai mult de o săptămînă, maximum două.

— Dar dacă trebuie să plec, am să plec singură. Din moment ce tu trebuie neapărat să rămîi la Londra, n-are rost să-ți irosești timpul făcînd călătoria pînă la Grassdale și înapoi.

Numai că lui nu-i plăcea ideea de a mă trimite singură.

— Vai de mine, dar mă iei drept o ființă complet neajutorată — i-am răspuns — din moment ce te temi să mă lași să merg o sută de mile în propria noastră trăsură, însoțită de valet și de o cameristă. Dacă vii cu mine, cu siguranță că te voi reține. Dar spune-mi, te rog, Arthur, în ce constă această afacere plictisitoare? Și de ce nu mi-ai pomenit de ea pînă acum?

— E vorba doar de o mică trebușoară cu avocatul meu, mi-a răspuns.

Și apoi mi-a îndrugat verzi și uscate despre o bucată de pămînt pe care voia s-o vîndă ca să acopere o parte din ipotecile asupra moșiei lui. Dar fie că relatarea era puțin cam încurcată, fie că mintea mea nu era prea limpede, n-am izbutit să înțeleg bine cum o asemenea treabă l-ar putea reține în capitală două săptămîni după plecarea mea. Încă și mai puțin înțeleg astăzi cum a putut să-l rețină o lună — deoarece cam atîta a trecut de cînd l-am lăsat acolo și tot nu văd nici un semn de întoarcere. În

fiecare scrisoare îmi făgăduieşte că va veni la mine peste cîteva zile şi de fiecare dată mă păcăleşte, sau se păcăleşte pe el. Scuzele lui sînt vagi şi nu stau în picioare. Nici nu mă îndoiesc că a revenit în mijlocul foştilor lui tovarăşi de petreceri. O, Doamne, oare de ce l-am lăsat acolo ? Aş vrea, tare aş vrea să se întoarcă !

29 iunie. Arthur tot nu s-a întors. Şi de multe zile aştept şi doresc zadarnic o scrisoare. Scrisorile lui, atunci cînd sosesc, sînt amabile — dacă acest cuvînt poate fi justificat de exprimări frumoase şi epitete drăgăstoase — dar sînt foarte scurte şi pline de scuze banale şi de promisiuni în care nu pot avea încredere. Şi totuşi, cu cîtă nerăbdare le aştept ! Cu cîtă aviditate deschid şi devorez fiecare dintre aceste replici scurte şi mîzgălite în grabă la cele trei sau patru scrisori lungi pe care le-a primit de la mine şi le-a lăsat fără răspuns !

Vai, dar e o adevărată cruzime să mă lase atîta vreme singură ! Ştie că n-am cu cine să vorbesc decît cu Rachel pentru că nu prea avem vecini prin împrejurimi — afară doar de familia Hargrave, a cărei reşedinţă o zăresc de aici, de la ferestrele de sus, printre colinele joase şi împădurite de dincolo de vîlcea. M-am bucurat cînd am aflat că Milicent stă atît de aproape de noi. Tovărăşia ei ar fi fost acum o blîndă consolare pentru mine, dar ea se află încă la Londra cu mama ei. La Grove nu e nimeni decît micuţa Esther şi guvernanta ei franţuzoaică, deoarece Walter e veşnic plecat. L-am văzut pe acest ideal al perfecţiunii masculine la Londra : nu prea părea să merite elogiile mamei şi surorii lui, deşi cu siguranţă că era un interlocutor mai agreabil şi un om mai plăcut decît lordul Lowborough, un tînăr mai candid şi cu idei mai morale decît domnul Grimsby, un gentleman mai rafinat şi mai manierat decît domnul Hattersley — singurul dintre ceilalţi prieteni pe care Arthur a găsit de cuviinţă să mi-l prezinte.

Oh, Arthur, de ce nu vrei să vii ? De ce nu vrei măcar să-mi scrii ? Ai vorbit de sănătatea mea, dar cum te-ai putea aştepta să-mi regăsesc aici culorile şi vigoarea ? Ofilindu-mă din zi în zi în singurătatea şi neliniştea şi îngrijorarea aşteptării ? Aşa ţi-ar trebui, ca la întoarcere

să mă găsești veștejită, urîțită și îmbătrînită. Tare i-aș ruga pe unchiul și mătușa mea, sau pe fratele meu, să vină să mă viziteze, dar nu-mi place să mă plîng lor de singurătatea în care mă aflu — și de fapt, singurătatea este cea mai mică dintre suferințele mele; dar ce-o fi făcînd el? Ce l-o fi reținînd atîta vreme? Tocmai această întrebare care revine neîncetat și lucrurile oribile pe care le sugerează mă fac să înnebunesc.

3 iulie. Ultima mea scrisoare, plină de reproșuri amare, a smuls, în sfîrșit, de la el un răspuns mai lung decît cele de pînă acum. Dar încă nu știu cum să-l iau. Mă ceartă în glumă pentru fierea și oțetul care s-au amestecat în ultima mea efuziune sentimentală, și-mi spune că eu n-am cum să-mi dau seama de nenumăratele obligații care-l rețin. Dar afirmă că în ciuda tuturor acestora, va reveni cu siguranță la mine înainte de sfîrșitul săptămînii viitoare, deși e imposibil pentru un om aflat într-o asemenea situație ca a lui să fixeze o dată precisă a întoarcerii. Între timp mă îndeamnă să practic răbdarea — „prima dintre virtuțile femeii" — și mă roagă să-mi amintesc de zicala: „despărțirea sporește iubirea" și să mă mîngîi cu asigurarea că, cu cît stă mai mult departe de mine, cu atît mă va iubi mai mult cînd se va înapoia. Și pînă se întoarce mă roagă din suflet să continui să-i scriu neîncetat, pentru că deși uneori e prea leneș, iar de cele mai multe ori prea ocupat, pentru a-mi răspunde la scrisori pe măsură ce le primește, îi face plăcere să le citească în fiecare zi. Și dacă eu îmi voi pune în aplicare amenințarea de a pedepsi aparenta lui neglijență încetînd să-i scriu, o să se supere atît de tare încît o să facă tot posibilul să mă uite.

În scrisoare mai adaugă și următoarele informații în legătură cu biata Milicent Hargrave:

„Micuța ta prietenă Milicent pare că-ți va urma în scurt timp exemplul acceptînd jugul căsniciei, și legîndu-se astfel de un prieten de-al meu. Știi, Hattersley nu și-a tradus încă în viață amenințarea înspăimîntătoare de a-și arunca prețioasa ființă în brațele primei fete bătrîne care s-ar fi arătat dispusă de a manifesta oarecare afec-

țiune pentru el. Dar el își păstrează hotărîrea absolută de a intra în rîndurile bărbaților căsătoriți înainte de sfîrșitul anului.

— Numai că — mi-a zis el — trebuie să găsesc pe cineva care să-mi facă voia în toate — nu ca nevastă-ta, Huntingdon. E o ființă încîntătoare, dar s-ar părea că are și o voință a ei proprie și uneori se poate dovedi o vulpișoară (Eu m-am gîndit: «În privința asta, cam ai dreptate băiete» — dar nu i-am spus-o.) Trebuie să am și eu — a continuat el — un suflet bun și liniștit care să mă iase să fac ce vreau și să mă duc unde îmi place, să rămîn acasă sau să stau în oraș, fără să aud un cuvînt de reproș sau vreo plîngere; pentru că nu pot să suport să fiu bătut la cap.

— Mde, i-am spus eu, păi știu eu pe cineva care ți s-ar potrivi de minune dacă nu ții prea mult la bani. E vorba de Milicent, sora lui Hargrave.

El a cerut să-i fie prezentat pe dată, întrucît zicea că bani are destui — sau cel puțin o să aibă cînd bătrînul lui tată se va hotărî să părăsească scena. Așa că, după cum vezi, Helen, am aranjat lucrurile destul de bine atît pentru prietena ta, cît și pentru prietenul meu."

Biata Milicent! Dar nu-mi pot închipui să se lase vreodată convinsă să accepte un asemenea pretendent, un om ce repugnă în atît de mare măsură tuturor ideilor ei despre un bărbat vrednic să-l cinstească și să-l iubească.

5 iulie. Vai! M-am înșelat. Am primit azi-dimineață o lungă scrisoare de la ea în care îmi spune că s-a logodit și că se va mărita, probabil, înainte de sfîrșitul lunii.

„*Nici nu știu ce să zic în privința asta sau ce să gîndesc* — îmi scrie ea. *Ca să-ți spun adevărul, Helen, nu mă încîntă deloc perspectiva. Dacă urmează să fiu soția domnului Hattersley va trebui să încerc să-l iubesc. Și eu mă străduiesc din răsputeri. Dar deocamdată am făcut prea puține progrese. Și cel mai grav simptom al acestui caz este faptul că-mi place cel mai mult cînd e departe de mine. Cînd se află în preajma mea mă sperie cu bruschețea lui și cu atitudinea ciudat de tiranică și mă înspăimîntă gîndul de a mă mărita cu el. «Atunci de ce l-ai acceptat?» — mă vei întreba. Și de fapt nici n-am*

știut că l-am acceptat. Dar mama zice că am făcut-o, și așa pare să creadă și el. Cu siguranță că n-am avut intenția s-o fac, dar nu mi-a plăcut să-l resping net, de teamă ca mama să nu se mihnească și să se supere (pentru că știam că dorește să-l iau de bărbat) și am vrut să vorbesc întîi cu ea în privința asta, așa că lui i-am dat un răspuns care mie mi s-a părut a fi evaziv, pe jumătate negativ. Dar ea zice că a fost aproape un consimțămînt și că el m-ar socoti extrem de capricioasă dacă ar fi să încerc să mi-l retrag. Și realitatea este că în momentul respectiv am fost atît de zăpăcită și de speriată încît nici nu știu prea bine ce am spus. Iar data următoare, cînd l-am întîlnit, m-a abordat cu deplină siguranță ca pe logodnica lui oficială și s-a apucat imediat să rezolve toate chestiunile cu mama. Atunci n-am avut curajul să-i contrazic, așa că nu mai văd cum aș putea s-o fac acum. Mi-e imposibil, amîndoi m-ar socoti nebună. Și pe urmă, mama e atît de încîntată de ideea căsătoriei! I se pare că mi-a aranjat admirabil situația, așa că mi-e tare greu s-o dezamăgesc. Uneori mai ridic și eu unele obiecții și-i spun ce simt, dar tu nu-ți poți închipui cum vorbește ea. Știi, domnul Hattersley e fiul unui bancher bogat și întrucît Esther și cu mine nu avem nici o avere, iar Walter una prea mică, scumpa noastră mamă e foarte preocupată să ne vadă pe toți făcînd partide bune, adică — așa cum vede ea lucrurile — să ne căsătorim cu parteneri bogați. Nu este exact ideea mea despre o căsnicie bună, dar ea așa gîndește cu toată seriozitatea. Zice că de îndată ce mă va vedea plecată cu bine, din mîinilei ei, își va lua o mare piatră de pe inimă. Și mă asigură că va fi un lucru admirabil atît pentru familie cît și pentru mine. Chiar și Walter e încîntat de această perspectivă, și cînd i-am mărturisit rezervele și împotrivirea mea, mi-a spus că sînt prostii copilărești. Ție, Helen, ți se pare că sînt prostii? Mie nu mi-ar păsa dacă aș întrezări vreo perspectivă de a-l putea iubi și admira, dar din nefericire lucrurile nu stau astfel. N-are în el nimic de care să-ți poți lega stima și afecțiunea. Este diametral opus imaginii pe care mi-o făcusem despre viitorul meu soț. Te rog frumos, scrie-mi și spune-mi tot ce poți ca să mă încurajezi. Nu încerca să mă convingi să-mi mut gîndul,

fiindcă soarta mea e hotărîtă: pregătirile pentru importantul eveniment au și început să se desfășoare în jurul meu. Și te rog să nu spui nici o vorbă împotriva domnului Hattersley, fiindcă vreau să gîndesc frumos despre el. Și cu toate că și eu l-am criticat, o fac pentru ultima dată. De aici înainte nu-mi voi îngădui niciodată să mai rostesc măcar un cuvînt în defavoarea lui, indiferent cît de mult s-ar putea să-l merite. Și oricine va îndrăzni să vorbească mai mult sau mai puțin dipreţuitor despre omul pe care am făgăduit să-l iubesc, să-l cinstesc și să-l ascult, trebuie să se aștepte la un reproș sever din partea mea. La urma urmelor, cred că nu e mai rău dacă nu cumva e chiar mai bun, decît domnul Huntingdon; și totuși, tu îl iubești și pari să fii fericită și mulțumită. Poate că voi izbuti și eu să-ți imit exemplul. Trebuie să-mi spui, dacă poți, că domnul Hattersley e mai bun decît pare — că e un om ales, onorabil și cu inima deschisă — de fapt un adevărat diamant neșlefuit. S-ar putea să fie chiar așa, dar nu-l cunosc suficient. Cunosc doar înfățișarea lui exterioară și ceea ce cred eu a fi latura lui cea mai urîtă."

Și Milicent își încheie scrisoarea cu cuvintele: *„La revedere, draga mea, Helen, și-ți aștept cu nerăbdare sfaturile, dar ai grijă să ții cu cine trebuie."*

Vai mie! Sărmană Milicent, ce încurajare pot să-ți ofer? Sau ce sfaturi afară doar de acela că e mai bine să pui piciorul în prag acum, — chiar de-ar fi să-ți dezamăgești și să-ții superi nu numai mama și fratele, ci și curtezanul, — decît să-ți închini întreaga viață de mai tîrziu tristeții și regretelor vane?

Sîmbătă, 13 iulie. Săptămîna s-a sfîrșit, dar soțul meu nu s-a întors. Toată vara blîndă trece fără o singură adiere de bucurie pentru mine, sau de folos pentru el. Și eu tot timpul așteptasem nerăbdătoare acest anotimp cu nădejdea scumpă și înșelătoare că ne vom bucura atît de mult, împreună, de vară; și că, cu ajutorul lui Dumnezeu și cu strădania mea, ea va constitui mijlocul de a-i înălța spiritul și de a-i rafina gusturile, ridicîndu-l pînă la o apreciere potrivită a plăcerilor salutare și pure ale naturii, ale tihnei și ale dragostei sfinte. Dar acum, seara,

cînd văd soarele rotund și roșu coborînd calm îndărătul dealurilor acelora împădurite și lăsîndu-le să doarmă într-un abur cald, auriu, nu pot să mă gîndesc decît că și ei și eu am pierdut bucuriile unei alte zile încîntătoare. Iar dimineața, cînd mă trezește sporovăiala și agitația vrăbiilor și ciripitul vesel al rîndunelelor — cu toatele preocupate de hrănirea puilor și pline de viață și de bucurie în trupușoarele lor micuțe — deschid fereastra pentru a sorbi aerul înmiresmat și înviorător și privesc peisajul frumos rîzînd sub rouă și sub razele soarelui. Numai că eu prea adesea fac de rușine acest spectacol strălucitor, pătîndu-l cu lacrimile tristeții ingrate, pentru că soțul meu nu-i poate simți înrîurirea binefăcătoare. Iar cînd rătăcesc prin codrii vechi și întîlnesc în drumul meu micuțele zîmbete ale florilor de pădure sau cînd mă așez în umbra nobililor noștri frasini de la malul apei, cu ramurile legănîndu-se gingaș în adierea ușoară de vară, care murmură prin frunzișul lor, cu urechile pline de muzica aceea sfioasă amestecată cu zumzetul de vis al gîzelor, cu ochii duși peste oglinda sticloasă a lăculețului din fața mea, înconjurat de gloata copacilor, unii dintre ei aplecați grațios pentru a-i săruta undele, iar alții înălțîndu-și semeț capetele mult deasupra lui, dar întinzîndu-și larg brațele pentru a-i cuprinde marginile, cu toții oglindiți pînă în străfundurile sale sticloase, deși uneori imaginile sînt frînte în parte de zbenguiala insectelor acvatice, iar alteori, o clipă, totul tremură sub suflarea vîntului care atinge prea aspru fața apei — nici atunci nu am nici o bucurie. Cu cît mai mare e fericirea pe care mi-o oferă natura, cu atît mai amarnic mă lamentez că nu e și el aici pentru a o gusta. Cu cît mai bogată e bucuria pe care am putea-o avea împreună, cu atît mai intens simt tristețea actualei noastre despărțiri (da, tristețea amîndurora, pentru că, fără doar și poate, și el e nenorocit, chiar dacă nu și-o fi dînd seama de asta). Și cu cît e mai mare satisfacția simțurilor mele, cu atît mai cumplită e apăsarea pe care o simt în inimă. Pentru că el mi-o reține în preajma lui, închisă în mijlocul prafului și fumului Londrei — poate chiar întemnițată între zidurile abominabilului său club.

Dar cel mai rău e noaptea cînd intru în camera mea însingurată și mă uit la luna strălucitoare, „dulce regină a cerului“, care plutește deasupra mea „pe bolta întunecată a lumii“, revărsînd strălucirea ei argintie asupra parcului și pădurii și apei, atît de pură, de tihnită și de divină — și mă gîndesc: „Unde-o fi el acum? Ce-o fi făcînd în clipa asta?“ Habar n-are de această priveliște de paradis — poate că-și face de cap cu tovarășii lui de chefuri sau poate... — apără-mă Doamne că e prea mult — mult prea mult pentru mine!

2? iulie. Slavă Domnului, s-a întors în sfîrșit! Dar cît de schimbat e! Îmbujorat și înfrigurat, moale și apatic, cu frumusețea lui ciudată, estompată, fără vigoarea și vioiciunea lui de altădată. Nu l-am ținut de rău nici cu vorba nici cu privirea, nici nu l-am întrebat măcar de ce a zăbovit atîta vreme. N-am avut inima s-o fac, pentru că mi se pare că singur se rușinează — chiar așa și trebuie să fie, și asemenea întrebări n-ar putea fi decît penibile pentru amîndoi. Îngăduința mea îi face plăcere — ba chiar aș fi înclinată să spun că-l înduioșează. Zice că se bucură că e iarăși acasă și numai Dumnezeu știe cît de tare mă bucur eu să-l văd iarăși lîngă mine, chiar și în halul în care este. Mai toată ziua zace pe canapea, iar eu îi cînt ceasuri întregi la pian și din gură. Îi fac corespondența și-i aduc tot ce vrea. Uneori îi citesc, sau îi vorbesc, alteori stau pur și simplu lîngă el și-l alint cu dezmierdări tăcute. Știu că nu merită nici un sfert din ce fac pentru el și tare mă tem că-l răsfăț. Dar de data asta îi voi ierta pe deplin și de bunăvoie. Dacă voi putea, îl voi determina să ajungă de la rușine la virtute și nu-i voi mai îngădui niciodată să mă părăsească.

E încîntat de atențiile mele — și poate că mi-e chiar recunoscător pentru ele. Îi place să mă aibă în preajma lui; și cu toate că e morcănos și țîfnos cu slugile și cu cîinii, cu mine se poartă blînd și dulce. Nu știu cum ar fi, dacă nu m-aș arăta atît de prevenitoare, ieșind în întîmpinarea dorințelor lui, și dacă n-aș evita cu atîta grijă — sau dacă n-aș înceta imediat — să fac vreun lucru care are cît de cît șanse să-l irite sau să-l tulbure,

indiferent dacă pe bună dreptate sau nu. Vai, ce n-aş da să merite toată această grijă! Aseară cînd şedeam alături de el, ţinîndu-i capul în poală şi mîngîindu-i buclele frumoase, gîndul acesta îmi umplea ochii de lacrimi — aşa cum se întîmplă adesea. Numai că de data asta o lacrimă a căzut pe faţa lui şi l-a făcut să-şi ridice privirea spre mine. A zîmbit, dar nu într-un mod ofensator.

— Scumpa mea Helen! mi-a zis el, de ce plîngi? Doar ştii că te iubesc (zicînd asta mi-a dus mîna la buzele lui fierbinţi) şi ce altceva mai poţi dori?

— Doar atît, Arthur, să te iubeşti şi tu cu tot atîta sinceritate şi credinţă cum te iubesc eu.

— Asta ar fi destul de greu, zău aşa! mi-a răspuns el, strîngîndu-mi mîna cu tandreţe.

24 august. Arthur a redevenit cel dinainte, la fel de robust şi de nepăsător, cu inima şi mintea la fel de uşuratice ca pe vremuri, la fel de agitat, de greu de distrat ca un copil răsfăţat şi aproape tot atît de poznaş, mai ales atunci cînd vremea umedă îl ţine în casă. Aş da nu ştiut ce să aibă şi el ceva de făcut, vreo meserie sau profesie sau ocupaţie folositoare — orice numai să dea şi el de lucru capului cîteva ceasuri pe zi oferindu-i şi un alt subiect de gîndire în afară de propriile lui desfătări. Dacă ar putea face pe moşierul şi s-ar ocupa de proprietate — dar nu se pricepe cîtuşi de puţin la asta şi nici nu-şi pune mintea la contribuţie. Sau dacă ar vrea să se apuce de vreo îndeletnicire literară sau să înveţe să deseneze sau să cînte. Întrucît îi place atît de tare muzica mă străduiesc adeseori să-l conving să înveţe pianul, dar e mult prea leneş pentru o asemenea întreprindere. N-are nicidecum gîndul să facă efortul de a învinge obstacole, după cum nu are nicidecum gîndul de a-şi ţine în frîu poftele instinctive; şi aceste două lucruri îl distrug. Le-am pus pe amîndouă pe seama tatălui său, aspru, dar nepăsător, şi a mamei lui care l-a răsfăţat nebuneşte. Dacă voi fi vreodată mamă îmi voi da toată osteneala să reprim această crimă a răsfăţului exagerat.

Nici nu pot s-o judec cu mai puțină severitate cînd mă gîndesc la consecințele ei nefaste.

Din fericire, curînd se va deschide sezonul de vînătoare și atunci, dacă vremea îi va îngădui, își va găsi o ocupație suficientă în urmărirea și uciderea potîrnichilor și fazanilor. Nu aveam găinușe de munte, pentru că altfel s-ar fi putut bucura de o ocupație similară și în momentul de față, în loc să stea tolănit sub salcîmi și să-l tragă de urechi pe bietul Dash. Dar zice că vînătoarea făcută de unul singur e tare plicticoasă și că îi trebuie vreo doi prieteni care să-l ajute.

— Atunci Arthur, ai grijă să fie cît de cît niște oameni decenți, i-am zis eu.

Cuvîntul „prieten" rostit de gura lui, îmi dă fiori; știu că tocmai unii dintre „prietenii" lui l-au determinat să rămînă la Londra și să zăbovească atîta vreme acolo. De fapt, din ceea ce mi-a spus fără să-și dea prea bine seama, sau din vorbele și aluziile care i-au scăpat din cînd în cînd, nu mai am nici o îndoială că adeseori le arăta scrisorile mele pentru ca ei să vadă cu cîtă dragoste veghează soția sa asupra intereselor lui și cît de amarnic îi regretă ea absența. Și tot așa am dedus că ei l-au convins să mai stea săptămînă după săptămînă, afundîndu-se în tot felul de dezmățuri pentru a nu se expune să fie socotit de ei drept un nătîng, sub papucul nevestii, și poate chiar pentru a le arăta cît de departe se poate aventura fără riscul de a zdruncina dragostei soției devotate și iubitoare. E o idee oribilă, dar mi-e greu să cred că e falsă.

— Ei bine, mi-a răspuns el, m-am gîndit în primul rînd la lordul Lowborough. Dar e imposibil să-l avem pe el printre noi fără jumătatea lui, prietena noastră comună Annabella. Așa că trebuie să-i invităm pe amîndoi. Sper că nu te temi de ea, Helen? m-a întrebat el cu o sclipire malițioasă în ochi.

— Bineînțeles că nu, i-am răspuns. De ce m-aș teme? Și pe cine mai vrei să inviți?

— Păi, pe Hargrave — el o să se bucure să vină fiindcă, deși proprietatea lui nu e la mare depărtare de

aici, nu prea are terenuri de vînătoare, și la urma urmei noi ne-am putea extinde prădăciunile pînă acolo, dacă am dori s-o facem. Știi, Helen, că el e un om întru totul onorabil, un adevărat gentleman care știe să se poarte cu doamnele. Și m-am gîndit și la Grimsby. E un băiat destul de liniștit și de cumsecade — sper că n-ai nimic împotriva lui Grimsby ?

— Nu pot să-l sufăr. Dar în orice caz, dacă tu ții, am să mă străduiesc să-i suport o vreme prezența.

— Astea sînt numai prejudecăți, Helen, o simplă antipatie de femeie.

— Nu ; am motive serioase pentru acest resentiment. Aștia sînt toți ?

— Păi da, cam așa cred. Hattersley o să fie prea ocupat, gîngurind ca un porumbel cu mireasa lui, ca să aibă, în momentul de față, timp liber pentru puști și cîini de vînătoare.

Asta îmi amintește că am primit mai multe scrisori de la Milicent, după nunta ei, și, fie că e adevărat, fie că numai se preface, dar pare să se fi împăcat cu soarta ei. Afirmă că a descoperit nenumărate virtuți și perfecțiuni la soțul ei, dintre care unele, mă tem eu, niște ochi mai puțin părtinitori n-ar prea izbuti a le discerne, de-ar fi să le caute cu toată grija și chiar cu lacrimi. Iar acum, că s-a desprins cu glasul lui sonor și cu manierele lui necioplite, lipsite de curtenie, Milicent spune că nu i se mai pare greu să-l iubească așa cum trebuie să facă o nevastă și mă roagă din suflet să ard scrisoarea acea în care mi-a vorbit cu atît de puțină chibzuință împotriva lui. Așadar, sper că va putea totuși să fie fericită. Însă, de se va întîmpla astfel, va fi numai și numai răsplata bunătății ei : pentru că dacă ar fi vrut să se considere victima soartei, sau a înțelepciunii prea lumești și practice, a mamei ei, ar fi putut să se trezească extrem de nefericită. Iar dacă de dragul datoriei n-ar fi făcut toate eforturile pentru a-și iubi bărbatul, fără îndoială că l-ar fi urît pînă la sfîrșitul vieții.

23 SEPTEMBRIE. OASPEȚII NOȘTRI au sosit acum vreo trei săptămîni. Lordul și lady Lowborough sînt căsătoriți de peste opt luni. Și îi voi acorda doamnei atîta credit încît să spun că soțul ei e alt om; înfățișarea, dispoziția și caracterul lui s-au schimbat, sensibil, în bine, de cînd nu l-am mai văzut. Numai că există încă loc pentru îmbunătățiri. Nu e întotdeauna vesel și nici întotdeauna mulțumit, și ea se plînge adesea de toanele lui, deși, din toată lumea, tocmai ea ar trebui să fie ultima care să-l acuze de acest lucru, întrucît el nu și le manifestă niciodată împotriva ei, decît cel mult pentru vreo purtare de natură a scoate din sărite pînă și un sfînt. El tot o mai adoră și ar fi în stare să umble în mîini pînă la capătul pămîntului numai pentru a-i face pe plac. Ea e conștientă de puterea pe care o are asupra lui și o folosește din plin; dar știind bine că e mai puțin primejdios să obții un lucru prin dezmierdări și vorbe mieroase decît prin porunci, în mod foarte înțelept își compensează despotismul cu lingușeli și alintări suficiente pentru a-l face să se creadă un om fericit, îndrăgit și favorizat de soartă.

Totuși are un fel al ei de a-l chinui, de pe urma căruia sufăr și eu alături de el, sau cel puțin așa s-ar putea întîmpla dacă aș accepta un asemenea mod de a vedea lucrurile. Îl chinuie cochetînd pe față — deși nu chiar scandalos — cu domnul Huntingdon, care acceptă cu dragă inimă să-i fie partener în acest joc. Numai că mie nu-mi pasă pentru că în privința lui știu că nu e vorba decît de vanitate și de o dorință diabolică de a-mi stîrni gelozia și, poate, de a-și chinui prietenul; iar ea, fără îndoială, e îndemnată de motive similare. Numai că în manevrele ei e mai multă maliție și mai puțină joacă de copil. Așadar, este evident interesul meu să-i dezamăgesc pe amîndoi în ceea ce mă privește păstrîndu-mi tot timpul o seninătate veselă și netulburată. De aceea mă străduiesc să-mi manifest cea mai deplină încredere în soțul meu și cea mai mare indiferență față de vicleșugu-

rile și iscusința atrăgătoarei mele vizitatoare. Lui nu i-am făcut reproșuri decît o dată și asta pentru că a rîs de figura deprimată și îngrijorată a lordului Lowborough într-o seară cînd cei doi se dăduseră în spectacol într-un mod deosebit de supărător. Atunci într-adevăr am spus o mulțime de lucruri în această privință și l-am mustrat cu destulă severitate. Dar el n-a făcut decît să rîdă și mi-a zis :

— Îl compătimești, Helen, nu-i așa ?

— Compătimesc orice persoană căreia i se face rău, și-i compătimesc și pe cei care pot să jignească astfel oamenii.

— Vai, Helen, ești tot așa de geloasă ca și el ! a strigat soțul meu rîzînd și mai tare, de unde mi-am dat seama că e imposibil să-l conving de greșeala lui.

Prin urmare, de atunci încolo, m-am abținut cu grijă să mai pomenesc în vreun fel de acest subiect și l-am lăsat pe lordul Lowborough să se descurce singur cum o putea. Dar el e lipsit fie de înțelepciunea, fie de puterea de a-mi urma exemplul, deși se străduiește să-și ascundă cît mai bine neliniștea și stînjeneala. Și totuși, ele se manifestă pe chipul lui și proasta lui dispoziție iese din cînd în cînd la iveală — chiar dacă nu sub forma unor resentimente fățișe — căci nu merge niciodată chiar atît de departe. Dar, mărturisesc că eu simt uneori mușcătura geloziei — aspră și dureroasă chiar — cînd Annabella îi cîntă acompaniindu-se la pian, iar soțul meu îi ascultă, pierdut, glasul, cu sincer și vădit interes. Atunci știu că e cu adevărat încîntat și că eu nu am puterea de a trezi o ardoare similară. Îl pot amuza și delecta cu cîntecele mele simple, dar nu-l pot fermeca în atît de mare măsură.

28 septembrie. Ieri ne-am dus cu toții la Grove, conacul îndelung neglijat al domnului Hargrave. Maică-sa ne invită adeseori acolo ca să se bucure de prezența scumpului ei Walter. Și de data asta ne-a invitat pe toți la un dineu, și în onoarea noastră a adunat laolaltă — ca să ne țină tovărășie — pe toți nobilii de prin împrejurimi care au putut să vină. Petrecerea era foarte bine organizată ; dar eu n-am putut să nu mă gîndesc tot

timpul la costul ei. Nu-mi place doamna Hargrave : e o femeie aspră, pretențioasă și cu preocupări lumești. Are destui bani ca să trăiască foarte comod, dacă ar ști însă cum să-i folosească în mod judicios și dacă și-ar fi învățat și fiul să facă același lucru. Dar ea se străduiește tot timpul să mențină aparențele, cu acea trufie condamnabilă care socoate pînă și cel mai mic semn de sărăcie drept o crimă rușinoasă. Îi împilează pe țăranii ce depind de ea, manifestă multă zgîrcenie față de slugi și-și privează pînă și fiicele — după cum se privează și pe ea — de adevăratele binefaceri ale vieții, pentru că nu consimte să cedeze pasul celor care au avere de trei ori mai mare decît a ei ; și, mai presus de toate, pentru că e hotărîtă ca scumpul ei fiu să capete posibilitatea „de a-și ține capul la fel de sus ca și cei mai înalți gentilomi ai țării". Acest fiu, îmi închipui, e foarte cheltuitor și are obiceiuri costisitoare. Nu e un risipitor nesăbuit și nici un om înnebunit după căutarea plăcerilor, dar ține „ca totul să fie elegant în jurul lui" și să-și permită cam multe dintre bucuriile tinereții. Asta n-o face atît pentru satisfacerea propriilor sale gusturi cît pentru a-și menține reputația de filfizon, în lume, și de băiat de viață printre nelegiuiții săi tovarăși de chefuri. Dar e prea egoist ca să se gîndească vreodată cît de multe lucruri ar putea să aducă mamei și surorilor sale iubitoare cu banii pe care-i risipește astfel pentru el. Atîta vreme cît ele izbutesc să-și facă o apariție onorabilă o dată pe an, cînd vin la oraș, el nici nu-și bate măcar capul să se gîndească la micile lor lupte de acasă, la felul cum se privează în taină de unele și de altele. E un fel destul de aspru de a-l judeca pe „scumpul, nobilul și mărinimosul Walter", dar mă tem că am prea multă dreptate.

Preocuparea și grija neincetată a doamnei Hargrave de a găsi partide bune pentru fiicele ei constituie în parte cauza și în parte rezultatul acestor greșeli : făcînd o figură bună în lume și prezentîndu-le într-o lumină cît mai favorabilă, ea speră să le asigure niște șanse mai bune. Și întinzîndu-se astfel mai mult decît îi e plapuma, depășindu-și mijloacele și copleșindu-l cu daruri pe fra-

tele lor, le lipsește pe ele de averea necesară, prefăcîndu-le astfel în niște pietre greu de urnit din casă. Biata Milicent, mă tem, a și căzut jertfă manevrelor acestei mame cu concepții greșite, care se felicită că și-a îndeplinit în mod atît de satisfăcător datoria maternă și speră să facă la fel de mult și pentru Esther. Dar Esther e deocamdată doar o copilă — o fetiță băiețoasă și veselă de paisprezece ani. Are sufletul la fel de cinstit, de naiv și de nevinovat ca și al surorii ei, însă are o personalitate neînfricată și mă tem că mamei ei îi va fi destul de greu să-i încovoaie cerbicea conform țelurilor urmărite de ea.

CAPITOLUL XXVII

9 OCTOMBRIE. ACUM CINCI ZILE, într-o seară, puțin după ce se servise ceaiul, Annabella cînta, acompaniindu-se la pian, avîndu-l ca de obicei alături pe Arthur. Își terminase cîntecul, dar rămăsese încă la pian. Iar el stătea aplecat asupra scaunului ei, și făcea conversație în șoaptă, ținîndu-și fața foarte aproape de a ei. M-am uitat la lordul Lowborough. Se afla în celălalt capăt al odăii, vorbind cu domnii Hargrave și Grimsby. Totuși l-am văzut aruncînd către doamna lui și către stăpînul casei o privire enervată — manifestare clară a unei profunde neliniști — la care Grimsby a zîmbit. Hotărîtă să întrerup *tête-à-tête*-ul, m-am ridicat și — alegînd o bucată muzicală de pe etajera cu note și partituri — m-am apropiat de pian cu intenția de a o ruga pe lady Lowborough să ne-o cînte. Însă am rămas țintuită locului și fără glas cînd am văzut-o ascultînd cu un zîmbet de încîntare — după cît se părea și cu obrajii îmbujorați — șoaptele dulci ale lui Arthur, și lăsîndu-și liniștită mîna în strînsoarea lui. Sîngele mi-a năvălit mai întîi în inimă, apoi în cap. Pentru că asta n-a fost totul: puțin înainte de a mă apropia eu, Arthur a aruncat în grabă o privire peste umăr către celelalte persoane din încăpere și apoi și-a lipit mîna care nu se împotrivea, de

buzele lui, într-o sărutare pasionată. Ridicînd capul a dat cu ochii de mine, apoi și i-a lăsat în jos, încurcat și speriat. Și ea m-a văzut și m-a înfruntat cu un aer aspru și sfidător. Am lăsat notele pe pian și m-am retras. Mi-a venit rău ; dar n-am părăsit încăperea. Din fericire se făcuse tîrziu și nu putea să mai treacă multă vreme pînă cînd societatea avea să se risipească. M-am dus la cămin și mi-am sprijinit capul de el. Peste cîteva minute cineva m-a întrebat dacă nu mă simt bine. N-am răspuns. De fapt, în momentul acela nici nu mi-am dat prea bine seama ce mă întreabă. Dar în mod mecanic mi-am ridicat ochii și l-am văzut pe domnul Hargrave stînd lîngă mine pe carpeta căminului.

— Să vă aduc un pahar cu vin ? m-a întrebat.

— Nu, mulțumesc, i-am răspuns.

Și, îndepărtîndu-mă de el, m-am uitat în jur. Lady Lowborough se afla lîngă soțul ei, aplecată asupra lui și cu mîna pe umărul lui, vorbindu-i în șoaptă și zîmbindu-i. Arthur era la masă și răsfoia un album cu gravuri. M-am așezat pe scaunul cel mai apropiat, iar domnul Hargrave, constatînd că serviciile lui nu sînt solicitate, s-a retras în mod foarte înțelept. Curînd după aceea lumea a spus noapte bună și, în timp ce oaspeții se retrăgeau în odăile lor, Arthur s-a apropiat de mine zîmbind cu un aer foarte sigur de el.

— Ești foarte supărată, Helen ? mi-a șoptit el.

— Nu e vorba de o glumă, Arthur — i-am răspuns eu pe un ton grav, dar cu tot calmul de care am fost în stare — dacă nu cumva ți se pare o glumă să-mi pierzi definitiv afecțiunea.

— Cum ? Ești chiar atît de pornită ? a exclamat el rîzînd și mi-a strîns mîna între ale lui.

Dar eu mi-am tras-o înapoi, indignată, și aproape dezgustată, pentru că se vedea bine că e sub influența vinului.

— Atunci trebuie să mă așez în genunchi, mi-a spus el. Și îngenunchind în fața mea, cu mîinile împreunate și ridicate într-o parodie a smereniei, a continuat pe un ton de implorare :

— Iartă-mă, Helen! Scumpa mea Helen, iartă-mă, şi n-am să mai fac niciodată!

Îngropîndu-şi faţa în batistă s-a prefăcut că scoate nişte suspine profunde.

Lăsîndu-l în această poziţie mi-am luat sfeşnicul şi, strecurîndu-mă, în tăcere, afară din odaie, am urcat scările cît de repede am putut. Dar el a constatat curînd că i-am părăsit şi, alergînd după mine, m-a cuprins în braţe tocmai cînd intrasem în cameră şi mă pregăteam să-i închid uşa în nas.

— Nu, nu, pe legea mea, n-ai să scapi aşa uşor de mine! a strigat el.

Apoi, alarmat de starea de agitaţie în care mă aflam, m-a rugat cu căldură să nu mă înfurii atît de tare, spunîndu-mi că sînt albă la faţă şi că, dacă urmez această cale, o să mă omor singură.

— Atunci dă-mi drumul! i-am şoptit.

M-a lăsat imediat din braţe — şi bine a făcut, pentru că într-adevăr eram furioasă. Am căzut moale în fotoliu şi am încercat să mă liniştesc pentru că voiam să-i vorbesc cît mai calm. A rămas în picioare lîngă mine, dar n-a îndrăznit să mă atingă sau să-mi vorbească. Apoi apropiindu-se şi mai mult s-a lăsat într-un genunchi — de data asta nu din prefăcută umilinţă, ci pentru a se afla la aceeaşi înălţime cu mine, şi sprijinindu-se de braţul fotoliului a început a-mi vorbi cu glas scăzut:

— Toate astea sînt fleacuri, Helen, o glumă, o nimica toată, care nu merită nici măcar o clipă de gîndire. N-ai să înveţi niciodată — a continuat el cu mai multă îndrăzneală — că nu ai de ce să te temi din partea mea? Că te iubesc pe deplin şi din tot sufletul? Sau că, a adăugat el, şi un zîmbet îi flutura pe la colţurile gurii, dacă mă gîndesc vreodată, măcar o clipă, la altcineva nu trebuie să-ţi pară rău de asta, pentru că asemenea fleacuri apar şi dispar ca o licărire de fulger, în timp ce dragostea mea pentru tine arde statornic şi neîncetat, ca soarele. Micul meu tiran nesăbuit, oare asta...

— Arthur, te rog taci o clipă şi ascultă-mă — şi să nu crezi cumva că am un acces de furie din pricina geloziei. Sînt absolut calmă. Uite, pipăie-mi mîna.

Și cu un aer grav am întins-o către el, dar am strîns-o pe a lui cu o energie care părea să conteste afirmația mea și care l-a făcut, deci, să zîmbească.

— Nu e nevoie să zîmbești, domnule, i-am zis eu întărindu-mi strînsoarea și privindu-l țintă pînă l-am făcut aproape să se intimideze. Se prea poate, domnule Huntingdon, să ți se pară că e foarte frumos să te distrezi stîrnindu-mi gelozia. Dar bagă bine de seamă să nu-mi stîrnești cumva ura. Și dacă vei ajunge să faci să mi se stingă dragostea, vei vedea că nu e deloc ușor să mi-o mai reaprinzi.

— Bine, Helen, nu voi repeta greșeala. Dar te asigur că n-am avut nici o intenție rea. Băusem cam prea mult vin și în momentul acela nu-mi dădeam bine seama ce fac.

— Adeseori bei prea mult, și ăsta e încă un obicei pe care-l detest.

A ridicat capul, uluit de pasiunea cu care vorbeam.

— Da, am continuat. E un lucru pe care nu l-am pomenit niciodată, pentru că mi-a fost rușine. Dar acum îți voi spune că mă necăjește și mă tulbură și s-ar putea chiar să mă și dezguste dacă o vei ține tot așa și vei lăsa năravul să pună stăpînire pe tine, ceea ce se va întîmpla cu siguranță în cazul cînd nu te oprești la timp. Dar e greu să punem pe seama vinului întreaga ta comportare față de lady Lowborough. Și în seara asta știai perfect ce faci.

— Ei bine, îmi pare rău, a replicat el, mai degrabă morocănos decît pocăit. Ce altceva mai vrei ?

— Îți pare rău că te-am văzut, de asta nu mă îndoiesc, i-am răspuns cu răceală.

— Dacă nu m-ai fi văzut — a mormăit el cu ochii în podea — nu s-ar fi întîmplat nimic rău.

Am simțit că-mi plesnește inima. Dar cu multă hotărîre mi-am înghițit năduful și i-am spus calm :

— Așa ți se pare ?

— Chiar așa, mi-a răspuns el aproape obraznic. La urma urmei ce-am făcut ? Nimic — decît faptul că tu te-ai găsit să transformi totul într-un motiv de acuzație și supărare.

— Dar ce-ar gîndi lordul Lowborough, prietenul tău, dacă ar ști totul ? Sau ce-ai gîndi chiar tu, dacă el sau vreo altă persoană ar fi jucat același rol față de mine pe care l-ai jucat tu față de Annabella ?

— I-aș zbura creierii.

— Ei vezi, Arthur ? Atunci cum poți să spui că e o nimica toată o greșeală pentru care te-ai socoti îndreptățit să zbori creierii altui bărbat ? E oare o nimica toată să te joci cu sentimentele prietenului tău și ale mele — să te străduiești să răpești unui soț afecțiunea nevestei lui ? Oare jurămintele căsătoriei sînt o simplă glumă ? Și e chiar o nimica toată să te distrezi călcîndu-le în picioare și ispitind și pe altcineva să facă la fel ? Oare pot eu iubi un bărbat care săvîrșește asemenea lucruri și apoi susține cu atîta degajare că e vorba de un fleac ?

— Chiar tu ești aceea care-ți calci în picioare jurămintele căsniciei — mi-a zis el ridicîndu-se indignat și măsurînd camera în lung și-n lat. Ai făgăduit să mă cinstești și să mi te supui, și acum încerci să mă tiranizezi și mă amenințí, și mă acuzi, și mă faci tîlhar ! Dacă n-ar fi la mijloc starea în care te afli Helen, nu m-aș supune chiar așa blînd ca un mielușel. Nu pot suporta să-mi dicteze nici o femeie, chiar dacă e soția mea.

— Și atunci ce-ai să faci ? Ai s-o ții tot așa pînă cînd am să ajung să te urăsc și pe urmă ai să mă acuzi că-mi calc jurămîntul ?

A tăcut o clipă și apoi a răspuns :

— N-ai să mă urăști niciodată.

Întorcîndu-se și reluîndu-și poziția dinainte, la picioarele mele, a repetat pe un ton mai vehement :

— Nu mă poți urî atîta vreme cît eu te iubesc.

— Dar cum pot eu să cred că mă iubești dacă vei conntiua să te porți în felul ăsta ? Pune-te în locul meu : să mă comport ș ieu astfel, ai mai socoti oare că te iubesc ! În asemenea împrejurări ai mai crede în declarațiile mele cele mai solemne și mi-ai mai acorda cinstire și încredere ?

— Sînt două situații diferite. Așa e în firea femeii, să fie constantă, să iubească o persoană, o singură persoană, orbește, nebunește și de-a pururi. Domnul să le

aibă în pază, scumpele de ele! Şi pe tine mai presus de toate! Dar trebuie să ai puţină înţelegere şi pentru noi, Helen. Trebuie să ne acorzi ceva mai multă libertate şi îngăduinţă, pentru că aşa cum zice Shakespeare :

„Oricît ne-am lăuda, avem pasiuni
Mai schimbătoare, lacome, nebune,
Mult mai uşor stîrnite sau pierdute,
Mai firave ca cele de femeie." [1]

— Vrei să spui prin asta că am pierdut pasiunea ta şi a cîştigat-o în schimb lady Lowborough ?

— Nu, cerul mi-e martor că în comparaţie cu tine o socot pe ea doar ţărînă şi scrum — şi voi continua să gîndesc astfel dacă nu mă vei îndepărta de tine printr-un exces de severitate. Ea e fiica pămîntului ; tu eşti un înger din ceruri. Numai că nu trebuie să fii prea austeră în divinitatea ta şi să-ţi aminteşti că sînt doar un biet muritor şi supus greşelii. Zău aşa, Helen, nu vrei să mă ierţi ? a încheiat el luîndu-mi, cu tandreţe, mîna şi ridicînd capul cu un zîmbet nevinovat.

— Dacă te iert ai să repeţi greşeala.

— Jur pe...

— Nu jura. Te pot crede pe cuvînt chiar şi fără să te juri. Ce n-aş da să pot să am încredere în oricare vorbă a ta !

— Atunci pune-mă la încercare, Helen. Încrede-te în mine şi iartă-mă numai de data asta şi ai să vezi ! Haide odată, că trec prin chinurile iadului pînă te aud rostind cuvîntul acela !

Nu l-am rostit, dar am pus mîna pe umărul lui şi l-am sărutat pe frunte şi apoi am izbucnit în lacrimi. M-a îmbrăţişat cu căldură ; şi de atunci am rămas în termeni foarte buni. A fost destul de cumpătat la masă şi purtarea lui faţă de lady Lowborough n-a lăsat nimic de dorit. În prima zi a ţinut-o la distanţă, în măsura în care a putut s-o facă fără să încalce, în mod flagrant, legile ospitalităţii. După aceea, s-a arătat prietenos şi civilizat,

[1] William Shakespeare, *A douăsprezecea noapte*, Actul II, Scena IV, 13—16.

dar atîta tot — în prezența mea, cel puțin, și, bănuiesc, și în celelalte împrejurări, pentru că ea pare țeapănă și nemulțumită, iar lordul Lowborough este, în mod vizibil, mai bine dispus decît înainte și mai cordial cu gazda lui. Dar voi fi foarte bucuroasă să-i văd duși de aici, deoarece am atît de puțină afecțiune pentru Annabella încît e o adevărată povară să fiu amabilă cu ea și cum e singura doamnă din casă, în afară de mine, mă văd silită să petrec o mare parte din timp împreună cu ea. Data viitoare, cînd va mai veni pe aici doamna Hargrave, voi saluta vizita ei drept o adevărată ușurare. Mă bate chiar gîndul să cer permisiunea lui Arthur ca s-o poftesc pe bătrîna doamnă să stea la noi pînă la plecarea oaspeților. Cred că așa voi face. Ei i se va părea o atenție amabilă din partea mea, și, cu toate că am prea puțină poftă de societatea ei, va fi cu adevărat binevenită ca o a treia doamnă care să se interpună între lady Lowborough și mine.

Prima dată cînd am rămas singură cu această lady, după seara aceea nefericită, s-a întîmplat chiar în ziua următoare, la vreo două ceasuri după micul dejun. Domnii părăsiseră casa după ce petrecuseră intervalul de timp obișnuit, scriind scrisori, citind ziarele și schimbînd între ei cîte o vorbă.

Lady Lowborough și cu mine am stat împreună cîteva minute. Ea lucra ceva, iar eu parcurgeam coloanele unui ziar din care desprinsesem esențialul cu mai bine de un sfert de oră înainte. Era un moment de stînjeneală penibilă pentru mine și socoteam că pentru ea trebuie să fie infinit mai neplăcut. Dar se pare că mă înșelam. Ea a fost prima care a vorbit. Zîmbind cu siguranță și sînge rece, a început astfel :

— Soțul tău a fost foarte bine dispus aseară, Helen. Așa e el întotdeauna ?

Am simțit că-mi năvălește sîngele în cap și că-mi ard obrajii.

— Nu, i-am răspuns, și nădăjduiesc că nu i se va mai întîmpla niciodată.

— Va să zică i-ai ținut o predică înainte de culcare, nu ?

Nu ; dar i-am spus că nu-mi place o asemenea conduită și mi-a promis că n-o va mai repeta.

— Mi s-a părut cam smerit și supus azi-dimineață, a continuat ea. Iar tu, Helen, ai plîns, după cîte văd. Știi, asta este marea noastră resursă. Dar plînsul nu te face să te doară ochii ? Și poți plînge întotdeauna cînd crezi că se cuvine s-o faci ?

— Nu plîng niciodată pentru a obține anumite efecte. Și nici nu înțeleg cum poate cineva s-o facă.

— Mă rog, nu știu ; eu, personal, n-am avut niciodată motive să experimentez. Dar cred că dacă Lowborough ar face asemenea greșeli de comportare l-aș sili să plîngă. Nu mă mir că te-ai supărat, căci sînt sigură că dacă soțul meu ar comite chiar și o greșeală mai puțin gravă decît asta, i-aș da o lecție pe care n-ar uita-o multă vreme. Dar, pe de altă parte, el nu se va face niciodată vinovat de așa ceva pentru că-l țin mult prea bine în frîu.

— Ești sigură că nu-ți arogi prea multe merite ? După cîte am auzit, lordul Lowborough se făcuse remarcat pentru cumpătarea lui cu multă vreme înainte de a te mărita tu cu el — și acum e la fel de cumpătat ca și atunci.

— A, te referi la vin ? Da, în privința asta e destul de ferit de primejdii. Iar în ceea ce privește ocheadele aruncate altei femei — și sub acest raport e ferit de primejdii atîta vreme cît trăiesc eu, pentru că mă adoră așa de mult încît ar fi în stare să sărute pînă și pămîntul de sub picioarele mele.

— Serios ? Și ești la fel de sigură că-i meriți adorația ?

— Mde, în privința asta n-aș ști să-ți spun. Nici tu Helen, nu ești străină de faptul că sîntem cu toții supuși greșelii. Nici unii dintre noi nu merită să fie adorați și venerați. Ești sigură că preaiubitul tău Huntingdon merită toată dragostea cu care-l înconjuri ?

La asta n-am știut ce să-i răspund. Ardeam de indignare. Dar mi-am stăpînit orice manifestare exterioară și mi-am mușcat doar buza prefăcîndu-mă că-mi aranjez lucrul de mînă.

— În orice caz, a reluat ea, speculîndu-și avantajul obținut, te poți consola cu asigurarea că tu meriți toată dragostea pe care ți-o oferă el.

— Mă măgulești, i-am răspuns, dar cel puțin mă pot strădui s-o merit.

Apoi am schimbat subiectul.

CAPITOLUL XXVIII

25 DECEMBRIE. ANUL TRECUT, DE Crăciun, eram mireasă, cu inima copleșită de bucuria momentului și plină de speranțe fierbinți pentru viitor — dar nu și fără o undă de presimțiri și de temeri întunecate. Acum sînt soție. Bucuria s-a mai potolit, dar n-a dispărut cu totul; speranțele mi-au mai scăzut, dar nu s-au spulberat; temerile au sporit, dar n-au fost confirmate pe deplin. Și, slavă Domnului, sînt și mamă. Dumnezeu mi-a trimis un suflet pe care să-l cresc și mi-a acordat o bucurie nouă, mai calmă, și speranțe mai solide care să mă aline.

25 decembrie. A mai trecut un an. Micuțul meu Arthur trăiește și înflorește. E sănătos, deși nu prea robust. E jucăuș și vioi fără să supere pe nimeni, e afectuos și supus unor pasiuni și emoții pe care nu și le poate încă exprima pentru că n-a învățat să vorbească. În sfîrșit, a cucerit inima tatălui său; acum, frica mea permanentă e ca nu cumva indulgența nesăbuită a acestui tată să-i strice caracterul. Dar trebuie să mă tem și să mă feresc de propria mea slăbiciune, pentru că niciodată pînă acum n-am știut cît de tare e ispitit un părinte să-și răsfețe singurul copil.

Am nevoie să-mi găsesc o consolare în fiul meu, pentru că (acestei hîrtii fără glas îi pot încredința mărturisirea) găsesc prea puțină consolare la soțul meu. Îl iubesc încă; și el mă iubește, în felul lui, dar, vai, cît de diferit este acest sentiment de iubirea pe care aș fi putut

să i-o ofer și de cea pe care nădăjduisem odinioară s-o primesc! Cît de puțină înțelegere adevărată există între noi; cît de multe dintre gîndurile și sentimentele mele sînt încătușate în sihăstria întunecoasă a minții mele! Cît de mult din ființa mea a rămas de fapt nemăritată — sortită fie să se împietrească și să se acrească în umbra neînsorită a singurătății, sau să degenereze cu totul și să se ofilească din lipsă de hrană pe acest teren nesănătos! Dar, repet, n-am nici un drept să mă plîng. Să declar doar adevărul — cel puțin o parte din adevăr — și să văd mai apoi dacă alte adevăruri, mai întunecate, nu vor păta aceste pagini. Sîntem căsătoriți de mai bine de doi ani și probabil că „farmecul" idilei noastre s-a istovit. Cu siguranță că acum am coborît pe treapta cea mai de jos a afecțiunii lui Arthur și am descoperit toate racilele firii sale. Dacă se va schimba ceva, probabil că se va schimba în bine, pe măsură ce ne deprindem mai mult unul cu celălalt. Cu siguranță că e greu să coborîm la un nivel mai scăzut decît cel la care am ajuns. Și dacă se va întîmpla așa, voi putea suporta bine lucrurile, — cel puțin atît de bine cît le-am putut suporta pînă acum.

Arthur nu e chiar ceea ce numește îndeobște lumea un bărbat rău: are multe calități. Dar e un bărbat lipsit de stăpînire de sine sau de aspirații înalte, iubitor de plăceri și care se lasă ușor pradă bucuriilor animalice. Nu e un soț rău, dar ideile lui despre îndatoririle și bucuriile conjugale nu corespund cu ale mele. Judecind după aparențe, el concepe soția ca pe o ființă care să-și iubească soțul și să stea acasă, servindu-l, distrîndu-l și îngrijindu-se în tot felul de bunăstarea lui, atîta vreme cît are el chef să stea cu ea. Iar cînd e plecat, să se ocupe de interesele lui — domestice sau de altă natură — și să-i atșepte, răbdătoare, întoarcerea. Asta, indiferent de ce face el între timp.

La începutul primăverii și-a anunțat intenția de a pleca la Londra: mi-a zis că treburile lui îi reclamă prezența acolo și nu mai poate să se împotrivească acestei necesități. Și-a exprimat regretul că mă părăsește și, pe de altă parte, speranța că mă voi distra cu copilașul pînă la întoarcerea lui.

— Dar de ce trebuie să mă părăsești ? l-am întrebat. Nu văd de ce n-aș merge cu tine ; pot fi gata oricînd.

— Nu cumva ai vrea să iei copilul la Londra ?

— Da, de ce nu ?

Lucrul era absurd : cu siguranță că aerul de la oraș nu i-ar fi făcut bine nici lui și nici mie ca doică. În împrejurările date, obiceiurile londoneze, orele tîrzii de culcare n-ar fi fost deloc potrivite pentru mine. În general, m-a asigurat că ar fi fost un lucru extrem de supărător, incomod și primejdios. I-am respins obiecțiile cît de bine m-am priceput, pentru că tremuram la gîndul că se va duce singur și eram în stare să sacrific aproape orice cînd era vorba de mine și chiar și de copil, numai pentru a-l împiedica să plece. Într-un tîrziu, mi-a spus de la obraz, și chiar pe un ton cam țifnos, că n-are ce să facă cu mine acolo. Era istovit și el de nopțile de nesomn. I-am propus să stăm în camere separate. Dar a zis că nici așa nu e bine.

— Adevărul este, Arthur, i-am răspuns în cele din urmă, că te-ai săturat de societatea mea și ești hotărît să nu mă iei cu tine. Puteai să spui asta din capul locului.

El a negat. Dar eu am părăsit imediat încăperea și am fugit în camera copilului ca să-mi ascund tulburarea.

Eram prea jignită ca să-mi mai exprim nemulțumirea față de planurile lui sau ca să mă mai refer cît de cît la acest subiect, afară doar de cazul cînd era vorba de aranjamentele necesare pentru plecarea lui și rezolvarea treburilor cît timp va fi plecat. Asta pînă în ajunul călătoriei, cînd l-am implorat, cu toată seriozitatea, să aibă grijă de el și să se ferească din calea ispitei. A rîs de neliniștea și de îngrijorarea mea, dar m-a asigurat că ele sînt lipsite de orcie temei și a făgăduit să țină seamă de sfaturile mele.

— Bănuiesc că n-are nici un rost să te rog să fixezi o zi pentru întoarcerea ta ? l-am întrebat.

— A, nu ! Date fiind împrejurările, nici n-aș putea s-o fac. Dar te rog să fii sigură, dragostea mea, că nu voi lipsi multă vreme.

— Nu vreau să te țin prizonier acasă, i-am răspuns. N-aș protesta chiar și împotriva unei absențe de cîteva

luni, dacă poți fi fericit atîta vreme fără mine, cu condiția să știu că nu ești în primejdie. Dar nu-mi place ideea că te afli acolo, printre prietenii tăi, cum le zici tu.

— Ei, ei, prostuțo ! Ce-ți închipui că nu sînt în stare să-mi port singur de grijă ?

— Data trecută n-ai făcut-o. Dar de data asta, Arthur, am adăugat eu cu toată seriozitatea, arată-mi că ești în stare s-o faci și dovedește-mi că nu trebuie să-mi fie teamă să-ți acord încrederea !

De promis a promis într-adevăr, însă cam pe tonul pe care-l folosim cînd încercăm să potolim un copil. Și parcă și-a ținut promisiunea ? Nu ! De aici înainte nu voi mai putea niciodată să-l cred pe cuvînt. Amară, foarte amară mărturisirea ! Din pricina lacrimilor nici nu mai văd ce scriu. A plecat la începutul lui martie și nu s-a întors pînă în iulie. De data asta nu s-a mai deranjat să-și găsească pretexte, și scrisorile lui au fost mai rare, mai scurte și mai puțin afectuoase, în special după cîteva săptămîni. Veneau la intervale tot mai mari și erau din ce în ce mai concise și mai nepăsătoare. Și totuși, cînd omiteam să-i scriu, se plîngea că-l neglijez. Cînd îi scriam cu severitate și răceală — așa cum mărturisesc că am făcut-o adesea în ultima perioadă — mă ținea de rău pentru severitate și spunea că în felul ăsta îl fac să se înspăimînte la gîndul întoarcerii acasă. Cînd încercam să-l conving cu duhul blîndeții, îmi răspundea pe un ton mai agreabil și făgăduia să se întoarcă. Dar, în sfîrșit, învățasem între timp să nu mai țin seamă de făgăduielile lui.

CAPITOLUL XXIX

AU TRECUT PATRU LUNI CHINUItoare, alternînd între îngrijorare profundă, disperare și indignare ; milă pentru el și milă pentru mine. Pe de altă parte, în tot acest timp, n-am fost chiar lipsită de orice consolare ; îl aveam pe scumpul meu micuț nevinovat. Dar

pînă și această consolare era întinată și invenințată de gîndul care se încăpățîna să-mi stăruie în minte: „Cum îl voi putea învăța să-și recapete tatăl și totuși să evite să ia exemplu de la el?"

Mi-am amintit însă că într-un fel îmi adusesem singură pe cap toate aceste necazuri, de bunăvoia mea. Așadar, m-am hotărît să le îndur fără să tremur. Totodată mi-am pus în gînd să nu mă las pradă durerii din pricina păcatelor altcuiva și m-am străduit să mă distrez pe măsura posibilităților. În afară de tovărășia copilului meu și a scumpei și credincioasei mele Rachel, care, evident, îmi ghicea suferințele și mă compătimea, deși era prea discretă ca să se refere vreodată la ele — aveam cărțile și uneltele de desen și pictură, treburile gospodăriei de care trebuia să mă ocup, ca și de situația și bunăstarea bieților dijmași și lucrători de pe moșia lui Arthur. Și uneori căutam și găseam o distracție în tovărășia tinerei mele prietene Esther Hargrave. Din cînd în cînd mă duceam călare la ea și de vreo două ori am poftit-o să petreacă ziua cu mine la conac. Doamna Hargrave n-a plecat la Londra în sezonul acela: neavînd nici o fiică de măritat, a socotit că e mai bine să rămînă acasă și să facă economie. Și — adevărată minune — Walter a venit el la ea în primele zile ale lui iunie și a stat pînă aproape de sfîrșitul lui august.

Prima dată l-am văzut într-o seară blîndă și caldă, cînd mă plimbam prin parc cu micuțul Arthur și cu Rachel care este deopotrivă dădacă, guvernantă și cameristă. Dată fiind viața mea izolată și deprinderea de a fi suficient de activă, n-am nevoie decît de prea puțină îngrijire și cum ea fusese dădaca mea și tînjea să joace același rol pe lîngă copilul meu, și fiind pe deasupra și atît de vrednică de încredere, am preferat să-i las pe mînă prețiosul odor (punînd sub ordinele ei și o fată la copil), decît să angajez o altă slujnică. Pe lîngă asta, era și o economie. De cînd am luat cunoștință de situația afacerilor lui Arthur, am învățat să acord destulă importanță acestui lucru. Pentru că, după propria mea dorință, mai tot venitul pe care-l aduce averea mea este destinat, pe ani de zile de aici înainte, acoperirii datoriilor lui, și e pur și

simplu inimaginabil cît de mulți bani izbutește să risipească el la Londra.

Dar să revin la domnul Hargrave. Stăteam cu Rachel pe malul apei, distrînd copilașul care rîdea în brațele ei, cu o rămurică de salcie încărcată de mițișori aurii, cînd, spre marea mea surprindere, Walter intră în parc călare pe armăsarul său scump, de vînătoare, și traversă pajiștea venind spre mine. M-a salutat cu complimente foarte frumoase și meșteșugit întocmite — fără îndoială pregătite pe drum — pe care le-a rostit pe un ton de delicată modestie. Mi-a spus că-mi aduce un mesaj din partea mamei lui care, aflînd că el vine încoace, l-a rugat să treacă pe la conac și să-mi ceară favoarea de a participa mîine la o masă amicală de prietenie.

— Nu veți întîlni oaspeți, ci doar pe noi — mi-a zis el — dar Esther ține foarte mult să vă vadă. Iar mama se teme că vă veți simți prea singură, părăsită de atîta vreme în casa asta mare și ar da nu știu ce să vă poată convinge să-i acordați mai des plăcerea societății dumneavoastră și chiar să vă instalați în locuința noastră, mult mai umilă, pînă la întoarcerea domnului Huntingdon.

— Vai, e foarte amabilă — i-am răspuns — dar după cum vezi nu sînt deloc singură. Și cei care sînt ocupați tot timpul rareori se plîng de singurătate.

— Va să zică nu vreți să veniți mîine? Va fi tare dezamăgită dacă o veți refuza.

Nu-mi făcea deloc plăcere să fiu compătimită astfel pentru singurătatea în care trăiam. Dar în orice caz am promis că mă voi duce.

— Vai, ce după-amiază încîntătoare! a remarcat el uitîndu-se în jur la parcul însorit, cu impunătoarele lui ridicături și pante, cu apa placidă și cu majestuoasele pîlcuri de copaci. În ce paradis trăiți!

— Da, într-adevăr e un amurg încîntător, i-am răspuns și am oftat gîndindu-mă cît de puțin am savurat agreabila proprietate Grassdale.

Dacă domnul Hargrave mi-a ghicit gîndurile, n-aș ști să spun. Dar, cu o seriozitate a tonului și a manierei — pe jumătate șovăielnică, pe jumătate compătimitoare — m-a întrebat dacă mai am vești de la domnul Huntingdon.

— În ultima vreme, nu, i-am răspuns.

— Așa m-am gîndit și eu, a murmurat el ca pentru sine, privind gînditor la pajiștea înconjurătoare.

— Dar dumneata nu te-ai întors de curînd de la Londra? l-am întrebat.

— Ba da, chiar ieri.

— Și l-ai văzut acolo?

— Da... l-am văzut.

— Era bine?

— Da... adică... adăugă el, ezitînd din ce în ce mai mult și avînd aerul că-și stăpînește cu greu indignarea. Era atît de bine... cît... cît merită să fie, dar în împrejurări pe care ar trebui să le socotesc de-a dreptul de necrezut pentru un om atît de privilegiat de soartă, cum e el...

După ce rosti aceste vorbe ridică ochii și își încheie replica făcîndu-mi o reverență foarte gravă. Bănuiesc că mă împurpurasem la față.

— Vă rog să mă iertați, doamnă Huntingdon, continuă el, însă nu-mi pot înăbuși indignarea cînd văd o asemenea orbire stupidă și o asemenea pervertire a gusturilor... dar... poate că dumneavoastră nu știți...

Făcu o pauză.

— Nu știu nimic, domnul meu — decît că-și întîrzie întoarcerea mai mult decît mă așteptam; și dacă în momentul de față preferă să aibă societatea prietenilor lui decît pe cea a soției și preferă petrecerile zgomotoase ale orașului vieții tihnite de la țară, bănuiesc că pentru asta trebuie să le mulțumesc tocmai acestor prieteni ai lui. Gusturile și îndeletnicirile lor se aseamănă cu ale lui și nu văd de ce purtarea sa ar trebui să stîrnească indignarea sau surprinderea lor.

— Mă nedreptățiți foarte tare răspunse el. În ultimele săptămîni m-am înfruptat destul de puțin din societatea domnului Huntingdon. Cît despre gusturile și îndeletnicirile lui, ele sînt absolut de neînțeles pentru mine — eu fiind de felul meu un rătăcitor singuratic. Iar lucrurile din care eu am gustat sau am sorbit doar o înghițitură, el le bea pînă la fund. Și de voi fi încercat vreodată măcar o clipă să înec glasul rațiunii în nesăbuință și nebu-

nie, sau de-mi voi fi risipit în prea mare măsură timpul și înzestrările firești printre tovarăși destrăbălați și fără minte, Domnul mi-e martor că aș renunța cu dragă inimă la ei pentru totdeauna dacă aș avea măcar jumătate din bucuriile și binecuvîntările pe care acest om le părăsește în mod atît de nerecunoscător — dacă aș avea măcar jumătate din îndemnurile la virtute și la obiceiuri casnice tihnite pe care el le disprețuiește — dacă aș avea un asemenea cămin și o asemenea ființă cu care să-l împart! E o ticăloșie! murmură el printre dinți. Și să nu credeți, doamnă Huntingdon — adăugă el cu glas tare — că aș putea cumva să fiu vinovat că-l ațîț să persevereze în acțiunile lui de acum; dimpotrivă, l-am mustrat în repetate rînduri și adeseori mi-am exprimat surprinderea față de comportarea lui și i-am amintit de îndatoririle pe care le are și de privilegiile de care se bucură, dar totul a fost zadarnic. El n-a făcut decît să...

— Destul, domnule Hargrave! Ar trebui să-ți dai seama că indiferent care sînt defectele soțului meu, auzindu-le descrise de gura unui străin, tristețea mea nu poate decît să sporească.

— Va să zică sînt un străin? îmi zise el mîhnit. Dar sînt vecinul dumneavoastră cel mai apropiat, nașul fiului dumneavoastră și prietenul soțului dumneavoastră; n-aș putea fi și prietenul dumneavoastră?

— Prietenia adevărată trebuie să fie precedată de o cunoaștere mai apropiată. Și eu te cunosc prea puțin, domnule Hargrave, afară doar de cît știu despre dumneata de la alții.

— Va să zică ați uitat cele șase sau șapte săptămîni pe care le-am petrecut astă-toamnă sub acoperămîntul dumneavoastră? Eu nu le-am uitat. Și vă cunosc îndeajuns, doamnă Huntingdon, pentru a socoti că soțul dumneavoastră este bărbatul cel mai de invidiat de pe lume și că aproape tot așa aș fi și eu dacă m-ați socoti vrednic de prietenia dumneavoastră.

— Dacă m-ai cunoaște mai bine n-ai mai gîndi acest lucru sau chiar dacă ai face-o nu l-ai spune și nu te-ai aștepta să fiu măgulită de un asemenea compliment.

În timp ce vorbeam m-am dat înapoi. El a văzut că doresc să pun capăt discuției. Conformîndu-se imediat acestui semn mi-a făcut o reverență solemnă, mi-a spus bună seara și și-a întors calul spre drum. Părea tare mîhnit și jignit de lipsa de amabilitate cu care i-am primit manifestările de compătimire și simpatie. Nu eram sigură dacă am făcut bine vorbindu-i atît de aspru; dar în momentul acela eram iritată de purtarea lui: mi se părea că profită de faptul că soțul meu lipsește și mă neglijează pentru a insinua împotriva lui lucruri care depășesc adevărul.

În timpul conversației noastre, Rachel se îndepărtase puțin. Domnul Hargrave s-a dus la ea și a rugat-o să-i arate băiețelul. L-a luat, cu grijă, în brațe și l-a privit zîmbindu-i aproape părintește, și, în timp ce eu mă apropiam, l-am auzit spunînd:

— Iată încă o ființă pe care a părăsit-o!

Apoi l-a sărutat tandru pe Arthur și l-a redat brațelor primtoare ale dădacei.

— Îți plac copiii, domnule Hargrave? l-am întrebat cu mai multă blîndețe.

— În general nu, mi-a răspuns, dar copilul ăsta e tare dulce — și seamănă grozav cu mama lui, a adăugat el pe un ton mai scăzut.

— În privința asta te înșeli; e leit taică-său.

— Doică, spune dumneata dacă n-am dreptate? a insistat el, făcînd apel la Rachel.

— Eu zic, conașule, că are cîte ceva din amîndoi, i-a răspuns ea.

Domnul Hargrave s-a îndepărtat. Rachel l-a declarat un domn foarte drăguț. Eu aveam însă oarecare îndoieli în această privință.

În decursul următoarelor șase săptămîni l-am întîlnit de mai mutle ori dar — cu o singură excepție — întotdeauna în tovărășia mamei lui, a surorii lui sau a amîndurora. Ori de cîte ori ne vizitam, el se întîmpla de fiecare dată să fie acasă; iar cînd veneau ele la mine, întotdeauna mîna el caii de la trăsură. Se vedea bine că maică-sa e de-a dreptul încîntată de purtarea lui cuviin-

cioasă și atentă, de fiu ascultător, precum și de faptul că de la o vreme se deprinsese să fie om de casă.

Singura dată cînd l-am întîlnit singur a fost într-o zi însorită, dar nu îngrozitor de caldă, de la începutul lui iulie. Îl luasem pe micuțul Arthur în pădurea care înconjoară parcul și-l așezasem acolo, pe rădăcinile împlătite în mușchi, ale unui stejar bătrîn. După ce strînsesem un mănunchi de campanule și trandafiri sălbatici, stăteam în genunchi în fața lui și ofeream florile, una cîte una, degețelelor lui micuțe. Mă bucuram de frumusețea cerească a florilor, prin intermediul ochilor lui zîmbitori; uitasem pentru moment toate grijile mele, rîdeam de rîsul lui vesel și mă încîntam văzînd încîntarea lui — cînd o umbră a întunecat deodată peticul de iarbă bătută de soare din fața noastră. Ridicînd capul am dat cu ochii de Walter Hargrave care stătea aplecat deasupra noastră și ne privea.

— Iertați-mă, doamnă Huntingdon, dar eram vrăjit. N-am avut nici puterea de a mă apropia și de a vă întrerupe, și nici de a mă retrage din contemplarea unei asemenea scene. Vai, ce voinic se face micuțul meu fin! Și ce vesel e în dimineața asta!

Se apropie de copil și se aplecă pentru a-i lua mîna. Dar văzînd că mîngîierile lui au șanse de a stîrni lacrimi și lamentări — în locul unui schimb de manifestări prietenești — se retrase prudent.

— Vai, ce bucurie și ce alinare trebuie să fie această ființă micuță pentru dumneavoastră, doamnă Huntingdon! exclamă el cu o undă de tristețe în glas, în timp ce admira copilul.

— Chiar este, i-am răspuns.

Apoi m-am interesat de mama și de sora lui.

Mi-a răspuns, politicos, la întrebări, apoi a revenit la subiectul pe care doream să-l evit; dar a făcut-o cu o oarecare timiditate — dovadă a fricii lui de a nu mă ofensa.

— N-ați mai avut vești de la Huntingdon în ultima vreme?

— Săptămîna asta nu, i-am răspuns (de fapt aş fi putut să spun : în ultimele trei săptămîni, nu).

— Am primit azi-dimineaţă o scrisoare de la el. Aş da nu ştiu ce să fie de asemenea natură încît s-o pot arăta doamnei lui.

Scoase din buzunarul de la vestă o scrisoare a cărei adresă era scrisă de mîna încă îndrăgită a lui Arthur, se uită urît la ea, apoi o vîrî la loc, adăugînd :

— Dar îmi spune că are de gînd să se întoarcă săptămîna viitoare.

— Aşa îmi spune ori de cîte ori îmi scrie.

— Serios ?... Mde, asta îi cam seamănă. Dar mie mi-a mărturisit intenţia de a rămîne la Londra pînă în iulie.

Asta era o adevărată lovitură pentru mine — dovada unei ticăloşii premeditate şi a unei nesocotiri sistematice a adevărului.

— Se integrează perfect în conduita lui generală, remarcă domnul Hargrave privindu-mă gînditor şi, bănuiesc, citindu-mi pe faţă sentimentele.

— Va să zică vine cu adevărat săptămîna viitoare ? am reluat eu după o pauză.

— Puteţi conta pe asta, dacă o asemenea asigurare vă poate face vreo plăcere. E posibil oare, doamnă Huntingdon, să vă bucuraţi de întoarcerea lui ? a exclamat el scrutîndu-mi din nou, cu atenţie, faţa.

— Bineînţeles, domnule Hargrave ; nu e soţul meu ?

— O, Huntingdon, nici nu-ţi dai seama ce lucruri calci tu în picoare ! a şoptit el pe un ton pătimaş.

Mi-am ridicat în braţe băieţelul şi luîndu-mi rămas bun de la domnul Hargrave, m-am îndepărtat pentru a mă lăsa în voia gîndurilor mele fără supravegherea nimănui, în sanctuarul căminului meu.

Eram bucuroasă ? Da, încîntată. Deşi eram furioasă pe Arthur pentru purtarea lui şi deşi simţeam că m-a nedreptăţit şi mi-a făcut un rău ; eram hotărîtă să-l fac să simtă şi el acest lucru.

CAPITOLUL XXX

ÎN DIMINEAȚA URMĂTOARE AM primit și eu cîteva rînduri de la el, confirmînd veștile transmise de Hargrave cu privire la apropiata lui întoarcere. Într-adevăr, a venit săptămîna următoare, dar într-o stare și mai proastă decît data trecută. Acum nu mai aveam deloc de gînd să trec peste faptele lui — neglijența și părăsirea — fără o vorbă ; mi s-a părut că nu se cade s-o fac. Însă în prima zi era obosit de drum și eu eram bucuroasă că-l am iarăși lîngă mine : n-am vrut să-l ocărăsc chiar atunci. Aveam de gînd să aștept pînă a doua zi. În dimineața următoare era încă obosit : așadar, aveam să mai adăst puțin. Dar la cină (după ce luase la ora douăsprezece micul dejun constînd dintr-o sticlă de apă gazoasă și o ceașcă de cafea tare și după ce la ora două luase prînzul — altă sticlă de apă gazoasă amestecată cu rachiu — găsind cusururi la toate în timpul mesei și declarînd că trebuie să ne schimbăm bucătăreasa), am socotit că a sosit timpul.

— Dar e aceeași bucătăreasă pe care am avut-o și înainte de plecarea ta, Arthur, i-am zis. Pe atunci erai în general destul de mulțumit de ea.

— Probabil că i-ai permis să se lase pe tînjală și să se deprindă tot mai neglijentă în timpul absenței mele. Porcăriile astea dezgustătoare sînt otravă curată !

Și cu un gest țîfnos a împins farfuria într-o parte și s-a lăsat cu un aer disperat pe speteaza scaunului.

— Mă tem că tu te-ai schimbat, nu ea — i-am zis eu, dar cu maximum de blîndețe, pentru că nu voiam să-l enervez.

— Se prea poate, mi-a răspuns el nepăsător luînd un pahar de vin amestecat cu apă și adăugînd, după ce l-a dat pe gît : Pentru că am în vine un foc infernal pe care nu-l pot stinge toate apele oceanului !

— Dar ce anume l-a aprins ? tocmai mă pregăteam eu să-l întreb cînd, exact în clipa aceea intră majordomul și începu să strîngă masa.

— Mişcă-te mai repede, Benson! Termină odată cu zăngănitul ăsta infernal! strigă stăpînul lui. Şi nu mai adu brînza dacă nu cumva vrei să-mi vină rău de tot!

Cam surprins, Benson luă platoul cu brînză de acolo şi se strădui cît putu să strîngă restul lucrurilor repede şi fără zgomot. Dar din nefericire covorul avea un creţ — pricinuit de stăpînul lui care-şi împinsese neglijent scaunul înapoi — şi Benson se împiedică. Făcu un zgomot destul de puternic dat fiindcă avea mîinile pline de veselă, dar fără altă pagubă decît spargerea unui castron. Însă, spre indescriptibila mea ruşine şi tulburare, Arthur îl luă furios în primire şi-i adresă cîteva înjurături vulgare şi aspre. Bietul om păli şi tremură vizibil în timp ce se aplecă să ridice cioburile.

— N-a fost el de vină, Arthur. S-a împiedicat de covor. Şi pe urmă nici n-a făcut o poznă prea mare, Benson, lasă cioburile, poţi să le strîngi şi mai tîrziu.

Bucuros de această îngăduinţă, Benson se grăbi să ne aducă desertul, apoi se retrase.

— Ce ţi-a venit, Helen, să iei partea slugii împotriva mea — zise Arthur de îndată ce se închise uşa — cînd ştiai bine că sînt înnebunit?

— Nu ştiam că eşti înnebunit, Arthur, iar bietul om a fost pur şi simplu speriat şi jignit de explozia ta neaşteptată.

— La dracu, bietul om! Ce-ţi închipui că pot să ţin seama de sentimentele unei brute nesimţitoare ca el, cînd proprii mei nervi sînt iritaţi şi chinuiţi de poznele lui prosteşti?

— Parcă pînă acuma nu te-am auzit niciodată plîngîndu-te de nervii tăi.

— Şi mă rog de ce n-aş putea avea şi eu nervi ca şi tine?

— A, eu nu contest faptul că-i ai, dar nu mă plîng niciodată de-ai mei.

— Nu — ar fi şi de mirare, cînd nu faci niciodată nimic pentru a-i pune la încercare.

— Dar atunci tu de ce-i pui pe-ai tăi la încercare, Arthur?

— Crezi că n-am nimic altceva de făcut decît să stau acasă şi să mă corcolesc ca o femeie?

— Asta înseamnă că e imposibil să-ți porți singur de grijă, ca un bărbat, cînd lipsești de acasă ? Mi-ai spus că poți s-o faci — și că o vei face ; și ai promis...

— Haide, haide, Helen, nu mai începe acum cu prostiile alea ! Nu le pot suporta.

— Ce nu poți suporta ? Să ți se amintească de făgăduielile pe care le-ai călcat în picioare ?

— Helen, ești de-a dreptul crudă. Dacă ai ști cum mi-a bătut inima și cum mi s-au înfiorat toți nervii în timp ce vorbeai, m-ai cruța. Tu ești în stare să compătimești un tîmpit de slugoi pentru că a spart un castron ; și în schimb n-ai pic de milă pentru mine cînd îmi crapă capul și-mi arde ca pe jăratic din pricina acestei febre mistuitoare.

Și-a lăsat capul în mîini și a început să ofteze. M-am apropiat de el și i-am pus palma pe frunte. Într-adevăr ardea.

— Atunci vino cu mine în salon, Arthur ; și nu mai bea vin ; ai și băut cîteva pahare după cină și n-ai mîncat mai nimic toată ziua. Cum ai putea să te faci bine în felul ăsta ?

Luîndu-l cu binișorul și străduindu-mă cît puteam să-l conving, l-am făcut să plece de la masă. Cînd Rachel mi-a adus copilașul am încercat să-l distrez cu ajutorul lui pe taică-su. Dar bietului băiețel tocmai îi ieșeau dinții, așa că Arthur nu i-a putut suporta scîncetele. De îndată ce a dat primele semne de nervozitate, copilașul a fost condamnat la un exil imediat. Și pentru că în cursul serii m-am dus să împărtășesc o vreme cu el, surghiunul, la întoarcere am primit reproșuri aspre pentru că-l prefer pe copil soțului. Pe acesta l-am găsit tolănit pe canapea exact în starea în care-l lăsasem.

— Bravo ! exclamă partea lezată pe un ton de resemnare prefăcută. Am zis că n-o să trimit totuși după tine. Am zis să stau să aștept — să văd cîtă vreme o să-ți facă plăcere să mă lași singur.

— Dar ce, Arthur, doar n-am lipsit mult. Sînt convinsă că n-am stat nici un ceas.

— A, bineînțeles, o oră e un fleac pentru tine, din moment ce ți-o poți umple cu lucruri atît de plăcute ; dar pentru mine...

— N-a fost vorba cîtuşi de puţin de lucruri plăcute, l-am întrerupt eu. L-am îngrijit pe bietul nostru băieţel care nu se simte deloc bine şi nu puteam să-l părăsesc pînă ce nu l-am văzut adormind.

— A, fireşte, îi copleşeşti pe toţi cu bunătatea şi mila ta în afară de mine.

— Dar de tine de ce-ar trebui să-mi fie milă ? Ce-ai păţit ?

— Ei, poftim ! Asta le întrece pe toate ! După atîtea necazuri şi complicaţii prin care-am trecut, cînd mă întorc acasă bolnav şi istovit, tînjind după alinare şi aşteptîndu-mă să mă bucur de atenţie şi amabilitate măcar din partea nevestei, ea mă întreabă calmă ce-i cu mine !

— N-ai absolut nimic — i-am răspuns — decît relele pe care ţi le-ai adus singur, de bunăvoia ta, împotriva rugăminţilor şi îndemnurilor mele cele mai solemne.

— Ascultă, Helen — mi-a spus el pe un ton apăsat încercînd să se ridice în capul oaselor — dacă mă mai necăjeşti măcar cu o vorbă, sun imediat clopoţelul şi poruncesc să mi se aducă şase sticle de vin şi, pe legea mea, că le beau pînă la fund înainte de a mă mişca de aici !

N-am mai zis nimic, m-am aşezat la masă şi am întins mîna după o carte.

— Lasă-mă să am cel puţin linişte ! a continuat el, dacă-mi refuzi toate celelalte consolări.

Şi tolănindu-se la loc, respirînd nervos ca şi cum ar fi oftat sau ar fi gemut, şi-a închis apatic ochii.

Ce carte o fi fost aceea care stătea deschisă dinaintea mea n-aş putea spune, pentru că nici nu m-am uitat la ea. Stînd cu coatele pe masă şi acoperindu-mi ochii cu mîinile m-am lăsat pradă lacrimilor, fără zgomot. Dar Arthur nu dormea : la primul suspin uşor pe care l-am scos şi-a ridicat capul şi a privit în jur exclamînd nervos :

— Pentru ce plîngi, Helen ? Ce naiba s-a mai întîmplat ?

— Plîng pentru tine, Arthur, i-am răspuns ştergîndu-mi repede ochii. Şi ridicîndu-mă de la masă m-am pus în genunchi în faţa lui şi strîngîndu-i mîna inertă între

ale mele am continuat : Nu știi că tu ești o părticică din mine ? Crezi că poți să te înjosești și să-ți faci rău singur fără să simt și eu durerea ?

— Să mă înjosesc, Helen ?

— Da, să te înjosești ! Ce altceva ai făcut în tot timpul ăsta ?

— Mai bine n-ai întreba, mi-a răspuns el schițînd un zîmbet.

— Și tu ai face mai bine să nu-mi spui ; dar nu poți nega că te-ai înjosit îngrozitor. În modul cel mai rușinos ți-ai făcut rău ție — trupește și sufletește — și mie așijderea ; nu pot să îndur în tăcere acest lucru — și nu vreau s-o fac !

— Ei, nu-mi mai strînge așa, nebunește, mîna și nu mă zgudui atîta, pentru numele lui Dumnezeu ! Vai, Hattersley ! Ai avut dreptate ! Femeia asta o să mă bage în mormînt cu sentimentele ei intense și cu personalitatea ei viguroasă și interesantă. Ei, haide, haide, cruță-mă puțin.

— Arthur, trebuie neapărat să te căiești ! am strigat eu într-un acces de disperare, înconjurîndu-l cu brațele și îngropîndu-mi fața la pieptul lui. Trebuie să spui că-ți pare rău de ceea ce ai făcut !

— Ei, mă rog, îmi pare rău.

— Ba nu e adevărat ! Și-ai să-ți repeți greșeala.

— N-am să trăiesc destul ca s-o pot repeta, dacă te porți atît de sălbatic cu mine ! a replicat el împingîndu-mă la o parte. M-ai strîns așa de tare că am rămas fără suflare.

Și-a dus mîna la inimă, și de fapt chiar părea să fie într-o stare proastă, de mare agitație.

— Ei, acuma adu-mi un pahar de vin ca să dregi ce-ai stricat, tigroaică ce ești ! Îmi vine să leșin.

M-am repezit să-i aduc leacul cerut. Într-adevăr parcă începuse să-și revină.

— Vai, ce rușine pentru un tînăr ca tine — am zis eu luîndu-i paharul gol din mînă — să te aduci singur într-o asemenea stare !

— Dacă ai ști tot adevărul, fetițo, ai zice mai degrabă : „Ce minune că ești atît de bine !“ În astea patru luni, Helen, am trăit mai mult decît ai trăit tu în tot

cursul existenței tale și mai mult decît vei trăi pînă la sfîrșitul zilelor, chiar dacă ar fi să împlinești o sută de ani ; așa că e firesc să trebuiască să plătesc într-un fel pentru asta.

— Va trebui să plătești un preț chiar mai ridicat decît crezi, dacă nu bagi de seamă : ai să-ți pierzi de-a binelea sănătatea, precum și afecțiunea mea — dacă asta prețuiește cît de cît ceva pentru tine.

— Cum, iar ai început jocul ăla al tău, amenințîndu-mă cu pierderea afecțiunii ? Înseamnă că n-a fost mare lucru de capul ei dintru început, dacă a putut fi zdruncinată atît de ușor. Nu te supăra, drăgălașul meu tiran, dar ai să mă silești să regret cu adevărat alegerea pe care am făcut-o și să-l pizmuiesc pe prietenul meu Hattersley pentru nevestica supusă pe care o are : un adevărat model pentru sexul slab, Helen. Hattersley a ținut-o cu el la Londra în tot cursul sezonului și ea n-a supărat pe nimeni. El a avut voie să se distreze exact cum a vrut, în cel mai autentic stil de holtei, și ea nu s-a plîns niciodată că e neglijată ; el putea să se întoarcă acasă la orice oră din zi ori din noapte, sau să nu se întoarcă deloc ; putea să fie morocănos sau treaz, sau beat criță. Și putea face pe nebunul sau pe caraghiosul după pofta inimii fără nici un fel de teamă sau îngrijorare. Orice ar face el, ea nu-i adresează niciodată vreun repros și nu se plînge niciodată de nimic. El zice că în toată Anglia nu se mai găsește un asemenea giuvaer și jură că n-ar schimba-o nici măcar pe un regat.

— Bine, dar el îi face viața un blestem.

— Aș, de unde ! Ea nu are altă voință decît a lui și e întotdeauna mulțumită și fericită atîta vreme cît el se distrează.

— În cazul ăsta ea e la fel de nătîngă ca și el ; dar nu cred că așa stau lucrurile. Am primit mai multe scrisori de la ea în care-și exprimă cea mai mare îngrijorare față de comportarea lui și se plînge că tu îl ațîți să comită aceste excese. În special o dată mă implora să uzez de influența pe care o am pe lîngă tine pentru a te hotărî să pleci de la Londra și afirma că soțul ei n-a făcut niciodată asemenea lucruri înainte de venirea ta și cu sigu-

ranță ar înceta să le mai facă de îndată ce-ai pleca tu și l-ai lăsa să fie călăuzit spre propria lui înțelepciune.

— Vai, ce trădătoare detestabilă! Dă-mi scrisoarea aia și să fiu al naibii dacă nu i-o arăt și lui!

— Nu, n-o s-o vadă fără aprobarea ei. Dar chiar dacă ar vedea-o, nu e nimic care să-l supere în această scrisoare — și nici în celălalte. Nu spune o vorbă împotriva lui; nu-și exprimă decît îngrjorarea pentru el. Face doar aluzii la comportarea lui în termenii cei mai delicați și-i găsește toate scuzele pe care le poate inventa. Iar cît despre propriile ei chinuri, mai degrabă le simt decît le văd exprimate în corespondența ei.

— Dar mă insultă pe mine; și fără doar și poate că tu ai ajutat-o.

— Nu; i-am spus că supraapreciază influența pe care o am asupra ta, că, dacă aș putea, m-aș bucura să te smulg din mijlocul ispitelor Londrei, dar am prea puține speranțe de izbîndă și că, după cîte cred, greșește presupunînd că tu l-ai atras pe domnul Hattersley sau pe oricare altul pe o cale greșită. Eu personal avusesem cîndva o părere contrarie, dar acum socotesc că vă corupeți reciproc; și, poate, dacă ea ar fi recurs la oarecare mustrări blînde, dar serioase, aduse soțului, acestea s-ar putea dovedi întrucîtva utile; și cu toate că el e mai puțin cizelat decît soțul meu, socot că e alcătuit dintr-un material mai puțin impenetrabil!

— Și va să zică tot așa o țineți — încurajîndu-vă una pe alta la răzvrătire, insultînd fiecare pe partenerul celeilalte și aruncînd cîte o umbră de îndoială împotriva soțului, spre mulțumirea voastră a amîndurora!

— După cum ai spus chiar tu, Arthur, sfaturile mele proaste au avut prea puțin efect asupra ei. Cît despre ocări și critici, sîntem amîndouă mult prea rușinate de greșelile și viciile jumătăților noastre, pentru a le transforma într-un subiect obișnuit al corespondenței. Oricît de bune prietene am fi, am prefera să păstrăm lipsurile voastre numai pentru noi — și chiar să ni le ascundem de noi înșine, dacă nu ne-am gîndi că printr-o cunoaștere mai exactă a lor am putea să vă izbăvim de ele.

— Ei, haide, haide! Nu mă mai necăji acuma cu lucruri dintr-astea! Tot n-ai să ajungi la nici un rezultat.

Ai răbdare cu mine şi suportă-mi o vreme plictiseala şi nervii pînă îmi alung din vine febra asta blestemată şi atunci o să vezi că sînt la fel de vesel şi de bun ca întotdeauna. De ce nu poţi să fii blîndă şi amabilă ca data trecută ?... Atunci ţi-am fost de bună seamă foarte recunoscător pentru atitudinea pe care ai avut-o.

— Şi cît bine a adus recunoştinţa ta ? M-am înşelat cu gîndul că te ruşinezi de păcatele şi greşelile tale şi cu speranţa că nu le vei mai repeta niciodată ; dar acum nu mi-ai lăsat nici o nădejde !

— Aşadar cazul meu e chiar disperat ? Ar fi o consideraţie de-a dreptul binecuvîntată dacă m-ar apăra măcar de necazul şi durerea eforturilor scumpei mele neveste atît de doritoare să mă convertească, dacă ar cruţa-o pe ea de truda şi de agitaţia unor asemenea strădanii şi dacă i-ar feri şi faţa şi glasul argintiu de efectele lor distrugătoare. Un acces de pasiune sau furie, din cînd în cînd, poate fi un frumos stimulent, Helen, şi un şuvoi de lacrimi e minunat de impresionant. Dar dacă recurgi prea des la ele amîndouă devin o pacoste blestemată care-ţi strică frumuseţea şi-i plictiseşte pe cei din jur.

De atunci înainte mi-am stăpînit cît am putut lacrimile şi izbucnirile. L-am cruţat şi de predicile mele şi de eforturile zadarnice de a-l aduce pe calea cea bună, fiindcă am văzut cît de inutil era totul. Dumnezeu ar putea să-i ia de pe ochi vălul acela de beznă al plăcerilor simţurilor, dar eu n-aveam puterea s-o fac. Încă mai priveam cu ochi răi şi-i reproşam atitudinea nedreaptă şi morocănoasă faţă de inferiorii lui care nu se puteau apăra. Dar cînd numai eu eram obiectul acestei atitudini — aşa cum se întîmpla adesea — sufeream totul cu răbdare şi calm ; asta cu excepţia unor momente cînd nervii mei istoviţi de supărări repetate sau încordaţi la maximum, pînă în pragul nebuniei, de cine ştie ce nouă manifestare absurdă, cedau în ciuda voinţei mele. Mă expuneam astfel unor imputări că aş fi crudă, nervoasă, feroce. Eram foarte atentă să port de grijă nevoilor lui şi să-l distrez ; dar, mărturisesc, n-o mai făceam cu ace-

iaşi devotament afectuos de altădată, pentru că pierdusem acest sentiment. Şi pe urmă, mai era acum şi o altă fiinţă care reclama timpul şi îngrijirea mea — copilaşul meu firav, de dragul căruia adeseori bravam şi suferearn reproşurile şi plîngerile tatălui său nerezonabil de pretenţios.

Dar Arthur nu e un om ţîfnos sau iritabil din fire — ba chiar e atît de departe de a fi astfel încît era ceva aproape ridicol în absurditatea acestei agitaţii, nervozităţi şi irascibilităţi întîmplătoare, destinate mai de grabă să stîrnească rîsul decît furia — dacă n-ar fi fost consideraţiile profund dureroase legate de aceste simptome ale unei tulburări generale. Comportarea lui se ameliora treptat, pe măsură ce-şi recăpăta sănătatea trupească, ceea ce s-a întîmplat mult mai curînd decît te-ai fi putut aştepta, datorită eforturilor mele neîncetate. Dar pofta lui pentru vin ca stimulent crescuse, după cum prevăzusem pe bună dreptate. Vinul era acum pentru el mai mult decît un accesoriu al vieţii mondene : era o sursă importantă de bucurie în sine. În această epocă de slăbiciune şi de deprimare el găsea în băutură o doctorie şi un sprijin, o consolare, o recreaţie şi un prieten. Şi în felul acesta a coborît tot mai jos — cufundîndu-se în prăpastia în care căzuse. Deşi nu-l puteam împiedica să bea mai mult decît era bine pentru sănătatea lui, totuşi, prin perseverenţă neîncetată, prin blîndeţe, fermitate şi vigilenţă, luîndu-l cu binişorul, arătîndu-mă îndrăzneaţă şi hotărîtă — am izbutit să-l apăr de o robie absolută faţă de această înclinaţie detestabilă — atît de insidioasă în avansurile ei, atît de necruţătoare în tirania ei, atît de dezastruoasă în efectele ei.

Şi în această privinţă nu trebuie să uit că sînt în mare măsură îndatorată prietenului său, domnul Hargrave. Cam prin vremea aceea venea adeseori la Grassdale şi lua uneori masa cu noi. Tare mă tem că în asemenea împrejurări Arthur ar fi dat bucuros cu piciorul prudenţei şi decenţei şi ar fi făcut „o noapte de pomină" ori de cîte ori prietenul lui ar fi acceptat să-l susţină în această distracţie nesăbuită. Şi dacă domnul Hargrave s-ar fi supus dorinţelor lui, poate că, într-o noapte sau două, Arthur ar fi ruinat o trudă de săptămîni întregi şi

ar fi răsturnat dintr-o mişcare meterezele fragile pe care le construisem cu atita strădanie şi trudă. La început m-am temut atît de tare de acest lucru încît m-am umilit pînă într-acolo că i-am împărtăşit, în taină, presimţirile mele negre privitoare la înclinaţia lui Arthur către asemenea excese şi i-am exprimat speranţa pe care o nutream că el nu-l va încuraja. Domnul Hargrave s-a arătat încîntat de încrederea pe care i-am acordat-o şi nu mi-a dezamăgit-o. În ziua aceea şi cu toate celălalte prilejuri, prezenţa lui a slujit ca un fel de opreliște pentru gazda sa, mai degrabă decît ca un îndemn la noi manifestări de lipsă de cumpătare. Şi el a reuşit întotdeauna să-l scoată din sufragerie la timp şi într-o stare relativ onorabilă. Căci dacă Arthur nu ţinea seamă de asemenea fraze ale musafirului ca : „Ei, nu trebuie să te mai reţin departe de doamna ta", sau : „Să nu uităm că doamna Huntigdon e singură", el insista oricum să plece de la masă pentru a veni în salonaş unde mă aflam eu şi atunci stăpînul casei se vedea obligat să-l urmeze, chiar dacă n-avea cituşi de puţin chef s-o facă.

Astfel, m-am deprins să salut în domnul Hargrave un adevărat prieten al familiei, un tovarăş nevinovat şi inofensiv pentru Arthur, care să-l mai înviorezc şi să-l mai înveselească, apărîndu-l de plictisul trîndăviei totale şi al izolării de societatea altor persoane ; totodată aveam în domnul Hargrave şi un aliat util. În asemenea împrejurări nu puteam decît să-i fiu recunoscătoare. Şi nu m-am sfiit, cînd s-a ivit prima ocazie convenabilă, să recunosc cît de tare îi sînt obligată. Şi totuşi, cînd am făcut-o, inima mi-a şoptit că ceva nu e chiar în regulă, şi mi-a adus în obraji o împurpurare pe care el a sporit-o prin privirea lui insistentă şi gravă. Iar felul în care a primit aceste mărturisiri n-a făcut decît să-mi întărească temerile. Marea lui încîntare că-mi poate fi de folos era sporită de înţelegerea pentru mine şi de compătimirea pentru el însuşi — din ce pricină n-aş şti să spun, pentru că n-am vrut să merg pînă acolo încît să-l întreb sau să-i permit să-mi vorbească despre durerea sau mihnirea care-i împovărau inima. Felul cum ofta şi dădea de înţeles că-şi stăpîneşte cu greu tristeţea părea să arate că

inima lui e încărcată de o povară grea; dar trebuie să facă în așa chip încît să țină această povară încătușată sau să se elibereze de ea șoptind ceea ce-l apăsa, în alte urechi decît ale mele. Între timp se stabilise între noi destulă încredere. Nu mi se părea frumos să existe o înțelegere tainică între mine și prietenul soțului meu, fără știrea acestuia, și în legătură cu el. Dar după un timp m-am gîndit astfel: „Dacă nu e frumos, cu siguranță că vina aparține lui Arthur și nu mie".

Și într-adevăr, nu știu prea bine dacă în momentul acela nu cumva roșeam mai degrabă pentru el decît pentru mine.

În ultima vreme s-a purtat într-un mod pe care lumea l-ar numi ireproșabil; dar pe de altă parte, eu știu că în sufletul lui nu s-a schimbat cîtuși de puțin; și mai știu că se apropie primăvara și trăiesc cu o spaimă cumplită a consecințelor ei.

Pe măsură ce a început să-și recapete vigoarea și energia trupului său istovit și totodată și ceva din nerăbdarea pe care o manifesta și altădată cînd era singur și izolat și trebuia să stea locului, i-am propus să petrecem un scurt răstimp pe malul mării, ca să se mai recreeze și să se înzdrăvenească și totodată spre binele micuțului nostru. Dar n-a vrut: stațiunile balneare erau îngrozitor de plicticoase — și pe lîngă asta fusese invitat de un prieten de-al lui să petreacă vreo două luni în Scoția distrîndu-se mult mai bine la vînătoare de găinușe de munte și de cerbi, și el promisese că se va duce.

— Va să zică mă părăsești din nou, Arthur?

— Da, draga mea, dar asta nu înseamnă decît că te voi iubi mai mult cînd mă voi întoarce și voi îndrepta toate greșelile și lipsurile trecutului. Nici de data asta nu trebuie să te temi pentru mine: în munți nu sînt ispite. Și în timpul absenței mele poți să faci o vizită la Staningley dacă vrei. Știi bine că unchiul și mătușa ta ne roagă de multă vreme să ne ducem acolo. Numai că, nu știu cum să spun, între bătrînica aceea de treabă și mine există o asemenea repulsie încît n-aș fi niciodată în stare să trec această probă de curaj.

Cam prin a treia săptămînă a lunii august Arthur porni către Scoţia, şi domnul Hargrave îl însoţi într-acolo — spre tainica mea mulţumire. Curînd după aceea am plecat împreună cu micuţul meu Arthur şi cu Rachel la Staningley, scumpa mea reşedinţă de altădată. Am revăzut-o, aşa cum i-am revăzut şi pe scumpii ei locatari, rudele şi prietenii mei — cu sentimente de bucurie atît de strîns legate de cele de durere, încît abia dacă mai eram în stare să le disting pe unele de celelalte sau să spun cărora din ele atribuiam lacrimile, zîmbetele şi oftaturile stîrnite de vechile şi familiarele scene, glasuri şi chipuri.

Arthur nu s-a întors acasă decît la vreo cîteva săptămîni după înapoierea mea la Grassdale. Dar de data asta nu eram atît de îngrijorată în privinţa lui. A-i şti ocupat cu sporturile şi mişcarea în aer liber printre colinele sălbatice ale Scoţiei era cu totul altceva decît a-l şti cufundat în corupţia şi ispitele Londrei. Scrisorile lui de acum, deşi nu sînt nici lungi şi nici epistolele unui îndrăgostit, sosesc mai regulat decît în orice altă împrejurare anterioară. Şi cînd s-a întors totuşi, spre marea mea bucurie, în loc să arate mai rău decît la plecare, era mai vesel şi mai viguros şi mult mai bine în toate privinţele. De atunci încoace n-am avut decît prea puţine motive să mă plîng. Mai manifestă încă o predilecţie nefericită pentru plăcerile mesei, împotriva cărora trebuie să mă lupt şi să dovedesc multă vigilenţă ; dar a început să-şi bage în seamă băiatul, şi asta constituie pentru el o sursă din ce în ce mai importantă de distracţie în casă, în timp ce vînătoarea de vulpi şi de alte animale îi oferă o îndeletnicire suficientă în aer liber, cînd pămîntul nu e îngheţat. Aşadar, acum nu mai depinde total de mine pentru a se distra. Dar ne aflăm în ianuarie ; primăvara se apropie ; şi, repet, mă tem groaznic de consecinţele sosirii ei. Acest anotimp blînd pe care altădată îl salutam cu bucurie, ca pe o epocă a speranţei şi a fericirii, trezeşte acum cu totul alte presimţiri prin apropierea lui.

20 MARTIE 1824. VREMEA MULT temută a sosit şi, după cum mă aşteptam, Arthur a plecat. De data asta şi-a anunţat intenţia de a zăbovi doar scurt timp la Londra şi de a trece apoi pe continent unde, probabil, avea să rămînă cîteva săptămîni. Dar nu-l voi aştepta decît peste un răstimp mult mai îndelungat. Între timp am învăţat că la el zilele înseamnă săptămîni, iar săptămînile luni.

30 iulie. S-a întors acum vreo trei săptămîni, fără doar şi poate stînd mai bine decît altădată cu sănătatea, dar tot atît de prost cu nervii. Şi totuşi poate că greşesc: poate că eu am mai puţină răbdare şi îngăduinţă. Sînt istovită şi sătulă de nedreptatea lui, de egoismul şi de depravarea lui fără nădejde de îndreptare. Ce n-aş da să pot folosi un cuvînt mai blînd fără să greşesc; dar nu sînt nici eu un înger şi declinul de pe urma căruia sufăr şi eu mă face să mă revolt. Bietul mei tată a murit săptămîna trecută: Arthur s-a supărat cînd a auzit vestea, pentru că a văzut că sînt tare lovită şi mîhnită şi se temea ca nu cumva această împrejurare să nu-i strice lui tihna şi bunăstarea. Cînd am pomenit de faptul că trebuie să-mi comand o toaletă de doliu a exclamat :

— Ah, nu pot să sufăr negrul ! Şi totuşi bănuiesc că trebuie să-l porţi o vreme, măcar aşa de formă. Dar sper, Helen, că nu vei socoti de datoria ta să-ţi compui un chip şi să adopţi nişte maniere conforme cu veşmintele funebre. De ce să oftezi şi să gemi şi de ce să mă deranjezi pe mine pentru că un bătrînel din comitatul X, un străin pur şi simplu pentru noi amîndoi, a găsit de cuviinţă să se omoare cu băutura ? Ei poftim, te văd plîngînd ! Nu, nu, trebuie să fie, o simplă afectare.

Nici n-a vrut să audă de planul meu de a asista la înmormîntare sau de a mă duce să stau cîteva zile cu bietul Frederick pentru a-l mai mîngîia în singurătatea lui. Zicea că e un lucru absolut inutil şi că e o lipsă de înţelepciune din partea mea să doresc aşa ceva. La urma urmei ce reprezintă pentru mine tata ? Nu-l văzusem de

enorm de multă vreme, de fapt o singură dată din copilărie şi pînă acum — şi ştiam foarte bine că nu i-a păsat niciodată nici cît negru sub unghie de mine; şi chiar şi fratele meu era doar ceva mai mult decît un străin.

— Şi pe urmă, scumpa mea Helen, — îmi zise el îmbrăţişîndu-mă cu o tandreţe măgulitoare — nu mă pot lipsi de tine nici măcar o singură zi.

— Atunci cum te-ai descurcat fără mine atîta amar de vreme?

— A, pe atunci mă învîrteam prin lume, dar acum sînt acasă; şi casa fără tine — zeitatea căminului meu — ar fi insuportabilă.

— Da, atîta vreme cît sînt necesară pentru comoditatea ta; dar nu tot aşa ai zis şi mai înainte cînd mă îndemnai să te părăsesc pentru ca tu să poţi să scapi din căminul tău — i-am replicat eu.

Dar nici n-apucasem bine să rostesc aceste vorbe că le-am şi regretat. Păreau o acuzaţie foarte gravă: dacă era falsă, reprezenta un afront mult prea grosolan; dacă era adevărată, atunci era un lucru prea umilitor pentru a i-l arunca astfel, în mod făţiş, în obraz. Dar aş fi putut foarte bine să-mi cruţ acest chin momentan al reproşurilor şi remuşcărilor. Acuzaţia n-a trezit în el nici ruşine, nici indignare: Arthur n-a încercat nici să nege, nici să se scuze, ci a răspuns doar cu un hohot prelung, mai mult în sinea lui, fără zgomot, de parcă toată afacerea i s-ar fi părut de la început şi pînă la sfîrşit o glumă isteaţă şi plină de haz. Fără îndoială omul ăsta o să mă facă pînă în cele din urmă să-l antipatizez!

„Precum făcut-ai berea, mîndra mea
E musai că aşa o vei şi bea!"

Da; şi voi bea paharul pînă la fund, cu drojdie cu tot; şi nimeni în afară de mine nu va şti cît de amar a fost!

20 august. După atîtea frecuşuri am ajuns să ne reluăm fiecare postura obişnuită. Arthur a revenit cam la starea şi obiceiurile dinainte; iar eu am considerat că planul cel mai înţelept ar fi să închid ochii asupra tre-

cutului și viitorului — cel puțin în ceea ce-l privește pe el — și să trăiesc numai pentru prezent; să-l iubesc atunci cînd pot; să zîmbesc (dacă e posibil) cînd zîmbește și el, să fiu veselă cînd e el vesel și încîntată cînd e agreabil; iar dacă e dezagreabil să încerc să-l fac agreabil — în caz că e cu neputință, să-l suport, să-l scuz și să-l iert în măsura puterilor mele și să-mi țin în friu propriile patimi rele ca nu cumva să le agraveze pe ale lui; și totuși, cedînd astfel și chiar încurajînd înclinațiile sale mai puțin dăunătoare către automulțumire, să fac tot ce-mi stă în putere pentru a-l salva de la alte lucruri mai rele.

Dar nu vom rămîne multă vreme singuri împreună. Curînd mi se va cere să găzduiesc același corp select de prieteni pe care l-am avut și în urmă cu două toamne sub acoperămîntul nostru, la care se va adăuga domnul Hattersley și — la cererea mea specială — soția și copilul lui. Mi-e tare dor s-o văd pe Milicent și pe fetița ei. Aceasta a împlinit nu de mult un an și va fi cu siguranță un încîntător tovarăș de joacă pentru micuțul meu Arthur.

30 septembrie. Oaspeții noștri se află aici de mai bine de o săptămînă, dar pînă acum n-am avut răgazul să fac comentarii asupra lor.

Nu pot trece peste antipatia mea față de lady Lowborough. Acest sentiment nu se întemeiază doar pe faptul că am motive să-i port pică personal; femeia în sine îmi displace și asta pentru că o dezaprob întru totul. Întotdeauna îi evit pe cît pot tovărășia, fără să încalc legile ospitalității; dacă totuși ne adresăm una alteia sau facem conversație, toate se petrec cu maximum de politețe — și chiar cu aparentă cordialitate în ceea ce-o privește; însă ferească Domnul de asemenea cordialitate! E ca și cum ai umbla cu trandafiri sălbatici — flori atrăgătoare pentru ochi și aparent blînde — dar știi foarte bine că ascund ghimpi și din cînd în cînd îi și simți; și poate că te supără agresivitatea lor și-i turtești pînă cînd le ai distrus puterea, deși o faci oarecum în detrimentul propriilor tale degete.

În ultima vreme însă n-am văzut nimic care să mă supere sau să mă alarmeze în conduita ei față de Arthur. În primele cîteva zile mi s-a părut că-și dă osteneala să-i cîștige admirația. Eforturile ei n-au rămas neobservate de către el: adeseori l-am văzut zîmbind în sinea lui din pricina manevrelor ei viclene; dar, s-o spunem spre lauda lui, săgețile ei au căzut neputincioase alături de el. Zîmbetele ei cele mai seducătoare, cele mai semețe ridicări din sprîncene au fost întotdeauna primite cu aceeași amabilitate nepăsătoare și neschimbată, pînă cînd, descoperind că el e într-adevăr impenetrabil, ea a renunțat deodată la sforțările pe care le făcea și, după toate aparențele, a devenit la fel de indiferentă ca și el. Și n-am mai observat de atunci încoace vreun semn de pică din partea lui sau noi încercări de cucerire din partea ei.

Și tocmai așa ar trebui să fie lucrurile; dar Arthur nu mă lasă niciodată să fiu mulțumită de el. Nici măcar vreme de un ceas de cînd m-am măritat cu el n-am cunoscut bucuria acelei dulci idei: „în tihnă și încredere îți vei găsi linitșea". Acești doi indivizi detestabili, Grimsby și Hattersley au năruit toată truda mea îndreptată împotriva dragostei soțului meu pentru vin. Ei îl încurajează în fiecare zi să depășească limitele cumpătării și destul de des să se facă de rîs prin excese. O să treacă multă vreme pînă am să pot uita de cea de a doua seară după sosirea lor. Tocmai cînd mă retrăsesem împreună cu celelalte doamne, din sufragerie, înainte de a se închide ușa în urma noastră, Arthur a exclamat:

— Ei băieți, ce-ar fi să-i tragem un chef pe cinste?

Milicent mi-a aruncat o privire destul de plină de reproș de parcă eu aș fi putut să pun stavilă lucrurilor; dar expresia ei s-a schimbat cînd, glasul lui Hattersley, răsunînd atît de tare, s-a auzit prin perete:

— Sînt omul tău! Trimite să ne mai aducă vin! Ceea ce avem aici nu ne ajunge nici pe sfert!

Abia ne așezasem în salonaș că a venit la noi lordul Lowborough.

— Ce te-a făcut să vii atît de curînd? exclamă doamna lui, cu un aer cît se poate de acru și nemulțumit

— Annabella, tu știi că eu nu beau niicodată, îi replică el pe un ton grav.

— Mă rog, dar oricum ai fi putut să stai puțin cu ei. Pare atît de stupid să te ții mereu după fusta femeilor ; mă mir cum de ești în stare s-o faci !

El îi făcu reproșuri cu o expresie de amărăciune amestecată cu surprindere și, prăbușindu-se într-un fotoliu, își înăbuși un oftat profund, își mușcă buzele palide și rămase cu ochii țintă la podea.

— Ai făcut bine că i-ai părăsit, lord Lowborough, i-am zis eu. Nădăjduiesc din tot sufletul că vei continua și de aici înainte să ne onorezi atît de devreme cu societatea dumitale. Și dacă Annabella ar cunoaște valoarea adevăratei înțelepciuni, precum și chinurile nechibzuinței și... și ale necumpătării, nu ar mai spune asemenea absurdități — nici măcar în glumă.

El ridică ochii în timp ce-i vorbeam și-i întoarse cu gravitate spre mine, cu un aer pe jumătate surprins și pe jumătate absent, iar apoi și-i îndreptă asupra nevestii lui.

— Dar cel puțin, zise aceasta, știu să apreciez valoarea unei inimi calde și a unui spirit îndrăzneț, bărbătesc.

— Bine, Annabela — zise el cu o voce profundă și cavernoasă — întrucît prezența mea ți-e degazreabilă te voi scuti de ea.

— Va să zică te întorci la ei ? zise ea nepăsătoare.

— Nu ! exclamă el, apăsînd cu o surprinzătoare asprime asupra acestei vorbe. Nu mă voi întoarce la ei ! Și nu voi zăbovi niciodată cu ei o clipă mai mult decît mi se pare potrivit, nici de dragul tău și nici de dragul vreunei alte ființe care vrea să mă ispitească ! Dar nu e nevoie să te necăjești din această pricină ; n-am să te mai tulbur niciodată venind în mod atît de inoportun ca un intrus în preajma ta.

A părăsit încăperea. Am auzit ușa de la hol deschizîndu-se și închizîndu-se și, imediat după aceea, trăgînd la o parte perdeaua, l-am văzut pășind în sus și-n jos prin parc, în întunericul trist al serii aceleia umede și înnourate.

— Ai fi pedepsită pe bună dreptate, Annabella — i-am zis eu într-un tîrziu — dacă lordul Lowborough ar cădea

din nou pradă vechilor lui năravuri care erau gata, gata să-l distrugă și pe care le-a părăsit cu prețul unor eforturi atît de mari. Atunci ai avea motive să te căiești pentru o purtare ca aceasta.

— Cîtuși de puțin, draga mea! Nu mi-ar păsa deloc dacă lordul ar găsi de cuviință să se îmbete în fiecare zi: aș scăpa pur și simplu mai repede de el.

— Vai, Annabella! strigă Milicent. Cum poți să spui asemenea răutăți? Ar fi într-adevăr o pedeapsă meritată, în ceea ce te privește, dacă providența ți-ar asculta vorbele și te-ar face să simți ceea ce simt și alții care...

Făcu o pauză întrucît din sufragerie ne ajunse la urechi o izbucnire bruscă de vorbe răstite și de rîsete; glasul lui Hattersley se înălța deasupra celorlalte, și chiar și urechea mea, nedeprinsă cu el, îl putu recunoaște.

— Ceea ce simți tu în momentul acesta, bănuiesc? zise lady Lowborough cu un zîmbet malițios, ațintindu-și ochii asupra chipului profund tulburat și mîhnit al verișoarei ei.

Aceasta nu răspunse nimic, dar își întoarse fața și-și șterse o lacrimă. În clipa aceea ușa se deschise și intră domnul Hargrave; nu era decît puțin îmbujorat, și ochii lui negri scînteiau cu o vivacitate neobișnuită.

— Ah, îmi pare bine că ai venit, Walter! strigă sora lui. Dar aș fi dat nu știu ce dacă l-ai fi putut aduce încoace și pe Ralph.

— E absolut cu neputință, dragă Milicet, răspunse el cu o veselie zgomotoasă. Și așa am avut destul scandal ca să mă pot smulge eu dintre ei. Raplh a încercat să mă rețină cu forța; Huntingdon m-a amenințat că mă va șterge definitiv de pe lista prietenilor lui; și, cel mai rău din toate, e faptul că Grimbsy s-a străduit să mă facă să mă rușinez de virtutea mea, prin vorbe de un sarcasm veninos și prin aluzii despre care știa bine că mă vor jigni cumplit. Așadar, vedeți, doamnelor, că ar trebui să mă primiți cu brațele deschise pentru tot eroismul de care am dat dovadă și pentru suferințele îndurate ca să am favoarea de a mă bucura de gingașa voastră societate.

Își încheie replica întorcîndu-se spre mine cu un zîmbet și cu o plecăciune.

— Spune și tu, Helen, dacă nu e un băiat frumos! șopti Milicent și mîndria ei de soră învinse pentru moment toate celelalte considerente.

— Ar fi frumos — sună răspunsul meu — dacă acea strălucire a ochilor, a buzelor și obrajilor i-ar veni de la natură; dar să-l privești încă o dată peste cîteva ceasuri.

Gentilomul de care era vorba se așeză la masă, în preajma mea, și se rugă să-i dau o ceașcă de cafea. În timp ce i-o dădeam zise:

— Mie mi se pare asta ca o ilustrație foarte potrivită pentru scena cînd paradisul este luat cu asalt. Acum mă aflu în paradis; dar a trebuit să mă lupt din greu, să-mi croiesc drum prin potop și prin foc pentru a-l cîștiga. Ultima resursă a lui Ralph Hattersley a fost să se proptească cu spatele de ușă și să jure că n-o să mă lase să trec decît peste trupul lui (care are proporții destul de considerabile). Din fericire însă aceea nu era singura ușă, așa că am scăpat pe intrarea laterală, prin cămara majordomului, spre marea uimire a lui Benson care tocmai curăța vesela și tacîmurile.

Domnul Hargrave rîse, și verișoara lui făcu la fel; dar sora lui și cu mine rămăseserăm tăcute și grave.

— Vă rog să-mi iertați ușurința cu care am vorbit, doamnă Huntingdon — murmură el pe un ton mai serios, ridicînd privirile către mine. Nu sînteți deprinsă cu aceste lucruri: le îngăduiți să vă afecteze în mod prea sensibil mintea delicată. Dar în mijlocul acelor zurbagii nelegiuiți mă gîndeam la dumneavoastră; și m-am străduit să-l conving pe domnul Huntingdon să se gîndească și el la dumneavoastră. Zadarnic însă. Mă tem că e absolut hotărît ca astă-seară să se distreze după pofta inimii; și n-are nici un rost să păstrați cafeaua în așteptarea lui sau a tovarășilor lui. Și așa va fi mare lucru dcă vor veni la noi măcar la ceai. Între timp aș ține foarte mult să vă alung gîndul de la ei — și să mi-l alung și eu, pentru că nu pot să sufăr să mă gîndesc la ei — da — chiar și la scumpul meu prieten Huntingdon, cînd țin seama de puterea pe care o are asupra fericirii unei persoane superioară lui într-o măsură inimaginabilă, și la felul cum

tratează el această fericire! Îl detest pur şi simplu pe acest om!

— Atunci ai face mai bine să nu mi-o spui — i-am răspuns eu — deoarece, chiar aşa rău cum e, face parte integrantă din ființa mea şi nu-l poți insulta pe el fără să mă ofensezi pe mine.

— Vă rog să mă iertați pentru că aş prefera să mor decît să vă ofensez. Dar, dacă vreți, putem să nu mai vorbim despre el deocamdată.

În cele din urmă au venit: dar asta abia după ora zece, cînd ceaiul, pe care şi aşa îl întîrziasem cu mai bine de o jumătate de oră, era pe sfîrşite. Oricît de tare tînjisem după sosirea lor, mi s-a strîns inima auzind zarva turbulentă a apropierii lor; Milicent a pălit şi aproape că s-a sculat de pe scaun cînd domnul Hattersley a dat buzna în odaie cu un potop de înjurături violente pe buze; Hargrave s-a străduit să le stăvilească implorîndu-l să-şi aducă aminte că sînt de față doamne.

— A! Da, bine faci, dezertor ticălos ce eşti, că-mi aminteşti de doamne — strigă domnul Hattersley amenințîndu-şi cumnatul cu pumnul lui uriaş — pentru că dacă n-ar fi fost ele la mijloc ştii bine că te-aş face praf cît ai clipi din ochi şi ți-aş arunca trupul să slujească drept hrană păsărilor cerului şi cîinilor de pe cîmp!

Apoi, instalînd un scaun lîngă lady Lowborough se propti acolo şi începu să-i vorbească, cu un amestec de absurditate şi neruşinare care pe ea părea s-o amuze mai degrabă decît s-o ofenseze; deşi se prefăcea jignită de impertinența lui şi arăta că-l ține la distanță prin vorbe de duh şi neaşteptate replici ironice.

Între timp, domnul Grimsby se aşeză lîngă mine pe scaunul părăsit de Hargrave la intrarea lor; îmi declară cu gravitate că mi-ar fi recunoscător dacă i-aş da o ceaşcă de ceai. Iar Arthur se instală lîngă biata Milicent vîrîndu-se în sufletul ei cu un aer confidențial şi apropiindu-şi mereu capul de al ei pe măsură ce ea se trăgea tot mai stingherită într-o parte. Nu era chiar aşa de zgomotos ca Hattersley, dar era teribil de congestionat la față, rîdea neîncetat şi în timp ce eu roşeam văzîndu-i înfățişarea şi auzindu-i vorbele, mă bucuram că cel puțin

își alesese un ton atît de scăzut pentru conversația cu Milicent încît numai ea îl putea auzi.

— Vai ce fraier sînt ! zise cu vorbire tărăgănată domnul Grimsby care pînă atunci tot trăncănise cu gravitate sentențioasă lîngă cotul meu.

Dar eu fusesem mult prea absorbită să contemplu starea deplorabilă a celorlalți doi bărbați — în special a lui Arthur — ca să-l mai ascult.

— Ai mai auzit vreodată asemenea prostii ca alea pe care le spun ei, doamnă Hundingdon ? continuă el. În ceea ce mă privește mi-e pur și simplu rușine de ei ; nu sînt în stare să bea nici măcar o juma de sticlă fiecare fără să li se urce la cap...

— V-ați turnat frișca în farfurioară în loc s-o puneți în ceașcă, domnule Grimsby.

— A, da, văd, pentru că e tare întuneric aicea. Hargrave, ia du-te și mai taie mucurile pe la luminările alea !

— Sînt luminări de ceară, n-au nevoie să li se taie mucurile, i-am atras eu atenția.

— Lumina trupului este ochiul, a remarcat Hargrave cu un zîmbet sarcastic. „De ochiul tău privește bine, întregul trup ți se va umple de lumină.“

Grimsby îl respinse cu un gest solemn și apoi, întorcîndu-se spre mine, continuă pe același ton tărăgănat și cu o ciudată nesiguranță a rostirii, precum și cu înfățișarea greoaie dinainte :

— Dar așa cum ziceam, doamna Huntingdon — ăștia n-au cap deloc : nu sînt în stare să bea nici măcar o juma de sticlă fără să sufere într-un fel sau altul. Pe cînd eu unul — mă rog, am băut astă-seară de trei ori mai mult ca ei și după cum vezi n-am nici pe dracu. Se prea poate ca lucrul ăsta să ți se pară foarte ciudat, dar cred că-l pot explica : le vezi creierul — nu mai pomenesc nici un nume, dar înțelegi la cine mă refer — creierul lor trage puțin la cîntar de la bun început, și vaporii băuturii îl face și mai ușor și produce o întreagă zăpăceală sau amețeală care are drept rezultat starea de ebrietate ; pe cînd creierul meu fiind alcătuit din materiale mult mai solide, va absorbi o cantitate considerabilă de asemenea vapori fără să se producă nici un rezultat sensibil...

— Cred că ai să vezi un rezultat sensibil produs asupra ceaiului aceluia — îl întrerupse domnul Hargrave — datorită cantității de zahăr pe care ai turnat-o în el. De obicei pui o singură bucată iar acum ai dat drumul la vreo șase.

— Serios ? replică filozoful afundînd lingurița în ceașcă și scoțînd la iveală mai multe bucăți de zahăr pe jumătate dizolvate — și confirmînd astfel cele spuse de domnul Hargrave. Aha ! Îmi dau seama. Așadar, doamnă, vezi și dumneata ce rău e să fii distrat — sau să gîndești prea mult în vreme ce te ocupi cu îndeletnicirile banale ale vieții. Acuma, dacă aș avea și eu mintea oamenilor de rînd și nu cea a filozofului n-aș fi stricat această ceașcă de ceai văzîndu-mă astfel silit să te deranjez să-mi dai alta.

— Aia e zaharnița, domnule Grimsby. Acuma ați udat zahărul ; dar nu-i nimic, am să sun să ne aducă altul — pentru că uite-l în sfîrșit și pe lordul Lowborough ; și sper că mylord va catadcsi să stea cu noi, așa cum sîntem, și-mi va permite să-i ofer un ceai.

Lordul făcu o plecăciune solemnă ca răspuns la apelul meu, dar nu rosti nici o vorbă. Între timp Hargrave se oferi să sune clopoțelul pe cînd Grimsby își deplînge greșeala, încercînd să dovedească nici mai mult nici mai puțin decît că ea se datora umbrei ceainicului și luminii slabe din încăpere.

Lordul Lowborough intrase cu vreun minut înainte, fără să fie observat de altcineva decît de mine și rămăsese în ușă, scrutînd cu un aer sever societatea de față. Acum făcu cîțiva pași spre Annabella care ședea cu spatele la el, avîndu-l pe Hattersley alături. Dar acesta nu se ocupa de ea, ci de stăpînul casei pe care îl insulta și-l teroriza zgomotos.

— Ei, Annabella, zise soțul ei aplecîndu-se asupra scaunului unde ședea, cu care dintre aceste „spirite îndrăznețe și bărbătești" ai vrea să semăn ?

— Pe ceruri și pe dumnezei, ai să ne semeni tuturor ! strigă Hattersley ridicîndu-se brusc și apucîndu-l cu un gest grosolan de braț. Hei, Huntingdon ! strigă el. L-am

prins — vino odată omule și ajută-mă ! Și să mă ia naiba dacă-i dau drumul pînă nu-l îmbăt ! Să-mi ziceți mie cuțu dacă nu-l fac eu să ne plătească pentru toate porcăriile din trecut !

A urmat o încăierare rușinoasă ; lordul Lokborough, cu o seriozitate desperată și palid de mînie luptîndu-se în tăcere să se elibereze de nebunul voinic care se străduia să-l tragă afară din odaie. Am încercat să-l îndemn pe Arthur să intervină în apărarea musafirului său supus la un asemenea afront, dar el nu era în stare să facă altceva decît să rîdă.

— Huntingdon, prostule, vino odată și ajută-mă, ce naiba ! strigă Hattersley slăbit și el în oarecare măsură de excesele pe care le comisese.

— Îți urez mult succes, Hattersley, strigă Arthur și te ajut cu rugăciunile mele. Mai mult decît atît n-aș putea să fac nici dacă ar depinde de asta însăși viața mea ! Sînt sfîrșit de oboseală. Oho ! rîse el, și lăsîndu-se pe speteaza scaunului își pocni palmele de coapse și gemu tare.

— Annabella, dă-mi o lumînare ! zise Lowborough al cărui adversar îl apucase înter timp de mijloc și se străduia să-l smulgă de lîngă cadrul ușii de care el se agăța cu energia desperării.

— Nu vreau să iau parte la jocurile voastre grosolane ! răspunse doamna trăgîndu-se înapoi cu răceală. Mă și mir cum de te poți gîndi la una ca asta.

În schimb eu am luat o lumînare și i-am înmînat-o. El a apropiat flacăra de mîinile lui Hattersley pînă ce acesta urlînd ca o fiară înjunghiată și le-a desfăcut lăsîndu-l slood. Lowborough a dispărut, ducîndu-se probabil în camera lui, pentru că nimeni nu l-a mai văzut pînă dimineața. Înjurînd și blestemînd ca un nebun, Hattersley s-a trîntit pe taburetul de lîngă fereastră. Ușa fiind acum liberă, Milicent a încercat să fugă și ea de pe scena înjosirii soțului ei ; dar acesta a chemat-o înapoi și nu s-a lăsat pînă n-a silit-o să se apropie de el.

— Ce dorești, Ralph ? murmură ea apropiindu-se de el în ciuda voinței ei.

— Vreau să știu ce-i cu tine, zise el trăgînd-o pe genunchii lui ca pe un copil. Spune-mi de ce plîngi, Milicent ?

— Nu plîng.

— Ba plîngi, insistă el, îndepărtîndu-i cu asprime mîinile în care-și ascundea ea fața. Cum îndrăznești să spui o asemenea minciună ?

— Acum nu mai plîng, suspină ea.

— Dar ai plîns — și chiar acum o clipă. Și vreau să știu de ce. Haide, haide, trebuie să-mi spui !

— Te rog lasă-mă în pace, Ralph ! Nu uita că nu sîntem acasă la noi.

— N-are importanță : trebuie să-mi răspunzi la întrebare ! exclamă călăul ei.

Și el se strădui să-i stoarcă mărturisirea, zgîlțîind-o și zdrobindu-i fără pic de remușcare brațele firave în strînsoarea degetelor lui puternice.

— Nu-l lăsa să se poarte astfel cu sora dumitale, i-am zis eu domnului Hargrave.

— Ei haide, haide, Hattersley, nu-ți dau voie să te porți astfel ! i-a zis gentilomul căruia mă adresasem, apropiindu-se de această pereche nepotrivită. Te rog las-o în pace pe sora mea.

Și făcu un efort de a desface degetele ticălosului, dar se trezi împins cu brutalitate în lături și aproape trîntit pe podea de o lovitură violentă în piept însoțită de mustrarea :

— Asta-i drept plată pentru obrăznicia ta ! Și învață astfel să nu mai intervii altădată în disputa dintre mine și ai mei !

— Dacă n-ai fi beat, ți-aș cere satisfacție pentru asta ! zise Hargrave cînd își putu trage sufletul, alb la față și răsuflînd greu, pe de o parte pentru că încerca să-și stăpînească furia, și pe de altă patre suferind de pe urma efectelor imediate ale loviturii.

— Du-te dracului ! îi răspunse cumnatul său. Acum Milicent, să-mi spui de ce-ai plîns !

— Am să-ți spun altădată, cînd vom foi singuri, murmură ea.

— Ba ai să-mi spui acum ! insistă el, zgîlțîind-o încă o dată și strîngînd-o atît de tare încît ea se văzu silită

să-și tragă răsuflarea și să-și muște buzele ca să-și înăbuse un strigăt de durere.

— Am să-ți spun eu, domnule Hattersley, m-am amestecat eu. Plîngea pur și simplu de rușine și de umilință din pricina dumitale ; pentru că n-a putut suporta să te vadă purtîndu-te într-un mod atît de rușinos.

— Să te ia naiba, doamnă ! mormăi el uluit pur și simplu de „impertinența“ mea. Nu de asta a plîns — nu-i așa Milicent ?

Ea tăcu.

— Haide, vorbește, fetițo !

— Nu-ți pot spune acum, suspină ea.

— Dar nu văd de ce ți-e mai greu să spui „da“ sau „nu“ decît „nu-ți pot spune“. Haide, odată !

— Da, șopti ea lăsînd capul în jos și roșind de această cumplită mărturisire.

— Atunci să te ia dracu de obrăznicătură ! strigă el îmbrîncind-o de lîngă el cu asemenea violență încît ea căzu într-o parte. Dar se ridică înainte ca eu sau fratele ei să-i fi putut veni în ajutor și părăsi încăperea cu toată demnitatea de care putu da dovadă. Bănuiesc că fără să piardă timpul se dusese sus.

Următoarea țintă a atacurilor fu Arthur, care stătea de partea cealaltă și fără doar și poate savurase din plin întreaga scenă.

— Ei, Huntingdon — exclamă irascibilul său prieten — n-am să te las să stai acolo și să rîzi ca un tîmpit !

— Vai, Hattersley ! strigă acesta ștergîndu-și lacrimile de atîta rîs — ai să mă omori pur și simplu.

— Da, asta așa e, dar n-am să te omor cum crezi tu : am să-ți smulg inima din trup, băiete, dacă mă mai enervezi cu rîsul ăla imbecil !... Cum ? Iar te-ai apucat ?... Poftim ! Asta sper că o să te liniștească ! strigă Hattersley apucînd un scăunel de picioare și aruncîndu-l în capul stăpînului casei. Dar își greși ținta și soțul meu rămase tolănit și scuturat de un rîs slab, cu lacrimile șiroindu-i pe față : era un spectacol cu adevărat deplorabil.

Hattersley încercă să-l blesteme și să-l înjure, dar nici asta nu sluji la nimic ; atunci puse mîna pe cărțile de pe

masa de alături și le aruncă pe rînd în cel ce-i stîrnise mînia. Dar Arthur nu făcu altceva decît să rîdă mai tare. În cele din urmă Hattersley se repezi înnebunit la el și apucîndu-l de umeri îl scutură tare de tot. Arthur rîse, și apoi scoase niște țipete îngrijorătoare. Asta-i tot ce-am mai văzut : mi s-a părut că am asistat, în suficientă măsură, la degradarea soțului meu ; așa că, lăsîndu-i pe Annabella și pe ceilalți să mă urmeze cînd vor pofti, m-am retras, dar nu m-am culcat. Dîndu-i voie lui Rachel să se odihnească, am început să măsor odaia cu pași rari, chinuită de disperare față de cele petrecute și de îngrijorare, neștiind ce s-ar mai putea întîmpla de aici înainte și nici cum și cînd va veni la culcare nefericitul meu soț.

În cele din urmă sosi, încet și împiedicîndu-se la urcarea scărilor, sprijinit de Grimsby și de Hattersley care nici ei nu aveau mersul prea sigur, dar care rîdeau amîndoi și glumeau pe socoteala lui făcînd suficentă gălăgie ca să-i audă toate slugile. El nu mai rîdea, ci părea prostit și îi era rău. N-am de gînd să mai scriu nimic în această privință.

Asemenea scene rușinoase (sau aproape la fel de rușinoase) s-au mai petrecut în repetate rînduri. Nu-i vorbesc prea mult lui Arthur despre ele pentru că dacă aș proceda astfel aș face mai mult rău decît bine. Dar îl las să înțeleagă că detest din inimă asemenea manifestări. De fiecare dată a promis că nu se vor mai repeta. Mă tem însă că pierde și puțina stăpînire de sine și demnitate pe care le avea odinioară : pe vremuri i-ar fi fost rușine să se poarte astfel — sau cel puțin în fața altor martori decît tovarășii lui de chefuri și alții de teapa lor. Prietenul său Hargrave, cu o cumpătare și o fermitate pentru care îl invidiez, nu se face niciodată de rîs bînd mai mult decît trebuie pentru a se „înveseli" puțin și e întotdeauna primul care părăsește masa după lordul Lowborough. Acesta, dovedindu-se încă și mai înțelept, își păstrează obiceiul de a ieși din sufragerie imediat după noi ; dar de cînd Annabella l-a jignit atît de profund, niciodată n-a mai intrat în salonaș înaintea celorlalți bărbați. Își petrece întotdeauna răstimpul respectiv în bibliotecă și eu am grijă să găsească acolo lumina aprinsă. Sau, în serile senine, cu lună,

se plimbă prin parc. Dar cred că ea își regretă greșeala pentru că de atunci n-a mai repetat-o niciodată și în ultima vreme s-a comportat foarte cuviincios cu el tratîndu-l în mod constant cu mai multă amabilitate și considerație decît am observat vreodată la ea pînă atunci. Atribui această ameliorare în manierele ei momentului în care a încetat să mai spere și să mai aspire la admirația lui Arthur.

CAPITOLUL XXXII

5 OCTOMBRIE. ESTHER HARGRAVE se face o fetișcană de toată frumusețea. N-a terminat încă învățătura, dar maică-sa o aduce adeseori în vizită diminețile, cînd bărbații sînt plecați și uneori ea petrece cîte un ceas, două în tovărășia surorii ei, a mea și a copiilor. Și cînd mergem la conacul Grove, întotdeauna fac în așa fel încît s-o văd și să vorbesc cu ea mai mult decît cu toți ceilalți întrucît sînt foarte atașată de micuța mea prietenă și ea de mine. Dar mă întreb ce i-o fi plăcînd la mine, pentru că nu mai sînt fata fericită și vioaie de altădată. Numai că ea nu are altă societate — afară doar de aceea a mamei ei reci și ostile și a guvernantei (cea mai artificială și mai convențională persoană pe care prudența sa mamă ar fi putut s-o găsească pentru a schimba înzestrările firești ale elevei, și din cînd în cînd a surorii ei supuse și liniștite. Adeseori mă întreb care-i va fi soarta — și ea se întreabă așijderea. Dar speculațiile ei cu privire la viitor sînt pline de speranțe — cum erau și ale mele odinioară. Mă cuprind fiorii cînd mă gîndesc că s-ar putea ca și ea să se trezească într-o bună zi la realitate și să-și dea seama de deșertăciunea iluziilor sale. Mi se pare că aș fi chiar mai afectată de dezamăgirea ei decît de a mea. Am impresia că eu am fost născută pentru o asemenea soartă, dar ea e atît de veselă și de proaspătă și are inima atît de ușoară și spiritul atît de slobod, atît de nevinovat și de nebănui-

tor ! O, ar fi tare crudă soarta dacă ar face-o să simtă ce simt eu acum și să treacă prin cîte am trecut eu !

Și sora ei tremură pentru ea. Ieri-dimineață, una din cele mai luminoase și mai frumoase zile din octombrie, eram în grădină cu Milicent și savuram o jumătate de oră de răgaz împreună cu copilașii noștri, în timp ce Annabella stătea întinsă pe canapeaua din salon cufundată în lectura ultimului roman apărut. Ne zbenguisem cu micuțele noastre odrasle, arătîndu-ne la fel de vesele și de neastîmpărate ca și ele și acum ne odihneam în umbra fagului cu frunze arămii ca să ne tragem răsuflarea și să ne aranjăm coafura deranjată de joaca noastră agitată și de vîntul năzdrăvan — în timp ce copiii mergeau împreună, cu pași mărunți pe aleea lată și însorită. Arthur susținea pe mult mai firava Helen, și cu multă înțelepciune îi arăta frumusețile cele mai de seamă ale bordurii răzorului de alături, cu un soi de gingureală care pentru ea era la fel de bună ca orice alt gen de vorbire. După ce riserăm de această priveliște încîntăoare, începurăm să vorbim despre viitorul copiilor noștri. Asta ne făcu să cădem pe gînduri. Amîndouă rămăseserăm într-un fel de reverie tăcută, în timp ce pornirăm încetișor pe alee. Bănuiesc că, printr-o asociație de idei, Milicent ajunsese să se gîndească la sora ei.

— Helen, zise ea, o vezi destul de des pe Esther, nu-i așa ?

— Nu chiar așa de des.

— Dar ai oricum mai multe ocazii de a o întîlni decît am eu. Și știu bine că ea te iubește și te privește cu mult respect ; nu există o altă persoană la părerea căreia să țină mai mult decît la a ta. Zice că ești mai înțeleaptă decît mama.

— Asta pentru că e îndărătnică din fire și în general părerile ei coincid mai des cu ale mele decît cu ale mamei voastre. Dar ce-i cu asta, Milicent ?

— Păi, întrucît ai atîta influență asupra ei, aș ține foarte mult s-o convingi în mod serios ca niciodată, sub nici un motiv și sub îndrumarea nimănui, să nu se mărite de dragul banilor sau al rangului sau al poziției sociale

sau al vreunui alt lucru în afară de afecțiune adevărată și de stimă bine întemeiată.

— Cred că de data asta nu e cituși de puțin nevoie s-o conving, întrucît am mai discutat de cîteva ori acest subiect și te asigur că ideile ei despre dragoste și căsătorie sînt atît de romantice încît pot satisface speranțele oricui.

— Concepțiile romantice nu sînt suficiente: aș vrea să aibă niște concepții solide.

— Ai perfectă dreptate; după părerea mea, însă, ceea ce lumea stigmatizează drept romantism este adeseori mult mai aproape de adevăr decît se presupune îndeobște. Pentru că, dacă ideile generoase ale tinereții sînt prea adesea întunecate de lucrurile sordide pe care le vedem ulterior în viață, asta nu dovedește în suficientă măsură că ele ar fi false.

— Bine, dar dacă ți se pare că ideile ei sînt așa cum ar trebui să fie, atunci de ce nu le întărești? Ar trebui să le dai mai mult temei. Pentru că și eu am avut pe vremuri concepții romantice și... Nu vreau să spun că-mi regret soarta, întrucît sînt sigură că nu așa stau lucrurile... însă...

— Te înțeleg, i-am răspuns. Ești mulțumită în ceea ce te privește, numai că n-ai vrea ca sora ta să sufere de pe urma acelorași lucruri prin care ai trecut tu.

— Nu — sau de pe urma altora mai rele. S-ar putea să aibă de suferit mai cumplit decît mine — pentru că de fapt eu sînt mulțumită, Helen, deși s-ar putea ca tu să n-o crezi. Jur că-ți spun adevărul adevărat cînd afirm că nu l-aș schimba pe soțul meu cu nici un alt bărbat de pe lume, chiar dacă aș putea-o face tot atît de ușor cum rup această frunzuliță.

— Mă rog, te cred. Acum că-l ai n-ai vrea să-l schimbi cu altul; dar, pe de altă parte, cu dragă inimă ai schimba unele dintre însușirile lui cu cele ale unor bărbați mai buni.

— Da; exact acum cu dragă inimă aș schimba unele din propriile mele însușiri cu cele ale unor femei mai de treabă. Pentru că nici el, nici eu nu sîntem perfecți și în mod la fel de serios doresc îndreptarea lui ca și

a mea. Și el se va îndrepta cu siguranță — tu nu crezi, Helen ? Doar nu are decît douăzeci și șase de ani.

— S-ar ptuea să se îndrepte, i-am răspuns.

— Ba o să se îndrepte... Cu siguranță că se va îndrepta ! a repetat ea.

— Milicent dragă, te rog să mă ierți că am încuviințat atît de slab. Nici în ruptul capului n-aș vrea să te descurajez în speranțele tale, dar ale mele au fost dezamăgite atît de des încît am ajuns să fiu rece și îndoită în așteptările mele, ca și cei mai blazați dintre octogenari.

— Și totuși și tu mai speri — chiar și pentru domnui Huntingdon, nu ?

— Recunosc că da — „chiar" și pentru el ; căci s-ar părea că omul cît trăiește tot speră. Și, Milicent, el e într-adevăr cu mult mai rău decît domnul Hattersley ?

— Mde, ca să-ți spun părerea mea sinceră, cred că nici nu suferă comparație unul cu altul. Dar nu trebuie să te simți jignită, Helen, pentru că știi că eu spun întotdeauna exact ce gîndesc și tu poți să faci la fel ; n-are să-mi pese.

— Nu sînt jignită draga mea ; și părerea mea este că dacă s-ar face o comparație între ei doi, deosebirea, în cea mai mare parte, este cu siguranță în favoarea lui Hattersley.

Inima lui Milicent trebuie să-i fi spus cît de mult m-a costat pe mine să recunosc acest lucru. De aceea, dintr-un impuls copilăresc și-a exprimat sentimentele de înduioșare sărutîndu-mă brusc pe obraz, fără un cuvînt de răspuns, iar apoi, răsucindu-se pe călcîie, își luă în brațe fetița și-și ascunse fața în rochița ei. Ce ciudat e că noi plîngem atît de des, fiecare pentru necazurile celeilalte ! Inima ei trebuie să fi fost plină de propria sa mîhnire, dar s-a revărsat pur și simplu la gîndul mîhnirii mele. Iar eu, la rîndul meu, am vărsat lacrimi la vederea emoțiilor ei deși de multe săptămîni nu mai plînsesem de mila mea.

...S-a întîmplat într-o zi ploioasă din săptămîna trecută. Mai toată societatea își omora vremea în sala de biliard, dar Milicent și cu mine ne aflam în bibliotecă cu micuțul Arthur și drăgălașa Helen și, mai cu cărțile, mai cu copilașii, mai cu conversația, ne așteptam să petrecem o dimineață foarte plăcută. Dar nu stătusem mai mult de două ceasuri izolate astfel, cînd a intrat domnul Hattersley, atras, bănuiesc, de glasul fetiței lui, pe care-o auzise în timp ce traversa holul. O iubește la nebunie, ca și ea pe el.

Aducea cu el mirosul grajdului unde se desfătase în tovărășia semenilor lui — caii — după micul dejun. Dar pentru micuța mea tiză asta nu conta : de îndată ce silueta masivă a tatălui ei se ivi în ușă, ea scoase un țipăt ascuțit de încîntare și plecînd de lîngă mama ei alergă gîngurind spre el — păstrîndu-și echilibrul cu brațele întinse mult în lături — și îmbrățișîndu-i genunchiul își dădu capul pe spate și-și ridică spre el fața, rîzînd cu gura pînă la urechi. Hattersley privi gînditor trăsăturile acelea delicate și frumoase, radiind de veselie nevinovată, ochii aceia limpezi, albaștri și strălucitori și părul acela moale, cînepiu, care i se revărsa pe gîtul și umerii albi ca fildeșul. Oare el nu se gîndea cît de nevrednic e de stăpînirea unei asemenea comori ? Mă tem că niciodată nu i-a trecut prin cap o asemenea idee. O luă în brațe și urmară cîteva minute de joacă foarte agitată, în cursul cărora e greu de spus care dintre ei, tatăl sau fiica, rîdea și țipa mai tare. În cele din urmă însă distracția încetă brusc, așa cum era și de așteptat. Micuța se lovise și începu să plîngă ; drept care, nesimțitorul ei tovarăș de joacă o aruncă în poalele maică-si, poruncindu-i acesteia să „aranjeze lucrurile cum știe". La fel de fericită să se întorcă la această blîndă consolare după cum fusese și s-o părăsească, copila se cuibări în brațele ei și țipetele i se potoliră într-o clipă : lăsîndu-și căpșorul obosit pe sînul mamei adormi curînd.

Între timp, domnul Hattersley se apropie de foc și interpunîndu-și trupul masiv între noi și căldură, rămase acolo cu mîinile în șolduri, cu pieptul în afară privind în

jur ca şi cum casa cu tot ce era în ea, cu toate acareturile îi aparţinea în mod incontestabil.

— A dracului de urîtă mai e şi vremea asta! începu el. Mă tem că astăzi nici vorbă nu poate fi de vînătoare. Iar apoi, ridicînd deodată glasul ne regală cu cîteva măsuri dintr-un cîntec deşuchiat şi întrerupîndu-l deodată termină melodia fluierînd-o, iar apoi reluă vorba: Phii, doamnă Huntingdon, dar ce herghelie grozavă are soţul dumitale Nu e prea mare, dar e foarte bună... Azi dimineaţă m-am uitat puţin la cai. Şi pe cuvîntul meu că de mult n-am mai văzut animale mai frumoase ca Black Bess, Grey, Tom şi cîrlanul Nimrod!

Urmă o analiză amănunţită a diferitelor lor calităţi, apoi îşi schiţă intenţiile grozave pe care le avea el în privinţa jocheilor, cînd bătrînul său tată va găsi de cuviinţă să părăsească această lume.

— Nu pentru că aş dori să dea în primire socotelile, adăugă el. La urma urmei bătrînul troian n-are decît din partea mea, să ţină socotelile cît îi va face plăcere.

— Aşa sper şi eu, domnule Hattersley.

— A, da! E doar felul meu de a vorbi. Evenimentul trebuie să se întîmple cîndva, aşa că eu caut să-i văd latura pozitivă — ăsta e şi planul potrivit — nu-i aşa doamnă Huntingdon? Dar, apropo, ce faceţi voi două aici? Unde-i lady Lowborough?

— În sala de biliard.

— Vai, ce fiinţă spelndidă! continuă el aţintindu-şi privirile asupra nevesti-si care se schimbă la faţă şi arăta din ce în ce mai descumpănită pe măsură ce vorbea el. Ce siluetă nobilă are! Şi ce ochi negri, magnifici: Şi un temperament deosebit, specific ei! Şi o limbă ascuţită, tot aşa de specifică, atunci cînd îi face plăcere s-o folosească!... O ador pur şi simplu! Dar nu-ţi fă griji, Milicent: n-aş lua-o de nevastă nici dacă ar avea un regat întreg drept zestre! Sînt mult mai satisfăcut de nevasta pe care o am. Ei, haide, haide! Ce te-ai posomorît aşa? Nu mă crezi?

— Ba da, te cred, murmură ea pe un ton de resemnare pe jumătate tristă, pe jumătate morocănoasă, şi se

întoarse să mîngîie părul fetiței care dormea alături pe canapea.

— Păi bine, atunci ce te superi așa? Vino încoace, Milly și spune-mi de ce nu te poți mulțumi cu asigurările pe care ți le dau?

Ea se apropie și trecîndu-și mînuța pe sub brațul lui îl privi drept în față și-i spuse cu blîndețe:

— Ce se poate înțelege din toate astea, Ralph? Că deși o admiri atît de mult pe Annabella, pentru calități pe care eu nu le am, mă preferi totuși, ca nevastă, pe mine și nu pe ea; ceea ce dovedește pur și simplu că nu ți se pare necesar să-ți iubești nevasta. Ești mulțumit dacă ea îți poate duce gospodăria și îngriji copilul. Dar nu sînt supărată. Îmi pare doar rău (adăugă ea cu glas slab și tremurător, retrăgîndu-și mîna de sub brațul lui și coborîndu-și ochii în podea) dar, dacă nu mă iubești, nu mă iubești și gata.

— Foarte adevărat; dar cine ți-a spus că nu te iubesc? Am zis eu c-o iubesc pe Annabella?

— Ai zis c-o adori.

— Adevărat, dar adorația nu înseamnă dragoste. O ador peAnnabella, dar n-o iubesc; și te iubesc pe tine, Milicent, dar nu te ador.

Ca dovadă a afecțiunii lui apucă un smoc din zulufii ei castanii și-l răsuci, pare-se fără milă.

— Serios, Ralph? murmură ea cu un zîmbet firav strălucindu-i printre lacrimi.

— Firește, răspunse el. Numai că uneori mă cam necăjești.

— Eu te necăjesc! strigă ea surprinsă și pe bună dreptate.

— Da, tu — dar numai prin bunătatea ta excesivă: cînd un băiat a mîncat toată ziua stafide și praline tînjește și după o picătură de suc acru de portocale, măcar așa, ca o schimbare. Tu, Milly, n-ai observat niciodată nisipul de pe malul mării? Ce frumos și neted pare și cît de moale și plăcut îl simți sub tălpi? Dar dacă umbli jumătate de oră pe covorul acesta moale și plăcut — care cedează la fiecare pas și se lasă tot mai tare cu cît apeși

mai puternic — ai să constați cu timpul că e o teabă destul de obositoare și plictisitoare și-ai să te bucuri cînd ai să ajungi la o bucată de stîncă solidă și tare care nu se clintește cituși de puțin, indiferent dacă stai în picioare, mergi sau tropăi pe ea. Și chiar de-ar fi la fel de tare ca piatra de moară, o să vezi că la urma urmei mergi mai ușor pe ea.

— Știu ce vrei să spui, Ralph, zise ea jucîndu-se nervoasă cu lanțul de la ceas și desenînd linii pe covoraș cu vîrful piciorului. Știu ce vrei să spui, dar am crezut că-ți place să-ți cedez întotdeauna ; acum nu mai pot schimba lucrurile.

— Îmi place, replică el apropiind-o de dînsul cu o nouă smucitură. Nu trebuie să bagi în seamă vorbăria mea, Milly. Un bărbat trebuie să aibă ceva pentru care să bombăne ; și dacă nu se poate plînge că nevastă-sa îl chinuie de moarte cu răutatea și cu nervii ei, atunci trebuie să se plîngă că-l obosește cu bunătatea și blîndețea.

— Dar nu văd de ce-ar trebui să te plîngi decît doar dacă ești plictisit și nemulțumit.

— Ca să-mi scuz propriile mele defecte, firește. Crezi că am să port pe proprii mei umeri întreaga povară a păcatelor mele atîta vreme cît există o altă persoană gata să mă ajute și care n-are de purtat povara unor păcate ale ei ?

— Nu există o asemenea persoană pe tot cuprinsul pămîntului, zise ea cu gravitate. Apoi, luîndu-i mîna de pe capul ei, i-o sărută cu un aer de sincer devotament și se îndreptă spre ușă.

— Dar asta ce mai e ? întrebă el. Unde te duci ?

— Mă duc să-mi aranjez părul, că mi l-ai despletit de tot, răspunse ea zîmbind de sub buclele răvășite.

— Atunci, pleacă !... Admirabilă femeiușcă, observă el după plecarea ei, dar puțin cam prea moale ; aproape că ți se topește în palmă. Uneori sînt convins că mă port rău cu ea, cînd mă întrec cu băutura — dar n-am încotro, pentru că ea nu se plînge niciodată, nici în momentul respectiv, nici după aceea. Bănuiesc că nu-i pasă.

— În privința asta te pot lămuri eu, domnule Hattersley. De păsat îi pasă ; și sînt și alte lucruri de care-i pasă chiar și mai mult și care o supără foarte tare, însă de care s-ar putea să n-o auzi niciodată plîngîndu-se.

— Dar de unde știi ? Ți se plînge dumitale ? mă întrebă el pe un ton imperios și cu o scîteie de furie gata să aprindă o adevărată vîlvătaie dacă i-aș fi răspuns „da".

— Nu, sună răspunsul meu. Dar o cunosc de mai multă vreme decît dumneata și am studiat-o mult mai îndeaproape... Tocmai de aceea îți pot spune, domnule Hattersley că Milicent te iubește mai mult decît meriți și că stă întru totul în puterea dumitale s-o faci foarte fericită. Numai că în loc de asta dumneata ești geniul ei rău și îndrăznesc chiar să spun că nu trece nici măcar o zi în care să nu-i provoci vreun junghi în inimă de care ai putea ușor s-o cruți dacă ai vrea.

— Ei bine... nu e vina mea, zise el ridicînd nepăsător ochii în tavan și vîrîndu-și mîinile în buzunare. Dacă purtările mele nu-i sînt pe plac ar trebui să mi-o spună.

— Dar nu este exact nevasta pe care ți-ai dorit-o ? Nu i-ai spus domnului Huntingdon că trebuie să ai o nevastă care să se supună la toate, fără un murmur, și să nu te țină niciodată de rău, indiferent ce-ai face ?

— Adevărat, dar n-ar trebui să căpătăm întotdeauna ceea ce dorim : asta ne strică tocmai latura noastră cea mai frumoasă, nu-i așa ? Cum pot să nu fac pe nebunul cînd văd că pentru ea e totdeauna dacă mă port ca un creștin sau ca un ticălos, așa cum m-a lăsat Dumnezeu ? Și cum pot să n-o necăjesc cînd ea însăși mă stîrnește s-o fac arătîndu-se blîndă ca un mielușel — culcîndu-se ca un cățelandru la picioarele mele și nescoțînd măcar un scîncet ca să arate că am depășit măsura ?

— Dacă ești tiran din fire, atunci recunosc că ispita e foarte puternică ; dar pentru nici o fire generoasă nu e o încîntare să-i asuprească pe cei slabi, ci mai degrabă să-i îngrijească și să-i ocrotească.

— Dar eu n-o asupresc ; numai că e îngrozitor de plicticos să-i tot îngrijești și să-i ocrotești pe alții. Și pe urmă, de unde aș putea să știu că o asupresc, cînd ea „se

topește de tot și nu protestează nici măcar printr-un semn ?" Uneori mise pare că e complet nesimțitoare și atunci eu îi dau drumul înainte pînă cînd începe să plîngă — și cu asta sînt satisfăcut.

— Va să zică totuși e adevărat că te încîntă s-o asuprești ?

— Ba nu e adevărat, ți-am spus ! Numai cînd sînt în toane proaste — sau dimpotrivă, deosebit de bune, și vreau să necăjesc pe cineva doar pentru plăcerea de a aduce alinare ; sau cînd pare complet lipsită de vlagă și are nevoie să fie scuturată puțin. Uneori mă enervează plîngînd așa, de pomană, și nu vrea să-mi spună de ce-o face ; atunci, recunosc, mă scoate cu totul din fire — în special cînd am băut un păhărel mai mult.

— Ceea ce, fără doar și poate, se întîmplă întotdeauna în asemenea ocazii. Dar pe viitor, domnule Hattersley, cînd o vezi că pare fără vlagă sau că plînge „de pomană" (cum zici dumneata), te rog să pui toate aceste lucruri pe seama dumitale ; să fii sigur că ceea ce-o supără este vreo greșeală pe care ai săvîrșit-o sau purtarea dumitale în general nepotrivită.

— Refuz să cred. Dacă ar fi așa, mi-ar spune-o chiar ea. Dar nu-mi place felul ei de a face bot și a se frămînta în tăcere, fără să zică nimic — nu e cinstit. Dacă procedează așa cum se mai poate aștepta ca eu să-mi îndrept purtările ?

— Poate că-ți acordă credit în mod exagerat, socotind că ai mai mult bun simț decît în realitate, și se înșeală cu speranța că într-o bună zi îți vei vedea propriile greșeli și ți le vei corija dacă te lasă să meditezi singur asupra lor.

— Te rog, doamnă Huntingdon, fără ironiile dumitale obișnuite. Am destul bun simț ca să-mi dau seama că nu fac întotdeauna numai lucruri corecte — dar uneori mi se pare că nu contează chiar așa de mult, atîta vreme cît nu dăunez nimănui decît mie însumi...

— Ba contează, și chiar foarte mult — l-am întrerupt eu — atît pentru dumneata (lucru pe care-l vei constata în curînd pe propria dumitale piele) cît și pentru toți cei legați de dumneata — în special pentru ne-

vasta dumitale. Dar, de fapt, e absurd să spui că nu dăunezi nimănui decît propriei dumitale ființe; e imposibil să-ți faci un rău — în special prin acțiuni de soiul acelora la care ne referim — fără să faci rău la sute, dacă nu la mii de alți oameni, într-o măsură mai mare sau mai mică, fie prin răul pe care-l săvîrșești, fie prin binele pe care-l lași nestăvilit.

— Așa cum spuneam — a continuat el — sau așa cum aș fi spus dacă nu mi-ai fi tăiat dumneata vorba — uneori mi se pare că ar fi fost mai bine pentru mine să fiu legat de o ființă care să-mi arate întotdeauna cînd greșesc, să-mi ofere un motiv de a săvîrși numai binele și de a evita răul, lăudîndu-mă cînd aprobă faptele bune și apostrofîndu-mă cînd le dezaprobă pe cele rele.

— Dacă nu ai un îndemn mai bun decît aprobarea semenilor dumitale, atunci nu ți-aș servi la mare lucru.

— Poate, dar dacă aș avea o soață care să nu fie atît de blîndă și de supusă și care să aibă curajul de a mă ține din cînd în cînd în șah, să-mi spună întotdeauna, în mod cinstit, ce gîndește — cum ai fi dumneata, de exemplu... Dacă m-aș purta cu dumneata cum mă port cu ea, cînd sînt la Londra, nu mă îndoiesc cîtuși de puțin că uneori m-ai face să mă simt ca în iad.

— Mă confunzi; nu sînt o cață.

— Păi, asta-i cu atît mai bine, fiindcă eu nu suport contrazicerea — în general — și țin la fel de mult la propria mea voință ca și la a altora; numai că mi se pare că nici unui om nu-i face bine excesul în această privință.

— Mă rog, eu nu te-aș contrazice niciodată fără motiv, dar cu siguranță că ți-aș spune întotdeauna ce părere am despre purtarea dumitale; și dacă m-ai supune vreunui fel oarecare de asuprire, fie sufletească, fie trupească, e sigur „că n-ai avea nici un motiv să bănuiești „că nu-mi pasă".

— Știu asta, doamnă; și cred că dacă soțioara mea ar urma același drum, ar fi mai bine pentru noi amîndoi.

— Bine, am să-i spun.

— Nu, nu, las-o în pace; ar fi prea multe de spus și de-o parte și de alta — și, dacă stau să mă gîndesc, Huntingdon regretă adeseori că nu semeni mai mult cu

ea. După cum vezi, la urma urmei, nu izbutești nici dumneata să-l aduci pe calea cea bună : e de zece ori mai ticălos decît mine. Firește că se teme de dumneata — adică întotdeauna adoptă comportarea cea mai bună de care e în stare în prezența dumitale... dar...

— Atunci mă întreb cum e comportarea lui cea mai proastă ? — nu m-am putut abține să nu întreb.

— Păi, ca să-ți spun adevărat, e foarte, foarte proastă — nu-i așa, Hargrave ? zise el adresîndu-se gentlemanului care intrase în încăpere fără să-l observ, întrucît acum stăteam lîngă cămin, cu spatele la ușă. Oare nu-i adevărat că Huntingdon — continuă el — e unul din cei mai mari destrăbălați care a fost osîndit vreodată ?

— Doamna lui nu va accepta niciodată ca cineva să-l critice și să rămînă totuși nepedepsit — replică domnul Hargrave apropiindu-se. Dar trebuie să spun că-i mulțumesc lui Dumnezeu că nu sînt aidoma lui.

— Poate că ți-ar ședea mai bine — l-am contrazis eu — dacă te-ai vedea așa cum ești și ai zice : „Doamne, îndură-te de mine, păcătosul".

— Sînteți prea severă, replică el înclinîndu-se ușor și îndreptîndu-și apoi spinarea cu un aer mîndru deși jignit.

Hattersley rîse și-l bătu pe umăr. Ferindu-se de mîna acestuia cu un gest de demnitate ofensată, domnul Hargrave se îndreptă spre celălalt capăt al covorului.

— Nu e o adevărată rușine, doamnă Huntingdon ? strigă cumnatul lui. L-am lovit pe Walter Hargrave cînd eram beat, în a doua seară de la venirea noastră, și de atunci îmi întoarce mereu spatele. Și asta cu toate că i-am cerut iertare chiar a doua zi dimineață !

— Felul în care ți-ai cerut scuze — îi replică Hargrave — și faptul că-ți amintești limpede de toată întîmplarea, arată că nu erai chiar atît de beat încît să nu-ți dai seama pe deplin de ceea ce faci și să nu fii răspunzător de purtarea ta.

— Ai vrut să intervii între mine și soția mea — mormăi Hattersley — și oare ăsta nu e un motiv suficient pentru a scoate din sărite pe orice bărbat ?

— Va să zică tot îţi mai găseşti justificări ? zise adversarul lui fulgerîndu-l cu priviri răzbunătoare.

— Nu, îţi spun doar că n-aş fi făcut-o dacă nu m-aş fi aflat sub influenţa unei tulburări exterioare ; dacă ţii neapărat să-mi păstrezi pică pentru asta după toate lucrurile frumoase pe care le-am spus — n-ai decît s-o faci şi să te ia dracu !

— Eu cel puţin m-aş abţine de la un asemenea limbaj în prezenţa unei lady, zise domnul Hargrave ascunzîndu-şi mînia sub masca dezgustului.

— Dar ce-am zis ? replică Hattersley. Nimic altceva decît adevărul. O să-l ia dracul — nu-i aşa, doamnă Huntingdon ? Sigur c-o să fie blestemat dacă nu iartă greşelile cumnatului său, nu ?

— Ar trebui să-l ierţi, domnule Hargrave, din moment ce te roagă, i-am zis eu.

— Aşa ziceţi dumneavoastră ? Bine atunci îl iert ! Şi arborînd un zîmbet aproape franc, făcu un pas înainte şi întinse mîna. Ruda lui i-o strînse imediat şi împăcarea păru să fie cordială şi de o parte şi de cealaltă.

— Jumătate din gravitatea afrontului — continuă Hagrave întorcîndu-se spre mine — s-a datorat faptului că mi-a fost adus în prezenţa dumneavoastră ; şi întrucît dumneavoastră îmi porunciţi să-l iert, aşa voi face şi voi şi uita de el.

— Bănuiesc că cea mai bună răsplată pe care ţi-o pot acorda va fi să plec de aici, mormăi Hattersley rînjind cu gura pînă la urechi.

Prietenul lui zîmbi, iar Hattersley părăsi încăperea. Asta mă puse în gardă. Domnul Hargrave se întoarse spre mine cu un aer grav şi începu să-mi vorbească foarte serios :

— Scumpă doamnă Huntingdon, vai, cît de mult am tînjit după clipa asta şi totuşi cît de mult m-am temut de ea ! Vă rog să nu vă alarmaţi ! (adăugă el fiindcă mă împurpurasem, de furie, la faţă), nu am de gînd să vă ofensez prin cine ştie ce rugăminţi sau plîngeri inutile. N-am să îndrăznesc să vă tulbur pomenind de propriile mele sentimente sau de perfecţiunile dumneavoastră,

dar am un lucru să vă dezvălui, pe care ar trebui să-l știți și care totuși îmi vine extrem de greu să...

— Atunci nu te mai deranja să mi-l destăinui !

— Dar e foarte important...

— Dacă e într-adevăr astfel, îl voi afla destul de curînd, mai ales dacă e vorba de vești proaste, așa cum pari să le socoți dumneata. În momentul de față vreau să-i duc pe copii în camera lor.

— Dar nu puteți suna ca să-i trimteți prin servitoare ?

— Nu ; am nevoie de puțină mișcare, așa că vreau să urc pînă la etaj. Vino, Arthur.

— Dar vă veți întoarce, nu ?

— Deocamdată nu ; să nu mă aștepți.

— Atunci cînd vă pot revedea ?

— La masă, i-am zis eu plecînd cu micuța Helen de o mînă și conducîndu-l pe Arthur cu cealaltă.

Domnul Hargrave s-a întors cu spatele mormăind o critică sau o plîngere enervată, din care nu am deslușit decît cuvîntul „împietrită".

— Ce absurdități mai sînt și astea, domnule Hargrave ? l-am întrebat eu oprindu-mă în ușă. Ce vrei să spui ?

— A, nimic... N-aș fi vrut să auziți vorbele mele. Dar realitatea este, doamnă Huntingdon, că am de făcut o destăinuire — la fel de penibilă pentru buzele mele, ca și pentru urechile dumneavoastră — și vreau să-mi acordați cîteva minute, între patru ochi, în orice moment și în orice loc veți dori. Nu cer acest lucru dintr-un motiv egoist și nu pentru vreo pricină care ar putea să îngrijoreze puritatea dumneavoastră deosebită, așa că nu e nevoie să mă ucideți pur și simplu cu atitudinea asta de dispreț glacial și nemilos. Cunosc prea bine sentimentele cu care sînt priviți îndeobște aducătorii de vești proaste ca să nu...

— Și în ce constau aceste minunate informații ? l-am întrebat eu, întrerupîndu-l enervată. Dacă e un lucru cu

adevărat important, rostește-l, te rog, în două cuvinte pînă nu plec.

— În două cuvinte nu pot. Trimiteți, vă rog, sus copiii și rămîneți cu mine.

— Nu ; păstrează-ți pentru dumneata veștile proaste. Îmi dau seama că e un lucru pe care nu doresc să-l aud și cu care mă vei supăra dacă mi-l vei spune.

— Mă tem că ați ghicit prea bine adevărul și totuși, deoarece îl cunosc, socot că e de datoria mea să vi-l dezvălui.

— A, cruță-ne pe amîndoi de această neplăcere și eu te voi absolvi de ceea ce socoți a fi datoria dumitale. Dumneata mi-ai propus să-mi spui, dar eu am refuzat să te ascult. Așadar, nimeni nu te va găsi pe dumneata vinovat dacă eu nu voi afla acele lucruri.

— Bine, așa să fie — nu veți auzi nimic de la mine. Dar dacă lovitura se va abate brusc asupra dumneavoastră, nu uitați că am dorit s-o atenuez !

L-am părăsit. Eram hotărîtă să nu mă las alarmată de vorbele lui. Dintre toți oamenii de pe lume de ce ar fi avut tocmai el să-mi destăinuie ceva important pentru mine ? Fără doar și poate, trebuie să fi fost vreo exagerare în privința nefericitului meu soț și el voia s-o speculeze la maximum pentru a-și sluji propriile lui țeluri vinovate.

6 octombrie. De atunci încoace n-a mai făcut nici o aluzie la acest mister important și eu n-am găsit în nici un fel de cuviință să mă căiesc pentru refuzul de a-l asculta. N-am primit încă lovitura cu care mă amenința și nu mă tem prea rău de ea. Pentru moment sînt mulțumită de Arthur : de mai bine de două săptămîni nu s-a mai dat în spectacol și în ultima săptămînă s-a arătat chiar atît de cumpătat la masă încît observ o deosebire evidentă în dispoziția și înfățișarea lui în general. Să îndrăznesc oare să sper că lucrurile vor continua astfel ?

CAPITOLUL XXXIII

7 OCTOMBRIE. DA, VOI SPERA TOT mai mult! Astă-seară i-am auzit pe Grimsby și Hattersley bombănind împreună din pricina lipsei de ospitalitate dovedită de gazda lor. Ei nu știau că sînt pe aproape, întrucît întîmplător stăteam îndărătul perdelei din nișa cu ferestre. Priveam luna care se ridica deasupra pîlcului de ulmi înalți și întunecați de la capătul pajiștei și mă întrebam ce dispoziție sentimentală l-o fi cuprins pe Arthur ca să stea afară, rezemat de ultimul stîlp al porticului și privind și el luna?

— Va să zică de aici înainte s-a dus cu chefurile noastre vesele din casa asta, zise domnul Hattersley. Mă temeam eu că n-o să durcze prea mult tovărășia lui prietenoasă. Dar — adăugă el rîzînd — nu mă așt.eptam deloc să se sfîrșească în felul ăsta. Mai degrabă am crezut că drăguța stăpînă a casei o să-și zbîrlească țepii de arici și o să ne amenințe că ne dă afară dacă nu învățăm să ne purtăm ca lumea.

— Va să zică n-ai prevăzut asta? îi replică Grimsby cu un chicot înfundat. Dar o să se schimbe el cînd s-o sătura de ea. Dacă revenim aici peste un an sau doi, o să vezi că o să ne putem face de cap după pofta noastră.

— Nu sînt chiar așa sigur, îi răspunse celălalt. Nu e genul de femeie de care te plictisești repede. Dar oricum ar sta lucrurile e îngrozitor de enervant să nu ne putem distra acum pur și simplu fiindcă el a găsit cu cale să se arate cumpătat.

— Ah, femeile astea blestemate! mormăi Grimsby. Ele sînt otrava lumii! Numai necazuri și neplăceri aduc oriunde apar ele cu mutrele lor frumoase și ipocrite și cu limbile lor mincinoase.

În acest moment al conversației am ieșit din locul meu și trecînd, cu un zîmbet, pe lîngă domnul Grimsby am părăsit încăperea și am ieșit afară în căutarea lui Arthur. Întrucît îl văzusem îndreptîndu-se spre grădina de trandafiri, l-am urmat într-acolo și l-am găsit tocmai cînd intra pe aleea întunecoasă dintre arbuști. Aveam inima

atît de ușoară, atît de plină de afecțiune încît m-am repezit la el și l-am strîns nî brațe. Această purtare uimitoare a avut un efect cu totul ciudat asupra lui. La început a murmurat : „Să te țină Dumnezeu, scumpa mea !“ și mi-a răspuns la îmbrățișare cu căldura de altădată, dar apoi a tresărit și pe un ton îngrozit a exclamat :

— Helen, ce naiba mai e și asta !

Și, în lumina slabă care se strecura printre copaci mi-am dat seama că șocul l-a făcut de-a dreptul să pălească.

Ce ciudat, ca întîi să se stîrnească impulsul instinctiv al afecțiunii, iar apoi șocul surprizei ! Asta arată, cel puțin, că afecțiunea lui e sinceră : încă nu s-a plictisit de mine.

— Ți-am făcut o surpriză, Arthur, i-am zis eu rîzînd fericită. Vai ce speriat ești !

— De ce dracu ai făcut-o ? A strigat el țîfnos, eliberîndu-se din brațele mele și ștergîndu-și fruntea cu batista. Întoarce-te, Helen... Du-te imediat în casă ! Ai să răcești groaznic !

— Ba n-am să plec pînă nu-ți spun de ce-am venit. Arthur, ei au început să te ocărască pentru cumpătarea și sobrietatea de care dai dovadă, iar eu am venit să-ți mulțumesc pentru asta. Ei zic că de vină sînt numai „femeile astea blestemate“, și că noi sîntem otrava lumii. Dar nu-i lăsa ca prin ironiile sau protestele lor să te abată de la hotărîrile tale bune sau de la afecțiunea ta pentru mine.

Arthur a rîs. L-am strîns în brațe și i-am strigat cu insistență și cu lacrimile în ochi :

— Te rog... Te rog, perseverează ! Și atunci am să te iubesc mai mult ca oricînd !

— Bine, bine, așa am să fac ! a adăugat el sărutîndu-mă în grabă. Ei, acum du-te ! Cum ai putut să-ți pierzi mințile ca să ieși în rochia asta ușoară într-o seară atît de răcoroasă de toamnă ?

— E o seară splendidă ! i-am răspuns eu.

— Dacă mai stai un minut ai să te îmbolnăvești de moarte. Fugi, haide !

— Oare moartea mea o întrezărești printre copacii aceia, Arthur ? l-am întrebat eu pentru că privea cu mare atenție la arbuști, de parcă ar fi văzut moartea apropiindu-se.

Iar eu nu voiam deloc să-l părăsesc, pentru că-mi regăsisem fericirea și-mi reînviaseră speranțele și dragostea. Însă el se enervă văzîndu-mă că zăbovesc, așa că l-am sărutat și am fugit înapoi în casă.

În seara aceea am fost extrem de bine dispusă pînă tîrziu : Milicent mi-a spus că sînt sufletul petrecerii și mi-a șoptit că niciodată nu m-a văzut atît de strălucitoare. De bună seamă, am vorbit cît douăzeci de oameni la un loc și le-am zîmbit tuturor. Grimsby, Hattersley, Hargrave, lady Lowborough — cu toții au avut parte de bunătatea mea de soră. Grimsby se holba mirat ; Hattersley rîdea și glumea (cu toate că nu i se dăduse voie să bea decît foarte puțin), dar în orice caz s-a purtat cît a putut el de frumos ; Hargrave și Annabella, din motive diferite și în moduri diferite, mi-au făcut concurență și amîndoi m-au întrecut, el prin multilateralitatea și elocința conversației sale, iar ea prin îndrăzneală și însuflețire. Milicent, încîntată să-și vadă soțul, fratele și prietena mult prea îndrăgită achitîndu-se atît de bine de îndatoririle lor mondene, s-a dovedit și ea vioaie și veselă, deși în stilul ei mult mai liniștit. Pînă și lordul Lowborough s-a molipsit de veselia generală. Ochii lui sumbri, verzui, s-au luminat sub sprîncenele încruntate ; fața lui mohorîtă s-a înseninat de zîmbete. Pentru moment toate urmele de îmbufnare, de mîndrie și de rezervă glacială dispăruseră. Și ne-a uimit pe toți nu numai prin veselia și însuflețirea lui, ci și prin scăpărările de adevărată vigoare și strălucire pe care le manifesta din cînd în cînd. Arthur nu vorbea prea mult, dar rîdea și-i asculta pe ceilalți și era foarte bine dispus, cu toate că asta nu se întîmpla sub influența vinului. Așadar, cu una, cu alta, am alcătuit o societate foarte vioaie, nevinovată și amuzantă.

9 octombrie. Ieri, cînd a venit Rachel să mă îmbrace pentru masă mi-am dat seama că a plîns. Am vrut să aflu de ce, numai că ea nu prea voia să-mi spună. Nu se simțea prea bine ? Ba da. Avea vești proaste de la

rudele ei? Nu. O supărase vreuna dintre slugi?

— A, nu, coniță! răspunse ea. Nu e vorba de mine.

— Dar atunci ce e, Rachel? Ai citit vreun roman care te-a tulburat?

— Nu, coniță, domnul să vă aibă în pază! zise ea scuturînd tristă din cap. Iar apoi oftă și continuă: Dar ca să vă spun adevărul, coniță, nu-mi plac deloc purtările conașului.

— Ce vrei să spui, Rachel?... Doar se poartă destul de bine... în momentul de față.

— Mă rog, coniță, dacă așa gîndiți dumneavoastră, înseamnă că e bine.

Și continuă să mă pieptene, în mare grabă, în contrast cu atitudinea ei calmă și stăpînită. Murmura mai mult pentru ea că tare e frumos părul meu, că „păcat că ei nu știu să-l prețuiască". Cînd termină, îmi mîngîie cu dragoste buclele și mă alintă cu tandrețe pe cap.

— Oare izbucnirea asta drăgăstoasă e menită părului meu sau mie, doică? am întrebat-o eu întorcîndu-mă rîzînd spre ea.

Dar lacrimile continuau să-i stăruie în ochi.

— Mde, coniță, nu știu... dar dacă...

— Dacă ce?

— Mde, dacă aș fi în locul 'mneavoastră n-aș mai ține-o în casă pe lady Lowborough aia... Nici o clipă n-aș mai ține-o!

Am rămas ca trăsnită; însă înainte de a-mi putea reveni de pe urma șocului în suficientă măsură ca să pot cere o explicație, a intrat în odaia mea Milicent — așa cum face adesea, cînd izbutește să se îmbrace înaintea mea; și a rămas cu mine pînă cînd s-a făcut ora să coborîm la masă. Probabil că de data asta m-a găsit tare puțin sociabilă, fiindcă-mi mai stăruiau în ureche ultimele cuvinte ale lui Rachel. Și totuși nu-mi pierdusem speranțele — eram convinsă că singurul temei al acestor vorbe era cine știe ce zvon aiurit al servitorilor izvorît din comportarea lady-ei Lowborough luna trecută; sau, poate, din ceva ce se întîmplase între stăpînul lor și ea în timpul vizitei ei anterioare. La masă i-am observat îndeaproape, atît pe ea cît și pe Arthur și n-am văzut nimic extraordinar în comportarea nici

unuia dintre ei — nimic destinat să stîrnească suspiciuni decît cel mult într-o minte bănuitoare — dar a mea nu era așa și prin urmare refuzam să-i suspectez.

Aproape imediat după cină Annabella a ieșit cu soțul ei să se bucure de lumina lunii, fiindcă era o seară la fel de splendidă ca și cea dinainte. Domnul Hargrave a intrat în salon puțin înaintea celorlalți și m-a provocat la o partidă dt șah. A făcut-o fără smerenia aceea tristă, dar mîndră, pe care o adoptă de obicei cînd îmi adresează cuvîntul în afară doar de cazul cînd e tulburat de băutură. M-am uitat la fața lui ca să văd dacă așa stau lucrurile și acum. Și-a încrucișat privirile cu ale mele uitîndu-se pătrunzător și insistent. Era ceva în el ce nu înțelegeam prea bine, dar nu părea să fie amețit de băutură. Nedorind să joc șah cu el l-am întrebat de ce n-o invită pe Milicent.

— Joacă prost, mi-a răspuns el. Vreau să-mi măsor iscusința cu a dumneavoastră. Haideți! Nu pretextați că nu vreți să lăsați la o parte lucrul de mînă — știu eu prea bine că nu vă apucați de el decît ca să treacă mai repede timpul cînd nu aveți nimic mai bun de făcut.

— Dar șahiștii sînt atît de puțin sociabili, am obiectat eu. Ei nu știu să țină tovărășie altcuiva decît lor înșiși.

— Dar nu e nimeni aici, afară de Milicent și ta...

— O, eu o să fiu încîntată să vă privesc jucînd! a strigat prietena noastră. Doi jucători de talia voastră... O să fie o adevărată încîntare! Mă întreb cine va învinge?

Am acceptat să joc.

— Ei, doamnă Huntingdon — zise Hargrave în timp ce aranja piesele, și vorbi clar cu un anumit gen de subliniere, de parcă toate cuvintele lui ar fi avut un înțeles dublu — jucați foarte bine, dar eu joc și mai bine. Partida noastră o să fie lungă și o să-mi dați mult de furcă. Dar eu mă pot dovedi la fel de răbdător ca și dumneavoastră și în cele din urmă cu siguranță că voi cîștiga.

Își aținti ochii asupra mea cu o expresie care nu-mi plăcu deloc — pătrunzătoare, vicleană, îndrăzneață,

aproape impertinentă. Părea că și triumfă fiind sigur de succesul lui.

— Eu sper că nu, domnule Hargrave! i-am răspuns cu o vehemență care trebuie s-o fi speriat cel puțin pe Milicent.

Dar el n-a făcut decît să zîmbească și a murmurat:

— Timpul va dovedi cine are dreptate.

Ne-am apucat de treabă: el, destul de interesat de joc, dar calm și neînfricat, fiind conștient de priceperea lui; eu, dorind din suflet să-i dezamăgesc așteptările pentru că socoteam că e vorba de o întrecere mult mai serioasă — așa cum îmi închipui că socotea și el — și simțeam o teamă aproape superstițioasă de a nu fi înfrîntă. În orice caz aș fi suportat destul de greu ca succesul să-i mai sporească vreun pic puterea conștientă (de fapt, ar trebui să spun insolenta lui încredere în sine), sau să-i încurajeze cît de cît nădejdile unor viitoare cuceriri. Juca prudent și cu profundă înțelepciune, dar eu m-am luptat din răsputeri să-i țin piept. O vreme soarta bătăliei a fost nesigură; în cele din urmă, spre marea mea bucurie, izbînda păru să încline de partea mea. Îi luasem cîteva din piesele principale și îi zădărnicisem, în mod evident, planurile. Își duse mîna la frunte și făcu o pauză îndelungată, evident încurcat. Eu îmi savuram avantajul, dar încă nu îndrăzneam să triumf. În cele din urmă își înălță capul și făcîndu-și liniștit mutarea, se uită la mine și mă întrebă calm:

— Acum socotiți că veți cîștiga, nu-i așa?

— Așa sper, i-am răspuns eu luîndu-i pionul pe care-l împinsese în calea nebunului meu, cu un aer atît de neglijent încît mi se păruse că e o scăpare din partea lui. În împrejurările respective nu eram dispusă să mă arăt atît de generoasă încît să-i atrag atenția asupra lui, dar nu eram nici suficient de prudentă în momentul acela încît să prevăd consecințele mișcării mele.

— Nebunii ăștia mă necăjesc, a zis el. Dar calul îndrăzneț poate sări peste capul distins al nebunului! Și-mi luă ultimul nebun cu calul. Iar acum — reluă el — odată înlăturate aceste persoane ciudate, calea spre victorie mi-e deschisă.

— Vai, Walter, cum poți vorbi așa ? strigă Milicent. Dar ea are mult mai multe piese decît tine.

— Am intenția să te mai necăjesc și să-ți mai dau încă de furcă, i-am zis eu. Și s-ar putea, domnule, să te trezești mai înainte de a-ți da seama. Păzește-ți regina !

Lupta s-a încețit și s-a complicat. A fost o partidă lungă și într-adevăr i-am dat de furcă : dar juca mai bine decît mine.

— Vai, ce jucători pasionați, sînteți ! zise domnul Hattersley care tocmai intrase și stătea de cîteva minute cu ochii pe noi. Vai, doamnă Huntingdon, vă tremură mîinile de parcă ați fi mizat toată averea pe piesele astea ! Iar tu, Walter, javră ce ești — ai aerul calm și prefăcut de parcă ai fi sigur de succes — și joci atît de tăios și de crud ca și cum ai vrea s-o ucizi ! Dacă aș fi în locul tău mi-ar fi totuși frică s-o bat la joc : dacă ai s-o învingi o să te urască — zău așa, pe legea mea ! Citesc asta în ochii ei !

— Vrei să fii bun să-ți ții gura ? i-am zis eu, căci aflîndu-mă la ananghie, vorbăria lui îmi distrăgea atenția. După încă vreo cîteva mișcări m-am aflat prinsă, fără putință de scăpare, în cursa întinsă de adversar.

— Șah !... a strigat acesta în timp ce eu căutam, chinuită, un mijloc de scăpare... Și mat ! adăugă el calm, dar cu evidentă încîntare.

Întîrziase rostirea acelui ultim cuvînt fatal pentru a-și savura mai bine desfătarea. M-am lăsat prostește descumpănită de această întîmplare. Hattersley a rîs. Lui Milicent îi părea rău să mă vadă atît de profund afectată. Hargrave mi-a luat mîna care rămăsese pe masă și strîngîndu-mi-o cu fermitate, a murmurat : „Învinsă, învinsă !" și m-a privit drept în ochi cu un entuziasm și o încîntare amestecate — lucru încă și mai ofensator — cu pasiune și tandrețe.

— Nu, cîtuși de puțin, domnule Hargrave ! am exclamat eu retrăgîndu-mi repede mîna.

— Cum ? Vreți să negați ? a replicat el arătînd zîmbind spre tabla de șah.

— Nu, nu, i-am răspuns, dîndu-mi seama cît de ciudată trebuie să pară purtarea mea. În partida asta m-ai învins.

— Atunci vreți să mai încercați încă o dată ?

— Nu.

— Îmi recunoașteți superioritatea ?

— Da... ca șahist.

M-am ridicat ca să mă apuc din nou de lucrul de mînă.

— Unde e Annabella ? a întrebat Hargrave pe un ton grav după ce și-a învîrtit privirile prin odaie.

— A ieșit cu lordul Lowborough, i-am răspuns eu pentru că mă privea ca și cum de la mine ar fi așteptat o lămurire.

— Și nu s-a întors încă ? a zis el pe un ton grav.

— Bănuiesc că nu.

— Dar unde e Huntingdon ? a reluat el, din nou după ce cercetă din ochi încăperea.

— A ieșit cu Grimsby... după cum știi, i-a răspuns Hattersley înăbușindu-și un chicot care tocmai îi scăpase cînd își încheia propoziția.

Oare de ce-a rîs ? De ce Hargrave a făcut această legătură între ei ? Va să zică era adevărat ? Oare ăsta era secretul înspăimîntător pe care dorise să mi-l dezvăluie ? Trebuie să aflu adevărul — și încă repede. M-am ridicat imediat și am ieșit s-o caut pe Rachel și să-i cer să-mi explice vorbele acelea ; dar domnul Hargrave s-a ținut după mine pînă în anticameră și, înainte să pot deschide ușa cealaltă, și-a pus ușor mîna pe clanță.

— Îmi dați voie să vă spun ceva, doamnă Huntingdon ? m-a întrebat el pe un ton potolit și cu privirile lăsate în jos.

— Dacă e ceva care să merite a fi auzit, i-am replicat eu străduindu-mă din răsputeri să par liniștită, pentru că de fapt tremuram din tot trupul.

Cu un gest liniștit a împins un scaun către mine. Eu mi-am sprijinit doar mîna pe el și l-am rugat pe domnul Hargrave să continue.

— Nu vă alarmați. Ceea ce doresc să vă spun e un lucru de nimic în sine ; și vă voi lăsa să trageți sin-

gură concluziile. Spuneţi că Annabella nu s-a întors încă ?

— Da, da — dă-i drumul ! i-am spus eu pierzîndu-mi răbdarea pentru că mă temeam ca nu cumva calmul pe care mi-l impusesem să mă părăsească înainte de sfîrşitul dezvăluirilor lui, indiferent în ce-ar fi constat ele.

— Şi aţi auzit, a reluat el, că Huntingdon a ieşit cu Grimsby ?

— Şi ce-i cu asta ?

— L-am auzit pe acesta din urmă spunîndu-i soţului dumneavoastră — sau mă rog, individului care se intitulează astfel...

— Dă-i înainte, domnule !

S-a înclinat în semn de supunere şi a continuat :

— L-am auzit spunîndu-i : „Ai să vezi că am să izbutesc. Cei doi s-au dus pe malul apei ; am să-i găsesc eu acolo şi am să-i spun că doresc să-i vorbesc despre nişte lucruri cu care n-are rost s-o necăjim pe doamna lui ; şi ea o să spună că se poate întoarce şi singură în casă ; şi pe urmă eu am să-mi cer scuze, ştii, chestii dintr-astea, şi am să-i strecor ei o vorbă să vină în grădina cu arbuşti. Pe el am să-l ţin pe loc vorbindu-i despre treburile alea pe care le-am pomenit şi despre orice altă chestie care mi-o mai trece prin cap ; am să-l fac să zăbovească pentru a căsca gura la copaci, la cîmpuri şi la orice alte lucruri pe care le-oi mai putea născoci."

Domnul Hargrave s-a oprit şi s-a uitat la mine.

Fără să fac vreun comentariu sau să-i mai pun vreo întrebare, am ţîşnit afară din odaie şi din casă. Chinul îndoielii şi al aşteptării devenise de nesuportat : nu voiam să-mi bănuiesc pe nedrept soţul, pe baza acuzaţiilor aduse de acest domn şi nici nu voiam să-i acord încredere fără s-o merite — trebuia neapărat să aflu pe dată adevărul. Am alergat pînă la parcul cu arbuşti. Nici nu ajunsesem bine acolo cînd graba ce mă făcuse să-mi pierd respiraţia, mi-a fost stăvilită de sunetul unor glasuri.

— Am zăbovit prea mult ; el o să se întoarcă, s-a auzit glasul ladyei Lowborough.

— În nici un caz, iubito! a sunat răspunsul lui. Dar poţi să traversezi în goană pajiştea şi să intri în casă în cea mai mare taină. Eu am să te urmez după o vreme.

Au început să-mi tremure genunchii; mi se învîrtea capul; eram gata să leşin. Ea nu trebuia în nici un caz să mă vadă în starea asta. M-am ascuns printre arbuşti şi m-am rezemat de un copac ca s-o las să treacă.

— Ah, Huntingdon! îi zise ea pe un ton de reproş, oprindu-se în locul în care stătusem eu cu el în seara anterioară... Aici ai sărutat-o pe femeia aceea! a reluat ea uitîndu-se înapoi către umbra aruncată de frunzişul copacului.

Apropiindu-se, el răspunse rîzînd nepăsător:

— Mde, iubito, n-am avut încotro. Ştii bine că trebuie să păstrez aparenţele în privinţa ei, cît mai mult timp cu putinţă. Parcă eu nu te-am văzut de zeci de ori sărutîndu-l pe imbecilul ăla de bărbat al tău? Şi ce, eu mă plîng vreodată?

— Dar, spune-mi, sper că n-o mai iubeşti? zise ea lăsîndu-şi mîna pe braţul lui şi privindu-l drept în ochi (acum îi vedeam limpede fiindcă luna strălucea din plin pe feţele amîndurora printre ramurile copacului ce mă adăpostea pe mine).

— Cîtuşi de puţin, îţi jur pe ce am mai sfînt! îi răspunse el sărutîndu-i obrajii îmbujoraţi.

— Dumnezeule mare! Trebuie să plec! strigă ea smulgîndu-se brusc din braţele lui şi îndepărtîndu-se.

El se afla exact în faţa mea; dar n-aveam putere în momentul acela să-l înfrunt. Mi se lipise limba de cerul gurii, eram gata să mă prăbuşesc şi aproape că mă miram că nu-mi aude bătăile inimii pe deasupra vaierelor vîntului şi a foşnetului scos din cînd în cînd de frunzele ce cădeau.

Mi se părea că simţurile mă înşeală şi mă părăsesc, dar am văzut silueta soţului meu trecînd pe dinaintea mea şi printre sunetele care mi se învălmăşeau în urechi l-am auzit limpede strigînd în timp ce privea spre pajişte:

— Uite că trece zevzecul! Fugi, Annabella, fugi! Aşa... intră în casă! Ah, n-a văzut nimic! Bravo, Grimsby, reţine-l cît poţi!

Și în timp ce se îndepărta i-am mai auzit pînă și rîsul.

„Acum Domnul să mă aibă în pază !“ am murmurat eu căzînd în genunchi printre ierburile ude și buruienile care mă înconjurau și ridicînd ochii spre cerul scăldat în lumina lunii, printre frunzișul rar de deasupra. Totul se înfățișa acum neclar și tremurător ochilor mei tulburi. Inima mea pîrjolită, gata să plesnească, se străduia să-și reverse chinul în urechile Domnului, dar nu putea să-i dea expresia rugăciunii. M-a măturat o pală de vînt care, împrăștiind frunzele moarte ca niște speranțe năruite în jurul meu, mi-a răcorit fruntea și a părut să-mi mai înviorеze puțin trupul prăbușit. Am început să respir mai ușor, vederea mi s-a limpezit, am putut să disting luna care strălucea pură și norii ușori care împestrițau cerul senin și întunecat ; apoi am zărit stelele nemuritoare care clipeau către mine.

Înviorată și întărită, dacă nu chiar liniștită, m-am ridicat și m-am întors în casă. O parte din forța și curajul, pe care abia le recăpătasem, m-au părăsit — mărturisesc — cînd am intrat înăuntru și am lăsat afară prospețimea vîntului și splendoarea cerului. Tot ce vedeam și auzeam părea să-mi facă rău la inimă : holul, lampa, scara, ușile diferitelor încăperi, conversația mondenă și rîsetele din salon. Cum aveam să mai pot îndura viața mea în viitor ? În casa asta, printre oamenii ăștia — cum o să mai suport să trăiesc ? Chiar atunci a intrat în hol John și, văzîndu-mă, mi-a spus că a fost trimis să mă caute, adăugînd că servise ceaiul și stăpînul casei voia să știe dacă vin și eu.

— Roag-o pe doamna Hattersley să fie amabilă să facă ea onorurile casei, John, i-am răspuns. Spune că nu mă simt prea bine astă-seară și că rog să fiu scuzată.

M-am retras în sufrageria mare și goală unde totul era tăcere și întuneric, cu excepția suspinelor vîntului de afară și a slabelor raze ale lunii care străbăteau printre obloane și perdele. Am început să mă plimb cu pași repezi în sus și-n jos, lăsîndu-mă în voia gîndurilor mele amare. Vai, cît de tare se schimbaseră lucrurile față de seara trecută ! S-ar părea că aceea fusese ultima licărire de fericire în viața mea. Vai, ce prostuță orbită fuse-

sem, ca să mă arăt atît de fericită! Acum înțelegeam de ce Arthur mă primise în mod atît de ciudat cînd se afla în grădină : avîntul de pasiune fusese destinat ibovnicei, iar tresărirea de groază nevestei. Și iarăși acum puteam înțelege mai bine discuția dintre Hattersley și Grimsby. Fără îndoială, ei vorbeau de dragostea lui pentru Annabella și nu pentru mine.

Am auzit deschizîndu-se ușa de la salon. Niște pași ușori și iuți au ieșit din anticameră, au traversat holul și au urcat scările. Era Milicent, biata Milicent, care venea să vadă ce fac. Nimănui altcuiva nu-i păsa de mine; dar ea era bună. Pînă atunci nu vărsasem nici o lacrimă, acum însă m-au năpădit, revărsîndu-se slobode. Astfel, ea mi-a făcut bine, chiar fără să se apropie de mine. Am auzit-o cum — dezamăgită de căutările ei — a coborît mai încet decît urcase. Oare avea să intre aici și să mă descopere ? Nu, se întoarse în direcție opusă și reintră în salon. M-am bucurat, pentru că nu știam, dacă dădeam ochii cu ea, ce să-i spun. În tulburarea și disperarea mea n-aveam nevoie de nici o confidentă. Nu meritam nici o confidentă și nu voiam să am nici una. Îmi luasem povara asupra mea, așa că trebuia s-o port singură.

Cînd s-a apropiat ora obișnuită pentru culcare, mi-am șters ochii, am încercat să-mi dreg glasul și să-mi liniștesc mintea. Trebuia să-l văd pe Arthur în acea seară și să-i vorbesc ; dar aveam s-o fac fără agitație. Nu trebuia să urmeze nici un fel de scenă — nici un lucru de care să poată ride împreună cu iubita — nici un lucru de care să se poată plînge sau lăuda în fața prietenilor lui. În timp ce musafirii se retrăgeau în camerele lor, am deschis ușurel ușa și, cum el tocmai trecea, i-am făcut semn să intre.

— Ce se întîmplă cu tine, Helen ? m-a întrebat el. De ce n-ai putut să vii la ceai ? Și ce naiba faci aici, pe întuneric ? Ce te supără, femeia lui Dumnezeu ? Arăți ca un strigoi ! continuă el cercetîndu-mi fața cu ajutorul luminării.

— Ce importanță mai are pentru tine ? i-am răspuns. S-ar părea că nu mai ai nici un fel de stimă pen-

tru mine ; şi nici eu nu am nici un fel de stimă pentru tine.

— Oho ! Dar ce naiba mai e şi asta ? mormăi el.

— Te-aş părăsi chiar mîine — am continuat — şi n-aş mai reveni niciodată sub acest acoperiş dacă n-ar fi vorba de copilul meu...

Am făcut o pauză pentru că mi se tulburase glasul.

— Ei, fir-ar să fie, dar ce naiba mai e şi asta, Helen ! strigă el. La ce naiba faci aluzie ?

— Ştii tu perfect. Să nu mai pierdem vremea cu explicaţii inutile. Dar te rog să-mi spui...

Începu să jure, pe un ton vehement, că habar n-are de nimic şi insistă să afle ce babă cu limba otrăvită l-a ponegrit, ce minciuni infame am făcut prostia să cred.

— Nu-ţi mai bate gura degeaba cu jurăminte false şi nu-ţi mai chinui creierii ca să înăbuşi adevărul cu minciuni — sună răspunsul meu glacial. N-am avut încredere în mărturia vreunei alte persoane. Am fost astă-seară în grădina cu arbuşti şi am văzut totul cu ochii mei şi am auzit totul cu urechile mele.

Asta fu de ajuns. Strivi între dinţi o exclamaţie de contestare şi spaimă. Mormăind : „Am dat-o dracului !", îşi lăsă lumînarea pe scaunul cel mai apropiat şi, retrăgîndu-se cu spatele la perete, mă înfruntă cu braţele încrucişate :

— Ei şi atunci ? mă întrebă el cu o insolenţă calmă pe care i-o dădeau pe de o parte neruşinarea şi pe de altă parte situaţia disperată în care se afla.

— Doar atît, i-am răspuns. Îmi dai voie să-mi iau copilul şi ce-a mai rămas din averea mea şi să plec ?

— Unde să pleci ?

— În orice loc în care el va fi ferit de influenţa ta nefastă, iar eu voi fi eliberată de prezenţa ta şi tu de a mea.

— Nu.

— Atunci îmi dai voie să-mi iau copilul fără să-mi iau banii ?

— Nu, nici măcar pe tine nu te las să pleci, chiar şi fără copil. Ce crezi că am de gînd să ajung subiectul de bîrfă al ţinutului, doar aşa, pentru capriciile tale exagerate ?

— Atunci înseamnă că trebuie să rămîn aici ca să fiu urîtă și disprețuită. Dar de azi înainte sîntem soț și soție numai cu numele.

— Prea bine.

Sînt mama copilului tău și menajera ta și nimic mai mult. Așa că nu e nevoie să-ți mai dai osteneala de aici înainte să simulezi o dragoste pe care n-o simți; nu-ți voi mai cere nici un fel de mîngîieri care nu-și au izvorul în inimă, nici nu ți le voi oferi pe ale mele și nici nu le voi mai îndura din parte-ți. Refuz să fiu batjocorită cu pojghița găunoasă a mîngîierilor conjugale cînd miezul lor l-ai oferit alteia!

— Mă rog, cum vrei. Doamna mea, vom vedea care dintre noi se va plictisi cel dintîi.

— Dacă mă voi plictisi de ceva, mă voi plictisi să trăiesc în aceeași lume cu tine. Cînd te vei plictisi și tu de purtările tale păcătoase și vei dovedi că te căiești cu adevărat, te voi ierta și poate voi încerca să te iubesc din nou, deși asta nu va fi deloc ușor.

— Hm! Și între timp ai să te apuci să mă vorbești de rău, cu doamna Hargrave, și ai să-i scrii epistole lungi cît toate zilele mătușii Maxwell, ca să te plîngi de ticălosul prăpădit cu care te-ai măritat?

— N-am să mă plîng nimănui. Pînă acum m-am luptat din răsputeri ca să ascund viciile tale în ochii tuturor și ca să-ți atribui virtuți pe care nu le-ai avut niciodată; de acum trebuie să-ți porți singur de grijă.

L-am lăsat mormăind tot felul de vorbe urîte și m-am dus la etaj.

— Nu prea arăți bine, coniță, mi-a zis Rachel iscodindu-mă cu profundă îngrijorare.

— E prea adevărat, Rachel, i-am zis eu răspunzînd mai degrabă privirii triste decît cuvintelor ei.

— Știam eu adevărul, pentru că altfel n-aș fi pomenit de un asemenea lucru.

— Dar nu te mai necăji în privința asta, i-am zis eu sărutîndu-i obrajii palizi și istoviți de vreme. Sînt în stare să îndur totul mai ușor decît îți închipui.

— Da, da, totdeauna ați fost 'mneavoastră pentru „îndurat". Dar dacă aș fi eu în locul 'mneavoastră n-aș mai îndura. M-aș lăsa mai moale și aș plînge pînă m-aș

răcori! Şi aş şi vorbi niţel, zău aşa — i-aş zice eu ce înseamnă să...

— De vorbit i-am vorbit, i-am răspuns eu. I-am spus destule.

— Atuncea aş plînge, a insistat ea. N-aş arăta aşa de albă la faţă şi aşa de liniştită, simţind că-mi plesneşte inima tot ţinînd-o în frîu.

— Am plîns, — i-am răspuns, zîmbind în ciuda tristeţii mele. Acuma sînt liniştită, crede-mă, doică, aşa că te rog nu mă tulbura din nou. Să nu mai vorbim despre asta şi te rog să nu pomeneşti nimic servitorilor. Ei, acuma poţi să te duci. Noapte bună şi nu-ţi strica liniştea pentru mine. Am să dorm bine — dacă am să pot.

În ciuda acestei hotărîri, patul mi s-a părut atît de insuportabil încît înainte de ora două m-am sculat şi, aprinzînd o luminare, m-am aşezat în faţa secreterului, ca să relatez evenimentele serii trecute. Era o ocupaţie mai bună decît să zac în pat, chinuindu-mi creierul cu amintirile unui trecut îndepărtat şi cu prevestiri referitoare la viitorul înspăimîntător. Mi-am găsit o uşurare în descrierea împrejurărilor care mi-au năruit liniştea, precum şi a micilor detalii neînsemnate legate de descoperirea lor. Chiar dacă în noaptea asta aş fi izbutit să dorm puţin, acest somn n-ar fi contribuit prea mult ca să-mi liniştească mintea şi să mă pregătească pentru a da piept cu încercările zilei următoare — sau cel puţin aşa-mi închipui. Şi totuşi, acum cînd termin de scris, constat că mă doare capul cumplit; şi uitîndu-mă în oglindă mă sperii de faţa mea istovită şi răvăşită.

Rachel a venit să mă îmbrace şi zice că-şi dă seama ce noapte nefericită am petrecut. Milicent a trecut chiar adineauri pe la mine să mă întrebe cum mă mai simt. I-am spus că sînt mai bine, dar, ca să-mi scuz înfăţişarea, am recunoscut că am avut o noapte de insomnie. Ce n-aş da să treacă mai repede ziua asta! Mă cuprind fiorii la gîndul că treburie să cobor la micul dejun. Cum am să dau ochii cu ei toţi? Şi totuşi să nu uit că nu eu sînt cea vinovată: n-am nici un motiv să mă tem. Iar dacă ei mă dispreţuiesc nu pot să am decît milă pentru nebunia lor şi dispreţ pentru dispreţul lor.

CAPITOLUL XXXIV

SEARA. MICUL DEJUN A TRECUT cu bine, am fost calmă și rece tot timpul. Am răspuns liniștită la toate întrebările privitoare la sănătatea mea. Și tot ce era neobișnuit în înfățișarea sau comportarea mea, a fost în general pus pe seama indispoziției trecătoare ce mă silise să mă retrag devreme în seara anterioară. Însă cum am să pot să fac față celor zece sau douăsprezece zile care mai trebuie să treacă pînă la plecarea musafirilor ? Dar la urma urmei de ce să aștept cu atîta nerăbdare plecarea lor ? După ce se vor duce de aici, cum am să rezist la lunile sau anii vieții mele viitoare în tovărășia acestui om ? E dușmanul meu cel mai rău, pentru că nimeni n-a putut să mă lovească atît de dureros ca el. Ah ! Cînd mă gîndesc cît de pătimaș, cît de prostește l-am iubit, cît de nebunește m-am încrezut în el, cît de statornic am trudit și m-am străduit, și m-am rugat, și m-am luptat pentru binele lui ; și cu cîtă cruzime mi-a călcat dragostea în picioare, mi-a înșelat încrederea, mi-a batjocorit rugăciunile și lacrimile și strădaniile în apărarea lui, cum mi-a zdrobit speranțele, mi-a nimicit cele mai frumoase sentimente ale tinereții și m-a sortit unei vieți de tristețe fără speranță — în măsura în care o poate face un bărbat — nu mai e suficient să spun că nu-mi mai iubesc soțul : îl urăsc ! Cuvîntul mă înfruntă și mă privește drept în față ca o mărturisire vinovată, însă e adevărat : îl urăsc ! Îl urăsc !

Domnul Hargrave m-a necăjit toată ziua cu politețea lui gravă, compătimitoare și (după părerea lui) discretă — de fapt dacă ar fi mai puțin discretă m-ar supăra în mai mică măsură, pentru că atunci aș putea să-i dau peste nas. Dar în realitate izbutește să pară de o amabilitate și de o atenție atît de profunde încît nu-l pot repezi fără să fiu eu nepoliticoasă și aparent ingrată. Uneori mi se pare că ar trebui să-i acord puțin credit pentru sentimentele alese pe care le simulează atît de bine ; dar apoi iarăși mi se pare că e de datoria mea — în împrejurările deosebite în care mă aflu — să am anu-

mite bănuieli împotriva lui. Se prea poate ca amabilitatea lui să fie cel puțin în parte sinceră și totuși impulsul cel mai pur al recunoștinței față de el nu trebuie să mă îndemne să uit de mine. Să-mi amintesc de partida aceea de șah, de expresiile pe care le-a folosit cu acel prilej și de înfățișarea pe care-o avea, stîrnindu-mi pe bună dreptate indignarea — și e de ajuns ca să fiu ferită de primejdie. Am făcut bine că am așternut totul pe hîrtie.

Am impresia că pîndește ocazia ca să-mi vorbească între patru ochi. Dar am avut grijă să-l dezamăgesc. Nu că m-aș teme cît de cît de ceea ce-ar putea să spună, dar am și așa destule necazuri fără să mai adaug și ofensatoarele lui consolări, condoleanțe sau cine știe ce altceva ar putea să încerce; și, de dragul lui Milicent, nu vreau să mă cert cu el. Dimineață s-a scuzat că nu poate să plece la vînătoare cu ceilalți domni, sub pretextul că trebuie să-și scrie corespondența. Dar în loc să se retragă în acest scop în bibliotecă, a trimis să i se aducă secreterul în salonașul de dimineață, unde ședeam eu împreună cu Milicent și lady Lowborough. Ele se apucaseră de un lucru de mînă; iar eu, nu atît pentru a mă distra, ci mai degrabă pentru a evita conversația, mă înarmasem cu o carte. Milicent a văzut că doresc să stau liniștită, așa că m-a lăsat în pace. Annabella, fără doar și poate, a văzut și ea acest lucru; dar asta n-a constituit pentru ea un motiv de a-și ține gura sau de a-și stăpîni veselia. Așadar, a sporovăit neîncetat adresîndu-mi-se aproape exclusiv mie, și cu cea mai mare siguranță și familiaritate, devenind tot mai animată și mai prietenoasă, pe măsură ce răspunsurile mele erau tot mai reci și mai scurte. Domnul Hargrave și-a dat seama că abia mai pot suporta situația. Ridicînd ochii de pe hîrtie a răspuns el în locul meu la întrebările și observațiile ei, și a încercat să abată atențiile Annabellei de la mine către el; dar degeaba. Poate credea că mă doare capul și nu pot face efortul de a vorbi — sau observase că însuflețirea și locvacitatea ei mă supără, lucru de care mi-am putut da seama prin încăpățînarea malițioasă cu care persista în atitudinea sa. În cele din urmă am izbutit totuși să pun capăt lucrurilor trîntindu-i în poală car-

tea pe care încercasem s-o citesc și pe a cărei primă pagină scrisesem în grabă următoarele cuvinte:

„Îți cunosc prea bine caracterul și purtările ca să mai simt vreo prietenie adevărată pentru tine și întrucît nu posed talentul tău pentru disimulare nu mă pot preface cituși de puțin în această privință. Așadar, mă văd silită să te rog ca de aici înainte să înceteze între noi orice raporturi de familiaritate. Și dacă voi continua totuși să te tratez în mod politicos ca și cum ai fi o femeie care să merite considerație și respect, te rog să înțelegi că o fac din simpatie pentru verișoara ta Milicent și nu pentru tine“.

Citind aceste rînduri, se făcu roșie ca para focului și-și mușcă buzele. Rupînd pe ascuns pagina, o mototoli și o aruncă în foc, după care se ocupă de răsfoitul cărții și, sau se prefăcu sau chiar începu să citească. Peste puțin vreme Milicent își anunță intenția de a se duce în camera copiilor și mă întrebă dacă nu vreau s-o însoțesc.

— Annabella ne va scuza, zise ea, pentru că e ocupată cu cititul.

— Ba nu, nu vă pot scuza, strigă Annabella ridicîndu-și brusc ochii și trîntind cartea pe masă. Vreau să vorbesc un minut cu Helen. Milicent, tu poți să te duci, o să te urmeze și ea. (Milicent plecă.) Vrei să-mi acorzi o întrevedere, Helen ? continuă ea.

Nerușinarea ei mă uluia pur și simplu ; și totuși m-am supus și am urmat-o în bibliotecă. A închis ușa și s-a dus pînă la cămin.

— Cine ți-a spus asta ? m-a întrebat ea.

— Nimeni. Nu sînt chiar atît de proastă încît să nu pot vedea și singură lucrurile.

— A, ești bănuitoare ! a zis ea zîmbind, cu o licărire de speranță. Pînă atunci temeritatea ei aducea foarte tare a disperare ; acum părea în mod evident ușurată.

— Dacă aș fi bănuitoare — i-am replicat — ți-aș fi descoperit de mult infamia. Nu, lady Lowborough, nu pe suspiciuni îmi întemeiez acuzația.

— Atunci pe ce ți-o întemeiezi ? zise ea trîntindu-se într-un fotoliu și întinzîndu-și picioarele spre cămin, cu un efort vizibil de a părea calmă.

— Îmi place să mă plimb sub clar de lună, în tot atît de mare măsură cît și ție, i-am răspuns țintuind-o cu privirea. Și grădina cu arbuști este întîmplător unul din locurile mele preferate.

S-a împurpurat iarăși la față, extrem de tare, și a tăcut mușcîndu-și degetul și uitîndu-se la flăcări. Am privit-o cîteva minute cu un sentiment de satisfacție răuvoitoare; apoi, îndreptîndu-mă spre ușă am întrebat o calmă dacă mai are ceva de spus.

— Da, da! a strigat ea în grabă, ridicîndu-se din fotoliul în care stătea tolănită. Vreau să știu dacă ai să-i spui lordului Lowborough?

— Și ce-ar fi dacă i-aș spune?

— Mă rog, dacă ești dispusă să dai în vileag toată povestea, bineînțeles că nu te pot opri, dar dacă o faci, o să fie o tevatură îngrozitoare... Iar dacă n-o faci, am să te consider ființa cea mai generoasă de pe lume... și dacă există cît de cît ceva cu care te-aș putea ajuta... afară doar de...

Aici șovăi.

— Afară doar de a renunța la legătura ta vinovată cu soțul meu, bănuiesc că vrei să spui, i-am zis eu.

A făcut o pauză, evident descumpănită și uluită, cuprinsă totodată de o mînie pe care nu îndrăznea să și-o manifeste pe față.

— Nu pot renunța la ceea ce mi-e mai scump decît viața, mormăi ea în grabă, cu glas scăzut. Iar apoi ridicîndu-și brusc capul și ațintindu-și asupra mea ochii strălucitori, continuă cu multă seriozitate: — Dar, Helen... sau doamnă Huntingdon, sau cum vrei fi vrînd să te numesc — îi vei spune sau nu? Dacă ești generoasă din fire iată un prilej potrivit de a-ți dovedi mărinimia. Dacă ești mîndră, iată-mă pe mine —rivala ta — gata să recunosc că-ți sînt îndatorată pentru un act de cea mai nobilă îngăduință.

— N-am să-i spun.

— N-ai să-i spui! strigă ea încîntată. Atunci te rog să accepți mulțumirile mele sincere!

A sărit în sus și mi-a întins mîna. Am refuzat să i-o strîng.

— Te rog să nu-mi mulţumeşti : nu de dragul tău mă abţin. Şi nici nu e vorba de un act de îngăduinţă. N-am nici cea mai mică dorinţă de a dezvălui în public ruşinea voastră. Mi-ar părea rău să-l necăjesc pe soţul tău cu această informaţie.

— Dar lui Milicent ? Ei o să-i spui ?

— Nu, dimpotrivă, am să mă străduiesc din răsputeri să ascund totul de ea. Tare n-aş vrea ca Milicent să cunoască infamia şi neruşinarea rudei sale !

— Foloseşti cuvinte aspre, doamnă Huntingdon, dar totuşi te iert.

— Şi acum, lady Lowborough — am continuat eu — dă-mi voie să te sfătuiesc să părăseşti această casă cît mai curînd posibil. Îţi dai, probabil, seama că rămînerea ta aici îmi este extrem de dezagreabilă şi nu spun acest lucru de dragul domnului Huntingdon (am adăugat eu observînd cum îi mijeşte pe faţă un zîmbet maliţios de triumf). Din partea mea, n-ai decît să ţi-l iei dacă-ţi place, dar e penibil pentru mine să-mi maschez mereu sentimentele adevărate în ceea ce te priveşte şi să mă străduiesc să menţin aparenţele politeţii şi respectului faţă de o persoană pentru care nu am nici măcar cea mai mică umbră de stimă. Şi pentru că, dacă rămîi mai departe, va fi imposibil ca purtarea voastră să rămînă încă multă vreme un secret pentru singurele două persoane din casă, care n-o cunosc încă. Şi, spre folosul soţului tău, Annabella, ba chiar spre propriul tău folos, aş dori — chiar te sfătuiesc în mod serios şi te rog, să rupi imediat această legătură nepermisă şi să revii la datoria ta atîta vreme cît o mai poţi face, înainte de îngrozitoarele consecinţe.

— Da, da, bineînţeles, a zis ea întrerupîndu-mă cu un gest enervat. Dar, Helen, nu pot pleca înainte de momentul stabilit pentru sfîrşitul vizitei. Ce pretext aş putea să inventez pentru un asemenea lucru ? Indiferent dacă aş propune să mă întorc singură — lucru de care Lowborough nici n-ar vrea să audă — sau să-l iau cu mine, această împrejurare ar stîrni suspiciuni — şi cînd vizita noastră e atît de aproape de sfîrşit — de fapt nu mai am de stat decît vreo săptămînă — cu siguranţă că-mi mai

poți suporta prezența o vreme ! Nu te voi mai supăra cîtuși de puțin cu impertinențe amicale.

— Ei bine, nu mai am altceva să-ți spun.

— I-ai pomenit de aceste lucruri lui Huntingdon ? m-a întrebat ea în momentul cînd părăseam biblioteca.

— Cum îndrăznești să-i rostești numele în prezența mea ? a fost singurul răspuns pe care i l-am dat.

De atunci, nu s-au mai schimbat între noi alte cuvinte decît cele cerute de decență sau de absoluta necesitate.

CAPITOLUL XXXV

19 OCTOMBRIE. PE MĂSURĂ CE lady Lowborough își dă seama că nu are de ce să se teamă din partea mea și pe măsură ce se apropie momentul plecării, devine tot mai îndrăzneață și mai insolentă. Nu-și face nici un fel de scrupule să-i vorbească soțului meu cu o familiaritate afectuoasă în prezența mea — dacă nu mai e altcineva de față — și ține grozav de mult să-și etaleze interesul pentru sănătatea și bunăstarea lui sau pentru orice îl privește, ca și cum ar vrea să contrasteze solicitudinea ei amabilă cu indiferența mea glacială. Iar el o răsplătește cu asemenea zîmbete și priviri, cu asemenea vorbe șoptite sau insinuări rostite cu îndrăzneală, subliniind că e conștient de bunătatea ei și de felul cum îl neglijez eu — încît mă face să mi se urce tot sîngele la cap oricît aș încerca să mă stăpînesc. De fapt aș vrea să nu țin seamă de toate acestea, să fiu surdă și oarbă la tot ce se întîmplă între ei, deoarece, cu cît mă arăt mai sensibilă la ticăloșia lor, cu atît mai triumfătoare se arată ea în izbînda ei și cu atît mai mult se măgulește el cu gîndul că-l iubesc și acum, cu multă devoțiune, în ciuda indiferenței mele simulate. În asemenea împrejurări, am fost uneori împinsă să-i dovedesc contrariul prefăcîndu-mă că încurajez avansurile lui Hargrave. Dar asemenea idei le izgonesc pe dată din mintea mea ; apoi îl urăsc de zece ori mai mult pentru că m-a adus într-un asemenea hal ! Dumnezeu să mă ierte pentru asta și să-mi ierte și toate gîndurile păcătoase ! În loc să fiu mai smerită și să mă

simt mai purificată de nenorocirile prin care trec simt că ele îmi prefac firea în fiere. Asta trebuie să fie și vina mea ca și a celor care mi-au făcut rău. Nici un creștin adevărat n-ar putea să nutrească sentimente atît de crincene ca ale mele împotriva lui și a ei — în special împo- împotriva ei. Pe el simt însă și acum că l-aș putea ierta — la cel mai mic semn de remușcare. Dar pe ea — cuvintele nu izbutesc să-mi exprime scîrba.

E bine că Annabella pleacă miine, pentru că nu i-aș putea suporta ușor prezența nici măcar o zi în plus. Azi-dimineață s-a sculat mai devreme ca de obicei. Cînd am coborît la gustare am găsit-o singură în încăperea pentru micul dejun.

— A, Helen! Tu ești? a zis ea întorcîndu-se.

Văzînd-o, am tresărit în mod involuntar, la care ea a dat drumul unui scurt hohot de rîs făcînd remarca:

— Am impresia că amindouă sîntem dezamăgite.

M-am apropiat de masă și am început să mă ocup de veselă și de tacîmuri.

— E ultima zi cînd mai ești silită să-mi suporți prezența, mi-a zis ea așezîndu-se la masă. A, iată pe cineva care nu se va bucura de acest lucru! murmură ea mai mult ca pentru sine cînd Arthur intră în odaie.

Îi strînse mîna și-i spuse bună dimineața; apoi, uitîndu-se cu dragoste în ochii ei și ținîndu-i încă mîna într-a lui îi șopti pe un ton patetic:

— Ultima... ultima zi!

— Da, zise ea cu oarecare asprime. Și eu m-am sculat devreme ca să profit din plin de ea — te aștept singură aici de o jumătate de oră, dar tu, leneș ce ești...

— Mde, am crezut că și eu m-am sculat destul de devreme, însă (și aici își coborî cît mai mult glasul) vezi că nu sîntem singuri...

— Nu sîntem niciodată singuri, îi răspuse ea.

Dar acum erau ca și singuri, fiindcă eu mă aflam la fereastră și priveam norii, luptîndu-mă să-mi stăpînesc mînia.

Au mai schimbat între ei o mulțime de vorbe pe care din fericire nu le-am auzit. Numai că Annabella a avut

neobrăzarea să vină și să se așeze lîngă mine, ba chiar să-și pună mîna pe umărul meu și să-mi spună în șoaptă :

— Helen, n-ar trebui să-ți pară rău că mi-l cedezi, fiindcă-l iubesc mai mult decît ai putea tu să-l iubești vreodată.

Asta m-a scos din sărite. I-am luat mîna și i-am aruncat-o cît colo cu o expresie de scîrbă și de indignare pe care nu mi-am putut-o stăpîni. Uimită și aproape îngrozită de această izbucnire neașteptată s-a retras în tăcere. Mi-aș fi dat drumul la furie și aș fi spus mai multe, dar chicotitul înăbușit al lui Arthur m-a făcut să mă trezesc la realitate. Am strivit între dinți invectivele pe care voiam să i le adresez și i-am întors spatele cu dispreț, regretînd că i-am oferit lui Arthur un asemenea prilej de distracție. Mai rîdea cînd și-a făcut apariția domnul Hargrave. N-aș ști să spun dacă nu cumva fusese martor la această scenă, întrucît ușa era întredeschisă cînd a intrat. Și-a salutat cu răceală atît gazda cît și verișoara, iar mie mi-a adresat o privire destinată să exprime cea mai profundă compătimire amestecată cu o înaltă stimă și admirație.

— Oare cîtă supunere îi datorezi omului acestuia ? m-a întrebat el cu glas scăzut în timp ce stătea lîngă mine, la fereastră, prefăcîndu-se a comenta starea vremii.

— Nici una, i-am răspuns.

Și întorcîndu-mă imediat la masă m-am apucat să pregătesc ceaiul. El m-a urmat și ar fi început cine știe ce discuție cu mine, dar ceilalți oaspeți începeau să se adune, așa că eu nu i-am mai acordat altă atenție afară de faptul că l-am servit.

După micul dejun, hotărîtă să-mi petrec cît mai puțin din ziua respectivă în tovărășia lady-ei Lowborough, m-am retras pe neobservate în bibliotecă ferindu-mă de societate. Domnul Hargrave m-a urmat acolo sub pretextul că ar căuta o carte. La început, umblînd prin rafturi, a ales un volum. Apoi, fără o vorbă, dar deloc timid, s-a apropiat de mine și a rămas în picioare lîngă scaunul meu, cu mîna sprijinită pe spetează. Mi-a spus cu dulceață în glas :

— Va să zică, vă considerați, în sfîrșit, liberă ?

— Da, i-am răspuns fără să mă mișc și fără să-mi ridic ochii de pe carte — liberă să fac orice în afară de a păcătui împotriva lui Dumnezeu și a propriei mele conștiințe.

A urmat o pauză.

— Prea bine, mi-a zis el. Cu condiția să nu aveți o conștiință exagerat de gingașă și ca ideile dumneavoastră despre Dumnezeu să nu fie prea severe ; ați putea presupune că ați supăra acea Ființă binevoitoare dacă ați face fericirea unei persoane gata să moară pentru dumneavoastră ? Dacă ați ridica o inimă devotată din chinurile purgatoriului pînă la fericirea divină ?

A rostit aceste vorbe pe un ton scăzut, serios și înduioșător aplecîndu-se asupra mea. Mi-am înălțat capul și, înfruntîndu-i cu fermitate privirea, i-am răspuns calmă :

— Domnule Hargrave, ții neapărat să mă ofensezi ?

La asta nu se aștepta. A făcut o pauză pentru a-și reveni de pe urma șocului. Apoi îndreptîndu-și ținuta și luîndu-și mîna de pe speteaza scaunului meu, mi-a răspuns cu o tristețe mîndră :

— N-a fost în intenția mea.

N-am făcut decît să arunc o privire către ușă, cu o ușoară mișcare a capului, apoi am revenit la lectură. El s-a retras imediat. A fost mai bine decît dacă i-aș fi răspuns în acel spirit pătimaș către care mă împingea primul meu îndemn. Vai, ce bine este să poți să-ți stăpînești firea ! Trebuie să mă străduiesc să cultiv această calitate neprețuită !

În cursul dimineții am plecat cu trăsura la conacul Grove împreună cu cele două doamne, pentru a-i oferi lui Milicent prilejul de a-și lua rămas bun de la mama și sora ei. Ele o convinseră să petreacă restul zilei cu ele, doamna Hargrave promițînd s-o aducă înapoi seara și să rămînă la noi pînă a doua zi cînd se destrăma grupul. Așadar, lady Lowborough și cu mine am avut plăcerea de a ne întoarce împreună cu trăsura. O vreme am păstrat amîndouă tăcere, eu privind pe fereastră, iar ea stînd rezemată în colțul ei. Dar nu aveam de gînd să renunț la comoditatea mea de dragul ei ; cînd m-am plictisit să mai

stau aplecată înainte, cu vîntul rece și aspru în față, și uitîndu-mă la gardurile roșietice și la ierburile umede și încîlcite de pe marginea lor, m-am lăsat păgubașă și m-am rezemat și eu de canapea. Atunci, cu nerușinarea ei obișnuită, însoțitoarea mea a făcut cîteva încercări de a înceopi o conversație ; dar monosilabele „da" sau „nu", sau „hm" au fost tot ce a putut obține de la mine. În cele din urmă, cînd mi-a cerut părerea despre o chestiune cu totul neînsemnată, i-am răspuns :

— Lady Lowborough, de ce ții neapărat să vorbești cu mine ? Bănuiesc că știi ce gîndesc despre dumneata.

— Mă rog, dacă vrei să te arăți atît de înverșunată împotriva mea, n-am încotro, mi-a replicat ea ; dar eu una nu am de gînd să fiu bosumflată pe nimeni.

Curînd călătoria noastră s-a sfîrșit. De îndată ce s-a deschis ușa de la trăsură ea a sărit jos și a traversat parcul pentru a ieși în întîmpinarea domnilor care tocmai se întorceau din pădure. Bineînțeles că eu n-am urmat-o.

Dar încă nu terminase cu obrăzniciile : după cină, m-am retras ca de obicei în salon și ea m-a însoțit ; Numai că eu îi aveam cu mine pe cei doi copilași, și le-am acordat lor întreaga mea atenție, hotărîtă fiind să-i țin alături pînă veneau domnii din sufragerie sau pînă cînd sosea Milicent cu mama ei. Dar micuța Helen s-a plictisit curînd de joacă și a insistat să se ducă să se culce. În timp ce ședeam pe canapea, ținînd-o pe genunchi și avîndu-l pe micuțul Arthur alături (se juca ușurel cu părul moale, cînepiu al fetiței), lady Lowborough a venit, foarte calmă, și s-a așezat de cealaltă parte.

— Mîine, doamnă Huntingdon — mi-a spus ea — vei fi izbăvită de prezența mea, ceea ce fără îndoială te va bucura foarte mult, după cum e și firesc. Dar știi că ți-am făcut un mare serviciu?... Să-ți spun în ce constă ?

— Mă voi bucura să aud ce serviciu mi-ai făcut, i-am zis eu, hotărîtă să-mi păstrez calmul, pentru că mi-am dat seama după tonul pe care-l adoptase că voia neapărat să mă provoace.

— Ei bine — a reluat ea — n-ai observat o schimbare salutară la domnul Huntingdon! Nu vezi ce om sobru și cumpătat a devenit? Știu bine că tu ai urmărit, cu regret, năravurile urite pe care le deprinsese; și știu că te-ai străduit din răsputeri să-l izbăvești de ele, dar fără succes. I-am spus, în puține cuvinte, că nu pot suporta să-l văd degradîndu-se astfel și că voi înceta să... mă rog, n-are importanță ce i-am spus, dar vezi bine că am izbutit să-l fac să se îndrepte. Și pentru asta ar trebui să-mi mulțumești.

M-am ridicat și am sunat să chem dădaca.

— Dar — a continuat Annabella — nu doresc nici un fel de mulțumiri. Recunoștința pe care ți-o cer este să-i porți de grijă cît sînt eu plecată; vezi ca nu cumva — arătîndu-se aspră cu el sau neglijîndu-l — să-l împingi către vechile năravuri.

Era să-mi vină rău de mînie, însă în ușă s-a ivit Rachel. I-am făcut semn arătîndu-i copiii, pentru că nu eram sigură că o să-mi pot stăpîni glasul.

— Vrei, Helen? a continuat Annabella.

I-am aruncat o privire care a veștejit zîmbetul malițios de pe fața ei — sau cel puțin l-a stăvilit o clipă — și am plecat. În anticameră l-am întîlnit pe domnul Hargrave. A văzut că nu sînt într-o dispoziție bună pentru conversație, așa că m-a lăsat să trec fără o vorbă. Dar cînd, după cîteva minute de izolare în bibliotecă, am izbutit să-mi revin și mă pregăteam să mă întorc pentru a le întîmpina pe doamna Hargrave și pe Milicent (pe care tocmai le auzisem venind jos și intrînd în salon), l-am găsit tot acolo, zăbovind în încăperea slab luminată și în mod evident așteptîndu-mă.

— Doamnă Huntingdon, mi-a spus el pe cînd treceam, îmi îngăduiți să vă spun o vorbă?

— Ce mai este? Te rog spune repede!

— Azi-dimineață v-am ofensat; și nu pot trăi știindu-vă supărată.

— Atunci pleacă și nu mai păcătui, l-am replicat îndepărtîndu-mă.

— Nu, nu! mi-a zis el postindu-se în fața mea. Nu vă supărați, dar trebuie neapărat să obțin iertarea dumneavoastră. Vă părăsesc mîine și s-ar putea să nu mai am niciodată prilejul de a vă vorbi. Am greșit uitînd cine sînt — și uitînd cine sînteți. Dar permiteți-mi să vă implor să uitați și să iertați izbucnirea mea de îngîmfat și să vă gîndiți la mine ca și cum vorbele acelea n-ar fi fost rostite niciodată; pentru că, vă rog să mă credeți, le regret din suflet; iar a pierde stima dumneavoastră este o pedeapsă prea severă pentru mine și n-o pot îndura.

— Uitarea nu poate fi cumpărată la simpla dorință; și nici nu pot acorda stimă tuturor celor care o doresc, dacă ei nu dovedesc că o și merită.

— Voi considera că-mi voi petrece cum se cuvine viața străduindu-mă s-o merit, dacă veți binevoi doar să-mi iertați această greșeală... Vreți?

— Da.

— Da! Dar o spuneți cu prea multă răceală. Dați-mi mîna și atunci vă voi crede. Nu vreți? Atunci, doamnă Huntingdon, înseamnă că nu m-ați iertat!

— Ba da — uite mîna și, împreună cu ea, iertarea!

Mi-a strîns cu înfocare mîna rece, dar n-a spus nimic și s-a dat la o parte pentru a mă lăsa să intru în încăperea unde între timp se adunase întreaga societate. Domnul Grimsby era așezat aproape de ușă; văzîndu-mă intrînd urmată imediat de Hargrave rînji la mine pe cînd treceam prin dreptul lui și-mi aruncă o ocheadă plină de subînțeles, care mi se păru insuportabilă. L-am înfruntat cu privirea pînă cînd el a întors morocănos capul — dacă nu chiar rușinat, cel puțin stînjenit pentru moment. Între timp Hattersley îl luase de braț pe Hargrave și-i șoptea ceva la ureche — vreo glumă grosolană, fără doar și poate, întrucît ascultătorul nici n-a rîs, nici n-a răspuns, ci doar strîmbînd ușor din buze s-a desprins din strînsoarea lui și s-a îndreptat spre maică-sa care tocmai îi spunea lordului Lowborough cît de multe motive are să fie mîndră de fiul ei.

Slavă Domnului, mîine pleacă toți.

CAPITOLUL XXXVI

20 DECEMBRIE 1824. SE APROPIE A treia aniversare a „fericitei" noastre căsnicii. Se împlinesc două luni de cînd oaspeții noștri ne-au lăsat să ne bucurăm în tihnă de propria noastră societate. Și am acum nouă săptămîni de experiență în privința acestei noi faze a vieții conjugale: două persoane care trăiesc împreună ca stăpîn și stăpînă ai casei și ca tată și mamă a unui copilaș atrăgător și vesel, cu convingerea că nu mai există între ei dragoste, prietenie sau simpatie. Pe cît pot, mă străduiesc să trăiesc pașnic cu el: îl tratez cu o politețe ireproșabilă, renunț la comoditatea mea în favoarea lui, oricînd acest lucru se poate realiza în mod rezonabil, și-l consult pe un ton de om de afaceri în privința treburilor domestice, cedînd judecății lui chiar atunci cînd îmi dau seama că ele sînt inferioare alor mele.

Cît despre el, în primele două săptămîni a fost posac și deprimat — măcinat, bănuiesc, de gîndurile legate de plecarea scumpei lui Annabella — și deosebit de țîfnos cu mine: tot ce făceam era prost; eram împietrită, aspră și insensibilă; fața mea acră și palidă era de-a dreptul respingătore; glasul meu îi dădea fiori; nu știa cum o să poată sta toată iarna lîngă mine; aveam să-l omor milimetru cu milimetru. Din nou i-am propus despărțirea, dar a zis că nu se poate: nu-i plăcea gîndul de a deveni subiectul de discuție al bîrfelor din vecinătate. Nu voia să se spună că este o asemenea brută încît nevastă-sa n-a mai putut trăi cu el. Nu: trebuia să facă orice ca să mă poată suporta.

— Adică vrei să spui că eu trebuie să fac totul pentru a te putea suporta — i-am răspuns eu — pentru că atîta vreme cît îmi îndeplinesc funcțiile de intendent și de menajeră, atît de conștiincios și de bine, fără plată și fără mulțumiri, nu-ți dă mîna să te desparți de mine. Dar voi ceda altcuiva aceste îndatoriri cînd sclavia mea va deveni insuportabilă.

Eram convinsă că dacă-l mai poate ține ceva în frîu, atunci numai o asemenea amenințare o mai putea face.

Cred că era foarte dezamăgit că nu simt mai profund loviturile săgeţilor lui ofensatoare, pentru că ori de cîte ori spunea ceva menit să-mi rănească sentimentele, îmi iscodea faţa cu privirile şi apoi bodogănea împotriva „inimii mele de marmoră" sau împotriva „insensibilităţii mele brutale". Dacă aş fi plîns amarnic şi m-aş fi văicărit că i-am pierdut afecţiunea, poate că ar fi catadicsit să mă compătimească şi mi-ar fi acordat o vreme favorurile lui, doar pentru a-şi mai alina singurătatea şi a se consola de absenţa iubitei lui Annabella, pînă cînd avea s-o poată reintîlni sau să-i găsească o înlocuitoare mai potrivită. Slavă Domnului că nu sînt chiar atît de slabă din fire! Am fost odinioară înnebunită de o afecţiune prostească, abrutizantă, care mă făcea să mă agăţ de el în ciuda nemerniciei sale, dar acum a trecut aproape în întregime — zdrobită pe deplin şi ofilită. Şi el nu are cui să mulţumească pentru asta decît lui şi viciilor lui.

La început (bănuiesc, supunîndu-se poruncilor alesei inimii sale) s-a abţinut admirabil de la băutură. Dar în cele din urmă a cedat tentaţiei depăşind uneori cam mult măsura. Uneori cînd este influenţa stimulatoare a vinului, se înflăcărează şi încearcă să facă pe bruta. Atunci eu nu-mi dau deloc osteneala să-mi stăpînesc dispreţul şi dezgustul. Cînd se află sub influenţa deprimantă a urmărilor băuturii, îşi deplînge suferinţele şi greşelile, aruncînd asupra mea vina şi pentru unele şi pentru celelalte. Ştie că băutura îi dăunează sănătăţii şi-i face mai mult rău decît bine, dar zice că eu îl împing la beţie prin purtarea mea nefirească şi nefeminină; asta o să-l ducă, în cele din urmă, la ruină, dar toate sînt numai din „vina" mea. Şi atunci mă văd silită să mă apăr uneori prin amarnice incriminări reciproce. Dar ăsta este un gen de nedreptate pe care nu-l pot îndura cu răbdare. Oare nu m-am străduit din greu şi vreme îndelungată pentru a-l salva tocmai de la acest viciu? Nu m-aş chinui oare şi acum în acelaşi scop dacă ar sluji la ceva? Dar o pot face gudurîndu-mă pe lîngă el şi alintîndu-l cînd ştiu că mă dispreţuieşte? E oare vina mea că mi-am pierdut influenţa asupra lui sau că el a renunţat, din propria lui voinţă, la orice drept pe care-l avea la respectul şi sentimen-

tele mele? Să caut oare să ajung la o împăcare cu el cînd simt că-l detest și că el mă disprețuiește? Cînd el continuă să corespondeze cu lady Lowborough, după cum știu prea bine? Nu, niciodată, niciodată! Nici în ruptul capului! N-are decît să se omoare cu băutura, n-am nici o vină.

În momentul de față mă bucur de un răgaz temporar din partea lui: a plecat cu Hargrave la o mare partidă de vînătoare, undeva, intr-un ținut îndepărtat, și probabil nu se va întoarce decît mîine seară, cel mai devreme. Vai, și cînd mă gîndesc ce simțeam altădată cînd lipsea de acasă!

Domnul Hargrave mai stă și acum la conacul Grove. Domnul Hargrave ne vizitează destul de des și nu arareori Arthur se duce călare pînă la el acasă. Nu cred că vreunul dintre acești așa-ziși prieteni se omoară cu dragostea pentru celălalt. Dar asemenea relații îi ajută să-și treacă timpul mai ușor, și eu sînt foarte doritoare ca ele să continue, întrucît mă cruță de cîteva ceasuri de stînjeneală și neplăcere în tovărășia lui Arthur și îi oferă și lui o ocupație mai bună decît cufundarea prostească în plăcerile și poftele simțurilor. Singura obiecție pe care o am împotriva prezenței domnului Hargraave în ținut este faptul că teama de a-l întîlni la conacul Grove mă împiedică s-o văd pe sora lui atît de des cît aș dori; altfel, în ultima vreme el s-a purtat față de mine cu o corectitudine atît de desăvîrșită încît aproape că am și uitat de comportatarea lui anterioară. Bănuiesc că se străduiește „să-mi cîștige stima". Dacă va continua să se poarte în felul ăsta s-ar putea s-o și cîștige; dar apoi ce se va întîmpla? În clipa în care va încerca să ceară ceva mai mult, o va pierde din nou.

*

10 februarie. E un lucru foarte supărător și te amărăște cumplit cînd cineva îți aruncă în obraz tocmai sentimentele bune și intențiile frumoase. Începeam să mă mai înduplec față de nenorocitul meu tovarăș de viață — să-i compătimesc situația, lipsită de consolările resurselor intelectuale și ale unei conștiințe curate în fața lui Dumnezeu; începusem să mă gîndesc că ar fi de datoria mea

să-mi sacrific mîndria și să-mi reînnoiesc încă o dată eforturile de a-i face căminul plăcut și de a-l readuce pe calea virtuților. Și asta nu prin false mărturisiri de dragoste și nici prefăcîndu-mă că am remușcări, ci doar atenuînd răceala obișnuită a manierelor mele și transformîndu-mi politețea glacială în amabilitate, ori de cîte ori se ivea prilejul. Și nu numai că începeam să gîndesc astfel, dar mă și apucasem să-mi pun gîndurile în aplicare — dar care a fost rezultatul ? Reacția n-a stîrnit nici măcar o scînteie de bunătate, de căință, ci doar o iremediabilă proastă dispoziție și reavoință și o tiranie pretențioasă care sporea tot mai mult pe măsură ce se lăsa pradă năravurilor și deprinderilor lui ; de asemenea, o licărire ascunsă de triumf ori de cîte ori detecta în comportarea mea vreun semn de induplecare sau îmblînzire — ceea ce mă făcea de fiecare dată să îngheț la loc prefăcîndu-mă iarăși în marmoră. Iar azi-dimineață și-a desăvîrșit opera : cred că împietrirea a fost dusă atît de departe încît nimic nu m-ar mai putea face să-mi topească din nou inima.

Micuțul meu Arthur stătea în picioare între genunchii lui taică-su jucîndu-se încîntat cu rubinul strălucitor de la inelul acestuia. Simțind un îndemn brusc și imperios de a-mi salva fiul de influența lui molipsitoare, l-am luat în brațe și l-am scos din odaie. Supărat de această îndepărtare neașteptată, copilul a început să facă bot și să plîngă. Iată un nou junghi pentru inima mea și așa destul de chinuită. N-am vrut să-i dau drumul din brațe. Ducîndu-l cu mine în bibliotecă, am închis ușa, și îngenunchind pe podea alături de el, l-am îmbrățișat, l-am sărutat și am plîns pe umărul lui cu dragoste pătimașă. Fiind mai degrabă speriat decît potolit de această manifestare a mea, a început să se zbată pentru a-mi scăpa din brațe și a strigat tare după taică-su. L-am lăsat slobod, și niciodată n-am vărsat lacrimi mai fierbinți ca atunci. Auzindu-i strigătele, taică-su a venit în odaie. Imediat m-am îndepărtat ca nu cumva să-mi vadă emoția și s-o interpreteze greșit. M-a înjurat și a luat cu el copilul care între timp se liniștise.

E groaznic ca scumpul meu micuț să-l iubească pe el mai mult decît pe mine. Și e groaznic că, atunci cînd nu

trăiesc pentru altceva decît pentru bunăstarea și educația fiului meu, să-mi văd influența distrusă de un om a cărui afecțiune egoistă este mai dăunătoare decît ar putea să fie cea mai rece indiferență sau cea mai aspră tiranie. Dacă eu — pentru binele lui — refuz să-i fac voia în privința cine știe cărui fleac, el se adresează lui taică-su, iar acesta — în ciuda indolenței lui egoiste — întotdeauna își dă osteneala de a împlini dorințele copilului. Dacă îndrăznesc să-i țin în frîu dorințele băiatului sau să-l privesc cu asprime pentru cine știe ce neascultare copilărească, el știe că celălalt părinte îi va zîmbi și-i va ține partea în pofida mea. Astfel, nu numai că trebuie să mă lupt împotriva celor moștenite de copil de la taică-său, nu numai că trebuie să descopăr și să dezrădăcinez germenii tendințelor sale rele și să combat influența și exemplul său prost dar, mai mult decît atît, el îmi contracarează strădaniile intense, în avantajul copilului, distruge efectul pe care-l am asupra minții lui fragede și-mi răpește pînă și dragostea lui. Altă speranță nu am pe pămînt decît acest copil, și se pare că el simte o plăcere diabolică de a mă priva de ea.

CAPITOLUL XXXVII

20 DECEMBRIE. A MAI TRECUT încă un an ; sînt sătulă de viața asta. Și totuși, nu pot dori s-o părăsesc : orice necazuri se năpustesc asupra mea, nu pot dori să plec și să-mi las odorul singur în această lume întunecată și ticăloasă, fără un prieten care să-l călăuzească prin labirinturile ei întortocheate și istovitoare, să-l prevină împotriva miilor de capcane și să-l apere de primejdiile care-l învăluie din toate părțile. Știu bine că nu sînt potrivită a-i fi unicul tovarăș în viață : dar, pe de altă parte, nu există altcineva care să-mi ia locul. Am o fire prea gravă ca să pot face față, așa cum trebuie, distracțiilor lui și să particip la jocurile sale copilărești așa cum ar trebui să facă o guvernantă sau o

mamă, și adeseori izbucnirile lui de veselie zgomotoasă mă tulbură și mă îngrijorează : văd în ele spiritul și temperamentul tatălui său și tremur cînd mă gîndesc la consecințe. Prea adesea potolesc bucuriile nevinovate pe care ar trebui să le împărtășesc. Tatăl lui, dimpotrivă, n-are nici un fel de povară sau tristețe care să-i apese mintea, nu e răscolit de nici un fel de temeri sau scru- în privința bunăstării viitoare a fiului său. Și în special seara, cînd băiatul îl vede cel-mai des și un timp mai îndelungat, tatăl e întotdeauna deosebit de jovial și cu inima deschisă. E gata să rîdă și să glumească cu orice — în afară de mine — iar eu sînt deosebit de tăcută și de tristă. De aceea, bineînțeles, copilul e nebun după tăticul lui aparent vesel, amuzant și dispus să-i facă chefurile, și e oricînd bucuros să schimbe tovărășia mea cu a lui. Asta mă tulbură profund : nu atîta de dragul afecțiunii fiului meu (deși o prețuiesc extrem de mult și deși simt că am dreptul la ea și știu că am făcut foarte mult pentru a o cîștiga), cît pentru acea influență asupra lui pe care — în propriul lui folos — m-aș strădui s-o capăt și s-o păstrez și de care taică-său se bucură să mi-o răpească, doar din dușmănie și spirit de răzbunare, dintr-un egoism fără noimă. Nu se slujește de ea decît pentru a mă chinui pe mine și a-l distruge pe copil. Singura mea consolare este că petrece relativ puțin timp acasă, și în lunile cît stă la Londra sau în altă parte am șanse de a recupera terenul pierdut și de a răsturna, prin bunătate, răul pe care l-a produs prin purtarea lui intenționat ticăloasă. Dar pe de altă parte, e o suferință cumplită să-l vezi — la întoarcerea lui — străduindu-se din răsputeri să-mi submineze truda și să-l transforme pe micuțul meu nevinovat, afectuos și cuminte, într-un băiat egoist, neascultător și îndrăcit. În felul acesta pregătește terenul pentru acele vicii pe care le-a cultivat cu atîta succes în propria sa fire pervertită.

Din fericire toamna trecută n-au fost invitați la Grossdale nici unul din „prietenii“ lui Arthur ; în schimb, s-a deplasat el să-i viziteze pe unii dintre ei. Aș da nu știu ce să facă întotdeauna la fel, și tare aș dori ca pritenii lui

să fie destul de numeroşi şi de iubitori ca să-l păstreze lîngă ei în tot cursul anului. Domnul Hargrave — spre necazul meu — n-a plecat cu el; dar cred că am terminat cu acest gentlemen.

Timp de şapte sau opt luni s-a purtat atît de remarcabil şi a fost atît de diplomat încît am uitat aproape complet să mai fiu prudentă, de fapt chiar începusem să-l consider prieten şi să-l tratez ca atare, cu anumite restricţii (care de altfel nu mi se păreau absolut necesare); cînd, profitînd de amabilitatea mea naivă s-a gîndit că ar putea îndrăzni să depăşească limitele moderaţiei şi decenţei pe care şi le impusese atîta vreme. Asta s-a întîmplat într-o seară de la sfîrşitul lunii mai. Mă plimbam prin parc, iar el trecînd călare pe acolo şi dînd cu ochii de mine, şi-a luat inima în dinţi, s-a apropiat şi, descălecînd, şi-a lăsat armăsarul la poartă. Asta era prima dată cînd îndrăznea să intre în curte, de cînd rămăsesem singură — fără a fi însoţit de mama sau sora lui sau fără a avea măcar scuza că-mi aduce un mesaj din partea lor. Dar a izbutit să adopte o manieră atît de calmă şi de degajată, să manifeste o prietenie atît de respectuoasă şi de bine stăpînită încît, deşi m-am arătat puţin surprinsă, n-am fost nici alarmată, nici ofensată de libertatea neobişnuită pe care şi-a luat-o. S-a plimbat împreună cu mine pe sub frasini şi pe malul apei şi mi-a vorbit cu multă însufleţire, bun-gust şi inteligenţă despre tot felul de lucruri, înainte de a începe eu să mă gîndesc cum să scap de el. Apoi, după o pauză, în cursul căreia am rămas amîndoi cu privirile aţintite la apa liniştită şi albastră a lacului (eu învîrtind în minte diverse soluţii pentru a-l îndepărta în mod politicos, iar el — fără îndoială — meditînd asupra altor lucruri la fel de străine de priveliştile şi de sunetele încîntătoare pe care le percepeau simţurile lui) a început deodată, pe un ton deosebit, scăzut, potolit şi dulce, dar foarte clar, să-mi declare, în termenii cei mai puţini echivoci, dragostea lui statornică şi pasionată. Numai că eu i-am retezat vorbele şi l-am respins cu atîta fermitate şi hotărîre şi cu un asemenea amestec de indignare dispreţuitoare, de compătimire şi milă, încît s-a retras uluit, umilit şi descumpănit. Cîteva zile mai tîrziu am aflat că

a plecat la Londra. S-a întors însă după vreo două luni — și nu s-a ținut întotdeauna departe de mine, numai că s-a comportat într-un mod atît de deosebit încît agera lui soră n-a putut să nu observe schimbarea.

— Ce i-ai făcut lui Walter, doamnă Huntingdon ? m-a întrebat ea într-o dimineață cînd mă aflam în vizită la Grove și el tocmai părăsise odaia după ce schimbase cu mine cîteva cuvinte de politețe glacială. În ultima vreme, doamnă Huntingdon, văd că e extrem de ceremonios, așa că nu pot înțelege ce i s-a întîmplat, decît doar dacă nu cumva l-ai ofensat de moarte. Spune-mi despre ce e vorba ca să pot să slujesc de mediator și să vă împac.

— N-am făcut nimic anume pentru a-l ofensa, i-am răspuns eu. Dacă e ofensat, cel mai bine ar fi să spună singur care e pricina.

— Am să-l întreb — strigă micuța zăpăcită, țîșnind de la locul ei și scoțîndu-și capul pe fereastră. E chiar aici, în grădină. Walteeer !

— Nu, nu, Esther ! Dacă o faci, mă superi foarte tare. Și am să te părăsesc imediat și n-am să mai revin luni de zile, dacă nu chiar ani de-a rîndul.

— M-ai strigat, Ästher ? întrebă fratele ei de afară, apropiindu-se de fereastră.

— Da. Am vrut să te rog...

— La revedere, Esther, i-am zis eu luîndu-i mîna și strîngîndu-i-o cu asprime.

— Am vrut să te rog — a continuat ea — să-mi aduci un trandafir pentru doamna Huntingdon.

Walter se îndepărtă.

— Doamnă Huntingdon ! exclamă Esther după aceea întorcîndu-se către mine și ținîndu-mi strîns mîna — sînt pur și simplu uimită de dumneata : ești la fel de supărată, de distantă și de rece ca și el. Iar eu sînt hotărîtă ca pînă ce pleci să vă fac să fiți la fel de buni prieteni ca odinioară.

— Esther, cum poți să fii așa nepoliticoasă ! strigă doamna Hargrave care ședea în fotoliu împletind cu un aer grav. Vai de mine, dar n-ai să înveți niciodată să te porți ca o lady !

— Bine, mămico, dar chiar tu ai spus...

Însă domnişoara fu readusă la tăcere de maică-sa, care ridică un deget şi scutură sever din cap.

— Ce zici ce dificilă e ? îmi şopti ea.

Dar pînă să pot să adaug şi eu mustrările mele, domnul Hargrave reapăru la fereastră ţinînd în mînă un splendid trandafir bătut.

— Poftim, Esther, ţi-am adus trandafirul, zise el întinzîndu-i-l.

— Dă-i-l chiar tu, prostule ! strigă ea trăgîndu-se repede îndărăt dintre noi.

— Doamna Huntingdon preferă să-l primească din mîinile tale, replică el pe un ton foarte grav, dar coborînd vocea ca să nu-l audă maică-sa. Soră-sa luă trandafirul şi mi-l dădu.

— Doamnă Huntingdon, fratele meu vă oferă acest trandafir împreună cu respectele lui şi speră ca în curînd să ajungă să se înţeleagă mai bine cu dumneavoastră. E bine aşa, Walter ? adăugă obrăznicuţa apropiindu-se de el şi cuprinzîndu-i cu braţele capul aplecat peste pervazul ferestrei. Sau ar fi trebuit oare să-i spun că-ţi pare rău că ai fost aşa de ţîfnos ? Sau că speri că-ţi va ierta greşeala ?

— Prostuţă mică ce eşti ! Habar n-ai despre ce vorbeşti, răspunse el foarte serios.

— Chiar că aşa e : nu ştiu nimic !

— Haide, Esther, — se amestecă doamna Hargrave care, măcar că nici ea nu era deloc lămurită în privinţa înstrăinării produsă între noi, îşi dădea cel puţin seama că purtarea fiicei sale era cu toul necorspunzătoare — insist să părăseşti încăperea !

— Vai, vă rog, nu, doamnă Hargrave, pentru că am să plec eu, i-am zis, şi imediat mi-am luat rămas bun.

Cam la o săptămînă după aceea, domnul Hargrave şi-a adus sora în vizită la mine. La început şi-a păstrat obişnuitul său aer rece, distant, pe jumătate majestuos, pe jumătate melancolic şi în general jignit. Dar de data asta Esther n-a făcut nici un comentariu în această privinţă. Era evident că fusese dresată să se comporte mai frumos. A stat de vorbă cu mine, a rîs şi s-a zbenguit cu micuţul

Arthur, tovarăşul ei de joacă îndrăgit şi iubitor. Dar, oarecum spre neplăcerea mea, Arthur a tras-o afară din odaie pentru a alerga prin hol şi apoi în grădină. M-am ridicat ca să înteţesc focul. Domnul Hargrave m-a întrebat dacă mi-e frig şi a închis uşa — o amabilitate cu toul nelalocul ei pentru că intenţia mea fusese să mă duc în urma zgomotoşilor tovarăşi de joacă. Apoi şi-a permis să se apropie şi el de cămin şi m-a întrebat dacă ştiu cumva că domnul Huntingdon se află acum la conacul lordului Lowborough şi că probabil va mai rămîne o vreme acolo.

— Nu ştiam, dar n-are nici o importanţă, i-am răspuns cu nepăsare.

Şi dacă obrajii mei străluceau ca focul, asta se datora mai degrabă întrebării care mi se pusese decît informaţiei pe care o transmitea.

— Şi n-aveţi nimic împotrivă ? m-a întrebat el.

— Nimic, dacă lordului Lowborough îi face plăcere societatea lui.

— Va să zică nu mai aveţi nici un pic de dragoste pentru el ?

— Nu.

— Ştiam asta — ştiam că aveţi un spirit prea nobil şi o fire prea pură ca să mai puteţi păstra pentru o persoană atît de falsă şi de coruptă alte sentimente decît cele de indignare şi silă dispreţuitoare.

— Dar nu e prietenul dumitale ? l-am întrebat întorcîndu-mi privirile de la foc către faţa lui, poate cu o uşoară undă a acelor sentimente pe care le atribuia altuia.

— A fost — mi-a răspuns el cu aceeaşi gravitate calmă dinainte — dar, vă rog, să nu mă nedreptăţiţi presupunînd că aş fi în stare să continui să ofer prietenia şi stima mea unui om care a putut, într-un mod atît de infam şi de nelegiuit să părăsească şi să rănească o fiinţă extraordinar de... Mă rog, n-am să mai spun nimic în această privinţă. Dar, rogu-vă, nu vă gîndiţi niciodată la răzbunare ?

— Răzbunare ? Nu ! La ce-ar servi ? Pe el nu l-ar face mai bun şi nici pe mine mai fericită.

— Nu ştiu cum să vă vorbesc, doamnă Huntingdon, a reluat ea zîmbind. Nu sînteţi decît pe jumătate femeie — natura dumneavoastră trebuie să fie pe jumătate omenească şi pe jumătate angelică. O asemenea bunătate îmi impune respect, dar mă şi sperie ; nici nu ştiu cum s-o interpretez.

— Atunci, domnule, mă tem că trbeuie să fii mult mai rău decît eşti, dacă eu — o muritoare de rînd — îţi sînt, după propria dumitale mărturie, în atît de mare măsură superioară. Şi întrucît între noi există atît de puţină simpatie şi îneţlegere, cred că fiecare din noi ar face mai bine să-şi caute un tovarăş mai potrivit.

Şi ducîndu-mă imediat la fereastră am început să mă uit după băieţel şi după vesela lui prietenă.

— Nu, susţin cu convingere că eu sînt muritorul de rînd, mi-a replicat domnul Hargrave. Nu vreau să cred că aş fi mai rău decît semenii mei. Însă — iarăşi susţin cu tărie — dumneavoastră, doamnă, trebuie să credeţi că nu e nimeni ca dumneavoastră. Apoi schimbînd tonul m-a întrebat cu gravitate : — Dar sînteţi fericită ?

— La fel de fericită ca şi alţii.

— Chiar atît de fericită cît aţi dori să fiţi ?

— Nimeni nu are parte de aşa ceva pe lumea asta.

— Un lucru ştiu, însă — mi-a zis el cu un oftat profund şi trist : Sînteţi infinit mai fericită decît mine.

— Atunci îmi pare tare rău pentru dumneata, i-am răspuns fără voia mea.

— Serios ? Nu se poate, pentru că dacă ar fi aşa, atunci v-aţi bucura să-mi aduceţi o alinare.

— Şi chiar astfel aş proceda dacă aş putea s-o fac fără să-mi dăunez mie sau altcuiva.

— Şi dumneavoastră puteţi crede că aş avea cît de cît dorinţa să vă fac vreun rău ? Nu, dimpotrivă, tînjesc mai mult după fericirea dumneavoastră decît după a mea. Sînteţi tare nenorocită în momentul de faţă, doamnă Huntingdon, a continuat el scrutîndu-mi, cu îndrăzneală, chipul. Nu vă plîngeţi, deloc, dar eu văd — şi simt — şi ştiu că sînteţi nenorocită — şi că aşa veţi rămîne cîtă vreme menţineţi zidurile acelea de gheaţă în jurul inimii dumneavoastră încă atît de caldă. Şi eu sînt nenorocit.

Dacă ați avea măcar bunăvoința de a-mi zîmbi, m-ați face fericit. Aveți încredere în mine și veți fi și dumneavoastră fericită pentru că vă pot aduce fericirea — și o voi face chiar și împotriva voinței dumneavoastră ! a mormăit el printre dinți.

— Dar am să fiu, domnule Hargrave, iar dumneata ai o mamă, i-am zis eu retrăgîndu-mă de la fereastră pentru că mă urmărise pînă acolo.

— Dar nu e nevoie ca ei să știe, a început el.

Însă înainte ca vreunul dintre noi să mai poată spune ceva, au reintrat în odaie Esther și Arthur. Fata s-a uitat la chipul împurpurat și emoționat al fratelui ei, și apoi la chipul meu care bănuiesc că era și el destul de împurpurat și emoționat, deși din motive cu totul diferite. Probabil ea socotea că ne-am certat îngrozitor și era evident nedumerită și tulburată de această împrejurare. Dar fie din politețe, fie din teamă să nu-și supere fratele, n-a făcut nici o aluzie la asta. S-a așezat pe canapea și potrivindu-și zulufii aurii revărsați din belșug pe umeri, a început imediat să vorbească despre grădină și despre micuțul ei tovarăș de joacă și a continuat să sporovăiască după obiceiul ei pînă cînd frate-su i-a spus că s-a făcut ora de plecare.

Luîndu-și rămas bun, Walter mi-a zis :

— Dacă am vorbit cu prea multă căldură, vă rog să mă iertați, pentru că altfel n-am să mi-o scuz eu niciodată.

Esther a zîmbit și mi-a aruncat o privire. Eu n-am făcut decît să mă înclin, și pe fața ei s-a putut citi deziluzia. I s-a părut o răsplată prea slabă pentru concesia mărinimoasă făcută de Walter, și eu, ca prietenă, am dezamăgit-o. Biata copilă, ce puțin cunoaște lumea în care trăiește !

Domnul Hargrave n-a mai avut prilejul de a mă întîlni între patru ochi timp de cîteva săptămîni. Dar cînd m-a văzut, maniera lui arăta mai puțină mîndrie și multă melancolie induioșătoare. Vai, ce tare m-a necăjit ! În cele din urmă m-am văzut obligată să încetez aproape cu desăvîrșire vizitele mele la conacul Grove, chiar cu riscul de a o ofensa profund pe doamna Hargrave și de a o su-

păra foarte tare pe biata Esther care îmi prețuiește cu adevărat societatea, întrucît alta mai bună nu are, și care n-ar trebui, de fapt, să sufere pentru vina fratelui ei. Dar acest dușman neobosit nu era învins : părea să stea veșnic la pîndă. Adeseori îl vedeam călărind alene pe lîngă proprietatea mea și privind iscoditor în jurul lui. Sau dacă nu-l vedeam eu, îl vedea Rachel. Femeia aceea cu ochii ageri a ghicit repede cum stau lucrurile între noi și pîndind mișcările lui Walter, din punctul ei înalt de observație aflat în camera copilului, îmi strecura o vorbă dacă mă vedea pregătindu-mă de plimbare cînd avea vreun motiv să creadă că el se află prin preajmă sau să i se pară că mă va întîlni sau ajunge din urmă pe drumul pe care voiam să-l parcurg. Atunci îmi amînam plimbarea sau mă limitam în ziua respectivă la parc și la grădină ori, dacă drumul propus era important — cum ar fi fost o vizită la cineva bolnav sau necăjit — o luam pe Rachel cu mine și atunci nu mai eram deranjată de insistențele lui.

Dar, într-o zi blîndă și însorită de la începutul lui noiembrie tocmai mă aventurasem de una singură ca să vizitez școala din sat și pe vreo cîțiva dintre țăranii sărmani ; la întoarcere, am început să mă alarmez auzind tropotul unor copite apropiindu-se din urmă într-un trap rapid. Nu era prin preajmă nici un pîrleaz sau vreun gol între garduri prin care să fi putut fugi pe cîmp, așa că am mers liniștită, mai departe, spunîndu-mi în sinea mea : „La urma urmei s-ar putea să nu fie el. Și chiar de e și mă supără cu ceva, sînt hotărîtă să fie pentru ultima oară, dacă există vreo putere a cuvintelor și privirilor împotriva neobrăzării și a unui sentimentalism atît de dulceag și de inepuizabil ca al lui".

Calul m-a ajuns curînd din urmă și călărețul a strîns frîul ca să rămînă în dreptul meu. Era domnul Hargrave. M-a salutat cu un zîmbet destinat să fie blînd și melancolic, dar satisfacția lui triumfătoare că, în sfîrșit, m-a prins, strălucea atît de puternic dinlăuntrul lui, încît spectacolul n-a fost deloc izbutit. După ce i-am răspuns foarte scurt la salut și după ce m-am interesat de doamnele de la conacul Grove, am întors capul și am mers mai

departe. Numai că el m-a urmat și și-a ținut calul pe lîngă mine. Era evident că avea intenția să mă însoțească tot drumul.

„Mă rog! La urma urmei nu-mi pasă cine știe ce. Dacă ai chef să-ți mai dau o dată peste nas, n-ai decît — mi-am zis în sinea mea. Ei, haide domnule, să vedem ce mai urmează?"

Această întrebare, deși nerostită, nu a rămas multă vreme fără răspuns. După cîteva observații făcute în treacăt în privința unor subiecte indiferente, a început pe un ton solemn următorul apel la sentimentele mele umane:

— Doamnă Huntingdon, în aprilie se vor împlini patru ani de cînd v-am văzut prima dată — probabil că dumneavoastră ați și uitat împrejurarea respectivă, dar eu nu pot să n-o țin minte. V-am admirat atunci din adîncul inimii, dar n-am îndrăznit să vă iubesc. În toamna următoare am cunoscut, în atît de mare măsură, perfecțiunile dumneavoastră încît mi-a fost imposibil să nu mă îndrăgostesc, deși n-am îndrăznit să mă manifest pe față. De mai bine de trei ani trec printr-un adevărat martiriu. De pe urma chinului, a emoțiilor înăbușite, a dorințelor arzătoare, dar zadarnice, a durerii tăcute, a speranțelor zdrobite și a afecțiunii călcate în picioare am suferit mai mult decît vă pot spune sau decît vă puteți închipui — și dumneavoastră ați fost cauza lor — și încă nu întrutotul nevinovată. Îmi irosesc tinerețea; perspectivele mele se întunecă; viața mea e un pustiu fără speranță; nu cunosc odihna nici ziua nici noaptea; am ajuns să fiu o povară pentru mine și pentru alții și dumneavoastră m-ați putea salva printr-un simplu cuvînt — printr-o singură privire, dar nu vreți s-o faceți — așa e?

— În primul rînd că nu te cred, i-am răspuns. În al doilea rînd, dacă vrei să fii atît de necugetat, eu nu te pot împiedica.

— Dacă pretindeți — mi-a răspuns el cu seriozitate — că socotiți nechibzuință cele mai bune, mai puternice și mai divine impulsuri ale naturii noastre — nu vă pot crede. Știu că nu sînteți o ființă chiar atît de împietrită și de glacială cum vreți să vă arătați — odinioară ați avut o inimă și i-ați oferit-o soțului dumneavoastră. Cînd ați

constatat că e întrutotul nevrednic de ea, ați luat-o înapoi. Nu cumva vreți să susțineți că l-ați iubit pe destrăbălatul acela pus pe desfătări și cu mintea lipsită de noblețe, că l-ați iubit atît de profund și cu atîta devotament încît nu mai puteți iubi niciodată pe altcineva ? Știu că există în firea dumneavoastră sentimente care nu au fost încă niciodată scoase la lumină. Și mai știu că în starea dumneavoastră actuală — neglijată, singură și părăsită — sînteți, și e normal să fiți, nenorocită. Dar stă în puterea dumneavoastră să înălțați două ființe omenești, din mlaștina suferinței, pe culmile indescriptibilei beatitudini pe care n-o poate da decît dragostea generoasă, nobilă și altruistă (pentru că dacă ați vrea m-ați putea iubi). N-aveți decît să-mi spuneți că mă disprețuiți și mă detestați, dar — întrucît mi-ați dat exemplul dumneavoastră cînd e vorba de a spune lucrurile pe șleau — vă voi răspunde că nu vă cred ! Numai că nu vreți s-o faceți ! Preferați ca și dumneavoastră și eu să fim nefericiți.

— Mă iubești cu adevărat ? l-am întrebat pe un ton foarte serios, oprindu-mă locului și privindu-l calm drept în față.

— Mai încape vorbă ? a strigat el.

— Mă iubești sincer ? l-am întrebat din nou.

S-a luminat la față : a crezut că se află doar la un pas de victorie. A început o expunere pătimașă privitoare la seriozitatea și căldura afecțiunii lui, numai că eu i-am retezat-o cu o altă întrebare :

— Dar nu cumva e o dragoste egoistă ? Afecțiunea dumitale e suficient de dezinteresată ca să fii în stare să-ți jertfești propriile plăceri pentru ale mele ?

— Mi-aș da și viața ca să vă fiu de folos.

— N-am nevoie de viața dumitale — dar ai suficientă înțelegere și compătimire adevărată pentru necazurile mele încît să te pot convinge să faci un efort pentru a mi le alina chiar cu riscul unei mici neplăceri pentru dumneata ?

— Puneți-mă la încercare și veți vedea !

— Dacă așa stau lucrurile — atunci să nu mai abordezi niciodată acest subiect. Căci abordîndu-l, vei spori

cumplit povara acestor suferințe pe care cu atîta bunătate le-ai deplîns.

Și-a mușcat buza și o vreme a rămas tăcut, cu privirile în pămînt.

— Atunci trebuie să vă părăsesc, a zis el în cele din urmă, privindu-mă insistent. Trebuie să vă părăsesc. Nu mai pot să trăiesc aici și să păstreze mereu tăcere în privința subiectului care-mi absoarbe toate gîndurile și dorințele.

— Pe vremuri, după cîte știu, veneai foarte rar acasă. N-o să-ți facă deloc rău să mai lipsești o vreme — dacă e cu adevărat necesar.

— Dacă e cu adevărat posibil, a mormăit el. Și chiar puteți să fiți atît de rece trimițîndu-mă de aici? Doriți cu adevărat acest lucru?

— Fără doar și poate. Dacă nu mă poți vedea fără să mă chinui așa cum ai făcut-o în ultima vreme, atunci aș prefera să-ți spun adio și să nu te mai văd niciodată.

Nu mi-a răspuns dar, aplecîndu-se puțin în șa, mi-a întins mîna. Am ridicat ochii către chipul lui și am citit pe el atîta suferință autentică încît indiferent dacă era vorba de o dezamăgire amarnică, de mîndrie rănită, de dragoste mîhnită sau, poate în mai mare măsură, de o mînie înflăcărată — n-am putut să nu-i strîng mîna cu sinceritatea cu care mi-aș fi luat rămas bun de la un prieten. El mi-a strîns-o tare de tot și imediat a dat pinteni calului și s-a îndepărtat în galop. Curînd după aceea am aflat că a plecat la Paris, unde se află și acum; și cu cît va sta mai mult acolo cu atît va fi mai bine pentru mine.

CAPITOLUL XXXVIII

25 DECEMBRIE 1826. A CINCEA ANIVERSARE a nunții mele și, sper ultima pe care o mai petrec sub acest acoperămînt. Hotărîrea mea e luată, planul meu e alcătuit și parțial l-am și pus în aplicare. Conștiința nu

mă mustră, dar pe măsură ce intențiile mele se maturizează, vreau să mai înșel timpul în aceste seri lungi de iarnă expunîndu-mi pledoaria pentru proria mea satisfacție — o ocupație destul de sumbră, dar avînd aerul că ar fi utilă. Și întrucît e îndeplinită e o îndatorire, îmi va veni mai bine la socoteală decît una plăcută.

În septembrie, liniștitul conac Grassdale a fost din nou înviorat și înveselit de un grup de doamne și domni (ca să zicem așa), de fapt aceiași indivizi ce fuseseră invitați și cu doi ani înainte, la care se mai adăugau încă vreo doi-trei musafiri, printre care doamna Hargrave și fiica ei mai mică. Domnii, și cu lady Lowborough, au fost invitați pentru plăcerea stăpînului casei, celelalte doamne, bănuiesc, pentru a salva aparențele și pentru a mă ține pe mine în frîu, făcîndu-mă să mă port cu reținere și politețe. Dar doamnele n-au rămas decît trei săptămîni, iar bărbații — cu două excepții — peste două luni, căci gazda lor ospitalieră nu voia deloc să se despartă de ei și să rămînă singur cu intelectul lui strălucit, cu conștiința lui nepătată și cu soția lui iubită și iubitoare.

În ziua sosirii ladyei Lowborough am urmat-o pînă în camera ei și i-am spus de la obraz că dacă voi avea motiv să bănuiesc că mai continuă legătura ei vinovată cu domnul Huntingdon, voi socoti că este de datoria mea să-i informez soțul despre această împrejurare — sau cel puțin să-i stîrnesc bănuielile — indiferent cît de penibil ar fi acest lucru și oricît de îngrozitoare ar fi consecințele. La început a tresărit surprinsă de această declarație atît de neașteptată și rostită pe un ton atît de hotărît, deși calm. Dar revenindu-și într-o clipă mi-a răspuns cu răceală că dacă voi vedea vreun lucru cît de cît condamnabil sau suspect, în comportarea ei, îmi dă mînă liberă să-i spun totul lordului. Dorind să mă arăt mulțumită de această asigurare, am părăsit-o. Într-adevăr, de atunci n-am văzut nimic condamnabil sau suspect în purtarea ei față de stăpînul casei. Pe de altă parte, trebuia să am grijă de ceilalți oaspeți așa că nu i-am supravegheat îndeaproape — deoarece, ca să mărturisesc adevărul, mă temeam, să nu văd ceva deosebit între ei.

Dar temerilor mele li s-a pus capăt într-un mod la care nu mă așteptam. Într-o seară, cam la vreo două săptămîni după sosirea musafirilor, mă retrăseesem în bibliotecă. Mă cuibărisem în nișa de la fereastră și priveam spre apus unde colinele, din ce în ce mai întunecate, se conturau în lumina gălbuie a înserării, care se amesteca și se estompa către partea de sus a cerului — mai senină, de un albastru palid. Deodată am auzit pe cineva apropiindu-se cu pași grăbiți ; era lordul Lowborough — încăperea aceasta fiind refugiul său favorit. A trîntit ușa cu o violență neobișnuită și și-a aruncat pălăria de pe cap fără să-i pese unde va cădea. Oare ce i s-o fi întîmplat ? Era palid ca o fantomă ; privea țintă în podea ; strîngea din dinți, iar pe fruntea lui strălucea roua chinurilor cumplite. Era limpede că în sfîrșit ajunsese să-și cunoască nenorocirea !

Nedîndu-și seama că mă aflu acolo a început să se plimbe în sus și în jos prin cameră într-o stare de agitație cumplită. frîngîndu-și mîinile și suspinînd. M-am mișcat puțin ca să-i atrag atenția că nu e singur. Dar el era prea preocupat ca să mă bage în seamă. Poate că în momentul în care se afla cu spatele la mine aș fi putut să traversez încăperea și să mă strecor neobesrvată afară. M-am ridicat pentru a încerca acest lucru, dar tocmai atunci m-a observat. A tresărit și o clipă a încremenit. Apoi și-a șters fruntea scăldată în sudoare și a înaintat către mine cu un fel de stăpînire nefireaască. Cu glas profund, aproape cavernos mi-a spus :

— Doamnă Huntingdon, mîine va trebui să vă părăsesc.

— Mîine ? am repetat. Nu te întreb pricina...

— Atunci înseamnă că o cunoașteți — și totuși puteți fi atît de calmă ! a reluat el holbîndu-se la mine cu adîncă mirare dar, după cît mi s-a părut, nu și fără un fel de resentiment crîncen.

— Sînt de attîa vreme la curent cu... (m-am oprit la timp și apoi am continuat) cu firea și comportarea soțului meu, încît nimic nu mă mai șochează.

— De cîtă vreme sînteţi la curent cu acest lucru ? m-a întrebat el lăsîndu-şi pumnul să cadă pe masa de alături şi privindu-mă intens drept în ochi.

M-am simţit ca un criminal.

— Nu de prea multă vreme, i-am răspuns.

— Va să zică aţi ştiut ! a strigat el cu aprigă vehemenţă — şi totuşi mie nu mi-aţi spus ! I-aţi ajutat să mă înşele !

— Milord, nu i-am ajutat să te înşele.

— Atunci de ce nu mi-aţi spus ?

— Pentru că ştiam c-o să-ţi pricinuiască o mare durere. Speram că ea se va întoarce la îndatoririle ei şi atunci nu mai era nevoie să-ţi torturez inima cu asemenea...

— Vai, Doamne ! De cîtă vreme se petrec aceste lucruri ? De cînd durează, doamnă Huntingdon ?... Vă rog să-mi spuneţi... Trebuie neapărat să ştiu ! exclamă el cu o nerăbdare intensă şi înspăimîntătoare.

— De vreo doi ani, cred.

— Dumnezeule mare ! Şi în tot timpul ăsta m-a păcălit !

Îmi întoarse spatele înăbuşindu-şi un geamăt chinuit şi începu să măsoare iarăşi camera, în lung şi-n lat. Mă durea cumplit inima pentru el şi voiam să încerc să-l consolez, dar nu ştiam deloc cum s-o fac.

— E o femeie ticăloasă, i-am spus. Te-a păcălit şi te-a înşelat într-un mod josnic. Nu merită regretele dumitale, după cum n-a meritat nici afecţiunea dumitale. Nu-i mai îngădui să-ţi mai facă rău. Ţine-te departe de ea, fă abstracţie de ea şi rămîi singur.

— Şi dumneavoastră, doamnă — mi-a spus el sever, oprindu-se locului şi înfruntîndu-mă cu priviri aspre — şi dumneavoastră-mi-aţi făcut rău tăinuindu-mi josnic acest lucru.

Sentimentele mele s-au schimbat brusc. Ceva s-a revoltat în sinea mea şi m-a îndemnat să resping această reacţie faţă de înţelegerea şi compătimirea mea pornite din inimă, şi să mă apăr printr-o severitate corespunzătoare. Din fericire însă nu am cedat acestui îndemn. I-am văzut tortura sufletească în momentul în care, pocnin-

du-se peste frunte, s-a întors brusc spre fereastră și ridicînd ochii către cerul palid a murmurat pătimaș :

— O, Doamne, ce bine ar fi să pot muri ?

Am simțit că ar fi într-adevăr un lucru josnic dacă aș mai turna măcar o picătură de amărăciune în acest pahar care era gata să se reverse. Și totuși mă tem că a fost mai mult răceală decît blîndețe în tonul liniștit al răspunsului meu !

— Aș putea să aduc multe scuze în favoarea mea, scuze pe care unii le-ar accepta drept justificate, dar nu voi încerca să le enumăr...

— Le cunosc, s-a pripit el să spună. Veți zice că nu era treaba dumneavoastră... Că ar fi trebuit să-mi port singur de grijă... că propria mea orbire m-a aruncat în acest abis infernal, așa că nu am nici un drept să țin de rău pe altcineva pentru că m-a crezut capabil de mai multă înțelepciune de cîtă aveam de fapt...

— Recunosc că am greșit, am continuat eu fără să țin seamă de această violentă întrerupere. Dar indiferent dacă pricina greșelii mele a constituit-o lipsa de curaj sau o amabilitate prost înțeleasă, socot că dumneata mă învinovățești cu prea multă severitate. Acum două săptămîni, chiar în momentul în care a sosit, i-am spus doamnei Lowborough că, negreșit, voi socoti de datoria mea să te informez, dacă va mai continua să te înșele. Mi-a dat mînă liberă s-o fac dacă voi vedea ceva condamnabil sau suspect în purtarea ei — dar n-am văzut nimic. Drept care am fost convinsă că și-a schimbat atitudinea.

Lordul Lowborough continua să se uite pe fereastră în timp ce-i vorbeam și nu mi-a răspuns, dar — simțind ca un junghi amintirile pe care le-au stîrnit cuvintele mele — a bătut din picior, a scîșnit din dinți și a încruntat din sprîncene ca cineva care suferă o intensă durere fizică.

— A fost o greșeală, a fost o greșeală ! mormăi el într-un tîrziu. Nu există nici o scuză pentru asta — nici un fel de compensație — fiindcă nimic nu poate răscumpăra anii aceia de credulitate blestemată — nimic nu le poate șterge amintirea ! Nimic, nimic ! repetă el într-o

șoaptă a cărei amărăciune disperată făcea imposibil orice resentiment împotriva lui.

— Cînd am judecat singură toate lucrurile, am găsit că am fost într-adevăr vinovată. Dar acum nu pot decît să regret că n-am văzut lucrurile în această lumină și mai înainte și că — după cum spui dumneata — nimic nu mai poate readuce trecutul.

Ceva din glasul meu sau din însuflețirea acestui răspuns păru să-i schimbe atitudinea. Întorcîndu-se spre mine și cercetîndu-mi, cu atenție, chipul în lumina slabă din bibliotecă îmi zise pe un ton mai blînd decît pînă atunci :

— Bănuiesc că și dumneavoastră ați suferit.

— Am suferit mult, la început.

— Cînd s-a întîmplat asta ?

— Acum doi ani. Și peste încă doi ani și dumneata vei fi la fel de calm cum sînt și eu acum — și mult, mult mai fericit, sper, întrucît dumneata ești bărbat și ești liber să faci ce-ți place.

O clipă fața lui fu străbătută de o umbră de zîmbet, deși era un zîmbet tare amar.

— N-ați fost prea fericită în ultima vreme ? mă întrebă el cu un fel de efort de a-și recăpăta stăpînirea de sine și cu hotărîrea de a renunța să-și mai discute propria nenorocire.

— Fericită ? i-am îngînat eu vorbele, aproape iritată de o asemenea întrebare. Cum aș fi putut să fiu fericită, cu un asemenea soț ?

— Am observat o schimbare în înfățișarea dumneavoastră, față de primii ani ai căsătoriei — a continuat el. I-am mărturisit această constatare și lui... ticălosul aceluia (a mormăit el printre dinți), dar mi-a zis că propria dumneavoastră fire e cea care vă submineazâ frumusețea ; că vă îmbătrînește și vă urîțește înainte de vreme și că acum căminul lui a ajuns să fie la fel de trist și de antipatic ca o chilie de mînăstire. Zîmbiți, doamnă Huntingdon ? Nimic nu vă mișcă ? Ce n-aș da să am și eu o fire la fel de calmă ca a dumneavoastră !

— Firea mea n-a fost calmă inițial. Am învățat să par astfel datorită unor lecții aspre și datorită unor eforturi repetate.

În acest moment intră ca o furtună în bibliotecă domnul Hattersley.

— Hei, Lowborough! începu el — dar se întrerupse. A! Vă rog să mă iertați, exclamă el dînd cu ochii de mine, nu știam că e și doamna aici. Nu te pierde cu firea, băiete, continuă el dîndu-i lordului Lowborough un pumn în spate care-l făcu pe acesta să se tragă înapoi cu un aer de dezgust și supărare, greu de descris. Ia vino, că vreau să-ți vorbesc...

— N-ai decît să-mi vorbești aici.

— Dar nu sînt sigur că ceea ce vreau să-ți spun, ceea ce trebuie să-ți spun, va fi foarte agreabil și pentru doamna.

— Atunci nu va fi agreabil nici pentru mine, îi zise lordul dînd să plece din odaie.

— Ba da, strigă Hattersley urmărindu-l pînă în hol. Dacă în pieptul tău mai bate o inimă de bărbat — continuă el coborîndu-și puțin glasul, dar nu suficient pentru a mă împiedica să aud fiecare cuvînt pe care-l rostea, deși între noi se afla ușa pe jumătate închisă — socot că trebuia să te răzbuni. Stai, oprește-te! Lasă-mă să-ți explic... Am venit să-ți ofer serviciile mele, pentru că deși Huntingdon e prietenul meu, e un păcătos fără pereche, și în această împrejurare eu sînt de partea ta. Știu ce-ți trebuie ca să pui lucrurile la punct: schimbă un glonte cu el, apoi ai să te simți liniștit. Haide, dă-mi mîna și nu mai vedea lucrurile chiar așa în negru. Stabilește locul și data și restul aranjez eu.

Glasul, mai scăzut și mai ponderat al lordului Lowborough, răspunse:

— Acesta este tocmai remediul pe care și inima mea — sau diavolul din ea — mi l-a sugerat: să-l întîlnesc pe teren și să nu plec fără vărsare de sînge.

— Exact! Ei, atunci...

— Nu! strigă lordul cu glas hotărît și apăsat. Deși îl urăsc din inimă și m-aș bucura de orice nenorocire

ce i s-ar întîmpla — am să-l las în plata Domnului. Și cu toate că-mi urăsc propria viață și pe asta am s-o las tot pe seama Celui ce mi-a dat-o.

— Bine, dar vezi că în cazul ăsta... începu Hattersley să pledze.

— Refuz să te ascult! exclamă tovarășul lui. Nu mai vreau să ascult nici un cuvînt!

— Atunci înseamnă că ești un prost, fără șira spinării, și mă spăl pe mîini de tine, mormăi cel ce-l ispitea, răsucindu-se pe călcîie și îndepărtîndu-se.

— Bravo, bravo, lord Lowborough! i-am strigat eu repezindu-mă afară din bibliotecă și strîngîndu-i mîna care frigea, tocmai cînd el dădea să urce scările. Încep să cred că lumea asta nu te merită!

Neînțelegînd această izbucnire bruscă, se întoarse către mine cu o privire sumbră și uluită, aproape năucă; dar curînd fața lui se lumină de o expresie mai blîndă și, înainte de a-mi putea retrage mîna, el mi-o strînse cu multă căldură și în ochi îi scînteiară sentimente sincere în timp ce murmură:

— Domnul să ne aibă în pază pe amîndoi!

— Amin! i-am răspuns eu.

Și astfel ne-am despărțit.

M-am întors în salon unde fără îndoială prezența mea era așteptată de mai toată lumea și poate chiar dorită de vreo două persoane. În anticameră se afla domnul Hattersley care ironiza lașitatea lordului Lowborough în fața unui auditoriu select, alcătuit din domnul Huntingdon, care stătea rezemat alene de masă și jubila încintat — și din domnul Grimsby care se învîrtea pe acolo frecîndu-și mîinile, bucuros și chicotind cu o satisfacție drăcească.

În salon am găsit-o pe lady Lowborough, în mod evident pradă unei stări de spirit deloc de invidiat, și luptîndu-se din greu să-și ascundă tulburarea afectînd o veslie exagerată și o vioiciune neobișnuită, cu totul neindicată în împrejurările respective, cu atît mai mult cu cît le dăduse celorlalți să înțeleagă că soțul ei a primit de acasă vești neplăcute din care pricină trebuia să plece imediat.

— Sînt necăjită și supărată — continuă ea — pentru că socot că e de datoria mea să-l însoțesc pe lord și bineînțeles că-mi pare foarte rău să mă despart atît de brusc și atît de repede de toate prietenele mele drăgălașe.

— Și totuși, Annabella — zise Esther care ședea lîngă ea — în viața mea nu te-am văzut mai bine dispusă.

— Tocmai, draga mea. Vreau să profit cît mai mult de societatea voastră fiindcă se pare că e ultima seară cînd mă voi mai putea bucura de ea pînă Dumnezeu știe cînd. Și doresc ca, la plecare, să vă las tuturor o impresie bună. Se uită de jur împrejur și constatînd că mătușa ei o fixează cu privirea scrutîndu-i atent chipul, se ridică brusc și continuă :

— Așa că am să vă cînt ceva, nu mătușico ? Ce zici, doamnă Huntingdon ? Ce spuneți, doamnelor și domnilor ? Ei bine, am să fac tot posibilul ca să vă distrez.

Ea și cu lordul Lowborough ocupau camerele de lîngă dormitorul meu. Nu știu cum și-a petrecut ea noaptea, dar eu am rămas trează mai tot timpul și am auzit pașii lui greoi măsurînd camera de toaletă, vecină cu dormitorul meu. O dată l-am auzit oprindu-se și aruncînd pe fereastră ceva cu o exclamație vehementă. Iar dimineața, după plecarea lor, pe pajiștea de sub fereastră s-a găsit un briceag cu lama ascuțită. De asemenea, în cămin s-a găsit un brici rupt în două și înfipt în cenușa de pe grătar, stricat în parte de fierbințeala ultimilor tăciuni. Iată cît de puternică fusese ispita de a-și pune capăt vieții lui nenorocite și iată cît de fermă fusese hotărîrea lui de a se împotrivi acestei ispite.

În timp ce stăteam și-i ascultam pașii îi plîngeam de milă. Pînă atunci mă gîndisem prea mult la mine și prea puțin la el : acum îmi uitasem de propriile mele necazuri și mă gîndeam numai la ale lui — la afecțiunea lui fierbinte irosită într-un mod atît de mizerabil, la credința devotată și atît de sălbatic înșelată, la... Nu, nu

voi încerca să enumăr toate nenorocirile lui — dar îi uram pe nevasta lui și pe soțul meu mai intens ca oricînd și nu atîta de dragul meu cît pentru lord.

Au plecat dis-de-dimineață, înainte de a fi coborît altcineva în afară de mine, și tocmai cînd ieșeam din cameră lordul Lowborough se ducea să-și ocupe locul în trăsură, în care doamna lui se și instalase; iar Arthur (sau mai degrabă domnul Huntingdon), a avut insolența să iasă în halat ca să-și ia rămas bun de la „prietenul" lui.

— Cum, Lowborough, pleci? Ei bine, îți spun la revedere!

Și zîmbind, îi întinse mîna.

Celălalt l-ar fi doborît de bună seamă la pămînt dacă domnul Huntingdon nu s-ar fi retras instinctiv din fața pumnului său osos care tremura de furie și era atît de strîns încît încheieturile i se vedeau albe și strălucitoare prin piele. Privindu-l cu o expresie lividă din pricina furiei și a urii, lordul Lowborough mormăi, printre dinții strînși, un blestem, pe care cu siguranță nu l-ar fi rostit dacă ar fi fost destul de calm ca să-și aleagă cuvintele, apoi se îndepărtă.

— Iată o manieră cu totul necreștinească — zise ticălosul. Dar eu n-aș renunța niciodată la un vechi prieten de dragul unei neveste. Dacă vrei, poți s-o iei pe a mea, ăsta mi se pare un gest elegant — ce altceva mai frumos aș putea face ca să te despăgubesc?

Dar Lowborough ajunsese la ultima treaptă și acum traversa holul. Domnul Huntingdon, aplecîndu-se peste balustradă îi strigă:

— Omagiile mele iubitoare Annabellei! Vă doresc la amîndoi drum bun!

Apoi se retrase rîzînd în camera lui.

Ulterior declară că-i pare bine de plecarea ei.

— Era al dracului de voluntară și de pretențioasă. Acum am să fiu iarăși eu însumi și am să mă simt mai în largul meu.

CAPITOLUL XXXIX

ÎN ACEASTĂ EPOCĂ DE GRELE ÎNCERCĂRI, principala mea sursă de nelinişte o constituia fiul meu căruia tatăl lui şi prietenii acestuia se delectau să-i încurajeze toate viciile pe care le poate manifesta un copilaş şi să-l iniţieze în tainele tuturor năravurilor ticăloase pe care le putea dobîndi. Într-un cuvînt, una din distracţiile lor frecvente era „să facă din el un bărbat". Şi cred că nu e nevoie să spun prea multe pentru a-mi justifica spaima în privinţa lui şi hotărîrea de a-l izbăvi, cu orice risc, din miinile unor asemenea dascăli. La început am încercat să-l ţin în permanenţă lîngă mine sau în camera lui şi i-am dat lui Rachel instrucţiuni speciale să nu-l lase niciodată să coboare la desert atîta vreme cît rămîneau în sufragerie aceşti „gentlemeni" ; dar, degeaba ; aceste ordine ale mele erau imediat contramandate şi anulate de tatăl lui. Nu voia — zicea el — să-l lase pe micuţ să se plictisească de moarte cu o doică bătrînă şi cu o mamă de o prostie încăpăţînată. Aşadar, micuţul cobora în fiecare seară, în ciuda supărării mamei lui, şi învăţa să bea vin ca şi tăticu lui, să înjure ca domnul Hattersley şi să-şi impună voinţa ca un bărbat trimiţîndu-şi mama la dracu cînd ea încerca să-l împiedice. Văzîndu-l pe acest băieţel drăgălaş cum face asemenea lucruri, cu naivitatea lui ştrengărească, şi auzindu-l cum rosteşte asemenea vorbe cu glasul acela firav de copil, ei se distrau grozav, socotind că e vorba de un lucru tare amuzant, pe cînd pentru mine era o durere şi un chin de nedescris. Şi după ce făcea pe toată lumea de la masă să moară de rîs, îi cuprindea pe toţi cu privirea, încîntat, şi adăuga rîsul lui strident hohotelor lor. Dar dacă ochii lui albaştri şi strălucitori se opreau asupra mea, lumina lor pierea o clipă şi atunci îmi zicea cu oarecare îngrijorare :

— Mămico, tu de ce nu rîzi ? Tăticule, fă-o tu să rîdă, că ea niciodată nu vrea.

Aşadar, eram silită să rămîn printre aceste brute pîndind primul prilej de a-mi smulge copilaşul din mijlocul

lor, în loc să-i părăsesc imediat după ce se stringea masa, așa cum aș fi făcut întotdeauna în alte împrejurări. El nu se dădea dus niciodată și adeseori trebuia să-l iau de acolo cu de-a sila, motiv pentu care mă socotea foarte crudă și nedreaptă; uneori taică-su insista să-l las pe Arthur cu ei. Atunci îl părăseam pe băiețel printre amabilii lui prieteni și mă retrăgeam ca să mă las pradă amărăciunii și disperării sau pentru a-mi stoarce creierii să găsesc un remediu pentru acest rău.

Aici însă trebuie să-i recunosc din nou domnului Hargrave un merit, mărturisind că pe el nu l-am văzut niciodată făcînd haz de comportarea copilului și nici nu l-am auzit rostind vreo vorbă prin care să-i încurajeze obrăzniciile. Odată, cînd Arthur se purtase deosebit de rău și domnul Huntindgon și cu oaspeții lui se arătaseră deosebit de mojici și de argesivi față de mine, domnul Hargrave s-a sculat deodată de la locul lui, cu o înfățișare severă și hotăr**ă, l-a ridicat pe copilaș de pe genunchii lui taică-su unde ședea pe jumătate amețit de băutură, cu capul aplecat șmecherește într-o parte, rîzînd de mine și aruncîndu-mi vorbe al căror înțeles nici nu-l prea știa. Domnul Hargrave l-a scos din odaie și ducîndu-l în hol mi-a ținut ușa deschisă, mi-a făcut o plecăciune cînd m-am retras și a închis ușa în urma mea. În momentul în care mă îndepărtam, conducîndu-mi fiul aiurit și dezorientat, l-am auzit pe domnul Hargrave certîndu-se cu stăpînul casei, care era beat mort.

...Lucrurile nu mai pot continua astfel. Copilul meu nu trebuie lăsat pradă corupției. Ar fi mult mai bine să trăiască în sărăcie și izolare, cu o mamă fugară, decît în lux și bogăție, cu un asemenea tată. S-ar putea ca acești oaspeți să nu rămînă prea multă vreme la noi, dar, oricum, aveau să se întoarcă. Iar *el*, cel mai periculos dintre toți, cel mai cumplit dușman al copilului, avea să rămînă. Mă gîndeam să-mi iau odorul, să mă urc în diligența care duce la M., să fug în portul S., să traversez Atlanticul și să-mi găsesc un cămin liniștit și umil în Noua Anglie, unde aveam să ne întreținem din truda mîinilor mele. Paleta și șevaletul, dragii mei tovarăși de joacă de odi-

nioară, trebuiau acum să-mi devină niște tovarăși de muncă foarte serioși.

După plecarea lordului Lowborough m-am instalat în bibliotecă, un loc sigur de retragere în orice oră a zilei. Nici unul dintre gentlemenii noștri nu avea nici cea mai mică dorință să-și afirme gustul pentru literatură, cu excepția domnului Hargrave. Iar el, în momentul de față, se arăta foarte mulțumit de lectura ziarelor și periodicelor. Și dacă, din întîmplare, intra în această încăpere, eram sigură că o va părăsi de îndată ce va da ochii de mine, fiindcă în loc să se arate mai puțin rece și distant, dimpotrivă, se îndepărtase tot mai mult de mine după plecarea mamei și surorilr lui. Era exact ceea ce doream. Așadar, aici mi-am instalat șevaletul și aici lucram pînzele mele, din zori și pînă în amurg, cu foarte mici întreruperi. Dar, contrar așteptărilor mele, în a treia dimineață, domnul Hargrave băgă capul pe ușa bibliotecii. Își ceru scuze că mă deranjează, spuse că a venit doar să ia o carte. După ce o găsi, catadicsi să arunce o privire la tabloul meu. Fiind un om de gust avu ceva de spus și în această privință ca și în altele și după ce făcu unele comentarii, cu destulă modestie, fără să fie prea mult încurajat de mine, se apucă să discute pe larg problema artei în general. Neprimind nici o încurajare nici în această privință, abandonă subiectul, dar nu plecă.

— Doamnă Huntingdon, văd că nu ne mai oferiți decît în prea mică măsură bucuria prezenței dumneavoastră — a remarcat el după o scurtă pauză în cursul căreia eu am continuat să-mi amestec și să-mi potrivesc culorile. Și de fapt nici nu mă mir de atitudinea dumneavoastră, fiindcă, fără doar și poate, v-ați plictisit de noi toți pînă în măduva oaselor. Chiar și mie îmi e atît de rușine de tovarășii mei și sînt atît de sătul de conversația și de îndeletnicirile lor fără noimă, — încît cred că mă voi retrage curînd din mijlocul lor — probabil în mai puțin de o săptămînă — și mi-e greu să cred că veți regeta plecarea mea...

A făcut o pauză. Nu i-am răspuns nimic.

— Probabil — a adăugat zîmbind — singurul dumneavoastră regret în această privință va fi că nu-i iau cu

mine și pe ceilalți tovarăși ai mei. Uneori mă măgulesc cu gîndul că deși mă aflu în mijlocul lor, nu sînt chiar ca ei. Dar e firesc ca dumneavoastră să vă bucurați că scăpați de mine. Se prea poate să fie un motiv de regret pentru mine, dar nu vă pot ține de rău pentru asta.

— Nu mă voi bucura de plecarea dumitale, întrucît știi să te porți ca un gentleman — i-am zis eu socotind că s-ar cuveni să recunosc purtarea lui frumoasă — dar trebuie să mărturisesc, că mă voi bucura să le spun adio celorlalți, oricît de lipsită de ospitalitate ar putea să pară această atitudine a mea.

— Nimeni nu vă poate condamna pentru o asemenea mărturisire, îmi răspunse el cu gravitate. Nici măcar gentlemenii cu pricina. Am să vă spun — a continuat el — îndemnat parcă de o hotărîre pe care o lua chiar atunci — ce s-a vorbit în sufragerie aseară după ce ne-ați părăsit. Poate că nu vă veți supăra, fiindcă arătați multă filozofie în anumite privințe — adăugă el cu un rîs puțin ironic. Vorbeau despre lordul Lowborough și încîntătoarea lui Dulcinee. Ei nu fac un secret din motivul plecării ei neașteptate ; o cunosc atît de bine încît, cu toate că e rudă cu mine, n-am putut s-o apăr... Să fiu al dracului (mormăi el în treacăt) dacă n-am să mă răzbun pentru asta ! Dacă afurisitul e în stare să facă de rușine familia. De ce trebuie napărat să trîmbițeze acest lucru pe față, dinaintea oricărui ticălos sau mocofan pe care-l cunoaște ?... Vă cer iertare, doamnă Huntingdon. Ei bine, vorbeau despre aceste lucrui și unii dintre ei făcură observația că, de vreme ce ea locuiește separat de soțul ei, domnul Huntingdon ar putea s-o revadă oricînd dorește. Însă el zise :

— Vă mulțumesc din suflet, dar deocamdată m-am cam săturat de ea ; n-am să-mi dau osteneala s-o revăd decît dacă vine ea la mine.

— Atunci ce ai de gînd să faci, Huntingdon, după plecarea noastră ? îl întrebă Ralph Hattersley. Ai de gînd să revii pe calea cea bună și să te arăți un soț cumsecade, un tată cumsecade și așa mai departe — cum fac și eu cînd scap de tine și de toți acești diavoli zgomotoși pe care-i numești prietenii tăi ? Cred că ar cam fi timpul ;

soţia ta e mult prea bună pentru tine, după cum bine ştii... Şi Hattersley a mai adăugat cîteva laude la adresa dumneavoastră pentru care cred că nu mi-aţi mulţumi dacă le-aş repeta şi nu i-aţi mulţumi nici lui dacă aţi şti ce a spus. Mai ales că le-a proclamat cu glas tare, fără nici un fel de delicateţe sau discernămînt, în faţa unui auditoriu în care simpla menţionare a numelui dumneavoastră era o adevărată profanare, — el fiind un om total incapabil să vă înţeleagă sau să vă aprecieze adevăratele calităţi. Între timp, Huntingdon şedea şi-şi bea vinul fără o vorbă sau se uita zîmbind în pahar şi nu voia nici să-l întrerupă nici să-i răspundă, pînă cînd Hattersley a strigat :

— Mă auzi sau nu, omule ?

— Da, dă-i drumul înainte ! îi zise Huntingdon.

— Am terminat, îi răspunse celălalt. Voiam doar să ştiu dacă ai de gînd să-mi asculţi sfatul.

— Care sfat ?

— Să începi o viaţă nouă, ticălos fără pereche ce eşti — strigă Ralph — să-i ceri iertare nevestii şi să fii băiat bun pe viitor.

— Nevestii ? Care nevastă ? N-am nici o nevastă — îi răspunse Huntingdon ridicînd cu nevinovăţie ochii din pahar — sau dacă am cumva, ascultaţi-mă pe mine, domnilor, o preţuiesc atît de mult încît oricare dintre voi, care-o place, n-are decît s-o ia ! Pe legea mea, o dau oricui şi pe deasupra îi mai acord şi binecuvîntarea mea.

— Şi atunci, doamnă Huntingdon, eu... Hm, adică cineva l-a întrebat dacă vorbeşte serios, la care el a jurat în mod solemn că spune adevărul adevărat şi că nu trebuie să existe nici o îndoială în această privinţă. Ce părere aveţi de asta, doamnă Huntigdon ? mă întrebă domnul Hargrave după o scurtă pauză, în timpul căreia simţeam că-mi scrutează cu atenţie faţa, deşi eu mă întorsesem într-o parte.

I-am replicat calm :

— Părerea mea este că ceea ce el apreciază atît de puţin, nu va mai rămîne multă vreme proprietatea lui.

— Nu cumva vreţi să spuneţi că inima dumneavoastră se va frînge şi că veţi muri din pricina comportării detestabile a unui ticălos infam ca el ?

— Cîtuşi de puţin ; inima mea e prea bine călită ca să se mai frîngă aşa de uşor, şi am de gînd să trăiesc cît mai mult cu putinţă.

— Atunci îl veţi părăsi ?

— Da.

— Cînd şi cum ? m-a întrebat el cu nerăbdare.

— Cînd voi fi gata şi cum... cum voi putea aranja cît mai bine lucrurile.

— Dar băiatul dumneavoastră ?

— Copilul îl iau cu mine.

— Dar Huntingdon n-o să-i dea voie.

— N-am să-i cer voie.

— A, va să zică plănuiţi o fugă secretă ! Dar cu cine, doamnă Huntingdon ?

— Cu fiul meu — şi eventual cu dădaca lui.

— Singuri şi neocrotiţi de nimeni ! Dar unde vă puteţi duce ? Ce puteţi face ? O să vă urmărească şi o să vă aducă înapoi.

— În privinţa asta mi-am alcătuit destul de bine planurile şi mi-am luat toate precauţiile. Să mă văd scăpată de la Grassdale şi mă voi socoti în siguranţă.

Domnul Hargrave a făcut un pas către mine, m-a privit drept în faţă şi a tras aer în piept ca să-mi vorbească. Dar privirea lui, aprinderea din obraji şi sclipirile din ochi au făcut să-mi fiarbă sîngele în vine. I-am întors brusc spatele şi luîndu-mi pensula am început să mă ocup de pînza mea cu energie, cam prea exagerată, pentru binele tabloului.

— Doamnă Huntingdon, mi-a spus el pe un ton solemn şi amar, sînteţi crudă. Sînteţi crudă cu mine şi crudă cu dumneavoastră.

— Domnule Hargrave, te rog să nu uiţi ce mi-ai făgăduit.

— Dar trebuie să vorbesc... Îmi plesneşte inima dacă nu vorbesc ! Am tăcut prea multă vreme — şi acum trebuie neapărat să mă ascultaţi ! a strigat el, îndrăznind să-mi taie retragerea către uşă. Mi-aţi spus că nu-i datoraţi nici un fel de credinţă şi supunere soţului dumneavoastră. El declară pe faţă că e sătul de dumneavoastră

și, cu aerul cel mai calm din lume, se arătă dispus să vă cedeze oricărui bărbat care vrea să vă ia. Sînteți gata să-l părăsiți. Nimeni n-o să creadă că plecați singură. Toată lumea o să zică : „L-a părăsit, în sfîrșit, și ce e de mirare ? Prea puțini oameni pot s-o condamne și încă și mai puțini să-l compătimească pe el. Dar cine o însoțește în fuga ei ?" Așadar, n-o să vă laude nimeni virtutea (dacă o numiți astfel) ; pînă și cei mai buni prieteni ai dumneavoastră nu vor crede în ea. Și nici nu merită să fie crezută, decît de cei care suferă — din pricina efectelor ei — chinuri atît de cumplite, încît știu prea bine că e o realitate. Dar ce puteți face singură în această lume rece și aspră ? Dumneavoastră, o femeie tînără și lipsită de experiență, crescută ca o floare delicată și cu totul...

— Într-un cuvînt, ai vrea să mă sfătuiești să rămîn unde mă aflu, l-am întrerupt. Ei bine, am să mă mai gîndesc.

— Ba nu, trebuie neapărat să-l părăsești ! strigă el cu toată seriozitatea. Dar nu singură ! Helen, dă-mi voie să te ocrotesc eu !

— Niciodată ! Atîta vreme cît cerul mă mai lasă să gîndesc — i-am replicat eu smulgîndu-mi mîna pe care îndrăznise să mi-o apuce și să mi-o strîngă într-ale lui.

Dar acum era pornit ; trecuse bariera. Era stîrnit și hotărît să riște totul pentru victorie.

— Nu se poate să mă refuzi ! a exclamat el vehement. Și apucîndu-mi amîndouă mîinile mi le-a ținut foarte strîns, apoi a îngenuncheat și a ridicat ochii către mine, cu o privire pe de o parte rugătoare, iar pe de altă parte imperioasă. Acum nu mai ai nici un motiv : nu faci decît să înfrunți poruncile cerului. Cerul m-a destinat să-ți fiu ocrotitor și să-ți aduc aminte... Iar tu mă respingi și mă alungi...

— Dă-mi drumul, domnule Hargrave ! i-am strigat eu cu severitate.

Dar el n-a făcut decît să-mi strîngă mai tare mîinile.

— Dă-mi drumul ! am repetat, tremurînd de indignare.

Așa cum stătea îngenuncheat, fața lui era cam în dreptul ferestrei. Văzîndu-l că privește într-acolo am tresărit. Chipul lui s-a luminat de o licărire de triumf malițios. Întorcînd capul am zărit o umbră care tocmai se retrăgea după colț.

— Grimsby — mi-a zis Hargrave pe un ton apăsat. O să povestească ce a văzut și lui Huntingdon și tuturor celorlalți, cu toate înfloriturile pe care le va socoti de cuviință. El n-are pic de dragoste pentru dumneata, doamnă Huntindgon, n-are pic de respect pentru sexul frumos, nici o încredere în virtute și nici o admirație pentru imaginea ei. O să relateze această poveste într-o versiune care nu va lăsa nici un fel de îndoială în privința reputației dumitale, în mințile celor care o vor auzi. Frumosul dumitale renume s-a dus. Și nimic din ceea ce aș putea spune eu sau din ce ai putea spune dumneata nu va fi în stare să-l redobîndească. Dar dă-mi, te rog, puterea de a te ocroti și pe urmă artă-mi-l pe ticălosul care ar îndrăzni să te jignească !

— Nimeni n-a îndrăznit vreodată să mă jignească așa cum mă jignești dumneata acum ! i-am zis eu eliberîndu-mi, în cele din urmă, mîinile din strînsoarea lui și îndepărtîndu-mă de el.

— Eu nu te jignesc ! a strigat el. Dimpotrivă, te venerez. Ești îngerul meu, zeița mea ! Îmi aștern puterile la picioarele dumitale — și trebuie să le accepți și le vei accepta negreșit ! a exclamat el impetuos ridicîndu-se brusc în picioare. Te voi consola și te voi apăra ! Și dacă conștiința dumitale te va mustra pentru asta, spune că te-am silit eu, că n-ai avut încotro și că a trebuit să cedezi !

În viața mea n-am avut dinaintea ochilor un bărbat într-o stare de tulburare mai cumplită. Văzîndu-l că se repede spre mine am apucat în grabă cuțitul de ras paleta și m-am apărat cu el. Asta l-a uluit : a rămas locului și m-a privit cu uimire. Bănuiesc că aveam o înfățișare la fel de fioroasă și de hotărîtă ca și a lui. M-am apropiat de clopoțel și am pus mîna pe șnur. Asta l-a domolit și mai mult. Făcînd un gest pe jumătate autoritar pe jumătate rugător a încercat să mă împiedice să sun.

— Atunci nu te apropia de mine ! i-am spus și el s-a îndepărtat. Și ascultă-mă, te rog... Nu-mi placi — am continuat eu pe tonul cel mai hotărît și mai apăsat pe care-l puteam folosi, pentru a da mai multă vigoare vorbelor mele. Și dacă aș fi divorțată de soțul meu, sau chiar de-ar fi mort, tot nu m-aș mărita cu dumneata. Ei, și cu asta nădăjduiesc că ești mulțumit !

Furia îl făcu să se albească la față.

— Sînt mulțumit — a răspuns el amărît, dar pe un ton apăsat — să știu că ești femeia cu inima cea mai rece, mai nefirească și mai nerecunoscătoare pe care am văzut-o vreodată !

— Nerecunoscătoare, domnule ?

— Nerecunoscătoare.

— Nu, domnule Hargrave ; nu e adevărat. Pentru tot binele pe care mi l-ai făcut vreodată sau pe care ai dorit vreodată să-l faci, îți mulțumesc din inimă. Pentru tot răul pe care mi l-ai făcut și pentru cel pe care ai fi vrut să-l faci îl rog pe Dumnezeu să te ierte și să-ți hărăzească gînduri mai frumoase.

În acest moment ușa s-a deschis de perete și în cadrul ei au apărut domnii Huntingdon și Hattersley. Acesta din urmă a rămas în hol ocupîndu-se de curățitul puștii cu vergeaua. Domnul Huntingdon a intrat în odaie și s-a așezat cu spatele la foc cercetîndu-ne pe domnul Hargrave și pe mine — dar în special pe el cu un zîmbet insuportabil, plin de subînțelesuri, insuportabil mai ales pentru că era însoțit de nerușinarea expresiei lui impertinente și de un clipit viclean și malițios din ochi.

— Ce e, domnule ? zise Hargrave interogativ cu aerul unui om pregătit să se pună în defensivă.

— Ce e, domnule ? îi replică la rîndul lui stăpînul casei.

— Walter, voiam să știm dacă ești liber să vii cu noi la vînătoare de fazani, se amestecă de afară Hattersley. Haide ! Altceva nu cred să mai cadă în bătaia puștii decît cel mult vreo două pisicuțe ; de asta garantez eu.

Walter nu răspunse, ci se duse la fereastră ca să-și adune gîndurile. Arthur scoase un ușor fluierat și-l urmări din ochi. Obrajii lui Hargrave se împurpurară de

furie. Dar după o clipă se întoarse calm spre noi și spuse pe un ton nepăsător :

— Am venit aici să-mi iau rămas bun de la doamna Huntingdon și să-i spun că mîine trebuie să plec.

— Pha ! Dar ce repede ai luat hotărîrea ! Îmi dai voie să te întreb ce te face să pleci atît de curînd ?

— Niște treburi, răspunse domnul Hargrave respingînd rînjetul neîncrezător al domnului Huntingdon cu o privire de dispreț sfidător.

— Prea bine, sună răspunsul.

Domnul Hargrave se îndepărtă. Drept care, domnul Huntingdon, ridicîndu-și pulpanele hainei și rezemîndu-se cu umărul de polița căminului se întoarse către mine și, adresîndu-mi-se cu glas scăzut, aproape în șoaptă, dădu drumul unui șuvoi de insulte dintre cele mai grosolane și mai ordinare pe care nu le putea concepe imaginația sau rosti buzele cuiva.

N-am încercat să-l întrerup ; dar îmi fierbea sîngele în vine și după ce a terminat i-am răspuns :

— Dacă acuzația dumitale, domnule Huntingdon, ar fi adevărată, cum de ai îndrăzneala să mi-o iei în nume de rău ?

— Te-a pocnit în pălărie, pe legea mea, strigă Hattersley rezemîndu-și pușca de perete. Și, pășind înăuntru își luă prețiosul prieten de braț și încercă să-l tragă de acolo. Haide, flăcăule, mormăi el. Fie că e adevărat, fie că e o minciună, știi bine că nu ai nici un drept să i-o iei în nume de rău — și nici pe el, mai ales după ceea ce-ai spus aseară. Așa că hai să plecăm.

Dar vorbele acestea conțineau o aluzie și niște implicații ascunse pe care nu le puteam suporta.

— Cum adică, domnule Hattersley, îndrăznești să mă suspectezi ? i-am zis eu ieșindu-mi complet din fire.

— Aș, de unde, nu suspectez pe nimeni. E-n regulă, totul e-n regulă. Așa că vino odată, măi Huntingdon, canalie ce ești !

— Vezi că ea nu poate nega ? strigă gentilomul care fusese interpelat astfel, rînjind cu un amestec de furie și de triumf. N-ar putea nega nici dacă întreaga ei viață ar atîrna de asta !

Şi mormăind şi alte vorbe insultătoare se duse în hol şi-şi luă pălăria şi puşca de pe masă.

— Mi-e scîrbă să mă justific în faţa ta! i-am strigat eu. Dar dumneata — şi aici m-am întors către Hattersley — dacă îndrăzneşti să-ţi menţii vreo îndoială în această privinţă, întreabă-l pe domnul Hargrave.

La aceasta au izbucnit amîndoi deodată într-un rîs mitocănesc care m-a înfiorat din cap pînă-n picioare.

— Unde e domnul Hargrave? Am să-l întreb chiar eu, am zis eu înaintînd către ei.

Înăbuşindu-şi o nouă izbucnire de veselie, domnul Hattersley mi-a arătat uşa de afară. Era întredeschisă. Cumnatul lui stătea chiar la intrare.

— Domnule Hargrave, vrei să ai bunătatea să intri puţin? l-am rugat eu.

S-a întors şi m-a privit cu gravitate şi uimire.

— Te rog, pofteşte încoace! am repetat eu, pe un ton atît de hotărît încît n-a putut sau n-a vrut să se împotrivească. Cam în silă, a urcat cele cîteva trepte şi a înaintat vreo cîţiva paşi pînă în mijlocul holului.

— Te rog să le spui acestor domni — am continuat eu — acestor bărbaţi, dacă am cedat sau nu insistenţelor dumitale.

— Nu vă înţeleg, doamnă Huntingdon.

— Ba mă înţelegi foarte bine, domnule şi fac apel la onoarea dumitale de gentlemen (dacă o ai), să spui adevărul. Am cedat sau nu?

— Nu, spuse el printre dinţi şi se întoarse cu spatele.

— Vorbeşte tare, domnule, că altfel n-au să te poată auzi. Am consimţit la cererea dumitale?

— N-aţi consimţit.

— Nu, aş putea să jur că n-a consimţit pentru că altfel n-ai fi atît de negru la faţă — interveni domnul Hattersley.

— Huntingdon, sînt dispus oricînd să-ţi dau satisfacţie ca între gentlemeni, zise domnul Hargrave adresîndu-se stăpînului casei pe un ton calm, dar cu un rînjet plin de amărăciune.

— Du-te naibii! îi răspunse acesta scuturînd enervat din cap.

Hargrave se retrase cu un aer de dispreț glacial și-i zise :

— Dacă vei fi cumva dispus să trimiți un martor știi unde mă găsești.

Niște înjurături și blesteme mormăite fură singurul răspuns la această comunicare.

— Ei, Huntindgon, acuma vezi limpede totul ! zise Hattersley.

— Mie nu-mi pasă ce vede sau ce-și închipuie el — am intervenit eu. Dumneata, domnule Hattesley, dacă îmi vei auzi numele ponegrit sau calomniat, mi-l vei apăra ?

— Fără doar și poate.

M-am îndepărtat imediat și m-am închis în bibliotecă.

Domnul Hargrave a plecat într-adevăr a doua zi dimineață. Nu l-am mai văzut de atunci. Ceilalți au mai zăbovit vreo două sau trei săptămîni. M-am ținut departe de ei și mi-am văzut de tablourile mele, lucrînd cu ardoare aproape neîntreruptă pînă în ziua de azi. Curînd, am pus-o pe Rachel la curent cu planurile mele, încredințînd urechilor ei toate motivele și intențiile mele. Și, spre surpriza mea, mai mult decît agreabilă, nu mi-a fost deloc greu s-o conving să-mi împărtășească punctul de vedere. E o femeie prudentă și înțeleaptă, dar îl urăște atît de tare pe stăpînul casei și-și iubește atît de tare stăpîna și pe odorașul acesteia, încît după cîteva exclamații, vreo două obiecții slabe și nenumărate lacrimi și lamentări la gîndul că sînt silită să fac un asemenea pas, mi-a aprobat pe deplin hotărîrea și a consimțit să mă ajute din toate puterile ei. Dar, cu o singură condiție — și anume, să-i dau voie să împartă cu mine exilul. Altfel s-a arătat de neînduplecat, socotind o adevărată nebunie să plec singură cu Arthur. Cu o mărinimie înduioșătoare s-a oferit, smerită, să mă ajute cu puțina ei agoniseală, nădăjduind că-i voi „ierta" îndrăzneala, dar spunînd că, într-adevăr ar fi foarte fericită dacă aș vrea să-i fac favoarea s-o accept drept împrumut.

Firește că nici prin cap nu putea să-mi treacă un asemenea lucru. Slavă Domnului, am adunat o mică comoară proprie și pregătirile mele sînt atît de înaintate încît întrezăresc perspectiva apropiată a unei eliberări

rapide. Să las numai vitregia și furtunile iernii să se mai potolească în oarecare măsură și apoi, într-o bună dimineață, cînd domnul Huntingdon va coborî la micul dejun, se va trezi singur la masă.

Sînt perfect conștientă de urmările nefaste pe care aproape sigur că le va avea pasul ce mă pregătesc să-l întreprind. Și totuși nu șovăi cîtuși de puțin în hotărîrea mea, fiindcă nu uit niciodată de fiul meu. Chiar azi-dimineață — în timp ce eu îmi vedeam de ocupația mea obișnuită, el ședea la picioarele mele și se juca liniștit cu niște resturi de pînză pe care le aruncasem pe covor. Dar mintea lui era năpădită de alte gînduri pentru că după un timp și-a ridicat privirile melancolice către mine și m-a întrebat pe un ton grav :

— Mămico, de ce ești afurisită ?

— Dar cine ți-a spus că sînt afurisită, dragul meu ?

— Rachel.

— Nu se poate Arthur, sînt sigură că Rachel n-a putut să spună una ca asta.

— Ei bine, atunci, probabil că tăticu, îmi răspunse el gînditor. După ce mai medită o vreme adăugă : — Sau cel puțin am să-ți spun eu cum am ajuns să știu : cînd sînt cu tăticu, dacă zic că mă cheamă mămica sau că mămica spune că nu trebuie să fac cutare lucru pe care îmi zice el să-l fac, el întotdeauna spune : „Mămica să se ducă la dracu" — și Rachel zice că numai oamenii afurisiți se duc la dracu. Așa că, vezi mămico, de aia socot eu că trebuie să fii afurisită — și tare aș vrea să nu fii...

— Păi nici nu sînt, scumpul meu copilaș. Astea sînt vorbe urîte și oamenii afurisiți le zic adeseori despre alții mult mai de treabă decît ei. Vorbele astea nu-i pot face pe oameni afurisiți și nici nu arată că le merită. Dumnezeu ne va judeca după propriile noastre gînduri și fapte nu după ce zic alții despre noi. Și te rog, Arthur, cînd mai auzi rostindu-se asemenea vorbe să nu le repeți niciodată. E păcat să spui asemenea lucruri despre alții, pentru că se întorc împotriva ta.

— Atuncea tăticu e afurisit, îmi zise el cu regret.

— Tăticu greșește dacă spune asemenea lucruri și tu vei greși și mai rău dacă-l vei imita, acuma că știi cum stau lucrurile.

— Ce înseamnă a imita ?
— A face ca el.
— Dar el știe ce-ar trebui să facă ?
— Poate că da. Numai să asta nu te privește pe tine.
— Dacă nu se poartă ca lumea, ar trebui să-i spui, mămico.
— I-am spus.

Micul moralist a făcut o pauză și a căzut pe gînduri. Zadarnic m-am străduit să-i abat atenția de la acest subiect.

— Îmi pare rău că tăticu e afurisit, mi-a spus el în cele din urmă.

Și zicînd acestea a izbucnit în lacrimi.

L-am consolat cu speranța că poate tăticul lui o să se schimbe și o să se îndrepte înainte de a muri — dar oare nu e timpul să-l izbăvesc pe copil de un asemenea părinte ?

CAPITOLUL XL

10 IANUARIE 1827. ASEARA, ÎN TIMP ce scriam cele de mai sus, ședeam în salonaș. Domnul Huntingdon era de față, dar credeam că doarme pe canapeaua de lîngă mine. Însă, fără știrea mea, se trezise, și îndemnat de cine știe ce curiozitate josnică, privea de cîtăva vreme — n-am idee exact de cîtă vreme — peste umărul meu. Mi-am dat seama de asta cînd, lăsîndu-mi pana deoparte și pregătindu-mă să închid caietul, și-a pus deodată mîna peste el și mi-a spus :

— Cu voia ta, draga mea, am să arunc și eu o ochire prin el.

Mi l-a smuls cu forța și, apropiindu-și un scaun de masă, s-a așezat să-l cerceteze în liniște. Întorcea foaie după foaie ca să găsească o explicație a lucrurilor pe care le citise. Din nefericire pentru mine, tocmai în seara

aceea s-a întîmplat să fie mai puțin băut decît era de obicei la o oră atît de tîrzie.

Bineînțeles că nu l-am lăsat să continuie în liniște ceea ce se apucase să facă. Am încercat în repetate rînduri să-l smulg din mînă caietul, dar el ținea cu mult prea multă îndîrjire. L-am ocărît cu asprime și dispreț pentru comportarea lui josnică și dezonorantă, dar spusele mele n-au avut nici un efect asupra lui. În cele din urmă am stins amîndouă luminările, dar el n-a făcut decît să se răsucească spre foc și, ațițînd flăcările, pentru a-i sluji drept lumină și-a continuat calm cercetările. Mă gîndeam în mod serios să iau o cană cu apă și să sting și lumina aceea. Dar curiozitatea lui era prea puternic stîrnită pentru a fi potolită astfel, și cu cît mi-aș fi manifestat mai mult dorința de a-l împiedica să citească, cu atît s-ar fi hotărît mai mult să persiste în îndeletnicirea lui ; și pe urmă era și prea tîrziu.

— Pare o lectură foarte interesantă, draga mea, mi-a zis el ridicînd capul și întorcîndu-se spre locul unde stăteam, frîngîndu-mi mîinile, chinuită de o furie fără cuvinte. Dar e mult prea lungă. Am s-o savurez pe îndelete altă dată. Între timp însă am să te rog să nu te superi, draga mea, și să-mi dai cheile.

— Care chei ?

— Cheile de la dulapul tău, de la scrin, de la secreter și de la toate celelalte lucruri pe care le ai, mi-a zis el ridicîndu-se și întinzînd mîna.

— Nu le am la mine, i-am răsuns.

De fapt cheia de la secreterul meu era în momentul acela în broască, iar celelalte erau legate de ea.

— Atunci va trebui să trimiți după ele, mi-a zis el. Și dacă drăcoaica aia bătrînă de Rachel nu mi le predă imediat, mîine va trebui să se care cu toate boarfele ei.

— Ea nu știe unde sînt cheile, i-am răspuns, întinzînd liniștită mîna către ele și scoțîndu-le din broască, fără să fiu observată, după cîte am crezut. Eu știu unde sînt, dar nu ți le voi da pînă nu-mi explici de ce-ți trebuiesc.

— Și eu știu unde sînt, mi-a zis el apucîndu-mi brusc mîna în care le strîngeam și smulgîndu-mi-le cu brutalitate.

Apoi a luat una dintre lumînări și a aprins-o de la flăcările din cămin.

— Și acum — a rînjit el — trebuie să procedăm la o confiscare de bunuri. Dar mai întîi să aruncăm o privire în atelierul pictorului.

Și vîrînd cheile în buzunar a intrat în bibliotecă. L-am urmat, fie cu ideia vagă de a-l împedica să distrugă ceva, fie doar pentru a asista la dezastru — nu știu prea bine de ce. Materialele mele pentru pictură erau așezate toate laolaltă, pe masa din colț, și acoperite cu o pînză. Curînd a dat cu ochii de ele și lăsînd jos lumînarea s-a apucat pe îndelete să le arunce pe foc — paletă, culori, punguțe, creioane, pensule, lacuri, — pe toate, le-am văzut mistuite de foc — uleiul și terebentina ridicîndu-se pe coș cu șuierături și zgomote — după cum am văzut și cuțitele de paletă frîngîndu-se în două. Apoi a tras clopoțelul.

— Benson, ia de aici lucrurile astea — a zis domnul Huntingdon arătînd către șevalet, pînze și tambur. Și spune fata din casă să aprindă focul cu ele. Stăpîna n-o să mai aibă nevoie de ele.

Benson a căscat gura mare și s-a uitat la mine.

— Ia-le de aici, Benson, i-am zis eu și stăpînul lui a mormăit o înjurătură.

— Și ăsta, și toate, conașule ? a întrebat servitorul

— Și ăla, și toate ! i-a răspuns stăpînul.

Lucrurile respective au fost îndepărtate.

Apoi domnul Huntingdon s-a dus sus. N-am făcut nici o încercare de a-l urma și am rămas așezată în fotoliu, mută, fără o lacrimă în ochi și aproape nemișcată. S-a întors peste vreo jumătate de oră și apropiindu-se de mine mi-a ținut lumînarea în preajma obrajilor și mi-a scrutat ochii cu o privire și cu un rînjet prea ofensatoare ca să fie suportate. Cu un gest brusc am trîntit lumînarea pe podea.

— Oho ! a mormăit el dîndu-se înapoi. E afurisită ca un diavol ! A mai văzut vreodată cineva asemenea ochi ?

strălucesc prin întuneric ca ai unei pisici. Vai, dar ce dulceață de femie ești !

Și zicînd acestea a ridicat de jos luminarea și sfeșnicul. Întrucît luminarea nu numai că se stinsese, dar se și rupsese în două, a sunat clopoțelul ca să i se aducă alta.

— Benson, stăpîna dumitale a rupt luminarea. Adu alta.

— Frumos te mai dai în spectacol, am remarcat eu după ce servitorul plecă.

— N-am zis că am rupt-o eu, nu-i așa ? mi-a replicat el. Apoi mi-a aruncat cheile în poală spunînd : — Poftim ! Ai să constați că n-ai pierdut altceva decît banii și bijuteriile pe care le aveai — și cîteva mici fleacuri pe care am socotit că e mai bine să le iau în posesia mea ca nu cumva spiritul tău mercantil să fie ispitit să le prefacă în aur. Ți-am lăsat în pungă vreo cîteva lire care sper că-ți vor ajunge pînă la sfîrșitul lunii. În orice caz, dacă vei mai avea nevoie de altele, am să te rog să fii atît de bună să-mi înmînezi un cont arătîndu-mi cum le-ai cheltuit. În viitor am să-ți ofer o mică alocație lunară pentru propriile tale cheltuieli. Și nu e nevoie să-ți mai bați capul cu preocupările și interesele mele. Am să-mi caut un administrator, draga mea. N-am să te mai expun ispitei. Cît despre treburile domestice, doamna Greaves va trebui să fie foarte atentă la ținerea socotelilor. Trebuie să adoptăm un plan complet nou...

— Ce mare descoperire ai făcut, domnul Huntingdon ? Am încercat cumva să te înșel ?

— S-ar părea că nu în chestiuni de bani, dar e mai bine să te feresc de ispită.

Tocmai atunci a intrat Benson cu luminările și a urmat un scurt răstimp de tăcere. Eu șezînd liniștită pe scaun, iar el stînd în picioare, cu spatele la foc și triumfînd în tăcere.

— Așa va să zică — mi-a spus el în cele din urmă — ai avut de gînd să mă faci de rîs — nu-i așa ? fugind de acasă, apucîndu-te de pictură și susținîndu-te din munca mîinilor tale, nu ? Și ai avut de gînd să-mi răpești și fiul, să-l crești în așa fel încît să devină un împuțit de

negustor yankeu sau un prăpădit de pictor fără o para chioară în buzunar ?

— Da, ca să nu devină un „gentleman" cum e tatăl lui.

— Ce bine că nu ți-ai putut păstra secretul ! Ha-ha ! E foarte bine că femeile nu se pot abține să nu pălăvrăgească — dacă n-au un prieten cu care să vorbească trebuie să-și șoptească tainele peștilor sau să le scrie în nisip sau mai știu eu unde. Și e încă și mai bine că astă-seară n-am băut chiar așa de mult — dacă stau să mă gîndesc — pentru că altfel poate aș fi moțăit mai departe și nici prin cap nu mi-ar fi trecut să mă uit ce face scumpa mea nevestică. Sau poate că mi-ar fi lipsit înțelepciunea ori puterea de a pune piciorul în prag ca un bărbat, așa cum am făcut-o.

Lăsîndu-l să se felicite singur mai departe m-am ridicat pentru a-mi recupera manuscrisul, pentru că acum mi-am amintit că rămăsese pe masa din salonaș, și m-am hotărît ca, dacă e posibil, să-mi cruț umilința de a-l vedea iarăși în mîinile lui. Pentru mine era insuportabilă ideea ca el să se amuze pe seama gîndurilor și amintirilor mele tainice. Deși, bineînțeles, n-ar fi găsit scrise acolo prea multe lucruri bune despre el ; aș prefera să-l ard decît să-i dau posibilitatea să citească ce am scris cînd eram atît de proastă încît să-l iubesc !

— Și apropo — mi-a strigat el în timp ce plecam din odaie — ai face mai bine să-i spui iscoadei ăleia blestemate și bătrîne de Rachel să se ferească vreo două zile din calea mea. I-aș plăti chiar acum simbria și aș trimite-o mîine la plimbare, dar știu bine că e în stare să facă mai mult rău dacă pleacă din casă decît dacă rămîne.

În timp ce mă îndepărtam, a continuat să-mi blesteme și să-mi insulte prietena și slujitoarea credincioasă cu epitete pe care nu le pot repeta pentru a nu pîngări hîrtia. M-am dus la ea de îndată ce mi-am ascuns jurnalul și i-am spus cum ni s-a năruit planul. S-a arătat la fel de necăjită și de îngrozită ca și mine — chiar mai mult decît am fost eu în seara aceea, pentru că atunci eram pe de o parte năucită de lovitură, iar pe de altă parte, emoționată și susținută de furia mea amarnică.

20 MARTIE. ÎNTRUCÎT ACUM AM scăpat de domnul Huntingdon pentru un sezon, am început să-mi mai vin în fire. M-a părăsit la începutul lui februarie. Şi în momentul în care a plecat am respirat din nou şi am simţit că-mi recapăt energia. Nu cu speranţa scăpării — a avut grijă să nu-mi lase nici o şansă pentru asta — ci cu hotărîrea de a mă adapta cît mai bine împrejurărilor existente. În sfîrşit, aveam posibilitatea să mă bucur de Arthur.

La început am avut multă bătaie de cap ca să-l dezbăr de năravurile rele cu care-l deprinsese taică-său. Dar am reuşit; limbajul vulgar îi pîngăreşte rareori buzele şi am izbutit să-l dezgust aproape total de orice fel de băutură ameţitoare — dezgust pe care sper că nici măcar taică-său sau prietenii acestuia nu vor izbuti să i-l învingă. Mai înainte avea pentru ele o pasiune nefirească la o fiinţă atît de tînără, şi amintindu-mi de nefericitul meu tată — precum şi de al lui — mă temeam de consecinţele unor asemenea gusturi. Dar dacă i-aş fi limitat cantitatea obişnuită de vin, pe care o bea sau i-aş fi interzis să guste din băutură, asta n-ar fi făcut decît să-i sporească pofta şi să-l facă să considere vinul mai mult ca ericînd o încîntare. Aşadar îi dădeam tot atît cît obişnuia taică-său să-i ofere — ba chiar mai mult decît dorea să bea, numai că în fiecare pahar îi strecuram în taină o cantitate oarecare de sare vomitivă doar atît cît să-i producă în mod inevitabil greţuri şi deprimare, fără să-i facă un rău prea mare. Constatînd că băutura îi aduce întotdeauna asemenea consecinţe dezagreabile, curînd s-a plictisit de ea, dar cu cît se ferea mai tare de această tentaţie zilnică, cu atît insistam eu mai mult să i-o ofer, pînă cînd sila lui a crescut, prefăcîndu-se într-o totală oroare. Cînd a ajuns cu totul dezgustat de orice fel de vin, i-am permis, chiar la rugămintea lui, să încerce rachiul amestecat cu apă, apoi gin cu apă. Pentru că micul beţivan le cunoştea pe toate şi eu eram hotărîtă să i le fac pe toate la fel de odioase. Asta am realizat acum. Şi întrucît el declară că sînt suficiente pentru a-i

face greață, am renunțat să-l mai necăjesc cu ele, doar din cînd în cînd, în chip de amenințare cînd face vreo poznă :

— Arthur, dacă nu ești cuminte am să-ți dau un pahar cu vin !

Dacă, atunci cînd s-o întoarce domnul Huntingdon va persista în a-și face copilul să-și urască și să-și disprețuiască mama, am să-mi izbăvesc fiul din mîinile lui. Am născocit un alt plan la care s-ar putea recurge într-un asemenea caz și dacă aș putea să obțin consimțămîntul și ajutorul fratelui meu, nu m-aș îndoi de reușită. Vechiul conac unde ne-am născut și el și eu și unde a murit mama noastră nu e locuit în momentul de față, dar pe cît cred nu a căzut încă în ruină. Dacă l-aș putea convinge să aranjeze vreo două camere ca să poată fi bune de locuit și să mi le închirieze ca și cum aș fi o străină, aș putea sta acolo cu copilul meu sub un nume de împrumut și m-aș putea totuși întreține din pictură. La început el mi-ar împrumuta banii necesari pe care eu ar urma să-i dau înapoi. Aș trăi într-o independență modestă și într-o izolare strictă, întrucît casa se află într-un loc singuratic și împrejurimile nu sînt prea populate, iar el ar urma să aranjeze vînzarea tablourilor mele. În capul meu am alcătuit planul în toate amănuntele. Nu mai e necesar decît să-l conving pe Frederick să-mi împărtășească părerea. O să vină curînd să mă vadă și atunci am să-i fac propunerea după ce mai întîi îl voi fi lămurit asupra împrejurărilor într-o măsură suficientă ca să găsească o scuză pentru acest plan.

După cîte cred, el știe despre situația mea mult mai multe lucruri decît i-am spus eu. Îmi dau seama de asta după aerul de tristețe tandră care predomină în scrisorile lui, precum și după faptul că pomenește atît de rar de soțul meu și că în general manifestă un fel de amărăciune ascunsă dacă totuși e obligat să aducă vorba despre el. De asemenea, deduc acest lucru din faptul că nu vine niciodată să mă vadă cînd domnul Huntingdon e acasă. Totuși în nici o împrejurare el nu și-a exprimat fățiș dezaprobarea pentru soțul meu sau compătimirea pentru mine. Și iarăși, n-a pus întrebări de nici un fel și nici n-a spus

vreodată ceva ca să mă stimuleze să-i fac confidențe. Dacă ar fi făcut-o, probabil că nu i-aș fi ascuns mai nimic. Poate că se simte jignit de rezerva manifestată de mine. E o ființă ciudată fratele meu — și regret că nu ne cunoaștem mai bine. Înainte de căsătoria mea petrecea o lună pe an la Staningley ; dar, de la moartea tatălui nostru, nu l-am mai văzut decît o dată, cînd m-a vizitat timp de cîteva zile în perioada absenței domnului Huntingdon. De data asta va trebui să stea mai multe zile și între noi va trebui să existe mai multă sinceritate și cordialitate decît a existat vreodată din copilăria noastră comună și pînă acum : inima mea se agață mai mult ca oricînd de el. Iar sufletul meu s-a săturat de singurătate.

16 aprilie. A venit și a plecat. N-a vrut să stea mai mult de două săptămîni. Timpul a trecut repede, dar a fost o perioadă foarte, foarte fericită și mi-a făcut mult bine. Probabil că am o dispoziție proastă întrucît nenorocirile m-au acrit și m-au amărît îngrozitor. Începeam pe nesimițte, să ascund în inima mea sentimente foarte neprieteneoase față de semenii mei — în special față de cei aparținînd sexului tare. Dar e o mare consolare să vezi că printre ei există măcar unul demn de a fi stimat și de a i se acorda încredere. Și fără îndoială că trebuie să mai existe mulți alții, deși eu nu i-am cunoscut niciodată — cu excepția, poate, a bietului lord Lowborough ; dar nici el n-a fost prea grozav la vremea lui. Ce-ar fi ajuns Frederick dacă ar fi trăit și el în mijlocul lumii acesteia și și-ar fi frecat coatele încă din copilărie cu bărbați ca aceștia pe care-i cunosc eu ? Și ce va ajunge Arthur, dată fiind firea lui blîndă și molatică, dacă nu-l voi mîntui de asemenea tovarăși ? I-am pomenit lui Frederick de temerile mele și am abordat subiectul planului de salvare chiar în seara următoare sosirii lui, cînd l-am prezentat pe fiul meu unchiului său.

— Îți seamănă, Frederick, în unele din dispozițiile lui — i-am spus. Uneori mi se pare că seamănă cu tine mai mult decît cu taică-său și mă bucur foarte tare de asta.

— Mă flatezi, Helen, mi-a răspuns el, mîngîind părul moale și buclat al copilului.

— Nu. Nu ți se va părea deloc că e un compliment, cînd îți voi spune că aș fi preferat să-i semene lui Benson mai curînd decît lui taică-său.

Frederick a ridicat puțin din sprîncene, dar n-a zis nimic.

— Știi ce fel de om e domnul Huntingdon ? l-am întrebat.

— Cred că am o vagă idee.

— Dar ai oare o idee atît de clară încît să poți să auzi — fără surprindere sau dezaprobare — că meditez la un proiect de a evada împreună cu copilașul către vreun azil tainic unde vom putea trăi în tihnă fără să-l mai vedem vreodată pe domnul Huntingdon ?

— Chiar așa ?

— Dacă lucrurile nu sînt limpezi pentru tine — am continuat eu — am să-ți mai spun cîte ceva despre el.

Apoi i-am schițat un mic tablou al comportării sale generale, i-am făcut o relatare mai amănunțită asupra felului cum se purta cu băiatul lui, i-am explicat temerile mele în privința acestuia și hotărîrea mea de a-l izbăvi de influența tatălui său.

Frederick s-a arătat cum nu se poate mai indignat împotriva domnului Huntingdon și foarte mîhnit pentru mine. Totuși planul meu i se părea nesăbuit și greu de pus în practică. Socotea că temerile mele în privința lui Arthur sînt disproporționate față de împrejurările date și a ridicat atîtea obiecții împotriva proiectelor mele și a născocit atîtea metode mai blînde pentru ameliorarea situației mele, încît m-a văzut silită să intru într-o mulțime de alte amănunte pentru a-l convinge că soțul meu este cu totul incorigibil, și că nimic nu l-ar putea determina să renunțe la fiul lui, indiferent ce s-ar alege de mine, întrucît el era la fel de hotărît ca băiatul să nu-l părăsească precum eram și eu să nu-l părăsesc pe băiat. Și că de fapt nu există nici o altă soluție mai bună decît aceasta — afară doar de fuga din țară, care fusese inten-

ția mea inițială. Pentru a evita această ultimă alternativă, în cele din urmă Frederick a consimțit să aranjeze o aripă a vechiului conac Wildfell, pentru a putea fi locuit — ca un loc de refugiu în caz de nevoie. Dar și-a exprimat speranța că nu mă voi folosi de această perspectivă decît dacă împrejurările vor face lucrul acesta cu adevărat necesar. M-am grăbit să-i făgăduiesc că-l voi asculta. Pentru că deși dacă era vorba de propriile mele interese, o asemenea sihăstrie părea să fie un adevărat paradis în comparație cu situația mea actuală, totuși, de dragul prietenelor și prietenilor mei, și al celor apropiați mie — pentru Milicent și Esther, surorile mele sufletești, pentru bieții țărani de pe moșia Grassdale și mai presus de toate, de dragul mătușii mele — voi rămîne aici dacă va fi cît de cît cu putință.

20 iulie. Doamna Hargrave și cu fiica ei s-au întors de la Londra. Esther e plină de impresii și simțăminte după primul ei sezon monden în capitală. Deocamdată însă nu și-a dăruit inima nimănui și nici nu s-a logodit. Mama ei a izbutit să-i găsească o partidă excelentă și chiar l-a determinat pe gentlemanul în cauză să-și depună inima și averea la picioarele fetei; numai că Esther a avut îndrăzneala și curajul de a refuza aceste nobile daruri. Era un bărbat de familie bună și cu proprietăți vaste, dar obrăznicuța susținea că era bătrîn ca tata Noe, urît ca dracu și antipatic ca... o persoană al cărei nume nu-l vom pomeni.

— Realitatea este că totuși mi-a fost destul de greu, mi-a povestit ea. Mama a fost teribil de dezamăgită de eșecul proiectului ei și s-a supărat rău de tot pe mine pentru încăpățînarea cu care m-am împotrivit voinței ei. Mai e supărată și acum. Dar ce să fac? Și chiar și Walter e atît de grav ofensat de capriciile și curiozitățile mele absurde — cum le denumește el — încît mă tem că nu mă va ierta niciodată — nici nu credeam înainte că ar putea să se arate atît de aspru cum a fost în ultima vreme. Dar Milicent m-a implorat să nu cedez și sînt sigură,

doamnă Huntingdon, că dacă l-ai fi văzut pe bărbatul pe care voiau să mi-l vîre pe gît, și dumneata m-ai fi sfătuit să nu-l accept.

— Asta aș fi făcut-o indiferent dacă l-aș fi văzut sau nu — i-am răspuns. Pentru mine e de ajuns faptul că ți-e antipatic.

— Știam eu că așa vei zice. Deși mama afirma că vei fi pur și simplu șocată de neascultarea mea — nici nu-ți închipui ce morală îmi ține — că sînt nesupusă și ingrată, că mă opun dorințelor ei, că nu fac pe placul fratelui meu și că am să ajung să fiu o povară pentru ea. Uneori încep să mă tem că pînă la urmă o să-mi înfrîngă rezistența. Am o voință puternică, dar de asta nu duce lipsă nici ea și cînd spune asemenea vorbe aspre și grele mă aduce într-o asemenea stare încît sînt aproape înclinată să fac ce-mi poruncește ea și apoi să-mi frîng inima și să zic: „Ei, mamă, uite ce s-a întîmplat din vina ta!"

— Te rog din suflet să n-o faci! i-am zis eu. Supunerea aceasta ar fi pur și simplu o ticăloșie și cu siguranță că ar aduce cu sine pedeapsa pe care o merită. Ține-te tare, și curînd mămica ta o să renunțe la insistențele ei. Pînă și domnul în cauză va înceta să te mai piseze dacă va vedea că e respins cu fermitate.

— A, nu! Mama o să-i obosească și o să-i plictisească pe toți în jur înainte de a ajunge ea să fie istovită de eforturile pe care le face. Cît despre domnul Oldfield, ea i-a dat să înțeleagă că i-am refuzat propunerea nu din cauză că persoana lui mi-ar fi dezagreabilă, ci pur și simplu pentru că sînt necoaptă și zăpăcită și în momentul de față nu mă pot împăca sub nici o formă cu gîndul căsătoriei; dar ea n-are nici cea mai mică îndoială că pînă în sezonul viitor îmi voi băga mințile în cap și speră că închipuirile mele de fetișcană fără minte vor trece. Așadar, m-a adus acasă pentru a mă învăța să ajung la un sentiment corespunzător al îndatoririlor mele pentru vremea cînd va sosi iarăși momentul. Ba chiar cred că nu va mai face cheltuielile necesare pentru a mă duce din nou la Londra decît dacă voi capitula. Nu-i dă mîna să mă

ia în capitală numai pentru desfătări și prostii — zice ea — și nu chiar orice gentilom bogat va fi dispus să mă ia de nevastă, fără avere, indiferent ce părere strașnică voi fi avînd eu despre propriile mele farmece.

— Mde, Esther, te compătimesc. Și totuși, repet, ține-te tare. Decît să te căsătorești cu un bărbat care nu-ți place, care ți-e antipatic, ai putea la fel de bine să te vinzi chiar acum ca roabă. Dacă mama și fratele tău au o purtare aspră față de tine, știi bine că-i poți părăsi, dar nu uita că de un soț ești legată pe viață.

— Dar nu-i pot părăsi decît dacă mă mărit ; și nu mă pot mărita dacă nu mă vede nimeni. La Londra am văzut vreo doi gentlemeni care ar fi putut să-mi placă, dar nu erau fiii cei mai mari din familiile respective și mama nu mi-a permis să-i cunosc mai bine — în special pe unul, care cred că mă cam plăcea, dar ea a pus toate piedicile posibile în calea unei apropieri între noi. Ce zici, enervant, nu ?

— Nu mă îndoiesc că astea sînt gîndurile și sentimentele tale, dar dacă te-ai fi măritat cu el n-ar fi fost imposibil să găsești ulterior mai multe motive de a-ți mușca mîinile decît dacă l-ai fi luat pe domnul Oldfield. Cînd îți spun să nu te căsătorești fără dragoste, nu te sfătuiesc nici să te măriți numai și numai din dragoste — mai există și multe, multe alte lucruri care trebuie luate în considerație. Nu-ți acorda nimănui nici inima, nici mîna pînă cînd nu vei avea motive serioase de a o face. Și dacă ar fi ca un asemenea prilej să nu se ivească niciodată, consolează-te cu gîndul că deși trăind de una singură s-ar putea să nu ai prea multe bucurii, cel puțin nu vei avea nici necazuri și supărări. Căsătoria ar putea să-ți schimbe viața în bine, dar în adîncul sufletului meu mă tem că are mult mai multe șanse de a produce un rezultat contrar.

— Asta e și părerea lui Milicent. Însă dă-mi, te rog, voie să spun că eu gîndesc altfel. Dacă m-aș socoti sortită să rămîn fată bătrînă aș înceta să-mi mai prețuiesc viața. Gîndul de a trăi mai departe, an după an, la Grove —

fiind doar o pacoste pentru mama și pentru Walter și o povară care face umbră degeaba pămîntului (acum cînd știu în ce lumină ar privi ei lucrurile) este de-a dreptul insuportabil. În asemenea situații aș prefera să fug cu majordomul.

— Recunosc că situația ta e cu totul deosebită. Dar trebuie să ai răbdare, draga mea. Nu fă nimic în pripă. Nu uita că n-ai încă nici nouăsprezece ani și că vor mai trece încă mulți ani pînă să se poată spune despre tine că ești fată bătrînă. Nici n-ai de unde să știi ce soartă îți rezercă providența. Și între timp nu uita că ai dreptul la ocrotirea și sprijinul mamei și fratelui tău, chiar dacă ei nu se arată prea dispuși să ți le acorde.

— Dumneata ești atît de gravă, doamnă Huntingdon, mi-a răspuns Esther după o pauză. Cînd Milicent și-a exprimat aceleași păreri pesimiste în privința căsătoriei am întrebat-o dacă e fericită. Mi-a zis că este, dar eu n-am prea crezut-o. Iar acum mă văd silită să-ți pun și dumitale aceeași întrebare.

— E o întrebare puțin cam impertinentă — am rîs eu — ca o fetișcană s-o pună unei femei măritate și cu atîția ani mai mare decît ea, așa că n-am să-ți răspund.

— Vă rog să mă iertați, stimată doamnă, mi-a zis ea și s-a aruncat rîzînd în brațele mele pentru a mă săruta cu afecțiune. Dar am simțit o lacrimă pe gît cînd și-a lăsat capul pe pieptul meu și a continuat, cu un amestec ciudat de amărăciune și ușurință, de timiditate și îndrăzneală : — Știu că nu ești atît de fericită cum vreau eu să fiu deoarece îți petreci jumătate din viață singură la Grassdale în timp ce domnul Huntingdon umblă prin lume și se distrează unde și cum vrea. Eu voi ține ca soțul meu să nu aibă alte bucurii decît cele pe care le împarte cu mine. Și dacă cea mai mare bucurie a lui nu va fi plăcerea tovărășiei mele... atunci... o să fie foarte rău pentru el ! Asta-i tot !

— Dacă asta aștepți tu de la căsnicie, Esther, atunci trebuie într-adevăr să fii foarte atentă cu cine te măriți — sau mai degrabă să eviți acest pas.

CAPITOLUL XLII

1 SEPTEMBRIE. DOMNUL HUNTINGdon încă nu și-a făcut apariția. Poate că va rămîne în mijlocul prietenilor lui pînă la Crăciun. Iar la primăvară va pleca din nou. Dacă-și va urma acest plan atunci voi putea rămîne foarte bine la Grassdale. Chiar și o ceată de prieteni în timpul sezonului de vînătoare poate fi suportată dacă micuțul Arthur ajunge să fie atît de ferm atașat de mine. Dar mă tem că sînt speranțe vane ! Și totuși pînă cînd va sosi o asemenea perioadă de grele încercări mă voi abține să mă gîndesc la azilul meu tihnit din scumpul conac al copilăriei.

Domnul și doamna Hattersley se află de două săptămîni la Grove. Și întrucît domnul Hargrave lipsește și acum vremea e iar deosebit de frumoasă, n-a trecut nici o zi fără să-mi văd prietenele — pe Milicent și pe Esther — fie acolo, fie aici. Nu de mult, cînd domnul Hattersley le adusese la Grassdale cu faitonul, am avut o discuție de cîteva minute cu acest domn, în timp ce doamnele se jucau cu copiii, în grădină.

— Doamnă Huntingdon ? Vrei să mai auzi cîte ceva despre soțul dumitale ? m-a întrebat domnul Hattersley.

— Nu, doar dacă poți să-mi spui pe cînd să-i aștept întoarcerea...

— Asta nu pot să-ți spun... Dar sper că nu ții să se întoarcă ? mi-a zis el rînjind cu gura pînă la urechi.

— Nu.

— Cred că o duci mai bine fără el. În ceea ce mă privește m-am săturat pînă-n gît de hazul lui. I-am spus că mă voi rupe de el dacă nu se îndreaptă. Așadar, l-am părăsit — vezi deci că sînt un om mai cumsecade decît mă socoți dumneata.

— E o hotărîre pe care ar fi trebuit s-o iei de multă vreme.

— Mde, nu am încă nici treizeci de ani. Sper că nu e prea tîrziu, nu ?

— Nu, nu e niciodată prea tîrziu ca să te îndrepți, atîta vreme cît ai înțelepciunea de a dori acest lucru și puterea de a-ți pune planul în aplicare.

— Ei, ca să-ți spun adevărul, m-am gîndit și înainte de foarte multe ori la asta, dar, la urma urmei, Huntingdon reprezintă o societate a dracului de simpatică — nici nu-ți poți închipui ce băiat de viață este pînă nu se îmbată. În fundul inimilor noastre avem cu toții simpatie pentru el, deși nu-l putem respecta.

— Dar ai vrea să fii și dumneata ca el ?

— Nu, aș prefera să fiu eu însumi, chiar așa ticălos cum sînt.

— Nu vei putea rămîne astfel, ai să decazi din ce în ce și ai să te abrutizezi din zi în zi, ajungînd să-i semeni tot mai mult.

Mi-a fost imposibil să nu zîmbesc văzîndu-i mutra pe jumătate supărată, pe jumătate încurcată cînd a auzit acest mod, cam neobișnuit, de a-i vorbi.

— Te rog să nu te supere faptul că ți-am vorbit atît de deschis, i-am zis. Motivele care mă îndeamnă s-o fac sînt dintre cele mai frumoase. Dar spune-mi, te rog, ai dori ca fiii dumitale să semene cu domnul Huntingdon — sau chiar cu dumneata ?

— Drace, nu !

— Ai vrea ca fiica dumitale să te disprețuiască, sau cel puțin să nu păstreze nici urmă de respect pentru dumneata și nici un pic de afecțiune care să nu fie amestecată cu cel mai amarnic regret ?

— A, nu ! Asta n-aș putea suporta.

— Și, în sfîrșit, ai vrea ca soția dumitale să fie pe punctul de a dori s-o înghită pămîntul cînd aude pomenindu-ți-se numele ? Și să urască pînă și sunetul glasului dumitale și să fie cuprinsă de fiori cînd te apropii ?

— Asta n-o să se întîmple niciodată. Ea mă place oricum, indiferent ce fac.

— Imposibil, domnule Hattersley ! Dumneata iei supunerea cuminte a lui Milicent drept afecțiune.

— Ei, fir-ar să...

— Stai, nu izbucni așa cînd auzi asemenea lucruri. Nu vreau să spun că nu te iubește : știu bine că te iubește

chiar mult mai mult decît meriți. Dar sînt absolut sigură că dacă te vei purta mai frumos te va iubi și mai mult. Iar dacă te vei purta mai rău te va iubi din ce în ce mai puțin pînă ce întreaga ei afecțiune se va preschimba în teamă, aversiune și amărăciune, dacă nu cumva chiar într-o tainică ură amestecată cu dispreț. Dar, să lăsăm baltă povestea cu afecțiunea... Ai dori să fii tiranul vieții ei, să-i răpești orice rază de soare și s-o faci cumplit de nenorocită ?

— Bineînțeles că nu. Nu fac acest lucru și n-am să-l fac niciodată.

— Și totuși l-ai făcut în mult mai mare măsură decît îți închipui.

— Ei, aș, aș ! Fleacuri ! Ea nu e ființa susceptibilă și speriată și roasă de îngrijorare pe care ți-o închipui ! E o femeie supusă, pașnică și afectuoasă. Uneori s-ar putea să fie mai posacă, dar în general e liniștită și calmă și e gata să ia lucrurile așa cum sînt.

— Dar gîndește-te cum era ea acum cinci ani cînd ai luat-o de nevastă și cum e astăzi.

— Știu ; pe atunci era o fetișcană durdulie, cu o față frumușică, trandafirie și albă. Acum e doar o mînă de femeie, biata de ea, ofilindu-se și topindu-se ca un bulgăre de zăpadă — dar să fiu al dracului dacă asta e vina mea !

— Dar atunci care e cauza ? În nici un caz nu vîrsta, pentru că n-are decît douăzeci și cinci de ani.

— Păi, sănătatea ei firavă e de vină și — dă-o dracului, doamnă, unde vrei să ajungi ? Și copiii, firește, care se întrec în a scoate sufletul din ea.

— Nu, domnule Hattersley, copiii îi aduc mai multă bucurie decît supărare. Sînt copii drăguți și buni din fire...

— Da, asta știu. Domnul să-i aibă în pază !

— Atunci de ce să arunci vina pe ei ?... Am să-ți spun eu ce este : de vină sînt frămîntările mute și îngrijorarea permanentă din pricina dumitale, amestecate, bănuiesc, cu un fel de teamă legată de propria ei sănătate. Cînd te porți bine ea nu se poate bucura pe deplin. N-are nici un fel de siguranță, nici un fel de încredere în judecata și principiile dumitale. În schimb, se teme neîncetat de sfîrșitul unei fericiri atît de scurte. Cînd te porți rău are

mult mai multe pricini de spaimă și de tristețe. Îndurînd răbdătoare răul, uită că e datoria noastră să ne mustrăm semenii pentru greșelile și păcatele lor. Întrucît dumneata ești gata să iei tăcerea ei drept indiferență, vino cu mine și am să-ți arăt vreo două din scrisorile ei. Sper că nu e vorba de un abuz de încredere întrucît dumneata ești, în fața oamenilor — jumătatea ei.

A venit după mine în bibliotecă. Am căutat două din scrisorile lui Milicent și i le-am înmînat. Una era expediată de la Londra și fusese scrisă într-o perioadă cînd el își făcuse îngrozitor de cap și se destrăbălase cumplit. Cealaltă fusese scrisă la țară într-un interval mai liniștit. Prima era încărcată de tristețe și de îngrijorare; nu-l acuza, dar regreta profund legătura lui cu tovarășii săi de desfrîu, îi ocăra pe domnul Grimsby și pe ceilalți și insinua lucruri cumplite împotriva domnului Huntingdon, aruncînd în spinarea altora vina pentru purtările proaste ale soțului ei. Cea de-a doua scrisoare era plină de speranță și de bucurie și totuși arăta că e conștientă de faptul că această fericire nu va dura și că inima îi tremură din această pricină. Ridica în slăvi bunătatea lui, dar cu o dorință evidentă, deși exprimată doar pe jumătate, ca aceste calități să se bazeze pe o temelie mai solidă decît îndemnurile firești ale inimii. Se mai manifesta acolo și o spaimă cumplită față de prăbușirea acestei clădiri înălțată astfel pe nisip — prăbușire care s-a și produs curind după aceea, lucru de care Hattersley a fost cu siguranță conștient în timp ce citea.

Aproape imediat după ce a început prima scrisoare am avut plăcerea neașteptată de a-l vedea roșind. Dar s-a întors cu spatele la mine și și-a terminat lectura la fereastră. În timp ce citea cea de-a doua scrisoare l-am văzut de vreo două ori ridicînd mîna și ștergîndu-și în grabă fruntea și ochii. Oare lăcrima? După ce a terminat, a trecut un răstimp în cursul căruia și-a dres glasul, a privit pe fereastră și apoi, după ce a fredonat un crîmpei dintr-o arie la modă, s-a răsucit pe călcîie, mi-a înapoiat scrisorile și mi-a strîns mîna în tăcere.

— Numai Dumnezeu știe ce ticălos blestemat am fost! mi-a zis el scuturîndu-mi mîna cu multă căldură. Dar să

vezi dumneata dacă n-am să mă îndrept și dacă n-am să-mi răscumpăr greșelile. Să mă ia Aghiuță dacă n-am să fac astfel !

— Nu te blestema, domnule Hattersley.

— Bine ! Unde e Milicent ?

— Uite-o acolo, tocmai se apropie de noi împreună cu sora ei.

Domnul Hattersley a deschis ușa și a ieșit în întîmpinarea lor. L-am urmat și eu la o oarecare distanță. Spre uimirea nevestei sale, a ridicat-o în brațe și a sărutat-o fierbinte. Apoi, punîndu-și amîndouă mîinile pe umerii ei i-a împărtășit, bănuiesc, esența planurilor mari pe care le avea, pentru că deodată ea l-a cuprins cu brațele pe după gît și a izbucnit în lacrimi exclamînd :

— Da, da, te rog, Ralph ! O să fim atît de fericiți ! Vai, cît de bun ești !

— Nu, nu eu sînt, a zis el întorcîndu-se și împingîndu-și soția către mine. Ei trebuie să-i mulțumești, pentru că totul e numai și numai opera ei.

Milicent s-a repezit să-mi mulțumească, cu inima plină de recunoștință. Am negat că aș fi îndreptățită la un asemenea sentiment, spunîndu-i că soțul ei se arătase înclinat către îndreptare chiar înainte de a adăuga și eu firimitura aceea de îndemnuri și încurajare și că eu nu făcusem decît ceea ce ar fi putut — și ar fi trebuit să facă ea singură.

— A, nu ! strigă ea, sînt sigură că eu nu-l puteam influența cu nimic. N-aș fi făcut decît să-l plictisesc cu eforturile mele stîngace de a-l convinge, dacă aș fi întreprins această încercare.

— Nu m-ai pus niciodată la încercare, Milly, zise el.

Curînd după aceea își luară rămas bun de la mine. Acum s-au dus să-l viziteze pe tatăl lui Hattersley. După aceea vor trece pe la casa lor de la țară. Nădăjduiesc că hotărîrile lui frumoase nu se vor prăbuși iarăși și că biata Milicent nu va fi din nou dezamăgită. Ultima ei scrisoare era plină de fericirea momentului respectiv și de așteptări plăcute pentru viitor. Dar deocamdată nu s-a ivit nici un fel de ispită deosebită care să pună la încercare virtutea lui. De aici înainte însă, fără îndoială că ea se va arăta

mai puţin timidă şi rezervată şi el va fi mai cald şi mai înţelept.

Aşadar, cu siguranţă că speranţele ei sînt întemeiate. Şi am şi eu astfel, cel puţin un punct luminos pe care să-mi reazem gîndurile.

CAPITOLUL XLIII

10 OCTOMBRIE. DOMNUL HUNTINGdon s-a întors acum vreo trei săptămîni. Nu-mi voi da osteneala să descriu înfăţişarea lui, comportarea şi discuţiile lui sau sentimentele mele faţă de el. Dar încă din ziua sosirii sale m-a uluit anunţîndu-mi intenţia de a face rost de o guvernantă pentru micuţul Arthur. I-am spus că lucrul acesta este inutil, ca să nu spun ridicol, în momentul de faţă. Socoteam că sînt pe deplin capabilă să fac faţă sarcinii educaţiei lui — cel puţin încă vreo cîţiva ani de aici încolo. Educaţia copilului era singura plăcere şi îndeletnicire a vieţii mele. Şi întrucît îmi răpise posibilitatea de a mă mai ocupa şi de altceva, fără îndoială că putea să-mi lase măcar asta.

Mi-a spus că nu sînt femeia potrivită pentru a educa un copil sau pentru a sta în preajma lui. Îl adusesem pe băiat — zicea el — într-o asemenea stare încît devenise un simplu automat. Prin rigiditatea mea îi frînsesem tăria de caracter şi aveam să îngheţ pînă şi ultima rază de soare din inima lui şi să-l transform într-o fiinţă la fel de uscată şi de mohorîtă ca şi mine dacă mi se mai lăsa multă vrem pe mînă odrasla. Şi, ca de obicei, şi biata Rachel a avut parte de porţia ei de ocări. N-o poate suferi pe Rachel pentru că ştie că ea îl judecă aşa cum merită.

După care a încheiat spunîndu-mi că n-are rost să-mi mai bat capul cu această chestiune, întrucît a şi angajat o guvernantă care o să vină săptămîna viitoare. Aşadar, tot ce aveam de făcut era să pregătesc casa pentru primirea ei. Era o veste cam uluitoare. Mi-am permis să în-

treb de numele și de adresa ei, de cine a fost recomandată sau cum a ajuns s-o aleagă.

— E o tînără foarte evlavioasă și merituoasă, mi-a zis el. Nu trebuie să ai nici o teamă. Dacă nu mă înșel, o cheamă Myers. Și mi-a fost recomandată de o bătrînă văduvă de condiție bună, o doamnă ce se bucură de o frumoasă reputație. Personal n-am văzut-o și deci nu ți-aș putea-o descrie.

Tonul pe care a rostit toate acestea era serios și calm, dar exista un demon al ironiei în ochii lui pe care și-i ferea de mine și mi s-a părut că acest lucru nu prevestește nimic bun. Totuși m-am gîndit la refugiul din comitatul X și n-am mai ridicat nic un fel de alte obiecții.

Cînd a sosit domnișoara Myers nu mă simțeam deloc dispusă s-o primesc cordial. Înfățișarea ei nu era destinată să producă o impresie favorabilă, iar manierele și purtarea ei nu erau menite să îndepărteze prejudecățile pe care mi le formasem împotriva ei. Calitățile îi erau foarte limitate, iar intelectul ei nu se ridica deasupra mediocrului. Avea o voce frumoasă și cînta ca o privighetoare, acompaniindu-se destul de bine la pian. Dar acestea erau singurele ei talente. Chipul ei trăda o fire vicleană și înclinată spre înșelăciune, și parcă la fel și glasul ei. Părea să se teamă de mine și tresărea dacă mă apropiam brusc de ea. Avea o purtare respectuoasă și serviabilă, chiar pînă la slugărnicie. La început a încercat să mă lingușească și să se gudure pe lîngă mine, dar am pus curînd capăt acestor manifestări. Afecțiunea pentru micuțul ei elev era forțată și m-am văzut silită să-i reproșez faptul că îi face toate voile și că-l laudă în mod nemeritat. În orice caz n-a izbutit să cîștige inima copilului. Smerenia ei consta în faptul că din cînd în cînd scotea cîte un oftat, își ridica ochii în tavan și rostea cîteva vorbe fățarnice. Mi-a spus că e fiică de preot și că a rămas orfană încă din copilărie, dar a avut marele noroc de a obține un post într-o familie foarte evlavioasă. Apoi mi-a vorbit cu atîta recunoștință despre bunătatea de care s-a bucurat din partea membrilor acestei familii, încît am început să-mi fac reproșuri pentru gîndurile mele lipsite de indulgență

și pentru purtarea mea neprietenoasă, și, o vreme, m-am arătat mai blîndă. Dar asta n-a durat mult. Cauzele antipatiei mele erau prea raționale și suspiciunile mele prea bine întemeiate. Știam că e de datoria mea să fiu cu ochii în patru pînă cînd toate aceste bănuieli aveau să fie ori îndepărtate, ori confirmate.

Am întrebat de numele și de adresa acelei familii bune și evlavioase. A pomenit un nume foarte banal și o localitate necunoscută și îndepărtată dar mi-a spus că familia respectivă se află acum în Europa și că ea nu-i cunoaște adresa actuală. N-am văzut-o niciodată vorbind prea mult cu domnul Huntingdon ; dar el intra adeseori în încăperea rezervată lecțiilor ca să vadă ce progrese face micuțul Arthur cu noua lui educatoare, și asta se întîmpla tocmai cînd nu eram eu acolo. Seara, domnișoara Myers ședea cu noi în salon și cînta la pian și din gură pentru plăcerea lui — sau a noastră după cum pretindea ea — și se arăta foarte atentă și prevenitoare cu dorințele lui, deși de vorbit vorbea numai cu mine (de fapt el se afla rareori într-o stare potrivită pentru conversație). Dacă domnișoara Myers ar fi fost altfel decît era, prezența ei între noi mi s-ar fi părut o mare ușurare, deși mi-ar fi fost tare rușine ca o persoană decentă să-l vadă pe soțul meu așa cum era adeseori.

Lui Rachel nu i-am pomenit nimic de bănuielile mele. Dar ea, întrucît a trăit jumătate de veac pe acest tărîm al păcatelor și tristeților, a învățat să fie bănuitoare. De la început mi-a spus că n-o poate suferi pe guvernanta cea nouă și curînd am constatat că o supraveghează la fel de atentă ca și mine. Și m-am bucurat de acest lucru pentru că țineam mult să aflu adevărul ; atmosfera de la Grassdale părea să mă înăbușe și nu puteam trăi decît gîndindu-mă la Wildfell Hall.

În cele din urmă, într-o dimineață Rachel a venit în camera mea cu asemenea vești încît pînă să termine ea de vorbit hotărîrea mea a fost luată. În timp ce mă îmbrăca i-am explicat intențiile mele, i-am spus de ce ajutor aș avea nevoie din partea ei, ce lucruri de-ale mele să-mi pună în bagaje și ce să păstreze pentru ea, întrucît nu aveam alte mijloace de a o răsplăti, și de a o despăgubi

pentru această concediere bruscă, după îndelungatul ei serviciu credincios. Era un lucru pe care-l regretam profund, dar nu-l puteam evita.

— Și tu ce-ai să te faci, Rachel ? am întrebat-o, ai să te întorci acasă, ori ai să-ți cauți altă slujbă ?

— Casa mea e la 'mneata, coniță, alta n-am, mi-a răspuns. Și dacă te părăsesc pe 'mneata nu mă mai bag la stăpîn cît trăiesc.

— Dar acum nu-mi dă mîna să mai trăiesc ca o lady, i-am răspuns eu.

— Ce contează ! mi-a replicat ea foarte tulburată. Tot o să ai nevoie de cineva ca să-ți facă curățenie și să-ți spele și să-ți gătească, nu ? Și eu pot face toate astea. Și nu te mai gîndi la simbrie, că am și eu cîțiva bani puși deoparte și dacă nu mă iei ar trebui din ăștia să-mi găsesc pe undeva casă și masă sau să trudesc printre străini. Nu sînt deprinsă cu asta așa că te rog, coniță, să faci cum crezi.

Glasul îi tremura în timp ce vorbea, și în ochi i se iviseră lacrimi.

— Mi-ar plăcea grozav, Rachel, și ți-aș da drept leafă atîția bani cît mi-ar permite mijloacele — cît aș da oricărei femei la toate pe care aș angaja-o. Dar nu vezi că ar însemna să te trag cu mine în prăpastie cînd tu n-ai făcut nimic ca să meriți un asemenea tratament ?

— Aș, fleacuri ! a exclamat ea.

— Și pe urmă modul meu de viață, în viitor, va diferi atît de mult de cel din trecut și de toate lucrurile cu care ai fost deprinsă...

— Da, ce crezi coniță, că eu nu pot să îndur ce îndură stăpîna mea ? Vai de mine și de mine, da' doar n-oi fi așa de mîndră și cu nasul pe sus cum vrei să zici ! Și pe urmă ce faci cu micuțul meu stăpîn, ție-l Dumnezeu sănătos ? Și apoi nu sînt chiar așa de bătrînă încît să nu mă pot deprinde cu mîncarea proastă și cu munca grea, dacă e vorba să-i ajut și să-i alin pe cei pe care i-am iubit ca pe odraslele mele — că sînt cam prea bătrînă ca să-mi mai treacă prin minte să-i las pe ei la ananghie și în primejdie, iar eu să pornesc de una singură printre străini...

— Atunci n-o vei face, Rachel ! i-am strigat eu îmbrățișîndu-mi credincioasa prietenă. O să mergem împreună și o să vezi dacă ți se potrivește viața mea cea nouă.

— Dumnezeu să te binecuvînteze, scumpa mea ! a strigat ea la rîndu-i răspunzîndu-mi cu o îmbrățișare și mai afectuoasă. Numai să ne vedem odată scăpate din casa asta ticăloasă !

Cu poșta din dimineața aceea i-am trimis lui Frederick cîteva rînduri așternute în grabă pe hîrtie. Îl imploram să-mi pregătească locuința pentru a mă putea primi imediat, pentru că, probabil, aveam să vin și eu cam la o zi după primirea acestei scrisori și-i spuneam, în cîteva cuvinte, pricina hotărîrii mele bruște. Apoi am scris trei scrisori de adio : prima lui Esther Hargrave, în care-i spuneam că am constatat că mi-e imposibil să mai rămîn la Grassdale și să-mi las fiul sub protecția tatălui lui. Și, întrucît era extrem de important ca nici el, nici cunoștințele lui să nu cunoască viitoarea noastră adresă, nu aveam s-o dezvălui nimănui decît fratelui meu, prin intermediul căruia speram să întrețin corespondența cu prietenii mei. Apoi i-am dat adresa lui Frederick și am rugat-o insistent să scrie cît mai des, i-am repetat cîteva din sfaturile mele anterioare cu privire la propriile ei interese, apoi cu multă afecțiune i-am spus adio.

Cea de a doua scrisoare i-am adresat-o lui Milicent. Avea cam același conținut, dar era ceva mai intimă după cum se și cuvenea, dată fiind prietenia noastră mai îndelungată, experiența ei mai bogată, precum și cunoașterea mai bună de către ea a situației mele.

Cea de a treia scrisoare i-am trimis-o mătușii — alcătuirea ei era o chestiune mult mai dificilă și mai penibilă și tocmai de aceea am lăsat-o la urmă. Dar n-aveam încotro, trebuia să-i dau unele lămuriri cu privire la pasul ieșit din comun pe care-l făceam. Și trebuia să i-o trimit repede pentru că, fără doar și poate, ea și cu unchiul aveau să audă de ceea ce se întîmplase și mai mult ca sigur că domnul Huntingdon avea să apeleze de îndată la ei pentru a afla unde sînt. Mi-am exprimat nădejdea că și ea și unchiul mă vor ierta pentru pasul făcut, că dacă ar ști tot adevărul, sigur nu m-ar ține de rău. De

asemenea, am spus că doresc din tot sufletul să nu se necăjească din pricina mea, că voi fi foarte mulțumită să-mi petrec viața în sihăstrie consacrîndu-mă educației fiului meu și învățîndu-l să evite greșelile ambilor săi părinți.

Aceste lucruri le-am făcut ieri. Două zile întregi m-am ocupat de pregătirile pentru plecarea care trebuia făcută cu maximum de prudență și în mare taină. O, de-ar veni odată dimineața și de ne-am vedea pornite la drum! Astă seară, cum nu mai aveam altceva de făcut decît să aștept, să sper și să tremur, am început să fiu atît de agitată încît nu mai știam ce să mă fac. Am coborît la cină, dar mi-a fost imposibil să înghit ceva. Domnul Huntingdon a observat aceasta.

— Ei, ce-ai mai pățit? mi-a zis el cînd pauza dintre felul al doilea și al treilea i-a dat răgazul de a privi în jur.

— Nu mă simt prea bine, i-am răspuns eu. Cred că trebuie să mă odihnesc puțin. Sper că n-o să-mi duci prea mult lipsa?

— Cîtuși de puțin. Dacă-ți lași liber scaunul o să fie la fel de bine, poate chiar un pic mai bine, — a mormăit el în timp ce părăseam încăperea.

Rachel m-a îndemnat să mă duc imediat să mă odihnesc ca să-mi adun puterile pentru călătoria de mîine, întrucît trebuia să plecăm înainte de revărsatul zorilor. Dar în starea de agitație în care mă aflam nici nu putea fi vorba de așa ceva. Nu putea fi vorba nici să stau jos sau să mă plimb prin cameră numărînd orele și minutele care mă despărțeau de clipa plecării, cu urechile ciulite și tremurînd la fiecare zgomot ca nu cumva să ne descopere cineva și să ne trădeze. Am luat o carte și am încercat să citesc. Ochii îmi rătăceau pe paginile ei, dar era cu neputință să-mi concentrez gîndurile asupra conținutului. Atunci de ce să nu recurg la expedientul dintotdeauna și să adaug și acest ultim eveniment la cronica pe care o scriu? Am redeschis caietul și am așternut pe hîrtie relatarea de mai sus — cu oarecare dificultate la început. Dar treptat, treptat mintea mea a devenit mai calmă și mai limpede. Au trecut astfel cîteva ore. Se apropie momentul. Îmi simt pleoapele grele și trupul

istovit. Îmi voi încredința cauza în mîinile Domnului, apoi mă voi culca pentru a prinde măcar un ceas sau două de somn. Și pe urmă...

Micuțul Arthur doarme dus. E liniște în toată casa. E imposibil ca cineva să stea la pîndă. Cuferele noastre au fost legate de Benson, transportate, în taină, pe scara de din dos după lăsarea întunericului, și trimise cu o căruță la stația de poștă de la M. Am legat de ele bilete cu numele de doamna Graham, pe care intenționez să-l adopt de aici înainte. Pe mama o chema Graham ca domnișoară și de aceea cred că am oarecari drepturi asupra acestui nume și îl prefer oricărui altuia, în afară de al meu pe care nu îndrăznesc să mi-l reiau.

CAPITOLUL XLIV

24 OCTOMBRIE. SLAVĂ DOMNULUI, în sfîrșit sînt slobodă și în siguranță !...

Ne-am trezit devreme, ne-am îmbrăcat repede și fără zgomot, am coborît încet și în vîrful picioarelor pînă în hol unde Benson ne aștepta cu luminarea în mînă pentru a ne deschide ușa și a o încuia la loc în urma noastră. A trebuit să mai împărtășim secretul nostru încă unei persoane din pricina cuferelor și a altor lucruri. Toate slugile cunoșteau prea bine purtarea stăpînului lor și, fie Benson, fie John ar fi fost gata oricînd să mă slujească. Dar întrucît Benson era un om mai serios și mai în vîrstă și pe deasupra și foarte bun prieten cu Rachel, bineînțeles că am îndrumat-o să-l aleagă pe el ca ajutor și om de încredere în această împrejurare, în măsura necesară. Nădăjduiesc doar ca bietul om să nu aibă necazuri din această pricină, și aș da nu știu ce să-l pot răsplăti pentru serviciul riscant pe care mi l-a adus cu atîta bunăvoință. I-am strecurat în palmă două lire ca amintire, în momentul în care el ținea ușa deschisă și ne lumina drumul, la plecare, cu lacrimi în ochii lui cinstiți și cu o față gravă pe care puteai citi ușor tot felul de

urări de bine. Vai, din păcate nu-i puteam oferi mai mult : abia dacă-mi rămîneau destui bani pentru cheltuielile probabile ale călătoriei.

Ah, cum mai tremuram de bucurie cînd s-a închis portița în urma noastră și am ieșit din parc ! Apoi, m-am oprit o clipă să trag adînc în piept o înghițitură din aerul acela răcoros și înviorător și să mai arunc casei o ultimă privire. Era liniște și întuneric peste tot. Nu licărea nici o lumină în ferestre. Nici o dîră de fum nu întuneca stelele ce străluceau deasupra, pe cerul înghețat. Luîndu-mi adio pentru totdeauna de la conacul acela — martorul atîtor dureri și necazuri — m-am bucurat că nu l-am părăsit mai devreme pentru că acum nu mai încăpea nici o îndoială în privința înțelepciunii unei asemenea măsuri — nici o umbră de remușcare pentru omul pe care-l lăsam acolo. Nimic nu-mi putea tulbura bucuria decît cel mult teama de a fi descoperită. Fiecare pas pe care-l făceam ne îndepărta tot mai mult de această primejdie.

Lăsasem conacul Grassdale cu multe mile în urma noastră înainte ca soarele rotund și roșu să răsară pentru a saluta izbăvirea noastră, și dacă s-o fi întîmplat cumva ca vreun locuitor din împrejurimi să ne zărească pe bancheta de sus a diligenței, nu cred că ar fi putut să ne deslușească fețele. Întrucît am intenția de a trece drept văduvă, mi s-a părut recomandabil să pătrund în noua locuință îmbrăcată în doliu. Așadar, mi-am pus o rochie simplă de mătase neagră, pelerină, un voal negru (cu care mi-am înfășurat cu grijă fața în prima parte a călătoriei) și o pălărie neagră de mătase, pe care am fost silită s-o împrumut de la Rachel întrucît eu n-aveam așa ceva. Firește că nu era chiar după ultima modă, dar în împrejurările de față asta conta mult prea puțin. Arthur era îmbrăcat în hainele sale cele mai simple și înfășurat într-un șal grosolan de lînă. Iar Rachel se înfofolise într-o manta cenușie, cu glugă, din vremuri mai bune. Avea înfățișarea unei bătrînici simple și cumsecade, mai degrabă decît a unei cameriste.

Vai, ce încîntare era să ne vedem astfel cocoțate, străbătînd drumul lat și însorit, cu briza proaspătă a dimineții bătîndu-ne în față, înconjurate de un ținut ne-

cunoscut ! Natura ne zîmbea — ne zîmbea vesel și luminos, acele prime raze ale soarelui dînd tuturor lucrurilor un luciu galben. Îmi țineam în brațe copilașul iubit — aproape la fel de fericit ca și mine — și aveam alături pe prietena mea credincioasă. În urma mea lăsasem o închisoare și deznădejdea, care se îndepărtau din ce în ce, cu fiecare tropăit al copitelor — apropiindu-mă tot mai mult de libertate și de speranță. Nu m-am putut abține să nu-i mulțumesc cu glas tare lui Dumnezeu pentru mîntuirea mea, și nici să-i uimesc din cînd în cînd pe ceilalți pasageri izbucnind uneori pe neașteptate în rîs.

Dar călătoria a fost foarte lungă și pînă la sfîrșitul ei am ajuns cu toții să obosim cumplit. Abia tîrziu, noaptea, am ajuns în orașul L. și mai aveam încă vreo șapte mile pînă la destinație. Nu exista nici o diligență și nu s-a putut face rost de nici un alt mijloc de transport decît un car grosolan — și încă și asta cu mare greutate, căci jumătate din locuitorii orașului se culcaseră. Această ultimă etapă a călătoriei noastre a fost tare sumbră și tristă, mai ales că ne era frig și eram istoviți. Ședeam pe cuferele noastre și n-aveam de ce ne ține sau de ce ne sprijini și carul înainta încet de tot, aproape tîrîndu-se pe drumurile proaste de pe dealuri, zdruncinîndu-ne cumplit. Dar Arthur dormea în poala lui Rachel și noi două am făcut tot ce-am putut pentru a-l ocroti de aerul rece al nopții.

În cele din urmă am început să urcăm pe o alee foarte abruptă și pietroasă despre care, în ciuda întunericului, Rachel a spus că-și amintește perfect. Umblase adeseori pe ea ținîndu-mă pe mine în brațe, fără să se gîndească vreodată că va reveni după atîția ani și în asemenea împrejurări ca cele de față. Întrucît Arthur se trezise din pricina zdruncinăturilor și a opririlor, am coborît cu toții din car și am pornit-o pe jos. Nu mai aveam mult de mers. Dar dacă Frederick nu primise scrisoarea mea ? Sau dacă nu avusese timp să pregătească odăile pentru primirea noastră ? Dacă vor fi întunecate, umede și neprimitoare ? Dacă, după toată truda noastră, n-o să avem nici mîncare, nici foc și nici mobilă ?

În cele din urmă în fața noastră s-a înălțat clădirea aceea întunecată și sumbră. Aleea ne-a condus la intrarea din dos. Am pătruns în curtea părăsită și, cu sufletul la gură, pline de spaimă, am cercetat hardughia ruinată. Oare totul nu era decît beznă și pustiu ? Ba nu : o slabă licărire roșie ne-a salutat de la o fereastră unde obloanele și cercevelele fuseseră reparate. Ușa era zăvorîtă, dar după ce am bătut și am așteptat, și după ce-am purtat o discuție cu un glas de la o fereastră de sus, am fost primiți de-o bătrînă care fusese angajată să aerisească și să aranjeze casa pînă la sosirea noastră. Ne-a condus într-o încăpere micuță, dar destul de confortabilă, fosta bucătărie auxiliară a conacului, pe care acum Frederick o transformase în bucătărie. Bătrîna ne-a adus o lumină, a întețit focul și ne-a pregătit o masă simplă ca să ne mai întremăm puțin. Între timp, ne-am descotorosit de hainele de călătorie și am cercetat în grabă noua noastră locuință. În afară de bucătărie, mai erau două dormitoare, un salonaș mărișor și altul mai mic pe care l-am destinat să-mi devină atelier de pictură. Toate încăperile erau bine aerisite și în stare destul de bună după cît se părea, numai că aveau doar cîteva mobile vechi, majoritatea din stejar masiv, vopsit în negru — mobilele originale care existaseră acolo și pe care fratele meu le păstrase ca pe niște relicve în reședința lui actuală, iar acum le transportase înapoi în mare grabă.

Bătrîna ne-a adus cina în salonaș și mi-a spus pe un ton plin de respectul cuvenit :

— Stăpînul trimite salutări doamnei Graham și spune că a pregătit camerele cît a putut de bine față de scurtul răgaz pe care l-a avut și că o să-și îngăduie plăcerea de a vă face o vizită mîine pentru a primi alte porunci din partea dumneavoastră.

M-am bucurat să urc scara severă, de piatră, și să mă întind în patul sumbru, de modă veche, lîngă micuțul meu Arthur. El adormi într-o clipă. Dar eu, cu toate că eram istovită, am rămas trează din pricina surescitării și a gîndurilor agitate pînă cînd zorii au început să se lupte cu întunericul. Dar cînd a venit, somnul a fost dulce și odih-

nitor și deșteptarea a fost cum nu se poate mai încîntătoare. Micuțul Arthur m-a trezit cu sărutările lui tandre. Așadar, se afla acolo, ferit de primejdie întrucît îl țineam strîns în brațe și era la o mare depărtare de nevrednicul său tată! Lumina puternică a zilei inunda încăperea pentru că soarele se înălțase pe cer, deși aburii toamnei îl întunecau cînd și cînd cu sulurile lor.

Ceea ce vedeai în casă ori afară nu era de natură să te înveselească prea mult. Camera mare și goală, cu mobila ei veche și neprietenoasă, geamurile mici și zăbrelite dezvăluind cerul cenușiu și posomorît de deasupra și pustietatea de jos, unde pereții întunecați, de piatră, și poarta de fier, iarba și bălăriile crescute de-a valma și plantele perene cu forme nefirești erau singurele lucruri care mai puteau spune că acolo fusese odată o grădină. Iar cîmpiile sterpe și fără viață din depărtare ar fi putut să mi se pară destul de triste în alte împrejurări, dar acum fiecare lucru în parte mi se părea că răspunde la sentimentul meu îmbucurător de speranță și de libertate. Visurile nedeslușite ale trecutului îndepărtat și perspectivele luminoase ale viitorului păreau să mă întîmpine din toate colțurile. Fără îndoială că m-aș fi bucurat în mai multă liniște de toate dacă între casa mea actuală și cea dinainte ar fi stat valurile mării întinse, dar desigur că și în acest loc singuratic aș fi putut rămîne necunoscută. Și pe urmă, îl mai aveam aici și pe fratele meu care să-mi înveselească singurătatea făcîndu-mi din cînd în cînd cîte o vizită.

A venit în dimineața aceea. De atunci am mai avut cîteva întrevederi cu el. Dar trebuie să aibă multă grijă cînd și cum vine. Nici măcar servitorii lui sau cei mai buni prieteni nu trebuie să afle de vizitele sale la Wildfell Hall — decît în cazuri în care e firesc pentru un proprietar să-și viziteze chiriașa necunoscută — ca nu cumva să se iște bănuieli împotriva mea, fie cu privire la adevărata mea situație, fie cine știe ce clevetiri răuvoitoare.

Mă aflu aici de aproape două săptămîni și cu excepția unei singure griji tulburătoare — teama neîncetată de a nu fi descoperită — sînt destul de confortabil instalată în noul meu cămin. Frederick mi-a adus toată mobila necesară și toate lucrurile trebuincioase pentru pictură. Rachel

mi-a vîndut mai toate hainele într-un oraș îndepărtat și m-a înzestrat cu o garderobă mai potrivită pentru situația mea actuală. În salonaș am un pian de ocazie și o bibliotecă destul de bine garnisită. Iar cealaltă cameră a căpătat o înfățișare destul de profesională. Muncesc din răsputeri pentru a-i restitui fratelui meu toate cheltuielile pe care le-a făcut pentru mine. Nu ar fi cît de cît nevoie de așa ceva, dar asta e plăcerea mea. O să savurez în mult mai mare măsură truda mea, cîștigurile mele, masa mea frugală și economia gospodăriei cînd am să știu că plătesc totul, în mod cinstit, și că puțina mea agoniseală îmi aparține în mod legitim. Și mai ales, cînd voi ști că nimeni nu suferă pentru nesocotința mea — cel puțin pe plan material. Am să-l oblig să primească pînă și ultimul gologan pe care i-l datorez — dacă o voi putea face fără să-l jignesc prea mult. Am cîteva tablouri gata, pentru că i-am spus lui Rachel să pună in bagaje tot ce posedam. Și ea și-a îndeplinit misiunea făcînd chiar exces de zel, pentru că, printre altele, a adus și un portret al domnului Huntingdon pictat de mine în primul an de căsnicie. M-a umplut de groază în momentul cînd l-am scos din cufăr și am privit ochii aceia ațintiți asupra mea cu veselia lor batjocoritoare ca și cum ar fi jubilat încă de puterea de a-mi stăpîni soarta, rîzînd de eforturile mele de a scăpa.

Vai, cîtă deosebire între sentimentele pe care le aveam cînd am pictat acest portret și cele pe care le am acum cînd îl privesc ! Cît mă străduisem și mă luptasem ca să dau la iveală o lucrare — după cum gîndeam eu atunci — demnă de original ! De cîtă bucurie și nemulțumire am avut parte de pe urma strădaniilor mele ! Bucurie pentru că izbutisem să redau asemănarea și nemulțumirea pentru că nu-l făcusem destul de frumos. Acum nu mai văd nici un pic de frumusețe în el — nimic plăcut în expresia lui. Și totuși, chipul lui e mult mai frumos și mult mai plăcut — ar trebui mai degrabă să spun, mult mai puțin respingător — decît acum. Pentru că acești ani au produs o schimbare aproape la fel de mare ca și în sentimentele mele în privința lui. Dar rama e destul de frumoasă, așa că o să poată sluji pentru un tablou. N-am distrus portretul, așa cum avusesem intenția la început. L-am pus

de-o parte — bănuiesc că nu fiindcă aş fi păstrat, cu tandreţe, vreo amintire a afecţiunii din trecut şi nici ca un memento al nesăbuinţei mele de pe vremuri. Am făcut-o mai ales pentru a putea compara trăsăturile şi expresia fiului meu pe măsură ce va creşte, avînd astfel posibilitatea să judec cît de mult sau cît de puţin seamănă cu tatăl lui.

S-ar părea că domnul Huntingdon se străduieşte din răsputeri să-mi descopere refugiul. S-a dus personal la Staningley căutînd o compensaţie pentru plîngerile lui şi aşteptînd să afle ceva despre victimele sale, dacă nu cumva chiar să le găsească acolo. Şi a spus minciuni şi cu atîta calm, fără să roşească măcar un pic, încît unchiul meu a ajuns aproape să-l creadă şi susţine cu tărie că ar trebui să mă întorc la soţul meu şi să mă împac cu el. În schimb, mătuşa mea e mai înţeleaptă. Firea ei este mai calmă şi mai prudentă şi ea cunoaşte prea bine atît caracterul domnului Huntingdon cît şi pe al meu pentru a se lăsa înşelată de cine ştie ce minciuni pe care le-a putut inventa acesta. Dar domnul Huntingdon nu mă vrea pe mine înapoi. Vrea doar copilul meu şi le dă să înţeleagă rudelor mele că dacă eu prefer să trăiesc despărţită de el, îmi va îngădui acest capriciu şi mă va lăsa în pace, ba chiar îmi va oferi o alocaţie rezonabilă, cu condiţia să-i dau imediat fiul. Dar n-am de gînd să-mi vînd copilul pentru aur chiar dacă acesta ar fi necesar pentru a ne feri, şi pe el şi pe mine, să nu murim de foame. Ar fi mai bine pentru el să piară împreună cu mine decît să trăiască împreună cu tatăl lui.

Frederick mi-a arătat o scrisoare pe care a primit-o de la acest din urmă gentleman, înţesată de atîtea manifestări de îndrăzneală fără ruşine şi fără scrupule, încît ar putea să uimească pe oricine nu-l cunoaşte. Dar sînt convinsă că nimeni n-a ştiut să-i răspundă mai bine decît fratele meu. Nu mi-a relatat în amănunt conţinutul scrisorii sale de răspuns, mi-a spus doar atît că n-ar şti unde m-am ascuns. A lăsat mai degrabă să se înţeleagă că habar n-are de refugiul meu, zicînd că e inutil să i se adreseze lui sau oricărei alte rude de-ale mele pentru informaţii în această privinţă, fiindcă, după cît se părea, fusesem adusă

într-un asemenea hal încît îmi ţineam secretă ascunzătoarea pînă şi faţă de oameni cei mai apropiaţi. Dar — îi scrisese — chiar dacă ar fi cunoscut-o sau chiar dacă ar afla vreodată de ea, cu siguranţă că domnul Huntingdon ar fi ultima persoană din lume căreia ar avea de gînd să-i comunice această infomaţie ; iar pe de altă parte, n-are rost să se mai ostenească tocmindu-se pentru obţinerea copilului întrucît el (Frederick) socotea că-şi cunoaşte destul de bine sora pentru a putea să declare că oriunde va fi fiind ea şi indiferent de situaţia în care s-ar afla, nici un fel de considerent n-ar putea-o convinge să renunţe la odrasla ei.

30 octombrie. Din păcate, amabilii mei vecini nu vor să mă lase în pace. Prin cine ştie ce mijloace au izbutit să-mi descopere ascunzătoarea, şi m-am văzut silită să suport vizitele a trei familii diferite, toate mai mult sau mai puţin pornite să afle cine sînt, ce fac, de unde vin şi de ce mi-am ales un asemenea cămin. Societatea lor îmi este de prisos, ca să nu spun altfel, iar curiozitatea lor mă supără şi mă îngrijorează. Dacă o satisfac, s-ar putea să ajung la distrugerea fiului meu, iar dacă sînt prea misterioasă nu voi face decît să le stîrnesc suspiciunile, să dau naştere la tot felul de închipuiri şi să-i aţîţ să facă eforturi şi mai mari — şi poate astfel să ajung să mi se ducă faima din parohie în parohie pînă va ajunge la urechile cuiva care va duce vestea stăpînului de la conacul Grassdale.

Oamenii se aşteaptă, probabil, să le întorc vizita, însă, interesîndu-mă, am aflat că aceste familii locuiesc prea departe ca să pot merge cu Arthur pînă acolo. Aşadar, vor trebui să mă aştepte zadarnic o vreme, fiindcă nu pot suporta gîndul de a-l părăsi decît cel mult ca să mă duc la biserică. Şi nici acest lucru încă n-am îndrăznit să-l fac deoarece — se prea poate să fie doar o slăbiciune de femeie fără minte, dar trăiesc cu asemenea spaimă permanentă de a nu-mi fi răpit, încît nu mă simt niciodată în largul meu cînd nu-l am alături de mine. Şi mă tem ca aceste spaime să nu-mi tulbure în atît de mare măsură

evlavia, încît să mă împiedice să profit într-un fel de prezența la liturghie. Totuși, vreau să fac această încercare duminica viitoare și mă voi sili să-l las pe băiețel cîteva ceasuri în grija lui Rachel. Va fi o sarcină dificilă, dar cu siguranță nu e vorba chiar de o imprudență. Și preotul a trecut pe la mine ca să mă ocărască pentru că am neglijat să mă supun regulilor obișnuite ale cultului. Nu am avut prea bine cum să mă justific așa că i-am promis că dacă toate vor merge bine, mă va vedea în strana mea duminica viitoare. Nu vreau să fiu socotită necredincioasă. Și pe urmă, știu că ducîndu-mă din cînd în cînd în locașul de rugăciune aș putea să-mi găsesc în mare măsură alinarea și să profit de pe urma prezenței mele acolo. Dar asta cu condiția să am destulă credință și curaj pentru a-mi liniști gîndurile, așa cum se cuvine într-o asemenea ocazie solemnă, interzicîndu-le să stăruie neîncetat în jurul absenței copilului meu și în jurul eventualității îngrozitoare de a nu-l mai găsi acasă la întoarcerea mea.

3 noiembrie. Am mai cunoscut pe cîțiva dintre vecini. Gentlemanul distins și amorezul numărul unu din parohia aceasta și din împrejurimi (cel puțin după propria lui apreciere) este un tînăr...

Aici se încheia jurnalul. Restul paginilor fuseseră rupte. Vai, cîtă cruzime! Tocmai cînd era vorba să pomenească de mine! Pentru că nu mă îndoiesc că de preaplecatul tău servitor avea de gînd să pomenească, deși, bineînțeles, nu în termeni prea măgulitori. De asta sînt convins atît din citirea acelor cîteva cuvinte, cît și din amintirea înfățișării și a întregii ei purtări față de mine curînd după ce-am cunoscut-o. Mă rog! Îi puteam ierta ușor prejudecățile împotriva mea și ideile severe privitoare la sexul nostru, în general, cînd am văzut la ce specimene strălucite i se limitase experiența.

În privința mea însă, ea și-a constatat de mult greșeala și poate chiar a căzut în altă greșeală, în extrema opusă. Pentru că dacă la început părerea ei despre mine fusese mai proastă decît meritam, eram convins că acum meritele mele erau inferioare opiniei ei despre mine.

Poate că filele următoare din jurnal fuseseră rupte pentru a evita să-mi jignească sentimentele, poate că fuseseră înlăturate de teama de a nu-mi ațița prea mult îngîmfarea. În orice caz, aș fi dat nu știu ce să pot citi totul — să fiu martor la schimbarea ei treptată și să urmăresc evoluția stimei și prieteniei lui Helen pentru mine — precum și a altor sentimente mai calde, eventual să fi putut vedea cîtă dragoste cuprindea simpatia ei și cum o cucerise acest simțămînt în ciuda hotărîrilor ei virtuoase și a eforturilor mari de a... Dar nu, n-aveam dreptul să citesc aceste lucruri și făcuse bine că mi le ascunsese

CAPITOLUL XLV

EI, HALFORD, CE PĂRERE AI DE toate astea ? În timp ce citeai jurnalul ai încercat vreodată sentimentele pe care le trăiam eu în timpul lecturii lui ? Mai mult ca sigur că nu. Dar, n-am de gînd să bat cîmpii acum despre asta. Voi recunoaște doar următorul lucru — oricît de puțin onorabil va fi fiind pentru natura umană și în special pentru mine : că prima parte a relatării a fost pentru mine mai penibilă decît ultima. Nu pentru că aș fi fost cît de cît nesimțitor la chinurile doamnei Huntingdon sau impasibil la suferințele ei. Dar, trebuie să mărturisesc că am simțit un fel de mulțumire egoistă urmărind cum sila acestei doamne față de soțul ei a izbutit pînă la urmă să-i ucidă afecțiunea.

Tot citind se făcuse aproape opt dimineața.

Odată cu prima geană de lumină m-am ridicat și m-am dus cu manuscrisul la fereastră, dar deocamdată era încă imposibil să-l citesc la lumina zilei. Am consacrat o jumătate de oră toaletei de dimineață, apoi m-am întors la jurnalul doamnei Huntingdon. Cu oarecare dificultate m-am putut descurca. Cu un interes profund și cu multă nerăbdare am devorat restul relatării. Cînd s-a sfîrșit, și cînd mi-a trecut regretul față de încheierea ei bruscă, am deschis fereastra și am scos capul afară ca să profit de adierea răcoroasă și să sorb aerul curat al dimineții. Era o dimineață splendidă. Roua îngreuna firele de iarbă,

rîndunelele ciripeau în jurul meu, ciorile croncăneau și vacile mugeau în depărtări. Frigul timpuriu și razele soarelui se amestecau în aerul dulce al zorilor. Dar nu mă gîndeam la asta. Mă copleșea un amestec năvalnic de emoții de tot felul în timp ce priveam absent chipul plăcut al naturii. Curînd însă, acest haos de gînduri și pasiuni s-a limpezit, lăsînd locul la două sentimente distincte : o bucurie nespusă că adorata mea Helen era exact așa cum doream eu să fie, adică avînd un caracter luminos și nepătat, ca și soarele la care nu mă puteam uita. Pe de altă parte, încercam rușine și remușcări profunde pentru propria mea purtare.

Imediat după micul dejun m-am dus repede la Wildfell Hall. De ieri încoace Rachel crescuse infinit în stima mea. Eram gata s-o salut ca pe o veche prietenă. Dar toate imboldurile binevoitoare mi-au fost stăvilite de aerul neîncrezător și rece cu care m-a primit. Fata bătrînă își luase rolul de paznic al stăpînei, bănuiesc, și fără îndoială vedea în mine un alt domn Hargrave, cu atît mai primejdios cu cît stăpîna îi acorda mai multă stimă și încredere.

— Conița nu poate primi pe nimeni astăzi, domnule — că e cam bolnăvioară, mi-a răspuns ea la întrebarea : „Ce face doamna Graham ?"

— Dar trebuie neapărat s-o văd, Rachel, i-am zis eu împingînd ușa cu mîna ca nu cumva să mi-o trîntească în nas.

— Zău că nu se poate, domnule, mi-a răspuns ea adoptînd o expresie și mai împietrită decît înainte.

— Fii te rog așa de bună s-o anunți că am venit.

— N-are nici un rost, domnule Markham. V-am zis doar că e bolnăvioară.

Tocmai cînd mă pregăteam să iau fortăreața cu asalt și să dau buzna înăuntru, s-a deschis ușa și micuțul Arthur a apărut cu nebunaticul său tovarăș de joacă — cățelul. Puștiul m-a apucat cu amîndouă mîinile și m-a tras, zîmbitor, înăuntru.

— Mămica zice să poftești în casă, domnule Markham, iar mie mi-a zis să mă duc afară să mă joc cu Rover.

Rachel s-a retras oftînd, eu am intrat în salonaș și am închis ușa. Acolo, în fața căminului, se afla silueta aceea

înaltă și grațioasă, sleită de atîtea necazuri. Am aruncat jurnalul pe masă și am privit-o drept în ochi. Fața ei chinuită și palidă era întoarsă către mine. Ochii ei limpezi și negri s-au ațintit asupra mea cu o privire atît de serioasă și de intensă încît m-am simțit vrăjit.

— Te-ai uitat puțin prin el ? a murmurat ea.

Vraja se rupsese.

— L-am citit din scoarță-n scoarță, i-am zis eu înaintînd — și aș vrea să știu dacă mă ierți — dacă mă poți ierta ?

Nu mi-a răspuns, dar ochii ei au scînteiat și pe buzele ei, pe obraji s-a ivit o ușoară roșeață. Cînd m-am apropiat, ea s-a întors brusc și s-a dus la fereastră. Nu de mînie, eram pe deplin convins, ci doar pentru a-și ascunde sau a-și stăpîni emoțiile. Așadar, am îndrăznit s-o urmez și să stau acolo lîngă ea — dar nu să-i și vorbesc. Mi-a întins mîna, fără a-și întoarce capul și a murmurat cu un glas pe care încerca zadarnic să-l liniștească :

— Dar dumneata poți să mă ierți ?

Mi s-a părut un abuz de încredere să duc la buze mîna aceea de culoarea crinului, așa că n-am făcut decît s-o string cu oarecare gingășie. I-am răspuns zîmbind :

— Nu prea. Ar fi trebuit să-mi spui toate astea mai demult. Dar probabil că n-ai încredere în mine.

— Vai, nu, a strigat ea grăbindu-se să mă întrerupă. Nu ăsta a fost motivul ! N-a fost vorba de lipsă de încredere în dumneata. Dar dacă ți-aș fi spus ceva din povestea mea, ar fi trebuit să ți-o spun toată, pentru a-mi justifica purtarea. Și era normal să dau înapoi de la o asemenea destăinuire. Oare mă vei ierta ? Am greșit foarte, foarte tare, știu bine. Însă, ca de obicei, am cules roadele amare ale propriei mele greșeli.

Amar era într-adevăr tonul de suferință — reprimată de o fermă hotărîre — cu care rostise aceste vorbe. Acum însă i-am dus mîna la buze și i-am sărutat-o cu fervoare în repetate rînduri, pentru că lacrimile mă împiedicau să-i dau vreun alt răspuns. Ea a îngăduit aceste mîngîieri pătimașe, fără împotrivire și fără resentimente. Apoi îndepărtîndu-se brusc de mine a măsurat de cîteva ori camera în lung și-n lat. Știam, după încruntarea frunții și

după vehemența cu care-și strîngea buzele și-și frămînta mîinile, că în sinea ei se dădea o luptă violentă, deși tăcută, între rațiune și pasiune. În cele din urmă s-a oprit în fața căminului gol și întorcîndu-se spre mine mi-a spus liniștită — dacă se poate numi liniștită starea ei care era în mod vădit rezultatul unui efort nemăsurat de mare :

— Și acum, Gilbert, trebuie să mă părăsești — nu în clipa asta, dar în curînd — și nu trebuie să mai revii niciodată aici.

— Niciodată, Helen ? Tocmai cînd te iubesc mai mult ca oricînd ?

— Tocmai din acest motiv nu trebuie să ne mai revedem. Socoteam că această întîlnire e necesară — sau cel puțin m-am străduit să mă conving singură de acest lucru — pentru ca împreună să ne cerem unul altuia iertare pentru trecut. Dar nu există nici o scuză pentru noi întîlniri. Voi părăsi această locuință de îndată ce voi avea mijloacele să-mi caut un alt adăpost. Relațiile dintre noi trebuie să se oprească aici.

— Să se oprească aici ! am repetat eu ca un ecou.

Și apropiindu-mă de polița înaltă și sculptată a căminului mi-am rezemat mîna de ornamentele ei ample și mi-am lăsat fruntea pe ea cuprins de o disperare mută și tristă.

— Nu trebuie să mai vii niciodată aici, a reluat ea. Glasul ei tremura puțin, însă mi s-a părut că întreaga ei atitudine e supărător de calmă, dată fiind sentința îngrozitoare pe care o pronunța. Fără doar și poate că știi de ce-ți spun acest lucru — a continuat ea. Și fără îndoială îți dai seama că e mai bine să ne despărțim chiar acum. Dacă mi-e greu să ne luăm rămas bun, tu ar trebui să mă ajuți... A făcut o pauză. Nu i-am răspuns nimic. — Îmi făgăduiești că nu vei mai veni niciodată ?... Dacă nu-mi promiți și dacă vei reveni, mă vei alunga de aici înainte de a ști unde să-mi găsesc un alt loc de refugiu — sau cum să-l caut.

— Helen, i-am zis eu înfruntînd-o cu nervozitate, nu sînt în stare să discut problema despărțirii noastre definitive cu atîta calm și nepăsare ca tine. Pentru mine nu e o chestiune oarecare, ci una de viață și de moarte !

A tăcut. Buzele ei palide tremurau, își prindea mereu, cu degetele, lănțișorul de care atîrna ceasul micuț de aur — singurul lucru de valoare pe care-și permisese să și-l păstreze. Spusesem niște vorbe aspre și nedrepte. Dar n-am avut de lucru și am adăugat și altele mai rele.

— Bine, Helen — am început eu pe un ton blînd și scăzut, fără să am curajul s-o privesc în ochi — dar omul ăla nu e soțul tău. În ochii lui Dumnezeu el și-a călcat în picioare orice drept asupra ta...

Helen mi-a apucat brațul și mi l-a strîns cu o energie uluitoare.

— Gilbert, te rog ! a strigat ea pe un ton care ar fi străpuns pînă și o inimă de piatră. Pentru numele lui Dumnezeu, te rog nu mai încerca să aduci asemenea argumente ! Nici diavolul n-ar putea să mă tortureze în felul ăsta !

— N-am să te chinui, n-am să te chinui ! i-am zis eu punîndu-mi tandru mîna peste a ei.

Eram aproape la fel de speriat de vehemența ei pe cît eram de rușinat de propria mea atitudine.

— În loc să te porți ca un prieten adevărat — a continuat ea îndepărtîndu-se de mine și trîntindu-se în jilțul vechi — și să mă ajuți cu toate puterile tale, tu lași întreaga povară pe umerii mei. Și nu te mulțumești numai cu atîta, ci te străduiești din răsputeri să lupți împotriva mea — cînd știi bine că eu...

Aici s-a oprit și și-a ascuns fața în batistă.

— Iartă-mă, Helen ! am implorat-o eu. N-am să mai rostesc nici o vorbă în această privință. Dar oare nu ne putem revedea totuși ca prieteni ?

— N-o să meargă, mi-a răspuns ea clătinînd trist din cap. Apoi mi-a aruncat o privire de reproș blînd care părea să spună : „Probabil că știi asta la fel de bine ca și mine".

— Atunci ce trebuie să facem ? am strigat eu pe un ton pătimaș. Dar imediat am adăugat cu o voce mai liniștită : — Voi face tot ce vei dori. Numai te rog să nu spui că e ultima noastră întîlnire.

— Și de ce nu ? Nu știi că de fiecare dată cînd ne vom întîlni, gîndul la despărțirea definitivă va deveni din ce în ce mai dureros ? Nu simți că fiecare întîlnire ne face să ținem unul la altul mai mult decît înainte ?

Această ultimă frază a rostit-o repede și aproape în șoaptă și privirile lăsate în jos și felul cum îi ardeau obrajii arătau cît se poate de limpede că, ea cel puțin, simțise acest lucru. Nu era mai deloc prudent să faci o asemenea mărturisire sau să adaugi — așa cum a făcut ea imediat :

— Acum am puterea să-ți spun : pleacă ! Altădată s-ar putea ca lucrurile să nu mai stea așa.

Numai că eu n-am fost atît de josnic încît să încerc să profit de sinceritatea ei.

— Dar ne putem scrie — i-am propus eu cu timiditate. Sper că nu-mi vei refuza această consolare ?

— Putem afla vești unul despre celălalt prin mijlocirea fratelui meu.

— Fratele tău !

M-a cuprins un val de remușcări și de rușine. Ea nu aflase de răul pe care i-l făcusem cu miinile mele. Iar eu n-am avut curajul să-i vorbesc despre asta.

— Fratele tău n-o să ne ajute, i-am zis. El o să vrea să punem capăt oricăror legături.

— Probabil că ar avea dreptate, presupun. Ca prieten al amîndurora o să ne dorească binele, și mie și ție. Și orice prieten ne-ar spune că este și în interesul și de datoria noastră, să uităm unul de altul, deși se prea poate ca noi înșine să nu ne dăm seama de realitate. Dar nu te teme, Gilbert — a adăugat ea — zîmbind trist din pricina văditei mele dezamăgiri — există prea puține șanse să te uit. Nu vreau să spun că mesajele noastre ar trebui transmise prin Frederick, ci doar că fiecare ar putea să afle, prin intermediul lui, cum o duce celălalt. Mai mult decît atît n-ar trebui să se întîmple. Pentru că tu ești tînăr, Gilbert, și ar trebui să te însori — ceea ce vei și face cîndva, deși acum se prea poate să ți se pară cu neputință. Și cu toate că mi-ar veni cam greu să-ți spun să mă uiți, știu că ar fi drept s-o faci, atît pentru propria ta fericire, cît și pentru fericirea viitoarei tale soții. Așadar, trebuie să doresc acest lucru și-l voi dori, a adăugat ea cu hotărîre.

— Dar tu ești tînără, Helen — i-am răspuns eu cu multă însuflețire — și cînd ticălosul ăla destrăbălat își

va fi încheiat călătoria prin lume, îmi vei acorda mîna ta. Voi aștepta pînă atunci.

Numai că ea n-a vrut să-mi lase nici această speranță. Independent de răul de a miza în planurile noastre pe moartea unei alte persoane, ea susținea că asta e o nebunie. Mulți bărbați, avînd năravurile domnului Huntingdon, trăiseră destul ca să ajungă la o bătrînețe înaintată.

— Iar dacă eu — adăugă ea — sînt tînără ca ani, sînt in schimb îmbrătrînită în mîhnire. Dar chiar de nu m-ar ucide necazurile înainte ca viciul să-l distrugă pe el, gîndește-te bine : dacă el n-ar ajunge decît la vreo cincizeci de ani, tu ai putea să aștepți douăzeci sau cincisprezece ani — într-o vagă nesiguranță și îndoială — atîta vreme cît ești în floarea tinereții și a bărbăției — și în cele din urmă să te însori cu o femeie ofilită și istovită cum voi fi eu, fără ca măcar să mă fi văzut de azi și pînă atunci? Nu, n-ai face-o, a continuat ea întrerupîndu-mi protestele și declarațiile de statornicie neabătută. Sau chiar dacă ai face-o n-ar trebui s-o faci. Crede-mă, te rog, Gilbert, în chestiunea asta mă pricep mai bine decît tine. Tu mă crezi rece și împietrită la inimă și ai dreptul s-o faci, dar...

— Asta nu-i adevărat, Helen.

— Mă rog, nu-i nimic. Ai avea dreptul s-o faci dacă ai vrea — dar nu mi-am petrecut singurătatea în totală trîndăvie și nu-ți vorbesc acum sub imboldul momentului aaș cum faci tu. M-am gîndit și m-am tot gîndit la toate aceste lucruri. Am dezbătut aceste probleme în sinea mea și am meditat pe îndelete la trecutul nostru și la prezent și la drumul nostru în viitor. Și, te rog, din suflet, să mă crezi că am ajuns în cele din urmă la concluzia justă. Te rog să ai încredere în cuvintele mele, și peste cîțiva ani vei vedea că am avut dreptate — măcar că în momentul de față nici eu nu-mi dau prea bine seama de asta. (Ultimele vorbe le-a murmurat oftînd și și-a lăsat capul în miini.) Și te rog nu mai discuta în contradictoriu cu mine. Tot ceea ce-ai putea să spui s-a mai spus de către propria mea inimă și a fost combătut și respins de rațiunea mea. În gura ta ele sună de zece ori mai dureros și dacă ai ști cît de mult mă dor sînt convinsă că ai înceta imediat.

— Am să plec... peste o clipă, dacă asta îți poate aduce alinare... și n-am să mă mai întorc niciodată ! i-am zis eu pe un ton crîncen și apăsînd pe fiece cuvînt. Dar, dacă nu trebuie să ne mai întîlnim niciodată și nici să sperăm că ne vom mai întîlni, e oare o crimă să schimbăm între noi cîte un gînd, pe calea scrisului ?

— Nu, nu e o crimă ! a strigat ea într-o izbucnire de bucurie. Și eu m-am gîndit la asta, Gilbert, dar mi-a fost frică să pomenesc un asemenea lucru pentru că mă temeam că nu mă vei înțelege — chiar și acum mă tem — mă tem că orice prieten atașat ne-ar spune că amîndoi ne amăgim cu iluzia că vom păstra o legătură spirituală fără speranța sau perspectivele de a merge mai departe !

— Lasă-i în pace pe prietenii noștri atașați. Și, pentru numele lui Dumnezeu, nu-i lăsa să ne dezbine ! am strigat eu cu spaimă ca nu cumva să socoată de datoria ei să refuze și această ultimă consolare ce ne mai rămăsese.

— Dar aici nu putem întreține nici un fel de corespondență, a zis ea. Și odată plecată, intenția mea era ca noul sălaș să rămînă necunoscut, atît ție cît și celorlalți. Dar ascultă — a zis ea, și zîmbitoare a ridicat un deget ca să stăvilească replica mea nerăbdătoare : — Peste șase luni vei afla de la Frederick locul exact unde mă aflu. Și dacă vei mai păstra și atunci dorința de a-mi scrie — te rog mult să-mi scrii și-ți voi răspunde.

— Peste șase luni !

— Da, ca să-i dau înfierbîntării tale timp să se liniștească și să pun la încercare sinceritatea și statornicia dragostei tale. Și acum, cred că s-au rostit destule vorbe între noi. De ce nu ne putem despărți ? — a exclamat ea, după o pauză, ridicîndu-se brusc de pe scaun cu mîinile strînse într-un gest hotărît.

Am socotit că e de datoria mea să plec fără întîrziere. M-am apropiat și i-am întins mîna pentru a-mi lua rămas bun ; ea mi-a strîns-o în tăcere. Dar acest gînd al despărțirii definitive era de-a dreptul insuportabil. Părea că-mi alungă și ultima picătură de sînge din inimă. Îmi simțeam tălpile parcă lipite de podea.

— Nu ne vom mai revedea niciodată ? am murmurat eu cu sufletul chinuit.

O clipă am rămas locului și am privit-o drept în ochi, iar în clipa următoare am strîns-o la piept. Parcă crescusem împreună într-o îmbrățișare din care nimeni și nimic nu ne putea desface. N-a rostit alte cuvinte decît : „Domnul să te aibă în pază !“ și „Du-te... du-te !“ Dar în timp ce vorbea mă ținea atît de strîns încît n-aș fi putut să mă supun dorinței sale, decît smulgîndu-mă de acolo. În cele din urmă însă, ne-am desprins unul de altul și eu am fugit.

Îmi amintesc că l-am văzut pe micuțul Arthur alergînd pe aleea din grădină ca să-mi iasă în întîmpinare și că eu am sărit peste zid ca să-l evit — că apoi am ținut-o tot într-o goană pe povîrnișul dealului sărind peste gardurile de piatră și gardurile vii care-mi stăteau în cale, pînă cînd am pierdut cu totul din vedere vechiul conac și am ajuns la poalele colinei. Tot ca prin vis îmi amintesc de ceasurile îndelungi în care am plîns cu lacrimi amare și am suspinat, precum și de rătăcirile melancolice și meditative prin valea însingurată, de vîntul de apus vîjîind printre copacii înalți și de pîrîiașul bolborosind în albia lui plină de pietre. Mai tot timpul ochii mei priveau în gol către umbrele întunecate și încîlcite ce se jucau pe iarba însorită de la picioarele mele unde din cînd în cînd cădeau frunze. Dar inima mea era departe, sus, pe deal, în camera aceea întunecată unde plîngea singură și părăsită ea, cea pe care n-o puteam consola, pe care n-aveam voie s-o revăd pînă cînd ani de suferință nu ne vor fi doborît pe amîndoi.

Poți fi sigur că în ziua aceea am făcut prea puțină treabă. Ferma a fost lăsată pe seama țăranilor. Dar un lucru tot trebuie să fac... Să-l văd neapărat pe Frederick Lawrance și să-i cer scuze pentru fapta aceea nenorocită. Cu dragă inimă aș fi amînat pînă a doua zi. Dar dacă între timp ar fi dat totul în vileag surorii lui ? Nu, nu, trebuia neapărat să-i cer scuze chiar astăzi și să-l implor să se arate îngăduitor față de mine. Am amînat totuși această datorie pînă spre seară, cînd m-am mai liniștit și cînd — o, minunată însușire a naturii umane ! — cîțiva germeni firavi de speranță nedeslușită au început să încolțească în inima mea.

Odată sosit la Woodford, locuința tînărului boiernaș, nu mi-a fost deloc ușor să obțin permisiunea de a-l vedea. Servitorul, care mi-a deschis ușa, mi-a spus că stăpînul lui e foarte bolnav și lăsa impresia că nu crede să mă poată primi. Numai că eu nu m-am dat bătut. Am așteptat, calm, în hol să fiu anunțat.Dar domnul Lawrance a transmis, politicos, că nu poate primi pe nimeni : are febră și nu vrea să fie deranjat.

— N-am să-l deranjez prea mult, am zis eu. Trebuie să-l văd ! Doresc să-i vorbesc într-o chestiune deosebit de importantă.

— Am să-i spun, domnule, mi-a răspuns servitorul.

Am străbătut holul și l-am urmat pînă aproape de ușa încăperii în care se afla stăpînul lui — pentru că se pare că nu stătea în pat. Servitorul s-a întors spunînd că domnul Lawrance speră că voi avea amabilitatea să-i las un bilețel întrucît în momentul de față nu poate să se ocupe de nici un fel de treabă.

— Dar dacă te poate primi pe dumneata, mă poate primi și pe mine, i-am zis.

Drept care, trecînd pe lîngă valetul uluit, am bătut tare, cu îndrăzneală, la ușă, am deschis-o, am intrat și am închis-o în urma mea. Camera era spațioasă și frumos mobilată — foarte confortabilă pentru un holtei. Pe grătarul lustruit se înălțau flăcările roșii ale unui foc plăcut. Un ogar cam bătrîior, deprins cu trîndăvia și cu traiul bun se lăfăia dinaintea lui pe covorașul gros și moale ; pe un colț al covorașului, lîngă canapea, ședea un copoi de rasă privind melancolic la stăpînul lui. Bolnavul avea o înfățișare foarte interesantă, stînd întins acolo, în eleganta lui haină de casă, cu o batistă de mătase legată în jurul tîmplelor. Fața lui, de obicei palidă era îmbujorată de firbințeală. Ședea cu o mînă lăsată alene pe speteaza canapelei. Ținea un volumaș cu care — pare-se — încercase zadarnic să-și alunge plictiseala. Dar l-a scăpat din mînă, surprins și indignat, văzîndu-mă că intru și mă postez în fața lui, pe covoraș. S-a înălțat între perne și m-a privit îndelung. Pe fața lui se citeau în egală măsură scîrba, spaima, furia și uluiala.

— Domnule Markham, nu mă așteptam la una ca asta ! mi-a zis el și în timp ce vorbea i-a dispărut pînă și ultima picătură de sînge din obraz.

— Știu, i-am răspuns. Te rog să stai liniștit un minut ca să-ți spun de ce-am venit.

— Te rog să-ți scurtezi cîți poți povestea, mi-a zis el punînd mîna pe clopoțelul de argint aflat pe măsuța de lîngă el — fiindcă altfel voi fi silit să strig după ajutor. În starea în care mă aflu nu-ți pot suporta brutalitățile și nici prezența.

Și, într-adevăr, prin porii feței lui a început să țîșnească sudoarea, brobonindu-i fruntea palidă, ca niște picături ca de rouă.

— Știi, Lawrence, i-am zis eu, adevărul este că nu m-am purtat frumos față de tine în ultima vreme — în special ultima oară. Și am venit să... mă rog, în două vorbe, să-mi exprim regretul pentru ceea ce-am făcut și să-ți cer iertare... Dacă nu vrei să mi-o acorzi (am adăugat eu în grabă întrucît nu mi-a plăcut mutra pe care a făcut-o) n-are importanță... Eu unul mi-am făcut datoria...

— Da, e foarte ușor — mi-a răspuns el cu un zîmbet care aducea mai degrabă a rînjet — să mă insulți și să mă pocnești în cap fără nici un motiv, apoi să vii să-ți ceri scuze ; dar mă rog...

— Am uitat să-ți spun că totul s-a datorat unei greșeli, am mormăit eu. Ți-aș fi prezentat niște scuze foarte elegante, dar tu m-ai enervat atît de rău cu... mă rog, sigur că e vina mea. Realitatea este că n-am știut că ești fratele doamnei Graham și am văzut și am auzit cîteva lucruri menite să-mi strîmească bănuieli. Dă-mi, te rog, voie să-ți spun că un pic de sinceritate și de încredere din partea ta ar fi putut să le îndepărteze. Și, în sfîrșit, întîmplarea m-a făcut să surprind o parte dintr-o discuție a ta cu ea, care m-a făcut să cred că am dreptul să te urăsc...

— Și cum ai ajuns să știi că sînt fratele ei ? m-a întrebat el cu oarecare neliniște.

— Mi-a spus chiar ea. Mi-a spus totul. Știa că poate să se increadă în mine. Dar nu trebuie să te tulburi din

pricina asta, domnule Lawrance, pentru că n-am s-o mai văd niciodată!

— Niciodată? Dar ce, a plecat?

— Nu, dar și-a luat adio de la mine. Și eu am făgăduit să nu mă mai apropii de casa aceea atîta vreme cît ea locuiește acolo.

Îmi venea să plîng din pricina gîndurilor amare stîrnite de întorsătura pe care o luase discuția. Dar n-am făcut decît să strîng din pumni și să bat cu piciorul în covor. În schimb, pe fața gazdei mele s-a citit o vădită ușurare.

— Ai făcut foarte bine! mi-a spus el pe un ton de aproabare fără rezerve, iar fața lui s-a luminat ca și cum s-ar fi revărsat soarele asupra ei. Cît despre greșeala respectivă, îmi pare rău pentru noi amîndoi că s-a întîmplat așa. Poate că-mi vei putea ierta lipsa de sinceritate, dar te rog să nu uiți, că în ultima vreme n-ai mai avut încredere în mine...

— Da, da, așa e... Nimeni nu mă poate ocărî mai rău decît mă ocărăsc eu singur, în adîncul inimii mele, sau cel puțin nimeni nu poate regreta mai sincer decît mine fapta săvîrșită.

— Hai să lăsăm asta, mi-a răspuns el cu un ușor zîmbet. Să uităm toate cuvintele neplăcute rostite de ambele părți, precum și faptele neplăcute, să dăm uitării toate lucrurile pe care avem motive să le regretăm. Ai ceva împotrivă să-mi strîngi mîna — sau ai prefera să n-o faci?

Cînd mi-a întins-o am văzut-o tremurînd de slăbiciune și a căzut înainte de a avea timp s-o prind și s-o strîng cu o căldură pe care el nu avea forța s-o transmită la rîndul lui.

— Vai, ce fierbinte și uscată ți-e mîna, Lawrence! Ești într-adevăr bolnav și eu ți-am înrăutățit starea cu toată vorbăria asta.

— A, nu, e un fleac. Doar o răceală prinsă din pricina ploii.

— Și asta-i tot opera mea.

— N-are importanță. Dar spune-mi, i-ai pomenit surorii mele de povestea asta?

— Ca să-ţi mărturisesc adevărul, n-am avut curajul s-o fac. Însă cînd îi vei povesti tu, vrei să ai amabilitatea să-i spui că regret profund şi că...

— A, n-ai nici o teamă! N-am să spun nimic împotriva ta atîta vreme cît îţi vei respecta hotărîrea de a te ţine departe de ea. Va să zică, spui că n-a auzit de boala mea?

— Cred că nu.

— Mă bucur foarte mult de asta pentru că tot timpul m-a chinuit teama ca nu cumva să-i spună cineva că sînt pe moarte sau într-o stare disperată şi ea să se dea de ceasul morţii că nu poate afla veşti de la mine, nici să-mi vină în ajutor, nici să mă viziteze. Trebuie să fac în aşa fel încît să-i dau de veste — a continuat el dus pe gînduri — pentru că altfel cu siguranţă că o să audă cine ştie ce poveste. Mulţi s-ar bucura s-o informeze, doar aşa, ca să vadă cum primeşte ea ştirea. Şi atunci s-ar putea expune la noi clevetiri.

— Îmi pare rău că nu i-am spus eu. Dacă n-ar fi promisiunea pe care am făcut-o, i-aş spune acum...

— A, nu, în nici un caz! Nici nu mă gîndesc la asta. Dar dacă aş scrie un bileţel — fără să pomenesc de tine, Markham, ci doar relatîndu-i, pe scurt, povestea cu boala mea, arătîndu-i de ce n-am mai vizitat-o, dacă aş scrie adresa prefăcîndu-mi slova — mi-ai face hatîrul de a o strecura la poştă în drum spre casă? Pentru că într-un asemenea caz nu îndrăznesc să mă încred în nici unul dintre servitori.

Am consimţit cu dragă inimă, şi imediat am adus secreterul. Nu prea era nevoie să-şi prefacă scrisul întrucît bietul om părea să întîmpine dificultăţi serioase pentru a scrie cît de cît citeţ. Cînd a terminat biletul am socotit că a sosit momentul să mă retrag şi mi-am luat rămas bun, după ce l-am întrebat dacă există vreun lucru pe care l-aş putea face pentru el — mare sau mic — ca să-i mai alin suferinţa şi să repar răul ce i-l pricinuisem.

— Nu, mi-a zis el. Şi aşa ai făcut destul de mult în acest sens. Ai făcut mult mai bine pentru mine decît ar fi putut face cel mai iscusit doctor. Căci mi-ai luat de pe suflet două mari poveri; îngrijorarea în privinţa surorii

mele și regretul profund în privința ta. Sînt convins că acum îmi voi reveni curînd. Mai poți face încă un lucru pentru mine, și anume, să vii să mă vizitezi din cînd în cînd — fiindcă, vezi, sînt tare singur și părăsit aici. Și iți promit că intrarea nu-ți va mai fi îngreunată în nici un fel.

Mi-am dat cuvîntul c-o voi face și am plecat după ce ne-am strîns cordial mîna. În drum spre casă am pus la poștă scrisorea, rezistînd foarte bărbătește îndemnului lăuntric de a adăuga totodată și vreun cuvînt din partea mea.

CAPITOLUL XLVI

UNEORI M-AM SIMȚIT FOARTE ispitit să-mi lămuresc mama și sora în privința caracterului și situației reale ale persecutatei locatare de la Wildfell Hall. La început am și regretat în mare măsură că am omis să cer, acestei doamne, permisiunea de a o face. Dar chibzuind mai bine, am socotit că dacă mama și sora mea ar ști cum stau lucrurile, ele n-ar mai rămîne multă vreme o taină pentru familiile Millward și Wilson și cum părerea mea despre caracterul Elizei Millward era de acum formată, știam că dacă prinde cît de cît firul afacerii va găsi mijloacele să-l informeze pe domnul Huntingdon despre locul unde se afla soția sa. Așadar, aveam să aștept cu răbdare pînă cînd vor fi trecut cele șase luni, apoi, după ce fugara își va fi găsit un alt cămin, iar eu voi avea îngăduința de a-i scrie, o voi reabilita de toate aceste defăimări josnice. Între timp, devenisem insuportabil de posac și de mizantrop la gîndul că toată lumea nutrește gînduri nedemne despre presupusa doamnă Graham și ar fi gata să le dea glas dacă ar îndrăzni. Biata maică-mea era pur și simplu speriată. Rose și Fergus mă evitau. Și bine făceau, căci în împrejurările date nu eram o companie potrivită pentru ei.

Doamna Huntingdon n-a plecat de la Wildfell Hall decît după vreo două luni de la întrevederea noastră. În tot acest timp nu și-a făcut niciodată apariția la biserică și nici eu nu m-am apropiat de casa ei. Știam doar că se mai află acolo din răspunsurile laconice ale fratelui ei

la numeroasele și felurile întrebări pe care i le puneam. Am fost vizitatorul lui statornic și atent în tot cursul bolii și convaslecenței sale. Asta nu numai datorită interesului pe care i-l purtam sau dorinței de a-l înveseli și de a-l compensa într-un fel pentru „brutalitatea“ mea de altădată, ci și din pricina atașamentului meu crescînd față de el și a faptului că-mi plăcea din ce în ce mai mult societatea lui. Asta se datora, în parte, cordialității lui față de mine, dar mai ales legăturii lui de rudenie cu adorata mea Helen. Țineam la el din această pricină mai mult decît aș fi vrut să arăt. Simțeam o plăcere tainică să string degetele acelea subțiri și albe, atît de uluitor de asemănătoare cu ale ei, să urmăresc schimbările de pe fața lui palidă și frumoasă, să-i observ mlădierile glasului, descoperind asemănări de care mă miram că nu mă izbiseră pînă atunci. De fapt, uneori, mă irita pentru că se ferea să-mi vorbească despre sora lui.

Nu s-a însănătoșit chiar atît de repede cum se așteptase. Abia la vreo două săptămîni după împăcarea noastră a putut să încalece din nou. Și primul drum pe care l-a făcut a fost Wildfell Hall ca să-și vadă sora. Cea mai gravă consecință a fost o revenire a bolii fiindcă de fapt în afară de locatarii de la conac și de mine n-a mai știut nimeni altcineva de această vizită. Sînt convins că nu fusese în intenția lui să-mi pomenească nici mie de ea, deoarece cînd m-am dus a doua zi să-l văd și am remarcat că nu arată atît de bine cît ar fi trebuit, mi-a răspuns că a răcit umblînd prea tîrziu pe afară în seara anterioară.

— N-ai să poți să-ți mai vezi sora dacă nu te îngrijești și nu te păzești, i-am zis eu puțin supărat de această împrejurare — mai mult de dragul ei, decît din compătimire față de el.

— Am și văzut-o, mi-a spus el calm.

— Ai văzut-o ? am strigat eu uimit.

— Da.

Apoi mi-a spus ce considerente îl îndemnaseră să întreprindă această acțiune primejdioasă și ce prevederi luase în vederea ei.

— Și ce făcea ? l-am întrebat cu sufletul la gură.

— Ca de obicei, a sunat răspunsul lui laconic, deşi trist.

— Ca de obicei — adică nu prea fericită şi cam firavă.

— Nu e chiar bolnavă, mi-a răspuns el, şi nu mă îndoiesc că în scurtă vreme îşi va recăpăta şi curajul. Dar au copleşit-o aceste grele încercări neîncetate. Vai, ce ameninţător arată norii aceia, a schimbat el vorba întorcîndu-se spre fereastră. Mă tem că înainte de lăsarea întunericului o să avem o ploaie cu trăsnete — şi tocmai acum cînd sînt în toi cu strînsul recoltei. Tu ai terminat?

— Nu. Dar, spune, Lawrence, a pomenit... sora ta a pomenit de mine?

— M-a întrebat dacă te-am văzut în ultima vreme.

— Şi ce altceva a mai spus?

— Nu-ţi pot reproduce tot ce-a spus, mi-a răspuns el cu un uşor zîmbet, pentru că am vorbit o mulţime, deşi am stat destul de puţină vreme acolo. Dar conversaţia noastră s-a învîrtit în special în jurul proiectului ei de plecare pe care am rugat-o să-l amîne pînă cînd voi avea mai multă putere s-o ajut să-şi caute un alt cămin.

— Dar n-a mai zis nimic despre mine?

— N-a zis prea mult desppre tine, Markham. Chiar dacă ar fi fost dispusă s-o facă, eu n-aş fi încurajat-o. Însă, din fericire, lucrurile n-au stat aşa. Mi-a pus doar cîteva întrebări în privinţa ta şi a părut mulţumită de răspunsurile mele scurte, arătîndu-se astfel mai înţeleaptă decît prietenul ei. Şi pot să-ţi mai spun că părea mult mai îngrijorată ca nu cumva să te gîndeşti prea des la ea decît că ai putea s-o uiţi.

— Avea dreptate.

— Dar mă tem că îngrijorarea ta în privinţa ei se prezintă exact invers.

— Nu, nu-i aşa. Vreau să fie fericită. Dar nu vreau să mă uite cu totul. Ştie că e imposibil s-o uit. Şi are dreptate să dorească să nu păstrez prea multe amintiri în privinţa ei. N-aş vrea să mă regrete prea mult. Dar nu prea îmi închipui că o să fie foarte nefericită din pricina mea, pentru că ştiu că nu sînt demn de asta, decît prin faptul că o apreciez atît de mult.

— Şi nici unul din voi nu e demn de o inimă frîntă — şi nici de toate suspinele şi lacrimile şi gîndurile triste

care au fost irosite de voi amîndoi și mă tem că vor mai fi și în viitor. Mă tem că în momentul de față, fiecare din voi are despre celălalt o părere mai frumoasă, decît merită. Sentimentele surorii mele sînt, firește, la fel de puternice ca și ale tale. Însă ea are înțelepciunea și tăria sufletească să lupte împotriva lor. Și sînt convins că nu-și va găsi odihnă pînă cînd nu-și va fi scos complet din minte.

Și aici a șovăit.

— Persoana mea, am zis eu.

— Aș dori ca și tu să te străduii în același sens, a continuat el.

— Ți-a spus că asta e intenția ei ?

— Nu, n-am abordat această chestiune. Nu era nevoie deoarece n-aveam nici o îndoială că asta e hotărîrea ei.

— Să mă uite ?

— Da, Markham ! De ce nu ?

— Mde, mă rog — atîta i-am zis cu glas tare.

Însă în sinea mea i-am răspuns : „Nu, Lawrence, în privința asta te înșeli, ea nu e hotărîtă să mă uite. Ar fi nedrept să dea uitării, o persoană atît de profund și de afectuos devotată ei, o persoană care-i poate aprecia în atît de mare măsură meritele și care-i poate înțelege toate gîndurile, așa cum sînt eu. Ar fi o greșeală din partea mea să dau uitării o femeie ca ea, de vreme ce-am iubit-o sincer și-am cunoscut-o atît de bine".

Dar n-am mai spus nimic în această privință. Am abordat imediat un nou subiect de conversație și curînd mi-am luat rămas bun de la prietenul meu, simțind pentru el mai puțină cordialitate decît de obicei. Poate că n-aveam dreptul să fiu supărat pe el, și totuși eram.

La mai puțin de o săptămînă l-am întîlnit întorcîndu-se dintr-o vizită la familia Wilson. Mi-am luat inima în dinți să-i fac un serviciu, chiar dacă era împotriva sentimentelor lui. Făceam asta pentru că nu puteam îngădui ca o asemenea femeie să devină cumnata doamnei Huntingdon. Nu puteam suporta gîndul ca el să fie atras, prin înșelătorie, într-o căsnicie cu o femeie atît de nepotrivită pentru un cămin tihnit. Mă tem că și el avea unele bănuieli în privința aceasta. Dar era atît de lipsit de experiență și atît de mare era puterea de atracție a

respectivei domnișoare, încît suspiciunile nu-l tulburaseră prea multă vreme. Sînt convins că singurele motive serioase ale șovăielilor lui, care-l împiedicaseră deocamdată să o ceară de nevastă, fuseseră rudele și în special mama ei, pe care el n-o puta suferi. Dacă ar fi locuit la o oarecare depărtare ar fi putut, eventual, să treacă peste această obiecție, dar treaba nu era deloc ușoară cînd se aflau doar la cîteva mile de Woodford.

— Lawrence, văd că ai fost în vizită la familia Wilson, i-am zis eu mergînd pe lîngă poneiul lui.

— Da, mi-a răspuns el, evitîndu-mi privirea. Mi s-a părut că e o datorie de politețe să profit de primul prilej ca să le mulțumesc pentru amabilele lor atenții, fiindcă în tot cursul bolii mele s-au interesat mereu și cu multă insistență de mine.

— Toate astea sînt opera domnișoarei Wilson.

— Și chiar de-ar fi așa — mi-a răspuns el roșind destul de vizibil — să fie oare ăsta un motiv ca să nu le mulțumesc cum se cuvine ?

— E un motiv ca să n-o ceri de nevastă !

— Dacă nu te superi, vrei să lăsăm baltă subiectul ăsta ? mi-a zis el cu o neplăcere fățișă.

— Nu, Lawrence, cu îngăduința ta o să-l continui. Și pentru că tot vorbim despre asta, am să-ți spun un lucru pe care n-ai decît să-l crezi sau nu, după cum îți va fi voia. Dar te rog să nu uiți că nu-mi stă în obicei să rostesc neadevăruri și că în cazul de față n-aș avea nici un motiv ca să deformez adevărul...

— Ei, Markham, despre ce-i vorba ?

— Domnișoara Wilson o urăște pe sora ta. Ar fi oarecum firesc ca, neștiind de înrudirea dintre voi, să-i poarte o oarecare dușmănie, dar nici o femeie de treabă sau binevoitoare n-ar fi capabilă să manifeste răutatea aceea aspră, împietrită și rău intenționată față de o rivală închipuită, pe care am observat-o la ea.

— Vai, Markham !

— Da, și credința mea este că Eliza Millward și cu ea, chiar dacă n-au fost ele sursa zvonurilor care au circulat, în orice caz le-au încurajat și sînt principalele vinovate de răspîndirea lor. Bineînțeles, ea n-a dorit să-ți amestece

numele în această treabă, dar cea mai mare plăcere a ei a fost, și mai este încă, s-o ponegrească, atît cît poate, pe sora ta, fără să riște prea mult să-și dea în vileag propria răutate !

— Nu pot crede una ca asta, m-a întrerupt însoțitorul meu, cu obrajii arzînd de indignare.

— Mă rog, întrucît n-o pot dovedi, trebuie să mă mulțumesc să-ți spun că așa stau lucrurile. Dar cum dacă ar fi adevărat, nu te-ai însura cu domnișoara Wilson, fă bine să fii prudent pînă cînd te vei încredința că lucrurile stau altfel.

— Markham, dar eu nu ți-am spus niciodată că am intenția s-o iau de nevastă pe domnișoara Wilson, mi-a răspuns el trufaș.

— Nu, dar indiferent dacă vrei sau nu, ea are intenția să te ia de bărbat.

— Ți-a spus ea ?

— Nu, dar...

— Atunci n-ai nici un drept să faci o asemenea afirmație în privința ei.

Și-a îmboldit călușul, dar eu am pus mîna pe coama lui hotărît să-l țin în loc.

— Stai o clipă, Lawrence, și dă-mi voie să-ți explic. Și te rog să nu fii atît de — nu știu cum sa spun — inaccesibil, cum ești. Știu ce gîndești despre Jane Wilson. Și sînt convins că știu cît de greșite sînt opiniile tale. Și ți se pare că e deosebit de încîntătoare, elegantă, înțeleaptă și rafinată. Nu-ți dai seama că e egoistă, împietrită la inimă, ambițioasă, ipocrită, cochetă și superficială.

— Destul, Markham, destul !

— Nu. Dă-mi voie să termin. Tu nu știi că dacă te-ai însura cu ea căminul tău ar fi lipsit de orice rază de soare, de orice bucurie și mîngîiere. Și în cele din urmă ți s-ar frînge inima cînd ai constata că ești legat de o persoană atît de incapabilă să-ți împărtășească gusturile, sentimentele, ideile, atît de lipsită de sensibilitate, de simțăminte bune și de adevărată noblețe sufletească.

— Ai terminat ? m-a întrebat calm prietenul meu.

— Da. Știu că mă urăști pentru impertinența mea dar nu-mi pasă, dacă ea va izbuti totuși să te ferească de această greșeală fatală.

— Bravo ! mi-a răspuns el cu un zîmbet cam glacial. Îmi pare bine că ai scăpat de propriile tale necazuri sau că ai uitat de ele în atare măsură încît să te poți ocupa atît de intens de treburile altora și să-ți bați capul în mod, atît de inutil, cu calamitățile închipuite sau posibile ale vieții lor viitoare.

Ne-am despărțit — din nou cu oarecare răceală. Și totuși n-am încetat să rămînem prieteni. Avertismentul meu bine intenționat, deși ar fi putut să fie rostit cu mai multă chibzuială și, pe de altă parte, primit cu mai multă recunoștință, și-a produs totuși, în oarecare măsură,efectul dorit. Lawrence nu și-a mai repetat vizitele la familia Wilson și, cu toate că în discuțiile noastre ulterioare, nici el nici eu n-am mai pomenit numele lui Jane — am motive să cred că el mi-a rumegat bine vorbele și s-a interesat în alte părți, cu destulă curiozitate, deși în mod discret în privința frumoasei domnișoare, a comparat în sinea lui modul în care i-o descrisesem eu cu propriile lui observații despre ea și cu ceea ce a auzit de la alții. În cele din urmă a ajuns la concluzia că ținind seama de toate considerentele, ar fi fost mult mai bine ca ea să rămînă domnișoara Wilson de la Ryecote Farm decît să se transforme în doamna Lawrence de la Woodford Hall. De asemenea, sînt convins că în scurtă vreme a învățat destule pentru a-și privi cu o tainică uimire afecțiunea anterioară și pentru a se felicita că a avut norocul să scape. Dar acest lucru nu mi l-a mărturisit niciodată nici pe față, nici prin aluzii ; nu mi-a mulțumit niciodată pentru rolul pe care-l jucasem în izbăvirea lui — ceea ce nu era deloc surprinzător pentru cineva care-l cunoștea atît de bine ca mine.

Cît despre Jane Wilson, bineînțeles că ea a fost dezamăgită și amărîtă cînd s-a trezit deodată neglijată și în cele din urmă părăsită de fostul ei admirator. Oare am greșit năruindu-i astfel speranțele pe care le nutrea ? Cred că nu.

CAPITOLUL XLVII

ÎNTR-O DIMINEAȚĂ DE PE LA ÎNCEPUTUL lui noiembrie, curînd după micul dejun, pe cînd redactam niște scrisori de afaceri, Eliza Millward a venit în vizită la sora mea. Rose nu avea nici discernămîntul și nici maliția necesare pentru a o privi pe mica diavoliță în aceeași lumină în care o vedeam eu, așa că prietenia lor dinainte dăinuia încă. În momentul sosirii ei nu era altcineva în odaie decît Fergus și cu mine. Maică-mea și cu soră-mea lipseau amîndouă „în scopuri domestice". Dar eu nu aveam de gînd să mă dau peste cap pentru a o distra pe Eliza, chiar dacă altcineva ar fi fost înclinat s-o facă. Am onorat-o doar cu un salut nepăsător și bineînțeles cu cîteva cuvinte, apoi mi-am văzut de scris, lăsîndu-i pe fratele meu să fie mai politicos dacă are chef. Numai că Eliza voia să mă tachineze.

— Vai, ce plăcere să te găsesc acasă, domnule Markham! mi-a zis ea cu un zîmbet malițios și ipocrit. În ultima vreme te văd atît de rar... Nu mai treci deloc pe la casa parohială. Pot să-ți spun că tata e profund jignit, a adăugat ea pe un ton jucăuș privindu-mă drept în față cu un rîs impertinent, și așezîndu-se cam în coasta secreterului meu, dincolo de colțul mesei.

— În ultima vreme am avut o mulțime de treburi, i-am spus eu fără să-mi ridic ochii de pe scrisoare

— Serios? Cineva spunea că în ultimele luni ți-ai neglijat în mod ciudat treburile.

— Atunci cineva a greșit, pentru că în special în ultimele două luni am trudit cu deosebită sîrguință.

— A! Mă rog, bănuiesc că nimic nu e mai bun decît activitatea intensă pentru a consola inimile rănite. Te rog să mă ierți, domnule Markham, dar nu arăți deloc bine și toată lumea spune că de-o bucată de vreme ești atît de melancolic și posac încît aproape am impresia că te roade cine știe ce grijă tainică. Înainte — zise ea cu timiditate — aș fi putut îndrăzni să te întreb despre ce e vorba și cum aș putea să te consolez. Dar acum nu mai am curajul să fac un asemenea lucru.

— Ești foarte amabilă, domnișoară Eliza. Cînd voi socoti că poți face ceva pentru a mă consola, am să-mi iau inima în dinți și am să ți-o spun.

— Vai, te rog! Bănuiesc că n-am voie nici măcar să încerc să ghicesc ce te necăjește?

— Nu e nevoie, pentru că ți-o voi spune eu. Ceea ce mă necăjește cel mai tare în momentul de față este o anumită domnișoară; stă în coasta mea și mă împiedică să-mi termin scrisoarea și să mă apuc, după aceea, de treburile zilnice.

Înainte ca ea să poată răspunde acestor vorbe nepoliticoase, a intrat în odaie Rose. Domnișoara Eliza s-a ridicat s-o salute și s-au așezat amîndouă lîngă foc unde stătea în picioare flăcăul acela tînăr, Fergus, sprijinit cu un umăr de colțul căminului, cu picioarele încrucișate și cu mîinile în buzunarele pantalonilor.

— Ei, Rose, am să-ți împărtășesc o veste — sper că n-ai auzit-o pînă acum fiindcă indiferent dacă e bună, rea sau așa și așa, întotdeauna omului îi face plăcere s-o audă. E vorba de biata doamnă Graham...

— Sst, sst! a șoptit Fergus pe un ton grav și solemn. Nu pomenim niciodată de ea. Numele ei nu se rostește niciodată.

Și, ridicînd ochii, l-am prins uitîndu-se pe furiș la mine și ducînd un deget la frunte. Apoi, clipind șiret către domnișoara Millward, clătinînd trist din cap, i-a șoptit:

— O idee fixă — dar nu pomeni de asta — vorbește de orice altceva numai de asta nu.

— Mi-ar părea rău să jignesc sentimentele cuiva, a răspuns ea aproape în șoaptă. Atunci, poate altădată.

— Vorbește pe șleau, domnișoară Eliza! i-am zis eu necatadicsind să bag în seamă bufoneriile lui frate-meu. In prezența mea poți să spui, fără frică, orice.

— Ei bine, mi-a răspuns ea, poate ați aflat că soțul doamnei Graham nu e de fapt mort și că ea fugise de la el?

Am tresărit și am simțit că-mi ard obrajii, însă m-am aplecat asupra scrisorii și am continuat s-o împăturesc în timp ce ea vorbi mai departe:

— Dar poate n-ai știut că acum s-a întors la el și că, în sfîrșit, s-au împăcat. Gîndește-te numai — a reluat ea întorcîndu-se spre Rose care era uluită — ce zevzec trebuie să fie bărbatul ăla!

— De unde deții această informație, domnișoară Eliza? am întrebat-o eu întrerupînd exclamațiile surorii mele.

— Dintr-o sursă demnă de încredere, domnule.

— De la cine, dacă-mi îngădui să te întreb?

— De la unul din servitorii conacului Woodford.

— O! Nu știam că ești în termeni atît de intimi cu personalul de serviciu al domnului Lawrence.

— N-am auzit-o direct de la servitor. Dar el i-a spus-o în taină servitoarei noastre, Sarah, și Sarah mi-a spus-o mie.

— În mare taină, bănuiesc. Și dumneata ne-o comunici, tot în mare taină, nouă. Dar eu îți pot spune că povestea nu prea stă în picioare și că nu e adevărat decît cel mult pe jumătate.

În timp ce vorbeam am terminat de pecetluit scrisorile, le-am pus și adresele, cu mîna cam nesigură, în ciuda tuturor sforțărilor de a-mi păstra calmul și în ciuda convingerii mele ferme că doamna Graham nu se întorsese de bună voie la soțul ei și nici nu se împăcase cu el. Poate că servitorul acela cu gură mare, neștiind ce s-a întîmplat cu ea, și-a închipuit că s-a împăcat cu bărbatu-său, iar frumoasa noastră vizitatoare luase totul drept certitudine, adăugîndu-i amănunte, încîntată să aibă prilejul de a mă chinui. Dar exista o șansă — o șansă slabă, ca cineva s-o fi trădat și ea să fi fost răpită cu forța. Hotărît să aflu adevărul, oricît de grav va fi fost, am pus repede scrisorile în buzunar și mormăind ceva în legătură cu poșta, am părăsit încăperea, m-am repezit în curte și am început să strig să mi se aducă repede calul. Nefiind nimeni pe acolo, l-am tras chiar eu afară din grajd, i-am pus în grabă șaua și frîul, am încălecat și am pornit-o în galop către Woodford. L-am găsit pe stăpînul conacului plimbîndu-se gînditor prin parc.

— Sora ta a plecat? au fost primele cuvinte pe care le-am rostit, strîngîndu-i mîna, în loc să-l întreb ca de obicei de sănătate.

— Da, a plecat, mi-a răspuns el atît de calm încît mi-a înlăturat pe dată temerile.

— Bănuiesc că n-am voie să aflu unde e? l-am întrebat eu descălecînd și lăsîndu-mi calul pe mîna grădinarului care, fiind singurul servitor din apropiere, fusese chemat de stăpînul lui să-mi ducă bidiviul în grajd.

Prietenul meu m-a luat cu un gest grav de braț și conducîndu-mă prin grădină mi-a răspuns la întrebare:

— E la conacul Grassdale din comitatul X.

— Unde?! am strigat eu tresărind.

— La conacul Grassdale.

— Dar cum de s-a întîmplat una ca asta? am întrebat și mi s-a tăiat respirația. Cine a trădat-o?

— S-a dus de bună voie.

— Imposibil, Lawrence! Nu se poate să fi fost atît de nebună! am exclamat eu apucîndu-l cu vehemență de braț de parcă aș fi vrut să-l silesc să-și retragă cuvintele.

— Ba da, așa a făcut — a confirmat el cu același aer calm dinainte. Și nu fără motiv — a adăugat, retrăgîndu-și cu un gest blînd brațul din strînsoarea mea. Domnul Huntingdon e bolnav.

— Și va să zică ea s-a dus să-l îngrijească?

— Da.

— N-are pic de minte! am exclamat eu fără voia mea și Lawrence a ridicat ochii spre mine cu un aer de reproș. E pe moarte, nu?

— Nu cred, Markham.

— Și cîte alte infirmiere mai are? Cîte alte doamne îl mai îngrijesc?

— Nici una. Era singur, pentru că altfel nu s-ar fi dus ea acolo.

— Ah, fir-ar să fie! E de necrezut!

— Ce anume? Că l-au părăsit toți și toate?

N-am încercat să-i răspund pentru că nu eram sigur dacă nu cumva tocmai acest lucru mă scotea din minți. Așadar, am continuat să merg mai departe, pe alee, într-o tăcere chinuită și strîngîndu-mi fruntea în mîini.

Apoi deodată oprindu-mă şi întorcîndu-mă spre însoţitorul meu am exclamat enervat :

— Dar de ce a făcut ea pasul ăsta nechibzuit ? Ce diavol a îndemnat-o ?

— Nimic altceva decît simţul datoriei.

— Prostii !

— Ştii, Markham, la început cam aşa îmi venea şi mie să spun. Te asigur că nu datorită sfatului meu s-a dus, întrucît îl detest pe individul acela cu tot atîta aprindere ca şi tine — afară doar de faptul că îndreptarea lui mi-ar aduce mult mai multă bucurie decît moartea lui. Dar eu n-am făcut altceva decît s-o informez de boala lui (datorată căderii de pe cal în timpul unei vînători) şi să-i spun că nefericita aceea de domnişoară Myres l-a părăsit cu cîtăva vreme în urmă.

— Mare greşeală ! Acum, cînd o va avea pe ea acolo, o să-i ţină tot felul de discursuri mincinoase, o să-i facă promisiuni făţarnice, ea o să-l creadă, şi atunci situaţia ei o să fie de zece ori mai rea decît înainte.

— S-ar părea că în momentul de faţă nu există un temei prea serios pentru asemenea temeri — mi-a zis el scoţînd din buzunar o scrisoare. Din relatarea pe care am primit-o azi dimineaţă aş zice că...

Era scrisul ei ! Dintr-un îndemn irezistibil am întins mîna şi cuvintele : „Dă-mi-o s-o citesc", mi-au scăpat fără voie de pe buze. Era evident că el nu prea voia să-mi îndeplinească rugămintea, dar în timp ce şovăia i-am smuls-o din mînă. Revenindu-mi însă în fire, după o clipă, m-am grăbit să i-o înapoiez.

— Poftim, ia-o, — i-am zis — dacă nu vrei s-o citesc.

— Ba nu, mi-a răspuns, poţi s-o citeşti dacă îţi face plăcere.

Am citit-o şi ai şi tu Halford posibilitatea să afli ce scria în ea :

Grassdale, 4 noiembrie

Dragă Frederick,

Ştiu că trebuie să fii nerăbdător să afli veşti de la mine, aşa că-ţi voi spune tot ce am de spus. Domnul Huntingdon e foarte bolnav, dar nu e pe moarte şi nici

amenințat de o primejdie imediată. În momentul de față e ceva mai bine decît atunci cînd am venit eu. Am găsit casa într-o stare jalnică : doamna Greaves, Benson și toate celelalte slugi cumsecade plecaseră și cele care veniseră să le ia locul erau o adunătură de oameni nepăsători și dezordonați, ca să nu zic mai rău. Dacă mai rămîn aici va trebui neapărat să-i schimb. O infirmieră de profesie — o bătrînă aspră și posacă — fusese angajată să-l îngrijească pe bietul bolnav. Suferă cumplit și nu are curajul necesar pentru a suporta totul cu demnitate. Rănile propriu-zise pricinuite de accidentul lui nu sînt grave și, după cum zice doctorul, ar fi un fleac pentru un om cumpătat. Dar fiind vorba de el, lucrurile stau cu totul altfel. În seara sosirii mele, cînd am intrat în odaia lui, zăcea într-un fel de delir. Nu m-a băgat în seamă pînă cînd nu i-am vorbit, și atunci m-a confundat cu altcineva.

— Tu ești Alice, te-ai întors ? a murmurat el. De ce m-ai părăsit ?

— Eu sînt, Arthur, eu, Helen, soția ta.

— Soția mea ! a zis el tresărind. Pentru numele lui Dumnezeu, nu mai pomeni de ea ! N-am nici o soție. S-o ia dracu ! a strigat el după o clipă. Și pe tine la fel ! De ce-ai făcut asta ?

N-am mai rostit nici o vorbă. Dar observînd că el stă cu privirile ațintite către picioarele patului, m-am dus și m-am așezat acolo punînd lumina în așa fel încît să-mi cadă pe față pentru că voiam totuși să mă recunoască. Multă vreme m-a privit în tăcere, la început cu niște ochi fără expresie, apoi cu o intensitate crescîndă, ciudată, pînă la fixitate. În cele din urmă m-a speriat ridicîndu-se brusc în cot și întrebînd într-o șoaptă îngrozită, cu privirile încă ațintite asupra mea :

— Cine-i acolo ?

— Helen Huntingdon, i-am zis eu ridicîndu-mă încetișor și așezîndu-mă într-un loc unde să fiu mai puțin vizbilă.

— Probabil că înnebunesc, a strigat el. Sau, știu eu ? Poate delirez. Dar oricine-ai fi, părăsește-mă... Nu pot suporta fața aceea albă și ochii aceia ! Pentru numele lui Dumnezeu, trimite-mi pe altcineva care nu arată astfel !

Am ieșit imediat și am trimis-o pe infirmieră. Dar a doua zi dimineață am intrat din nou în camera lui. Luînd locul infirmierei, la căpătiiul lui, l-am păzit și l-am servit timp de cîteva ceasuri, stînd cît mai puțin dinaintea ochilor lui. I-am vorbit numai cînd era absolută nevoie și încă și atunci în șoaptă. La început mi s-a adresat ca și cum aș fi fost infirmiera, dar cînd am străbătut încăperea pentru a ridica jaluzelele, așa cum mă rugase, a zis :

— Nu, nu e infirmiera. E Alice. Rămii cu mine, te rog ! Hîrca aia bătrînă o să mă bage în mormînt.

— Sigur că o să stau cu tine, i-am spus.

Și după aceea mă striga mereu Alice sau altfel, tot nume necunoscute mie. M-am străduit din răsputeri să nu zic nimic temîndu-mă că o contrazicere ar putea să-l tulbure prea rău. Dar cînd mi-a cerut un pahar cu apă și-a murmurat : «Mulțumesc, scumpo !», nu m-am mai putut stăpîni și i-am zis răspicat :

— Nu mi-ai spune astfel dacă m-ai recunoaște.

— O ! strigă el tresărind de parcă l-ar fi înțepat o viespe. Nu cumva vrei să spui că ești cu adevărat ea !

— Ba da ! Dar nu e nevoie să te ferești astfel de mine ca și cum ți-aș fi cel mai mare dușman. Am venit să-ți port de grijă și să fac ceea ce n-a vrut să facă nici una dintre iubitele tale !

— Pentru numele lui Dumnezeu, nu mă mai tortura ! Nu înțeleg nimic din toată povestea asta ! A fost un vis... !

— Nu, Arthur, n-a fost un vis : te-ai purtat în așa hal încît m-ai silit să te părăsesc. Dar am aflat că ești bolnav și singur și m-am întors să te îngrijesc. Nu trebuie să-ți fie teamă ci, dimpotrivă, să ai încredere în mine. Căci nimănui nu-i mai pasă de tine. Dar acum n-are rost să-ți fac reproșuri.

— Ce-ai făcut cu băiatul meu ?

— E bine sănătos și-l vei putea vedea cînd te vei liniști, nu acum.

— Unde e ?

— E bine.

— E aici ?

— Oriunde ar fi, nu-l vei vedea pînă ce nu-mi vei fi promis să-l lași în grija și sub protecția mea și să-mi dai voie să-l iau de aici cînd voi vrea și să-l duc unde voi dori dacă mai tîrziu voi socoti necesar să-l duc din nou de aici. Dar despre astea vom vorbi mîine. Acum trebuie să stai liniștit.

— Nu, dă-mi voie să-l văd acum. Dacă trebuie neapărat să-ți promit toate astea, o să-ți promit.

— Nu...

— Jur pe Dumnezeu ! Haide acuma, dă-mi voie să-l văd.

— Dar nu pot avea încredere în jurămintele și promisiunile tale. Vreau o înțelegere scrisă și semnată în prezența unui martor. Dar nu astăzi, ci mîine.

— Ba nu ! Astăzi, acum ! a insistat el.

Era într-un asemenea hal de agitație, ținea atît de mult să i se îndeplinească imediat dorința, încît m-am gîndit că poate e mai bine să i-o satisfac pe dată deoarece am văzut că altfel n-o să-și poată găsi liniștea. Dar eram hotărîtă să nu scap din vedere interesele fiului meu. Și întrucît redactasem, în termeni limpezi, pe o foaie de hîrtie, promisiunea pe care doream s-o obțin de la domnul Huntingdon, i-am citit-o cu glas tare și l-am obligat s-o semneze în prezența lui Rachel. M-a rugat foarte mult să nu dau în vileag, în fața servitoarei, lipsa mea de incredtre în cuvîntul lui. I-am spus că-mi pare rău, dar cum de atîtea ori abuzase de încrederea mea, trebuia să suporte consecințele. A pretextat că nu poate ține pana în mînă.

— Atunci va trebui să așteptăm pînă cînd vei fi în stare s-o faci, i-am zis.

A zis că totuși va încerca, dar pe urmă a protestat că nu vede să scrie. I-am arătat cu degetul unde urma să semneze, dar a zis că n-are puterea să alcătuiască literele.

— În cazul ăsta înseamnă că ești prea bolnav ca să-l poți vedea pe copil, i-am zis eu.

Văzîndu-mă atît de neînduplecată, într-un tîrziu a semnat. I-am poruncit lui Rachel să-l aducă pe băiat.

S-ar putea ca toate astea să ți se pară a dovadă de cruzime din partea mea, dar știam că nu trebuie să ratez ocazia și să jertfesc viitorul fiului meu unor presu-

puse sentimente ale unui astfel de tată. Micuțul Arthur nu-și uitase părintele, dar treisprezece luni de absență, în cursul cărora nu mai auzise de el, îl făcuseră cam sfios. Cînd a fost poftit în încăperea întunecoasă unde zăcea bolnavul, atît de schimbat față de cum fusese altădată — s-a lipit de mine și a rămas țintuit locului privindu-și tatăl cu o expresie mai degrabă de spaimă decît de bucurie.

— Vino, încoace, Arthur! îi zise acesta întinzînd mîna către el.

Copilul se apropie și atinse cu un gest timid mîna aceea fierbinte, dar fu gata să se dea înapoi speriat, cînd taică-său îl apucă deodată de braț și-l trase lîngă pat.

— Mă mai cunoști? îl întrebă domnul Huntingdon, scrutîndu-i cu atenție chipul.

— Da.

— Cine sînt?

— Tata.

— Te bucuri că mă vezi?

— Da.

— Nu-i adevărat! răspunse părintele său dezamăgit, slăbindu-și strînsoarea și fulgerîndu-mă cu o privire răzbunătoare.

Arthur, astfel eliberat, se trase îndărăt către mine și-și puse mîna într-a mea. Taică-său spuse că l-am făcut pe copil să-l urască și mă înjură cumplit.

În clipa în care a început să vorbească astfel, l-am trimis pe copil afară din odaie. Cînd s-a mai oprit să răsufle, l-am asigurat, pe un ton calm, că greșește: că niciodată nu încercasem să vîr în mintea copilului vreo prejudecată împotriva lui.

— Într-adevăr, aș fi dorit să te uite — i-am spus — și în special să uite lecțiile pe care i le-ai dat. Din această pricină, precum și de teama de a nu mi se afla adresa, recunosc că nu i-am prea vorbit despre tine. Dar bănuiesc că nimeni nu mă poate ține de rău pentru asta.

Bolnavul răspunse doar printr-un geamăt puternic, răsucindu-și capul pe pernă, în culmea nervozității.

— Cred că am și ajuns în iad! strigă el. Setea asta blestemată îmi preface pînă și inima în scrum! Oare nimeni nu vrea...

Înainte de a-și fi încheiat propoziția îi și turnasem un pahar dintr-o băutură răcoritoare, ce se afla pe masă. O bău cu lăcomie, dar în timp ce îndepărtam paharul mormăi :

— Aranjează-mi perna și așternutul ăsta blestemat.

Ceea ce am și făcut.

— Ei, acum, mai dă-mi un pahar din lăturile alea.

M-am supus.

— E încintător, nu-i așa? m-a întrebat el cu un rînjet în timp ce-i țineam paharul la buze — nu sperai într-un asemenea moment fericit?

— Să mai rămîn cu tine? l-am întrebat eu punînd paharul la loc pe masă, sau să ți-o trimit pe infirmieră?

— Ești admirabil de drăguță și de îndatoritoare! Dar m-ai înnebunit cu felul tău de a fi!

— Bine, atunci te las, i-am zis și m-am retras. În ziua aceea nu l-am mai deranjat cu prezența mea.

A doua zi, de dimineață, doctorul a prescris să i se ia sînge. După aceea s-a mai potolit și s-a simțit mai liniștit. Am petrecut o jumătate din zi în camera lui, fără ca prezența mea să-l mai tulbure... Acum, Frederick, cred că aș putea să-mi închei scrisoarea. Din amănuntele pe care ți le-am dat poți să judeci singur în ce stare se află pacientul meu, precum și care e situația mea și ce perspective am. Dă-mi de veste cît mai curînd, eu am să-ți scriu din nou ca să-ți spun cum o mai ducem. Acum, cînd prezența mea este tolerată, ba chiar solicitată în camera bolnavului, o să am cam puțin timp liber, ca să mă ocup de băiețel. Nu merge să-l las mereu cu Rachel, și nu îndrăznesc să-l încredințez nici o clipă vreuneia dintre celelalte slugi; pe de altă parte, nici nu-l pot lăsa singur. Dacă starea tatălui său se va înrăutăți, am s-o rog pe Esther Hargrave să aibă grijă de el o vreme, cel puțin pînă voi fi pus din nou ordine în gospodărie. Dar prefer să-l țin sub ochii mei.

Mă aflu într-o situație destul de ciudată: mă străduiesc din răsputeri să-l ajut pe bărbatul meu să se vin-

dece și să se îndrepte, dar dacă izbutesc, ce-am să fac? Datoria, bineînțeles — dar cum?...

Rămii cu bine, dragul meu Frederick,
Helen Huntingdon"

— Ei, ce părere ai de scrisoare? m-a întrebat Lawrence în timp ce eu o împătuream în tăcere.

— Mie mi se pare — i-am răspuns — că strică orzul pe gîște, dacă nu chiar mai rău. Lawrence dragă, îmi dai voie să păstrez scrisoarea asta? Vezi bine că nu mi-a pomenit nici măcar o dată numele în tot cuprinsul ei — și nici n-a făcut măcar vreo aluzie, cît de vagă, la mine. Așadar, nu văd ce supărare sau ce rău ar fi dacă aș păstra-o.

— Dar atunci de ce dorești s-o ții?

— Păi, n-a fost scrisă de mîna ei? Cuvintele astea nu au fost concepute de mintea ei și multe din ele rostite de buzele ei?

— Bine, mă rog, mi-a zis el.

Am păstrat-o. Așa se face, Halford, că i-ai cunoscut în mod atît de amănunțit cuprinsul.

— Și cînd îi vei scrie — i-am zis eu lui Lawrence — te rog să ai bunătatea s-o întrebi dacă îmi îngăduie să le spun mamei și surorii mele adevărul cu privire la situația ei, măcar atît cît e necesar pentru a-i face pe vecini să înțeleagă cît de nedrepți au fost cu ea. Nu cer mesaje tandre, dar întreab-o acest lucru; spune-i că este cea mai mare favoare pe care mi-ar putea-o face. Și mai spune-i... Nu, nu-i mai spune nimic... Vezi bine că-i știu adresa și aș putea să-i scriu și eu, dar am suficient bun simț ca să mă abțin.

— Bine, Markham, am să fac atîta lucru pentru tine.

— Și de îndată ce primești un răspuns ai să-mi dai de veste?

— Dacă toate merg bine, am să vin personal și am să-ți spun imediat ce-am aflat.

CAPITOLUL XLVIII

CINCI SAU ȘASE ZILE MAI TÎRZIU, domnul Lawrence ne-a făcut onoarea de a ne vizita. Și cînd am rămas singur cu el — ceea ce am aranjat imediat, a scos din buzunar o altă scrisoare de la sora lui.

Singurul răspuns cu privire la rugămintea mea era următorul :

„Domnul Markham are libertatea să facă toate destăinuirile referitoare la mine, pe care le va crede de cuviință. Să știe însă că dorința mea este să se spună cît mai puțin cu putință în legătură cu acest subiect. Nădăjduiesc că se simte bine ; dar te rog spune-i că nu trebuie să se mai gîndească la mine.“

Dragă Halford, iți pot oferi cîteva extrase din restul scrisorii, pentru că mi s-a permis s-o păstrez și pe asta — poate ca un antidot împotriva oricăror speranțe primejdioase.

„Starea domnului Huntingdon este cu siguranță mai bună, dar el e încă deprimat și slăbit de pe urma bolii grave și a regimului sever pe care e obligat să-l țină — regim diametral opus tuturor deprinderilor sale anterioare. E de-a dreptul deplorabil să vezi cum viața lui din trecut i-a ruinat atît de grav constituția solidă pe care o avea și i-a dezechilibrat întregul organism. Dar doctorul zice că acum poate fi socotit în afară de primejdie, cu condiția să se țină și de aici înainte de restricțiile necesare. Unele băuturi întăritoare trebuie să i se dea, ca un stimulent, numai că ele trebuie diluate cu înțelepciune și folosite cît mai chibzuit. Și tocmai acest lucru e foarte greu să-l obțin de la el. La început, teama lui cumplită de moarte îmi ușurase în mare măsură sarcina. Dar treptat, simțind că suferințele lui cumplite se mai alină și părîndu-i-se că primejdia se îndepărtează, e din ce în ce mai nesupus. Pe de altă parte, acuma a început să-i revină și pofta de mîncare. Dar și în această privință, deprinderea unor ani îndelungați de necumpătare se întoarce împotriva lui. Eu îl supraveghez și-l țin din scurt pe cît pot și adeseori mă aleg cu ocări și în-

jurături. Uneori izbutește, prin vicleșuguri, să-mi înșele vigilența, după cum alteori îmi sfidează, în mod fățiș, voința. Acum s-a împăcat cu faptul că-l îngrijesc și nu e niciodată mulțumit dacă nu stau la căpătîiul lui. Mă văd silită să fiu cam rece cu el uneori, pentru că altfel m-ar transforma într-o sclavă. Și știu că ar fi o slăbiciune de neiertat dacă de dragul lui aș renunța la toate celelalte lucruri. Am de supravegheat personalul de serviciu și mai trebuie să mă ocup și de micuțul Arthur — precum și de propria mea sănătate. Nu stau să-l veghez noaptea, deoarece socot că infirmiera angajată în acest scop e mai pricepută decît mine. Și totuși, foarte rar mă pot bucura de o noapte de odihnă, și niciodată nu pot fi sigură că o voi avea. Pacientul meu nu se jenează deloc să strige după mine la orice oră din zi, ba chiar și în toiul nopții, cînd simte nevoia de prezența mea. Și dacă o dată îmi pune răbdarea la încercare prin pretențiile lui nesăbuite, prin sclifoseli, plîngeri sau reproșuri, altădată mă deprimă arătîndu-se supus și blînd ca un mielușel și înjosindu-se cumplit cînd temerile pun prea tare stăpînire pe el. Dar toate astea le pot ierta ușor. Știu că ele se datoresc slăbiciunii trupului și tulburării nervilor. Ceea ce mă supără cel mai tare, este faptul că din cînd în cînd face cîte o încercare de a manifesta o tandrețe afectuoasă care nu-mi inspiră încredere și la care n-am puterea să-i răspund. Nu că l-aș urî: suferințele lui și îngrijirea mea atentă i-ar da dreptul să pretindă oarecare duioșie din partea mea — chiar și afecțiune, dacă ar fi liniștit și sincer, dacă s-ar mulțumi să lase lucrurile așa cum sînt. Dar, cu cît încearcă mai mult să mă împace, cu atît mă dau mai mult înapoi din fața lui și din fața viitorului.

— Helen, ce ai de gînd să faci cînd mă voi însănătoși? m-a întrebat azi-dimineață. Ai să fugi iarăși?

— Asta depinde numai și numai de purtarea ta.

— A, purtarea mea o să fie cu totul alta.

— Dacă voi constata că e necesar să te părăsesc, Arthur, nu voi „fugi". Știi bine că am făgăduiala ta că pot să plec oricînd vreau și să-mi iau și băiatul cu mine.

— Dar n-ai să ai nici un motiv s-o faci.

Au urmat apoi o serie întreagă de declarații frumoase pe care le-am curmat cu destulă răceală.

— Va să zică nu vrei să mă ierți? m-a întrebat el.

— Ba da, te-am și iertat. Dar știu bine că nu mă mai poți iubi cum mă iubeai altădată — și mi-ar părea chiar foarte rău dacă ai face-o, pentru că n-aș mai putea să-ți răspund în același fel. Așadar, mai bine să lăsăm baltă acest subiect și să nu mai revenim niciodată. Îmi voi face datoria față de tine, te voi îngriji și atît.

Am văzut-o de două ori pe Esther Hargrave.

E o fată încîntătoare, dar vioiciunea ei e la pămînt din pricina insistențelor necruțătoare ale mamei sale în favoarea pretendentului pe care ea îl respinge. Această mamă pare hotărîtă să-i amărască cumplit viața fetei dacă nu se supune dorințelor ei.

— Mămica face tot ce-i stă în putință — mi-a zis ea — ca să mă simt o povară, un bolnav pentru întreaga familie și totodată fiica cea mai nerecunoscătoare, egoistă și neascultătoare care a existat vreodată. Pînă și Walter e sever, rece și arogant ca și cum m-ar urî. Cred că aș fi cedat imediat dacă aș fi știut din capul locului cît de mult o să mă coste această împotrivire. Dar acum, mai mult sau mai puțin din încăpățînare, sînt hotărîtă să rezist pînă la capăt!

— Un motiv prost pentru o hotărîre bună, i-am răspuns. Dar în orice caz știu că de fapt ai și motive mai înțelepte pentru perseverența ta. Te sfătuiesc să nu le pierzi încă din vedere.

— În privința asta poți să-mi acorzi tot creditul. Uneori o amenințaț pe mama că am să fug în lume și că am să-mi dezonorez familia cîștigîndu-mi singură existența, dacă mă mai torturează mult. Atunci izbutesc s-o mai sperii un pic. Dar dacă lor nu le pasă, zău că sînt hotărîtă s-o fac!

— Fii cuminte și mai ai puțină răbdare — i-am zis eu — și cu siguranță că vor veni și vremuri mai bune.

Biata fată! Ce n-aș da să se ivească un bărbat vrednic de o asemenea nevastă! Tu n-ai vrea-o, Frederick?"

Dacă lectura acestei scrisori m-a umplut de îngrijorare și de spaimă pentru viitorul lui Helen și al meu,

aveam totuși și o fărîmă de consolare : puteam s-o reabilitez în ochii tuturor vecinilor și cunoscuților. Familiile Millward și Wilson trebuiau să vadă cu ochii lor soarele răzbitînd printre nori. Propriile mele rude aveau să vadă același lucru — rudele și prietenii ale căror suspiciuni îmi strecuraseră atîta fiere și pelin în suflet. Pentru a realiza acest lucru era suficient să arunc sămînța, ea avea să răsară curînd, prefăcîndu-se într-o plantă puternică și frumoasă. Știam că vreo cîteva vorbe strecurate mamei și surorii mele vor fi de ajuns pentru a răspîndi vestea pe tot cuprinsul meleagurilor învecinate, fără alte eforturi din parte-mi.

Rose a fost încîntată. Și de îndată ce i-am spus tot ce-am socotit de cuviință — prefăcîndu-mă că nici nu știu mai multe — într-o clipă s-a repezit să-și pună pălăria și șalul și s-a grăbit să le ducă familiilor Millward și Wilson veștile bune — bune, bănuiesc eu, numai pentru ea și pentru Mary Millward (acea fată serioasă și înțeleaptă, a cărei valoare fusese atît de repede sesizată și prețuită de doamna Graham, în ciuda înfățișării ei neinteresante ; și care, în ceea ce o privește, fusese în stare să vadă și să aprecieze adevăratul caracter și adevăratele calități ale doamnei respective).

Întrucît s-ar putea să nu mai am prilejul de a pomeni de ea, ar fi poate mai bine să-ți spun acum că între timp se logodise în taină cu Richard Wilson. Acest tînăr foarte studios învățase la Cambridge, unde conduita exemplară și sîrguința lui plină de perseverență îl dusese departe. La vremea potrivită, a ajuns primul — și de fapt singurul — diacon al reverendului Millward ; într-adevăr, vîrsta înaintată a acestui gentleman l-a silit, în cele din urmă, să recunoască faptul că obligațiile întinsei sale parohii au ajuns să depășească energia cu care se lăuda de atîtea ori. Tocmai ăsta era lucrul pe care-l așteptau și cei doi îndrăgostiți fideli și răbdători. Cînd a venit vremea, au fost cununați, spre uimirea lumii mărunte în care trăiau și care de multă vreme îi destinase pe amîndoi vieții solitare de celibatari.

Continuau să locuiască la casa parohială, doamna împărțindu-și timpul între tatăl ei, între soț, și enc-

riași — iar mai tîrziu și între copiii lor din ce în ce mai numeroși. Cînd Dumnezeu îl strînse la el pe reverendul Millward, încărcat de ani, reverendul Wilson îi urmase la casa parohială de la Lindenhope, spre marea satisfacție a sătenilor.

Dacă te interesează și soarta pe care a avut-o după acea sora doamnei respective, îți pot spune doar atît că acum vreo doisprezece sau treisprezece ani ea a scutit perechea fericită de prezența ei, căsătorindu-se cu un negustor bogat de la L. Nu-i invidiez deloc pe acesta pentru tîrgul făcut. Mă tem că ea îi face viața destul de dificilă, dacă nu chiar imposibilă, deși, din fericire, el e prea mărginit ca să-și dea seamă de proporțiile nenorocirii sale. Personal, am prea puțin de-a face cu ea. Nu ne-am mai văzut de mulți ani. Dar sînt convins că n-a uitat și n-a iertat nici pe fostul ei iubit, nici pe doamna care l-a făcut să se căiască pentru pasiunea lui prostească de adolescent.

Cît despre sora lui Richard Wilson, întrucît nu izbutise cu nici un chip să recîștige afecțiunea domnului Lawrence sau să-și găsească vreun alt tovarăș de viață bogat și elegant cum dorea ea, a rămas nemăritată. După moartea mamei ei și-a retras prezența luminoasă de la ferma Ryecote, găsind că îi era cu neputință să mai îndure năravurile necioplite ale cinstitului ei frate Robert și ale vrednicei sale neveste. Așadar, s-a stabilit în orașul X., reședința comitatului, unde a trăit și bănuiesc că mai trăiește încă într-o sărăcie cu luciu; a rămas rece, avară și incomodă, nefăcînd nici un bine altora și prea puțin sieși. Își petrece vremea cu lucrul de mînă și cu bîrfelile. Se referă adeseori la „fratele ei, preotul" și la „cumnata ei, soția preotului", dar niciodată la fratele ei, fermierul, și la cumnata ei, soția fermierului. Are relații cu atîția oameni cîți poate vedea fără prea multă cheltuială, dar nu iubește pe nimeni și nu e iubită de nimeni — rămînînd o fată bătrînă împietrită, trufașă și severă.

CAPITOLUL XLIX

DEȘI DOMNUL LAWRENCE SE ÎNSĂNĂTOȘISE pe deplin continuam să-l viziez la fel de des. Vorbeam rareori despre doamna Huntingdon; și totuși nu ne întîlneam niciodată fără a pomeni de ea, întrucît niciodată nu căutam societatea lui Lawrence decît în speranța de a afla cîte ceva despre Helen. Începeam mereu să vorbesc despre alte lucruri și așteptam mai întîi să văd dacă nu va deschide el primul discuția. Dacă n-o făcea, atunci întrebam în treacăt: „Ai mai avut vești de la sora ta în ultima vreme?", dacă zicea: „Nu", atunci discuția cădea baltă. Dacă zicea: „Da", îmi luam inima în dinți și întrebam: „Ce mai face?", dar niciodată: „Cum se simte soțul ei?", chiar dacă ardeam de dorința de a ști acest lucru. Asta pentru că nu eram destul de ipocrit ca să manifest vreo nerăbdare de a-l ști însănătoșit, dar nici destul de curajos ca să îndrăznesc să-mi exprim fățiș dorința unui rezultat contrar. Dar doream oare acest lucru?... Mă tem că trebuie să mă recunosc vinovat; totuși, întrucît mi-ai auzit mărturisirea, trebuie să-mi auzi și justificarea — cel puțin cîteva din scuzele prin care încercam să-mi liniștesc conștiința.

În primul rînd, vezi bine că viața lui aducea numai rău altora și nici un fel de bine lui însuși; cu toate că aș fi dorit s-o văd încheindu-se, nu i-aș fi vrut sfîrșitul chiar dacă acest lucru ar fi depins de mine. Pe de altă parte, aș fi dat nu știu cît ca Helen să fie liberă.

După două săptămîni, Lawrence mi-a pus în mînă scrisoarea surorii lui. Am citit-o în tăcere și i-am înapoiat-o fără nici un fel de comentariu sau observație. Acest procedeu i-a convenit atît de mult, încît de atunci începu să procedeze întotdeauna în același fel. Îi era mult mai ușor decît să relateze conținutul lor.

În prima din aceste scrisori Helen spunea că boala domnului Huntingdon se înrăutățise, din pricină că acesta continua să bea fără măsură. În zadar îl ținea ea de rău, în zadar îi turna apă în vin. Argumentele și rugămințile ei erau luate în rîs, iar cînd descoperi că ea îi turna apă în vinul de Porto aruncă furios sticla pe

fereastră. Jură că n-o să se mai lase înșelat ca un copil și-i porunci majordomului, sub amenințarea concedierii imediate, să-i aducă o sticlă din cel mai tare vin aflător în pivniță. Afirmă că s-ar fi făcut de mult bine dacă ar fi fost lăsat în voia lui, dar că ea voia neapărat să-l țină în acea stare de slăbiciune ca să-l ducă de nas cum dorea ea. În concluzie, luă paharul într-o mînă și sticla în cealaltă și nu se lăsă pînă n-o goli. Rezultatul imediat al acestei „imprudențe", cum îi spunea ea cu multă blîndețe, îl constituiră simptomele alarmante care-i înrăutățiră boala. Tocmai din această pricină întîrziase ea să-i scrie fratelui ei. Toate manifestările anterioare ale bolii lui reveniseră cu o virulență sporită : rana superficială, pe jumătate vindecată, se deschisese din nou ; se produsese o inflamație internă care, dacă nu era tratată bine, avea să ducă la un sfîrșit fatal. Bineînțeles că această revenire a bolii, îl făcu pe Huntingdon și mai irascibil.

Scrisoarea următoare informa că boala se agrava repede și că teama de moarte a bietului bolnav era și mai îngrijorătoare decît starea de nervi pe care i-o provocau durerile. Nu toți prietenii săi îl părăsiseră, domnul Hattersley, auzind de primejdia în care se afla, venise tocmai din îndepărtatul său conac, din nordul țării, ca să-l vadă. Îl însoțise și nevastă-sa, atît din plăcerea de a-și vedea prietena de care fusese despărțită atîta vreme, cît și pentru a-și vizita mama și sora.

Doamna Huntingdon și-a exprimat bucuria de a o revedea pe Milicent și s-a arătat încîntată să constate că e atît de fericită și că se simte atît de bine. „*Milicent se află acum la conacul Grove*, continua scrisoarea, *dar vine adeseori să mă vadă. Domnul Hattersley își petrece o mare parte din timp la căpătîiul lui Arthur. Dînd dovadă de mai multe sentimente frumoase decît l-aș fi crezut în stare, manifestă deosebit de multă înțelegere și bunăvoință față de nefericitul său prieten și se arată mult mai doritor să-l consoleze decît e capabil s-o facă. Uneori încearcă să glumească și să rîdă cu el, dar degeaba, uneori se străduiește să-l înveselească vorbindu-i despre vremurile de demult. Dar asta nu face decît să-l arunce*

în ghearele unei tristeți și mai profunde decît înainte. Atunci, Hattersley e foarte încurcat și nu mai știe ce să spună decît cel mult să sugereze, cu multă sfială, că ar fi bine să chemăm preotul. Însă Arthur nici nu vrea să audă de una ca asta. Uneori domnul Hattersley își oferă serviciile pentru a le înlocui pe ale mele, dar Arthur nu vrea să mă lase să plec. Capriciul acela ciudat ia proporții din ce în ce mai mari pe măsură ce forțele îi scad — ideea fixă de a mă avea veșnic lîngă patul lui. Nu-l părăsesc mai niciodată, decît cel mult ca să mă odihnesc, un ceas-două în odaia de alături, cînd e liniștit. Dar chiar și atunci las ușa întredeschisă ca să știe că mă poate chema oricînd. Mă aflu lîngă el chiar și acum în timp ce scriu. Și, tare mă tem, îl supără faptul că mă vede ocupată.

„În boala lui Arthur s-a produs o schimbare. M-a chemat lîngă el, cu o mutră atît de stranie și de agitată încît m-am speriat.

— Asta a fost criza, Helen! mi-a spus el încîntat. Am simțit o durere infernală aici — însă a trecut; nu m-am mai simțit atît de ușurat de cînd am căzut la pat — a trecut, pe legea mea!

Și mi-a strîns mîna și mi-a sărutat-o cu recunoștință. Dar constatînd că nu-i împărtășesc bucuria, mi-a zvîrlit-o cît colo și m-a ocărît amarnic pentru răceala și insensibilitatea mea. Cum îi puteam oare răspunde? Îngenunchind lîngă patul lui i-am luat mîna și i-am apăsat-o pe buzele mele — pentru prima dată de la despărțirea noastră — și i-am spus, atît cît îmi îngăduiau lacrimile, că nu asta mă făcuse să tac; ci mai degrabă teama că brusca încetare a durerii era un simptom îngrijorător. Am trimis imediat după doctor. Îl așteptăm cu nerăbdare. Acum Arthur a scăpat de dureri — trupul lui e ca și mort față de orice senzație, pe cînd înainte suferințele erau cumplite.

Cele mai negre temeri ale mele se împlinesc: a început paralizia. Doctorul spune că nu mai e nici o speranță; nu există cuvinte prin care să-ți pot descrie spaima și chinul lui. Nu mai sînt în stare să scriu.“

Scrisoarea următoare era și mai tulburătoare. Arthur își vedea sfîrșitul apropiindu-se repede. Acum nimic nu-l mai putea alina ; încercările stîngace ale lui Hattersley de a-l consola erau zadarnice. Lumea nu mai conta pentru el : viața și toate lucrurile interesante, grijile mărunte și bucuriile efemere, nu mai însemnau nimic. A-i vorbi despre trecut însemna să-l torturezi cu remușcări vane ; a te referi la viitor însemna să-i sporești chinul ; și totuși a tăcea însemna să-l lași pradă propriilor lui regrete și temeri.

„Nu-i pot fi de nici un folos, scria Helen într-o altă scrisoare, refuză să se lase mîngîiat de vorbele mele. Și, totuși, se agață de mine cu o insistență necruțătoare — cu un fel de disperare copilărească, parcă eu l-aș putea salva de la soarta de care se teme. Mă ține zi și noapte lîngă el. Chiar și acum în timp ce scriu, îmi ține mîna stîngă în mîna lui ; uneori stă liniștit, cu fața palidă întoarsă spre mine ; alteori, îmi apucă brațul cu violență — și pe frunte îi apar broboane mari de sudoare gîndindu-se la ceea ce vede sau crede că vede dinaintea ochilor. Dacă-mi retrag o clipă mîna, se supără :

— Rămîi cu mine, Helen ; lasă-mă să te țin așa. Mi se pare că în felul ăsta nici un rău nu mă poate atinge. O, draga mea, moartea este atît de îngrozitoare ! N-o pot îndura ! Tu nu știi, Helen, n-ai cum să-ți închipui ce este, n-o ai dinaintea ochilor. După ce mă vor îngropa, tu te vei întoarce la rosturile tale și vei fi la fel de fericită ca întotdeauna, și lumea întreagă o să meargă înainte, agitată și veselă, ca și cum nici n-aș fi fost. În schimb eu...

Apoi a izbucnit în lacrimi.

— N-are rost să te necăjești din pricina asta, i-am răspuns. Te vom urma cu toții, Arthur, căci nici un om nu e nemuritor."

*

Peste două zile a sosit o altă scrisoare. Lawrence mi-a întins-o fără nici un comentariu. Iată conținutul ei :

5 decembrie

„În cele din urmă i-a sosit sfîrșitul. Am stat toată noaptea lîngă el, cu mîna în mîna lui, văzînd cum i se

schimbau trăsăturile feței și ascultîndu-i respirația gata să i se oprească dintr-o clipă într-alta. Tăcea de multă vreme și credeam că n-o să mai scoată nici o vorbă, cînd deodată a murmurat cu glas slab, dar deslușit :

— Roagă-te pentru mine, Helen !

— Păi asta și fac — mă rog în fiecare ceas și în fiecare minut, Arthur !

Buzele lui s-au mișcat, dar n-au scos nici un sunet. Apoi înfățișarea i s-a tulburat. Și din cuvintele incoerente sau frînturile de cuvinte care-i scăpau de pe buze am bănuit să nu mai era conștient. Mi-am tras ușor mîna dintr-a lui cu intenția de a mă furișa afară să sorb o gură de aer curat, pentru că îmi venea să leșin de istovire. Însă o mișcare a degetelor lui și o șoaptă extrem de slabă — «Nu mă părăsi !» — m-au chemat imediat înapoi. I-am luat din nou mîna și i-am ținut-o pînă cînd s-a stins din viață ; apoi am leșinat. Nu de disperare, ci de istovire. Pînă atunci izbutisem să mă țin tare, dar acum n-am mai rezistat. Ah, Frederick ! Nimeni nu-și poate închipui chinurile — fizice și morale — ale lui Arthur.

Trupul său va fi încredințat joi mormîntului întunecat de care avea atita groază. Dar sicriul trebuie închis cît mai curînd cu putință. Dacă vrei să asiști la înmormîntare, vino repede, pentru că am nevoie de ajutor.

Helen Huntingdon“

CAPITOLUL L

CITIND ACESTE RÎNDURI N-AVEAM nici un motiv să-mi ascund de Frederick Lawrence bucuria și speranțele, întrucît nu vedeam de ce m-aș fi rușinat de ele. Singura mea bucurie era că sora lui a fost în sfîrșit izbăvită de truda ei copleșitoare și chinuitoare — iar singura speranță era că-și va reveni la timp de pe urma acestor suferințe și că va avea posibilitatea să se odihnească în pace și tihnă, tot restul vieții. Simțeam o milă cumplită pentru nefericitul ei soț (deși îmi dădeam pe deplin seama că el își provocase singur suferința și moartea). Aveam o compătimire profundă pentru durerile

ei și eram tare îngrijorat de consecințele acestor necazuri ce o hărțuiseră, ale îngrozitoarelor nopți de veghe în preajma unui cadavru viu — pentru că eram convins că ea n-a făcut aluzie nici măcar la jumătate din suferințele pe care a trebuit să le îndure.

— Lawrence, te duci la ea? l-am întrebat eu înapoindu-i scrisoarea.

— Da, imediat.

— Perfect, atunci te las ca să te pregătești de plecare!

— Mi-am și făcut pregătirile, în timp ce tu citeai scrisoarea și înainte de venirea ta. Trăsura trage chiar acum la scară.

Aprobîndu-i, în sinea mea, promptitudinea, mi-am luat ziua bună de la el și m-am retras. Mi-a aruncat o privire scrutătoare cînd ne-am strîns mîinile la despărțire. Dar indiferent ce va fi căutat el în expresia feței mele, n-a văzut acolo altceva decît cea mai decentă gravitate.

Oare îmi uitasem dragostea fierbinte, speranțele încăpățînate? Părea un fel de sacrilegiu să mă întorc acum la ele, dar de uitat nu le uitasem. Totuși, reflectam la aceste lucruri — cu un simțămînt sumbru al acestor perspective, al șubrezeniei speranțelor și al inutilității acestei afecțiuni — cînd am încălecat și am pornit încet spre casă.

Doamna Huntingdon era liberă acum. Nu mai era o crimă să mă gîndesc la ea — dar oare ea se gîndise vreodată la mine? În tot cursul corespondenței sale cu fratele ei — prietenul nostru comun — cum îmi spunea chiar ea — nu pomenise de mine decît o singură dată — și numai atunci cînd fusese obligată. Luat în sine, faptul sugera, destul de convingător, că mă și uitase. Dar asta nu era lucrul cel mai grav. Aveam un fel de convingere sumbră că realitățile înfiorătoare pe care le văzuse și le simțise, împăcarea cu bărbatul pe care-l iubise odinioară, suferințele cumplite și moartea lui aveau, într-un tîrziu, să steargă din mintea ei orice rămășițe ale dragostei trecătoare pentru mine. S-ar putea ca ea să-și revină de pe urma acestor grozăvii, în atît de mare măsură încît să-și refacă sănătatea, să-și recapete calmul

și chiar veselia — dar niciodată și acele simțăminte care, de aici înainte, aveau să i se pară un capriciu, un vis van și iluzoriu. Cu atît mai mult cu cît nu era nimeni care să-i amintească de existența mea — nici un mijloc de a o asigura de ardoarea mea statornică, acum cind eram atît de departe unul de celălalt, cînd delicatețea îmi interzicea s-o văd sau să-i scriu, cel puțin cîteva luni de aici înainte. Și cum puteam să-mi asigur sprijinul fratelui ei? Cum puteam să sfărîm crusta aceea înghețată de rezervă sfioasă? Poate că el ar dezaproba și acum pasiunea mea, la fel de mult ca și altădată; poate că m-ar socoti prea sărac — sau de origină prea proastă ca să constitui o partidă potrivită pentru sora lui. Da, și pe urmă mai era și o altă barieră: fără doar și poate, exista o diferență ca de la cer la pămînt între rangul și situația doamnei Huntingdon, stăpîna conacului Grassdale, și cele ale doamnei Graham, pictorița, chiriașa modestă de la Wildfell Hall. Cum m-ar judeca lumea, rudele și cunoștințele ei, dacă i-aș cere mîna? O asemenea pedeapsă aș putea-o înfrunta, dacă aș fi sigur că mă iubește. Dar altfel aș fi oare în stare s-o fac? Și, în sfîrșit, răposatul ei soț, cu egoismul lui dintotdeauna, se prea poate să-și fi făcut în așa fel testamentul încît s-o împiedice să se recăsătorească. Așadar, vezi bine că aveam suficiente motive de disperare.

Și totuși, cu destulă nerăbdare, am așteptat întoarcerea domnului Lawrence de la Grassdale, nerăbdare care sporea pe măsură ce se prelungea absența lui. A lipsit cam vreo zece sau douăsprezece zile. Cînd s-a întors, în sfîrșit, nu mi-a spus despre ea decît atît: că o istoviseră cu totul eforturile și jertfirea de sine, că bărbatu-său aproape c-o tîrîse cu el pînă-n pragul mormîntului. Mi-a mai zis că e încă tare zdruncinată și deprimată de tristul lui sfîrșit și de împrejurările în care s-a produs. Dar nici un cuvînt referitor la mine — nici o informație, măcar dacă numele meu a ieșit vreodată de pe buzele ei sau a fost rostit în prezența lui. Firește, n-am pus nici un fel de întrebări în această privință. Degeaba m-am străduit, n-am putut să mă hotărăsc s-o fac, deoarece, după

cum știi, eram convins că Lawrence se împotrivește ideii unei căsătorii între mine și sora lui.

Am văzut că nu prea dorea să i se mai pună întrebări referitoare la vizita lui și am văzut, de asemenea, cu acel simț ascuțit al geloziei stîrnite sau al orgoliului ațîțat — sau mai știu eu cum să numesc acest simțămînt — că se ferea oarecum de interogatoriul ce-l amenința și că a fost nu numai surprins, ci aproape încîntat văzînd că a scăpat de el. Bineînțeles, fierbeam de furie, dar mîndria m-a obligat să-mi înăbuș sentimentele și să afișez un calm stoic în tot cursul întrevederii. Și bine am făcut, pentru că — trecînd în revistă toată povestea, acum cînd am judecata mai limpede — trebuie să recunosc că ar fi fost absurd și nepotrivit să mă fi certat cu el într-o asemenea împrejurare. De asemenea, trebuie să mărturisesc că în adîncul inimii mele îl nedreptățeam : adevărul este că el mă simpatiza destul de mult, dar își dădea pe deplin seama că o căsătorie între doamna Huntingdon și mine ar fi fost ceea ce numește lumea o mezalianță. Și nu-i stătea în fire să sfideze lumea ; în special într-un asemenea caz, întrucît rîsul lumii sau părerea ei proastă ar fi fost mult mai îngrozitoare pentru el dacă se îndreptau împotriva surorii lui decît dacă ar fi suferit el de pe urma lor. Dacă ar fi crezut că e o căsătorie necesară pentru fericirea amîndurora sau a unuia dintre noi, sau dacă ar fi știut cu cîtă pasiune o iubeam, s-ar fi purtat altfel. Dar văzîndu-mă atît de rece și de stăpînit, n-avea nici un rost să discute astfel de lucruri. După o scurtă conversație pe teme neutre, am plecat, suferind toate chinurile mîndriei rănite și ale prieteniei lovite, pe lîngă toate cele stîrnite de teama că fusesem cu adevărat dat uitării. Helen suferea din cauza deprimării, iar eu nu aveam voie s-o consolez sau s-o ajut — mi se interzicea chiar și s-o asigur de compătimirea mea, pentru că transmiterea unui asemenea mesaj, prin domnul Lawrence, devenise o imposibilitate.

Ce trebuia să fac ? Să aștept ca ea să mă bage în seamă, ceea ce bineînțeles n-avea s-o facă decît cel mult prin vreun mesaj amabil încredințat fratelui ei, și pe care mai mult ca sigur că el n-avea să mi-l predea. Și

atunci — o, ce gînd îngrozitor ! — Helen avea să creadă că m-am răcit față de ea și m-am schimbat. Aveam totuși să aștept pînă ce vor trece cele șase luni de la despărțirea noastră (ceea ce se va întîmpla pe la sfîrșitul lui februarie) după care îi voi trimite o scrisoare.

Zece săptămîni însemnau o așteptare tare lungă — dată fiind starea de nesiguranță chinuitoare în care mă aflam — dar, curaj ! Trebuia să îndur totul. Între timp aveam să continui să-l văd din cînd în cînd pe Lawrence, deși nu atît de des ca mai înainte, și aveam să revin ca de obicei cu întrebările referitoare la sora lui.

Așa am și făcut : răspunsurile pe care le primeam se mărgineau aproape întotdeauna, în mod supărător, doar la politețe : sora lui o ducea cam ca de obicei ; nu se plîngea, dar tonul ultimei ei scrisori trăda o mare depresiune sufletească ; zicea că se simte mai bine ; și, în sfîrșit, zicea că s-a însănătoșit și că e foarte ocupată cu educația fiului ei, cu administrarea proprietății răposatului ei soț și cu punerea în ordine a treburilor acesteia. Acum nu se mai oferea să-mi arate scrisorile surorii lui și nici eu n-am făcut măcar o aluzie că aș dori să le văd. Dar luna februarie se apropia ; decembrie trecuse ; în cele din urmă fu pe sfîrșite și luna ianuarie. Așadar, încă vreo cîteva săptămîni și aveam să pun capăt acestei lungi și chinuitoare așteptări plină de nesiguranță.

Dar, vai ! Tocmai atunci ea suferi o nouă lovitură, prin moartea unchiului ei. Aș zice că bătrînelul era în mare măsură un om de nimic, dar manifestase multă afecțiune pentru ea care se deprinsese să-l socoată drept părinte. S-a aflat la căpătîiul lui cînd și-a dat duhul, după ce mai înainte își ajutase mătușa să-l îngrijească. Fratele ei s-a dus la Staningley ca să fie de față la înmormîntare și, la întoarcerea lui, mi-a spus că Helen se mai află încă acolo străduindu-se să-și consoleze mătușa și probabil va rămîne cîtva timp cu ea. Asta era o veste proastă pentru mine, întrucît atîta vreme cît continua să se afle la Staningley nu-i puteam scrie, necunoscînd adresa și nedorind să i-o cer lui Lawrence. Dar săptămînile treceau una după alta și de fiecare dată cînd întrebam de Helen mi se spunea că e tot la Staningley.

— Unde e Staningley ? am întrebat în cele din urmă.
— În comitatul X, a sunat răspunsul lui lapidar.
În felul în care mi-a vorbit era ceva atît de rece și de sec, încît m-a împiedicat să cer o explicație mai amănunțită.
— Cînd se va întoarce la Grassdale ? am mai întrebat.
— Nu știu.
— Fir-ar ă fie ! am mormăit eu.
— De ce, Markham ? m-a întrebat prietenul meu, cu un aer de mirare nevinovat.
Dar n-am îndrăznit să-i răspund, decît printr-o privire de dispreț morocănos, care l-a făcut să întoarcă iute capul și să se uite la covor cu un ușor zîmbet, cu un aer pe jumătate gînditor, pe jumătate amuzat. Ridicîndu-și însă repede privirle, a început să-mi vorbească despre alte lucruri. A încercat să mă atragă într-o discuție veselă și prietenoasă, numai că eu eram prea iritat ca să mai flecăresc cu el, așa că foarte curînd mi-am luat rămas bun.
Vezi, nu știu cum se face, dar nu izbuteam să mă înțeleg niciodată prea bine cu Lawrence. Realitatea este că amîndoi eram puțin cam prea irascibili. E supărătoare, Halford, această susceptibilitate față de afronturi, atunci cînd nu stă în intenția nimănui de a le comite. Acum nu mai sufăr de această boală, după cum ți-ai dat prea bine seama ; am învățat să fiu vesel și înțelept, să iau mai ușor propriile mele toane și să mă arăt mai indulgent cu vecinii și cu semenii mei, așa că-mi pot permite să rîd și de Lawrence și de tine.
Din întîmplare, dar și dintr-o neglijență voită din partea mea (întrucît începeam cu adevărat să-l antipatiezez pe Lawrence), au trecut cîteva săptămîni pînă să-mi revăd prietenul. Asta s-a întîmplat cînd m-a căutat el. Într-o dimineață frumoasă de la începutul lui iunie a venit pe cîmp tocmai cînd începeam să-mi strîng fînul.
— Nu te-am mai văzut de mult, Markham, mi-a zis el după ce-am schimbat cele cîteva cuvinte obișnuite de introducere. N-ai de gînd să mai treci pe la Woodford ?
— Am fost o dată, dar erai plecat.
— Da, mi-a părut rău, dar asta s-a întîmplat demult. Speram că vei reveni ; acum am trecut eu pe la tine și am

aflat că ești plecat, ceea ce se întîmplă mai întotdeauna, pentru că altfel mi-aș acorda plăcerea de a te vizita mai des. Dar fiind hotărît să te văd cu orice preț, mi-am lăsat poneiul pe alee și am sărit peste garduri și peste șanțuri ca să te găsesc. Pentru că e vorba să lipsesc o vreme de la Woodford și s-ar putea să nu mai am bucuria de a te revedea vreo lună sau două...

— Dar unde te duci?

— Întîi la Grassdale, mi-a zis el, cu un început de zîmbet pe care și l-ar fi stăpînit cu bucurie dacă ar fi putut.

— La Grassdale! Va să zică Helen e acolo?

— Da, însă peste vreo două zile o să plece ca s-o însoțească pe doamna Maxwell la F, pentru binefacerile aerului de mare — și eu voi pleca cu ele.

Pe vremea aceea F. era o localitate maritimă liniștită, dar foarte selectă; acum este mult mai frecventată.

Lawrence părea că așteaptă de la mine să profit de această împrejurare pentru a-i încredința vreun mesaj pentru sora lui. Sînt convins că i l-ar fi transmis fără nici un fel de obiecții, în cazul în care aș fi avut înțelepciunea să-l rog s-o facă, deși bineînțeles că n-avea să se ofere singur, dacă eu aveam de gînd să las lucrurile așa. Dar nu mi-am putut aduna curajul să-i adresez rugămintea. Abia după ce-a plecat mi-am dat seama ce ocazie frumoasă am ratat. Pe urmă mi-am regretat profund stupiditatea și mîndria prostească, dar era prea tîrziu ca să mai îndrept greșeala.

Nu s-a întors decît pe la sfîrșitul lui august. Mi-a scris de vreo două-trei ori de la F., dar scrisorile lui erau supărător de nesatisfăcătoare. Se ocupau de generalități sau de fleacuri, care nu mă interesau cîtuși de puțin, erau pline de aiureli și de gînduri la fel de puțin binevenite pentru mine în momentul acela — fără să zică mare lucru despre sora lui sau despre el.

Cînd Lawrence a venit, s-a arătat la fel de rezervat ca întotdeauna. Mi-a spus că sora lui a avut foarte mult de cîștigat de pe urma șederii la F., că băiețelul e foarte bine și — vai, mie! — că amîndoi au plecat împreună cu doamna Maxwell înapoi la Staningley, unde aveau

să rămînă cel puțin trei luni. Dar în loc să te plictisesc cu mîhnirea mea, cu așteptările și dezamăgirile mele, cu disperările și licăririle de speranță, cu hotărîrile mele schimbătoare, am să mă apuc mai degrabă să-ți relatez soarta cîtorva personaje prezentate în cursul acestei narațiuni, despre care s-ar putea să nu mai am prilejul să pomenesc.

Cu puțină vreme înaintea morții domnului Huntingdon, lady Lowborough a fugit cu un alt craidon, pe continent, unde, după ce au trăit o vreme în petreceri și desfrîu nesăbuit, s-au certat și s-au despărțit. Ea a continuat să țină steagul sus încă o vreme, dar anii veneau unul după altul iar banii se duceau. Într-un tîrziu s-a afundat tot mai mult în greutăți și datorii, în dezonoare si mizerie. Și, după cîte am auzit, a murit în lipsuri și nenorocire cumplită, fiind ocolită de toată lumea. Dar se prea poate să fie un simplu zvon. S-ar putea foarte bine să trăiască încă, fără ca rudele sau fostele ei cunoștințe să mai aibă știri despre ea. În schimb soțul ei, după această nouă manifestare din parte-i, a cerut și a obținut divorțul și nu mult după aceea s-a recăsătorit. Și bine a făcut, pentru că lordul Lowborough, așa sumbru și morocănos cum părea, nu era deloc omul care să ducă o viață de holtei. Nici un fel de interese obștești sau politice, nici un fel de proiecte ambițioase sau de îndeletniciri active nu-i puteau compensa lipsa unui cămin plin de mîngîiere și de tandrețe. E drept, avea un fiu și o fiică ce-i purtau numele, dar copiii îi aminteau prea dureros de mama lor.

Cea de a doua aleasă a inimii lui se deosebea întrutotul de prima. Unii s-au mirat de gusturile lui; alții chiar le-au ridiculizat. Dar prin aceasta s-au arătat mai nesocotiți decît el. Mireasa era cam de vîrsta lui — adică între treizeci și patruzeci de ani — nefiind remarcabilă nici prin frumusețe, nici prin bogăție, nici prin cine știe ce talente sau daruri deosebite, afară doar de o înțelepciune adevărată, de o integritate neabătută, de o bunăvoință izvorîtă din căldura inimii și de o comoară nesecată de optimism și veselie. După cum îți poți ușor închipui, aceste calități, puse laolaltă, au făcut din ea o mamă excelentă a copiilor lui și o soție neprețuită. Lor-

dul, avînd despre el aceeași părere proastă dintotdeauna, o socotea mult prea bună pentru el și — mirîndu-se și minunîndu-se de bunătatea providenței care-i hărăzise un asemenea dar, și chiar și de gustul ei de a-l prefera altr bărbați — făcea totul pentru a o mulțumi încît — a ajuns, și bănuiesc că mai este încă — una din cele mai fericite și mai iubite soții din Anglia.

Dacă te interesează cît de cît soarta acelui josnic Grimsby, nu-ți pot spune decît că a mers din rău în mai rău, prăbușindu-se în abisurile, din ce în ce mai adînci ale viciului și nemerniciei, înhăitîndu-se cu cei mai prăpădiți prieteni. Într-un tîrziu și-a găsit sfîrșitul, într-o bătaie, intre bețivi, după cît se zice, omorît fiind de un alt ticălos, pe care-l trișase la jocurile de noroc.

Cît despre domnul Hattersley, el nu și-a uitat niciodată hotărîrea de a „se smulge din mijlocul lor" și de a se purta ca un om la locul lui ; boala și moartea fostului său prieten de chefuri, Huntingdon, l-au impresionat atît de profund, făcîndu-l să înțeleagă ce dăunătoare le erau năravurile încît n-a mai avut niciodată nevoie de o altă lecție. Evitînd ispitele orașului, a continuat să-și petreacă viața la moșie, cufundat în ocupațiile obișnuite ale unui gentilom inimos, entuziast și harnic. Își vede de agricultură, de creșterea cailor și vitelor, la care mai adaugă și cîte o partidă de vînătoare, viața lui fiind înveselită de prieteni de treabă, de tovărășia micuței lui neveste (devenită între timp cît se poate de veselă și de încrezătoare), precum și de frumoasele lui odrasle — niște băieți zdraveni și niște fete înfloritoare. Întrucît tatăl lui, bancherul, a murit acum cîțiva ani și i-a lăsat toată averea, are posibilitatea de a-și satisface toate gusturile și cred că nu mai e nevoie să-ți spun că stimatul domn Ralph Hattersley este celebru în întreaga țară pentru caii săi de rasă.

CAPITOLUL LI

ACUM NE VOM ÎNTOARCE ÎNTR-O după amiază liniștită, rece și înnorată, de pe la începutul lui decembrie, cînd prima zăpadă se așternuse, într-un strat subțirel, peste cîmpiile pustiite și drumurile înghe-

țate și în straturi mai groase în urmele de roți și de copite imprimate în noroiul pricinuit de ploile abundente ale lunii trecute. Îmi aduc aminte prea bine totul pentru că mă întoarceam de la casa parohială avînd-o alături pe domnișoara Eliza Milward. Mă dusesem să-i vizitez tatăl — jertfă adusă politeții și făcută numai și numai pentru a fi pe placul mamei, căci nu puteam suferi nici măcar gîndul de a mă apropia de casa aceea. Asta nu numai din pricina antipatiei mele pentru Eliza, atît de fermecătoare pe vremuri, ci fiindcă nu-l prea iertasem nici pe bătrîn pentru părerea lui proastă despre doamna Huntingdon, pe care și acum o mai judeca aspru fiindcă-și părăsise bărbatul.

Dar nu despre reverendul Milward aveam intenția să vorbesc, ci despre fiica lui Eliza. Chiar în clipa cînd îmi luam rămas bun de la preot, ea a intrat în odaie gata îmbrăcată pentru o plimbare.

— Tocmai ieșeam să-ți vizitez sora, domnule Markham — mi-a spus ea — așa că, dacă n-ai nimic împotrivă, te voi însoți pînă acasă. Îmi place să am pe cineva lîngă mine cînd ies din casă — dumitale nu ?

— Da, cînd persoana e agreabilă.

— Firește, mi-a replicat tînăra, cu un zîmbet malițios.

Așadar, am pornit împreună.

— Crezi că am s-o găsesc acasă pe Rose ? m-a întrebat ea de îndată ce-am închis portița grădinii în urma noastră și ne-am îndreptat spre Linden-Car.

— Cred că da.

— Așa sper și eu, pentru că am o veste pentru ea, dacă nu cumva mi-ai luat-o dumneata înainte.

— Eu ?

— Da. Știi de ce a plecat domnul Lawrence ?

A ridicat ochii spre mine așteptînd cu nerăbdare răspunsul meu.

— A plecat ? am întrebat eu, și Eliza s-a luminat la față.

— A, va să zică nu ți-a spus nimic despre sora lui ?

— Ce-i cu ea ? am întrebat, temîndu-mă ca nu cumva să i se fi întîmplat vreun rău.

— Vai, domnule Markham, cum te-ai mai împurpurat la față ! a strigat ea cu un rîs care mă chinuia pînă în adîncurile inimii. Ha-ha ! Încă n-ai uitat-o ! Totuși, cred că ar fi mai bine să te grăbești, ascultă-mă pe mine, pentru că... Vai, Doamne !... O să se mărite joia viitoare !

— Nu se poate, domnișoară Eliza ! Asta nu-i adevărat !

— Mă faci mincinoasă, domnule ?

— Ești greșit informată.

— Serios ? Știi dumneata mai bine ?

— Cred că da.

— Atunci de ce-ai pălit în halul ăsta ? m-a întrebat ea zîmbind încîntată de emoția prin care treceam. Să fie oare din pricina furiei față de o biată ființă ca mine pentru că ți-aș fi spus o minciunică ? Păi bine, dar eu nu fac decît „să-ți repet ce mi s-a spus". Nu pot jura că e adevărat. Pe de altă parte, nu văd ce motiv ar fi avut Sarah să mă păcălească. Or, ea zicea că valetul domnului Lawrence i-ar fi zis că doamna Huntingdon o să se mărite joi și că domnul Lawrence a plecat la nuntă. Mi-a spus și numele mirelui, dar l-am uitat. Poate că mă poți ajuta dumneata să mi-l amintesc. Nu există cineva care locuiește prin apropiere sau vine mereu în vizită pe acolo și care ține de multă vreme la ea ? Un anume domn... Vai, Doamne !... Domnul...

— Hargrave ? am sugerat eu cu un zîmbet amar.

— Ai dreptate ! a strigat ea. Chiar ăsta era numele.

— Imposibil, domnișoară Eliza ! am exclamat eu pe un ton care a făcut-o să tresară.

— Mde, mă rog, asta mi s-a spus, a explicat ea, privindu-mă liniștită drept în ochi.

Apoi a izbucnit într-un hohot de rîs prelungit și ascuțit care m-a scos din sărite.

— Vai, te rog din suflet, să mă ierți, a strigat ea Știu că e o mare nepolitețe, însă... ha-ha-ha ! Te gîndeai s-o iei chiar dumneata de nevastă ? Tț, tț, tț ! Vai, ce păcat ! Hi-hi-hi ! Maică Precistă, domnule Markham, îți vine să leșini ? O, ceruri, îndurați-vă de el ! Să-l strig pe omul ăla ? Hei, Iacob !...

Dar oprindu-i năvala cuvintelor, i-am apucat brațul

și i l-am strîns, cu destulă asprime, pentru că ea s-a făcut mică de tot și a scos un ușor țipăt de durere și de spaimă. În schimb, îndrăzneala nu i se potolise ; revenindu-și pe dată a continuat, prefăcîndu-se destul de îngrijorată :

— Cu ce te pot ajuta ? Vrei puțină apă, sau niște coniac ? Cred că trebuie să aibă colo, la cîrciumă, dacă-mi dai voie să alerg pînă acolo.

— Termină cu prostiile astea ! i-am strigat eu sever.

O clipă a părut încurcată, ba chiar speriată.

— Știi că nu pot să sufăr astfel de glume, am continuat.

— Ei, aș, glume ! Nu glumeam cîtuși de puțin.

— În orice caz rîdeai și eu nu pot suferi să rîdă cineva de mine — i-am răspuns făcînd o sforțare ca să-i vorbesc cu toată demnitatea și stăpînirea de sine și de a nu-i spune decît lucruri coerente și înțelepte. Domnișoară Eliza, dacă ești într-o dispoziție atît de veselă, probabil că-ți poți ține singură companie, și încă destul de bine. Așadar, am să te las să-ți termini plimbarea fără mine pentru că, dacă stau să mă gîndesc, am treabă în altă parte. Așadar, îți spun bună seara !

Cu asta, am părăsit-o (lăsînd-o să-și înăbușe rîsul malițios) și am cotit-o peste cîmpuri, sărind pe malul pîrîului și trecînd prin cea mai apropiată deschizătură din gardul viu. Hotărît să nu pierd nici un moment pentru a afla adevărul m-am grăbit către Woodford cît de repede mă duceau picioarele. Din clipa în care mi-am dat seama că frumoasa ce mă chinuise ca un călău nu mă mai poate vedea, am luat-o pe o scurtătură, peste pășuni și țarini, peste miriști și poteci, peste șanțuri și garduri de tot felul, pînă am ajuns la poarta tînărului gentilom. Pînă în acel moment nu-mi dădusem seama pe deplin de ardoarea dragostei mele. Mă agățasem, cu tenacitate, de gîndul că s-ar putea ca într-o bună zi Helen să fie a mea.

— Domnul Lawrence e acasă ? l-am întrebat nerăbdător pe servitorul care mi-a deschis.

— Nu, domnule, conașul plecă ieri, mi-a răspuns el părînd foarte alarmat.

— Unde a plecat ?

— La Grassdale, domnule — 'mneavoastră n-ați avut

știință ? Mde, stăpînu e cam zgircit la vorbă, zău așa, a adăugat sluga, cu un rînjet prostesc. Eu așa chitesc, domnule...

Dar eu m-am răsucit pe călciie și l-am părăsit fără a mai aștepta să aud ce bănuiește el. N-aveam de gînd să stau acolo ca să-mi expun simțămintele și așa destul de chinuite, rîsului insolent și curiozității obraznice a unui individ de teapa lui.

Ce era de făcut ? Să fie oare cu putință ca Helen să mă fi părăsit pentru bărbatul acela ? Nu-mi vine să cred. Putea eventual să renunțe la mine, dar nu în favoarea lui ! Ei bine, trebuia să aflu adevărul — nu mă puteam ocupa de treburile zilnice atîta vreme cît mă scotea din minți această furtună a îndoielilor și temerilor, a geloziei și furiei. Aveam să iau dis-de-dimineață diligența care ducea la L. (cea de seară probabil că și plecase) și să zbor către Grassdale — trebuia neapărat să ajung acolo înaintea nunții. Dar la urma urmei de ce ? Pentru că mi-a trecut prin minte gîndul că, eventual, aș putea împiedica această nuntă, că dacă n-aș face-o, atît Helen cît și eu am regreta-o amarnic pînă în ultima clipă a vieții. Mi-a trecut prin minte că poate am fost defăimat de cineva în fața ei : poate chiar fratele ei — da, fără îndoială, fratele ei o convinsese că sînt un om nestatornic, că mi-am călcat făgăduiala. Și profitînd de indignarea ei firească, poate chiar de disperarea care o făcuse să nu-i mai pese de viitor, o fi îndemnat-o, cu fățărnicie și cruzime, să contracteze această căsătorie pentru a o smulge de sub influența mea. Dacă astfel stăteau lucrurile și dacă ea avea să-și descopere greșeala cînd era prea tîrziu ca s-o mai îndrepte — la ce viață de chinuri și de regrete vane ar fi putut să fie sortită, — și nu numai ea, ci și eu ! Și ce remușcări aș fi avut, socotind că scrupulele mele proștești au produs toată încurcătura ! Vai, trebuia neapărat s-o văd — trebuia să afle adevărul despre mine, chiar dacă i-l spuneam în momentul cînd intra în biserică ! Puteam să trec drept un nebun sau un zevzec ! Dar dacă totuși o puteam salva ? Vai, dacă ar fi putut să fie a mea... Speranța era nesăbuit de frumoasă !

Înaripat de această nădejde și îmboldit de aceste te-

meri, m-am grăbit spre casă pentru a mă pregăti de plecare. I-am spus mamei că sînt silit să plec întrucît am niște treburi urgente care nu suferă amînare, dar pe care nu i le puteam explica pe loc.

Mi-a fost imposibil să-mi ascund, de ochii ei materni, profunda îngrijorare și preocuparea ce mă apăsau.

În noaptea aceea a căzut o zăpadă abundentă care în ziua următoare a făcut diligența să meargă atît de încet încît îmi venea să turbez de nerăbdare. Am călătorit toată noaptea. Probabil că a doua zi va avea loc căsătoria. Dar noaptea era lungă și întunecoasă. Zăpada împiedica roțile și încerca greu picioarele cailor. Animalele erau extraordinar de leneșe ; vizitiii, cumplit de precauți ; pasagerii, nesuferit de apatici în indiferența lor supusă față de încetineala cu care înaintam.

Se făcuse lumină de-a binelea cînd am intrat în tîrgușorul M. și am tras la hanul „Trandafirul și coroana". Am coborît și am strigat tare întrebînd de diligența, care mergea la Grassdale. Dar nu exista nici una : singura trăsură din oraș era în reparație.

— Atunci dați-mi un faeton, o cabrioletă, o căruță, mă rog, orice, numai repede să fie !

Faeton s-a găsit, dar nici un cal nu era disponibil Am trimis mai mulți oameni în oraș să-mi facă rost de unul. Numai că au zăbovit atîta încît m-au scos din fire și n-am mai putut aștepta. Am zis că o să ajung mai repede pe propriile mele picioare. Și lăsînd poruncă să trimită faetonul în urma mea, dacă poate fi pregătit pînă-ntr-o oră, am pornit-o în goană. Era un drum de vreo nouă-zece kilometri, necunoscut, așa că a trebuit să mă opresc de nu știu cîte ori să întreb pe unde s-o iau — strigînd la căruțași și la țopîrlani și adeseori dînd buzna prin căsuțele oamenilor. Chinuit de oboseală și de disperare, mă grăbeam neîncetat. Faetonul nu m-a ajuns din urmă : așadar, a fost mai bine că nu l-am mai așteptat — pe de altă parte, săvîrșisem o prostie destul de mare zăbovind atîta ca să mi se facă rost de el.

În cele din urmă însă, m-am apropiat de Grassdale. M-am tras spre bisericuța de țară — și ce să vezi : în fața ei era un șirag de trăsuri și nici n-ar mai fi fost

nevoie de cocardele albe cu care erau împodobiţi servitorii şi caii şi nici de glasurile vesele ale atîtor pierde-vară de prin sat adunaţi ca să caşte gura, ca să-mi dau seama că înăuntru se oficia o nuntă. M-am băgat repede printre oameni, întrebînd curios, dacă ceremonia a început de mult . Dar ei n-au făcut decît să stea cu gura căscată şi să se holbeze la mine. Disperat, i-am îmbrîncit la o parte şi tocmai mă pregăteam să intru în curtea bisericii, cînd o ceată de prichindei zdrenţăroşi care stăteau atîrnaţi ca nişte albine pe la ferestre s-au dat jos brusc şi s-au repezit spre pridvor, vociferînd în dialectul necioplit al ţinutului, spunînd, după cîte se pare : „S-a mîntuit — tocma ieş !"

Dacă m-ar fi văzut atunci Eliza Milward, ar fi putut să se simtă într-adevăr încîntată. M-am apucat de stîlpul porţii ca să mă ţin mai bine pe picioare, şi am rămas cu privirile aţintite către uşa bisericii pentru a-mi vedea, pentru ultima dată, iubita şi pentru prima dată pe acel detestabil muritor care mi-o răpise şi, care, eram convins, o sortea unei vieţi de mizerie şi de regrete — căci ce bucurie ar fi putut să aibă ea alături de el ? Nu voiam să-i produc un şoc înfăţişîndu-mă dinainte-i, dar n-aveam nici puterea să mă îndepărtez. Iată-i, au ieşit. Pe el nu-l vedeam ; n-aveam ochi decît pentru ea. Un văl lung acoperea jumătatea din silueta ei graţioasă ; vedeam că deşi îşi ţine capul drept, şi faţa şi gîtul i se înroşiseră de emoţie. Chipul îi radia de bucurie şi prin ceaţa alburie a vălului ei, se întrezăreau cîrlionţii aurii ! O, ceruri ! Nu era Helen a mea ! Prima privire m-a făcut să tresar — ochii îmi erau împăienjeniţi de oboseală şi de disperare. Da, nu era ea ! Era o frumuseţe mai tînără, mai subţirică şi mai trandafirie — într-adevăr drăgălaşă, dar cu mai puţină demnitate şi cu o înfăţişare ce nu trăda atîta profunzime sufletească. Era lipsită de acea graţie, de acel farmec intens, spiritual, şi totuşi blînd, de puterea greu de definit de a atrage şi de a subjuga inimile — sau cel puţin inima mea. M-am uitat la mire — era Frederick Lawrence ! Mi-am şters sudoarea rece care mi se prelingea pe frunte şi m-am dat cîţiva paşi înapoi la apropierea lui ; dar privirile i-au căzut asupra mea şi el m-a recunoscut, oricît

de schimbată trebuie să-mi fi fost înfățișarea.

— Tu ești, Markham ? m-a întrebat el tresărind uluit de această apariție — și poate și de aerul meu neîngrijit și rătăcit.

— Da, Lawrence — tu ești ? i-am răspuns eu, făcînd un efort disperat pentru a-mi aduna toată prezența de spirit.

A zîmbit și a roșit, de parcă ar fi fost pe jumătate mîndru și pe jumătate rușinat de identitatea lui ; și dacă avea motive să se mîndrească pentru că ținea de braț o fată atît de dulce, pe de altă parte avea destule motive să se rușineze că tăinuise atîta vreme norocul de care se bucura.

— Dă-mi voie să te prezint soției mele, mi-a zis el, străduindu-se să-și ascundă stînjeneala și adoptînd un fel de veselie nepăsătoare. Esther, ți-l prezint pe domnul Markham ; prietenul meu Markham, și doamna Lawrence, fostă pînă nu de mult domnișoara Hargrave.

I-am făcut o plecăciune miresei și i-am scuturat violent mîna mirelui.

— De ce nu m-ai ținut și pe mine la curent, i-am zis eu cu reproș, afectînd un oarecare resentiment pe care nu-l prea simțeam.

— Ba ți-am spus, mi-a zis el cu un aer încurcat și vinovat. Sper că ai primit scrisoarea mea ?

— Care scrisoare ?

— Cea prin care-ți anunțam căsătoria plănuită.

— N-am primit nici cea mai vagă aluzie cu privire la un asemenea proiect.

— Atunci probabil că s-a încrucișat pe drum cu tine — pentru că ar fi trebuit să-ți parvină ieri dimineață. Mărturisesc, într-adevăr, că anunțul venea cam tîrziu. Dar atunci ce te-a adus aici, dacă n-ai primit nici un fel de veste ?

Acum era rîndul meu să mă simt încurcat și stînjenit. Dar tînăra doamnă, care în timpul scurtei noastre conversații, bătătorise zăpada de sub tălpile ei, mi-a venit în ajutor șoptindu-i soțului ei să-și poftească prietenul în trăsură.

— Da, și pe urmă, e și tare frig ! zise Lawrence privind cu spaimă la îmbrăcămintea ei ușoară și ajutînd-o

imediat să se urce în caleașcă. Markham, vrei să vii și tu ? Ne ducem la Paris, dar te putem lăsa oriunde pe drumul Dover...

— Nu, mulțumesc. La revedere, cred că nu mai e nevoie să vă urez călătorie plăcută. Dar voi aștepta niște souze foarte elegante cîndva, te rog să nu uiți, și zeci de scrisori pînă ne revedem.

Mi-a strîns mîna și s-a grăbit să se așeze alături de doamna lui. Nu era nici momentul, nici locul potrivit pentru explicații sau discursuri.

CAPITOLUL LII

ÎNTR-UN TÎRZIU, FAETONUL CARE zăbovise atîta, m-a ajuns din urmă. M-am urcat în el și i-am poruncit vizitiului care-l adusese să mă conducă la conacul Grassdale ; eram mult prea adîncit în propriile mele gînduri ca să țin să mîn eu caii. Aveam s-o văd pe doamna Huntingdon ; din moment ce trecuse mai bine de un an de la moartea soțului ei, nu putea să fie în nici un caz vorba de un gest necuviincios. Și, după indiferența sau bucuria pe care avea s-o manifeste la sosirea mea neașteptată, aveam să-mi dau seama dacă inima ei îmi aparține. Dar însoțitorul meu, un individ vorbăreț și înfipt, nu se arăta dispus să mă lase în voia cugetărilor mele.

— Ia uite-i cum pleacă ! zise el în timp ce trăsurile se înșirau dinaintea noastră. O să se petreacă o sumedenie de lucruri mari azi... Aveți habar de familia asta, domnule ? Ori poate nu sînteți de prin partea locului ?

— Îi cunosc mai mult din auzite.

— Hm ! Ăi mai buni dintre ei, oricum, sînt duși pe lumea ailaltă. Eu așa zic că cucoana bătrînă o să plece după ce se mîntuie cu toată zarva asta și o să se ducă de aici, pe undeva, să trăiască pe bucățica ei de pămînt. Da' cuconița tînără — sau mă rog, a nouă (că chiar așa boboc tînăr nu mai e nici ea), vine să locuiască la Grove.

— Va să zică domnule Hargrave s-a căsătorit ?

— Da, dom'le, să tot fie vreo cîteva luni de-atunci, Ar fi trebuit el să se însoare mai dinainte, cu o văduvioară, dar n-au putut ieși la tocmeală în privința banilor.

Ea avea punga plină și domnul Hargrave voia toți bănișorii numai pentru el ; numai că ea nu s-a-ndurat s-o lase din palmă, așa că pe urmă s-au cam răcit unu de altu. Astălaltă pe care a luat-o nu se scaldă chiar așa, în gologani, și nici nu pică de frumoasă, dar n-a mai fost măritată. Cică ar fi cam urîțică, umblă vorba, și mă tem că merge pe patruzeci de ani, dacă nu cumva o fi trecut chiar de culmea dealului, așa că vedeți 'mneavoastră, dacă nu prindea ocazia asta zicea că alta mai bună n-o să i se mai ivească în cale. Eu chitesc că o fi zis că un bărbat chipeș și tînăr prețuiește tot atît cît are ea pe lume, așa că mai bine să-l ia de soț. Dar eu tare mă tem că n-o să treacă multă vreme și o să-și cam muște mîinile pentru tîrgul ăsta care l-a încheiat. Zice lumea că a cam și început să vadă că el nu e un gentleman chiar, chiar așa de drăguț, de mărinimos, de politicos și de încîntător cum îl socotise ea înainte de nuntă. A început să nu-i prea pese de ea și în schimb pune piciorul în prag cam prea des. Da, da, și pînă bagă ea bine de seamă o să vadă că el se înrăiește tot mai tare și o neglijează tot mai mult.

— S-ar zice că-l cunoști destul de bine, am remarcat eu.

— Păi chiar așa, dom'le, că-l știu de cînd era flăcău ; și era mîndru nevoie mare și cu toane și știa ce vrea. Am fost și eu în slujba lor ani de-a rîndul. Dar n-am mai putut să stau, că nu le puteam suferi apucăturile — erau tare strînși la pungă și stăpîna se făcuse din ce în ce mai rea și mai haină și te ținea al dracului din scurt și îți tot reteza porția, ca să nu mai zic că nu te slăbea din ochi și nu te cruța nicicînd. Așa că mi-am luat seama și mi-am căutat de lucru în altă parte.

— Nu sîntem aproape de casă ? am întrebat eu întrerupîndu-l.

— Ba da, dom'le. Uite, acolo e parcul.

Mi s-a făcut inima cît un purice privind conacul acela măreț din mijlocul terenului vast — parcul la fel de frumos acum, în haina lui de iarnă, cum trebuie să fi fost și în strălucirea verii : pajiștea majestuoasă cu povîrnișurile și vîlcelele unduioase înfățișate privirilor în îmbrăcămintea aceea de o puritate orbitoare, nepătată și neprihănită

— cu excepția unei poteci lungh și șerpuitoare, croită de o ceată de cerbi și de căprioare ; copaci măreți cu ramurile încărcate de zăpadă aruncîndu-și strălucirea albă pe cerul cenușiu-întunecat ; brîul de păduri masive ce înconjura proprietatea ; întinderea vastă de apă ce dormea somnul înghețului ; sălciile plîngătoare și frasinii ce-și aplecau deasupra lacului ramurile încărcate de zăpadă ; toate acestea alcătuiau un tablou cu adevărat izbitor și încîntător pentru o minte neîmpovărată de gînduri, dar deloc încurajator pentru mine. Exista totuși o oarecare consolare — că toate acestea avea să le moștenească micuțul Arthur. Dar oare ea în ce situație se afla ? Dominîndu-mi, printr-un efort, dorința de a-i pomeni numele față de însoțitorul meu, atît de amator de sporovăială, l-am întrebat dacă nu știe cumva ce i-a lăsat răposatul ei soț prin testament și cum a hotărît să fie împărțită proprietatea.

A da, el știa absolut totul ; așa că m-a informat pe loc : Helen avea deplina stăpînire și administrare a moșiei pînă la majoratul băiatului în afară de posesiunea absolută și necondiționată a propriei ei averi, și a unei sume suplimentare ce-i fusese acordată prin foaia dotală.

Înainte de încheierea acestor explicații faetonul a tras la poarta parcului. Acum mă aștepta marea încercare — dacă aveam s-o găsesc acasă — dar, vai ! Se putea ca ea să fie încă la Staningley. Fratele ei nu mă informase că lucrurile ar sta altfel. Am întrebat la căsuța portarului dacă doamna Huntingdon e la conac. Nu, era plecată cu mătușa ei în comitatul X, dar era așteptată să se întoarcă înainte de Crăciun. De obicei își petrecea majoritatea timpului la Staningley și venea la Grassdale rareori, cînd administrarea treburilor moșiei sau interesele țăranilor sau persoanelor rămase în grija ei îi cereau prezența acolo.

— Pe lîngă ce oraș e Staningley ? am întrebat.

Am obținut curînd informația dorită.

— Ei și acum, omule, dă-mi hățurile ; ne întoarcem la M. Trebuie să îmbuc ceva la „Trandafirul și coroana", apoi s-o pornesc spre Staningley cu prima diligență care duce la H.

La M. am avut oarecare răgaz înainte de plecarea dili-

genței pentru a-mi reface forțele cu ajutorul unei gustări zdravene și a mă înviora spălîndu-mă și schimbîndu-mi hainele. De asemenea, i-am expediat o scurtă scrisoare mamei (ca fiu de treabă ce eram) ca s-o asigur că sînt încă în viață și ca să-mi cer scuze că nu-mi făcusem încă apariția. Întrucît în vremea aceea se călătorea destul de încet, drumul pînă la Staningley avea să dureze mult.

M-am urcat în „Fulgerul" și mi-am reluat călătoria. Mai aveam de mers cale de două poște, dar diligența, după cum am fost informat, trecea chiar pe lîngă Staningley, așa că, l-am rugat pe surugiu să mă lase cît mai aproape de conac.

Era o dimineață senină și geroasă. Faptul că stăteam țeapăn și priveam peisajul cu mantia lui de zăpadă și cerul însorit, că inhalam aerul proaspăt și înviorător și auzeam scrîșnetul zăpezii îngheațte sub roțile diligenței, îmi dădea o stare de bună dispoziție. Dacă mai adăugăm la asta și gîndul la persoana pe care mă pregăteam s-o întîlnesc, iți poți închipui cam în ce stare mă aflam.

Spre sfîrșitul călătoriei însă, vreo doi pasageri m-au cam deprimat.

— Frumos domeniu, zise unul dintre ei, făcînd semn cu umbrela spre lanurile întinse din dreapta, care se distingeau printre gardurile vii și printre șirurile de copaci mîndri, crescînd pe marginile îngrăditurilor, iar uneori în mijlocul acestora. Grozavă moșioară, dacă ai vedea-o vara sau primăvară.

— Da, răspunse celălalt, — un bătrînel cam morocănos la înfățișare și la glas, cu un palton cam fără culoare, cu o umbrelă de bumbac. Bănuiesc că e proprietatea bătrînului Maxwell.

— A fost a lui, dar probabil știi că a murit și a lăsat-o toată nepoatei lui.

— Toată ?

— Da, pînă la ultima prăjină — cu conac cu tot — afară de nu știu ce fleac pe care i l-a lăsat ca amintire nepotului din comitatul S. și de o rentă viageră pentru nevastă-sa.

— Foarte ciudat, domnule !

— Chiar așa și e, domnule. Și nici măcar nu-i era

nepoată bună ; dar n-avea rude de sînge mai apropiate — afară doar de un nepot cu care se certase ; pentru nepoata asta avusese întotdeauna o slăbiciune. Și pe urmă mergea vorba că nevastă-sa l-a sfătuit s-o facă. Ea adusese în căsnicia lor cea mai mare parte a averii și a fost dorința ei s-o transmită acestei doamne.

— Hm ! O să fie o pradă foarte bună !

— În privința asta nu-ncape îndoială. E văduvă, dar e încă foarte tînără, și strașnic de frumoasă. În plus, are și averea ei proprie și doar un singur copil — pentru care îngrijește o moșie foarte frumoasă în comitatul J. Ei, s-ar putea spune multe lucruri în favoarea ei ! Dar tare mă tem că noi, ăștia, n-aveam nici o șansă (între timp m-a imboldit în glumă cu cotul nu numai pe mine, ci și pe interlocutorul lui). Ha-ha-ha ! Sper că nu v-am supărat cu ceva, domnule ? (Asta era pentru mine) : Hm, hm !... Eu unul cred că n-o să se mărite decît cu un nobil. Ia privește, domnule — reluă el întorcîndu-se spre celălalt vecin al lui și trecîndu-și umbrela pe sub nasul meu ca să-i arate ceva pe fereastră — ăla e conacul — și vezi ce parc grozav are — și pădurile alea de dincolo — lemn al dracului de bun și vînat cîtă frunză și cîtă iarbă... Hei, dar ce mai e și asta ?

Această exclamație i-a fost pricinuită de oprirea bruscă a diligenței la poarta parcului.

— E un domn care coboară la conacul Staningley ? a strigat surugiul.

M-am ridicat și mi-am aruncat jos din diligență sacul de voiaj, pregătindu-mă să sar și eu după el.

— Ce, vi s-a făcut rău, domnule ? m-a întrebat vecinul meu vorbăreț holbîndu-se la mutra mea (probabil că pălisem rău de tot).

— Nu. Ține banii, surugiu !

— Mulțam frumos, dom'le ! Gata !

Surugiul băgă taxa de călătorie în buzunar și dădu bice cailor, lăsîndu-mă — nu să pornesc pe aleea parcului, ci să pășesc în sus și-n jos prin fața porților lui, cu brațele încrucișate și cu ochii ațintiți în pămînt — în timp ce imagini, gînduri și impresii de o forță copleșitoare mi se învălmășeau în minte. Nimic nu era foarte deslușit

decît atîta ; nutrisem zadarnic dragostea aceasta ; speranțele mele se duseseră de rîpă ; trebuia să mă smulg de îndată de acolo și să alung sau să-mi înăbuș toate gîndurile în legătură cu ea ca pe o amintire a unui vis nesăbuit și nebunesc. Bucuros aș mai fi zăbovit ceasuri întregi pe lîngă conac în speranța de a o zări măcar din depărtare înainte de a pleca, dar n-avea rost s-o fac. Nu trebuia s-o las să mă vadă. — pentru că ce altceva ar fi putut să mă aducă încoace decît speranța de a-i reînvia sentimentele, în scopul de a-i obține mîna ? Puteam au oare îndura să creadă cumva că o iubeam acum pentru averea, pentru situația ei, după ce timp de un an și jumătate nu mai dădusem nici un semn de viață ?

Nu ! Trebuia să plec pe dată și ea nici să nu știe că am trecut pe lîngă locuința ei pentru că deși aș fi putut să neg că aș fi aspirat la mîna ei, tihna nu trebuia să-i fie tulburată de prezența mea și nici inima ei afectată de faptul că-i eram credincios și c-o iubeam !

„Rămîi cu bine, scumpa mea Helen, pentru totdeauna ! Pentru totdeauna !"

Așa am zis — și totuși nu m-am putut smulge de acolo. Am făcut cîțiva pași, apoi am întors capul ca să mai privesc o dată impozantul ei cămin. Apoi am mai făcut cîțiva pași ; pe urmă, pierdut într-o visare melancolică, m-am oprit iar și m-am sprijinit de scoarța aspră a unui copac bătrîn ce creștea în marginea drumului.

CAPITOLUL LIII

ÎN TIMP CE STĂTEAM AȘA, ABSORbit de gîndurile mele sumbre, s-a ivit de după colțul drumului o trăsură luxoasă. Nu m-am uitat la ea, și dacă ar fi trecut în liniște pe lîngă mine, poate că nici n-aș fi ținut măcar minte că am văzut-o ; dar un glas subțirel dinăuntrul ei m-a trezit din reverie cu exclamația :

— Mămico, mămico, uite-l pe domnul Markham !

Răspunsul nu l-am auzit, dar curînd același glas a răspuns :

— Ba da, mămico, e chiar el ! Uită-te și tu !

N-am ridicat ochii, însă bănuiesc că mămica s-a uitat, întrucît o voce limpede și melodioasă ale cărei tonuri

m-au făcut să mă simt cuprins de fiori, a strigat :

— Vai, mătușico ! Uite-l pe domnul Markham... Prietenul lui Arthur ! Richard, oprește !

Era atîta emoție, plină de bucurie, în felul cum fuseseră rostite aceste cîteva cuvinte — în special acea tremurătoare exclamație : „Vai, mătușico !" încît n-am mai putut să-mi păstrez rezerva. Caleașca s-a oprit imediat și ridicînd ochii am întîlnit privirile unei doamne vîrstnice, palidă și gravă, care mă examina prin fereastra deschisă. A înclinat capul, eu i-am răspuns tot cu o plecăciune, apoi s-a retras înăuntru în timp ce Arthur se ruga de valet să-i dea drumul să coboare. Dar înainte ca servitorul să se poată da jos de pe bancheta lui înaltă, pe ferestruica trăsurii s-a întins, în tăcere, o mînă. Am recunoscut-o, cu toate că o mănușă neagră îi ascundea albeața delicată și o bună parte din frumusețe. Grăbindu-mă s-o apuc, am strîns-o în mîna mea — mai întîi cu ardoare, însă luîndu-mi imediat seama, i-am dat drumul și mîna s-a retras pe dată.

— Veneai în vizită la noi sau erai doar în trecere ? m-a întrebat cu glas scăzut stăpîna acelei mîini.

Simțeam că-mi scrutează, cu atenție, expresia feței, din dosul vălului negru și gros care, împreună cu jaluzelele trăsurii îi ascundeau pe de-antregul chipul de ochii mei.

— Am... Am venit să văd meleagurile, m-am bîlbîit eu.

— Meleagurile ?! a repetat ea pe un ton care trăda mai degrabă neplăcere sau dezamăgire decît surprindere. Atunci nu intri ?

— Dacă vă face plăcere...

— Poți să te-ndoiești de asta ?

— Da, da ! Trebuie neapărat să intri, a strigat Arthur alergînd spre mine.

Mi-a apucat mîna și mi-a strîns-o bărbătește cu amîndouă mînuțele lui.

— Vă mai aduceți aminte de mine, domnule ? mi-a zis el.

— Oho, și încă cum, drăguțul meu, măcar că te-ai schimbat atît de mult, i-am răspuns eu, cercetînd înfățișa-

rea tînărului gentilom destul de înălțuț și de subțirel, cu expresia mamei lui imprimată vizibil pe trăsăturile sale frumoase și inteligente, în ciuda ochilor albaștri care radiau de bucurie, și a cîrlionților blonzi care-i ieșeau de sub șăpcuță.

— Nu-i așa că am crescut ? m-a întrebat el ridicîndu-se în vîrful picioarelor.

— Dac-ai crescut ! Pe cuvîntul meu, cred că ai aproape cu o palmă mai mult de cînd te-am văzut ultima dată.

— Am împlinit șapte ani, mi-a replicat el cu mîndrie. Peste încă șapte ani o să fiu la fel de înalt ca și dumneaata, sau aproape.

— Arthur, i-a zis maică-sa, spune-i să intre. Mînă înainte, Richard !

În glasul ei era o umbră de tristețe, precum și de răceală, dar nu știam prea bine cui să atribui acest lucru. Trăsura a mers mai departe și a intrat pe poartă înaintea noastră. Micuțul meu tovarăș m-a condus pe aleea parcului, ciripind vesel tot drumul. Odată ajunși la ușa conacului, m-am oprit pe scări și m-am uitat în jos, așteptînd să-mi recapăt calmul, dacă puteam — sau cel puțin, să-mi reamintesc hotărîrile luate de curînd și principiile pe care se întemeiau ele. Abia după ce Arthur m-a tras delicat de haină, de mai multe ori, și și-a repetat invitația de a intra, am acceptat în cele din urmă să-l însoțesc în încăperea unde ne așteptau doamnele.

Cînd am intrat, Helen m-a privit scrutător, dar cu un aer blînd și serios. M-a întrebat, politicoasă, de mama și de Rose. I-am răspuns respectuos la întrebări. Doamna Maxwell m-a rugat frumos să iau loc, făcînd observația că e destul de rece, dar, oricum, presupunea că n-am făcut o călătorie prea lungă în dimineața aceea

— A, nu, mai puțin de douăzeci de mile, am răspuns.

— Dar nu pe jos !

— Nu, doamnă, cu diligența.

— Uite-o pe Rachel, domnule, îmi zise Arthur, singura ființă cu adevărat fericită dintre noi toți.

Îmi îndreptai privirea spre această vrednică persoană care tocmai intrase ca să-și ajute stăpîna să se dezbrac?.

Mă onoră cu un zîmbet aproape prietenos în semn de recunoaștere.

După ce Helen își scoase pălăria și vălul, paltonul gros și celelalte, arăta atît de mult ca pe vremuri, încît nu prea știam cum am să suport revederea. M-am bucurat în mod deosebit să văd că frumosul ei păr negru era la fel de bogat și nu-și pierduse defel strălucirea.

— Mămica a renunțat la boneta de văduvă în cinstea căsătoriei unchiului, a spus Arthur, citindu-mi în ochi, cu un amestec de simplitate și de agerime, caracteristic copiilor. (Mămica avea o înfățișare foarte gravă, iar doamna Maxwell clătină din cap.) Mătușa Maxwell n-o să părăsească niciodată doliul, insistă obrăznicuțul.

Dar cînd a văzut că impertinența lui o îndurerase pe mătușă-sa, s-a dus și a cuprins-o pe după gît, a sărutat-o pe obraz, apoi s-a retras în nișa unuia dintre bovindourile mari. S-a jucat în liniște cu cîinele, în timp ce doamna Maxwell discuta cu mine, pe un ton foarte grav, subiecte extrem de interesante ca : vremea, anotimpul, starea drumurilor. Am socotit prezența ei drept foarte folositoare pentru a pune stavilă impulsurilor mele firești, un antidot împotriva acelor emoții tumultuoase și a tulburării care altfel m-ar fi purtat cu ele și m-ar fi furat în pofida rațiunii și voinței mele. Numai că tocmai atunci mi s-a părut această încorsetare aproape insuportabilă și-mi era îngrozitor de greu să mă silesc să fiu atent la vorbele ei și să-i răspund cu politețea necesară. Asta din cauză că o simțeam pe Helen stînd foarte aproape de mine,lîngă cămin. Nu îndrăzneam să mă uit la ea, dar aveam senzația că e cu ochii pe mine și dintr-o privire aruncată pe furiș, am văzut — sau cel puțin așa mi s-a părut — că e puțin îmbujorată la față și că degetele ei, în timp ce se jucau cu lanțul de la ceas, erau agitate de acea frămîntare și de acel tremur care trădează o emoție profundă.

— Spune-mi, te rog, — mi-a zis ea profitînd de cea dintîi pauză din încercările de conversație dintre mătușa ei și mine, și vorbind repede și cu glas scăzut, fără să-și ia ochii de la lanțul de aur (lucru de care mi-am dat seama pentru că acum am îndrăznit să-mi întorc din nou privirile spre ea) — spune-mi, te rog, ce mai fac cei

de la Lindenhope ? Nu s-a mai întîmplat nimic de cînd am plecat eu de acolo ?

— Cred că nu.

— N-a murit nimeni ? Nu s-a căsătorit nimeni ?

— Nu.

— Și nici... și nici nu se pregătește nimeni de căsătorie ?... Nu s-au rupt legăturile vechi și nu s-au înjghebat altele noi ? Nici unul dintre vechii prieteni n-a fost uitat sau înlocuit ?

Rostind această frază și-a coborît atît de mult vocea încît nimeni în afară de mine n-ar fi putut prinde ultimele cuvinte. Și în același timp și-a întors ochii spre mine și în ei i-a înflorit un zîmbet de o nespus de dulce melancolie. Avea o expresie întrebătoare, timidă, dar destul de pătrunzătoare, care a făcut să-mi ardă obrajii de o emoție greu de exprimat.

— Nu, nu cred, i-am răspuns. Cu siguranță că nu, dacă alții s-au schimbat la fel de puțin ca și mine

Fața i s-a împurpurat.

— Și chiar n-aveai de gînd să ne faci o vizită ? a exclamat ea.

— Mi-era teamă să nu vă deranjez.

— Să ne deranjezi ! strigă ea cu un gest nervos. Cum se poate ?... Dar ca și cum și-ar fi amintit brusc de prezența mătușii ei se opri și întorcîndu-se spre această doamnă continuă :

— Vai, mătușică, domnul acesta este prietenul cel mai bun al fratelui meu și a fost și o cunoștință apropiată de-a mea (cel puțin timp de cîteva luni — care au trecut prea repede, din păcate), declara că ține foarte mult la băiatul meu — și cînd colo, trecînd pe lîngă casa noastră, la atîtea zeci de mile de locuința lui, refuză să ne viziteze din teama de a nu ne deranja !

— Domnul Markham e exagerat de sfios, remarcă doamna Maxwell.

— Sau poate exagerat de ceremonios, zise nepoata ei. Exagerat de... mă rog, n-are importanță.

Și întorcîndu-mi spatele, se așeză pe un scaun de lîngă masă, își trase aproape o carte și începu să o răsfoiască energic, dar în mod vădit cu gîndurile aiurea.

— Dacă aş fi ştiut — am zis eu — că mi-aţi fi făcut onoarea de a vă aminti de mine, foarte probabil că nu mi-aş fi refuzat plăcerea de a vă vizita, dar m-am temut că m-aţi uitat de mult.

— I-ai judecat pe alţii după chipul şi asemănarea dumitale, a mormăit ea fără să-şi ridice ochii de pe carte, dar înroşindu-se în timp ce vorbea şi dînd, în grabă, cîte zece pagini deodată.

A urmat o pauză de care Arthur s-a gîndit să profite pentru a-mi prezenta frumosul pui de setter şi pentru a-mi arăta ce frumos a crescut şi ce bine îi merge, întrebîndu-mă totodată ce mai face Sancho, tatăl căţelului. Doamna Maxwell s-a retras apoi ca să se dezbrace. Helen a împins cartea la o parte şi după ce s-a uitat în tăcere la băiatul ei, l-a trimis din odaie sub pretextul că-l roagă să-şi aducă ultima carte primită, ca să mi-o arate. Copilul s-a grăbit s-o asculte ; dar eu am continuat să mîngîi cîinele. Tăcerea ar fi putut să dureze pînă la întoarcerea copilului, dacă numai de mine ar fi depins s-o întrerup, dar după un minut gazda mea s-a ridicat nervoasă şi, reluîndu-şi poziţia dinainte, între mine şi colţul căminului, a exclamat pe un ton foarte serios :

— Gilbert, ce s-a-ntîmplat cu tine ? De ce te-ai schimbat atît de mult ?... Ştiu că e o întrebare foarte indiscretă — s-a grăbit să adauge — şi poate extrem de nepoliticoasă. Dacă ţi se pare că e astfel, atunci te rog să nu-mi răspunzi — dar ştii că nu pot să sufăr misterele şi ascunzişurile.

— Nu m-am schimbat deloc, Helen — din nefericire sentimentele mele sînt la fel de intense şi de pătimaşe ca întotdeauna. Nu eu m-am schimbat, ci situaţia.

— Care situaţie ? Te rog frumos, spune-mi şi mie !

Obrajii ei au pălit de chinul aşteptării ; se putea oare să se teamă că mi-am făgăduit inima şi credinţa altei persoane ?

— Am să-ţi spun imediat, i-am răspuns. Am să-ţi mărturisesc că am venit aici în scopul de a te vedea (nu fără unele presimţiri neplăcute şi temeri faţă de propria mea îndrăzneală şi nu fără spaima că s-ar putea să nu fiu un oaspete chiar atît de binevenit cum mă aşteptam în

timp ce mă apropiam de conac). Dar nu știam pe atunci că moșia asta îți aparține, pînă cînd nu m-a lămurit în privința moștenirii tale conversația a doi tovarăși de călătorie, pe ultima porțiune a drumului. Și atunci mi-am dat deodată seama de nesăbuința speranțelor pe care le nutream și de faptul că ar fi fost o nebunie să le mai păstrez măcar o clipă. Și cu toate că am coborît la poarta conacului tău, m-am hotărît să nu intru. Am zăbovit cîteva minute ca să privesc proprietatea, dar eram absolut decis să mă întorc la M. fără să-i văd stăpîna.

— Și dacă mătușă-mea și cu mine nu ne-am fi întors tocmai atunci de la plimbarea de dimineață, nu te-aș mai fi văzut niciodată și n-aș mai fi avut vești de la tine ?

— Mi s-a părut că ar fi fost mai bine pentru amîndoi să nu ne întîlnim, i-am răspuns calm, dar neîndrăznind să vorbesc decît în șoaptă, și fără să am curajul s-o privesc drept în față ca nu cumva tăria să nu mă părăsească de tot. Am continuat : — Mi s-a părut că o întrevedere n-ar face altceva decît să-ți tulbure, ție, liniștea și să mă înnebunească pe mine .Dar acum mă bucur de acest prilej de a te revedea și de a afla că nu m-ai uitat și de a te asigura că nu voi înceta niciodată să mă gîndesc la tine.

A urmat un moment de pauză. Doamna Huntingdon s-a îndepărtat și s-a instalat în nișa ferestrei. Oare a înțeles din vorbele mele că numai sfiala și modestia mă împiedicau să-i cer mîna ? Înainte de a putea vorbi din nou a rupt chiar ea tăcerea, întorcîndu-se brusc spre mine și spunînd :

— Ai fi putut avea și mai înainte un asemenea prilej — vreau să spun pentru a mă asigura că-mi păstrezi o amintire frumoasă și pentru a te asigura că și eu am aceleași sentimente pentru tine — dacă mi-ai fi scris.

— Așa aș fi făcut, dar nu ți-am știut adresa și n-am prea vrut să-l întreb pe fratele tău, pentru că mi s-a părut că el n-ar fi de acord să-ți scriu. Însă asta nu m-ar fi împiedicat nici o clipă, dacă aș fi putut îndrăzni să cred că tu așteptai vești de la mine sau măcar că ți-ai irosit vreodată un gînd îndreptîndu-l spre nefericitul tău prieten. Dar, bineînțeles, tăcerea ta m-a dus la concluzia că m-ai uitat.

— Va să zică te așteptai ca eu să-ți scriu întîi ?

— Nu, Helen, vreau să zic, doamnă Huntingdon, i-am spus eu îmbujorindu-mă la față din pricina reproșului cuprins în aceste vorbe — firește că nu. Dar dacă mi-ai fi transmis un mesaj prin fratele tău sau măcar dacă l-ai fi întrebat din cînd în cînd despre mine...

— L-am întrebat adeseori despre tine. Dar n-aveam de gînd să fac mai mult decît asta — a reluat ea zîmbind — atîta vreme cît tu continuai să te mărginești la cîteva întrebări cuviincioase cu privire la sănătatea mea.

— Fratele tău nu mi-a spus niciodată că mi-ai pomenit numele.

— Dar l-ai întrebat vreodată ?

— Nu ; pentru că am văzut că nu dorește să fie chestionat în legătură cu tine sau să arate o cît de mică încurajare atașamentului meu prea insistent.

Helen nu mi-a răspuns.

— Și avea perfectă dreptate, am adăugat.

Dar Helen a rămas tăcută, privind la pajiștea înzăpezită de afară. „O, am s-o scutesc de prezența mea", m-am gîndit. Și imediat m-am ridicat și m-am apropiat de ea ca să-mi iau rămas bun, cu o hotărîre cum nu se poate mai eroică.

— Dar ce, ai plecat ? mi-a zis ea luîndu-mi mîna pe care i-o întinsesem, însă fără să-i dea drumul imediat.

— Ce rost ar avea să mai zăbovesc ?

— Așteaptă cel puțin pînă se întoarce Arthur.

Fiind mai mult decît bucuros să mă supun, am rămas acolo și m-am rezemat de cealaltă cercevea a ferestrei.

— Mi-ai spus că nu te-ai schimbat, a reluat gazda. Să știi totuși că te-ai schimbat, și încă foarte mult.

— Nu, doamnă Huntingdon, deși ar fi trebuit s-o fac.

— Adică vrei să susții că ai aceleași sentimente pentru mine, pe care le aveai și la ultima noastră întîlnire ?

— Da ; numai că ar fi o greșeală să vorbesc acum despre asta.

— Greșit a fost cînd am vorbit atunci, Gilbert. Acum nu mai e deloc o greșeală — în afară de cazul cînd ai spune ceva care să calce în picioare adevărul.

Eram mult prea agitat ca să pot vorbi. Dar fără să aștepte un răspuns, și-a întors ochii strălucitori și obrajii

împurpurați, spre fereastră, a ridicat geamul și s-a uitat afară, fie ca să-și domolească inima, fie ca să culeagă acel frumos trandafir Christmas, abia îmbobocit în tufișul de sub fereastră, care-și scosese sfios capul de sub zăpada ce-l ocrotise pînă atunci de ger, și care acum se topea sub razele soarelui. L-a rupt și după ce a scuturat, cu un gest delicat, neaua strălucitoare de pe petalele lui, l-a apropiat de buze și a spus :

— Trandafirul ăsta nu e la fel de înmiresmat ca o floare de vară, dar a răzbătut prin greutăți și vrăjmășii greu de înfruntat. I-a fost destul ploaia rece de iarnă ca să-l hrănească și soarele firav al acestei luni ca să-l încălzească. Vînturile aspre nu l-au făcut să pălească și nici nu i-au frînt lujerul. Uită-te, Gilbert, e la fel de proaspăt și de vioi ca orice altă floare, deși mai are și acum pe petalele lui zăpadă... Îl vrei ?

Am întins mîna. N-am îndrăznit să vorbesc de frică să nu mă copleșească emoția. Mi-a pus roza în palmă, dar n-am strîns-o între degete — atît eram de absorbit de gînduri, mă frămîntam ce să spun în această împrejurare : să-mi dau frîu liber sentimentelor sau să continui să le strivesc. Luînd această șovăială drept indiferență — sau poate chiar lipsă de dorință în a-i accepta darul, Helen mi l-a smuls brusc din mînă și l-a azvîrlit în zăpadă, a închis fereastra cu un gest energic și s-a retras lîngă cămin.

— Helen ! Ce-nseamnă asta ? am strigat, uluit de schimbarea neașteptată.

— Nu mi-ai înțeles darul, mi-a răspuns ea — sau ceea ce e încă și mai rău, mi l-ai disprețuit. Îmi pare rău că ți l-am dat. Fiindcă am făcut o asemenea greșeală, singurul lucru la care m-am putut gîndi a fost să-l arunc.

— M-ai înțeles greșit, cumplit de greșit, i-am răspuns.

Și într-o clipă am redeschis fereastra, am sărit afară, am luat floarea de jos, am dus-o în casă și i-am oferit-o, implorînd-o să mi-o dea din nou și spunîndu-i c-o voi păstra de-a pururi, de dragul ei, și c-o voi prețui mai mult decît orice alt lucru pe care-l aveam pe lume.

— Și asta te va mulțumi ? m-a întrebat ea luînd trandafirul în mînă.

— Da, i-am răspuns.
— Atunci, poftim ! Primește-l !

L-am lipit cu toată seriozitatea de buze și l-am pus în sîn, în timp ce doamna Huntingdon mă privea cu un zîmbet puțin ironic.

— Ei, acuma pleci ? m-a întrebat ea.

— Voi pleca, dacă... dacă trebuie neapărat.

— Te-ai schimbat, a continuat ea... Ai devenit ori foarte trufaș, ori foarte indiferent.

— Nici una, nici alta, Helen... Vreau să zic, doamnă Huntingdon. Dac-ai putea privi în inima mea...

— Și totuși trebuie să fii ori mîndru, ori nepăsător, dacă nu amîndouă laolaltă. „Doamnă Huntingdon"... De ce nu-mi zici Helen, ca mai înainte ?

— O, Helen !... Scumpa mea Helen !... am murmurat

— Trandafirul pe care ți l-am dat era un simbol al inimii mele, mi-a zis ea. Ai vrea să-l iei cu tine și pe mine să mă lași aici, singură ?

— Mi-ai da și mîna dacă ți-aș cere-o ?

— Oare nu ți-am spus destul pînă acum ? m-a întrebat ea cu un zîmbet cum nu se poate mai fermecător.

I-am apucat repede mîna și aș fi acoperit-o cu sărutări fierbinți, dacă n-aș fi fost fulgerat de un gînd :

— Te-ai gîndit bine la consecințe ?

— Mă tem că nu, pentru că altfel nu m-aș fi oferit unui bărbat prea mîndru ca să mă ia sau prea indiferent, sau care își face probleme din pricina averii mele în loc să se gîndească la dragostea mea !

Tremuram s-o strîng în brațe, dar nu îndrăzneam să cred în atîta bucurie și totuși m-am stăpînit spunîndu-i :

— Și dac-ai să te căiești vreodată că ai luat un om sărac ?

— Nu mă voi căi decît în cazul cînd mă vei dezamăgi. Dacă nu ai suficientă încredere în afecțiunea mea pentru a crede acest lucru, atunci lasă-mă !

— Iubita mea ! Helen, scumpa mea ! am strigat eu sărutînd acum, cu patimă, mîna pe care o păstram într-a mea și cuprinzînd-o pe Helen în brațe. N-ai să te căiești niciodată dac-ar fi să depindă totul numai de mine. Dar te-ai gîndit și la mătușa ta ?

Tremuram în așteptarea răpunsului, și o strîngeam tot mai tare la pieptul meu!

— Mătușa mea nu trebuie să știe încă nimic. O să i se pară un pas pripit și nesăbuit, pentru că n-are de unde să-și închipuie cît de bine te cunosc. Dar trebuie să te cunoască și ea și să învețe să te placă. Va trebui să mă părăsești, să revii la primăvară, să stai mai multă vreme și să încerci s-o cucerești și sînt convinsă că o să începeți să vă simpatizați.

— O, atunci vei fi a mea, i-am zis eu, sărutînd-o o dată și încă o dată și încă o dată, pentru că acum devenisem la fel de întreprinzător și de impetuos pe cît fusesem mai înainte de timorat și de stînjenit.

— Nu... Peste un an, mi-a răspuns ea, eliberîndu-se cu multă delicatețe din îmbățișarea mea, dar ținîndu-mi încă tandru mîna.

— Cum, încă un an? Vai, Helen, dar nu pot aștepta atîta vreme!

— Păi unde ți-e fidelitatea?

— Voiam să zic că nu pot îndura chinul unei despărțiri atît de îndelungate.

— N-o să fie o despărțire: o să ne scriem zilnic. Inima mea va fi tot timpul alături de tine și uneori ai să ai posibilitatea să mă vezi și cu proprii tăi ochi. Nu voi fi atît de fățarnică încît să pretind că mi-e ușor să aștept atîta vreme, dar în căsătoria asta e de datoria mea să-mi consult și rudele.

— Rudele și prietenii vor fi împotrivă.

— Nu se vor împotrivi prea mult, scumpul meu Gilbert, mi-a zis ea sărutîndu-mă cu înfocare. Nu se vor împotrivi cînd te vor cunoaște. Iar dacă se vor împotrivi, atunci înseamnă că nu-mi sînt cîtuși de puțin apropiați. Acum ești mulțumit?

Și-a ridicat fața spre mine cu un zîmbet de o tandrețe nesfîrșită.

— Cum aș putea fi altfel dacă știu că mă iubești? Mă iubești, Helen, nu-i așa? am adăugat eu neîndoindu-mă cîtuși de puțin de această realitate, dar dorind s-o aud confirmată de propria ei gură.

— Dacă m-ai fi iubit atît de mult cît te iubesc eu

— mi-a răspuns ea cu cea mai mare seriozitate — nu te-ai fi comportat ca pînă acum, fiind gata-gata să mă pierzi. Trebuia să înțelegi că rangul, neamul și averea nu trag mai mult în balanță decît adevărata dragoste dintre două inimi care se potrivesc atît de bine !

— Ce fericire de nespus, am exclamat eu îmbrățișînd-o iar. N-am meritat-o, Helen, nu îndrăznesc să cred în atîta bucurie. Cu cît voi avea mai mult de așteptat, cu atît mai mare îmi va fi teama să nu intervină ceva care să mi te răpească. Gîndește-te că într-un an se pot întîmpla o sută și o mie de lucruri ! În tot acest timp am să trec prin chinurile iadului. Și pe urmă, iarna e și un anotimp tare sumbru.

— Așa m-am gîndit și eu, mi-a răspuns ea pe un ton grav. N-am să mă căsătoresc iarna — sau cel puțin nu în decembrie, a adăugat ea cu un tremur. (Pentru că în luna aceea avusese loc și căsătoria care o legase de fostul ei soț, și moartea îngrozitoare care o lăsase slobodă.) Așadar am spus că peste un an, în primăvară.

— Primăvara viitoare ?

— Nu... nu... toamna viitoare, poate.

— Atunci, vara..

— Mă rog, să zicem, la sfîrșitul verii. Acum gata, mulțumește-te cu atît...

În timp ce vorbeam, Arthur a intrat în odaie.

— Mămico, n-am putut găsi cartea în nici unul din locurile unde mi-ai zis tu s-o caut. (În zîmbetul mamei sale era ceva care părea să zică : „Nu, drăguțule, știam că n-ai s-o găsești"). În cele din urmă mi-a adus-o Rachel.

— Uită-te, domnule Markham, o istorie naturală cu tot felul de păsărele și animale, și cu niște povești la fel de drăguțe ca și pozele !

Fiind foarte vesel, m-am așezat să cercetez cartea și l-am luat pe băiețel între genunchii mei. Dacă ar fi venit cu o clipă mai înainte l-aș fi primit cu mult mai puțină amabilitate, dar acum i-am mîngîiat cu afecțiune cîrlionții și chiar i-am sărutat fruntea ivorie : era băiatul scumpei mele Helen, și deci și al meu. Și așa l-am privit întotdeauna de atunci încoace. Băiețelul acesta drăguț a ajuns acum un tînăr de toată frumusețea : a împlinit cele

mai frumoase speranțe ale mamei sale și în momentul de față locuiește la conacul Grassdale împreună cu tînăra lui soțioară, jucăușa Helen Hattersley de altădată.

Nu ajunsesem să mă uit la jumătate din carte, că doamna Maxwell și-a făcut apariția poftindu-mă în camera cealaltă, la dejun. La început maniera rece și distantă a acestei doamne m-a cam înghețat ; dar m-am străduit din răsputeri să încerc s-o îmbunez și să-i fiu pe plac. Se părea că izbutisem chiar și în această primă și scurtă vizită ; pentru că pe măsură ce-i vorbeam, ea devenea tot mai amabilă și mai cordială și cînd am plecat mi-a spus foarte grațios la revedere, exprimîndu-și speranța că nu va trece mult pînă cînd va avea plăcerea de a mă primi din nou în casa ei.

— Dar în nici un caz nu poți să pleci pînă cînd nu vezi sera, grădina de iarnă a mătușii, mi-a spus Helen, pe cînd înaintam ca să-mi iau rămas bun de la ea, cu toată stăpînirea de sine.

Am profitat cu bucurie de un asemenea răgaz, și am urmat-o in sera mare și frumoasă, împodobită din belșug cu flori — mai ales dacă țineam seama de anotimpul destul de înaintat — dar bineînțeles că nu eram in stare să le acord decît prea puțină atenție.

— Mătușa, începu Helen, ține grozav de mult la flori, și ține foarte mult și la Staningley. Te-am adus aici ca să-ți adresez o rugăminte în numele ei, și anume, ca acesta să rămînă căminul ei pînă la sfîrșitul vieții — și dacă n-o fi totodată și căminul nostru — s-o pot vedea cit mai des, să stau din cînd în cînd cu ea. Pentru că tare mă tem c-o să-i pară rău să mă piardă. Și cum duce o viață retrasă, e înclinată spre tristețe dacă e lăsată prea multă vreme singură.

— Cu dragă inimă, scumpa mea Helen ! Fă exact ceea ce vrei cu tot ce e al tău. Nici prin cap nu mi-a trecut că aș putea să doresc ca mătușa ta să părăsească această casă ! Și fie că vom trăi în altă parte, va fi exact așa cum veți hotărî tu și cu ea. Știu că ar suferi dacă s-ar despărți de tine, așa că sînt gata să-i îndeplinesc orice dorință. De dragul tău o iubesc și pe ea, și fericirea ei îmi va fi la fel de scumpă ca și aceea a propriei mele mame.

— Îți mulțumesc, iubitule! Meriți o sărutare pentru asta. La revedere. Ei, și-acum.. haide, haide... gata Gilbert, dă-mi drumul. Uite-l pe Arthur, așa că te rog să te abții...

A sosit momentul să-mi închei povestirea. Oricine în afară de tine, dragă Halford, ar fi spus că și așa am lungit-o prea mult. Dar, pentru a te face să fii pe deplin mulțumit, voi adăuga cîteva cuvinte, întrucît știu că vei avea un sentiment de simpatie pentru bătrîna doamnă și vei dori să știi cum s-a încheiat istoria ei. M-am întors acolo în primăvară și, făcînd pe placul lui Helen, m-am străduit din răsputeri s-o cuceresc pe mătușă. Ea m-a primit cu multă amabilitate, fiind fără îndoială pregătită să-mi prețuiască mai mult firea datorită relatărilor favorabile ale nepoatei. Cînd i s-au adus la cunoștință intențiile mele ambițioase, a privit lucrurile cu mult mai multă înțelepciune decît îndrăzneam eu să sper. Singura remarcă în această privință făcută în prezența mea a fost:

— Și așa, domnule Markham, după cîte înțeleg ai de gînd să-mi răpești nepoata. Mă rog! Trag nădejdea că Dumnezeu vă va binecuvînta unirea și o va face pe scumpa mea fetiță să cunoască fericirea. Dacă s-ar fi putut hotărî să nu se mai mărite mărturisesc că aș fi fost mai bucuroasă. Dar din moment ce vrea să se recăsătorească, nu cunosc nici o altă persoană căreia i-aș încredința-o mai cu dragă inimă decît dumitale, crede-mă!

Firește că am fost încîntat de acest compliment și am sperat că-i voi putea arăta că nu s-a înșelat în aprecierile ei.

— Cu toate astea ar trebui să-ți adresez o rugăminte, a continuat ea. S-ar părea că mai pot încă să consider proprietatea de la Staningley drept căminul meu! Aș vrea să fie și al vostru, pentru că Helen e foarte legată de conac și de mine — după cum sînt și eu legată de ea. Grassdale îi evocă amintiri dureroase, peste care nu-i vine prea ușor să treacă. Eu nu vă voi supăra prea tare cu societatea mea, și nu mă voi amesteca în viața voastră. De felul meu sînt o persoană destul de liniștită, voi ră-

mine cît mai mult în odăile mele, îmi voi vedea de treburile mele și vă voi întîlni numai cînd și cînd.

Nu încape îndoială că am acceptat toate acestea cu dragă inimă. Am trăit amîndoi în cea mai deplină armonie cu scumpa noastră mătușă, pînă în ziua morții ei. Acest trist eveniment s-a petrecut cîțiva ani mai tîrziu — trist nu pentru ea (întrucît a avut parte de o moarte ușoară, ba chiar bucuroasă că ajunsese la capătul călătoriei sale), ci doar pentru cele cîteva persoane iubitoare — rude, prieteni și slujitori recunoscători, pe care le-a lăsat în urma ei.

Dar să ne întoarcem la propriile mele treburi : m-am căsătorit vara, într-o dimineață strălucitoare de august. A fost nevoie de opt luni de zile, de toată amabilitatea și bunătatea lui Helen pentru a înfrînge prejudecățile mamei mele împotriva miresei ce mi-o alesesem, și pentru a o face să se împace cu gîndul că voi părăsi proprietatea de la Linden-Car și mă voi stabili la o atît de mare depărtare. I-am lăsat ferma lui Fergus, cu speranțe mai mari în prosperitatea ei decît aș fi avut cu un an în urmă, în împrejurări similare. Asta deoarece de curînd s-a îndrăgostit de fiica mai mare a preotului din L., o domnișoară ale cărei calități îl stimulaseră să facă niște eforturi cum nu se poate mai surprinzătoare, nu numai pentru a-i cîștiga afecțiunea și stima și pentru a obține o avere suficientă ca să poată aspira la mîna ei, ci și pentru a se dovedi vrednic de ea, în proprii lui ochi, și în cei ai părinților fetei. În cele din urmă a izbutit, după cum știi. Cît despre mine, nu mai e nevoie să-ți spun cît de fericit sînt împreună cu Helen și cît de binecuvîntați ne simțim bucurîndu-se unul de celălalt, ca și de copiii noștri. Acum tocmai așteptăm cu nerăbdare să sosești tu și Rose, pentru că se apropie momentul vizitei voastre anuale, cînd trebuie să renunțați la orașul vostru plin de praf, fum, zarvă, trudă și luptă, pentru o perioadă de destindere binefăcătoare și de viață tihnită și retrasă în societatea noastră.

Pînă atunci îmi iau rămas bun de la tine.

Al tău, Gilbert Markham.

Staningley, 10 iunie 1847

editura capitoliul

ISBN 973-95466-5-X

Lei 475